

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ

«Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῆ πηγῆ».

Εκάθησε παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ ἢ λαλοῦσα Πηγὴ τῆς Ζωῆς, ἡ ἐνσάκωσις τῆς Ἀγάπης, ἐκάθησε δὲ οὐχὶ ἐπὶ θρόνου οὔτε ἐπὶ τάπητος πολυτελείας, ἀλλ' «οὕτως» ἐπὶ τῶν χόρτων τοῦ ἀγροῦ, τὰ ὅποια τόσον ἠγάπησε, καὶ τόσον ἐκφραστικῶς ἐξύμνησεν, ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ τῶν Σαμαρειτῶν ὄρους Γαριζίν, ὅπου τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου ἐξῆρεν ἡ γοητευτικὴ ὠραιότης καὶ ἀρμονία τῆς φύσεως, ἡ ἐκσπωμένη μελωδικῶς διὰ μέσου τῶν φύλλων τῶν δένδρων καὶ τοῦ ἐν τῷ φρέατι καταταρασσομένου ὕδατος, ἔνθα ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλον νὰ ἀντηγήσωσιν αἱ ὑψηλότεραι καὶ ὠραιότεραι ιδέαι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τοῦ ὕδατος τούτου τοῦ ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ νὰ ἀκουσθῶσιν ὑπὸ μιᾶς γυναικός, γυναικὸς ἀμαρτωλοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ σύγχρονος ἐποχὴ πολὺ ὀλίγον ἐτίμα.

Κατόπιν μακρᾶς πορείας ἐκάθησεν ἐκεῖ παρὰ τὴν πόλιν Συχὲμ διὰ νὰ ἀναπαυθῆ καὶ δροσίση τὸ κουρασμένον σῶμά του, καθ' ἣν ὥραν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐρρίπτοντο καυστικώτεραι

ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν, νὰ καταπαύσῃ δὲ καὶ τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς του, τὴν δίψαν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν τυχὸν ἤθελέ τις προσέλθῃ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ. Διὰ τὴν δίψαν αὐτὴν, τὴν ἀγάπην, τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν, νὰ ἐλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς βεβυθισμένους τῇ ἀμαρτίᾳ, τοὺς ἀποπεπλανημένους, διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ σῶσῃ ψυχὰς ἀπολεσθείσας, πρόβατα ἀπολωλότα, περιήρατο τὰς κώμας καὶ τὰς πόλεις, τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Σομαρείαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μισουμένην. Ὁ Ἰησοῦς ἐδίψησε καὶ ἐζήτησε παρὰ τῆς Σαμαρείτιδος ὕδωρ νὰ πῖν: «δός μοι πιεῖν». Τὴν λέξιν: «Διψῶ!» ἐφώνησε καὶ ἀπὸ τὸν Σταυρὸν διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν δίψαν αὐτὴν μὲ τὴν ἰσχυροτέραν ἔκφασιν καὶ νὰ δείξῃ τὴν τελευταίαν θέλησίν του.

Καὶ ἤξιώθη μία περιφρονημένη Γυνή, μία ἀμαρτωλὸς ψυχὴ, μία Σαμαρεῖτις, νὰ ἀκούσῃ ἐκεῖ εἰς τὴν μονήρη Φύσιν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Θεανθρώπου ὅ,τι δὲν ἐλέχθη εἰς τὴν πόλιν, ὅ,τι δὲν ἐκηρύχθη ἀκόμη εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ὅ,τι δὲν ἤκουσαν ἀκόμη οἱ μαθηταὶ του, οὔτε οἱ δώδεκα, οὔτε ὁ Νικόδημος, ὅστις ἦλθεν ἐν

ὥρα νυκτὸς εἰς τὴν οἰκίαν του, ν' ἀκούσῃ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ ἐάν τις πῖνῃ δὲν θὰ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία ἐξήρθη ὑπεράνω τόπου καὶ χρόνου.

Ὁ πνευματικὸς καὶ καθολικὸς χαρακτήρ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ εὗρηκε τὴν βαθυτέραν ἔκφρασιν, τὴν καλυτέραν ἀνάπτυξιν εἰς τὸν διάλογον μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος, ἡ ὁποία εἰς τὴν ἐρώτησιν, ποῦ πρέπει νὰ λατρεύῃ τις τὸν Θεόν: εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ λόφου Ἀμορία ναὸν τοῦ Σολομῶντος ἢ ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν, ἤκουσε τὸ περίπυστον ἐκεῖνο: «Ἐρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ... Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ Πατήρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν· πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν».

Ἐκεῖ εἰς χώραν Σαμαρειτῶν ἐκηρύχθη διὰ πρώτην φορὰν ὅτι βωμὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου τελεσιουργεῖται ἡ Μυσταγωγία τῆς ἀληθοῦς θρησκείας εἶναι ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ἀδιάφορον ἂν τὸ σῶμα αὐτοῦ εὗρισκεται ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἢ ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν, εἰς τὰς Παγώδας τῶν Ἰνδιῶν ἢ τὰς Πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου, τὸν Παρθενῶνα ἢ τὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Τί βάθος ἐννοιῶν καὶ τί κάλλος θρησκευτικῶν αἰσθημάτων δὲν ἀποπνέουσιν οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα, ἧτις παραυτίκα ἠχμαλωτίσθη πρὸς σωτηρίαν! Αἴσθημα συντριβῆς ἤρχισε νὰ ἐξυψώσῃ αὐτήν, ἐξερχομένην τῆς καταπτώσεώς της, καὶ αἴσθημα ἀγάπης νὰ τὴν ἐνδυναμώνῃ. Ἦρκεσαν ὀλίγαι λέξεις κατ' ἀρχάς, ὀλίγαι ἐρωτήσεις περὶ τοῦ προτέρου βίου της ἐκ μέρους Ἐκείνου, ὅστις ἐτάζει τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, διὰ νὰ ἀνανήψῃ μία ἀμαρτωλὸς, νὰ ἀνακτῆσθαι ἐντὸς ὀλίγου τόσῃν ἠθικὴν ὑγείαν, καὶ νὰ ἀντλήσῃ τόσῃν ἐνεργητικότητα, ὥστε νὰ γίνῃ τὴν ἰδίαν στιγμὴν θεομουργὸς ἀπόστολος καὶ κῆρυξ τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος.

Εἶθε ὁ ὠραῖος οὗτος διάλογος μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος νὰ ἀφυπνίσῃ καὶ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὰ ἀγαθώτερα αὐτῆς αἰσθήματα, νὰ θίξῃ χορδὰς αὐτῆς ἀγνώστους ἴσως μέχρι σήμερον, καὶ νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ ἰδεώδη ἀσυλήπτου κάλλους καὶ δυνάμεως. Εἶθε καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξέλθωμεν, ὡς ἡ Γυνὴ ἐκεῖνη, ἀπὸ τοῦ θαυμασίου λουτροῦ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ψυχικοῦ καθαρμοῦ καὶ ἠθικῆς ἐνισχύσεως εἰς πράγματα αἰώνια καὶ θεῖα, ἀφοῦ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀπευθύνει ὁ Χριστὸς, ὅτι αὐτὸς ἐστίν ὁ λαλῶν ἡμῖν: «Ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι».

Διάκονος Δωρόθεος Γεωργιάδης
Ἐπογραμματοεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

ΠΛΗΡΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟΝ

Ἐν τῷ ἰδρυτικῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου Πατριαρχικῷ καὶ Συνοδικῷ Τόμῳ ἐτέθησαν βάσεις αὐτοδιοικήσεως τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας διὰ τῆς λειτουργίας Ἐπιτοπίου Ἀρχιεπισκοπικῆς Συνόδου, ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ ὑπεμνήθη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ εἰς τέσσαρας Ἐπισκοπικὰς δικαιοδοσίας, ἐξ ὧν μία ἡ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἑτέρα ἡ τοῦ Σικάγου, τρίτη ἡ τῆς Βοστώνης καὶ τετάρτη ἡ τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου.

Τὸ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Τόμου ψηφισθὲν ἐν Συνελεύσει κληρικολαϊκῆ συνωδῶ τοῖς ἐπιτοπίοις νόμοις καὶ ἐκ Συνοδικῆς ἀποφάσεως τὸ Πατριαρχικὸν κύρος περιβληθὲν Καταστατικὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὀρίζει ὅτι προκειμένου νὰ πληρωθῇ θρόνος χηρεύων συνέρχεται Συνέλευσις κληρικολαϊκῆ, ἧτις ἐκλέγει τρεῖς ὑποψηφίους ἐκ καταλόγου ἐκλεξιμῶν προεγκεκριμένου ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου. Ἐκ

τῶν τριῶν δὲ τούτων ὑποψηφίων ἡ Σύνοδος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοιαύτης μὴ ὑπαρχούσης ἡ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου ἐκλέγει τὸν Ἐπίσκοπον. Ταῦτα πάντα οὕτως ἐγένοντο ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῶν Ἐπισκόπων Σικάγου καὶ Βοστώνης, ὧν ἡ χειροτονία συμπληροῖ τὴν αὐτοδιοίκητον ὀργάνωσιν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας. Ὑπαρχούσης ἤδη ἐν Ἀμερικῇ πλήρους κανονικῆς Συνόδου, τὰ τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνουσιν ἐντελῶς αὐτοδιοίκητον μορφήν. Ὁ τέταρτος ἐπίσκοπος, οὗ ἡ ἐκλογή πάντως θὰ ἐπακολουθήσῃ δὲν θὰ ψηφισθῇ πλέον ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἀλλ' ὑπὸ τῆς Ἐπιτοπίου. Τὸ ἐπικρατοῦν αἶσθημα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εἶνε χαρὰ ἐνδόμυχος διὰ τὴν

προοδευτικὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐκεῖ Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Αἱ ἐκεῖ γινόμεναι δύο ἐκλογικαὶ πράξεις καὶ διὰ τὴν τηρηθεῖσαν τάξιν καὶ διὰ τὴν συνετὴν χρῆσιν τῆς ψήφου ὑπὸ ἑκατέρας τῶν Συνελεύσεων ἀποτελοῦν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τὴν χορηγήσασαν τὸ αὐτοδιοίκητον.

Οἱ νέοι ἱεράρχαι τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας ἀμφότεροι μορφώσεως ἀρτίας καὶ ζήλου δεδοκιμασμένου θὰ δικαιοῦσιν πλήρως τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐκτίμησιν κλήρου καὶ λαοῦ καὶ τῆς ἀποκαθιστάσεως αὐτοὺς εἰς τὰς εὐθύναις τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ ΑΙΩΝΑ

Μετ' ἀφάτου χαρᾶς ἀνέγνω ἐν τῷ «Νέφ Ποιμένι» (ἔτος Ε' τεύχος 2-3 σελίς 109) μελέτην «Περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως τοῦ γάμου ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Θ' μέχρι τέλους τοῦ ΙΣ' αἰῶνος» συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Καισαρείας Ἀμβροσίου καὶ σκοποῦσαν ν' ἀποδείξῃ τίνα τὰ ἐν τῇ τελετῇ τοῦ γάμου κεφαλαιώδη καὶ ὅτι δυνατὴ ἢ διαρρῦθιμοῖς τῆς τελετῆς ταύτης τοῦ γάμου, ἀφαιρουμένων τῶν ὑπείσθηθόντων κατὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου νέων στοιχείων ἐν αὐτῇ.

Χωρὶς ν' ἀναμένω τὸ τέλος τῆς ἐν λόγῳ μελέτης ἐθεώρησα σκόπιμον νὰ εἶπω τινὰ σχετικὰ, πορίσματα πείρας καὶ μελέτης συναφοῦς, εἰς ἣν ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολοῦμαι, ἵνα διευκολύνω τὰς εὐγενεῖς προσπάθειαις τοῦ Σεβ. συγγραφέως.

Εἰς τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Α. Δημητρίεβσκη Εὐχολόγιον ἀναγράφονται, ὡς ἐνθυμοῦμαι, πλὴν πλείονα τῶν 38 Εὐχολογίων, τὰ ὁποῖα ἔθηκεν ὡς βᾶσιν τῆς μελέτης αὐτοῦ ὃ ἐν Χριστῷ ἀδελφός· δὲν γνωρίζω ἂν τὰ παραλειπόμενα εἶνε μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τῶν 38 παρατεθέντων καὶ ἐπομένως ἐθεωρήθησαν περιττὰ· ἐκ τῶν 38 δὲ ἀναφερομένων αὐθεντικῶν Εὐχολογίων, ἀποκειμένων τὸ πλεῖστον εἰς μοναστηριακὰς Βιβλιοθήκας, τοῦ Σινᾶ, τοῦ Καῖρου, τῆς Πάτμου, τοῦ ἁγίου Ὄρους κλπ. ἀποκομίζει 16 τύπους διαφέροντας οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων.

Ἀλλὰ ποῖον ἐκ τῶν τύπων τούτων θὰ προτιμήσῃ ὡς βᾶσιν ὁ συγγραφεὺς καὶ ποῦ στηριζόμενος θὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐκλογὴν του; Εἰς τὴν ἀρχαιότητα

τοῦ Κώδικος; ἀλλ' ἀκριβῶς οἱ τέσσαρες πρῶτοι ἀναγραφόμενοι (θ' αἰῶνος) εἶνε ἐκτενέστεροι ἄλλων μεταγενεστέρων Κωδίκων· εἰς τὴν τοπικὴν προέλευσιν τοῦ Κώδικος; ἀλλὰ ποίας μονῆς Κώδικα θὰ προτιμήσῃ. Καὶ οἱ 16 ἀναγραφόμενοι τρόποι τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, φέρουσι τὸ κῦρος τῆς κατὰ τόπους Μονῆς, καὶ ἦσαν ἐν χρῆσει ἅπαντες εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, αἵτινες προσέθεντο, ἀφήρουν καὶ ἐλευθέρως μετέτρεπον τὰς τελετὰς κατὰ τὸ δοκοῦν ἀνευ τινος ἀνωτέρου ἐλέγχου ἢ ἐπιδοκιμασίας. Τοῦτο καταφαίνεται ὅχι μόνον ἐκ τοῦ ἐλάχιστου ἀριθμοῦ τῶν σημειουμένων 38 Εὐχολογίων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ὅλης σειρᾶς τῶν κατὰ χώρας ἀναγινωσκομένων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Μελετήσας ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Κώδικας ἐν τῇ Ἐθνικῇ τῶν Παρισίων Βιβλιοθήκῃ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων, εὔρον τόσους τύπους Ἀκολουθιῶν ὄσους καὶ Κώδικας. Τί σημαίνει τοῦτο; ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία, ἐκάστη Μονή, ἐκάστη χριστιανικὴ Κοινότης εἶχε τύπον ἰδιαιτέρον, ἰδίαν ἀκολουθίαν, μὲ ἀλλοῖον περιεχόμενον. Ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει ἄλλα ἀνεγινώσκοντο ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἄλλα ἐν ταῖς Μοναῖς· ἄλλα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ἄλλα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἄλλα ἐν Ἱεροσολύμοις, ἄλλα ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἄλλα εἰς ἄλλας Μονὰς. Ἀνοίξατε οἰονδήποτε Κώδικα Μονῆς τινος καὶ παραβάετε τοῦτον μὲ ἀρχαιότερον ἢ μεταγενέστερον κώδικα τῆς αὐτῆς Μονῆς καὶ θὰ βεβαιωθῆτε περὶ τῶν λεγομένων.

Ποῖον λοιπὸν τύπον ἀκολουθίας ἢ τελετῆς πρέπει νὰ θέσωμεν ὡς βᾶσιν πρὸς διαρρῦθιμοῖς καὶ διόρ-

θωσιν τῶν σφαλερῶν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ἀρχαίων; Ποίαν βάσιν ἀσφαλῆ καὶ ἀλάθητον πρέπει νὰ ἔχωμεν διὰ τὰς τοιοῦτου εἶδους ἐργασίας; Ἐγὼ ἐκ τῶν πολυετῶν μελετῶν μου ἐν μόνον ἀσφαλὲς καὶ ἀλάθητον εὔρον θεμέλιον τὰ ἐπίσημα κείμενα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὰ ἀύθεντικὰ καὶ μεμαρτυρημένα. Ὅσα ἢ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εἶχεν ἐν χρήσει δημοσίᾳ, ταῦτα φρονῶ ὅτι δεόν νὰ τεθῶσιν ὡς βάσις καὶ ἐπ' αὐτῶν νὰ στηριχθῆ ἡ ἐργασία μας. Οὔτε τοῦ Σινᾶ οὔτε τοῦ Ἁγίου Ὄρους, οὔτε οἱ λοιποὶ μοναστηριακοὶ κώδικες δεόν νὰ χρησιμεύσουν ὡς βάσις καὶ ἀρχὴ πρὸς διαρρῦθμισιν οἰαςδήτινος τελετῆς ἢ Ἀκολουθίας, ἀλλ' ἐπικουρικοὶ μόνον. διότι εἶναι δυσχερέστατον νὰ διακρίνη ὁ κριτικὸς ποῖαι αἱ προσθῆκαι αἱ μοναστηριακαὶ εἰς τὰς Ἀκολουθίας καὶ πότε καὶ ὑπὸ ποίων προσετέθησαν ἢ ἀντηλλάγησαν. Θὰ διακρίνη εὐκόλως καὶ θὰ εὔρη τὰ παραλλάσσοντα καὶ τὰ ὑπεισαχθέντα ὅταν ἔχη πρὸ αὐτοῦ ἐπίσημον τύπον, ἐπίσημον μεμαρτυρημένον κείμενον τῆς Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν ἐν ταῖς μελέταις μου πρὸς ἐκκαθάρισιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἀνεζήτησα πάντοτε τοὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐν χρήσει ὄντας ἐν τῇ ἀρχαιότητι Κώδικας καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐστήριξα τὸ ἔργον μου. Εὐτυχῶς ἐπίσημος τύπος Εὐχολογίου ἐν χρήσει τῆς Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εὔρηται ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, ἀρχαῖος, τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, μεμαρτυρημένος, θαυμάσιος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ λαμπροῦ τούτου κώδικος διώρθωσα τὸ πλῆρες σφαλμάτων καὶ ἀσχημιῶν ἐντυπον Εὐχολόγιον.

Ὁ Μεμβράνιος οὗτος Κώδιξ, τὸν ὁποῖον πάντως θὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ Δημητρίεβσκη, (εἰκάζω δὲ ὅτι κατέχει τὸν 4 ἀριθμὸν ἐν τῷ πίνακι τῶν χειρογράφων τὰ ὁποῖα καταλέγει ὁ Σεβ. ἅγιος πρ. Καισαρείας σελ. 113 κατὰ παραδρομὴν πάντως ἀποδίδων τοῦτον εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ρωσικὴν Βιβλιοθήκην, ἐνῶ ἀνήκει εἰς τὴν τῶν Παρισίων, καὶ ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. ὄχι 4 ἀλλὰ 5 διάγραμμα σελίς 118) ὁ Κώδιξ λέγω οὗτος ὑπ' ἀριθ. 213 (Coislín) τῆς Ἐθνικῆς τῶν Παρισίων Βιβλιοθήκης ἦτο κτῆμα τοῦ πρεσβυτέρου Στρατηγίου ἐφημερίου τῆς Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν πατριαρχικῶν εὐκκτηρίων ὡς σημειοῖ αὐτὸς οὗτος ὁ Στρατήγιος ἐν τῷ τέλει τοῦ Κώδικος φύλ. 211a οὕτω:

«Ἐγράφη ἡ παροῦσα τοῦ Εὐχολογίου βίβλος καὶ ἐτελειώθη μηνὶ αὐγούστῳ ἰνδ. ι' ἔτους 5φλε' (1027) κτηθεῖσα Στρατηγίῳ πρεσβυτέρῳ τῆς Μεγάλῃ Ἐκκλησίας καὶ τῶν πατριαρχικῶν εὐκκτηρίων περιέχουσα πᾶσαν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν ἀκριβῆ καθὼς ἐν τῇ

Ἐκκλησίᾳ ὁ πίνος δηλοῖ· ἐκτὸς τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἁγίου Βασίλειου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τῆς τριτοέκτης καὶ τῶν προηγουμένων θελήσει τοῦ γράψαντος καὶ κτησαμένου διὰ τὸ ἔχειν ταῦτα εἰς κοντάκια μεθ' ὧν καὶ ἐνεργοῦσιν· ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἐν ἑτέρῳ βιβλιδάριῳ εὐχὰς τῶν ἀντιφώνων τοῦ ψαλτῆρος ὡς στοιχολογεῖ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ΟΔ' καὶ τῶν ᾠδῶν εὐχὰς ἢ καὶ ἑτέρας εὐχὰς διαφόρους λεγομένας κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἐπὶ κοίτην μετὰ καίτην, ἐπὶ κοινωνίᾳ ἐπὶ ἐξομολογήσει, εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ κατάνυξιν καὶ λοιπὰ ἀμφοτέρω νδ' καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν διαφορῶν ρητῶν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ταῦτα γὰρ ὧδε οὐκ ἐγράφη».

Καὶ ἐκ τοῦ Κώδικος τούτου τοῦ ἐπίσημου, τοῦ ἐν χρήσει ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ παραθέτω ἐνταῦθα τὴν τελετὴν τοῦ γάμου καὶ τοῦ ἀρραβῶνος, ὑπογραμμίζων καὶ τοῦ κειμένου διαφορὰς, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς βοήθημα εἰς τὴν ἐν λόγῳ μελέτην τοῦ φιλοπόνου συγγραφέως.

Τάξις γινομένη ἐπὶ μνήστροις βασιλέων καὶ λοιπῶν.

(Ἐν ἀρχῇ φέρεται ἢ καὶ ἐν τοῖς ἐντύποις Εὐχολογίοις σημειώσεις σελ. 338 ἑκδόσις Εὐχολογίου τοῦ 1891 ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Σπ. Ζερβοῦ. «Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν» κ.έ. μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν τῷ Κώδ. οἱ δακτύλιοι εἶνε χρυσοῖ καὶ σίδηροῖ).

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν·

ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης·

ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου

ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνος) ἱερωσύνης, ἀντιλήψεως, διαμονῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν·

ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων·

ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι·

ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς δὲ τῶν νυνὶ μνηστευομένων·

ὑπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι.

ὑπὲρ τοῦ ρουσθῆναι·

Ἄντιλαβοῦ·

Καὶ τούτων λεγομένων εὐχεται ὁ ἀρχιερεὺς.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τὰ διηρημένα συνάγων... τῆς σῆς ἀναδείξας ἐπαγγελίας.

Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος: «τὰς κεφαλὰς»

ὁ ἀρχιερεὺς ἐπεύχεται.

«Κύριε ὁ Θεὸς ὁ τὴν ἐξ ἔθνῶν μνηστευσάμενος ἑαυτῷ.»

Καὶ μετὰ τὸ «ἀμήν» ἐπιδίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον τὸν σιδηροῦν δὲ τῇ γυναικί· ἐκείνοι ἀντιδιδόασιν αὐτοὺς ἀλλήλοις καὶ οὕτω κρατήσας ὁ ἀρχιερεὺς συμπλέκει τὰς δεξιὰς ἀλλήλων καὶ κρατοῦντες ἔξερχονται.

«Οὕτως ἀπλῶς ἐτελεῖτο ἡ τελετὴ τοῦ ἀρραβῶνος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἄνευ τῶν λοιπῶν προσθηκῶν τῶν ἐντύπων «ἀρραβωνίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ» κ. ἐ. καὶ εὐχῶν τὰς ὁποίας ὁ χρόνος συνεπεσώρευσεν.

Τάξις ἐπὶ γάμου

Εἰ δὲ βούλονται ἐνταυτῷ καὶ στεφανωθῆναι εἰσέρχονται διὰ τοῦ μέσου ναοῦ ἠγούμενοι μετὰ θυμιατοῦ καὶ λέγουσι ψαλμὸν ρκζ' «Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον». Καὶ ἐλθόντες πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἀπολύουσιν ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ ἴστανται πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν· ἀπόκειται δὲ ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ ποτήριον ἔχον προηγιασμένον καὶ στέφανοι δύο καὶ ποτήριον ὑάλου πλήρες οἴνου. Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος·

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ ἐξῆς·

Ἐπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνα) ἱερωσύνης, ἀντιλήψεως διαμονῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦδε καὶ τῆς δε τῶν συναπτομένων ἀλλήλοις πρὸς γάμου κοινωνίαν κ. ἐ.

Ἐπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν γάμον αὐτῶν κ. ἐ.

Ἐπὲρ τοῦ παρασχεθῆναι αὐτοῖς σωφροσύνην, ὁμοφροσύνην, καρπὸν κοιλίας. κ. ἐ.

Ἐπὲρ τοῦ εὐφρανθῆναι αὐτούς. ... ἐν ὁράσει υἱῶν αὐτῶν

Ἐπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα κ. ἐ.

Καὶ Ἐπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων κ. ἐ.

Τῆς παναγίας ἀχράντου κ. ἐ.

Τούτων λεγομένων ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται

«Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς..... καὶ ἄρμωσον τῷ δούλῳ σου τῷδε τὴν δούλην σου.... στεφάνωσον αὐτούς ἐν ἀγάπῃ· Ἐνωσον αὐτούς εἰς σάρκα μίαν.... εὐτεχνίας ἀπόλαυσιν καὶ ἀκατάγνωστον διαγωγὴν.

Καὶ μετὰ τὸ «ἀμήν» στέφει ἀμφοτέρους λέγων·

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν».

Ἐπὶ δὲ τῇ γυναικί·

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτήν».

Καὶ συμπλέξας ἀλλήλων τὰς δεξιὰς λέγει·

«Εἰρήνη πᾶσιν».

ὁ διάκονος· «Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν» κ. ἐ.

ὁ ἀρχιερεὺς εὐχεται

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν τῇ σωτηριῳδαί σου οἰκονομία..... αὐτὸς δέσποτα καὶ νῦν τοὺς δούλους σου».....

Καὶ μετὰ τὸ «ἀμήν» λέγει·

«Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς δέσποτα μετὰ παρρησίας» κ. ἐ.

Ὁ λαὸς·

«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» κ. ἐ.

Καὶ κρατῶν τὸ ποτήριον λέγει·

«Τὰ προηγιασμένα τοῖς ἁγίοις».

Καὶ κοινωνεῖ αὐτούς· εἶτα ποιεῖ τὴν εὐχὴν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου·

Εὐχὴ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου·

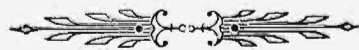
«Ὁ Θεὸς ὁ τὰ πάντα ποιήσας τῇ ἰσχύϊ σου.... πεποιημένων ὑπὸ σοῦ ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλὼν καὶ ἐμπλήσας τῇ εὐφροσύνῃ τῆς σῆς ἀγαθότητος τοὺς ἐν τῷ γάμῳ ἐν Κανᾷ τῆς Παλιλαίας, καὶ τὸ ποτήριον τὸ κοινὸν τοῦτο τὸ παρεχόμενον τοῖς συναφθεῖσι..»

Εἶτα δίδωσι τῷ ἀνδρὶ πιεῖν αὐτὸς κατέχων τὸ ποτήριον· καὶ αὐτὴ τῇ γυναικί καὶ μετὰ τοῦτο ἐπιδίδωσι τὸ ποτήριον τῷ ἀνδρὶ καὶ πίνει ἐκεῖνος· εἶτα δίδωσι τῇ γυναικί τὸ ποτήριον καὶ πίνει καὶ αὐτὴ· καὶ αὐτὴ δίδωσι τῷ ἀνδρὶ τὸ ποτήριον· ὁ δὲ ἐκπιὼν ἀποδίδωσι τὸ ποτήριον τινὶ ἢ ὡς ἔνιοι κλᾶ· καὶ οὕτως ἔξερχονται.

Οὕτω σεμνὴ καὶ ἀπλὴ καὶ σύντομος ἦν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ τοῦ γάμου τελετὴ. Οὔτε εὐχαί, οὔτε εὐαγγέλιον, οὔτε ἀπόστολος, οὔτε στεφάνων ἀλλαγαί, οὔτε γύροι οὔτε χοροὶ τοῦ Ἡσαίου οὔτε χαριεντισμοὶ κουμπάρων οὔτε τόσα ἄλλα μὲ τὰ ὁποῖα ὑπερεφορτίσθη ἡ τοῦ γάμου τελετὴ. Ἄλλὰ πῶς θὰ ἐκριζωθοῦν τὰ ὑπεισεληθόντα; τοῦτο δὲν εἶνε τοῦ κριτικοῦ ἔργον, ἀλλ' ἔργον τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, ἣτις ἐξουσίαν ἔχει νὰ παραδώσῃ τὰ ἄχυρα πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ

Ἐν Παρισίοις τῇ 26 Ἀπριλίου 1923

† ὁ πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος.

ΓΝΩΜΑΙ

Σοφῶν θύρας ἐκτριβε, πλουσίων δὲ μή.

Μέγα τῷ ἀτυχοῦντι φάρμακον, ἔλεος ἀπὸ ψυχῆς εἰσφερόμενος.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ Δ. ΣΩΜΑΤΑ

2 Μαΐου

Ἡ Α. Θ. Π. ἀνήγγειλε τὸν θάνατον ἐτέρου ἱατροῦ τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τοῦ Α. Παπανδρέου καὶ τούτου θύματος τύφου ἐξανθηματικοῦ πεσόντος ἐν τῇ περιθάλψει τῶν προσφύγων.

— Ἠγγέλθη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐφάνη κατ' ἀρχὴν διατεθειμένη ὅπως περιλάβῃ τὰς οἰκογενείας τῶν ἐδῶ θυμάτων τῆς περιθάλψεως μεταξὺ ἐκείνων, αἵτινες διὰ νόμου θὰ ἐπιχορηγηθῶσιν ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Διετάχθη ὁ καταρτισμὸς τοῦ καταλόγου.

— Οἱ κ. Γ. Κωνσταντινίδης καὶ Θ. Βεγλερῆς ἐξελέγησαν μέλη τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρησάντων αὐτῆς κ. Γ. Ἀποστολίδου καὶ Γ. Φατοῆ.

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

28 Ἀπριλίου

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν ἐκ τηλεγραφήματος τοῦ Σεβασμ. Μητρολίτου Κρήτης Τίτου ὅτι συνῆλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ ἡ Ἱ. Σύνοδος Κρήτης ἐπὶ ἐκλογῇ Ἐπισκόπου Πέτρας, προσέθηκεν εἰς τὸ σχετικὸν τηλεγράφημα τοῦ συνοδικοῦ ἀντασπασμοῦ τὴν σύστασιν ὅπως εἰ δυνατὸν κατὰ τὴν ἐκλογὴν ληφθῆ ὑπ' ὄψει ὅτι ὑπάρχουσιν ἀρχιερεῖς ἐπίλεκτοι ἀνευ θρόνων.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ ταμείου τῆς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς ἀπὸ 1 Σεπτεμ. 1915 μέχρι λήξεως Μαΐου 1917.

1 Μαΐου

Πατριαρχικῇ κελεύσει ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τῆς Ἀγίας Συνόδου πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀρτισυστάτων Ἐπισκοπῶν Σικάγου καὶ Βοστώνης ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς, ἐξελέγησαν, Σικάγου μὲν ὁ Ἀρχιμ. Φιλάρετος Ἰωαννίδης διευθυντῆς τῆς ἐν Νέα Ὑόρκῃ Θεολογ. Σχολῆς τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, Βοστώνης δὲ ὁ ἐν αὐτῇ ἱερατεύων Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Ἀλεξόπουλος ἀμφοτέρω διδάκτορες τῆς Θεολογίας τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

Ἡ ψήφος ἐγένετο ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκλεγέντων ὑπὸ τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἑκατέρας τῶν Ἐπισκοπῶν συνφθὰ τῷ ἐν ἰσχύϊ Καταστατικῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

— Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἠγγέλθη ἐξ Ἀμερικῆς διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματος:

Πατριάρχῳ Οἴκ. Πατριάρχῳ Μελέτιῳ
Κων]πολεῖν

Εὐχαρίστως ἀγγέλλω τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ τὴν σύγκλησιν Συνελεύσεως. Παρὰ τὰς γνωστὰς ἀποστάσεις προσῆλθον ἐν Σικάγῳ 52 κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀναδείξαντες ὑποψηφίους Ἀλεξόπουλον διὰ ψήφων 31, Ἰωαννίδην 31, Μιτατάκην Συμεῶν 22, εἰς τὴν Συνέλευσιν τῆς Βοστώνης 30 κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀναδείξαντες τὸν Ἀλεξόπουλον παμψηφεί, Ἰωαννίδην 20, Ἀργυρίδην 13. Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἐξέφρασεν εὐχὴν νὰ ἐκλεγῆ ὁ Ἀλεξόπουλος Βοστώνης.

Ἀμφοτέρω διεξήχθησαν ἐν ἀπολύτῳ τάξει.

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Ἀλέξανδρος

Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἐντοῦθα γενομένης κανονικῆς ψήφου ἀνεκοινώθη τηλεγραφικῶς σὺν τῇ περὶ χειροτονίας τῶν ἐψηφισμένων Πατριαρχικῇ κελεύσει ὡς ἀκολούθως:

Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς κ. Ἀλεξάνδρῳ

Νέαν Ὑόρκην

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου σήμερον ἐψηφίσαστο Ἐπίσκοπον Σικάγου τὸν Ἀρχιμανδρίτην Φιλάρετον Ἰωαννίδην, καὶ Ἐπίσκοπον Βοστώνης τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωακείμ Ἀλεξόπουλον. Συγχαίροντες τοὺς θεοφιλεστάτους ἐψηφισμένους καὶ τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν κελεύομεν ὅπως ἡ Ὑμετέρα Ἱερότης προσλαμβάνουσα συλλειτουργοὺς κανονικοὺς ὀρθοδόξους Ἱεράρχας προχειρίσῃται ἀμφοτέρους εἰς Ἐπισκόπους καὶ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς αὐτῶν.

Οἴκουμενικὸς Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

— Ἐνεκρίθη ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας καταταχθῆ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τοῦ Συνταγματικοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Μητρολίτου Κρήτης (1905), ὅστις καταλαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ Μητρολίτου Ἰκονίου (1605), οὗτινος ἡ Μητροπολις συγχωνευομένη μετὰ τῆς Μητροπόλεως Πισσιδεῖας τίθεται τελευταία εἰς τὴν Α' στήλῃν, τῆς Μητροπόλεως Ρόδου καταλαμβάνουσης τὴν θέσιν τῆς Μητροπόλεως Πισσιδεῖας (1805).

3 Μαΐου

— Ἐνεκρίθη ὅπως προσκληθῶσι καὶ λάβωσι μέρος

εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἡμερολογίου οἱ ἐνταῦθα δια-
μένοντες Ἀρχιερεῖς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας Σε-
βασμιώτατοι Κισνοβίου Ἀναστάσιος καὶ Ἀλεοτίδων
Νήσων Ἀλέξανδρος.

— Ἡ Α. Θ. Π. ἀνήγγειλεν ὅτι ἔφθασαν οἱ διὰ
τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἡμερολογίου ἀντιπρόσωποι τῆς
Σερβικῆς Ἐκκλησίας ὁ Σεβ. Μητρολίτης Μαυροβου-
νίου Γαβριήλ καὶ ὁ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν
τῷ Πανεπιστημίῳ Βελιγραδίου κ. Μ. Μιλάγκοβιτς.

Ἐπίσης ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος
διώρισεν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς τὸν Σεβ. Μητρολίτην
Δυρραχίου Ἰάκωβον καὶ ὅτι τηλεγράφημα ἐκ Βου-
κουρεστίου χθεσινὸν ἀγγέλλει ὅτι ἀντὶ τοῦ πρότερον
ἀνακοινωθέντος ἀντιπροσώπου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκ-
κλησίας καθηγητοῦ Παν. Ἀρχιμ. κ. Σκριμπάν ἀπο-
στέλλεται ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας τοῦ ἐν Βου-
κουρεστίῳ Πανεπιστημίου καὶ Ἀρχων Νομοφύλαξ
τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Δρ. Δημητρίσκου,
ὕπέμνησε ἡ Α. Θ. Π. ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κύπρου δι-
ώρισεν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς τὸν Σεβ. Μητρολίτην
Νικαίας Βασίλειον θὰ μετάσχωσι δὲ τῶν ἐργασιῶν
τῆς ἐπιτροπῆς καὶ δύο ἐκ Ρωσσίας ἀδελφοί.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν Ἐκκλησίαν Κων]πόλεως
ἀντιπροσωπεύσωσιν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τοῦ Ἡμερολο-
γίου ὁ Σεβ. Μητρολίτης Κυζίκου Καλλίνικος καὶ ὁ
Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Β. Ἀντωνιάδης, θὰ συνε-
δριάξῃ δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α.
Θ. Παναγιότητος. Αἱ συνεδρίαὶ ἄρχονται τὴν προ-
σεχῇ Δευτέραν.

— Παρατηρηθέντος ὅτι οἱ Μακαριώτατοι Πατρι-
άρχαι Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων
οὔτε ἀπέστειλαν οὔτε διώρισαν ἀντιπροσώπους, ἀ-
πεφασίσθη ὅπως ἀποσταλῇ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τόδε
τὸ τηλεγράφημα.

« Συγκεντρωθέντων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν
Ἐκκλησιῶν Κων]πόλεως, Ρωσσίας, Σερβίας, Ρου-
μανίας, Ἑλλάδος, Κύπρου, αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐ-
πιτροπῆς τοῦ Ἡμερολογίου ἄρχονται ὀριστικῶς
τὴν προσεχῇ Δευτέραν. Παρακαλοῦμεν νὰ μὴ
ἀφήσῃτε χρεεύουσαν τὴν ὑμετέραν θέσιν.

Ταῦτα τηλεγραφοῦμεν ἐτέροις δυσὶν ἀδελφοῖς».

Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

— Ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ Ἡγουμένου τοῦ
ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου Ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου πραγ-
ματευόμενα περὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησιαστικῆς κα-
ταστάσεως. Λόγος γίνεται ἐν αὐτοῖς περὶ τῆς συνερ-
χομένης πολυμελοῦς Ἐκκλησιαστικῆς Συγελεύσεως
οὐδὲν δὲ ἀναφέρεται διὰ τὸν Μακαρ. Πατριάρχην
Τύχωνα. Τοῖς γράμμασι τούτοις ἐπισυνάπτεται τὸ
ἀκόλουθον ἔγγραφον.

Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις ἐπὶ τῶν
ὑποθέσεων
τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας

Ἀριθ. 704

12 Ἀπριλίου 1923. Μόσχα

Πανοσιώτατε καὶ πανέντιμε Πάτερ
Ἀρχιμανδρίτα Ἰάκωβε,

Ἐγγίζει εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς ἡ ἐπιθυ-
μία τῶν ὀρθοδόξως πιστευόντων τῆς Ρωσικῆς Χώρας.
Τῇ 29ῃ τρέχοντος Ἀπριλίου ἐν Μόσχᾳ ἄρχεται τῶν
ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ δευτέρα Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσ-
σικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις μεμνημένη
τῶν στενῶν δεσμῶν τῆς πνευματικῆς αὐτῆς συγγενείας
πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κων]πόλεως, θὰ
ἐχαροποιεῖτο πολὺ λαμβάνουσα παρ' αὐτῆς διαβεβαίω-
σιν τῆς ὁμοφροσύνης καὶ ἠθικῆν ὑποστήριξιν ἐν ταῖς
φροντίσιν αὐτῆς περὶ διοργανώσεως τῆς ἐκκλησιαστι-
κῆς ζωῆς αὐτῆς ἐπὶ τῶν πανορθοδόξων βάσεων καὶ
δι' ἀδελφικῆς συναντιλήψεως. Ἡ Ἀνωτάτη Ἐκκλη-
σιαστικὴ Διοίκησις παρακαλεῖ τὴν ὑμετέραν Πανοσιό-
τητα ὅπως ἀνακοινώσῃ τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι τῷ
Πατριάρχῃ Κων]πόλεως Μελετίῳ τὴν παράκλησιν
ταύτην τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως
καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἴδῃ παρ' ἑαυτῇ ἐν τῇ ἐπι-
κειμένῃ Συνόδῳ παρουσιάζουσαν τὴν Αὐτοῦ Πανα-
γιότητα ἢ διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ
ἐλεύσεως, ἀντιπρόσωπόν τινα ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκ-
κλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Τῷ Ἀντιπροσώπῳ τῆς Α. Παναγιότητος τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κ]πόλεως, Νέας Ρώμης.

Ὁ Πρόεδρος

τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησ. Διοικήσεως
Μητροπολίτης Ἀντωνῆνος

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Πρωθιερεὺς Α. Βεδένσκι καὶ
Πρωθιερεὺς Β. Κριασνίσκι

Τὰ μέλη τοῦ Προεδρείου
τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησ. Διοικήσεως

Τὸ γραμματεῦον μέλος

— Ἡ ἁγία Σύνοδος ἀνέβαλε νὰ ἀποφασίσῃ περὶ
ἀπαντήσεως ἀφοῦ ἀκούσῃ τὴν ἐπὶ τῶν ἔγγραφων
τούτων εἰσηγήσιν τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν αὐριον Κυριακὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου τελεσθῆ ἢ τεθεσπισμένη ἀπὸ ἐτῶν Πατριαρχική καὶ Συνοδική λειτουργία διὰ τε τὸν πανηγυρίζοντα ναὸν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ τῇ Διασπορῇ καθόλου εὐσεβῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἐλευόντων καὶ βοηθούτων τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ. Ἐκλήθησαν ὅπως συλλειτουργήσωσιν ὅτε Σέρβος καὶ οἱ Ρῶσοι ἱεράρχαι.

— Ἐν τέλει τῆς Συνοδικῆς συνεδρίας προσελθέντες παρουσιάσθησαν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. καὶ τὴν ἁγίαν Σύνοδον οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ἀντηλλάγησαν δὲ σὺν τῷ ἄσπασμῳ καὶ ρήματα ἀγάπης ἐγκαρδίου.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

27 Ἀπριλίου

— Δὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ κ. Κ. Κελαϊδίτου ἀπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας Γαλατᾶ.

— Ἐπετράπη κατόπιν αἰτήσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας Γαλατᾶ ὅπως προσέλθῃ ἐν σώματι εἰς προσεχῆ συνεδρίαν πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ σώματος αὐτῆς καὶ τῶν διατυπωθεισῶν περὶ ἀποκλεισμοῦ μελῶν αὐτῆς ἐνστάσεων.

— Ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἐπὶ τῇ βάσει προτάσεων τοῦ Ἐντ. Συμβούλου κ. Γ. Ἰωαννίδου αὐστηρᾶς οἰκονομίας.

— Κατόπιν σχετικῆς εἰσηγήσεως τοῦ Ἐντ. Συμβούλου κ. Π. Καραθεοδωρῆ ἐνεκρίθη ὁ Προϋπολογισμὸς τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων διὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον τοῦ ἔτους 1923.

ΜΕΓΑΛΗ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΙΑ

Τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων (22 Ἀπριλίου) ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων ἐνθα ἐτελέσθη μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τῇ περιθάλψει τῶν προσφύγων θανόντων ἰατρῶν, νοσοκόμων καὶ λοιπῶν.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πάνσεπτῳ Παλτικῷ ναῷ ἐδίδαξε δὲ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κοινωνικοῦ τὸ ἐκκλησίασμα ἀπὸ τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς « Ἴδε ὑγιῆς γέγονας μηκέτι ἀμάρτανε ἵνα μὴ τι χεῖρόν σοι γένηται »

— Τοὺς ἀνιπροσώπους τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας Σεβ. Μητροπ. Μαυροβουνίου καὶ καθηγητὴν κ. Μ. Μιλάγκοβιτς ἐτίμησεν ἡ Α. Θ. Π. δι' ἀντεπισκέψεως προσωπικῆς χθὲς πρωτὴν ἐν τῷ Μεγάλῳ τῆς Σερβικῆς Πρεσβείας παρουσίᾳ τοῦ ἐξοχωτάτου Ὑ. Ἀρμωστοῦ κ. Ζίβκοβιτς.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἶνε ἐξηκριβωμένον ὅτι ἀριθμοῦνται ἤδη μεταξὺ τῶν νῦν δρώντων ἐν Ρωσσίᾳ ἀρχιερέων 24 ἐν ὧν ἱεράρχαι προερχόμενοι ἐκ τοῦ ἐγγάμου ἐνοριακοῦ κλήρου. Ἐκ τούτων τρεῖς μὲν ἐχειροτονήθησαν ζῶντες ἐν χηρείᾳ οἱ δὲ λοιποὶ 21 συζῶσι καὶ μετὰ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτοὺς χειροτονίαν. Πάντες οὗτοι θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν συνερχομένην ἐν Μόσχᾳ Σύνοδον. Κατὰ τὰ τηλεγραφήματα τῶν πρακτικῶν ἡ Σύνοδος συνεδριάζει ἤδη ἀπὸ τῆς 29 Ἀπριλίου.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Εὐλόγιος ἐκ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Ρώσων ἀρχιερέων ἀπευθύνει ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς προέδρους τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν ἐξορκίζων αὐτοὺς νὰ μὴ ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ συνερχομένην Σύνοδον, ἀλλὰ μᾶλλον καταδικάσωσιν αὐτήν.

— Ἐτηλεγραφήθη εἰς τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Θυατείρων ὅπως διαψεύσῃ κατηγορηματικῶς τὴν καὶ εἰς τὰς στήλας τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου ἀναστηλωθεῖσαν εἴδησιν ὅτι τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον θὰ μετᾶσχη δῆθεν εἰς δικαστήριον ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ δίκῃ τοῦ Μοσκ. Πατριάρχου Τύχωνος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου Ἀντώνιος ἔγραψεν εἰς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἐκφράζων τὴν χαρὰν αὐτοῦ διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς καὶ παραιτεῖται εὐχαρίστως τῶν ἐπὶ τῆς Καρπαθορρωσῖας πνευματικῶν δικαιωμάτων, θεωρεῖ ὅμως ἀπαραίτητον ὅπως μείνῃ διεκδικῶν τὰ ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς, ἀφοῦ ὁ τίτλος του εἶνε Κιέβου καὶ Γαλλικῆς.

— Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Σεβ. Κιέβου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Εὐλόγιος, ὁ ἐξ ἀποφάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Τύχωνος ποιμαίνων τὰς ἐν Γερμανίᾳ Ρωσικὰς παροικίας, διεκδικεῖ τὴν πνευματικὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἐν Πράγα καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τσεχοσλοβακίας Ρωσικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐγράφη αὐτῷ ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς ὅτι πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ οἰασθήποτε γλώσσης ὀρθόδοξοι παροικίαι ὑπόκεινται πνευματικῶς τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Τσεχοσλοβακίας.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη
λίραι τουρκ. 2 1|2.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

Τὸ Πατριάρχ. Ἐντολαριεῖον

Ἐν Κ)πόλει τῆ 12 Μαΐου 1923

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΚΑΙ Η ΕΙΣ ΑΥΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Δημοσιεύοντες τὴν ἐπὶ τῆ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Πανορθοδόξου Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου, προσφώνησιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Κυρίου Μελετίου καὶ τὴν εἰς Αὐτὴν ἀπάντησιν τοῦ Σεβ Μ]λίτου Μαυροβουνίου κ. Γαβριὴλ θεωροῦμεν ἐπίκαιρον νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ μεταβολὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὸν ἐξωτερικὸν βίον αὐτῆς τυγχάνει φαινόμενον τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς περιόδους τοῦ μακροῦ της βίου. Ἦδη κατὰ τὸν 6' αἰῶνα ὁ Καισαρείας Φιρμιλιανὸς (ἐπιστολὴ 75) ἔγραφε: «πολλὰ μεταβάλλονται συνεπείᾳ τῆς διαφορᾶς τῶν τόπων καὶ τῶν ἀνθρώπων».

Γνωστὴ ὡσαύτως εἶναι ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ἀνέπτυσεν ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ πρὸς τὸν πάπαν Νικόλαον Αὐν ἐπιστολῇ. «Τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ δὴ τὰ περὶ ἐνοριῶν δίκαια συµμεταβάλλεσθαι εἴωθε πρὸς τὰ δίκαια τῶν Πολιτειῶν». Ἄν καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀφορᾷ κυρίως τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις ὁ μέγας πατριάρχης ὅταν λέγῃ «τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐννοεῖ ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν μορφήν τοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ὅστις ὑπόκειται εἰς μεταβολὰς εὐρισκόμενος ἐν

ἐπαφῇ διαρκεῖ μετὰ τοῦ γενικοῦ περιβάλλοντος πολιτικοῦ ἢ ἄλλης φύσεως.

Καὶ αἱ σημεριναὶ περιστάσεις, ἐν αἷς διαβιοῦσιν ἰδίᾳ αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐπιβάλλουσιν ἄμεσον μεταβολὴν ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν ἡμερολόγιον. Τὰ ὀρθόδοξα κράτη ὡς διελάμβανε καὶ ἡ πατριαρχικὴ προσφώνησις, «ὡς ἀπὸ συνθήματος ἑνὸς ἐχώρησαν εἰς τὴν διὰ νόμου ἀντικατάστασιν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου διὰ τοῦ νέου». Ἡ πρὸς τὴν κοινοτομίαν ταύτην τῶν Κυβερνήσεων συµμόρφωσις τῆς Ορθοδόξου Ἐκκλησίας τυγχάνει ἀπαραίτητος. Λαμβανομένων μάλιστα ὑπ' ὄψιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, αἵτινες ὑφίστανται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ὀρθόδοξα Κράτη, ἡ ἐν λόγῳ ἀνάγκη παρίσταται ὡς ὀργανικὴ. Ἄλλως τε διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου ἐπαυξάνομεν καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἐπαφῆς πρὸς τὰς λοιπὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Καὶ τὸ νέον τοῦτο σημεῖον τῆς ἐπαφῆς ὅσονδήποτε ἐξωτερικὸν καὶ ἂν ἦναι θὰ προξενήσῃ χαρὰν μεγάλην εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Εἴμεθα δὲ πεπεισμένοι ὅτι ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐκθύμως θὰ ἐπικροτήσῃ τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας Κων]πόλεως.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Μετ' ἰδιαίτερας ὄλως χαρᾶς προσαγορευόμεν τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν Κων. πόλεως, Ρωσσίας, Σερβίας, Κύπρου, Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας συνελθόντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ προσκλήσει ἡμετέρα ὅπως διασκεφθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀπασχολούντων τὴν ὅλην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κανονικῆς φύσεως ζητημάτων μεταξὺ τῶν ὁποίων προέχει τὸ τοῦ Ἡμερολογίου. Ὁμολογοῦμεν χάριτας πρὸς τοὺς Ἀγιωτάτους Προέδρους τῶν Ἐκκλησιῶν ὅσοι ἐπροθυμήθησαν νὰ ἀνταποκριθῶσιν ἔργῳ εἰς τὴν ἀπευθυνθεῖσαν αὐτοῖς ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου Κων. πόλεως ἀδελφικὴν πρόσκλησιν. Διὰ τῆς προθυμίας ταύτης καταδείκνυται ἔργῳ ὅτι οἱ ἐν Κῶ ἀδελφοὶ καὶ Συμποίμενες ὄντως σπουδάζουσι «τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» κατὰ τὴν ἐντολήν.

Ἄλλ' ἐν τῇ προθυμίᾳ ταύτῃ τῶν ἑξ Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν κατέχομεν συγχρόνως τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ Ἡμερολογίου διὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς Ὁρθοδοξίας ἀποτελεῖ ζήτημα τῆς ἡμέρας ζωτικὸν ἀφ' ὅτου τὰ ὀρθόδοξα Κράτη ὡς ἀπὸ συνθήματος ἑνὸς ἐχώρησαν εἰς τὴν διὰ νόμου ἀντικατάστασιν τοῦ παλαιοῦ Ἡμερολογίου διὰ τοῦ νέου.

Ἐὰν ὅμως διὰ τὰς Κυβερνήσεις τῶν ὀρθόδοξων λαῶν μετὰ τὴν ἕκτασιν, ἣν ἔλαβον αἱ διεθνεῖς σχέσεις κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν τῶν πολέμων, ἢ εἰσαγωγὴ εἰς τὸν κρατικὸν καὶ καθόλου κοσμικὸν βίον τοῦ ὑπὸ τοῦ λοιποῦ πεπολιτισμένου κόσμου χρησιμοποιουμένου ἡμερολογίου ἦτο ἀναπότρεπτος ἀνάγκη, διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τῶν ἰδίων λαῶν Ἀρχὰς μετὰ τὴν τοιαύτην ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταρροϋθ-

μισιν ἦτο καθῆκον ἐπιβεβλημένον ὅπως μὴ ὑστερήσωσιν οὔτε ἐν τῇ προθέσει οὔτε ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ νὰ εὐκολύνωσι τὴν κοινωνικὴν ζωὴν διὰ τῆς ρυθμίσεως τοῦ ἑορτολογίου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τρόπον ὥστε οἱ πιστοὶ νὰ ἀκολουθῶσι τὸ αὐτὸ Ἡμερολόγιον ἐν τε τῷ κοσμικῷ καὶ τῷ θρησκευτικῷ αὐτῶν βίῳ.

Αἱ δυσκολίαι τοῦ ἔργου, ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ, ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι βοηθούσης τῆς Θείας Χάριτος θὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἐπιζητούμενος θεοφιλῆς σκοπός, ὅστις ἐν τῇ γενικωτάτῃ αὐτοῦ μορφῇ δύναται νὰ ὀρισθῇ ὡς «ὁ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑορτασμός τῆς Γεννήσεως καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ πάντων τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων».

Τοιοῦτο ζήτημα ἐπὶ μακρὸν ἀπασχόλησε καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὴν Ἐκκλησίαν ἔλυσε δ' αὐτὸ μετ' ἄλλων ὑψηλοτέρων ζητημάτων ἡ Ἀ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Τὴν τότε ἀποκατασταθεῖσαν ἐν τῷ ἑορτασμῷ τοῦ Πάσχα ἐνότητα διατηρηθεῖσαν ἐπὶ δεκατρεῖς συναπτοὺς αἰῶνας διέσπασεν πρὸς τριῶν καὶ ἡμίσεως αἰώνων ἢ μονομερῆς ἀπόφασις τοῦ Ἀρχηγοῦ μιᾶς μεγάλης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Πιστεύομεν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκ νέου ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν τοῦλάχιστον ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ. Ἡ συνάντησις ἀντιπροσώπων ἑξ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἔστω ὡς ἀπόδειξις ὅτι ἡ πίστις αὕτη δὲν εἶνε μονομερῆς. Ἐναπόκειται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἡμῶν νὰ ἀποδείξῃ διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὅτι ἡ πίστις αὕτη ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ κηρύττομεν τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἀγίων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Κυρίου ΓΑΒΡΙΗΛ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαυροβουνίου κ. Γαβριήλ, λαβὼν εἶτα τὸν λόγον ἀπὸ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν ἀντιπροσώπων ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

« Ἡ πανορθόδοξος Ἐκκλησία εὐγνωμονεῖ τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὅπως συγκαλέσῃ τὸ πανορθόδοξον τοῦτο συνέδριον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ συσκέψεως καὶ συζητήσεως διαφόρων ἐπειγούσης φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ πρωτίστως τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὰ τοῦ ἡμερολογίου. Ἡμεῖς οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀκούσαντες μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας τοὺς λαμπροὺς καὶ σοφοὺς λόγους τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος, τρέφομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ Πανορθόδοξον τοῦτο συνέδριον τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου καὶ ὑπὸ τὴν πεπνυμένην προεδρείαν τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος θέλει φέρῃ εἰς πέρας αἴσιον τὸ μέγα καὶ ἱερὸν καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε, πρὸς ὄφελος πάντοτε τῆς ὀρ-

θοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων κρατῶν, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου.

Ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ σήμερον ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανορθόδοξου τοῦτου Συνεδρίου ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν ἀντιπροσωπειῶν λαμβάνω τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Ἁγίαν Σύνοδον τῆς Μεγάλης Μητρὸς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἱστορικὸν ἔργον, περὶ ὃ μέλλει νὰ ἀσχοληθῇ τὸ Συνέδριον ἡμῶν, καὶ οὐτινος ἢ πρωτοβουλία ἀνήκει Αὐτῇ. Ἰδιαιτέρως θεωροῦμεν καθῆκον ὅπως ἐκφράσωμεν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν θερμὴν ὄντως ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς ἡμᾶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Ἐν τέλει δὲ ἐξαιτούμεθα παρὰ τοῦ Παναγάρχου καὶ Παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως καταξιῶσιν τὴν Ὑμ. Θ. Παναγιότητα, ἵνα στηρίξῃ τὸν Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπὶ ἔτη πολλὰ καὶ εὐτυχῆ».

Ἡ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΕΣΩ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον πολλὰ συνθήκαι εἰρήνης ὑπεγράφησαν. Ἀλλὰ δὲ συνθήκαι γενικοῦ ἢ μερικοῦ ἐνδιαφέροντος συζητοῦνται καὶ προπαρασκευάζονται. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη, ἡ ποθητὴ ἀγάπη τῶν λαῶν, ὁ ἀπαραίτητος αὐτὸς ὅρος τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου ὄλων τῶν ἐκφάνσεων τοῦ τε ἀτομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου, «ἡ ἀπόλεμος εὐνομία» τοῦ Πινδάρου δὲν βασιλεύει εἰς τὴν κοινωνίαν.

Πανταχοῦ μέριμναι, φροντίδες καὶ ἀνησυχίαι μεγάλαι διὰ τὸ παρὸν καὶ μεγαλύτεραι ἴσως

διὰ τὸ μέλλον. Φίνεται ὅτι σαλεύεται ὁλόκληρον τὸ αἰωνόβιον κοινωνικὸν οἰκοδόμημα. Ὁ μέγας πόλεμος δὲν ἔλυσε τὸ ζήτημα τῶν κρατικῶν ὀρίων μιᾶς ἐκάστης ἐθνότητος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα ὄχι μόνον δὲν τὰ ἔλυσε, ἀλλὰ καὶ τὰ περιέπλεξε περισσότερο, παρουσιάσας αὐτὰ ὑπὸ τὴν πλέον τρομακτικὴν τῶν ὄψιν. Πυκναὶ λαῖκαι μᾶζαι τῆς ἀχανοῦς Ρωσσίας ἐκινήθησαν· ὡς κινητήριος δὲ δύναμις ἐχρησίμευσεν ἡ ἐπιθυμία τῆς λύσεως τοῦ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικοῦ ζητήματος, τῆς ἰσοπεδώσεως

τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων. Καὶ τὸ κοινωνικὸν αὐτὸ πρόβλημα εἰς τοὺς μὲν —καὶ αὐτοὶ εἶναι ὀλίγοι— παρουσιάσθη ὡς φιλοσοφικὴ ἀνάγκη, παρ' ἄλλων ἐξελέθη ὡς μέσον ἀλλαγῆς ἀπὸ τῶν βασάνων, εἰς ἄλλους δὲ ἐνεφανίσθη ὡς λαμπρὰ εὐκαιρία χορτασμοῦ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἀγρίων ἐκδικητικῶν ἐνστίκτων τῆς καρδίας. Ἐλάχιστοι ἄνδρες, Λενὴν, Τρότσκι κλπ. κατώρθωσαν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν καὶ ἐπεζήτουν οἱ κοινωισταί, νὰ ἀνέλθουν δλδ. εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ θέσουν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ κοινωιστικὰ δόγματα τοῦ ἴδρυτοῦ τῆς Διεθνούς καὶ συγγραφῆς τοῦ «κεφαλαίου», Κάρλ Μάρξ. Πῶς ἢ ἀπόδοσις; ἀντὶ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου ἢ δεινότερα κόλασις. Τὸ πείραμα ἐξακολουθεῖ εἰς τὸ ἀρχαῖον τῶν Τσάρων Κράτος καὶ ἡ κοινωιστικὴ ἐγχείρησις συνεχίζεται στοιχίζουσα τὸν θάνατον εἰς πολλὰ ἑκατομύρια ἀνθρώπων, τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἀσθένειαν εἰς πολὺ περισσότερα καὶ τὴν πολιτικὴν, οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν χρεωκοπίαν εἰς ὅλην τὴν Ρωσίαν. Αὐτὸ εἶναι τὸ κατάντημα τῆς ἀχαλινώτου ἐξαπολύσεως ὅλων τῶν κακῶν ἐνστίκτων τοῦ λαοῦ. «Ἐὰν οἱ ἐργάται ἐθριάμβευον, ἔλεγε πολὺ πρὸ τοῦ γενικοῦ πολέμου ὁ μετριοπαθὴς σοσιαλιστὴς καὶ ἐσχάτως μέλος τῆς Βελγικῆς Κυβερνήσεως κ. Vandervelde, χωρὶς νὰ ἐπιτελέσουν τὴν ἀπαραίτητον ἠθικὴν πρόοδον, τὸ βασιλείον των θὰ ᾔτο ἀποτρόπαιον καὶ ὁ κόσμος θὰ ἐβυθίζετο ἐκ νέου εἰς συμφορὰς καὶ ἀδικίας χειροτέρας ἀπὸ τὰς τοῦ παρόντος»(1).

(1) Βλέπε εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Bureau «Ἡ ἠθικὴ κρίσις τῶν νέων χρόνων» σ. 263. Καὶ ὁ Gaston Richard «κοινωνισμὸς καὶ κοινωνικὴ ἐπιστήμη» σ. 180 λέγει «Ὁ Κοινωνισμὸς τῶν ἄκρων εὐρίσκει εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἀντίστασιν..... αὐτὴ ἢ ἀντίστασις σήμερον μὲν ἀνακόπτει τὸ ἔργον τοῦ ἀκράτου Σοσιαλισμοῦ ἢ καταπατεῖ αὐτόν. Ἐὰν δὲ ἐπικρατήσῃ που θέλει καταστρέψῃ ἐκεῖ τοὺς ἐφαρμοζοντας αὐτὸν λαοὺς πρὸς σφροονισμόν τῶν ἄλλων». Τὸ κοινωνικὸν λοιπὸν πρόβλημα προσλαμβάνει μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα ἠθικοῦ ζητήματος. Τὰς ἰδίας σκέψεις διετύπωσεν εἰς διαφόρους διαλέξεις ὁ διάσημος διευθυντὴς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων»

Τὸ ἀποτρόπαιον αὐτὸ συμβαίνει σήμερον εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπου αἱ ἐξωτερικαὶ μεταβολαὶ πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς ἀναλόγους μεταβολὰς τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. «Τὴν ἀπαραίτητον ἐκείνην ἠθικότητα», τὴν ἀναμόρφωσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, θεωροῦμεν ἀποτέλεσμα τῶν ἀρετῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι συντελοῦν εἰς τὴν μόρφωσιν καλῶν ἀτομικῶν χαρακτήρων. Εἶναι ἀνάγκη ὅπως διὰ τῆς συμπράξεως ὅλων τῶν κοινωνικῶν παραγόντων, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κράτους, τοῦ Σχολείου, τῆς οἰκογενείας, ἐπιτευχθῇ τὸ χάριεν ἐκεῖνο πρᾶγμα ὡς ὀνομάζει τὸν καλὸν ἀνθρώπον ὁ Ἕλλην ποιητὴς Μένανδρος. Αὐτὸς ᾔτο ὁ ἀνθρώπος τὸν ὅποιον ἐζήτει ὁ Διογένης ἐν πλήρει ἡμέρᾳ μὲ φανὸν εἰς τὰς χεῖρας. Πολλοὶ σήμερον ζητοῦν τὴν ἀνόρθωσιν τῆς κοινωνίας διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν νόμων καὶ ὅλου ἐν γένει τοῦ ἐξωτερικοῦ μηχανισμοῦ τῆς κοινωνίας μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ θὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ἡ κοινωνικὴ εἰρήνη. Εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας αἱ πρόοδοι —ἐξωτερικαὶ λογιζόμεναι— εἶναι μεγάλα καὶ ἐνίοτε ἰλιγγιώδεις. Χάρις εἰς αὐτὰς ἐπιχειροῦμεν εὐχερῶς ταξίδια εἰς τοὺς ἀέρας, εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Δι' αὐτῶν ἐξωραΐζεται ὁλονὲν θαυμαστότερον ὁ ἔξω ἀνθρώπος. Καθ' ὃν χρόνον ὅμως ὁ ἀνθρώπος τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος πλανᾶται εἰς ἀποστάσεις ἀφαντάστους διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν διάνειάν του, ἀποφεύγει νὰ ἐπιχειρήσῃ ἕνα μικρὸν ταξίδιον ἄλλης φύσεως, λησμονεῖ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του, εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἐκείνην νὰ κοσμήσῃ καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ. Ὁ Κ. ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν· ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Καὶ ἡ πραγματικὴ εἰρήνη, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀρχίζει διὰ τῆς διαπλάσεως τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Καθ' ὅλον τὸν ΙΗ'. αἰῶνα ἐπλανᾶτο ἡ ἀνθρωπότης ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐπιζητοῦσα τὴν ἀνακαίνισιν τῆς κοινωνίας διὰ τῆς καταργήσεως, μεταβολῆς ἢ προσθήκης

F. Brunetiere καθὼς καὶ ὁ Προυδὸν καὶ μάλιστα ὁ Ziegler εἰς τὸ ἔργον του «τὸ κοινωνικὸν ζήτημα εἶναι ἠθικὸν ζήτημα».

θεσμῶν ἐξωτερικῶν σχέσιν ἔχόντων μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν, τὴν οἰκεγένειαν, τὸ πολίτευμα καὶ ἄλλα. Οἱ φιλόσοφοι τοῦ αἰῶνος ἐκείνου περιεφρόνησαν τὸ σύνθημα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος *quid leges sine moribus?* τί ὠφελοῦσιν οἱ νόμοι χωρὶς ἤθη; εἰς τί χρησιμεύει ὅλη ἡ μακρὰ σειρά τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐσωτερικῶς ἐλεύθερος καὶ δὲν δύναται αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν νὰ νομοθετῇ; τὰ ἀσάλευτα θεμέλια τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης εὐρίσκονται ἐν τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ, ἄνευ αὐτῶν οὐδὲν οἰκοδόμημα ἐπὶ γῆς εἰρήνης θὰ ἀναδειχθῇ στερεόν.

Καὶ μόνον ἡ ἐπὶ τοιούτων θεμελίων στηριζομένη εἰρήνη εἶνε «ἀληθὴς καὶ δικαία» ὡς ἀπεφάνθη τὸ Συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ κατωτέρῳ δημοσιευομένῳ διαγ-

γέλματι. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ πραγματικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐλευθερία, διὰ τὴν ὁποῖαν πολλάκις ἀσυναισθήτως ἀγωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, εἶναι ἀπαύγασμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου. Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένας ἀρχὰς - ἐμπεριεχομένας εἰς τὸ προσημειωθὲν σύνθημα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος— ἡ ἐργασία ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς ὅλους εἶναι ἔργον συνιστάμενον μᾶλλον εἰς ἐπίδρασιν ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω παρὰ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ ἐξωτερικὰ ὄργανα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι μόνον ὡς ἐπικουρικὰ στηρίγματα τῆς ποθητῆς κοινωνικῆς εἰρήνης.

Ἐν Μ. Ρεύματι τῆ 2 Μαΐου 1923.

† ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ΕΙΡΗΝΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

Ἐν τῷ πρώτῳ κατατὸ 1914 ἐν Κωνσταντίᾳ τῆς Ἑλβετίας ἰδρυθεὶς Παγκόσμιος Σύνδεσμος (*World Alliance*) πρὸς ἐπίτευξιν διεθνούς εἰρήνης διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, διοργάνωσε κατ' Αὐγούστου τοῦ 1920 ἐν Μπεάτεμβεργ συνέδριον τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπείας αὐτοῦ. Ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκείνῳ, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντεπροσωπεύετο καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τοῦ τότε Μητροπολίτου Σελευκείας νῦν δὲ Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, εἶχε ψηφισθῆ πρότασις, ἧς μόνον τὸ πρῶτον μέρος καταχωροῦμεν ἐνταῦθα ὡς ἔχον σχέσιν πρὸς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον διάγγελμα τοῦ Συνδέσμου τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπ. Καντουαρίας κ. Ράνδαλλ συνελθόντος. «Τὰ ἐκδιαφόρων χωρῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, διαλαμβάνει ἡ πρότασις, ὁρμώμενα μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου συνελθόντα πρὸς καλλιέργειαν φιλικῶν διαθέσεων καὶ σχέσεων μεταξύ τῶν

λαῶν ἵεν ἐκφράζουσι τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἐνεργοῦντος ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων καὶ δημιουργοῦντος ἐν αὐταῖς ἀληθὲς πνεῦμα ἀδελφωσύνης.....».

Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀρχῶν ἐμπνεόμενον καὶ τὸ ἐν Ζυρίχῃ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, τὸν π. Ἀπρίλιον, συνελθόν Συνέδριον τοῦ Συνδέσμου, τὰς ἐργασίας τοῦ ὁποίου παρηκολούθησεν ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ὁ ἀρχιμ. Κ. Βαλιάδης, ἀπεφάσισε νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας γνωστῶν σχέσεων καὶ ἐξάπελυσεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διάγγελμα, οὗ ἀντίγραφον ἀπεστάλη εἰς τὸ Οἰκ. Πα]ρχεῖον ὑπὸ τοῦ Ἐπιτίμου Γραμματέως τοῦ Συνδέσμου Σίρ Οὐίλιαμ Δίκινσον.

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΑΦΟΡΩΝ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Παγκοσμίου Ἐνώσεως πρὸς προαγωγὴν διεθνoῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν Ἐθνικῶν Συμβουλίων 24 διαφόρων χωρῶν, καὶ συνελθὼν ἐν Ζυρίχῃ τὴν 16 Ἀπριλίου 1923, ἐκφράζει τὴν μεγάλην του ἀγωνίαν, μεθ' ἧς παρακολουθεῖ τὴν διαρκῆ ἐν Εὐρώπῃ ἀνησυχίαν.

Κηρύσσει τὴν πεποίθησίν του ὅτι ἡ μόνη ἐλπίς πρὸς σωτηρίαν τῆς Εὐρώπης καὶ λύτρωσιν αὐτῆς ἐκ τῶν σημερινῶν δυσχερειῶν ἔγκειται ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντιμετωπίζοντος αὐτὴν προβλήματος.

Ὅθεν τὸ Προεδρεῖον ἐξαιτεῖται παρὰ τῶν χριστιανῶν ὄλων τῶν χωρῶν ὅπως ἐκδηλώσιν τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐναντίον πάσης ἐνεργείας, ἣτις θὰ προήρχετο ἐξ ἐθνικοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ ἐξ αἰσθήματος ἔχθρας, ὅπως ἀγωνίζονται ἀδιακόπως ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ τῆς μετριοπαθείας, ἃς ἀπαιτοῦσιν ἡ διακανόνισις ὄλων τῶν διεθνῶν ἐρίδων διὰ μεθόδων συμβιβασμοῦ καὶ διαιτησίας καὶ ἡ προθυμία ἐκ μέρους ἐκάστου ἔθνους τοῦ νὰ προβῆ εἰς θυσίας διὰ τὴν γενικὴν εὐημερίαν, καὶ ὅπως δέωνται τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ὀδηγήσῃ τὰ ἔθνη ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθοῦς καὶ δικαίας εἰρήνης.

Τὸ Προεδρεῖον βεβαιοῖ καὶ αὖθις τὴν δὴλωσιν τῆς Παγκοσμίου Ἐνώσεως ὅτι ἐν τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν εὐρυνομένη καὶ βελτιουμένη θὰ εὐρεθῶσιν τὰ μᾶλλον φερέλπιδα μέσα πρὸς ἀπομάκρυνσιν τοῦ κινδύνου τοῦ πολέμου καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ εἶχε καθήκον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν λαὸν ἐκάστης χώρας ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας καὶ προθυμίαν διὰ τὴν τελείαν αὐτῆς πραγματοποίησιν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ διακανόνισις τοῦ ζητήματος τῶν ἐπιανορθώσεων ἐπὶ ὑγινοῦς οἰκονομικῆς βάσεως εἶνε τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον βῆμα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας καὶ τὴν συμφιλίωσιν τῆς Εὐρώπης, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Προεδρείου, τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὑπὸ ἀρχῆς ἀμερολήπτου.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα δὲν περιορίζεται εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν. Ἄπαντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ δικαίας καὶ μονίμου διακανονίσεως, ἣτις θὰ ἀχθῇ εἰς πέρας διὰ κοινῆς προσπαθείας,

ἐμπνεομένης ὑπὸ χριστιανικοῦ πνεύματος, ἀδελφικῆς βοήθειας καὶ ἀμοιβαίας θυσίας.

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶναι τὸ μόνον διεθνὲς πρακτορεῖον, ὅπερ δύναται νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἀγάγῃ ταύτην εἰς πέρας. Διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, ἐν συνεργασίᾳ μεθ' ὄλων τῶν ἔθνῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γερμανίας, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῇ σῶμα, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ συγκατετίθεντο νὰ ὑποβάλωσι τὰ ζητήματά των. νὰ ὀργανωθῶσιν ἐπαρκῆ οἰκονομικὰ μέτρα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ ἰδρυθῇ σύστημα ἀμοιβαίας προστασίας, ἱκανὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ὅλας τὰς χώρας τὴν γενικὴν εἰρήνην.

Ἐὰν, ἔνεκα λόγου τινος, ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην, τὸ Προεδρεῖον εἶναι πεπεισμένον ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι τόσον κρίσιμος ὥστε δέον νὰ ἐξευρεθῶσιν ἄλλα τινα μέσα ὅπως ἐπιτευχθῇ τοιαύτη κοινὴ Συνδιάσκεψις.

Τὸ Προεδρεῖον καλεῖ τὰ Ἐθνικὰ Συμβούλια τῆς Ἐνώσεως νὰ ὑποβάλωσι τὸ διάγγελμα τοῦτο εἰς τὰς διαφόρους αὐτῶν Ἐκκλησίας καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν συνεργασίαν ὄλων τῶν ἀντιπροσώπων, ἰδίως ἐν τῷ οἰκονομικῷ, πολιτικῷ, ἐργατικῷ καὶ δημοσιογραφικῷ κύκλῳ, οὕτως ὥστε ἡ σκέψις ὄλου τοῦ λαοῦ νὰ στραφῇ πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ ἐξευρεθῇ τρόπος λύσεως αὐτοῦ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Εὐσεβῆς ἐκεῖνος οὐχ ὁ πολλοὺς ἐλεῶν, ἀλλ' ὁ μηδένα ἀδικῶν.

Ψυχῆς θησαύρισμα σώματος ἔνδεια· τούτου γὰρ πλουτοῦντος ἐκεῖνη πένεται.

Ἐποχωροῦσα τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ, ἐν συναισθήσει γίνεται τοῦ μέλλοντος αὐτὴν διαδέχεσθαι ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ· ἀλλὰ καὶ αἰσθάνεται τῶν ἐντεῦθεν εἰς αὐτὴν τελουμένων· αἱ δὲ τῶν δικαίων καὶ πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν δύνανται.

Οὐδὲν οὕτως ἰσχυρὸν πρὸς ἀγάπην ὡς ἀντιτιδομένη διάθεσις.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου

Ἡ ὙΠΟ ΤΟΥ ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΥΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ Κυρίου ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν τῶν πέντε περίπου ἑκατομμυρίων ὀρθοδόξων τῶν περιλαμβανομένων ἐν τῇ περιοχῇ τῆς νεοσυστάτου Πολωνικῆς Δημοκρατίας αἱ ἐκεῖ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ ἀρμοδίως ἀπετάθησαν, ὡς γνωστὸν, πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὡς φιλόστοργος Μήτηρ, προθύμως ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν τῶν ἀπομεμακρυσμένων πιστῶν Αὐτῆς τέκνων. Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὰς γενικὰς βάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξων ἐθέσπισεν ἤδη τὰς ὑπὸ τῶν ἱερ. κανόνων καὶ τοῦ παρελθόντος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβαλλομένας διατάξεις ὡς πρὸς δὲ τὰς λεπτομερείας καὶ δὴ τὰς τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως διατάξεις

ἀποστέλλει ἀντιπρόσωπον Αὐτῆς, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ αὐτόθι κλήρου καὶ λαοῦ κανονίσῃ ταύτας συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου· μία ἐκ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τυγχάνει ἡ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κύρωσις τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας. Τὰ κατωτέρω δημοσιευόμενα ἔγγραφα παριστῶσιν προᾶξιν ἐπίσημον ἀπορρεύσασαν ἐκ τῆς ὡς ἄνω ἀρχῆς.

Δὲν θὰ ἦναι ἄσκοπον νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι τοιαῦτα δικαιώματα καὶ πλείονα μάλιστα ἐκέκτητο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἀπέναντι τοῦ Μητροπολίτου Μόσχας ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας.

13 Μαρτίου 1923.

Σεβασμιώτατον Διονύδιον Ἀρχιεπίσκοπον Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας.

Βαρσοβίαν

Ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Γεωργίου ἐπλήρωσεν ὀδύνης τὴν καρδίαν ἡμῶν ἥδη λαμβάνομεν εὐχαρίστως γινῶσιν ἐκ τῆς ἐπισήμου συνοδικῆς ἀναγγελίας, ὅτι ἐξελέγητε Ὑμεῖς εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ. Εὐλογοῦντες τὴν ἐκλογὴν ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπιβεβαιοῦμεν ἐν τῷ προσώπῳ Ὑμῶν, πάντα τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Τύχωνος κεχορηγημένα τῷ Ὑμετέρῳ προκατόχῳ, ὡς Ἀρχιεπισκόπῳ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας. Ἡ χάρις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐνισχύοι τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν καθηκόντων τῆς νέας διακονίας Αὐτῆς.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

4 Ἀπριλίου 1923

Παναγιώτατέ μου Αὐθέντα καὶ Δέσποτα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχα, Θεϊότατε, Θεοχαρίτωτε καὶ πᾶν εἶτι μοι ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς ὑψηλὸν καὶ θεῖον ὄνομα καὶ πρᾶγμα

Ἀσπάζομαι τὴν Πρωθιεραρχικὴν δεξιάν Σου, παρ' ἧς δέχομαι νῦν τὴν ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξον Μητρόπολιν.

Εὐχαριστῶ Σοὶ διὰ τὴν πατρικὴν Σου ἀγάπην πρὸς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν καὶ δι' ἐμοῦ πρὸς ὅλα τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὀρθοδόξων πολιτῶν τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας.

Παρακαλῶ Σε μὴδέποτε ἐπιλανθάνεσθαι ἡμῶν ἐν ταῖς ἀγίαις Σου προσευχαῖς, πιστεύειν δὲ ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀδιαλείπτως ἀναπέμπομεν τὰς εὐχραινεῖς ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς Σῆς Ἀγιότητος.

Τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος
ἀφωσιωμένος υἱός

Διονύσιος

Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας

Τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Βαρσοδίας καὶ πάσης Πολωνίας, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κυρ Διονυσίῳ χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς λαβόντες ἀνέγνωμεν ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἀπὸ α΄ τοῦ μηνὸς τούτου ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς ἡμῖν Ἱερότητος ἐχάρημεν δὲ ἰδιαίτερος ὅλως τὸ πρῶτον ἀναγινώσκοντες γράμματα ἀδελφικὰ παρὰ τοῦ πρώτου ποιμένου τῆς ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Πολωνικῷ Κράτει Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διότι ἐν ᾧ χρόνῳ εὐρυκόμεθα ἐν τῇ ὁδῷ τῆς μετὰ τοῦ ὑμετέρου προκατόχου ἀοιδίου Μητροπολίτου Γεωργίου ἀμέσου ἐπικοινωνίας, ἐπῆλθε τὸ τραγικὸν ἐκείνου τέλος τὸ πολλὴν μὴ μόνον τοῖς ἐν Πολωνίᾳ ἀδελφοῖς καὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας προξενῆσαν τὴν λύπην, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν τοῖς ἄπω διατελοῦσιν. Ἐπηκολούθησε δὲ ἡ ἐπὶ τὸν χηρεύσαντα θρόνον ἐκλογὴ τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἡμῖν Ἱερότητος, ἧς τὴν ἐν τῷ θρόνῳ ἀποκατάστασιν ἐγκρίναντες ἐπηυλογήσαμεν διὰ τοῦ ἀπὸ 13 παρελλόντος Μαρτίου ἡμετέρου τηλεγραφήματος.

Ἢδη ἀπὸ τῶν ὑμετέρων εἰρημένων γραμμάτων τὴν ἐνθρόνισιν τῆς Ὑμετέρας Ἱερότητος καὶ τὴν τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἀνάληψιν εὐαγγελιζόμενοι, εὐχαριστίας ἀναφέρουμεν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ

ὑπερίμων τῷ Ἀρχιεπίσκοπῳ καὶ Σωτήρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ὅτι ἐδωρήσατο τοῖς ἐν τῷ θεοφρουρητῷ Πολωνικῷ Κράτει εὐλογημένοις τέκνοις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προϊστάμενον ἄξιον, ὡς διὰ βεβαίας ἐχομεν ἐλπίδος, τῶν παρουσῶν περιστάσεων.

Ἴνα δὲ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ καθ' ὑμᾶς καὶ τὴν καθόλου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίαν διαπυθώμεθα, ἀπεφασίσαμεν ὀριστικῶς ἀποστεῖλαι πρὸς ὑμᾶς ἡμέτερον ἀντιπρόσωπον κομιστὴν τῶν εὐλογιῶν τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς ὃν διὰ δεσμῶν ἀρχαίων καὶ ἡ ἐν Πολωνίᾳ Ὁρθοδοξία συνδέεται. Κατανοοῦμεν γὰρ ὅτι τὰ μάλιστα ἔσται ἐπιφελὴς καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ Ἱερότητι καὶ τῇ ὅλῃ ἐν Πολωνίᾳ Ὁρθοδοξίᾳ, ἡ ἐν ταῖς παρούσαις στιγμαῖς ἐν μέσῳ ὑμῶν παρουσία τοιοῦτου ἀντιπροσώπου ἐπὶ σκοπῷ ἐνισχύσεως τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς μετ' ἀλλήλων ἀγάπης.

Καὶ τοῦ μὲν ἀντιπροσώπου ἡμῶν τὴν ἐντευθεν ἀναχώρησιν γνώσεσθε ἐν καιρῷ, τηλεγραφικῶς ἴσως. Ἡμεῖς δὲ τὴν χαρὰν ἡμῶν καὶ αὐθις ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἀποκαταστάσει διατρανοῦντες καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον παντὶ τῷ ὀρθοδόξῳ κλήρῳ καὶ λαῷ παρὰ τοῦ ἀναστάντος Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐπικαλούμενοι, κατασπαζόμεθα τὴν Ὑμετέραν Ἱερότητα φιλήματι ἀγίῳ καὶ διατελοῦμεν.

αἰκγ Ἀπριλίου κδ.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Διωρίσθη μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Βενιαμίν.

— Κατηρίσθη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας, Ρόδου, Φιλιππουπόλεως καὶ Κορινθῶς πρὸς μελέτην καὶ παρακολούθησιν τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

Ὑπὸ τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μεταρρυθμίσεων ὑπεβλήθη κατάλογος τῶν μᾶλλον ἐπείγοντων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, ἐφ' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ διασκεφθῇ ἡ Πανορθόδοξος Ἐπιτροπὴ μετὰ τὴν ἐξάντησιν τοῦ θέματος τοῦ ἡμερο-

λογίου. Ὁ κατάλογος οὗτος ἐνεκρίθη συνοδικῶς καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅπως καταρτίσῃ σύντομον εἰσήγησιν ἐπὶ ἐκάστου θέματος.

— Ἡ Σύνοδος ἔλαβε γνώσιν ἐξ ἐπισήμου ἐκθέσεως ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Ρουμανικῆς παγκληρικῆς ἐνώσεως Αἰδεσιμ. Π. Μαλεγέστη ἀπετάθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι παγκληρικὴ ἐνωσις μετὰσχῆ τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ συγκροτηθησομένου, συμμετοχῇ Βουλγάρων καὶ Ρουμάνων κληρικῶν, Συνεδρίου.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων μεταβὰς κατ' ἐντολὴν εἰς Γενεύην, ἀνέπτυξεν εἰς τὸν Γεν. Γραμ-

ματέα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τὰ κατὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἐν Ἀλβανίᾳ ζήτημα, περὶ οὗ οὐδὲν ὑπάρχον τέως ἐν τῇ Κοινωνίᾳ ἀκριβεῖς πληροφορίες. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔσχε λίαν ἱκανοποιητικὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως.

— Ἀπεφασίσθη νὰ τηλεγραφηθῇ εἰς τὸν ἐν Ἀλβανίᾳ Πατριαρχικὸν Ἐξαρχον, ὅπως ἔλθῃ ἐνταῦθα τὸ συντομώτερον, τῆς παρουσίας αὐτοῦ κριθείσης ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ὀριστικὴν διευθέτησιν τοῦ ἐκεῖ Ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

— Ὁ ἐνταῦθα Σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν ἐπέστρεψε τὸ ὑπόμνημα τοῦ Σεβ. Μητρολίτου Βάρνης τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν τῶν εἰς γάμου κοινωνίαν προσερχομένων μετὰ τῆς σημειώσεως ὅτι ἡ ζητούμενη γνωμοδότησις ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸ Βιολογικὸν τμῆμα τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Ἀπεφασίσθη νὰ παραπεμφθῇ τὸ ἐν λόγῳ ὑπόμνημα πρὸς μελέτην συνωδᾶ τῇ ὑποδειξί.

— Ἐνεκρίθη νὰ συστηθῇ τοῖς Μητροπολίταις Θεσσαλονίκης, Βεροίας, Σερρών καὶ Δράμας ὅπως συνεννοούμενοι μετὰ τῶν γειτόνων Μητροπολιτῶν διενεργήσωσι τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἐγκατάστασιν πάντων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν προσφύγων μοναχῶν ἐν Μοναῖς, οἷαι ἢ τῆς «Εἰκοσιφοινίσσης» καὶ ἢ τοῦ «Τιμίου Προδρόμου», αἱ ὁποῖαι διαθέτουσι τὸν ἀπαιτούμενον χώρον.

— Οἱ ἐκλεγέντες Ἐπίσκοποι Βοστώνης Ἰωακείμ καὶ Σικάγου Φιλάρετος ὑποβάλλουσι τηλεγραφικῶς τὰς ἑαυτῶν εὐχαριστίας διαβεβαιοῦντες ὅτι σπουδάζουσι παραστήσαι ἑαυτοὺς ἀξίους τῆς κλήσεως αὐτῶν.

— Ἀνεκοινώθη ὅτι κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Τραπεζοῦντος ὁ ἐν φυλακαῖς ἀπὸ μακροῦ χρόνου κρατούμενος Παν. Μητροπολίτης Ροδουπόλεως κ. Κύριλλος δικασθεὶς ἠθώθη καὶ ἀφέθη ἐλευθερός.

— Ὁ Σεβ. Μηλίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης Γερμανὸς ἀπελογήθη ἱκανοποιητικῶς κατὰ διατυπωθείσης κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ὅτι ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διάπαλιν τῶν πολιτικῶν μερίδων.

— Ἐξ ἀφορμῆς νέων γραμμάτων τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἀντιπροσώπου Ἀρχιμ. Ἰακώβου περὶ τῆς συνερχομένης ἐκεῖ Συνόδου, ἐγένετο αὐτῆς διάσκεψις ἐπὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει καταστάσεως. Ἐγνώσθη συναφῶς ὅτι ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας ἀποδεξάμενος τὴν πρόσκλησιν ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ εἰς Μόσχαν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν πρωθιερέα Δημητρίεβιτς, εἰς ὃν καὶ διεβιβάσθη εἰς Ἄγιον Ὅρος, ὅπου ἔτυχε διατρίβων, ἡ σχετικὴ ἐντολή.

— Ἀνεγνώσθη ἐκτενὲς ὑπόμνημα τοῦ Ἐκκλησια-

στικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου Κων]πόλεως μὲ κεντρικὴν ἰδέαν ὅτι διὰ λόγους τεχνικοῦς εἶναι ἀδύνατος ἡ ἑναρμόνισις τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, συνεπῶς ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὸ ἀπὸ τοιαύτης βάσεως ὁρμώμενον σύστημα τοῦ κ. Σταματιάδου. Ἡ Ἁγία Σύνοδος ἀπεφάνθη ὅτι, ἐκεῖ ὅπου τηρεῖται ὁ κανὼν ὁ διέπων τὴν ἐν τοῖς ναοῖς ψαλμωδίαν ὁ τὰς ἀτάκτους ἀπαγορεύων φωνὰς, οὐδὲν κωλύει ἐκκλησιαστικῶς ὅπως πρὸς τῇ ἐκ παραδόσεως ἐκκλησιαστικῇ ὑμνωδίᾳ ἀκούηται ἐν δευτέρᾳ ἰδίως λειτουργίᾳ καὶ ἐνηρμονισμένη ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἐκκλησίασμα τερπόμενον ἐν αὐτῇ καὶ χορηγοῦν ὑπὲρ αὐτῆς.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

— Ἐνεκρίθη ἵνα προσκληθῇ ἡ Ἐφορεία τῶν Σχολῶν ἀρρένων Σταυροδρομίου πρὸς διακανόνισιν τῶν μισθῶν τῶν ὀφειλομένων εἰς τοὺς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀπολυθέντας διδασκάλους τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου.

— Κατόπιν αἰτήσεως τῶν κληρονόμων τοῦ Δοιδίμου Μητροπολίτου Ἐφέσου Ἰωακείμ καὶ σχετικῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν καθωρίσθησιν οἱ κληρονόμοι τῆς περιουσίας, οἵτινες δικαιοῦνται εἰς τὸ ἐν τρίτον τῆς κληρονομίας καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ὅπως ἐκκαθαρίσῃ τὴν ὅλην περιουσίαν καὶ διανείμῃ τὸ ἀνήκον μερίδιον ἐκ τῆς ἐν λόγῳ κληρονομίας εἰς τοὺς ἀναγνωρισθέντας κληρονόμους.

— Ἐπετράπη εἰς τὴν Ἐφορείαν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων νὰ μονιμοποιήσῃ τὸν ἰατρὸν κ. Ν. Πρινάρην ἐν τῇ θέσει ἀρχηγοῦ τῶν μολυσματικῶν τμημάτων καὶ τῶν εἰδικῶν νοσηλευτηρίων εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς αὐτοθύσας αὐτοῦ παρὰ τὴν μὴ συμπλήρωσιν τῆς ἀπαιτουμένης τριετοῦς ἀρχηγίας διὰ τὸν κατ' ἐκλογὴν διορισμὸν καὶ χωρὶς τὸ ἕκτακτον τοῦτο μέτρον νὰ θεωρηθῇ ὡς προηγούμενον.

— Προτάσει τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἐνεκρίθη ὅπως παρακληθῇ ὁ κ. Ε. Σιδερίδης νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ὡς Ἐφόρου ἐκλογὴν αὐτοῦ, τῆς πρὸ καιροῦ ὑποβληθείσης ἐκ μέρους αὐτοῦ παραιτήσεως μὴ γενομένης δεκτῆς

ΤΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν, ἑορτὴν τοῦ Τροπαιοφόρου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, κατ' ἔθος ἐπικρατοῦν, ἡ Α. Θ. Π. ἐτέλεσε τὴν θείαν λειτουργίαν συλλειτουργούντων Αὐτῇ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων Νικαίας, Ρόδου, Φιλιππουπόλεως, Κόρυθαῶς

Δυραχίου καὶ Βελεγράδων, τῶν Ρώσων Ἀρχιερέων Σεβ. Κισνοβίου Ἀναστασίου καὶ Ἀλεοντίδων Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαυροβουνίου Γαβριήλ, ἐμνημόνευσε δὲ τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ὅλη τῇ Διασπορᾷ εὐσεβῶν Χριστιανῶν τῶν ἐλεούντων καὶ βοηθούτων τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν ἀπελύθη τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα.

Τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξάνδρῳ

Νέαν Ὑόρκην

Ἰερουργήσαντες συνοδικῶς ἐδεήθημεν ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ εὐημερίας τῶν ἐν Ἀμερικῇ εὐσεβῶν τῶν ἐλεούντων καὶ βοηθούτων τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Εἶν ἐπὶ πάντα εὐλογία Κυρίου.

Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

— Τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἰούλιον Σκριμπάν καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ ὡς τεχνικὸν σύμβουλον ἐλθόντα ἔσχωτάτον Γερουσιαστὴν κ. Δράγγιτς ὑπεδέχθησαν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ ἀναπληρωτὴς τῆς Μεγ. Ἀρχidiaκονίας Ἀρχιμ. Καλλίνικος καὶ ὁ ὑπογορματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Δωρόθεος.

— Παραστάς ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἱατροῦ τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Θεοδ. Βαφειάδου θαιόντος ἐν τῇ περιθάλψει τῶν προσφύγων ὁ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Γερμανὸς διεβίβασε πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους τὰ Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τελετὴ ἑναρκτηρίου.

Τῇ πρὸ τῆς χθὲς ἡμέλῃ ἐγένετο ἡ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου δι' ἐπισήμου τελετῆς ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν τελετῶν παρουσία τῶν Μελῶν τῆς Ἀγίας Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Οἱ Ἅγιοι Συνοδικοὶ κατέλαβον τὴν δεξιὰν τῷ θρόνῳ σειρὰν τῶν ἐδρῶν, τὴν ἀριστερὰν δὲ οἱ Ἐθνικοὶ Σύμβουλοι, τῶν δὲ ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν αἱ ἑδραὶ ἦσαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Αἰθούσης εἰς δύο σειρὰς ἀπέναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου εἰς τὴν πρώτην οἱ κληρικοὶ κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἄντιπροσωπεύουσιν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν δευτέραν οἱ λαϊκοί. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐδρῶν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ὑπῆρχε τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐκινήσασα ἐκ τῆς Αἰθούσης τῶν Πατριαρχῶν ἐνδεδυμένη μανδύαν καὶ κρατοῦσα ποιμαντικὴν ράβδον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἰθουσαν τῶν τελετῶν προπορευομένων δύο Διακόνων μετὰ δικηροτριχῶν. Ἀφοῦ ἔστη ἐπὶ τῆς βαθμίδος τοῦ Θρόνου ἐνεδύθη ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον καὶ ἐποίησεν Εὐλογητόν. Οἱ χοροὶ ἔψαλλον «Χριστὸς ἀνέστη» «Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ», «Ὅτε καταβάς». Ἀπαντες δὲ ὁμοῦ οἱ ἐν τῇ Αἰθούσῃ προεξάρχοντες τοῦ Πα-

τριάρχου τὸ «Βασιλεῖ Οὐράνιε Παράκλητε». Ἐπηκολούθησαν αἰτήσεις τῶν Διακόνων «ὑπὲρ τῶν Πατριαρχῶν, τῶν Μητροπολιτῶν, τῶν Ἀρχιεπισκόπων, τῶν Ἐπισκόπων τῆς μιᾶς ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος», «ὑπὲρ εἰρήνης καὶ ἀγαθῆς καταστάσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», εἰς τὰς αἰτήσεις δὲ τῶν Διακόνων ἐπισυνήφθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἡ ἀκόλουθος Εὐχή.

«Χριστὲ, τὸ φῶς, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ, ὁ εἰπὼν «ὄπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν», γενοῦ μετ' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δούλων Σου τῶν συνηγμένων ἐν τῷ Σῶ ὀνόματι ὡς ἐκ προσώπου πασῶν τῶν Ἀγίων Σου Ἐκκλησιῶν. Πλήρωσον τὰς καρδίας ἡμῶν τῆς ἀγάπης Σου καὶ καταύγασον τὰς διανοίας ἡμῶν τῷ φωτὶ τῶν προσταγμάτων Σου. Γενοῦ ἡμῖν βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ ἐν τῷ ἐκζητεῖν τὰς ὁρθὰς καὶ δικαίας ἐπιλύσεις τῶν πρὸς ἔρευναν πρὸ ἡμῶν κειμένων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ κατευθυνθεῖσιν αἱ σκέψεις ἡμῶν καὶ αἱ ἀποφάσεις εἰς οἰκοδομὴν τοῦ πληρώματος τῆς Ἀγίας Σου Ἐκκλησίας, ἣν περιποιήσω διὰ τοῦ ἰδίου Σου αἵματος, εἰς δόξαν Σὴν

καὶ τοῦ Ἀνάρχου Σου Πατρὸς καὶ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιοῦ Πνεύματος νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Ἐγένετο εἶτα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἀπόλυσις, καθ' ἣν ἠϋλόγησε διὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῶν χορῶν ψαλλόντων «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν».

Ἀπεκδυθεὶς τὰ ἱερά ἄμφια ὁ Πατριάρχης ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ Θρόνου καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ὁμοίως εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν καὶ καθήμενος ἀνέγνω τὸν ἐν ἄλλῃ στήλῃ καταχωριζόμενον ἐναρκτήριο λόγον, ὃν ἀνέγνωσαν εὐθὺς Ρωσιστὶ ὁ Γραμματεὺς κ. Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Ρουμανιστὶ ὁ Ἀρχιμ. Μελέτιος Λουκάκης. Μεθ' ὃ ἐγενεθῆς ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας Σεβ. Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Γαβριήλ ὡς ἐξ ὀνόματος τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς γλώσσαν Ἑλληνικὴν ἀπήντησεν διὰ τοῦ ἐν τῇ τρίτῃ σελίδι δημοσιευομένου λόγου.

Εἶτα ὁ Πατριάρχης λέγει:

«Ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας τοῦ Σώματος πρὸς τὰ Μέλη τῆς τε Ἁγίας Συνόδου καὶ τοῦ Ε. Μ. Συμβουλίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς παρόντας ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, διότι προσελθόντες εἰς τὴν τελετὴν μετέσχον καὶ ἐγένοντο κοινωνοὶ τῶν ὑπὲρ εὐδοξίας τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς εὐχῶν».

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ πρῶτος τῶν Συνοδικῶν Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας Νικόλαος ἐξ ὀνόματος τῶν Δύο Σωμάτων εἶπεν: «Ἡὐχθήμεν ὄντως καὶ θὰ ἐξακολουθήσωμεν εὐχόμενοι ὑπὲρ πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνέλαβεν ἡ πανορθόδοξος Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ὅπως ἐκπληρωθῶσιν οἱ λόγοι τοῦ Σωτήρος ἡμῶν χριστοῦ «ἵνα πάντες ἐν ᾧσι καθὼς ἡμεῖς καὶ ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι Σὺ με ἀπέστειλας».

Εἶτα ὁ Πατριάρχης λέγει:

Ἡ Ἐναρκτήριος τελετὴ ἐληξε· διακόπτεται ἡ συνεδρία ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ὅπως ἐπαναληφθῆ ὡς συνεδρία μόνης τῆς Ἐπιτροπῆς».

Αἰ ΔΥΟ ΠΡΩΤΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΙ

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὰς δύο πρώτας αὐτῆς συνεδρίας τῆς Πέμπτης καὶ Παρασκευῆς ἔλαβε τὰς ἀκολουθίας ἀποφάσεις:

Α'. Κατήρησε τρεῖς ὑποεπιτροπὰς ὡς ἀκολουθῶσιν

Πρώτη: **Ζητήματα Δογματικῶν Κανόνων.**

Ἀπετελέσθη οὕτω: Μητροπολίται Κυζίκου καὶ Νικαίας, καθηγητῆς Β'. Ἀντωνιάδης, Γραμματεὺς Ἀρχιμ.

Γερμανὸς Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου.

Δευτέρα: **Ζητήματα μαθηματικῆς Ἀστρονομίας.**

Ἀπετέλεσαν αὐτὴν ὁ Παν. Ἀρχιμ. Ι. Σκριμπάν καὶ οἱ κ. Δράγγιτς καὶ Μιλάγκοβιτς καὶ Γραμματεὺς ὁ ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Διάκονος Δωρόθεος.

Τρίτη: **Ζητήματα πράξεως.**

Ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Μητρολιτῶν Κισνοβίου, Μαυροβουνίου, Δυρραχίου, Ἀλεσιδῶν καὶ Γροσμάτωσ κ. Χρ. Παραϊωάννου Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Β'. Ἐνέκρινεν ὡς μερικὸν διάγραμμα ὑποδιαίρεσως τοῦ θέματος τοῦ Ἡμερολογίου τὸ ἀκόλουθον:

1) Τὸ δόγμα καὶ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα.

2) Οἱ κανόνες καὶ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μέχρι ποίου σημείου ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ εἶνε ἐλευθέρη ἐκ τῶν κειμένων κανονικῶν διατάξεων.

3) Εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταρρυθμισθῆ καὶ τὸ Πασχάλιον ἢ ἀρκεῖ μόνη ἡ προσαρμογὴ τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν πρὸς τὰς ἀντιστοιχοῦσας ἡμερομηνίας τοῦ πολιτικοῦ ἡμερολογίου;

4) Προβλέπεται τις βλάβη ἐκ τῆς ἡμερολογιακῆς μεταρρυθμίσεως εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ πῶς δύναται νὰ ἀποφευχθῆ;

5) Ποῖα θεωροῦνται ὡς τὰ μᾶλλον δοκιμώτερα ἐκ τῶν προτεινομένων ἡμερολογίων καὶ ποῖον ἐξ αὐτῶν ἀρμόζει νὰ ὑποστηριχθῆ ὑπὸ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας;

6) Ἡ ἀπόφασις, εἰς ἣν θὰ φθάσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ μελετῶσα τὸ ζήτημα, ποῖω τρόπῳ δύναται νὰ τεθῆ ἐγκύρως εἰς ἰσχὺν ὡς ἀπόφασις τῆς ὅλης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας; χρειάζεται μήπως Σύνοδος Πανορθόδοξος ἢ ἀρκεῖ ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς ὑπὸ τῶν Συνόδων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν;

7) Ἐὰν εὐρεθῶσιν Ἐκκλησίαι ἢ τμήματα Ἐκκλησιῶν μὴ ἀποδεχόμενα τὴν μεταρρυθμίσειν ποῖα θὰ εἶνε ἡ τούτων θέσις ἐν τῷ συνόλω τῆς Ὁρθόδοξίας;

8) Δύναται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν πρότασιν περὶ καθορισμοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ὡς ἀκινήτου;

Ἐκαστον τῶν ὡς ἄνω ὀκτώ θεμάτων παρεπέμφθη εἰς τὴν ἣν ὑπάγεται ὑποεπιτροπὴν.

Γ'. Παρεδέχθη ὅτι ἐκτὸς τοῦ ζητήματος τοῦ Ἡμερολογίου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἐπείγουσας μορφῆς κανονικὰ ζητήματα ἐφ' ὧν δεόν ἐπίσης νὰ διασκεφθῆ καὶ διετύπωσῃ τὴν γνώμην αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ,

ἐξ ὧν καὶ ὠνομάσθησάν τινα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως παρεδέχθη ὅτι αἱ οἰαιδή-
τινες ἀποφάσεις αὐτῆς θὰ φέρωσι τὸν χαρακτηρὰ εἰ-
σηγήσεως πρὸς τὰς Συνόδους τῶν Ἁγίων Ἐκκλησιῶν
ἢ πρὸς Σύνοδον Πανορθόδοξον, παρ' ὧν καὶ μόνον
δύναται νὰ λάβωσι κανονικὸν κῆρος καὶ νὰ ἰσχύωσι
ὡς Ἐκκλησιαστικαὶ διατάξεις.

Ἐλπίζεται πρὸ τοῦ τέλους τῆς προσεχοῦς ἑβδ μά-
δος αἱ ὑποεπιτροπαὶ νὰ ἔχωσι περαιώσει τὸ ἀνατεθὲν
ἐκάστη τμήμα τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Ἡμερολογίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 1953.

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Γρηγόριος Βοριάς, τέως κάτοικος Φαναρίου,
νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην
δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν
τριάκοντα μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως ἐμφανισθῆ εἴτε αὐ-
τοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρι-
σμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ
Δικαστηρίου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου
Παρασκευῆς Γρηγορίου Βοριά, τὸ γένος Πέτρου Κων-
σταντινίδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμα-
νίδος καὶ κατοίκου Φαναρίου Κων]πόλεως, ἐπὶ δια-
ζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθῆσεται
ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παρῶσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέ-
χειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων
«Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 27 Ἀπριλίου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθιμερόν

Ὁ Α. Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2011

ΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ταμάρα Βικτορόβνα σύζυγος τοῦ Μιχαὴλ Λεωνί-
δοβιτς Σεμενώφ, χριστιανῆ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος
Ρωσῆς, κάτοικος τῆς πόλεως Ὀστερ τῆς Ρωσσίας
παρὰ τὸ Κίεβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται
ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 2 μ. μ.
μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ
τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως,
ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου
νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις
Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ
ἑαυτῆς συζύγου Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ, χρι-
στιανῶ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ρώσσου καὶ κατοίκου
Πέραν Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ διαζεύξει ἄλλως ἢ
κατ' αὐτῆς ἀγωγή ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παρῶσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέ-
χειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων
«Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Σταμπούλ».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 28 Ἀπριλίου 1923

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον
τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

PHANAR
Constantinople.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη
λέραε τουρκ. 2 1/2.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Τὸ Πατριαρχ. Γραφεῖον

'Εν Κ)πόλει τῆ 19 Μαΐου 1923

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΕΝ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

Ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ παρασύρῃ τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τῆς Ρωσσίας εἰς τὸν καθολικισμόν· ἐπεδίωξε δὲ τὸ ἔργον αὐτὸ μὲ ὑπομονὴν ἀκούραστον.

Ἡ ἀπέναντι τῶν καθολικῶν τῆς Ρωσσίας πολιτικὴ τῶν Ρώσων Αὐτοκρατόρων Ἀλεξάνδρου Α'. (1814-1825) καὶ ἰδίως Νικολάου τοῦ Α'. (1825-1855), διατάξαντος δι' οὐκαζίου τῆ 12ῃ Φεβρουαρίου 1830 τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ῥώσων καθολικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν — πολιτικὴ καταλύσασα εἰς τὸ κογγκορδάτον τοῦ 1847 — δὲν ἀπεγοήτευσε τοὺς προπαγανδιστὰς τῆς Ρώμης. Κατὰ τὸ 1905 ἐπωφεληθέντες ἐκ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται ἐντονώτερον καὶ συστηματικώτερον διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἁγίας Ἐδρας. Ἀλλ' οἱ μεγάλοι ἀγῶνες καὶ αἱ οὐ μικρὰ δαπάναι δὲν ἀπέφερον δαψιλεῖς καρπούς· τὰ ψυχία ἦσαν ἐλάχιστα. Ἡ δαψιλὴς τράπεζα διὰ τὸν Καθολικισμόν παρεσκευάσθη διὰ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ Τσαρικοῦ καθεστώτος. Οἱ ἀδελφοὶ χριστιανοὶ τῆς Ρώμης ἰδόντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξάρθρωσιν τῆς ὀρθόδοξου Ρωσσίας ἐπανελάβον ὡς πρὸς τὴν ἀχανῆ ἐκείνην χώραν — ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἀνθρώπων μὴ πιστευόντων εἰς Χριστόν — τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, οἱ

λευκαί(1) εἰσι πρὸς θερισμόν ἤδη». (Ἰωάννου δ'.3.5) Μοναδικὴ εὐκαιρία παρουσιάσθη, λέγουν, διὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὅπως σώσῃ τὰς ψυχὰς ἑκατομμυρίων χριστιανῶν πλανωμένων μακρὰν τοῦ Ἀντιπροσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ παράδοξον καὶ ἀξίον σημειώσεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ὑπὸ του Φραγκίσκου Μπουλδζ ἰδρυθεῖσα μεγάλη Ἐπιθεώρησις τῶν δύο κόσμων» ἀφιέρωσεν ἐσχάτως σελίδας τινὰς διὰ τὸν ἐκλατινισμόν τῆς Ρωσσίας. Καὶ αἱ γραμμαὶ ἐκεῖναι τῆς παγκοσμίου φήμης ἐπιθεωρήσεως ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ κληρικῶν τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας «ὡς σημεῖον τῶν καιρῶν» (2).

(1) Echos d'Orient, τεύχος Ἰουλίου — Δεκεμβρίου 1922 σελ. 400.

(2) Ὁ Charles Loiseau ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ τεύχος τῆς 15 Νοεμβρ. 1921 (ἐπιθεώρησις τῶν δύο κόσμων) μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ πολιτικὴ τῶν δύο ρυθμῶν» (σ. 380-403). Ὁ αὐτὸς ἐδημοσίευσεν καὶ ἄλλην πραγματείαν ἐν τῇ «Revue universelle» (φυλλάδιον Ἰουλίου 15-922 σελ. 172-188) ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἁγία Ἐδρα, Πολωνία καὶ Ρωσσία» βλέπε εἰς L'union des Eglises τῶν Αὐγουστιανῶν πατέρων τοῦ Καδί-κιοῖ ἀρ. 3 σελ. 97. Καὶ ὁ ἐκκλησιαστικογράφος τοῦ Figaro ἠσχολήθη περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο γράψας ἐν τῇ Revue des Jeunes (10 Ἀπριλ. 922 σ. 74-79) ἄρθρον φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία».

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται, ὡς ἐλέχθη, περὶ προσχωρήσεως εἰς τὸν Καθολικισμόν οὐχὶ ἀτόμων τινῶν ἢ ὀμίλου τινός, ἀλλ' ὁλοκλήρου τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσίας, προϋτάθησαν καὶ διάφοροι μέθοδοι πρὸς ἀσφαλεστέραν καὶ συστηματικώτεραν ἐκκλησιαστικὴν κατάκτησιν τῆς ἀχανοῦς ἐκείνης χώρας. Ὁ Καθολικὸς Μητροπολίτης Μοχιλέβου καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἐδουάρδος βαρῶνος τοῦ Ropp προέτεινε τὸν λεγόμενον «διρρυθμισμὸν» (Biritualisme). Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο οἱ εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν προσερχόμενοι Ρῶσοι ὀφείλουσαν νὰ ἀκροῶνται τῆς θείας λειτουργίας κατὰ τὸν λατινικόν, καὶ κατὰ τὸν βυζαντινὸν ρυθμὸν. Καὶ τὸ μέτρον τοῦτο συνιστᾶται ὡς προσωρινόν· ὁ τελικὸς σκοπὸς θὰ εἶναι ὁ ἐκλατινισμὸς, ἢ καθ' ὅλα ἀφομοίωσις πρὸς τοὺς θεσμοὺς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν γάμον τῶν ἱερέων (ὑπαρξίς ἐγγάμων ἱερέων), τὰς νηστείας, τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν μιᾶς ἐκ τοιούτων προσηλύτων ἀποτελουμένης περιφερείας, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐκκλησιαστικὸν ρυθμὸν *ritus ecclesiasticus* (ὁ τῆς λειτουργίας λέγεται *ritus liturgicus*) ὁ Ropp συνιστᾷ τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας. Ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην ἢ ὁποία τοὺς ὅρους «Λατινικὴ Ἐκκλησία» καὶ «Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία» ἐκλαμβάνει ὡς ὅλως ταυτοσήμους.

Ἄλλου συστήματος ὁπαδὸς τυγχάνει ὁ ἐν Λεμπέργη οὐνίτης Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἀνδρέας Σιτσεπτίσκι. Ἀπορρίπτει τὴν διρρυθμίαν τοῦ Ropp καὶ συνιστᾷ τὴν προσέλευσιν τῶν Ρώσων εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀνευ ἀλλαγῆς τοῦ ἀνατολικοῦ λειτουργικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ. Ἡ ὑπαρξίς ἄλλως τε δύο μεθόδων προσηλυτισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Γαλλικῇ ἐδημιούργησεν ἀνταγωνισμοὺς, ἀντιζηλίας καὶ σκηνὰς αἱματηρᾶς μεταξὺ τῶν ποιμένων καὶ τοῦ ποιμνίου τῶν δύο ρυθμῶν.

Ἡ μέθοδος τοῦ Σιτσεπτίσκι εἶναι ἡ συμφωνοτέρα πρὸς τὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ νέου κανονικοῦ κώδικος δημοσιευθέντος τῷ 1917 (*Codex juris canonici*)

διαλαμβάνει ὅτι ὁ κώδιξ ἀφορᾷ μόνον τὴν λατινικὴν ἐκκλησίαν· ὡς πρὸς τὰς ἐν Ἀνατολῇ διίσταμένας τῆς Ρώμης (*dissidentes*) ἐκκλησίας ἀπαιτεῖται μόνον ἡ ἀναγνώρισις τῆς κυριαρχίας καὶ τοῦ ἀλαθῆτου τοῦ πάπα.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἐν τῇ σοβιετικῇ Ρωσίᾳ κατορθωθέντα διὰ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης μεθόδου ἔργα τῶν παπικῶν. Κατὰ τὰ ἔτη 1917-1918, ὡς καὶ οἱ ἴδιοι ὁμολογοῦν, οὐδὲν κατώρθωσαν. Ὅχι διότι ἡ σοβιετικὴ Κυβέρνησις ἢ ἡ ἐν Ρωσίᾳ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντέταξαν σοβαρὰν τινα ἀντενέργειαν, ἀλλὰ διότι ὅλος ὁ χριστιανικὸς ἐν τῇ Ρωσίᾳ κόσμος παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς μεγάλης πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως ἐκυλίετο κατὰ τὸ χρονικὸν ἐκεῖνο διάστημα εἰς τὰ τέλματα τοῦ σκεπτισμοῦ, τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς καταστρεπτικῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναρχίας. Ἀπὸ τοῦ 1920 ἤρχισεν ἀντίδρασις κατὰ τῆς προπαγάνδης τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας· ἡ ἀντίδρασις προήρχετο κυρίως ἀπὸ μέρους τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας· ἡ ἀπὸ μέρους τῆς σοβιετικῆς Κυβερνήσεως παρομοία ἐνέργεια ἦτο ἔμμεσος καὶ χαλαρά. Πολλοὶ ἀνήκοντες εἴτε εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ εἴτε εἰς τὰς τάξεις τῶν διανοουμένων εἴτε καὶ εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀριστοκρατίας ἐξέλαβον τὴν καθολικὴν προπαγάνδαν ὡς ἐθνικὸν κίνδυνον. Ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ διείδον τὸ σύμβολον τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς μεγάλης καὶ ἰσχυρᾶς Ρωσσίας. Μόλις παρῆλθεν ἡ πρώτη ἰσχυρὰ ὄρμη τῆς ἐπαναστάσεως οἱ Ρῶσοι ἐντένισαν καὶ πάλιν πρὸς τοὺς Λατίνους ὡς πρὸς ἐχθροὺς τοῦ ἔθνους των. Διὰ τοὺς πλείστους Ρώσους καθολικὴ θρησκεία καὶ Πολωνικὴ θρησκεία (πολσκαγιά Βυιέρα) εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ τονίσωμεν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τοὺς Πολωνοὺς ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς ἀντιπάθειαν τῶν Ρώσων. Ὡς οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ὑπερήσπιζον τὴν ὀρθοδοξίαν χάριν τῆς ἐνότητος τοῦ κράτους ἐκλαμβάνοντες τὸν αἱρετικὸν κεχωρισμένον ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Τσάροι τῆς Ρωσσίας τοὺς ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας ἀπεσχισμένους ἐθεώρουν ἐχθροὺς τῆς

πολιτείας, τῆς ἐνότητος τοῦ Κράτους. Καὶ οἱ Μπολσεβίκοι ἂν καὶ ἐχθροὶ παντὸς χριστιανικοῦ, ἠνέχθησαν μὲν κατ' ἀρχὰς τὴν καθολικὴν προπαγάνδαν κατόπιν ὅμως διὰ λόγους μᾶλλον ἐθνικοὺς ἠσπᾶσθησαν τὸ τσορικὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρόγραμμα. Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν ἐφημερίδων κατὰ ποῖον τρόπον κατεδιώχθησαν οἱ καθολικοὶ κληρικοί· αἱ χῶραι τὰς ὁποίας οὗτοι «έθεῶντο λευκὰς πρὸς θερισμὸν» μετετρέπησαν

εἰς ἐρυθράς. Ἡ Ρωσσία ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐθνικιστικὴν τῆς πολιτικὴν καὶ ἴσως προσεχῶς θὰ ἐπανέλθῃ καὶ εἰς τὴν προτέραν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν τῆς κατάστασιν. Οἱ δὲ παπισταὶ θὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Ρωσσίαν ἀφ' οὔ δοκιμάσωσιν ἅπαξ ἔτι τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ των ἱμπεριαλισμοῦ.

† ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ἡ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΓΚΛΗΘΕΙΣΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου ταύτης ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἀκαμάτου καὶ εὐρείας μορφώσεως νέου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μακαριωτάτου κ. Χρυσοστόμου. Βαθὺς γνώστης τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς Ἐκκλησίας ἠνιγλησεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου θησαυροῦ Αὐτῆς θεσμὸν μεγάλης χρησιμότητος καὶ διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ εἰς τὴν προᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπαναφερόμενος θεσμὸς τυγχάνει καὶ ὁ τῆς συγκληθείσης ἤδη Συνόδου, ἧς τὰ πρακτικὰ ἐν περιλήψει καταχωροῦμεν ἐνταῦθα.

* * *

Ἡ πρώτη συνεδρία τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου συνεκροτήθη τῇ 3)16 Ἀπριλίου, καθ' ἣν ἀναγνωσθέντος τοῦ γνωστοῦ Β. Διατάγματος περὶ συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας, ἐν ᾧ ὠρίζοντο τὰ συζητητέα θέματα τ.ἔ.ἢ διαρρυθμίσεις τοῦ Ἡμερολογίου καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Σχεδίου τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συνταχθέντος Σχεδίου ὑπὸ τῆς Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1914, ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐξεφώνησε μακρὸν ἐναρκτήριο λόγον, οὗτινος παραθέτομεν περίληψιν· προοιμιαζόμενος ὁ Μ. Μητροπολίτης ἀνέφερε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου (Ματθ. ιη' 20) καὶ ἐτόνισε τὸ μέγεθος τοῦ συντελεσθέντος διὰ τῆς συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας γεγονότος καὶ τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει τοῦτο διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Εἶτα ἀνέφερεν ὅτι ὑπὸ τῶν ἰ. κανόνων ἐπιβάλλονται τακτικαὶ Σύνοδοι τῶν Ἱε-

ραρχῶν πρὸς διοίκησιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ διευθέτησιν τῶν ἐκάστοτε παρουσιαζομένων γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Ὁ λζ' Ἀποστολικὸς Κανὼν, εἶπε, διατάσσει τοῦτο καὶ ἡ διάταξις αὕτη κατέστη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θεμελιώδης καὶ ἀπαράβατος διὰ τῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῆς Ἀγίας (Κανὼν 5), τῆς Βασιλικῆς (Κανὼν 2), τῆς Ἀγίας (Κανὼν 19), τῆς Πενθέκτης (Κανὼν 8), τῆς Ζητικῆς (Κανὼν 6) καὶ τῶν Τοπικῶν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ (Κανὼν 20), τῆς ἐν Λαοδικείᾳ (Κανὼν 40) καὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ (Κανὼν 18,73). Ἀξιοσημεῖωτος δὲ εἶνε ἡ διάταξις τῆς Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Κανὼν 19), διότι ἐν αὐτῇ ἀναφέρεται ὡς παράληψις ἐπιβεβλημένου καθήκοντος ἢ ὑπὸ τινῶν Ἐκκλησιῶν μὴ τηρήσις τῆς διατάξεως ταύτης. Μετὰ τὴν Ἀλωσιν τῆς Κ]πόλεως τῷ 1593 συνελθοῦσα ἡ ἐν Κ]πόλει ἐνδημοῦσα Σύνοδος ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ ἐπανέλαβε τὰς διατάξεις τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τῶν Τοπικῶν Συνόδων [περὶ τακτικῆς συνεκροτήσεως τῶν Συνόδων τούτων, ἔστω καὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους.

Καίτοι δὲ οἱ κατακτηταὶ δὲν ἔβλεπον εὐνοϊκῶς τοιαύτην ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν, ἐν τούτοις ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος συνεκροτήθησαν ἐν Κ]πόλει πενήκοντα Σύνοδοι ἐπιλύσασαι γενικὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ζητήματα. Ἀξιοσημεῖωτον ὅτι νεώτεραί τινες αὐτόνομοι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι, ὡς ἡ Σερβικὴ καὶ Ρουμανικὴ ἀνέθηκαν τὴν διοίκησιν ἑαυτῶν εἰς τὴν Ἱεραρχίαν, συνερχομένην ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ ἐκτάκτως ὡσάκις ἠθέλε παραστῆ ἀνάγκη. Τοιοῦτον σύστημα διοικητικὸν ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου. Δυστυχῶς, προσέθηκεν, ἐν τῇ ἡ-

μέτρα Ἐκκλησία ἐπεκράτησε σύστημα ἄκρως συγκεντρωτικὸν καὶ ἀποτέλεσμα τούτου ὑπῆρξεν ὅτι οἱ ἐπὶ μέρος Ἐπίσκοποι ἐστερήθησαν πάσης ἀπὸ τῶν Κανόνων ἀπορροεύσης ἐλευθερίας ἐν τῇ διοικήσει τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν, ἀπὸ δὲ τῆς Ἱεραρχίας ἀφῆ-
ρέθη τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ ἐξετάζειν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα καὶ ἀνετέθησαν εἰς τὴν Διοικοῦσαν Σύνοδον, ὡς ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν, οὐ μόνον τὰ διοικητικὰ, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῆς Ἱεραρχίας κατὰ τοὺς Ἱερ. Κανόνας ἀνήκοντα καθήκοντα, τὰ τε εἰς τὰ δογματικὰ καὶ τὰ εἰς γενικὰ τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα ἀναγόμενα. Ἡ παρούσα Σύνοδος, εἶπε, πρὸς τοῦτο ἀκριβῶς καὶ συνεκροτήθη, ἵνα θέσῃ τὰς βάσεις τῆς διοικητικῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου αὐτῆς θὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν ἔτησίαν συνέλευσιν τῆς Ἱεραρχίας ὄχι μόνον ὡς Σώματος Βουλευτικοῦ, ἀλλὰ καὶ Διοικητικοῦ κατὰ τὰς διακελεύσεις τῶν Κανόνων.

Εἰσηγούμενος δὲ τὰ συζητητέα θέματα, εἶπεν ὅτι ταῦτα ὠρίσθησαν εἰς δύο, τὸ πρῶτον περὶ Ἡμερολογίου καὶ τὸ δεύτερον περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ πρῶτον ζήτημα ἔχει ἀνάγκην εἰδικῆς ἐπιλύσεως, διότι ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ὡς ἐπραξάν πάντα τὰ ὀρθόδοξα Κράτη καὶ ὁ ἐν τῇ Διασπορᾷ Ἑλληνισμὸς, παρεδέχθη καὶ εἰσήγαγεν ἐν ταῖς πολιτικαῖς καὶ κοινωνικαῖς σχέσεσι τὸ Γρηγοριανόν, λεγόμενον, Ἡμερολόγιον καὶ κατέλιπε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου καὶ οὕτω προέκυψαν ἀνωμαλίαι, αἷς διὰ μακρῶν περιγράψας ὑπέβαλεν ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης ἔντυπον περὶ τοῦ Ἡμερολογιακοῦ ζητήματος Ὑπόμνημα.

Τὰ ἐν τῷ Ὑπομνήματι τούτῳ ἀναπτύσσων ὁ Μακαρ. Ἀθηνῶν εἶπεν ὅτι κατὰ τὴν προτεινομένην λύσιν θὰ ἐπέλθῃ λίαν ἀνεπαίσθητος διόρθωσις ἐν τῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένῳ Ἡμερολογίῳ διὰ προσθήκης 13 ἡμερῶν. Διὰ τῆς διορθώσεως δὲ ταύτης θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ τῶν περὶ τοῦ Πάσχα διατάξεων τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, αἵτινες δὲν τηροῦνται διὰ τοῦ κρατοῦντος Ἡμερολογίου καὶ ἐπομένως τὴν ἐν λόγῳ διόρθωσιν δὲν ὑπαγορεύουσι μόνον λόγοι σκοπιμότητος, ἀλλὰ καὶ λόγοι ἐκκλησιαστικῆς ἀκριβείας, ἐπιστημονικῶς κυρούμενοι.

Τὸ δεύτερον θέμα τῆς παρουσίας Συνόδου, εἶπε συνεχίζων ὁ Μητροπολίτης, εἶναι τὸ κεφαλαιώδες καὶ ζωτικώτερον τῶν δυναμένων νὰ ἀπασχολήσωσι τὴν Ἱεραρχίαν ζητημάτων. Πρόκειται περὶ τοῦ διέποντος

τὴν Ἐκκλησίαν πλημμελοῦς Καταστατικοῦ Νόμου, οὗτινος τὴν διόρθωσιν ζητεῖ αὐτὴ ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς διοικητικῆς ὁργανώσεως αὐτῆς ὡς Ἄυτονόμου Ἐκκλησίας. Μετὰ πολλὰς καὶ ματαίας ἀποπειράς οἱ ζηλωταὶ Ἱεράρχαι, εἰς οὓς δίκαιος ὀφείλεται ἔπαινος, προυκάλεσαν τῷ 1914 τὴν ὑπὸ τὴν Πολιτείας συγκροτήσιν πολυμελοῦς Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπείας, ἣς τὸ ἔργον πρόκειται σήμερον κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ οὐσιωδέστατον μέρος ὑπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον δὲν ἀπομακρύνεται κατὰ πολὺ ἐκ τῶν βάσεων τῶν ἐπὶ τοῦ Β. Διατάγματος τοῦ 1833 περὶ τῆς Ἱ. Συνόδου στηριζομένων Νόμων τοῦ 1852 Σ' καὶ ΣΑ'. Ἀλλὰ κατὰ τὴν προκειμένην ἀναθεώρησιν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῶσι σαφέστερον τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, δι' ὧν κανονικώτερα θὰ καταστῇ ἡ ἐσωτερικὴ ὁργάνωσις καὶ διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας, ἐν δὲ τῶν σπουδαίων σημείων εἶναι ἡ σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἡ Νομοπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπεία τοῦ 1914 εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ὀριζομένην ἐποπτεῖαν τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι προφανὴς ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου ἐπίδρασις τοῦ Νόμου τοῦ 1852, ἔξαρτῶντος ἐκ τῆς Πολιτείας τὴν ἐσωτερικὴν καὶ τὴν καθαρῶς Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερον ἐπιβάλλεται ἡ ἀναθεώρησις τοῦ σημείου τούτου μάλιστα ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς νόμους τοῦ Κράτους ἐφαρμόζεται τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς δύναμις πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ, μένουσα ἀνεπηρέαστος ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει αὐτῆς ἀπὸ κοσμικῶν ἐπιρροῶν καὶ ἐντελῶς ξένη πρὸς ζητήματα πολιτικῆς φύσεως, τὴν τε καθαρῶς θρησκευτικὴν καὶ ἱερὰν αὐτῆς ἀποστολὴν ἐκκληροῦ καὶ συνεργάτις ἀποβαίνει τῆς Πολιτείας πρὸς ἐπιδιώξιν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν σκοπῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Πρὸς τοῦτο ἔχει ἀνάγκην οὐχὶ τῆς πρὸς αὐτὴν δυσπιστίας τῆς Πολιτείας, ἣν ἀπετύπωσεν ἐν τῷ Νομοθετήματι αὐτοῦ ὁ πρῶτος διοργανώσας τὴν διοίκησιν αὐτῆς, διαμαρτυρούμενος τὸ δόγμα, ξένος πολιτικὸς ἀνὴρ, ἀλλὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος παρεχομένης ἐλευθέρως κινήσεως ἐν τῷ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῷ κύκλῳ κατὰ τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τοὺς ἀστικούς καὶ πολιτικούς νόμους τοῦ Κράτους, ὅπερ ἔχει δικαίωμα καὶ καθήκον νὰ κολάζῃ τοὺς παραβάτας τοῦ Νόμου. Μακραίων δὲ ἱστορία ἀπέδειξεν ἤδη ὅτι ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ἀντικαταστήσασα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν καὶ διασώσασα τὸ ἑλληνικόν

ἔθνος καὶ πρωτοστατήσασα τῶν ἀπελευθερωτικῶν αὐτοῦ ἀγώνων, ὑπῆρξεν ἀληθῆς αὐτοῦ Μήτηρ. Ὅθεν δικαιούται νὰ ἀξιῶσθαι στοργὴν καὶ μέριμναν παρὰ τῆς Πολιτείας.

Παρ' ἡμῶν δὲ, Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί, — ἐπεῖπεν ὁ Μητροπολίτης — ἐξαρτᾶται νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ ἐκδηλώσωμεν τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς κοινῆς συναντιλήψεως καὶ ὁμοθυμοῦν συνεργασίας. Οἱ πρὸ ἡμῶν Ἱεράρχαι ἐπόθησαν νὰ ἴδωσι τὰς τακτικὰς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἱεράς Συνελεύσεις τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, βουλευομένης ἐλευθέρως περὶ σπουδαιοτάτων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Πρὸς ἡμᾶς δὲ μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων ἔχουσιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα οὐ μόνον τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιπαὶ Ἐκκλησίαι, ὀρθόδοξοί τε καὶ ἑτερόδοξοι. Εἴθε διὰ τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ οὐρανόθεν Πατρὸς τῶν Φώτων, τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγαγόντος ἡμᾶς, νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, δι' ὃν συνήλθομεν, καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἡ Σύνοδος αὕτη σταθμὸν σημαντικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Αὐτονομίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ διαφόρους προτάσεις σχέσιν ἔχούσας ἰδίᾳ πρὸς τὸν ἐνοριακὸν κληρὸν διελύθη ἡ πρώτη συνεδρία.

Ἡ Δευτέρα συνεδρία συνεκροτήθη τῇ 5/18 Ἀπριλίου. Καὶ κατὰ ταύτην γίνεται δεκτὴ πρότασις τοῦ Μητροπολίτου Τρίκκης ὅπως ἀποσταλῇ πρὸς τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς πρώτην Ἐκκλησίαν τῆς Ὀρθοδοξίας τηλεγράφημα ἐκφράζον ἀδελφικούς ἀσπασμούς καὶ χαιρετισμούς ἐκ μέρους τῆς συνελθούσης εἰς Σύνοδον Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συγχρόνως παρηγορητικὰς λέξεις καὶ ἐνισχυτικὰς ἐν τῷ δεινῷ ἀγῶνι, ὃν διεξάγει.

Εἶτα ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου κ. Αἰγινήτης διὰ μακρῶν ἀνέπτυξεν ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως τὰ κατὰ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξε καὶ ὁ Μακ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀναπτύξας τὰ ἐν τῷ Ὑπομνήματι του περιεχόμενα.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀρτης διὰ μακρῶν ἀγορεύσας κατέληξε προτείνων ὅπως ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου γείνη οὐχὶ δι' ὑπερπηδήσεως 13 ἡμερῶν, ἀλλὰ βαθμιδῶν οὕτως ὥστε ἂν μὴ ἀριθμῶμεν τὰ Βίσεκτα ἔτη, τότε μετὰ 52 ἔτη θὰ ἔχωμεν τὸ πραγματικὸν ἡμερολόγιον καὶ ἂν θεωρῶμεν τοὺς μῆνας ἔχοντας 30 ἡμέρας τότε θὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα μετὰ 20 μῆνας.

Ὡς πρὸς τὸ Πασχάλιον φρονεῖ ὅτι, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ δογματικῆς ἀπαγορεύσεως δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ δεχθῇ κατ' ἀρχὴν τὴν μεταβολὴν τοῦ ἡμερολογίου ὑπερπηδῶσα τὰς 13 ἡμέρας, ὡς εἰς τὴν διαρρῦθμιν τοῦ Πασχαλίου εἴτε κατ' ἐπιστημονικὸν πῖνακα πανσελήνων εἴτε κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μέτωνος, διορθούμενον κατὰ πέντε ἡμέρας, ὡς μέχρι σήμερον ἔσφαλλον.

Ἐν τέλει τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας προτείναντος ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀναλάβῃ ἀπεναντι τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς λύσεως τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος, ἀφοῦ τὸ Πατριαρχεῖον δὲν δύναται νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀπορριφθεῖσθαι κατόπιν ἀγορεύσεως τοῦ Μητροπολίτου Ναυπακτίας, τονίσαντος ὅτι οὕτω μειοῦται τὸ γόητρον τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου, ἐψηφίσθη ἡ ἑξῆς πρότασις:

Ἡ Σύνοδος τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφασίζει: Ἀποδέχεται τὸ συμπέρασμα τοῦ Ὑπομνήματος τοῦ Μακ. Προέδρου αὐτῆς, καθ' ὃ εἰς τὸ Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον προστίθενται 13 ἡμέραι, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἀπολύτως τὸ Πασχάλιον καὶ Ἑορτολόγιον τῆς Ὀρθοδοξίας Ἐκκλησίας. Ἐὰν ὁμοῦς συμβῇ ὥστε τὸ ἐν Κων]πόλει συγκληθησόμενον ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο πανορθόδοξον συνέδριον νὰ λάβῃ ἀπόφασιν περὶ ἄλλοιᾶς λύσεως διὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα, σύμφωνον ὁμοῦς πάντως πρὸς τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς Α' Οἴκουμ. Συνόδου καὶ τὴν παράδοσιν καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποδέχεται αὐτήν. Ἐὰν δὲ συμβῇ δι' οἰονδήποτε λόγον νὰ ματαιωθῇ ἡ σύγκλησις τοῦ πανορθόδοξου τούτου συνεδρίου ἐν Κων]πόλει, ἐπαφίεται τῇ Ἱ. Συνόδῳ νὰ προτείνῃ τῷ Οἴκουμ. Π]χειῶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν λύσιν τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος συνεννοούμενον μετὰ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐν τέλει δὲ ἀποφασισθέντος, ὅπως ἂν γείνη δεκτὴ ἡ πρότασις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ κατάλληλος ἐποχὴ διὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ Ἡμερολογίου ὀρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἣτις θέλει ὀρίσει καὶ τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἐν τῷ μεταξύ ἑορτῶν, διελύθη ἡ συνεδρία.

Κατὰ τὴν ἕκτην συνεδρίαν, τὴν συγκροτηθεῖσαν τῇ 7/20 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν ὁ Μητροπολίτης Λαρίσης διὰ μακρῶν ὁμιλήσας καὶ ἀναπτύξας τὰ ἱστορικὰ καὶ γεωγραφικὰ δικαιώματα τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐξήτησε νὰ προσαρτηθῶσι καὶ πάλιν εἰς αὐτὴν τμήματά τινα ἀπ' αὐτῆς

ἀφαιρέθῃ. Μετὰ μακρὰν διαλογικὴν συζήτησιν τῇ προτάσει τοῦ Μακ. Μητροπολίτου ἡ Ἱεραρχία διὰ ψήφων 23 κατὰ 4 ἀπεφάνθη ὅτι ἀπορρίπτεται κατ' ἀρχὴν ἡ τοιαύτη αἴτησις. Εἶτα ὁ Μακ. Πρόεδρος προέτεινε ὅπως καταρτισθῇ ἀπὸ τοῦδε καὶ πρὸ τῆς ἔγκρισως τοῦ νέου Καταστατικοῦ Νόμου κατάλογος τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλεξιμῶν, ὅπερ δὲν ἀπεδέχθη ἡ Σύνοδος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἀπεφασίσθη ὅπως οἱ Ἀρχιερεῖς γράφοντες πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ὑπογράφωσιν ἀντὶ τοῦ «εὐπειθέστατος» «ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός».

Ἐπὶ τούτοις συνεχισθείσης τῆς κατ' ἄρθρον συζήτησεως τοῦ νέου Καταστατικοῦ Νόμου, ἀπεφασίσθη ἡ ἄρσις τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἱ. Συνόδου, δι' ἧς ἀπαγορεύεται ὁ γάμος συγγενῶν ε' βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας, καὶ ἐπιτρέπη ἐπομένως εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ ἐκδίδωσι κατ' οἰκονομίαν ἀδείας γάμων πρὸς στέψιν συγγενῶν τοῦ ἐν λόγῳ βαθμοῦ καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον ὅπως ἐκδώσῃ σχετικὴν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Ἐγκύκλιον, δι' ἧς συγχρόνως νὰ γνωρισθῇ αὐτοῖς ὅτι ἐπὶ πνευματικῆς συγγενείας ἀπαγορεύονται μόνον αἱ περιπτώσεις αἱ περιλαμβανόμεναι εἰς τὸν νόμον, ἥτοι δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ἀνάδοχος νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν ἀναδεκτὴν ἢ τὴν μητέρα ἢ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὔτε ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἐπιτρεπομένων τῶν λοιπῶν περιπτώσεων, τροποποιουμένης τῆς ἰσχυούσης ἐγκυκλίου τῆς Ἱ. Συνόδου, καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ σύναισις γάμου συγγενῶν ε' βαθμοῦ ἐξ αἵματος, ἀφιεμένης τῇ Διοικήσει Συνόδου τῆς χορηγήσεως ἀδείας κατ' οἰκονομίαν ἐπὶ ὅλως ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων.

Κατὰ τὴν ὁγδόην συνεδρίαν τῆς 8)21 Ἀπριλίου ὁ Μακ. Πρόεδρος εἰσηγήθη ὅπως ἐκφρασθῇ συμπάθεια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν κατὰ τῶν Μπολοσεβίκων ἀγωνιζομένην ἀδελφὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὸν, καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον νὰ προβῇ εἰς τὰ δέοντα διαβήματα. Εἶτα ἐγένετο δεκτὴ πρότασις τοῦ Μητροπολίτου Γυθείου καὶ κατηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ἀποτελεσθεῖσα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Μητροπολίτου ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Μαντινείας, Ναυπακτίας, Θηβῶν καὶ Κορινθίας, ἵνα μεταβαίνουσα παρὰ τῇ Κυβερνήσει διατυπώσῃ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν παράκλησιν τῆς Ἱεραρχίας ὅπως τὸ ταχύτερον κυρώσῃ αὐτὴ τὰ ἀποφασισθέντα καὶ καταστήσῃ Νόμον τοῦ Κράτους.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Μακ. Πρόεδρος κηρύσσει τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἐκφράζει τὴν χαρὰν αὐτοῦ διὰ τὸ συντελεσθῆν ἐργον, συχαίρει τῇ Ἱεραρχίᾳ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ εὐχεται ὅπως τὸ ταχύτερον καὶ αὐθις συναντηθῶσι τὰ μέλη τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας εἶπε τὰ ἑξῆς: «Ἐχομεν καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσωμεν τῷ Μακ. Προέδρῳ εὐχαριστίας διὰ τὸ πρωτοφανὲς γεγονός τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας, κατ' ἣν ἐλήφθησαν ἀποφάσεις ἐχουσαι ὑψίστην διὰ τὴν Ἐκκλησίαν σημασίαν. Εὐχόμεθα τῷ Μακ. Προέδρῳ πάμπολλα τὰ ἔτη ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἈΛΒΑΝΙΑΣ

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἀπῆλθεν ἐπιστρέφουσα εἰς τὰ ἴδια ἢ ἐκεῖθεν ἐλθοῦσα διὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα Ἐπιτροπὴ. Προσελθοῦσα ἐν Σώματι τὴν προτεραίαν ἔλαβε τὰς εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π. καὶ μετ' αὐτῶν καὶ τὰς τελευταίας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν Ἀλβανίᾳ ὁδηγίας, πατριαρχικὸς δὲ ἀντιπρόσωπος προέπεμψε τὴν Ἐπιτροπὴν μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε κληθῆ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου θέλοντος τὸ μὲν νὰ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἐκεῖ καταστάσεως τὸ δὲ νὰ διαβιβάσῃ τὰς σκέψεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀλβανίας διὰ προκρίτων αὐτῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκθέσασα τὴν κατά-

στασιν διετύπωσε τὴν εὐχὴν ὅπως οἱ ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθόδοξοι ἀποκατασταθῶσιν εἰς Ἐκκλησίαν Αὐτοκέφαλον ὅπως ἐγένετο διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι, Σερβίᾳ, Ρουμανίᾳ, κατὰ τὴν ἴδρυσιν ἀνεξαρτήτου Κράτους, προσέθηκαν ὅμως ἐν πάσῃ εὐκρινείᾳ ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξου λαοῦ εἶνε ἀφωσιωμένον τῇ ἐν Κων]πόλει Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐννοεῖ νὰ μὴ ἐξέλθῃ τῆς εἰς αὐτὴν ὀφειλομένης ὑπακοῆς. Ὁ Πατριάρχης ἐπανελημμένως δεχθεὶς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐξήγησεν εἰς αὐτὴν τὴν διαφορὰν τὴν οὐσιώδη, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἐν Ἑλλάδι, Ρουμανίᾳ, καὶ Σερβίᾳ καταστάσεως καὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ εἰπῶν ὅτι εἰς μὲν τὰ εἰρημένα Κράτη τὴν μεγίστην πλειο-

νοσηφίαν συγκροτοῦσιν οἱ ὀρθόδοξοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς πολλοὶ ὄντες διὰ τοῦτο καὶ τὰ Συντάγματα τῶν Κρατῶν αὐτῶν δίδουσι θέσιν προέχουσαν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τοὺς κανόνας αὐτῆς καὶ τὰ δόγματα συνολικῶς διὰ κύρους Συνταγματικοῦ περιβάλλουσιν, ἐνῶ εἰς τὸ Ἀλβανικὸν Κράτος δὲν συμβαίνει βεβαίως τὸ αὐτό. Διότι καὶ μειονοσηφίαν ἐν τῷ συνόλῳ ἀποτελεῖ ἡ ὀρθοδοξία καὶ ὀλιγάριθμος εἶναι καθ' ἑαυτὴν καὶ ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ἡ σωτηρία αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὸν μετὰ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου σύνδεσμον· διότι ἡ ἀνοκοπή τῆς ἀποσυνθέσεως αὐτῆς συμπίπτει ἀκριβῶς πρὸς τὴν κατάργησιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ταύτης Ἐπισκοπῶν, ἐν αἷς ἦσαν καὶ αἱ τῆς Ἀλβανίας, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου. Ἐὰν ὅμως, εἴπεν ἡ Α. Θ. Π., ἡ χορηγία τοῦ Αὐτοκεφάλου εἶναι ἀδύνατος, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὴν εἰς Κράτος ἀνακήρυξιν τῆς Ἀλβανίας εἶναι διαθεμιμένη νὰ συγκροτήσῃ τὴν ἐν αὐτῷ ὀρθοδοξίαν εἰς ἐνιαῖον διοικητικὸν σύστημα μὲ ἰδίαν Σύνοδον ἔχουσαν τὰς εὐθύνas τῆς διοικήσεως καὶ ψηφίζουσαν ἐπὶ τόπου τοὺς Ἐπισκόπους προβαλλομένους ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν.

Τοὺς ὅρους, ὑφ' οἷς νοεῖται ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς ἡ αὐτοδιοίκησις αὕτη ἡ Α. Θ. Π. ἐνεχείρισεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐν σχεδίῳ καὶ προέτρεψεν αὐτὴν ἀναχωροῦσαν νὰ ἐρμηνεύσῃ πρὸς τὸν λαὸν μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας, μεθ' ἧς ἠρμήνευσαν πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον τὴν ἐν Ἀλβανίᾳ κατάστασιν, θὰ ἐρμηνεύσῃ δὲ αὐτοὺς ἐν καιρῷ καὶ ἐγκύκλιος Πατριαρχική.

Οἱ ὡς ἄνω ὅροι οἱ τῆ Ἐπιτροπῆ ἐγχειρισθέντες ἔχουσιν ἐπὶ λέξει οὕτω:

* * *

Ἄπαντες οἱ ἐν τῷ θεοφρουρήτῳ Ἀλβανικῷ Κράτει διαβιοῦντες ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μετὰ τῶν Ἱδρυμάτων αὐτῶν συγκροτοῦσιν ἐνιαίαν Ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν φέρουσαν τὸ ὄνομα «Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀλβανίας» καὶ κληροῦσαν ἀπαρασαλεύτως τὰς ἀκολούθους διατάξεις:

1) Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη, τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν κανόνων τῆς Μιᾶς Ἀγίας Ὁρθόδοξου Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ κρατοῦσα τὸν μετὰ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἴκουμ. Θρόνου κανονικὸν σύνδεσμον, περιλαμβάνει ἐν γειτῶ παρόντι τὰς τέσσαρας Μητροπόλεις: Δυρραχίου, Κορυτσᾶς, Βελεγράδων καὶ Δρυϊνουπόλεως, δυναμένας ἀργότερον αὐξηθῆναι κατὰ λόγον τῶν ποιμαντορικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

2) Ὁ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ἐδρεύων Ἀρχιερεὺς φέρει τὸ τίτλον «Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας», ὑπὸ τὴν προεδρίαν δὲ αὐτοῦ συνέρχονται οἱ τῶν Ἐπαρχιῶν Μητροπολίται εἰς σύνοδον δις τοῦ ἐτους, πρὸ τοῦ Θείου Πάσχα καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις ἂν κληθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

3) Ἡ Σύνοδος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔχει πάσας τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς εὐθύνas, ἅς οἱ ἱεροὶ κανόνες τῆ Συνόδῳ Ἐπαρχίας ἀναγράφουσιν, ὑπέχουσα εὐθύνas ἐνώπιον τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν παραφυλακὴν τῶν θείων δογμάτων καὶ τῆς κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτῆς.

4) Τοὺς Μητροπολίτας προτείνει μὲν ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Ἐπισκοπικῆς περιφερείας δι' ἀντιπροσώπων ἐν Συνελεύσει ἐκλογικῇ συνεργουμένων, ψηφίζει δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἐγκρίνει ὁ Οἴκουμ. Πατριάρχης.

5) Οὐδεὶς δύναται προταθῆναι ἢ ἐκλεγῆναι Ἐπίσκοπος, εἰ μὴ ἦ κάτοχος διπλώματος Ὁρθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς, προεδοκιμασμένος ἐν κατωτέροις ἱερατικοῖς βαθμοῖς ἐπὶ χρόνον οὐχ ἥσσονα τῶν πέντε ἐτῶν καὶ ἐν ἡλικίᾳ οὐχὶ ἐλάσσονι τῶν τριάκοντα ἐτῶν, προεγεγραμμένος δὲ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκλεξιμῶν τῷ ἐγκεκριμένῳ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου.

6) Οἱ κανονικῶς τοῖς θρόνοις αὐτῶν ἀποκατασταθέντες, ὅτε Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ λοιποὶ

Μητροπολίται, παραμένουσιν ἰσόβιοι ἐν αὐτοῖς, ἐκτὸς ἐὰν παραιτηθῶσιν οἰκειοθελῶς ἢ ἐκπέσωσιν αὐτῶν κανονικῶς. Ἐπίσκοποι ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν Συνόδου κατακριθέντες δικαιούται εἰς ἔκκλησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τελεσιδίκως μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας Συνόδου κρίνοντα.

7) Ἐκαστος τῶν Μητροπολιτῶν, ποιμαίνων τὴν ἑαυτοῦ Ἐπισκοπὴν, ἔχει τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς εὐθύναι, αἱ οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ μακραίων τῆς Ἐκκλησίας πράξις τῷ ἐπισκοπικῷ ἀξιώματι ἀναγράφουσιν. Εἰδικώτερον δὲ μνημονευτέον τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἐκάστου Μητροπολίτου, τοῦ ἀγιάζειν καὶ τῇ θείᾳ λατρείᾳ καθιεροῦν τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς εὐκτηρίους οἴκους, τοῦ ἀποκαθιστᾶν ἐν αὐτοῖς τοὺς λειτουργοῦντας καὶ ψάλλοντας ἱερεῖς, διακόνους καὶ λοιποὺς κληρικούς, τοῦ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐν εὐσχημοσύνῃ καὶ τάξει καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον διοικήσεως πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς, τοῦ συνάπτειν καὶ λύειν πνευματικῶς τὸν γάμον κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ διανεμῆναι τὸ Μῦρον τοῦ Ἁγίου Χρίσματος, λαμβανόμενον διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

8) Παρ' ἐκάστη Μητροπόλει λειτουργεῖ Πνευματικὸν Δικαστήριον, ἐκδικάζον πάντα τὰ κανονικὰ πλημμελήματα τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ πρωτοδίκως, ἐν οἷς καὶ τὰς συζυγικὰς διαφοράς. Τῶν Ἐπισκοπικῶν Δικαστηρίων αἱ ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται ἐνώπιον τῆς περὶ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Συνόδου, τελεσιδίκως ἀποφασίζούσης.

9) Ὁφείλουσι μνημονεύειν ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τελεταῖς, οἱ μὲν ἱερεῖς καὶ διάκονοι

τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. οὗτος δὲ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δι' οὗ ἡ κοινωνία μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας.

10) Γλῶσσα τῆς θείας λατρείας θὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ ἀπ' αἰῶνων καθιερωμένη γλῶσσα τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Οὐχ ἤγγιστον θὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ ἐκ παραλλήλου χρῆσις τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ, ὑφ' οὗς ὄρους ἤθελε καινίσῃ ἡ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος, ἥτις θὰ εἶνε ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Συνόδου διὰ τὴν πιστὴν μετάφρασιν τῶν Θείων Γραφῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων εἰς τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν.

11) Τῶν διατάξεων τούτων ὡς βάσεων ἀπαρασαλεύτων φυλαττομένων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Μητροπολίται μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἔχουσι τὸ ἐλεύθερον τοῦ ὀργανῶσαι ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὴν ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νόμων τῆς Χώρας αὐτῶν ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητον ὄρον ὅπως μηδεμίᾳ διάταξις τοῦ σχετικοῦ ὀργανισμοῦ εὐρεθῇ ἀντικειμένη τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς κανόσι τῆς Ἀγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς οὗτοί εἰσιν ἡρμηνευμένοι ἐν τῇ πράξει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οὗ ἕνεκα οὐδεὶς μὲν ἐνοριακὸς κανονισμὸς ἔσται ἔγκυρος, ἐὰν μὴ φέρῃ τὴν ἔγκρισιν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἢ τῆς περὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Συνόδου, οὐδεὶς δὲ κανονισμὸς τῆς ὅλης Ἀρχιεπισκοπῆς τεθήσεται ἐν ἰσχύϊ, ἐὰν μὴ πρότερον κυρωθῇ Συνοδικῶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Τὸ ἔργον τοῦ Assomptionniste Raymont Janin «Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ Ἀνατολικοὶ ρυθμοί». Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐκφέρωμεν τὰς κρίσεις ἡμῶν περὶ τῶν διαφορῶν ἐπὶ μέρους ζητημάτων τῶν ἐξεταζομένων ἐν τῷ ἐν λόγῳ βιβλίῳ εἰς ἄλλο φύλλον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς

Ἀληθείας», περιοριζόμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ βιβλίου. Ἦδη ἐπὶ πάπα Λέοντος ΙΓ', κατὰ τὸ 1894 τριάκοντα περίπου πατέρες τοῦ Congregation τῶν Assomptionnistes ἐσπλάσθησαν τὸν λεγόμενον Βυζαντινὸν λειτουργικὸν ρυθμὸν. Σκοπὸς τῆς τοιαύτης πράξεως ἦτο ἡ διευκόλυνσις τῆς Κιθο-

λικῆς προπαγάνδας παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς Βουλγάροις. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἱδρυσαν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν ἐν Χαλκηδόνι παραπλεύρως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ὁποίᾳ Ἕλληνες, Βουλγάροι καὶ Ἀρμένιοι φοιτῆται διδάσκονται τὴν Θεολογίαν καὶ προετοιμάζονται διὰ τὸ ἱερατικὸν στάδιον, ὅπως ἐξυπηρετήσωσι τὴν Καθολικὴν προπαγάνδαν κατὰ τὸν Βυζαντινὸν ρυθμὸν. Τὸν αὐτὸν προπαγανδιστικὸν σκοπὸν ἐπιδιώκει καὶ τὸ βιβλίον τοῦ πατρὸς R. Janin. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου προσπαθεῖ ὁ συγγραφεὺς νὰ παραστήσῃ τὸν ἔκκλησιαστικὸν, θρησκευτικὸν, ἠθικὸν, πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν βίον τῶν μὴ μετὰ τῆς Ρώμης ἠνωμένων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ὡς ἐντελῶς νεκρὸν καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὴν κατάστασιν ταύτην εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν πρὸς τούτοις ἐπιχειρεῖ νὰ καταδείξῃ τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα τῆς παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τῆς Ἀνατολῆς καθολικῆς προπαγάνδας, τὴν ὑπολειπομένην ἐργασίαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ καὶ τὰ κωλύματα τὰ παρουσιαζόμενα ἐν τῇ πραγματοποιήσει τοῦ ἔργου τούτου. Ὡς πρὸς τὴν παρατηρουμένην ἔλλειψιν πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ λεγομένου κατωτέρου κλήρου τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παραδεχόμεθα τὴν μέχρι τινος ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Ὅφείλομεν ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη κατάστασις ὀφείλεται

κυρίως εἰς τὰς γνωστὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐπὶ μακροῦς χρόνους διεβίωσε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος· ὡς πρὸς δὲ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου κλήρου δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν ὅτι αὕτη παρ' ὅλον τὸ πνεῦμα τῆς ἀπιστίας τὸ ἐπικρατοῦν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ παρ' ὅλην τὴν γενικὴν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν εὐρίσκεται σχετικῶς εἰς λίαν εὐχάριστον θέσιν. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς μομφῆς τῆς ἀφορώσης τὸν σύνδεσμον θρησκείας καὶ Ἔθνους παρὰ τοῖς Ὁρθοδόξοις παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἔθνικὸν αἶσθημα καὶ ἡ ἔθνικὴ φιλοτιμία ὑπάρχει καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις λ. χ. κληρικοῖς τοῖς ἀφωσιωμένοις ὀλοψύχως εἰς τὸν Πάπαν καὶ τὰ ἰδεώδη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ τοιοῦτον τρανῶς ἀπεδείχθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Καὶ τὸ τοιοῦτον λέγομεν οὐχὶ πρὸς κατηγορίαν ἀλλὰ πρὸς ἔπαινον τῶν Γάλλων κληρικῶν.

Ἐὰν οἱ Αὐγουστινιανοὶ πατέρες τῆς Assomption — κληρικοὶ διακρινόμενοι πράγματι ἐπὶ ἀριεὶ θεολογικῇ μορφώσει καὶ χριστιανικῇ ζήλω — ἐπιθυμῶσι τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐργάζονται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, δηλοῦμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐμφορούμεθα ἐπιθυμίας καὶ ἐν ταῖς ἔκκλησιαις ἡμῶν τακτικῶς εὐχόμεθα «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» ἀλλὰ τὴν ἔνωσιν ταύτην οὐδέποτε παραδεχόμεθα ὑπὸ τὸν ὄρον ὑποταγῆς εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀπωλείας τῆς μακραίωνος ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας ὡς προτείνει ὁ συγγραφεὺς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ Δ. ΣΩΜΑΤΑ

Διεσκέφθησαν τὴν παρελθούσαν Τετάρτην περὶ τῆς θέσεως τῶν προσφύγων καὶ τῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων.

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

— Ἡ Α. Θ. Π. ἀνεκοινώσατο τὰ ἀνταλλαγέντα κατὰ τὴν ἀποχαιρετιστήριον ἐπίσκεψιν τῆς Ἀλβανικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ἐξῆρε τὴν ὄλως εὐλαβῆ ἐξ ἀρχῆς καὶ μεμετρομένην συμπεριφορὰν.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ Σεβ. Μηλήτου Θυα-

τείρων Γερμανοῦ ἐκ Γενεύης ἀναφερομένη εἰς τὰς παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν ἐνεργείας αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα. Ἡ Κ. Τ. Ε. θεωρεῖται καλῶς ἤδη διαφωτισμένη ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

— Ἡ Α. Θ. Π. ἀνήγγειλε τὴν προσεχῆ ἀφίξιν ἐνταῦθα τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου πρώην Ὁξφόρδης κ. Gore περιοδεύοντος ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν πρὸς μελέτην τῶν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως.

Ἡ Α. Θ. Π. ἀνήγγειλε τὴν ἐνταῦθα ἀφίξιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως Κυρίλλου, ὅστις ἀπεφυλακίσθη, ὡς προανεγράψαμεν, κατόπιν ἀποφάσεως δικαστικῆς.

—Πρὸς πλήρωσιν τῆς διὰ τῆς εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερβίων καὶ Κοζάνης μεταθέσεως τοῦ Σεβ. Μητρίτου Μειρῶν Ἰωακείμ κενωθείσης Συνοδικῆς ἔδρας ἐκλήθη κατὰ τὸ Συνταγμάτιον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως Κύριλλος.

—Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀγιάσματος τοῦ Ἀγίου Θεράποντος διωρίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως Κύριλλος.

—Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίου κ. Ράνδαλλ διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐκφράζει τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Π. Κομνηνοῦ τοῦ ὁποίου ἐξαίρει τὰ μεγάλα προσόντα.

—Ὁ ἀποχωρήσας ἀντιπρόσωπος τῆς ἐνταῦθα Πολωνικῆς ἀντιπροσωπείας κ. Βαρανόβσκη διὰ γράμματος αὐτοῦ συνέστησε τὸν ἀντικαταστάτην αὐτοῦ κ. Stanislas Hempel.

—Ἡ ἑξαρχικὴ ἀποστολὴ εἰς τὴν ἱ. Σταυροπηγιακὴν Μονὴν Ζάβορδας πρὸς διευθέτησιν τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων ἀνετέθη εἰς τὸν Σεβ. Μητρολίτην Κρήνης Καλλίνικον.

—Ἐξ ἀποκομμάτων τῆς ἐν Χίῳ ἐκδιδομένης Παγκλητικῆς ἐγνώσθη ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ αὐτόθι ἱερατικοῦ Συνδέσμου πληροφορηθὲν ἐσφαλμένως ὅτι ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπικρατεῖ δῆθεν ἡ σκέψις νὰ διχοτομηθῇ ἡ ἐπαρχία Χίου πρὸς ἴδρυσιν καὶ ἄλλης Μητροπόλεως ἀπέστειλε τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας οὐ μόνον πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἐν Ἀθήναις Παγκληρικὴν Ἐνωσιν, τοὺς τέως πληρεξουσίου Χίου ἐν Ἀθήναις, καὶ δι' ἐκφράσεων ἀνοικείων πρὸς τὸν ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα τοῦ Συνδέσμου ζητεῖ, ὅπως ἐπέμβωσιν οὗτοι καὶ συστήσωσι, καθ' ἃ ἀναγράφεται, εἰς τὸ Πατριαρχεῖον νὰ ἀπορρίψῃ τὴν τοιαύτην σκέψιν. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐκρίθη ἀντιπαιδαρχικὴ καὶ καθόλου ἀνοικείος εἰς σῶμα Ἱερατικόν, διὸ καὶ ἐκ Συνοδικῆς ἀποφάσεως παραγγέλλεται ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης ὅπως τιμωρήσῃ τοὺς ἀτακτήσαντας ἱερεῖς αὐτοῦ μετὰ τῆς ὑποχρέσεως νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν Σύνοδον τὰ κατὰ τὴν δίκην καὶ τὴν ἐπιτίμησιν αὐτῶν.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Κατόπιν τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν ἀρρένων Σταυροδρομίου κ. Γ. Ἀνανιάδης ἐν σχέσει πρὸς τὰς

ἀπαιτήσεις τῶν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους ἀπολυθέντων διδασκάλων, τὸ Μ. Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ χρέη βαρύνουσι τὸ Ταμεῖον τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας καὶ οὐχὶ τῶν Σχολῶν συνέστησεν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορείαν ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς κατὰ δόσεις ἐξοφλήσεως τῶν ὀφειλομένων εἰς τοὺς ἀπολυθέντας διδασκάλους μισθῶν.

—Παραπέμφθη εἰς τὸν Ἐντιμ. κ. Π. Καραθεωδωρῆ πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν ἢ ἀπάντησιν τῶν ἐλεγκτῶν εἰς τὴν ἀντεξέλεγκξιν τῆς διαχειρίσεως Γαλατᾶ.

—Ἐξ ἀφορμῆς ἐκθέσεως τῆς ἐν Πέραν Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν «Τὸ ἄσυλον τῶν μητέρων» ἀνετέθη εἰς τὸν ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ Σωματείου Θεοφ. Ἐπίσκοπον Εἰρηνοπόλεως περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

ΤΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τοῦ τυφλοῦ καθὼς καὶ τὴν Πέμπτην τῆς Ἀναλήψεως ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πα'χικῷ ναῶ, ἐδίδαξε δὲ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κοινωνικοῦ τὸ ἐκκλησίασμα ἀφορμὴν λαβὼν τὴν μὲν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς τὴν δὲ Πέμπτην ἀπὸ τοῦ ἀναγνώσματος τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

—Τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας ἀναχωρήσασαν τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν προσέπεμψεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ Δευτερεύων Χρυσόστομος.

—Τὸν ἀφιχθέντα ἐνταῦθα Ρουμάνον καθηγητὴν καὶ Μ. Νομοφύλακα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Δρ Δημητρέσκου προὑπήνητησεν καὶ ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Δευτερεύων Χρυσόστομος.

—Ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθη ὁ Ἀρμοστής τῆς Πολωνίας Βαρανόβσκη καὶ συνέστησεν Αὐτῇ τὸν ἀντικαταστάτην αὐτοῦ κ. Χέμπελ.

—Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθησαν ἐπίσης ὁ Mr Ellis ἀνταποκριτὴς τῆς Lunday Post τῆς Φιλαδελφείας ὁ Ryeer Spoeer ὅστις μεταβαίνει εἰς Ν. Ὑόρκην καὶ ὁ Mr Streit ἀνταποκριτὴς τῆς Ἐφημερίδος Public Ledger τῆς Φιλαδελφείας.

—Τοὺς ἀσθενοῦντας ἐξ ἐξανθηματικοῦ Αἰδεσιμ. Louis Parker καὶ Dr Flint ἐπεσκέφθη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ Δευτερεύων Χρυσόστομος, ὅστις καὶ διεβίβασε τὰς ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως εὐχὰς Αὐτῆς.

—Πρὸς τὴν ἐν Καναδᾷ διαμένουσαν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ περιθάψει τῶν ὁμογενῶν προσφύγων ἱατροῦ τοῦ ἀγγλικοῦ ἀεροπορικοῦ σώματος Street ἀπεστάλη Πατριαρχικὸν συλλυπητήριον γράμμα.

—Εἰς τοὺς τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν Κουσγουντζουκίῳ τελεσθέντας γάμους τοῦ κ. Σταύρου Ἀνατολέα, παρέστη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν διακόνων Γερμανός, ὅστις καὶ διεβίβασεν εἰς τοὺς νεονύμφους τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

—Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν ἑφημερίδων τοῦ Λονδίνου Morning Post καὶ Daily Mail κ. Ζ. Κούερκ (Quirk).

ΔΙΑΦΟΡΑ

Κατὰ πληροφορίας καταχωρουμένας ἐν τῷ Γαλλικῷ Καθολικῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ παρόντος ἔτους, ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῆς θρησκευτικῆς προπαγάνδας ἀνέρχεται εἰς 520 ἑκατομ. φράγκα. Ἐκ τούτων τὰ μὲν 500 ἑκατομ. ἀναλογοῦσιν εἰς τοὺς Προτεστάντας καὶ δὴ τοὺς Ἀμερικανούς, τὰ δὲ 20 εἰς τοὺς Καθολικούς.

Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας ἐν Ἀφρικῇ δραστηρίως ἐργάζεται καὶ Ἰσλαμικὴ προπαγάνδα διενεργουμένη κυρίως δι' ἐμπόρων, στρατιωτῶν καὶ ἄλλων.

—Αἱ ἑφημερίδες ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐπέταξε τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονῆν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος πρὸς ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῇ στρατιωτικοῦ νοσηλευτηρίου καὶ ἀναρρωτηρίου περιεκτικότητος δισχιλίων κλινῶν. Εἰς τὸ Πατριαρχεῖον οὐδεμία ὑπάρχει σχετικὴ εἶδησις.

—Ἐφημερὶς κομμουνιστικῆ τοῦ Βερολίνου ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῶν Σόβιετ ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον Κατολικῶν ἱεραποστόλων εἰς τὴν Ρωσσίαν.

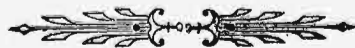
—Πρὸ τινων μηνῶν ἀπεβίωσεν ἐν Ρώμῃ ὁ διευθυντὴς τῆς Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς καθολικὸς κληρικὸς Λουδοβίκος Δουσέν (L. Duchesne). Ἀρχαιολόγος διάσημος, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, συνέγραψε τὸ σοφὸν ἔργον «Ἡ ἀρχὴ καὶ προέλευσις τῆς χριστιανικῆς λατρείας». Ἐκτὸς ἄλλων συγγραμμάτων ἐξέδωκε καὶ ἀπάντησιν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα τὸ δημοσιευθὲν ἐπὶ Πατριάρχου Ἀνθίμου Ζ' (1894) ἐξ ἀφορμῆς τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ', δι' ἧς ἐκαλοῦντο ὅλοι αἱ Ἐκκλησίαι εἰς ἔνωσιν μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς. Ἡ ἀπάντησις ἐκείνη τοῦ Duchesne κατ' ἀρχὰς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει «Quinzaine». Ἐπειτα δὲ εἰς τὸ ἰδιαιτέρον σύγγραμμά του τὸ φέρον τὸν τίτλον «Ἐκκλησίαι κεχωρισμένα».

Τὰ ἔργα τοῦ σοφοῦ Duchesne συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ ἀφορῶντα τὴν χριστιανικὴν λατρείαν καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

—Ὅστις θέλει νὰ ἐξετάσῃ βαθύτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον τὴν ἐξέλιξιν τῆς χριστιανικῆς λατρείας ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ τὸ κλασικὸν ἔργον (12 αἰῶνες) τοῦ Le Brun δημοσιευθὲν προτοτύπως εἰς γλῶσσαν λατινικὴν, μεταφρασθὲν δ' ἑγκαίρως καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν. Ἀντίτυπα καὶ εἰς τὸ πρωτότυπον ἐκδόσεως εὐρίσκεται ἐν τῇ οἰκογενειακῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μακαρίτου Ἀλεξ. Καραθεοδωρῆ, ἡ δὲ γαλλικὴ μετάφρασις εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῶν Γάλλων Assompsionistes τοῦ Καδί-κιοῖ. Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς χριστιανικῆς λατρείας ἀπὸ ἀπόψεως φιλοσοφικῆς, ψυχολογικῆς κατὰ μέθοδον συγκριτικὴν καταγίνεται ἐσχάτως καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Χαϊδελβέργῃ κ. Ehrenberg.

—Οἱ ἐκδόται τοῦ ὑπὸ τοῦ Κρουμπάχερ ἰδρυθέντος βυζαντινοῦ περιοδικοῦ «Byzantinische Zeitschrift» ἐξέδωκαν ἀνακοινωθὲν περὶ ἐπαναλήψεως τῆς συνεπειᾶ τοῦ μεγάλου πολέμου διακοπείσης ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ τούτου. Τὸ πολύτιμον διὰ τὰς βυζαντινὰς μελέτας περιοδικὸν τοῦτο—ἐκδιδόμενον νῦν ἐτησίως εἰς τέσσαρα φυλλάδια—δημοσιεύει ὑπομνήματα καὶ κριτικὰς μελέτας σχετικὰς πρὸς τὴν Βυζαντινολογίαν εἰς ἑλληνικὴν, λατινικὴν, ἀγγλικὴν, γαλλικὴν, ἰταλικὴν, σουηδικὴν ἢ γερμανικὴν γλῶσσαν. Συνιστῶμεν ὅπως πάντες οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ὑποστηρίξωσι τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο περιοδικόν.

Καθολικὸν Γαλλικὸν Ἡμερολόγιον.—Ἐν Γαλλίᾳ ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ καθολικῶν Γάλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, τῆς ὁποίας σκοπὸς τυγχάνει ἡ παρὰ τοῖς ξένοις γαλλικὴ προπαγάνδα. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐξέδωκε καὶ ἐν σύγγραμμά ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ καθολικὴ ζωὴ ἐν τῇ συγχρόνῳ Γαλλίᾳ» ἐπιθυμοῦσα διὰ τούτου νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς ξένους τὴν προοδευτικὴν ἐν Γαλλίᾳ κίνησιν τῶν καθολικῶν ἀπὸ ἀπόψεως θρησκείας, ἠθικῆς, ἐπιστήμης, λογοτεχνίας καὶ τέχνης. Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς ἐκδίδεται καὶ τὸ ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον ἡμερολόγιον τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικά. Εἶναι ἄριστος ὁδηγὸς διὰ τοὺς θέλοντας νὰ ἀναπτύξωσι ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὰς δύο ταῦτα; ἐπιστήμας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 2179

Ὁ Κάλλιας Ἀντ. Σαμπουτσῆ, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, λεμβοῦχος τὸ ἐπάγγελμα, τέως κάτοικος Γαλατᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν (31) ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἵνα ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Αἰκατερίνης Κάλλια Σαμπουτσῆ, τὸ γένος Γεωργίου Καϊμακάμη κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως (Ἀγᾶ χαμάμ, Κούλογλου χάν ἀρ. 17 ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 4 Μαΐου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος 2
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσαῖς Ἰωακείμ
Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους
Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον,
Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

Ἄριθ. Πρωτ. 2011

ΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ταμάρρα Βικτορόβνα σύζυγος τοῦ Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ, χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ρωσὶς, κάτοικος τῆς πόλεως Ὀστερ τῆς Ρωσσίας παρὰ τὸ Κίεβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ρώσσου καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγή ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Σταμπούλ».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 28 Ἀπριλίου 1923

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσαῖς Ἰωακείμ I
Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους
Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον
Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

Ἄριθ. Πρωτ. 1953.

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Γρηγόριος Βοριᾶς, τέως κάτοικος Φαναρίου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Παρασκευῆς Γρηγορίου Βοριᾶ, τὸ γένος Πέτρου Κωνσταντινίδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανίδος καὶ κατοίκου Φαναρίου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 27 Ἀπριλίου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσαῖς Ἰωακείμ I
Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους
Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθήμερόν
Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

Τὸν Πατριάρχ. Τὸν γραφεῖον

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐν Ρωσσίᾳ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις, ἔξακολουθεῖ χαώδης. Ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐπανάστασις ἀνέτρεψε καὶ τὸ ἐπὶ Τσάρων ἰσχύον ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς. Κατὰ Μάιον τοῦ 1917 συνεκλήθη ἐν Μόσχᾳ μεγάλη Ρωσικὴ Σύνοδος διὰ νὰ συσκεφθῆ περὶ νέας ὀργανώσεως τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας. Ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ συνεζητήθησαν ἢ ἀπλῶς ἐπροτάθησαν ζητήματα, εἰς ἃ ἡ εἰσαγωγή τοῦ συστήματος τῆς ψηφοφορίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ χωρισμὸς ἐκκλησίας καὶ πολιτείας καὶ ἄλλα. Ἡμετὰ τὴν πτώσιν τοῦ τσαρισμοῦ ἀποκτηθεῖσα ἐλευθερία τῆς ἐκκλησίας ἐπέτρεψε καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ ὑπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καταργηθέντος πατριαρχικοῦ συστήματος. Κατὰ Νοέμβριον δὲ τοῦ ἰδίου ἔτους πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας ἐξελέγη ὁ Μητροπολίτης Τύχων ἀναγνωρισθεὶς ὡς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐπανελήφθη ἄνευ πολλῶν τροποποιήσεων ἡ ἱστορία τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Δύο περίπου ἔτη μετὰ τὴν σύγκλησιν τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου ἐψήφισεν ἡ σοβιετικὴ

Κυβέρνησις τὸν περὶ χωρισμοῦ ἐκκλησίας καὶ πολιτείας νόμον. Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε θεσπισθῆ ἡ λεγομένη πολιτικὴ σύστασις ἢ πολιτικὸν σύνταγμα τοῦ Κλήρου (*Constitution civile du Clergé*) ἀποσκοποῦν νὰ ἀποσπάσῃ τὸν Γαλλικὸν κληρὸν ἀπὸ τὴν παπικὴν δικαιοδοσίαν. Ἡ πολιτικὴ σύστασις κατέληξε τὸ 1795 εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας. Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς ἀπληλευθέρωσε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Γαλλίας καὶ κατέστησεν αὐτὴν, ὡς ὀρθῶς παρετήρησε καὶ ὁ κ. *Emile Faguet* ἐν τῷ ἔργῳ του *L'anticléricalisme en France*, ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν. Οἱ ἄνδρες τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἤρχισαν τὸν διωγμὸν κατὰ τοῦ Κλήρου, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκείας. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν καὶ οἱ ἡγέται τοῦ Μπολσεβικισμοῦ ἐν Ρωσσίᾳ μετὰ τὴν χειραφέτησιν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας. Ὁ πατριάρχης Τύχων καὶ ὄλοι οἱ πιστοὶ ὀπαδοὶ του — καὶ αὐτοὶ εἶναι πολλοί, πάρα πολλοὶ ἐλθόντες ἐν συρροῇ μεγάλη εἰς τὸ μοναστήριον Δονσκοῖ καὶ ζητήσαντες τὴν εὐλογίαν τοῦ ὁμολογητοῦ Πατριαρχου — ἐξελέφθησαν ὡς ἀντιδραστικοὶ ὡς

τοιούτοι δὲ ἤρχισαν νὰ καταδιώκωνται καὶ νὰ ὑφίστανται ποικίλας βασάνους. Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ πατριάρχου Τύχωνος μετὰ τῆς ἐν Καρλοβιτσιῶ (τῆς Σερβίας) Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ρώσων ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ ἀπὸ κανονικῆς ἀπόψεως ἀντίρρησης τοῦ Πατριάρχου διὰ τὴν παρὰ τῆς σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ἐκποίηση τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ρωσσίας πρὸς ἀνακούφισιν δῆθεν τῶν λιμωτόντων ἀφ' ἐτέρου, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ Μακαριωτάτου Τύχωνος ἐν τῷ εἰρημένῳ μοναστηρίῳ καὶ εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ γνωστὴν δίκην. Τὰ Σόβιετ μὴ περιορισθέντα εἰς ταῦτα ἠμπόδισαν καὶ τὴν εἰς Μόσχαν ἔλευσιν τοῦ Μητροπολίτου Ἱεροσλάβης κ. Ἀγαθαγγέλου, τὸν ὁποῖον ὁ Πατριάρχης εἶχε διορίσῃ (Τοποτηρητὴν) ἐπίτροπον αὐτοῦ. Ἡ ἔλλειψις κεφαλῆς ἐν τῇ Ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ μεγάλη ἐπιβλαβὴς ἐπίδρασις τῆς πρωτοφανοῦς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ἀόριστος καὶ γενικὴ τάσις πρὸς εἰσαγωγὴν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ Κλήρῳ καὶ ἐν τῇ λατρείᾳ, ταῦτα πάντα συνετέλεσαν εἰς τὴν ζωηρὰν καὶ οὕτως εἰπεῖν μπολσεβικικὴν ἐκδήλωσιν τῶν μεταρρυθμιστικῶν ἐκκλησιαστικῶν τάσεων ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 1922.

Ὁμιλος ἱερέων ἀνήκων εἰς τὸν λεγόμενον λευκὸν Κλήρον (ἔγγαμον, κοσμικὸν) ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πρωθιερέα Βλαδίμηρον Κρανίσκι κατώρθωσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίνου νὰ σφετερισθῇ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν καὶ διὰ τῆς συμπράξεως τῶν Σόβιετ νὰ ἰδρῦσουν τὴν λεγομένην «Ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν». Ἡ σοβιετικὴ Κυβέρνησις ἐλησμόνησε τὸν περὶ χωρισμοῦ νόμον αὐτῆς, ζητοῦσα δὲ ἠθικὸν στήριγμα πρὸς διευκόλυνσιν καὶ ἀκίνδυνον διάδοσιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ τῆς ἔργου παρ' ὅλαις ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ ἤρχισε νὰ ἐπεμβαίνῃ ἀναφανδὸν εἰς τὰ τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως

ἐν Ρωσίᾳ. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς καὶ πολλῶν ἐπαναστατικῶν Κληρικῶν προῆλθεν εἰς μέσον ἡ λεγομένη «Ζῶσα Ἐκκλησία». Ἡ μερὶς αὕτη ἐπεδίωξε καὶ μεταρρυθμίσιν τῆς ἐκκλησίας ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱεραρχίαν. Ἀπήτησεν ὅπως οἱ ἱεράρχαι προέρχωνται μόνον ἐκ τοῦ ἐγγάμου κλήρου. Ἡ τάσις αὕτη—ἡ ὁποία λυσσοδῶς ἐπολεμήθη παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίνου— ἐξεδηλώθη ἐπισήμως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Συνελεύσει τῇ συγκληθείσῃ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1922 ἐν Μόσχᾳ. Τὰς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τούτου ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἐκκλ. Ἀλήθεια» ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 52 (1922) φύλλῳ αὐτῆς. Ὁ Ἀντωνίνος πρὸς στιγμὴν ἀπεχωρίσθη ἐκ τῆς ὁμάδος τοῦ Κρανίσκι καὶ ἀπετέλεσε νέαν μερίδα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀναγέννησις». Τοιουτοτρόπως πρὸ τῆς τελευταίας Συνόδου παρούσῃ ζονται τρεῖς μεγάλαι μερίδες· ἡ τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος ἡ καὶ πολυαριθμοτέρα, ἡ τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας καὶ ἡ τῆς Ε. Ἀναγεννήσεως. Δευτερεύουσιν σημασίαν ἔχουν αἱ ἄλλαι μερίδες, ἢτοι ἡ λεγομένη Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐλευθέρα Ἐργατικὴ Ἐκκλησία».

Αἱ τρεῖς μερίδες τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῇ ἐπεμβάσει τῆς πολιτείας ἐξωτερικῶς ἠνώθησαν. Ἡ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις προσέλαβε «συμμαχικὸν χαρακτῆρα» ὅπως λέγουν, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀπὸ κοινοῦ καταπολεμήσεως τῶν ὁπαδῶν τῆς ὀρθοφρονούσης ὀρθοδόξου μερίδος ἢ τῶν Τυχωνικῶν. (Ὀπαδῶν τοῦ Τύχωνος). Ὁφείλομεν δὲ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι παρὰ πολλοῖς ὑπάρχουν καὶ τάσεις προτεσταντικοῦ πρεσβυτεριανισμοῦ. Τὸ πρεσβυτεριανὸν ρεῦμα ἐξεδηλώθη ἰδίως ἐν Οὐκρανίᾳ. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1918 συνεκροτήθη ἐν οὐκρανίᾳ Σύνοδος πανουκρανικῆ κηρύξασα τὴν αὐτονομίαν τῆς οὐκρανικῆς (μικρορωσικῆς) Ἐκκλησίας. Ὁ Μητροπολίτης Πλάτων εἶχε διορισθῇ πατριαρ-

χικὸς Ἀντιπρόσωπος τῆς οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Διρεκτορία ὁμως τῆς Οὐκρανικῆς Ἐθνικῆς Δημοκρατίας διὰ λόγους πολιτικούς διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1918 κατήργησε τὴν αὐτόνομον ἐκκλησίαν καὶ συνέστησεν ἐκκλησίαν **Αὐτοκέφαλον** μὴ εὐρισκομένην εἰς οὐδεμίαν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης διώρισεν ἡ Οὐκρανικὴ Κυβέρνησις τὸν Μητροπολίτην Γρόδνου καὶ Βρέστης ὡς ἐπίτροπον τοῦ ἀπουσιάζοντος Μητροπολίτου Κιέβου. Τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς οὐκρανικῆς Κυβερνήσεως δὲν ἀνεγνώρισεν οὔτε ὁ Πατριάρχης Μόσχας οὔτε ἀργότερον ἡ Ἀνωτάτη — ὑπὸ τὸν Ἀντωνῖνον — Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις τῆς Ρωσσίας. Οὕτως ἐχόντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν Οὐκρανίᾳ τὰ στοιχεῖα τῶν ἄκρων ἐχειροτόνησαν εἰς ἐπίσκοπον καθηρημένον τινὰ ἱερέα Βασίλειον Λισκόβσκη ὀνομαζόμενον «δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν εἴκοσιν ἱερέων καὶ μερικῶν λαϊκῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων εὗρίσκοντο καὶ γυναῖκες». Ἡ κατάστασις αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ρωσίᾳ πιθανὸν ἀργότερον νὰ χειροτερευθῇ τοῦλάχιστον διὰ τι διάστημα. Ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ὑπο-

στηρίζει τὴν σοβιετικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας. Ἀκολουθοῦσα τὸ σύστημα τοῦ ἔλβετοῦ φιλοσόφου *Rousseau* ἐμποδίζει τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν εἰς νέους κατωτέρους τῶν 18 ἐτῶν ὅπουδῆποτε καὶ ἂν πρόκειται νὰ γίνῃ αὕτη, ὑποστηρίζει τὴν διάδοσιν ἐφημερίδων οἵαι «Ὁ Ἄθεος» «Ἐκπαιδεῦσις καὶ Θρησκεία» «Ἐπανάστασις καὶ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία». Ποῖον δὲ τὸ ἀποτέλεσμα; Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, ὀργανούμεναι ἐπιμελῶς ἐπὶ κομμουνιστικῶν καὶ ἀθεϊστικῶν βάσεων δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὔτε θρησκείαν οὔτε πᾶν ὅ,τι σχετίζεται πρὸς τὴν θρησκείαν· ἡ νεολαία δὲ καὶ τὰ παιδιά ἐν τοῖς σχολείοις ἀνατρέφονται χωρὶς θρησκείαν ἢ μᾶλλον μὲ ἀρχὰς καὶ διδασκαλίαν ἐναντίον τῆς θρησκείας καθόλου.

Ἐτι τοιοῦτου ἐδάφους καὶ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἤρχισε τῇ 29 Ἀπριλίου ἐν τῷ ἐν Μόσχᾳ Ναῷ τοῦ Σωτῆρος τὰς ἐργασίας αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀντωνίνου ἡ «Παρθωσικὴ Σύνοδος» ἧς τὰ πεπραγμένα θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς.

† ὁ Σκοπέλου **Γεννάδιος**

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΘ' ΟΥΣ ΑΚΟΥΕΤΑΙ Ἡ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὁ Καισαρείας Εὐσέβιος ἐν τῷ συγγράμματι του «Βίος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (Migne τ. XX σ. 965) περιγράφων τὴν πρὸς τοὺς ἐπισκόπους πολιτείαν τοῦ αὐτοκράτορος Λικινίου ἀναφέρει διάταγμα τούτου, καθ' ὃ ἔδει «μηδαμῶς ἀλλήλοισ τούτοις ἐπισκόπους ἐπικοινωνεῖν.... μηδέ γε συνόδους καὶ βουλὰς καὶ διασκέψεις περιτῶν λυσιτελῶν ποιεῖσθαι» ... Καὶ περαιτέρω προσθέτει ὅτι ἡ ἐπρέπε νὰ παραβῶσι τὸ πρόσταγμα ἐπὶ ποινῇ βισάνων, «ἢ πειθαρχοῦντας τῷ παραγγέλματι παραλύειν ἐκκλησίας θεσμούς» ἄλλως γὰρ οὐ δυνατὸν τὰ μεγάλα τῶν σκευμάτων ἢ διὰ συνόδων κατορθώσασθαι.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφήρμοζεν ἡ Ἐκκλησία ἤδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Παράδειγμα ἔχομεν πρὸ παντὸς τὴν εἰς τὰς Πράξεις ἀναφερομένην σύνοδον τῶν Ἀποστόλων. Ὅλοι δὲ αἱ εἰς τοὺς κατόπιν χρόνους συγκροτηθεῖσαι τοπικαὶ (ἐπαρχιακαὶ, αἵτινες ἔδει, ὡς μετέπειτα ὠρίσθη, δις τοῦ ἔτους νὰ συγκαλῶνται) καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἀπέδειξαν τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ πατρὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κανονικὸς τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ οἰκουμενικὴ ἢ μία ἐπὶ μέρους ἐκκλησία

ἐξέφραζε τὴν γνώμην αὐτῆς καὶ ἀπεφαίνεται ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων ἀφορώντων τὴν διδασκαλίαν (δογματικὴν καὶ ἠθικὴν) αὐτῆς ἢ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν (disciplinam). Ὡς οἰκοθεν ἐννοεῖται αἱ ἀπὸ μιᾶς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας ἀπορρέουσαι ἀποφάσεις τότε μόνον προσελάμβανον καθολικὸν χαρακτῆρα — ὑποχρεωτικὸν καὶ δι' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν — ὅταν ἐπεκυροῦντο παρὰ Συνόδου Οἰκουμενικῆς.

Παρεμφερὲς πρὸς τὸ σύστημα τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας τυγχάνει καὶ ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἐκκλησία τις κάμνει πρότασιν τινα πρὸς τὰς ἄλλας ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας αἱ δὲ διοικητικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ τῶν λοιπῶν μερικῶν (Αὐτοκεφάλων Πατριαρχείων) ἀποδέχονται καὶ υἱοθετοῦσι ταύτην.

Δὲν θὰ ᾔηναι ἄσκοπον ἴσως τὸ νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ὑποβολὴ ζητήματός; τινος εἰς τὰς λοιπὰς ἐν Χριστῷ ἀδελφὰς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλεται μόνον, ἐν ἣ περιπτώσει πρόκειται περὶ ἀντικειμένων ἐκκλησιαστικῶν ἢ θρησκευτικῶν, ἐφ' ὧν ἡ ὑπαρξίς διαφορᾶς καὶ διαφωνίας παραβλάπτει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα· ἄλλως ὁμολογοῦμεν μετὰ τοῦ Δημητρίου τοῦ Χωματινοῦ ὅτι «οὐ πᾶν ἔθος ἀποσχίζειν τῆς ἐκκλησίας ἰσχύει ἀλλὰ τὸ πρὸς διχοφάνῃ ἄγον δόγματος». (Σύνταγμα Ρ. κ. Ποιτῆ τόμ. Ε'. σελ. 422) ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τὸ ἀφορῶν τὴν ἄνευ συγκλήσεως συνόδου ἀπόφασιν τῆς ἐκκλησίας εὐρίσκομεν σαφῆ μαρτυρίαν παρὰ τῷ ἱερῷ Αὐγουστίνῳ. «Εἶναι ἄρα γε ἀναγκαῖα ἢ σύγκλησις συνόδου πρὸς καταδίκην τοσοῦτον ὀφθαλμοφανοῦς κακοῦ. (πρόκειται περὶ τῆς αἵρεσεως τοῦ Πελαγίου), ὡσεὶ οὐδέποτε κατεκρίθη αἵρεσις τις ἄνευ συγκλήσεως συνόδου» (aut vero congregatione synodi opus est, ut aperta perniciēs dampnaretur? quasi nulla haeresis aliquando nisi synodi congregatione....) Ἰνωστὸν δ' ὅτι ἕνεκα ὀλίγων αἵρεσεων ἐκρίθη τοῦτο ἀναγκαῖον πολλῶν ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ τῶν περισσοτέρων κατακριθεισῶν ἐν τῷ τόπῳ ἐνθα ἀνεφάνησαν ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις κοινοποιηθέντος τοῦ πράγματος ὅπως προφυλάξωσιν ἑαυτάς» (adque inde per caeteras terras devitandas innotescere potuerunt» (1).

(1) Migne σειρά λατινικῆ τόμ. XLIV σ. 636 Νο. 34.

Ὁ Σέρβος κανονιολόγος Νικόδημος Μίλας ἀναφέρων τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου καταλήγει εἰς τὸ ἐξῆς συμπέρασμα· «ἀναφύεντος σπουδαίου τινός ζητήματος ἀφορῶντος τὴν καθόλου ἐκκλησίαν, ἢ συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζει ὁ ἐπίσκοπος, ἐν οὗ τῇ περιφερείᾳ ἀνεφάνη τοῦτο μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου καὶ δηλοποιεῖ τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ταῖς λοιπαῖς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίαις, πρὸς παραδοχὴν ἢ ἀρνησιν αὐτῆς, ἢ θεωρουμένης τῆς συνόδου ἀναρμοδίου ὅπως ἀποφανθῆ αὐτοτελῶς καὶ αὐθεντικῶς, ἐρωτᾶται ἡ γνώμη τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν· ἐὰν δὲ ἡ γνώμη καὶ ἀπόφασις ᾔηναι ὁμόφωνος δημοσιεύεται ἐν ὀνόματι τῆς καθόλου ἐκκλησίας. Ἡ οὕτω ληφθεῖσα ἀπόφασις ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα, ὡσεὶ ἐὰν ἐλήφθη καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Οἰκουμ. Συνόδου». (2)

Τὴν μέθοδον ταύτην ἠκολούθησεν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἄλλοτε μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ 1642 δτε καλβινιστικαὶ πλάναι διεδίδοντο εἰς διαφόρους ὀρθοδόξους χώρας. Ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Παρθένως ὁ Γέρον συνεκάλεσε (1642) σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλε τὰ κεφάλαια τῆς ὁμολογίας τοῦ Κυρίλλου, ὡς ἀντεχόμενα τῆς καλβινικῆς αἵρεσεως» (3). Τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου ἐγκρινάσθη τὴν ὑπὸ τοῦ Μογίλα Μητροπολίτου Κιέβου συνταχθεῖσαν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδ. πίστεως ἐστάλησαν πρὸς ὑπογραφήν εἰς Ἰάσιον, ὅπου εὐρίσκοντο οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Μογίλα. Ἡ ἐν λόγῳ ὁμολογία τυχούσα τῆς ἐγκρίσεως καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐξεδόθη ὑπὸ τὸ ὄνομα «ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ». Ἡ περίπτωσις αὕτη μᾶς ὑπενθυμίζει τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου.

Ἐὰν δὲ ἐπὶ ζητήματος ἀφορῶντος αὐτὴν ταύτην τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν τρο-

(2) Ν. Μίλας Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, μετάφρασις, κ. Ἀποστολοπούλου ἔκδ. Βιβλιοθήκης, Μαρσαλῆ σ. 415.

(3) Ἐκκλ. Ἱστορία Βαφείδου τόμ. Γ. σελ. 78,79.

σημειωθέντα τρόπον, κατὰ πολὺ μεγαλύτερον λόγον δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐπιτρεπομένη ἡ μέθοδος τὴν ὁποίαν σήμερον μεταχειρίζεται ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἀναφορικῶς τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος καὶ ἄλλων μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντων πρὸς τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα ἡ Ἐκκλησία «διασκέψεις καὶ βουλάς ποιεῖται», ἵνα κατ' Εὐσέβιον εἴπωμεν, προπαρασκευάζουσα σχέδια ἐκκλ. διατάξεων τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβάλῃ

διὰ τῶν ἀντιπροσωπειῶν εἰς τὰς διοικούσας Ἐκκλ. Ἀρχὰς τῶν ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλων) ἐκκλησιῶν καὶ Πατριαρχείου (ad referendum ἢ εἰς πανορθόδοξον Σύνοδον ἔαν αἱ μέλλουσαι περιστάσεις ἐπιτρέψωσι τοῦτο. Καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ περιπτώσει αἱ ἀποφάσεις θὰ ἔχωσι κύρος πανορθόδοξον ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾔναι ἀντίθετοι πρὸς τὸ διέπον καθόλου τὴν Ὀρθοδοξίαν πνεῦμα.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ἡ ΕΝΙΑΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ὁ διευθυντὴς τῆς Glasnik ἐπισήμου ὀργάνου τοῦ Σερβικοῦ πατριαρχεοῦ κ. Sreten Vujićic μᾶς ἀποστέλλει πρὸς δημοσίευσιν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ἐν λόγῳ ἑφημερίδος σερβιστὶ δημοσιευθείσης μελέτης τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐνότης τῆς ἐνεργείας».

Τὸ ἄρθρον γεγραμμένον μὲ πόνον ψυχῆς καὶ μὲ ὑπερεκχειλίζουσαν ἀγάπην πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐμπεριέχει σκέψεις τὰς ὁποίας σήμερον ἐπιδοκιμάζουν ὅλοι οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς πρὸς τὸν διαρκῆ καὶ πλούσιον εἰς πρακτικὰ ἀποτελέσματα δεσμὸν τῶν ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν περιωρίσθη κυρίως εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν γραμμάτων. Τὰ γράμματα ταῦτα ἐγράφοντο ἐξ ἀφορμῆς ζητημάτων ἐκκλησιαστικῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν. Ἐκτὸς τῆς διὰ γραμμάτων ἐπαφῆς συνέβαινε ἔστιν ὅτε— καὶ τὸ τοιοῦτον ἐγένετο οὐχὶ ἅπαξ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν— νὰ ἐπισκέπτονται Πατριάρχαι χώρας ὀρθοδόξους διὰ λόγους ἐκκλησιαστικοὺς ἢ οἰκονομικοὺς. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν διαφόρων ὀρθοδόξων λαῶν σχεδὸν οὐδὲν πλέον τῆς διὰ γραμμάτων ἐπικοινωνίας ἐγένετο ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν καὶ τὴν ἀπὸ κοινῆς ἐργασίας τῶν διαφόρων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ζητοῦμεν τὴν μετὰ τὴν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐνωσιν καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κοινὴν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐργασίαν κατὰ τῶν διαφόρων καὶ ποικιλοτύμων ἐχθρῶν τῆς πίστεως. Καὶ διὰ τί δὲν ἐνούμεθα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν πρὸ παντὸς ἡμεῖς οἱ ἐπὶ μέρους ὀρθόδοξοι; συχνὴ ἐπικοινωνία θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς ἀπονεκρω-

θείσης παρ' ἡμῖν θεολογικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν προσφόριων μέσων πρὸς θεραπείαν τῶν ἠθικῶν πληγῶν τῆς συγχρόνου κοινωνίας ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ κ. Seertin ἡ κοινὴ καὶ συστηματικὴ ἐνεργεία ὄλων τῶν ἀρμοδίων τῶν ἐπὶ μέρους ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν θὰ ᾔναι συμβολὴ μεγάλης σπουδαιότητος· τὸ προσεχὲς δὲ μέλλον θὰ καταδείξῃ ὁποία ἐργασία ἀπαιτεῖται παρ' ὅλης τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀναφορικῶς τῶν μεγάλων κοινωνικῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐργατικῶν προβλημάτων.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκδηλώσεως τῆς κοινῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν ἐνεργείας συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ κ. Sreten ὅτι καὶ ὁ θεσμὸς τῶν διαρκῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ τὸ σύστημα τῶν περιοδικῶν συνεδρίων τυγχάνουσιν ἐκ τῶν ἀρίστων. Ἡ ὑπαρξίς, δὲ ἐνὸς διορθοδόξου ὀργάνου (περιοδικοῦ ἢ ἑφημερίδος) θὰ ἐνισχύσῃ πολὺ περισσότερο τὸ ἔργον τῆς ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας.

† Ὁ Σ. Γ.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔδει νὰ ὑπάρχῃ καὶ κοινὴ τις δράσις πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν. «Ἡ ἐκκλησία εἶναι μία, ἀδιαίρετος, ἀμέριστος, ὅθεν ὀφείλει νὰ ᾔναι ἡνωμένη εἰς μίαν ὁλότητα διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ἱεραρχῶν», λέγει ὁ Κυπριανὸς(1) Ἄν καὶ ὁ ἱερὸς Κυπριανὸς διὰ τῶν ἀνωτέρων ἐκφράζει τὴν ἐνότητα τῆς διδασκαλίας ἐν τούτοις ἢ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ἢ «ἔνωσις τῶν ἱεραρχῶν, ἐνωσις τῶν αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν ὀφείλει νὰ ἐκδηλῶται καὶ διὰ τῆς ἐ-

(1) Ep. ad Rogationum πρβλ. καὶ Milas σελ. 225.

νόητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως «Καὶ πρῶτον γίνεται τοῦτο διὰ τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν ἐπὶ μέρους ἐκκλησιῶν, οὐχὶ μόνον κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε εἰδοποιῶσιν ἀλλήλας περὶ τῶν τοπικῶν πράξεων, ἕνεκα τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, ἀλλὰ κυρίως ἵνα ὁμοῦ καὶ διὰ τῆς κοινῆς φωνῆς ἐκφράσωσιν τὴν κρίσιν ἑαυτῶν περὶ τῶν σπουδαιότερων ὑποθέσεων, τῶν ἀφορωσῶν ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν» (2).

Ἐκ τῶν δύο τρόπων, δι' ὧν ἡ ἐνόησις αὕτη ἐξεδηλοῦτο, αἱ μὲν σύνοδοι ἔπαυσαν ἀπὸ τῆς 8. ἑκατονταετηρίδος, αἱ δὲ ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ εἶναι τόσον σπάνιαι ὥστε ἡ ἐνόησις τῆς δράσεως ἐγένετο πλέον μόνον ἱστορικὴ ἀνάμνησις. Ἐἰὼ ἐν τῇ Δύσει ἔχομεν τὸ ἐν ἄκρον οὐχὶ δηλ. τὴν ἐνόησις τῆς δράσεως τῶν τὰ ἴσα δικαιώματα ἔχουσῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Χριστιανικῆς οἰκουμενικότητος, ἀλλὰ τὴν ὑποδούλωσιν πασῶν τούτων ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς, - ἐν τῇ Ἀνατολῇ, διετηρήθη μὲν ἡ δογματικὴ καὶ κανονικὴ ἐνόησις, ἡ ἐνόησις ὅμως τῆς δράσεως, συνεπείᾳ τῶν δυσμενῶν ἱστορικῶν ὄρων, ἐξέλιπε.

Ἡ ἐνόησις ὅμως αὕτη σήμερον εἶναι ἀναγκαιότερα εἴπερ ποτε.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ἡ πολεμοῦσα Ἐκκλησία, εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ μάχῃ. Ὅθεν ἐκάστη αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ μέρος τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ ὠρισμένῳ πεδίῳ. Διὰ τὴν κοινὴν νίκην τῆς καθ' ὅλου στρατιᾶς εἶναι ἀναγκαῖα οὐχὶ μόνον ἡ γενναία πάλη παντὸς τοῦ καθ' ἕκαστον μέρους, ἀλλὰ ζητεῖται καὶ ἐνόησις τῆς δράσεως, ἡ συστηματικὴ καὶ κατὰ διάγραμμα ἐνέργεια πάντων τῶν μερῶν. Ἀφ' ἑτ-
ρου δὲ διὰ τῆς ἐνόησις ταύτης τὸ καθῆκον τῶν καθ' ἕκαστον μερῶν ἐπίσης πολὺ διευκολύνεται.

Ἡ ἐνόησις αὕτη τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπαιτεῖται οὐχὶ μόνον ἕνεκα τῆς ἀντοχῆς ἐν τῇ ἀντιστάσει κατὰ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς ἐπιτυχίας τοῦ θετικοῦ σκοποῦ αὐτῆς

ἕνεκα τῆς οἰκοδομῆς τῶν μελῶν αὐτῆς, ἕνεκα τῆς ἐκχριστιανίσεως τῶν καὶ ὄνομα μόνον χριστιανῶν. Ἡ ὀργανομείη δρᾶσις πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν θὰ ἐξύψου τὸ γόητρον μιᾶς ἐκάστης ἐξ αὐτῶν καὶ ταυτοχρόνως ὅλης τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ὕψος τὸ ἀνήκον εἰς αὐτήν. Τὸ δὲ γόητρον τοῦτο θὰ συντελέσῃ οὐκ ὀλίγου εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἱστορικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐκχριστιάνισιν τῆς κοινωνίας, ἣτις σήμερον ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον σημείον τῆς ἀποστασίας ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἀρκετὸν νὰ ρίψῃ τις βλέμμα εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ τῶν λαῶν, μεταξύ τῶν τάξεων ἐργατῶν καὶ ἐργοσυσταρχῶν, παραγωγέων καὶ καταναλωτῶν εἰς τὸν καταπεσόντα οἰκογενειακὸν βίον, εἰς τὸν ἀνερευθριάστως ὀργιάζοντα Μαρμαωνισμόν ἐν τῷ ὀποιῷ ἐὰν ὁ τρόπος τοῦ πλουτισμοῦ εἶναι ἀποτρόπαιος ἢ κατανάλωσις τοῦ πλούτου εἶναι ἀκόμη ἀποτροπαιότερα ἀπολαύσεις, κορεσμοὶ τῶν κατωτέρων ἐνστίγκτων μέχρις ἀναισθησίας. Καὶ ταῦτα ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν ἄλλοι ἐν τῇ αὐτοκτονεῖα ζητοῦσιν τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ χαλεποῦ καὶ ἀθλίου βίου!

Ναί, ἡ Ἐκκλησία κέκληται νὰ ὑψώσῃ σήμερον τὴν φωνὴν αὐτῆς. Ἴσχυρότερον παρὰ ποτε! Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία ὀργανωμένη. Εἰ δὲ μὴ, ἡ φωνὴ αὐτῆς θὰ ἀκουσθῇ ὡς καὶ μέχρι τοῦδε. Μήπως θὰ παρίστανε ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τόσῃν ἐπιβλητικῇ δυνάμει, ἐὰν δὲν εἶχε τὴν ἀνυπέρβλητον ὀργάνωσιν αὐτῆς; Ἀλλὰ ἂν ἀφήσωμεν τὸ παράδειγμα αὐτῆς καθόσον αὕτη ἕνεκα τῆς συγκεντρώσεως, ἐθυσίασε τὴν ἀρχὴν τῆς Οἰκουμενικότητος, - λάβωμεν ἄλλο παράδειγμα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς παροτρύνει ἡμᾶς εἰς τοῦτο, λέγων. Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεάν τῶν ἑαυτῶν εἰσίν. Μήπως ὁ σοσιαλισμὸς πρὸ τοῦ πολέμου θὰ ἐπλημμύρει τὸν κόσμον ἅπαντα, ἐὰν μὴ εἶχε τὰς διεθνεῖς ὀργανώσεις του τὰς Internationales; Μήπως εἰ ἐλεύθεροι τέκτονες θὰ εἶχαν τόσῃν ἐπιρροῇν, ἐὰν δὲν εἶχον μίαν καὶ μοίην, κοινὴν δρᾶσιν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ;

(2) Milas 225.

Προσέλθωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς μίαν στενὴν ὀργάνωσιν! Πρὸ τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, ἧτις ἐπίσης δὲν ἀποκλείεται, προσέλθωμεν πρῶτον εἰς μίαν συστηματοποιημένην καὶ περισκευμένην κοινὴν δράσιν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς, Ρωσικῆς, Ρωμανικῆς Ἐκκλησίας, μεθ' ὅλης τῆς Ὁρθοδοξίας!

Τίς κέκληται καὶ τίς δύναται νὰ εἰρηνοποιήσῃ τὴν συντεταραγμένην μηρομυκίαν ταύτην, ἧτις ὀνομάζεται Γῆ, εἰ μὴ ἡ Ἐκκλησία; Μήπως ὀφείλει ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἄλλοις τις περισσότερον προσθέσῃ εἰς τὴν συνδιαλλαγὴν ἔθνους μετ' ἔθλους, τάξεως μετὰ τάξεως, ἢ αὐτῆ; Μήπως ὀφείλει αὕτη νὰ παραχωρήσῃ τὸν φυσικὸν ρόλον αὐτῆς εἰς τὰς διαφόρους Lignes, εἰς τὰ «Δικαστήρια τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων» καὶ τὰς παρομοίας φιλανθρώπους ὀργανώσεις; Ἄφ' οὗ πάντα τὰ ὑψίστα ιδεώδη ἔχουσι τὴν ρίζαν τῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ἀφ' οὗ πᾶσαι αἱ ιδεώδεις κινήσεις ἔχουσιν ὡς βάσιν τῶν τὸ Εὐαγγέλιον, τότε πῶς ὀφείλει ἡ πραγματοποιήσῃ, τῶν ιδεῶν τούτων τοῦ Χριστοῦ νὰ γένηται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;

Αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι ὑπῆρχον ἀνέκαθεν δεδουλωμένοι. Ἡ μεγαλυτέρα αὐτῶν, ἡ Ρωσικὴ, εὐρίσκειαι σήμερον πρὸς στιγμὴν δεδουλωμένη. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς, ἣν ὁ Παντοδύναμος, πιστεύομεν, θὰ δώσῃ ταχέως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ μιᾶς δυνατῆς καὶ ἡνωμένης φωνῆς θὰ εἴπῃ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι ὁ Δοστοιεύσῃν καὶ ἄλλοι υἱοὶ αὐτῆς ἐβόουν μεμονωμένως.

Ἄλλὰ πῶς νὰ ὀργανώσωμεν τὴν κοινὴν δράσιν ταύτην; Διὰ τῶν Συνόδων καὶ ἐγκυκλίων γράμμάτων ὡς μέχρι τούδε; Ἄλλὰ μὴν ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν συχνὰς Συνόδους, εἰὼ ἀπαιτεῖται ἡ ἀδιάκοπος δράσις. Τὰ δὲ ἐγκύκλια γράμματα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς τυχαίας πρωτοβουλίας τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν.

Ὅθεν ζητητέον τρίτον τι.

Ἐπάρχει δηλ. ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη τῆς ἰδρύσεως ἐνὸς διαρκοῦς μεσάζοντος καὶ ἐν μέρει ἀντιπροσωπευτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος ἀποτελουμένου ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων πασῶν

τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τὸ σῶμα τοῦτο θὰ ἔδιδε τὴν στενωτέραν συνάφειαν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ δι' αὐτοῦ θὰ ἐξεδηλοῦτο ἡ ἡνωμένη δράσις ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τὰ ἀπαιτοῦντα τὴν ἔνωσιν ταύτην. Παραμοία ἀνάγκη ὑπηγόρευσε καὶ τὴν ἰδρύσιν τῶν διαρκῶν συνόδων ἐντὸς τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Βεβαίως δὲν εἴμεθα ἀκόμη ἐν τῇ τόσῳ καλῇ θέσει ὥστε τὸ σῶμα τοῦτο ἅμα τῇ ἰδρύσει αὐτοῦ νὰ ἔχῃ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν εἰδικῶν διὰ πάσας τὰς ὀφείας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, τὰς ἐπιτροπὰς, αἵτινες ὄφειλον νὰ δίδωσι καὶ κατευθύνουσι διὰ τὴν λύσιν τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὰς ζητημάτων. Τὸ σῶμα τοῦτο λοιπὸν θὰ εἶχε μᾶλλον τὸν γενικὸν χαρακτήρα.

Ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα καὶ τὰ προνόμια τοῦ σώματος τούτου ὄφειλέν νὰ μένῃ ἄθικτος ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκουμενικότητος, τῆς καθολικότητος καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡσεὶ μερῶν ἐνὸς καὶ ἀδιαιρέτου καθολικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν ἡ σχέσις τῶν ἀπεσταλμένων πρὸς τὰς ἐντολοδόχους Ἐκκλησίας αὐτῶν ὄφειλε νὰ εἶναι στενωτάτη, μετὰ τῶν μᾶλλον εἰδικωτέρων, οὐχὶ γενικῶν πληρεξουσίων, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν προνομίων τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Αὐτὰ θὰ ἔμειναν ἄθικτα, καθὼς καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν διαρκῶν συνόδων τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν δὲν ἔπαυσαν τὰ προνόμια τῶν Ἐπισκόπων ἐν ταῖς ἐπισκοπαῖς αὐτῶν.

Ἡ ἐπιφύλαξις αὕτη δὲν θὰ ἐκώλυε τὴν δράσιν οὐδέ θὰ ἠλάττωνε τὴν σημασίαν τοῦ σώματος τούτου. Δι' αὐτοῦ οὐχὶ μόνον θὰ ἐπετύγχανεν ταχέως ἡ κοινὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀντίληψις ὡς πρὸς τὰ διάφορα προβλήματα τῆς παρούσης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἀλλὰ αὐτὸ θὰ ἔδιδε καὶ τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν λύσιν πλείστων ζητημάτων. Δι' αὐτοῦ θὰ πυρεκινεῖτο καὶ ἡ πρωτοβουλία τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν, καθόσον πᾶν τὸ προβληθὲν ζήτημα ἢ δύνατο νὰ λάβῃ ταχεῖαν λύσιν. Ἡ σύσφιγξις αὕτη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου θὰ ἦτο ζωηροτάτη καὶ μία συστηματικὴ δράσις ὡς εἶναι ἐπόμενον θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς

ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς αὐτῆς, Ἡ θέσις ἐκάστης Ἐκκλησίας θὰ καθίστατο ἐδραιωτέρα ἢ ἐπιρροή αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μεγίστη. Μήπως τότε θὰ ἦσαν δυνατὰ αἱ περιστάσεις, ἐν αἷς εὐρίσκται σήμερον ἡ Ἐκκλησία;

Εἶναι ὁμως ἀλήθεια ὅτι τὸ εἰδεχόμενον σῶμα τοῦτο δὲν ἔχει ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τὸ προηγούμενόν του, θὰ παρίστανε νέον τι. Ἀλλὰ ἐὰν διορισθῶσιν αὐτῷ αἱ ὑπηρεσίαι αἱ μὴ προσκόπτουσαι πρὸς τὴν ἄνω ριζικὴν ἀρχὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς συστάσεως, τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκουμενικότητος, τῆς καθολικότητος, τότε αὐτὸ δὲν θα προσέκρουε πραγματικῶς πρὸς τὴν παράδοσιν.

Μέχρι τῆς ἐνδεχομένης πραγματοποιήσεως τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἦτις πρὸς στιγμὴν εἶναι δύσκολος ἕνεκα τῆς θέσεως τῆς Ρωσικῆς Ἐκ-

κλησίας, αἱ Ἐκκλησίαι ἠδύναντο νὰ διεξάγωσιν τὴν ἐνότητά ταύτην διὰ τῶν συχρῶν περιδικῶν συνδιαλέξεων.

Θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλας γνώμας ὡς πρὸς τὸ ἄνω ζήτημα, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν συμφωνίαν παρομοίου σώματος πρὸς τὴν κανονικὴν σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔπειτα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ δυνατόν τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ.

Ὁ Χριστὸς εἶναι μεθ' ἐκάστης τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, μεθ' ἐκάστου ἡμῶν, ὡς καὶ μεθ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ Αὐτὸς εἶναι ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν συνερχομένων εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ. «Ὅπου εἶναι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν». Αἱ λέξεις αὗται δύνανται νὰ ἀναφέρονται οὐχὶ μόνον εἰς τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας.

SRETEN P. VUJICIC

Ἡ Ἐν Ἀλβανία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία

Ἐν τῷ προηγούμενῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἐκτιθεμένου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος τῆς Ἀλβανίας, ἐσημειοῦμεν ὅτι πρὸς ἐρημνεῖαν τῶν ὅρων τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς ἐν Ἀλβανία Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ ἀπεστέλλετο πρὸς τὸν ἐκεῖ κλῆρον καὶ λαὸν καὶ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος. Ἡ ἤδη ἀποσταλεῖσα ἐγκύκλιος αὕτη ἔχει οὕτω.

† ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 2554.

Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ἐντιμότεστοι δημογέροντες, ἐφοραεπίτροποι, πρόκριτοι καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῶν ἐν Ἀλβανία Ὁρθοδόξων Μητροπόλεων, τέκνα ἡμῶν ἐν κυρίῳ ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις ἦλθε πρὸς ἡμᾶς διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὑμῶν πράγματα, ἐπιθυμοῦμεν εἶνα γνωρίζῃ ὁ εὐσεβὴς ἐν Ἀλβανία λαὸς ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ὡς βεβαίως καὶ ἡ ἰδία θέλει γνωρίσῃ τοῦτο ὑμῖν, ἐγένετο μετὰ πατρικῆς εὐμενείας καὶ φιλοστοργίας παρ' ἡμῶν δεκτὴ, μετὰ προσοχῆς δὲ ἐν ἐπαινηθημέναις ἀκροάσεσιν ἠκούσαμεν παρ' αὐτῆς τὴν διατυπωθεῖσαν παράκλησιν, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας καταστῇ αὐτοκέφαλος.

Ἐπειδὴ ὁμως πόθος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ ἐπιβεβλημένον αὐτῇ καθήκον, εἶνε ὅπως καὶ ἐν τῇ θεοσώστῳ χώρᾳ ὑμῶν ἡ διευθέτησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγ-

μάτων διεξαχθῆ κατὰ τρόπον σύμφωνον μὲν πρὸς τὴν ἱερὰν κανονικὴν τάξιν, ἀνταποκρινόμενον δὲ πρὸς τὰς παρούσας περιστάσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ αὐτόθι ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ὀρθοδοξίας ἐξυπηρετοῦντα, τὴν μὲν χορηγίαν αὐτοκεφάλου δὲν εὔρο-
 μεν οὔτε κανονικῶς δυνατὴν οὔτε πρακτικῶς τοῖς ἐν Ἀλβανίᾳ τέκνοις τῆς Ἐκκλησίας συμ-
 φέρουσαν, ἀντὶ τούτου ὁμως μετὰ πατρικῆς εὐμενείας ἐνεκρίναμεν ὅπως χορηγηθῆ εἰς τὴν ἐν
 Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίαν αὐτοδιοίκησις. Ἄπαντες δηλονότι οἱ ἐν τῷ θεοφρουρήτῳ Ἀλβανικῷ
 Κράτει βιοῦντες ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ συγκροτοῦνται ἐκκλησιαστικῶς εἰς ἓν ἐνιαῖον διοικητικὸν
 Σύνολον διοικούμενον ὑπὸ ἰδίας Συνόδου, συγκροτουμένης μὲν ὑπὸ πάντων τῶν Μητροπολι-
 τῶν τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Μητροπόλεων, ἐχούσης δὲ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς εὐθύναις, ὡς οἱ ἱε-
 ροὶ κανόνες τῆ «Συνόδῳ ἐπαρχίας» ἀναγράφουσι, ἐν αἷς περιλαμβάνεται καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ
 ψηφίζεσθαι τοὺς Μητροπολίτας. Κατὰ ταῦτα οἱ Ποιμένες ὑμῶν δὲν θὰ ψηφίζονται τοῦ λοιποῦ, ὡς
 μέχρι τοῦδε ἐγένετο, ὑπὸ τῆς περὶ τὸν Πατριάρχην Ἀγίας Συνόδου, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ
 ἐδρευούσης Συνόδου. Ὑπολαμβάνοντες δὲ τὸν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθόδοξον λαὸν ἱκανὸν νὰ με-
 τάσχη μετὰ τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν Ποιμένων αὐτοῦ, ἐξομοιοῦμεν τὴν
 ἐκλογὴν τῶν Μητροπολιτῶν πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πατριάρχου, παρέχοντες δικαίωμα εἰς τὸν
 κληρὸν καὶ τὸν λαὸν ἐκάστης ἐπαρχίας ὅπως προτείνῃ τῇ Συνόδῳ τοὺς τρεῖς ὑποψηφίους, ἐξ
 ὧν αὕτη θὰ ἐκλέγῃ τὸν Ποιμένα.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι ὁ ἐν Ἀλβανίᾳ εὐσεβὴς κληρὸς καὶ λαὸς, ὁ πάντοτε σταθερὰν
 ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν καὶ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐπιδειξάμενος,
 λαμβάνων γνῶσιν τῶν ὄρων τοῦ χορηγουμένου αὐτοδιοικήτου, οὗς ἐν σχεδίῳ ἐπεδώκαμεν
 τῇ Ἐπιτροπῇ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς, θέλει ἐκτιμῆσθαι κατ' ἀξίαν τὴν σπουδαιότητα
 αὐτῶν καὶ θέλει εὐσεβοφρόνως ἀναγνωρίσῃ ὅτι τὰ παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας μετὰ φιλο-
 στόργου διαθέσεως ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς κανονικῆς τάξεως καὶ τῆς ὀφειλετικῆς ἐκκλησια-
 στικῆς μερίμνης καὶ προνοίας χορηγούμενα κατὰ πάντα ἱκανοποιοῦσιν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν
 τοὺς κοινούς πόθους, ἐνῶ συγχρόνως ἀποτελοῦσιν ἐδραίαν βάσιν διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν
 προαγωγὴν τῆς Ἀγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Ἀλβανικῷ Κράτει.

Ἐπὶ τῇ ἀκραδάντῳ πεποιθήσει τῆς ἐκ μέρους πάντων ἐκτιμήσεως τῶν οὕτως ἐκδηλουμένων
 φιλοστόργων διαθέσεων, ἐπιδαψιλεύομεν ἐπὶ πάντα τὸν ὀρθόδοξον κληρὸν
 καὶ λαὸν τῆς Ἀλβανίας τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐλογίας, ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ
 τὸ ἔλεος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

αἰκγ'. Μαΐου κβ'

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον ἀσχοληθὲν εἰς τρεῖς
 συνεδρίας (Παρασκευῆς, Δευτέρας καὶ Τετάρτης) ἀπο-
 κλειστικῶς εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου κατέλη-
 ξεν εἰς ὠρισμένας ἀποφάσεις.

Ἐχώρισε τὸ ὅλον ζήτημα εἰς δύο ζητήματα, τὸ τῆς
 ἐπειγούσης μορφῆς ὁποῖον προκύπτει ἐν ταῖς ὀρθο-
 δόξοις κοινωσίαις μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων ἀ-

ποδοχὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἡμερολογίου, τὸ ὁποῖον καὶ
 ἐχαρακτήρισθη Ὀρθόδοξον ἡμερολογιακὸν
 ζήτημα καὶ τὸ τῆς σχέσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλη-
 σίας πρὸς τὰς διεθνεῖς προσπάθειαις περὶ ἀποκατα-
 στάσεως ἡμερολογίου τοῦ ἤδη ἐν Εὐρώπῃ ἰσχύοντος,
 ὅπερ ἐχαρακτήρισθη ὡς Ἀιθνὲς ἡμερολογιακὸν
 ζήτημα. Τὸ Συνέδριον ἐξήνεγκεν ἤδη τὴν γνώ-

μην αὐτοῦ ἐκ' ἀμφοτέρων τῶν ζητημάτων.

Ἡ ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος ἀπόφασις τοῦ Συνεδρίου ἔχει οὕτω:

1) Ἀνομολογεῖται ὡς ἀνάγκη ἀναπότρεπτος ἐπιγούσης μορφῆς ἰδίᾳ διὰ τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων Κρατῶν ἡ ἄρσις τῆς μεταξὺ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἡμερολογίου διαφορᾶς.

2) Διαπιστοῦται ὅτι οὐδὲν ἰφίσταται κώλυμα ἐξ ἀπόψεως κανονικῶν διατάξεων πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἐν χρήσει Ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου κατὰ τὰ δεδομένα τῆς Ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης.

3) Διορθοῦται τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον α) διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπ' αὐτοῦ 13 ἡμερῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ λάθος αὐτοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς ἐπιστημονικὸν ἔτος ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς Α, Οἰκουμένης Συνόδου μέχρι σήμερον β) διὰ τῆς ρυθμίσεως τοῦ περὶ δισέκτων εἰῶν κανόνος αὐτοῦ ὥστε νὰ συμβαδίζῃ μὲν μετὰ τοῦ Γρηγοριακοῦ μέχρι τοῦ ἔτους 2800 νὰ ἦνε δὲ ἐπιστημονικῶς τελειότερον ἐκείνου διὰ τὴν πέραν τοῦ εἰρημένου ἔτους ἀκρίβειαν.

4) Διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν 13 ἡμερῶν ὁρίζεται ὁπως ἡ 1η Ὀκτωβρίου 1923 ἀριθμηθῆ ὡς 14η Ὀκτωβρίου, τὰς δὲ ἑορτὰς τῶν παραλειπομένων ἡμερῶν ἑορτάσωμεν ἐφ' ἅποξ κατὰ τὴν 14 Ὀκτωβρίου καὶ ἐφεξῆς ἢ ὡς ἂν ὁρίσῃ ὁ τῆς ἐπορχίας Ἀρχιερεὺς.

5) Αἱ περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων τηροῦνται ἀμετακίνητοι, ὁ κατὰ ταύτας δὲ καθορισμὸς τῆς ἑορτῆς θὰ γίνεταί ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης.

6) Τὰ ἀπαραβάτως τηρητέα στοιχεῖα τῶν κανονικῶν διατάξεων εἰσὶ ταῦτα α) Ἑορτάζομεν ἡμέραν Κυριακὴν β) μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν γ) μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον. Πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα νοοῦνται κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀκριβέστερον κατὰ τὸν χρόνον τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ διερχομένου διὰ τοῦ ἑσταυρωμένου τοῦ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ.

7) Ἀνατίθεται εἰς τὰς ἀστρονομικὰς Σχολὰς Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου καὶ Πετρούπολεως ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς ἄνω κανονικῶν δεδομένων καταρτίσωσι πίνακα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα διὰ τὰ ἔτη 1924-2000 καὶ ἀνακοινώσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον μέχρι 1ης Νοεμβρίου 1923 πρὸς ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ εἰς πάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

8) Ἡ παροῦσα μεταρρύθμισις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ σχετικοῦ Πασχαλίου δὲν ἀντιτίθεται

εἰς τὸ σχέδιον ἐφαρμογῆς Παγκοσμίου ἡμερολογίου τελειότερου πρακτικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς. Ταύταντιον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἐπιτεύξεως γενικῆς συμφωνίας ἐπὶ ἡμερολογίου τελειότερου καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ χαρακτηρίζει τὴν παροῦσαν μεταρρύθμισιν ὡς προσωρινήν.

Ἡ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἄρθρου 3 ἐν β' ἐπιφέρουσα τροποποίησις ὀφειλομένη εἰς τὸν Καθηγητὴν κ.Μ.Μιλάγκοβιτς συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι τὰ ἔτη τῶν ἑκατοντάδων ἦτοι τὰ λήγοντα εἰς 00, δὲν θὰ εἶνε δισέκτα εἰμὴ ἐφ' ὅσον διαιρούμενα δι' 9 καταλείπουσιν ὑπόλοιπον 2 ἢ 6. Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης τὸ Ἰουλιανὸν Ἠμερολόγιον ἀποβαίνει 13 φορὰς τελειότερον ἐκκλησιαστικῶς τοῦ Γρηγοριανοῦ. Διότι τὸ μὲν λάθος τοῦ μεταρρυθμισμένου Ἰουλιανοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀστρονομικὸν ἔτος θὰ εἶνε μία ἡμέρα εἰς 40,000 ἔτη ἐνῶ τὸ λάθος τοῦ Γρηγοριακοῦ εἶνε μία ἡμέρα εἰς 3300 ἔτη. Καὶ οὕτως ὁμως τὰ δύο ἡμερολόγια θὰ συμβαδίζωσιν ἄνευ διαφορᾶς ἐπὶ 877 ἔτη.

Ἐπὶ τοῦ Διεθνoῦς ἡμερολογιακοῦ ζητήματος τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον ἀπεφάνθη ὡδε πως:

1. Εἶνε ἐπιθυμητὸν νὰ ἐφαρμοσθῆ ἡμερολόγιον Διεθνὲς ἀκριβέστερον ἐπιστημονικῶς καὶ εὐχρηστότερον πρακτικῶς τοῦ τε Ἰουλιακοῦ καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν νὰ ἀνελάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ ἐξ ἀντιπροσώπων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἀκαδημιῶν καὶ Κρατῶν Συνεδρίου, ὅπερ μόνον θὰ ἦτο ἀρμόδιον διὰ τοιαύτην μεταρρύθμισιν.

2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ ἦτο πρόθυμος εἰς τοιαύτην μεταρρύθμισιν ἀρκεῖ ἐν τῷ νέῳ Ἠμερολογίῳ νὰ μὴ διασπᾶται τῶν ἐβδομάδων ἢ συνέχεια, ἣν θεωρεῖ ἀποτελοῦσαν παράδοσιν ἱερὰν ἀξίαν ἀπολύτου σεβασμοῦ.

3. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἐμποδίζεται ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς νὰ δεχθῆ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν γνώμην ὅπως ἢ τοῦ Πάσχα ἑορτὴ ἀπὸ κινητῆς μεταβληθῆ εἰς ἀκίνητον, ἑορτάζομένην ὁμως μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ἀπαραιτήτως ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκείνη ἀκριβῶς τῇ Κυριακῇ, ἣτις ἀστρονομικῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐκείνην τὴν Κυριακὴν, ἣν κατηύγασε τὸ φῶς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως.

* * *

Ἡ συνεδρία τῆς χθὲς Παρασκευῆς κατηναλώθη ὁλόκληρος εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Δευτέρου γάμου

τῶν ἐν χηρείᾳ Ἱερέων καὶ Διακόνων. Κατετέθησαν ἐμπεριστατωμένα ὑπομνήματα τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν Σερβικῆς καὶ Ρουμανικῆς. Ἠγόρευσαν ἐπὶ τοῦ θέματος διὰ μακρῶν πολλὰ τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου. Εἰδικῆ Ἐπιτροπὴ ἐπεφορτίσθη τὴν ταξινόμησιν τῶν ἀπόψεων τοῦ ζητήματος. Ἡ συζήσις θὰ συνεχισθῆ τὴν προσεχῆ Τετάρτην.

* * *

Ὁ καθηγητὴς κ. Δημητρώσκος διὰ μακρῶν ὁμιλήσας εἰς τὸ Συνέδριον κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς προπαραλεύσεως Παρασκευῆς καθώρισεν ὡς ἀκολουθῶν τὰ θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡδύνατο νὰ ἀσχοληθῆ προπαρασκευαστικῶς διὰ τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Πανορθόδοξον Σύνοδον.

Νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν σύνταξιν ὁμολογίας Πίστεως, τῶν ὑπαρχουσῶν νεωτέρων τοιούτων Μογίλα, Κριτοπούλου, Δοσιθέου, Πηγαῖ, φερουσῶν ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα.

Νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ ὄλων τῶν ζητημάτων καὶ γεγονότων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἅτινα φέρουσι χαρακτῆρα πανορθόδοξον καὶ τὰ ὁποῖα ἔλαβον χώραν ἀπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μέχρι σήμερον.

Νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπέναντι τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ θὰ ἐνισχύσῃ δὲ αὐτὸ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἀποβῆ πράγματι Κέντρον συμπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας.

Νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ ὁμοιομόρφου βίου καὶ ὀργανισμοῦ αὐτῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας.

Νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ ἐκείνων τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἂν καὶ φέρουσι ἐσωτερικὸν χαρακτῆρα ἐν μιᾷ ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἐνδιαφέρουσιν ὅμως ὀλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Λόγου χάριν: ἡ κατάστασις τῶν ἐν Πολωνίᾳ, Τσεχοσλοβακίᾳ καὶ Οὐκρανίᾳ Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ αἱ ἀνώμαλοι σχέσεις αἱ μεταξὺ διαφόρων Ἐκκλησιῶν παρουσιαζόμεναι.

Θὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ τῆς κανονικῆς θέσεως ἐκείνων τῶν Ἱεραρχῶν, οἵτινες λόγῳ τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν ἔμειναν ἄνευ ἐπαρχίας, ὡς καὶ τῶν Ἐπισκόπων, οἵτινες εἶναι χειροτονημένοι, ἄνευ δὲ Ἐκκλησίας καὶ ἐπαρχίας μένουσι.

Τὸ αὐτὸ θὰ πράξῃ καὶ ἐπὶ τοῦ μεταβιβασμοῦ μιᾶς ἐπαρχίας ἀπὸ μιᾶς Ἐκκλησίας εἰς ἄλλην, ὁπότεν ὁ τῆς ἐπαρχίας ταύτης Ἀρχιερεὺς μένει ἄνευ ἐπαρχίας καὶ ὑπάρχουσιν οὕτω δύο ἱεράρχαι μὲ τὸ ὄνο-

μα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Ὑπάρχει λόγου χάριν Ἀχριδῶν Μητροπολίτης ἐν Βουλγαρίᾳ ὑπάρχει Ἀχριδῶν ἐν Σερβίᾳ.

Νὰ ὀρίσῃ ὁμοιόμορφον σύστημα διοικητικὸν δι' ὅλας τὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας Πατριαρχικὸν ἢ Μητροπολιτικὸν ἵνα μὴ φανῆ τὸ Μητροπολιτικὸν σύστημα ὑποδεέστερον τοῦ Πατριαρχικοῦ ὡς τοῦτο συμβαίνει ἔτι, ὡς μετὰ λύπης παρετηρήσαμεν ἐν τῷ Μνημοσύνῳ τῶν διπτύχων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἐν σχέσει πρὸς τοῦτο νὰ ὀρίσῃ ὁμοιόμορφον ποιμαντορικὸν καὶ διοικητικὸν σύστημα.

Νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἱεραρχίας ἀπέναντι τοῦ Κράτους καὶ κατορθώσῃ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν εἰς ὅλα τὰ Ὁρθόδοξα Κράτη, ἀρθῆ δ' οὕτω ἡ διαφορὰ ἢ παρατηρουμένη εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἱεραρχῶν εἰς διαφόρους Ἐκκλησίας καὶ ἀφοπλισθῶσιν οὕτω οἱ πολέμιοι τῆς Ὁρθοδοξίας.

Νὰ ὀρίσῃ τὰ ὄρια καὶ τὸν κύκλον τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Κράτει καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς αὐτό.

Νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἱεραρχῶν, οἵτινες εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀνώτατα ὄργανα Ποιμαντορίας καὶ καθηγεμόνες τῶν πιστῶν Ἐν συναφείᾳ δὲ πρὸς τοῦτον νὰ ὀρίσῃ τὴν κανονικὴν θέσιν τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν.

Νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Ἐκκλησιῶν καὶ ἐνταῦθα ὁ λόγος περὶ τῶν μειονοτήτων τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν μέσῳ ὁμοδόξων ἄλλ' ἄλλοεθνῶν ἢ ἑτεροδόξων καὶ ἄλλοεθνῶν.

Νὰ ἐξετασθῆ πρὸς τοῦτο ἐὰν ἔχη κύρος ὁ 38ος Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅστις ἀναγνωρίζει τὸ Ἐξαρτικὸν δικαίωμα καὶ ἐὰν ὡς βᾶσις αὐτοῦ πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ ἐθνικότης ἢ ἡ πίστις.

Σήμερον τὸ Ζήτημα τοῦτο ἔχει μεγίστην σημασίαν καθ' ὅτι τὸ δικαίωμα τῶν μειονοτήτων ἀνεγνωρίσθη μετὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον ὑπὸ τῶν διεθνῶν συνθηκῶν. Ἐνδιαφέρονται τὰ διάφορα ἔθνη τὰ ὀρθόδοξα ὅπως καὶ ἡμεῖς διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀδελφούς μας.

Νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν χηρευόντων Ἱερέων καὶ ἐν γένει ἐπὶ τοῦ γάμου τοῦ ἱερατείου ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδοξίας. Νὰ ἀποφανθῆ δηλαδὴ ἂν τὸ μυστήριον τοῦ γάμου δύναται νὰ ἦναι κώλυμα εἰς τὴν ἀνύψωσιν εἰς τοὺς βαθμοὺς πάν-

τας τῆς ἱερωσύνης ἦτοι τοῦ Διακόνου, τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου ἀφοῦ ἤδη ἀναγνωρίζομεν ὅτι τίμιος ἐστὶν ὁ γάμος καὶ μυστήριον τῆς Ἡμετέρας Ἐκκλησίας τυγχάνει καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιότητι δὲ αὐτῆς οὐδέποτε ἐθεωρήθη ὡς κώλυμα καὶ δι' αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀρχιερωσύνην.

Νὰ ὀρίσῃ τὴν σχέσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων πρὸς τοὺς τῆς Πολιτείας τοὺς ἀφορῶντας τὸν γάμον καὶ τὸ διαζύγιον.

Νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς νῦν καταστάσεως τῆς ἐν γένει λατρείας καὶ τῶν τελετῶν ὡς αὐταὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου καθότι τὸ ζήτημα τοῦτο πιέζει πολὺ ὀλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπέναντι τῆς Πολιτείας, ἣτις ἐν ὕλαις αὐτῆς ταῖς σχέσεσιν ἀπεδέξατο τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον. Πάσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐνδιαφέρονται δι' ὁμοίομορφον ἀπαρίθμησιν τοῦ χρόνου καὶ ταυτόχρο-

νον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἑορτῶν κινήτων τε καὶ ἀκινήτων.

Νὰ μελετήσῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν τηρουμένων νηστειῶν.

Νὰ μελετήσῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ ὁμοιομορφου τῆς διαδικασίας τοῦ ἱερατείου ἐν πάσαις ταῖς Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις καθότι ἡ διαφορὰ πιέζει πολὺ τὴν συνείδησιν τῶν ἐνόχων.

Ἐν τῷ Εὐχολογίῳ δὲν ὑπάρχουσιν εἰς ἐπὶ διαφορῶν περιστατικῶν, ἅτινα λαμβάνουσι χώραν ἐν τῷ Κοινωνικῷ βίῳ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Πολιτείας. Πολλὰ δὲ περιπτώσεις ἀπήτησαν τὴν ὑπαρξίν τοιούτων καὶ οἱ ἑκασταχοῦ ἱεράρχαι ἠναγκάσθησαν νὰ παρουσιάσωσιν αὐτοσχέδιον εὐχὴν. Ἡ ἀνάγκη λοιπὸν ἀπαιτεῖ νὰ διασκεφθῇ καὶ παρουσιάσῃ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως ὁμοίομορφον καὶ ἀνάλογον πρὸς ἕκαστον παρουσιαζόμενον γεγονός εὐχὴν.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΟΣ ΙΕΡΑΡΧΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Γκόρ πρῶν Ὁξφόρδης πρόεδρος τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Καντελβουρίας μονίμου Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Α. Σεβ. περιοδεύει ἀνὰ τὰ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ κέντρα ἐν Ἀνατολῇ διὰ τὴν μελέτην τῶν ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐπεσκέφθη πρῶτον τὴν Πράγαν εἶτα τὸ Βουκουρέστιον μετὰ τούτοις τὸ Βελιγράδιον καὶ τὴν Σόφειαν, ἀναχωρεῖ δὲ σήμερον κατευθυνόμενος εἰς Ἀθήνας. Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἀφίξεώς του προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὀλίγον πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικανοῦ ἱερέως Αἰδου κ. Μπόρρου καὶ τοῦ ἀνὰ τὴν περιοδείαν συνοδοῦ του καὶ γραμματέως τῆς ἡς προϊσταται Ἐπιτροπῆς Αἰδου κ. Μπόξτων.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ διαπρεποῦς ἱεράρχου ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτῆς φέροντος τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ ἀμφίεσιν. Μετ' ὀλίγον κρουσάντων τῶν κωδῶνων διὰ τὸν ἑσπερινὸν ἡ Α. Σεβ. προσηγήθη καὶ κατέλαβε θέσιν ἐν τῷ ναῶ μετὰ τῶν συνοδῶν Αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθε καὶ ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθε καὶ ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθε καὶ ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος μετὰ τὴν συνήθη τάξιν καὶ ἐτελέσθη ὁ

ἑσπερινὸς τῆς ἑορτῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, συγχωροστατούντων τῇ Α. Θ. Π. καὶ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Α. Θ. Π. προσηγόρευσε ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸν Ἀγγλικανὸν ἱεράρχην ἐκφράσασα τὴν χαρὰν Αὐτῆς διὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ καὶ εὐξαμένη ὑπὲρ κατευοδώσεως αὐτοῦ εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν, ὁ Σεβ. πρῶν Ἐπίσκοπος Ὁξφόρδης ἀπαντῶν εἶπεν ὅτι αἰσθάνεται ἰδιαιτέραν ὄλως συγκίνησιν εὐρισκόμενος ἐν τῷ Κέντρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κατέληξεν εὐξάμενος ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Λαβὼν δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου τὸν προσενεχθέντα αὐτῷ σταυρὸν τῆς εὐλογίας πύλόγησε τὸ ἐκκλησιαστικόν, τῶν χορῶν ψαλλόντων « εἰςπολλὰ ἔτη δέσποτα ».

Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ἡ Α. Θ. Π. παρουσίασεν ἐν τῷ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς τοὺς ἀγ. Συνοδικούς πρὸς τὸν σεβάσμιον ἐπισκέπτην. Τὴν ἐπιούσαν ἡ Α. Θ. Π. ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Σεβ. ἐν τῷ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Τοκατλιὰν ἐνδιδαιτήματι αὐτῆς καὶ διελέχθη ἐφ' ἱκανὸν ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Ἡ Α. Σεβ. πληροφορηθεῖσα τὰ κατὰ τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον

ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως προσέλθῃ εἰς μίαν τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ καὶ προσαγορεύσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Προσῆλθεν δ' ὄντως κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Τετάρτης καὶ ἔμεινεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥστε μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν προσαγορευτηρίων προσφωνήσεων γενομένων ἐν πνεύματι πλήρους ἐγκαρδιότητος καὶ σταθερῶν

ἐλπίδων περὶ ἀσφαλοῦς προόδου τοῦ θεοφιλοῦς ἔργου τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς διὰ τῆς γενικεύσεως ἐκατέρωθεν τοῦ πόθου τῆς ἐνώσεως ἐγένετο ὁμιλία διαλογικὴ περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

Ἡ Α. Σεβ. ἀπῆλθε τῶν Πατριαρχείων προλεπομένη μετὰ τιμῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἡ καταστροφὴ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ

ὑπὸ GUGLIELMO FERRERO

Ὁ Guglielmo Ferrero ἰταλὸς δημοσιολόγος καὶ κοινωνιολόγος γνωστὸς διὰ τὸ ἰταλίστι εκδοθὲν περὶ Εὐρώπης ἔργον του καὶ διὰ πολλὰς μελέτας του καταχωρηθείσας εἰς τὴν παρισινήν Figaro καὶ εἰς ἄλλας γαλλικὰς ἐφημερίδας. Εἰς πλάσας του δὲ διαλέξεις ὁ σοφὸς κριτικὸς F. Brunetiere ἀνέφερε τὰ συγγράμματά του ἰταλοῦ δημοσιολόγου. Εἰς τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν (γαλλίστι) ἔργον του «Ἡ καταστροφὴ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ» ἐπανέρχεται εἰς τὰς προσφιλεῖς του δημοκρατικὰς θεωρίας καὶ γενικὰς φιλοσοφικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν αἰτίων τῆς μεγάλης πολιτικῆς κρίσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, ἡ ὁποία ἐνέσκηψεν εἰς αὐτὸ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (235) τοῦ ὁποίου ἡ δολοφονία προῦκάλεσε τὴν χρεωκοπίαν τοῦ κύρους τῆς Συγκλήτου καὶ τὴν στρατοκρατίαν. «Ὁ Ἑλληνορωμαϊκὸς πολιτισμὸς (σ. 14) καταστραφείν ὡς πρὸς τὰ ὑλικά του στοιχεῖα ὑπὸ τῆς ἀναρχίας, τῆς ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς οἰκονομικῆς καταπτώσεως, ὑπέστη ἀποσύνθεσιν, ὡς πρὸς τὸν πνευματικόν του βίον, διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀντικαθιστᾷ τὸν πολυθεϊσμὸν διὰ τοῦ μονοθεϊσμοῦ, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἰδρύσῃ μίαν παγκόσμιον θρησκευτικὴν κοινωνίαν, ἀσχολουμένην ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν τῶν μελῶν της, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος».

Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ κ. G. Ferrero διὰ ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ ἀπόψεως διανοητικῆς ζωῆς κατέφερε σοβαρὸν πλῆγμα κατὰ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνολατινικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι πρόσφατος κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ κατηγορία. Διότι κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην πολιτικὴν κρίσιν ὑπῆρχεν ὁ χριστιανισμὸς καὶ διότι ἐθριάμβευσεν ἀργότερον ἐπὶ Κωνσταντίνου τὸ τοιοῦτον κατανατᾷ εἰς τὸν συλλογισμὸν «post hoc ergo propter hoc». Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος εἰς τὸ σύγγραμμάτου «de Civitate Dei» οἱ ἔθνικοι ἀπέδιδον εἰς τὸν χριστιανισμὸν πολλὰς συμφορὰς τοῦ κράτους, ἀλλ' ἐλπισμόνουν ὅτι πολλὰι συμφοραὶ ἦσαν ἀσχετοὶ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν ἢ ὄφειλον τὴν ἀρχὴν καὶ γένεσίν των εἰς χρόνους, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχεν ὁ χριστιανισμὸς. Ἐπειτα πῶς νὰ συμβιβάσωμεν τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις τοῦ G. Ferrero μὲ ὅ,τι λέγει ἐν σελ. 213. «Ἡ θεολογία ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ἦτο ἡ τελευταία μορφή τῆς ὑψηλῆς μορφώσεως τῆς ἐπιζητήσεως ἐν μέσῳ τῆς καταστροφῆς ὄλων τῶν λοιπῶν, καὶ ἐκείνη ἡ ὁποία ἠμπόδισε τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ νὰ βυθισθῇ εἰς πλήρη καὶ ὀριστικὴν βαρβαρότητα;»

Τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ βιβλίου του ἀφιερώνει ὁ κ. G. Ferrero εἰς μίαν τολμηρὰν καθ' ἡμᾶς σύγκρισιν τῆς παρουσίας παγκοσμίου πολιτικῆς κρίσεως πρὸς τὴν ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου τοιαύτην τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἐπὶ ἐνὸς σημείου συμφωνοῦμεν καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐξῆς, «ὁ παγκόσμιος πόλεμος παρήγαγε πολλὰ

ἐρείπια· ἀλλὰ πόσον μικρὰ λογίζονται ὅλα τὰ ἄλλα παραβιλλόμενα πρὸς τὴν καταστροφὴν πάσης ἀρχῆς κύρους καὶ αὐθεντίας;» Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀλλαχοῦ ὀνομάζει ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀναρχίαν. Ὁ συγγραφεὺς καὶ εἰς ἄλλα του ἔργα ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐλλείψεως ἰσορροπίας ἐν τῇ συγχρόνῳ ὀρθῶς γνωματεύει ὅτι ἡ ἐλλείψις ἰσορροπίας προέρχεται ἐκ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐκ τοῦ μαρασμοῦ τῶν χαρακτήρων. Καθ' ἡμᾶς ἀπὸ τὸν μαρασμὸν αὐτὸν προέρχονται καὶ αἱ πολιτικαὶ καὶ αἱ κοινωνικαὶ κρίσεις. Τὸ ὑπὸ κρίσιν διδλῖον συνιστῶμεν ὡς ἄξιον παρ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις του ἐπισταμένης καὶ βίθειας μελέτης, ἄλλως τε εἶναι διβλῖον τῆς ἐποχῆς.

Βυζαντινοὶ Ὑμνογράφοι. Ὁ ἑλληνομιθῆς Αὐγουστιανὸς καθολικὸς ἱερομόναχος κ. Ο. Emercau δημοσιεύει εἰς τὰς Echo d'Orient κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τὰ ὀνόματα τῶν βυζαντινῶν ὑμνογράφων. Ἀναφέρει τοὺς ὕμνους καὶ τὰς ἀκολουθίας, ἃς εἰς ἕκαστος ὑμνογράφος συνέθηκε. Ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Ἀκακίου τοῦ Διακρούση συγγραφέως τῆς ἀκολουθίας Νικολάου τοῦ Νεομάρτυρος καὶ δεύτερον ἀναφέρει τὸν συγγραφέα τῆς Ἀκαθίστου. Ἐνταῦθα δὲ ποιεῖται λόγον περὶ τῶν διαφόρων λογίων τῶν συγγραψάντων περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ συγγραφέως τῆς ἀκολουθίας ταύτης· μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει τὸν Στ. Β. υτυράν γράψαντα περὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἐν τῇ ἐβδομαδιαίᾳ ἐπιθεωρή-

σει τοῦ Νεολόγου (1893) τὸν κ. Μ. Γεδεῶν ὅστις ὄχι μόνον εἰς τοὺς Παιτειαρχικοὺς Πίνακας ὡς γράφει ὁ κ. Emercau ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν «Νέον Ποιμένα» ἀναφέρει οὐκ ὀλίγα περὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου; τὸν μακαρίτην Κεραμέα Παπαδόπουλον παραδεχόμενον ὡς συγγραφέα τῆς Ἀκαθίστου τὸν ἱερὸν Φώτιον. Ὁ κατάλογος εἰς τὸ φυλλάδιον Ἰανουαρίου Μαρτίου 1923 φθάνει μέχρι τοῦ μοναχοῦ Δωροθέου (6ου αἰῶνος) θὰ ἀκολουθήσῃ, ὡς σημειοῖ, συνέχεια.

Εἰς τὰ δύο τελευταῖα φυλλάδια τῶν Echo d'Orient ἀναγινώσκουμεν καὶ τὰς ἀκολουθίας μελέτας.

— Ὁ Ἅγιος Βασίλειος καὶ ἡ ἀποστολικὴ καθέδρα. — Βίος καὶ ἔργα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεσσαλονίκης. Προσπάθειαι καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ γράψαντος Μ. Jugie ὅπως παρουσιάσῃ τὸν Ἰωάννην μαρτυροῦντα ὑπὲρ τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα. — Ἡ χριστιανικὴ μύσις εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας. — τὰ ἀσιατικὰ περίχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου γνῶσις τῆς ἑλληνικῆς. — Joseph de Menstre καὶ ὁ Καθολικισμὸς ἐν Ρωσίᾳ. — Συμβολὴ εἰς τὴν σύγχρονον Ἱστορίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. —

Συγγραφὴ «περὶ τοῦ καταφρονεῖν τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου τοῦ Κυδῶνη XIV αἰῶνος.

— Πέριξ τῶν δύο ἀρχιτεκτόνων τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας κτλπ.

† Ὁ Σχοπέλου Γεννάδιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Α. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀνεγνώσθη ἐκθεσις ἐκ Μόσχας πραγματοποιμένη τὰ κατὰ τὴν σύγκλησιν καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς αὐτόθι συνελθούσης Παρθωσσιακῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως. Αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν τῇ 29ῃ παρελθόντος μηνὸς καὶ ἔληξαν τῇ 9ῃ τρέχ. μηνός. Συνεκροτεῖτο ἡ Συνέλευσις ἐκ 350 μελῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὧν 52 Ἐπίσκοποι. Αἱ κυριώτεραι τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Κατηρέθη ὁ Μακ. Πατριάρχης Τύχων ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ μοναχικοῦ οχήματος ἐξ ἀποφάσεως τῶν ἀρχιερέων.

β) Κατηργήθη ἡ Πατριαρχικὴ ἐξουσία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσσίας.

γ) Δὲν θὰ ἰσχύῃ ἡ διάταξις τῆς Πενθέκτης Συνόδου ἡ θέλουσα ἀγάμους τοὺς Ἐπισκόπους. Τοῦ λοιποῦ οἱ ἔγγαμοι θὰ ἦναι ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἀγάμους Ἐπισκόπους.

δ) Ἐπετρόπη ὁ βος γάμος τῶν χηρευόντων ἱερέων καὶ διακόνων οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ

ε) Εἰσάγεται καὶ διὰ τὸ ἑορτολόγιον ἢ χρῆσις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἡμερολογίου ἀπὸ τῆς 12 προσεχούσης μηνὸς Ἰουνίου.

— Ἀπεφασίσθη νὰ ζητηθῆ τηλεγραφικῶς παρὰ τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἐπιτρόπου ὅπως ἀποστείλῃ ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῶν ἀποφάσεων τῆς εἰρημένης Συνελεύσεως.

— Ἐπετρόπη εἰς τὸν Σεβ. Μηλίτην Θεσσαλονίκης Γεννάδιον ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ αὐτόθι τμήματος τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως τῶν Νέων», ὅπως παραστῆ εἰς τὸ ἐν Πορταῖ τῆς Αὐστρίας συνέδριον.

— Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῆ ἑξαρχικῶς εἰς Πάτριον ὁ Παν. Μηλίτης Καλλιουπόλεως Κωνσταντῖνος πρὸς διευθέτησιν τῶν αὐτόθι Μοναστηριακῶν πραγμάτων.

— Ἡ Ἱ. Σύνοδος δικάσασα τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μηλίτου Μυριοφύτου Σωφρονίου, κληθέντος, ὅπως ἀπολογηθῆ διὰ τὴν ἀποχὴν αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῆς κανονικῆς μετὰ τοῦ Πατριάρχου κοινωνίας ἐπὶ παραβάσει ρητῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐκήρυξεν αὐτὸν ὁμοφώνως ἕνοχον, εὐροῦσα δὲ λόγους ἐπιεικείας ἠρκέσθη εἰς τὴν παῦσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Μυριοφύτου.

— Εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως περὶ μεταθέσεως τοῦ Μηλίτου Κρήνης Καλλινίκου εἰς Μητρόπολιν κατωτέραν ἐν τῷ Συνταγματικῷ, ἐγένετο μετάθεσις αὐτοῦ εἰς τὴν κενωθεῖσαν Μητρόπολιν Μυριοφύτου.

— Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ Ἀρχιμ. Μελετίου Συνίδου ἀπὸ τῆς ἡγουμενίας τῆς ἐν Καρπάθῳ Ἱ. Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἀνατίθεται δὲ εἰς τὸν Σεβ. Μηλίτην Κάσσου καὶ Καρπάθου ὅπως διορίσῃ Ἡγούμενον ἐν τῇ κενωθείσῃ θέσει.

— Ἡ Ἱ. Σύνοδος εὗρεν ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμένοντος Διακόνου Θωμᾶ Ν. Θεοδώρου, εἰς ὃν ἀπομακρυνθέντα τῆς Μετανοίας αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ Πάτριον Ἱ. Μονῇ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἶχεν ἐπιβληθῆ πρᾶσιν ὡς τρίμηνος ἀργία καὶ ἀπήλλαξεν αὐτὸν τῆς ποινῆς ταύτης παρέχουσα ἅμα αὐτῷ προθεσμίαν τριῶν ἐτῶν ὅπως κανονισθῇ ἐν τῷ μεταξὺ τὰς πρὸς τὴν Μετανοίαν αὐτοῦ σχέσεις.

Ἐγνώσθη ἐκ γράμματος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κρήτης Τίτου ὅτι Ἐπίσκοπος Πέτρος ἐξελέγη ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Μαραγκουδάκης. Ἐνεκρίθη ὅπως διαβιβασθῶσιν αἱ εὐλογίαι καὶ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Αὐτοῦ Θε-

φιλίας ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῆς καθηκόντων.

— Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς Ἀλέξανδρος ἀποστέλλει Ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τῶν πρὸς ἐκλογὴν ὑποψηφίων ἐπισκόπων συνελθουσῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνελεύσεων Σικάγου καὶ Βοστώνης ὑποβάλλει ὅτι ἀμφότεραι αἱ Συνελεύσεις διεξήχθησαν ἐν ἀπολύτῳ τάξει, καὶ παρήγαγον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὑφίσταται ἀκραιφνὲς θρησκευτικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐπιθυμία ὅπως τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς λάβωσι τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν ὀργάνωσιν.

— Κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως ὑποβληθείσης ἀρμοδίως διορίσθη ἡμερῆσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος Γιουχανέσβουργ ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Οἰκονόμου, ἡμερησίως νῦν τοῦ ἐν Χαλείσῃ τῶν Χανίων ἁγίου Παντελεήμονος.

— Παρεχωρήθη τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Καστορίας Ἰωακείμ μηνιαία ἄδεια μεταβάσεως εἰς Ἄγιον Ὄρος.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Δόκτορος Μπράουν, ἣν ἐνέκρινεν ἡ ἐν Ζυρίχῃ Συνδιάσκεψις, ἣτις σκοπὸν εἶχε ὅπως βοηθήσῃ τὴν χριστιανικὴν οὐνείδῃσιν νὰ ἐκδηλωθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν σημερινῶν μεγάλων πνευματικῶν ζυμώσεων.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς Βαλατᾶ ἡ δὲ Ἐφοροεπιτροπὴ Ξηροκρήνης κατηρτίσθη ἐκ τῶν Ε. Ὁρφανίδου, Π. Ἀλεξανδρίδου, Γ. Βαφία, Γ. Ἀνταβαλόγλου καὶ Γ. Γεωργιάδου.

— Διορίσθη εἰσηγητικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῶν ἐγγράφων τοῦ Συμβουλίου ἐκ τοῦ Σεβ. Μητρολίτου Φιλίππουπόλεως καὶ τῶν Ἐντιμ. κ. Ν. Φερριάνογλου καὶ Β. Μυστακίδου.

— Ἐνεκρίθη ὅπως ἡ πρὸς τὸν καθηγητὴν Π. Μελιτόπουλον ὀφειλὴ τῶν Σχολῶν Σταυροδρομίου καταβληθῇ αὐτῷ κατὰ δόσεις μηνιαίας ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου τῆς Κοινότητος.

— Εἰς τὸν Ἐντιμ. Σύμβουλον κ. Π. Καραθεοδωρῆν παρεπέμφθη πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν ὁ ἀπολογισμὸς τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρ. Καταστημάτων ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους 1922. Ἡ ἐν λόγῳ διαχείρισις παρουσίασε προσόδους ἐκ λιρῶν Ὁθωμ. 166490 δαπάνας δὲ ἐκ λιρῶν Ὁθωμ. 198475 καὶ κατέλιπεν ἔλλειμμα ἐκ λιρῶν Ὁθωμ. 30984,51. Πρὸς κάλυψιν τοῦ ἔλλειμματος τούτου διετεθήσαν οἱ ἔκτακτοι πόροι ἐκ λιρῶν Ὁθωμ. 13663,83 οὕτω δὲ τὸ ἔλλειμμα ὑπεβιβάσθη εἰς λίρας Ὁθωμ. 18320,77.

—Συνεπληρώθη ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ Βελιγραδίου διὰ τῶν κ. κ. Σωτ. Τσίνογλου καὶ Κ. Καμάτσα καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Βαλίνου διὰ τῶν κ.κ. Π. Ἀναστασίου καὶ Δ. Καλούδη.

Ἐφοροὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὁρφανοτροφείου ἀρρένων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Στέγης θηλέων ἐξελέγησαν οἱ κ.κ. Κ. Μαυρομάτης, Μ. Φακατσέλης καὶ Κ. Καίρης.

Ἐπίτροποι τῆς ἱ. Ἐκκλησίας Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ διωρίσθησαν οἱ κ.κ. Γ. Ἀναστασιάδης, Ι. Πάλλαλίδης, Α. Χατζῆ Σωτηρίου καὶ Δ. Γιωτόπουλος.

ΤΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ τοῦ κοινωνικοῦ ἐδίδαξε τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἀφορμὴν λιβουῖσα ἐκ τῆς ἑορτῆς τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων τῆς Α'. Οἴκου. Συνόδου.

—Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὴν διαρρέυσασαν ἑβδομάδα ὁ πρόεδρος τῆς Ὁρθοδ. Καρπαθοῦ Κοινότητος κ. Γερόσιη, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Υ. Μ. Σ. Α. κ. James Demel.

—Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἑγκαινίων τοῦ ἐν Παγκαλίῳ Ρωσικοῦ ναοῦ τὴν Α. Θ. Π. ἀντεπροσώπευσεν ὁ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν διακόνων Γερμανός.

—Εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Διαχειριστοῦ τῆς Near East Relief Mission τὴν Α. Θ. Π. ἀντεπροσώπευσεν ὁ Δευτερεύων Χρυσόστομος. Εἰς τὴν χήρα δὲ τοῦ ἀποβιώσαντος ἐστάλη Πατριαρχικὸν συλλυπητήριον γράμμα.

—Τοὺς ἀπελθόντας κ. Δρ. Δημητρίσκου καὶ Δραγγίτς ἀπεχαιρέτησεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Δευτερεύων Χρυσόστομος.

—Χθὲς ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοὺς ἄγοντας τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν Σεβ. Μητροπολίτας Θυατείρων, Ἰωαννίνων, Κάσσου καὶ Καρπάθου, Σισανίου καὶ τὸν Πανοσ. Προϊστάμενον τῆς Ἑλλ. Κοινότητος Παρισίων Γερμανὸν Βασιλάκην.

—Ὁμοίως συνεχάρη τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σερρών Χριστοφόρον, ἑορτάσαντα τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ.

—Ἐξεδόθη ἐγκύκλιος πρὸς τὰς ἐνοριακὰς ἀρχὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, δι' ἧς ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν ὑπευθύνων ἐπὶ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν κειμένων διατάξεων ὡς πρὸς τὰς ἐκτάκτους δαπάνας καὶ δὴ τὰς διεξαγομένας ἐπισκευὰς ἱ. Ναῶν καὶ Σχολῶν, ὀριζομένου, ἵνα διὰ πᾶσαν ἐκτακτὴν δαπάνην ὑπερβαίνουσαν τὰς 20 λίρας διὰ τὰς τρίτοβαθμίους καὶ δευτεροβαθμίους Κοινότητας καὶ 50 λ. διὰ τὰς λοιπὰς ζητῆται ἐκ τῶν προτέρων ἢ ἔγκρισις τοῦ Μ. Συμβουλίου, ἐπὶ τῇ βάσει σχετικῆς δικαιολογητικῆς ἐκθέσεως.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ἀναφέρουν ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης ὁμιλῶν περὶ τῶν Κυριακῶν μαθημάτων ἔκαμε λόγον καὶ περὶ τῶν κομμουνιστικῶν καὶ τῶν σοσιαλιστικῶν κυριακῶν μαθημάτων εἰς τὰ ὁποῖα —πρὸ πάντων εἰς τὰ πρῶτα— διδάσκονται εἰς τὰ μικρὰ παιδιὰ ἰδέαι καταστρεπτικαὶ καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς κοινωνίας. Τὰ κυριακὰ σχολεῖα ταῦτα ὑπάρχουν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀγγλίας. Συνέστησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δημοσίαν ἐκστρατεῖαν κατὰ τοῦ φοβεροῦ τούτου κακοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 2179

Ὁ Κάλλιος Ἀντ. Σαμπουτσῆ, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, λιμβουῆχος τὸ ἐπάγγελμα, τέως κάτοικος Γαλατᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην, καὶ ὥραν 2 μ.μ. μετὰ παρέλευσιν τριάνοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν (31) ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἵνα ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Αἰκατερίνης Κάλλια Σαμπουτσῆ, τὸ γένος Γεωργίου Καϊμακάμη κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως (Ἀγᾶ χαμάμ, Κούλογλου χάν ἀρ. 17) ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρομοῦ».

Ἐν τοῖς Παλχείοις, τῇ 4 Μαΐου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) † Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ.

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσουγλους
Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον,

Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσουγλους

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

PHANAR
Constantinople.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Τὸ Πάρις ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον κατέληξεν ὁμοφώνως εἰς ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου, ἣν ἐημοσιεύομεν σήμερον αὐτούσιον ἐν ἄλλῃ σελίδι καὶ ἣτις ἀναμφιβόλως θὰ ἐπικροτηθῆ ὑφ' ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου. Διακηρῦξαν τὴν ἀλληλεγγύην τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ γενικωτέρῳ ζητήματι τῆς ἀποκτίσεως ὑπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἑνὸς κοινοῦ ἡμερολογίου ἐπισημονικῶς τε καὶ πρακτικῶς τελειότερου τοῦ τε Ἰουλιανοῦ καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡσχολήθη εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἡμερολογιακοῦ ζητήματος τοῦ δημιουργηθέντος διὰ τῆς προσχωρήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Κρατῶν πρὸς τὸ Εὐρωπαϊκὸν Ἡμερολόγιον.

Αἱ Ἐκκλησίαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐμποδίσωσι τὰς Κυβερνήσεις ἀπὸ τοῦ νὰ ἐφαρμόσωσι διὰ νόμου εἰς τὰς κοσμικὰς σχέσεις τὸ ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρατῶν χρησιμοποιούμενον ἡμερολόγιον· ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐπίσης δυνατόν νὰ μὴ ζητήσωσι νὰ θεραπεύσωσι τὴν διαφορὰν, ἣτις ἐπῆλθε μεταξὺ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Πολι-

τείας. Ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν εἶναι μόνον ζήτημα δυσκολίας περὶ τὸν βίον τῶν χριστιανῶν ἡμῶν ἠναγκασμένων νὰ ἀριθμῶσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν κατὰ δύο ἡμερολόγια, ἀλλὰ περιέχει καὶ κίνδυνον διὰ τὴν εὐσέβειαν ὡς παρετήρει ἤδη ἀπὸ τοῦ 1919 ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας Τύχων, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Διότι ὀργάνωσις τῆς πρακτικῆς ζωῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν θὰ ἀπετέλει τὴν ἀπαρχὴν ρηγμάτων ἐν ταῖς ὀρθοδόξοις κοινωνίαις.

Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλως τε λόγος οὐδὲ σκιώδης διὰ τὴν διατήρησιν τοιαύτης ἐν τῷ βίῳ τῶν ὀρθοδόξων διαφορᾶς. Ἡ πρᾶξις τῶν Κυβερνήσεων τῶν Ὁρθοδόξων Κρατῶν δὲν ἀποτελεῖ προσχώρησιν πρὸς τὴν Παλικὴν ἀνίληψιν, ἐξ ἧς πρὸ τριῶν περίου καὶ ἡμίσεως αἰῶνων προῆλθεν ὁ χωρισμὸς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου ἐν τῇ ἀριθμῆσει τοῦ χρόνου καὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν.

Ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Πάπα Γρηγορίου ἀπεκρούσθη ὄχι διότι ὑπετιμᾶτο ἡ ἐπισημονικὴ τῆς βάσις ἀλλὰ διότι ἐγένετο μονομερῶς

ὡς μία ἐπὶ πλέον διακήρυξις τῆς ἀξιώσεως τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ὅπως κυβερνᾷ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν. Αἱ Κυβερνήσεις ὁμως ὠρμήθησαν ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὑπῆρχε συμφέρον νὰ ἐνωθῶσιν αἱ χῶραι αὐτῶν χρονομετρικῶς μετὰ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἀνεξαρτήτως τῆς προελεύσεως ἀκόμη καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκρίβειας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἡμερολογίου.

Τούτων οὕτω νοουμένων καὶ ἡ πράξις τῆς Ἐκκλησίας μεταρρυθμιζούσης τὸ Ἡμερολόγιον δὲν ἀποτελεῖ ἀντίφασιν πρὸς προηγουμένας τῆς διακηρύξεις. Διότι οἱ μὲν Πατριάρχαι Ἱερουσαλῆμ ὁ Β' καὶ Μελέτιος ὁ Πηγάς ἀπέκρουον τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Ἡμερολογίου τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ' ἐπειδὴ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς καινοτομίαν πρόξενον «πολλῶν σκανδάλων καὶ κινδύνων εἰς πάντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη» ἢ δὲ ἀπὸ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γινομένη σήμερον μεταρρύθμισις ἐλατήριον ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων λαῶν [ἐχόντων συμφέρον νὰ ἀριθμῶσι δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Ἡμερολογίου τὸν τε θρησκευτικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν αὐτῶν βίον.

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον ἐψήφισεν οὐχὶ προσχώρησιν πρὸς τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον ἀλλὰ μεταρρύθμισιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σημερινοῦ βαθμοῦ προόδου τῆς Ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐφαρμογὴν τῶν περὶ Πάσχα Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων αὐτῆς.

Ἡ μεταρρύθμισις δὲν ἀρκεῖται εἰς μόνην τὴν ἄρσιν τῆς διαφορᾶς τῶν 13 ἡμερῶν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν πρόπτωσιν τοῦ Ἰουλιακοῦ ἔτους ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀστρονομικὸν κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ 325 ἔτους τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου μέχρι σήμερον διαρρέυσαντα χρόνον ἀλλὰ μεταρρυθμίζουσα καὶ τὸν περὶ ἐμβολίων (δισέκτων) ἔτων κανόνα κατὰ τὴν ἕως τοῦδε ἐπιτευχθεῖσαν ὑπὸ τῆς οὐρανίας μηχανικῆς ἀ-

κρίβειαν ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ τοῦ τροπικοῦ ἔτους ἐπιτυγχάνει προσέγγισιν τοιαύτην πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν ὥστε ἡ προκύπτουσα διαφορὰ ἐνὸς ἕως δύο δευτερολέπτων νὰ ἀποτελῇ μίαν ἡμέραν μόλις μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἔτων ἐνῶ ἡ διαφορὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἀπὸ τὸ Ἐπιστημονικὸν εἶναι μία ἡμέρα εἰς 3300 ἔτη. Ἄλλαις λέξεσι ἡ εἰσαγομένη εἰς τὸ Ἰουλιανὸν μεταρρύθμισις καθιστᾷ αὐτὸ ἀπὸ ἀτελεστεροῦ ὅπως ἦτο ἕως τοῦδε 13 φορὰς ἀκριβέστερον τοῦ Γρηγοριανοῦ, ἔχουσα ἀκόμη καὶ τοῦτο τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ὅτι τὰ δύο ἡμερολόγια θὰ συμβαδίζωσιν ἐπὶ 877 ἔτη καὶ μόνον μετὰ τὸ 2800 θὰ ἀρχίσῃ ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἐν τῇ πράξει διαφορὰ.

Τὸ Συνέδριον συνεπὲς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ὅτι δὲν προσχωρεῖ εἰς τὸ Γρηγοριανὸν ἀλλὰ μεταρρυθμίζει τὸ Ἰουλιανὸν κατὰ τὰ νῦν δεδομένα τῆς ἐπιστήμης ἠκολούθησε τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον καὶ ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος θέτουσα κανόνα περὶ ἑορτασμοῦ ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐν ἣ τότε ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην πόλιν ἠκμαζεν ἡ ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη, ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κοινόνος ὑπολογίσει καὶ ἐξαγγέλλῃ δι' ἐγκυκλίων πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ἐκάστοτε τὸν χρόνον τῆς ἑορτῆς. Κατὰ μίμησιν τοῦ παραδείγματος τούτου τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον εὔρεν ὀρθὸν ὅπως ὁ κανὼν τῆς Νικαίας μὴ ἐφαρμόζηται τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τῇ βάσει οὔτε τοῦ Ἰουλιανοῦ οὔτε τοῦ Γρηγοριανοῦ Πασχαλίου στηριζομένων ἀμφοτέρων ἐπὶ ὑπολογισμῶν κινήσεων τῆς σελήνης αἵτινες ἔχουσιν ἀποδειχθῆ ἐπιστημονικῶς ἐσφαλμένα ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τούτων τῶν δεδομένων τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ μόνη κατ' οὐσίαν προσθήκη συνίσταται εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ μεσημβρινοῦ, ὅστις ἀπαραιτήτως εἰσέρχεται εἰς τὸν ἀστρονομικὸν

ὑπολογισμὸν, ἦτο δὲ λογικὸν νὰ ληφθῆ ὡς βάσις ὁ μεσημβρινὸς ὁ διερχόμενος διὰ τοῦ Τόπου ἐν ᾧ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν.

Ὁ πίναξ ὃν θὰ καταρτίσωσι τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου καὶ Πετροπόλεως θὰ δείξῃ εἰς ποῖα ἔτη θὰ ἐορτάζηται τὸ Πάσχα κοινῇ μετὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Δύσεως καὶ εἰς ποῖα χωριστά. Πάντως συνεπεῖα τῆς μεταθέσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἀπὸ τῆς ὑποτιθεμένης 21 εἰς τὴν πραγματικὴν 21 Μαρτίου τὰ τοῦ κοινῶς Πάσχα ἔτη αὐξάνουσιν σημαντικῶς, ἐὰν δὲ θὰ ὑπάρχωσι καὶ ἔτη μὴ κοινῶς ἐορτασμοῦ ἄς διορθώσωσι καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς Δύσεως τὸ

ἐσφαλμένον Γρηγοριανὸν πασχάλιον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατάξεως τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, τοῦ χρόνου Ἱερουσαλήμ καὶ τῶν δεδομένων τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ ἐνότης τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐν τῷ ἐορτασμῷ τοῦ Πάσχα ἀποκαθίσταται πλήρης ὅπως διὰ τῆς ὑφ' ἡμῶν ἀποκοπῆς τῶν 13 ἡμερῶν ἀποκαθίσταται ἡ χρονικὴ ἐνότης ἐν τῷ ἐορτασμῷ τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου ἔχει καὶ τοῦτο ἀκόμη τὸ πλεονέκτημα ὅτι διακηρύττει ὅτι ἡ παροῦσα μεταρρύθμισις δὲν δεσμεύει τὴν Ορθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ νὰ δεχθῆ πᾶσαν ἄλλην μεταρρύθμισιν ἡμερολογιακὴν, εἰς ἣν θὰ συνεφώνουν πᾶσαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι.

Ἡ ΕΠΙ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον συνελθὸν ἐν Κων]πόλει κατὰ Μάϊον τοῦ 1923 ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Ἐκκλησίας τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Δ'

Ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ ἀρσις τῆς μεταξὺ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἡμερολογίου διαφορᾶς εἶνε ἀνάγκη ἀναπόφευκτος καὶ ὅτι οὐδὲν κανονικὸν κώλυμα ὑπάρχει διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου κατὰ τὰ διδόμενα τῆς Ἀστρονομικῆς Ἐπιστήμης, ὁμοφώνως ἀποφασίζει τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ὡς ἐξῆς:

— 1 —

Ἀπαλείφονται αἱ 13 ἡμέραι τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν διαφορὰν αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἴκ. Συνόδου μέχρι σήμερον ἡλιακὰ ἔτη. Οὕτω: ἡ 1η Ὀκτωβρίου 1923 θὰ λογισθῆ ὡς 14 8]βρίου 1923.

— 2 —

Αἱ ἐορταὶ τῶν ἀπαλειφθεισῶν ἡμερῶν θὰ ἐορτασθῶσιν ἢ ἄπασαι ὁμοῦ τὴν 14ην Ὀκτωβρίου

1923 ἢ ὡς θέλει ὁρίσῃ τοῦτο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἐπαρχίας.

— 3 —

Ἄπαντες οἱ μῆνες τοῦ ἔτους θὰ διατηρήσωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἄς ἔχουσι σήμερον. Ἐν τοῖς βισέκτοις ἐνιαυτοῖς ὁ Φεβρουάριος θὰ ἔχη ὡς καὶ σήμερον 29 ἡμέρας.

— 4 —

Θὰ ὑπάρχωσιν, ὡς μέχρι σήμερον, δύο εἶδη ἐτῶν: τὰ κοινὰ, ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ τὰ δίσεκτα ἐκ 366. Βίσεκτα ἔτη εἶναι τὰ ἄνευ ὑπολοίπου διὰ τοῦ 4 διαιρούμενα ἔτη, ὡς ἦτο μέχρι σήμερον. Ἐξαιροῦνται μόνον τὰ ἔτη τῶν αἰώνων, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἰσχύῃ ὁ κατωτέρω κανὼν.

— 5 —

Τὰ ἔτη τῶν αἰώνων (δηλ. τὰ λήγοντα εἰς δύο μηδενικά) τότε μόνον θὰ ἦναι δίσεκτα, ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰώνων διαιρούμενος διὰ τοῦ 9 δώσῃ ὑπόλοιπον 2 ἢ 6. Ὅλα τὰ ἄλλα ἔτη τῶν αἰώνων θὰ ἦναι ἔτη κοινὰ. Ἐπομένως μεταξὺ τῶν κατω-

τέρω σημειουμένων ἐτῶν τῶν αἰώνων, θὰ ἦναι δίσεκτα τὰ ὑπογραμμιζόμενα. Οὕτω:

2000	2100	2200	2300	
2400	2500	2600	2700	2800
2900	3000	3100	3200	
3300	3400	3500	3600	3700

Κατὰ τὴν διακανόνισιν ταύτην τὸ μέσον μῆκος τοῦ πολιτικοῦ ἔτους θὰ ἀποτελεῖται ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὥρῶν, 48' καὶ 48'' λεπτῶν, ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

— 6 —

Αἱ ἀκίνητοι ἑορταὶ θὰ ἔχωσι τὴν ἡμερομηνίαν, ἣν εἶχον μέχρι σήμερον.

— 7 —

Αἱ κινηταὶ ἑορταὶ θὰ καθορίζωνται ἐκ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις, αἵτινες διατηροῦνται ἀθικτοί, τὸ Πάσχα θὰ ἑορτάζεται τὴν Κυριακὴν, ἧτις ἔπεται τῆ πρώτῃ πανσελήνῳ μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

— 8 —

Ὁ καθορισμὸς τῆς Πασχαλινῆς Πανσελήνου θὰ γίνηται ἐπὶ τῆ βάσει ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν, λαμβανομένων πάντοτε ἐπ' ὄψιν τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης πραγματοποιουμένων προόδων. Ὁ δὲ καθορισμὸς τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα θὰ γίνηται κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Τὸ νέον Ἡμερολόγιον εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ Γρηγοριανοῦ, οὕτως τὸ μέσον μῆκος τοῦ ἔτους διαφέρει κατὰ 24 δευτερόλεπτα τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

— 9 —

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ παρακαλέσῃ τὰ Ἀστεροσκοπεῖα ἢ τὰ τμήματα τῆς οὐρανοῦ μηχανικῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου καὶ Πουλκόβα (Πετρούπολις) νὰ καταρτίσωσι πίνακας τοῦ Πασχαλίου μακρᾶς διαρκείας τοὺς ὁποίους θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς ἀπάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

— 10 —

Ἡ παροῦσα μεταρρύθμισις τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἐμπόδιον πρὸς μεταγενεστέραν αὐτοῦ τροποποιήσιν, ἣν ἤθελον ἀποδεχθῆ ἅπασαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι.

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ μήκους τῶν πολιτικῶν ἐτῶν τοῦ νέου Ἡμερολογίου καὶ τῶν ἐτῶν τοῦ Γρηγοριανοῦ, εἶνε τόσον μικρὰ ὥστε μόνον μετὰ 877 ἔτη θὰ παρατηρηθῆ διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν. Πράγματι μεταξὺ τῶν ἐτῶν τῶν αἰώνων ἐν τῷ κατωτέρῳ πίνακι θὰ ἦναι δίσεκτα ἔτη ἐν τῷ Γρηγοριανῷ ἡμερολογίῳ τὰ ὑπογραμμιζόμενα ἔτη. 2000 2100 2200 2300. 2400 2500 2600 2700. 2800. Ἡ ἀσυμφωνία λοιπὸν θὰ παρουσιασθῆ κατὰ τὸ ἔτος 2800.

Παράγρ. 8. Τῆς ἡμέρας λογιζομένης ἀπὸ μεσονύκτιον εἰς μεσονύκτιον ἡ πολιτικὴ ἡμερομηνία τῆς πρώτης ἀντιστοιχίας τῆς σελήνης (opposition de la lune) μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν θέλει καθορισθῆ ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ χρόνου τοῦ μεσημβρινοῦ, ὅστις διέρχεται διὰ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου. Ἡ πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα δηλ. ἐὰν ἡ ἡμερομηνία αὕτη συμπέσῃ Κυριακὴν, τὸ Πάσχα θὰ ἑορτασθῆ τὴν ἐπομένην Κυριακὴν.

Ἡ ΠΕΡΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ

(ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ)

Παναγιώτατε **Ἀέσποτα,**

Καθ' ἣν ἔλαβεν ἐντολὴν ἔσπευσεν ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ νὰ μελετήσῃ τὰ προκαθορισθέντα αὐτῇ σημεῖα τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος καὶ ἡδη γενομένη εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὑποβάλλει καθεξῆς τὰ πορίσματα τῶν συσκέ-

ψεων αὐτῆς, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ καιρίων σημείων ἀνδρῶν. ἔχουσι καὶ τένα ἔχουσι δογματικὸν καὶ κανονικὸν χαρακτῆρα τὰ εἰς τὸ Πασχάλιον καὶ τὸ ἑορτολόγιον ἀναφερόμενα μέρη τοῦ ἡμερολογίου.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σημεῖον, τὸν τυχόν **δογ-**

ματικὸν χαρακτήρα τῶν εἰρημένων ὄψεων τοῦ ζητήματος, κατέληξαν αἱ σκέψεις ἡμῶν εἰς συμπέρασμα ἀρνητικόν. Ἐν τοιοῦτῳ ζητήματι δὲν εἰσχωρεῖ καθ' ἡμᾶς λόγος περὶ δόγματος.

Ἀληθεύει βεβαίως ὅτι πολλῆς ἠξιώθη κατὰ καιροὺς καὶ ἐτι νῦν ἀξιούται προσοχῆς παρὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ὅσον ἔνεστι ἀκριβεστέρου ἢ καὶ σταθερωτέρου καθορισμοῦ, καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ ἐφετοῦ καὶ εὐκταίου ταυτοχρόνου παρὰ παντων, εἰ δυνατόν, τῶν χριστιανῶν συνεορτασμοῦ τῶν μεγάλων καὶ κοσμοσωτηρίων τῆς ἡμετέρας πίστεως γεγονότων. Πλὴν εἶναι ὠμολογημένον καὶ τοῦτο καὶ ἱστορικῶς ὑπάρχει γνωστὸν, τίνας ἢ προσοχὴ αὕτη εἶχεν ἐκάστοτε ἀφορμὰς καὶ τίνας ἔχει στόχους καὶ λόγους, λόγους οὐδὲν ἔχοντας κοινὸν πρὸς ἄμεσον τινα δογματικὴν ἢ καὶ ὡς δογματικὴν, θρησκευτικὴν ἢ ἠθικὴν τοῦ ζητήματος σπουδαιότητα, οἷαν ὑπενέφαιεν ὁ Ἀπόστολος, γράφων πρὸς τοὺς ἐν Κορίνθῳ πιστοὺς: «Ἐκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα... Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. Ὡστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας» (Κοι. 4, 7-8). Δὲν εἶναι μόνον τοῦτο. Νομίζει ἢ Ἐπιτροπὴ ὅτι δύναται νὰ προσθέσῃ, νὰ ἐξάρῃ μάλιστα καὶ τοῦτο, ὅτι πᾶσα ἄλλη ἐκδοχὴ, πᾶσα ἐξ ἀσθενούσης ἢ ἄλλης νοσοῦσης συνειδήσεως ἀπορρέουσα ἀνύψωσις τῶν τοιούτων ζητημάτων εἰς δόγματα ἀπολύτου κύρους καὶ εἰς θεσμοὺς σωτηριώδους χαρακτήρος θὰ ὑπέφαιεν ὑποπτον ἀντίληψιν, ἀντίληψιν ἀναπαυομένην εἰς τὴν παλαιότητα τοῦ γράμματος μᾶλλον ἢ τὴν καινότητα τοῦ πνεύματος, θὰ ὑπέφαινε τὴν νηπιάζουσαν ἢ ἰουδαίζουσαν ἐκείνην ἀντίληψιν, ἀφ' ἧς ἠγωνίζετο ὁ αὐτὸς θεῖος Ἀπόστολος νὰ προφυλάξῃ τοὺς ἐκασταχοῦ πιστοὺς, ἄλλους μὲν παρακελευομένους νὰ προσέχωσι καὶ νὰ βλέπωσι μήπως ἔσται τις «ὁ συλαγωγῶν αὐτοὺς... διὰ τῆς κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν» ἢ μήπως κρίνει τις αὐτοὺς ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ Σαββάτων, ἃ ἔστι σκιὰ τῶν μελλόντων (κολασ.

2, 6. 16-17), ἄλλους δὲ ἐπιμεμφόμενος καὶ ἐπιτιμῶν «πῶς γνόντες τὸν Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα... ἡμέρας παρατηρούμενοι καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς» (Γαλ. 4, 10).

Δὲν θεωροῦμεν ἀπαδούσας πρὸς τὰ εἰρημένα οὐδὲ τὰς διατάξεις τῶν ὑπαρχόντων ὀλίγων σχετικῶν Κανόνων. ἀρκεῖ μόνον νὰ νοηθῶσιν οὔτοι ὀρθῶς, ἐρμηνευόμενοι κατὰ τὰς ἀφορμὰς, τὰς προκαλεσάσας τὴν ἐίδυσιν αὐτῶν. Τὸ Ἀποστολικὸν «δικαίῳ νόμος οὐ κείται» (Τιμ. 1. 9), ἰσχύον ἐπὶ πάσης νομοθεσίας, ἰσχύει καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι μὴ ὑπαρχούσης ἀφορμῆς τινος ἢ ἀνάγκης οὐκ οὐδέποτε, οὐδὲ νόμος εἰσάγεται. Εἶναι ἀρκούντως γνωστὰ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας αἱ περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἐπὶ πολὺ κρατήσασαι διαφοραὶ καὶ ἀντιλογίαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, τῶν μὲν ἐορταζόντων τὴν χαρμόσυνον τοῦ Κυρίου Ἀναστασίου μετὰ τὸ Νομικὸν Πάσχα καὶ ἡμέρα Κυριακῆ, τῶν δὲ καλουμένων παράδοσιν ἀλλοίαν καὶ οὐχ ἠγτον ἀρχαίαν, καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ Κύριος αὐτὸς ἔφαγε τὸ Πάσχα μετὰ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἢ ἡμέρα καὶ οἱ ἰουδαῖοι, ἀντεχομένων τοῦ αὐτοῦ χρόνου τῆς ἐορτῆς, καὶ ἐγενῆτο οὕτως ἐν τοῖς κόλποις τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας φαινόμενον ἠκιστα εὐφρόσυνον, ἀνάλογον καὶ πρὸς τὸ νῦν παρατηρούμενον μεταξύ τῶν χριστιανῶν καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ ἐπέυθον ἄλλοι καὶ ἐνήστευον, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐπανηγύριζον ἔτεροι χαρμοσύνης καὶ οὔτοι κατὰ τὰ ἄλλα ὁμοφρονούντες καὶ ὁμοδοξοῦντες (Εὐσεβ. Ἐκκλησ. Ἱστορία Β' 23-25 βίος Κωνστ. Γ', 18-19, Σωζ. Α' 16. Σωκριτ. Α', 9. Θεοδωρ. Ἱστορία Α', 10. Αἶρετ. κακομ. Ι'). Ἐξαίρεται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἢ σπουδῆ, ἣν τῆς κοινῆς ὁμοφωνίας καὶ ὁμονοίας χάριν, ἐπεδείξατο ὁ Μέγας Κωνσταντίνος πρὸς διακανόνισιν καὶ τούτου τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἴκουμ. Συνόδου.

Συζητοῖσιν ἔτι οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοὶ ἂν εἶναι προγενέστερος ἢ μεταγενέστερος τῆς Συνόδου ταύτης ὁ Ζ' τῶν εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστό.

λους ἀναφερομένων 85 Κανόνων ὁ ὀρίζων ταῦτα: «Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος τὴν ἀγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας ἐπιτελέσει καθαιρείσθω». Δυστυχῶς δὲν πρόκειται ἡμῖν αὐτούσιος ὁ περιλάλητος τῆς εἰρημένης ἀγίας Συνόδου Κανὼν, ἀτελὴ δὲ περὶ τῶν σχετικῶν αὐτῆς διατάξεων γνῶσιν παρέχουσιν ὅσα ἐμμέσως μαθαίνομεν παρ' ἄλλων τε καὶ ἐξ ὧν ὁ Α' καιὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ δευτέρας (341) Τοπικῆς Συνόδου λέγει «Πάντας τοὺς τολμῶντας παραλύειν τὸν ὄρον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, τῆς ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Εὐσεβείας τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου, περὶ τῆς ἀγίας ἑορτῆς τοῦ σωτηριώδους Πάσχα, ἀνακοινωνήτους καὶ ἀποβλήτους εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, εἰ ἐπιμένουσι φιλινεϊκότερον ἐνιστάμενοι πρὸς τὰ καλῶς δεδογμένα καὶ ταῦτα εἰρήσθω περὶ τῶν λαϊκῶν. Εἰ δέ τις τῶν προεστώτων τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος μετὰ τὸν ὄρον τοῦτον τολμήσειεν ἐπὶ διαστροφή τῶν λαῶν καὶ ταραχῇ τῶν Ἐκκλησιῶν ἰδιάζειν καὶ μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελεῖν τὸ Πάσχα, τοῦτον ἢ Ἁγία Σύνοδος ἐντεῖθεν ἤδη ἀλλότριον ἔκριε τῆς Ἐκκλησίας, ὡς οὐ μόνον ἑαυτῷ ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ πολλῆς διαφθορᾶς καὶ διαστροφῆς γινόμενον αἷτιον».

Οἱ προαναγραφέντες δύο κανόνες, συνδυαζόμενοι μεθ' ὧν ἄλλοθεν ὑπάρχουσιν εἰδήσεων περὶ τοῦ στόχου τοῦ δυστυχῶς ἀπολεσθέντος κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' ἀγίας Συνόδου, δικαιολογοῦσι τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι τὸ ὑπὸ ταύτης ἐπιζητούμενον δὲν ἦτο τόσον ἀκριβῆς τις καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, ὅσον ἢ ἄρσις τῆς τότε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ πολὺ καὶ καθ' ἰκανὴν ἔκτασιν ὑφισταμένης περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο διαφωνίας θεωρία τε καὶ πράξις ἐπεδίωξαν δὲ οἱ θεῖοι Πατέρες τὴν ταύτης ἄρσιν, τοῦτο μὲν κυρώσαντες τὴν τῶν πλειόων Ἐκκλησιῶν γνώμην καὶ πράξιν, τοῦτο δὲ κατοκρίναντες τοὺς προσκειμένους ἠέτέραν γνώμην καὶ πράξιν καὶ φιλονεικῶς ἐπιμένοντας εἰς τὸ τιμᾶν καὶ ἐφ' ἐξῆς ὡς ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ νομικοῦ Πάσχα (παρ' ἑλλη-

νον ἰδ' τοῦ μηνὸς Νισάν). Ἀναντιρρήτως πρὸς τοῦτο, πρὸς τὸ ἐκ συστήματος ἐνεργεῖν, ἀφορᾷ ἢ Συνοδικῇ ἀπαγόρευσις τοῦ μετὰ Ἰουδαίων ἑορτάζειν, οὐχὶ δὲ εἰς τὰς τυχαίας καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀναιτίους ἐκείνας συμπτώσεις τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, ὡς μόνον αἰτίαν ἐχούσας πλάνην τινὰ περὶ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν.

Καὶ ἐτι πρὸς. Καθ' ὅσον ἀπὸ πολλοῦ ἐξέλιπεν ἢ Ἰουδαϊζουσα πῶς θεωρία καὶ πράξις ἀρχαίων τινῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας, κατὰ τοσοῦτον δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἔργῳ ἐχουσιν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἀπρακτῆσαι οἱ φερόμενοι σχετικοὶ κανόνες κατὰ τὸ ἀρνητικὸν ἢ ἀπαγορευτικὸν αὐτῶν μέρος, ὃν τρόπον συνέβη τοῦτο καὶ εἰς ἄλλους ἱεροὺς κανόνας, ὅπως ἢ ἐν μέρει ἀπρακτῆσαντας, ἐκλιπουσῶν τῶν ἀφορμῶν τῶν προκαλεσασῶν αὐτούς.

Ὅτι ἔκτοτε ἐκράτησε καὶ ἐτι νῦν κρατεῖ παρ' ἡμῖν περὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ Πασχαλίου καὶ τοῦ ἑορτολογίου, τοῦτο ἐν μέρει μόνον καὶ ὡς ἐμμέσως σχετίζεται μετὰ τῶν εἰρημένων ἱερῶν κανόνων, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ὀφειλόμενον εἰς τὰς ἀστρονομικὰς γνώσεις καὶ ἐμπειρίας τῶν τότε χρόνων, καὶ οὐδὲν δεσμεύει τὴν Ἐκκλησίαν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχηται αὕτη τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ στόχου τῶν ὑπαρχόντων σχετικῶν καιόνων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Οὐδὲν ὑπάρχει τὸ δογματικῶς ἢ καὶ ἀπλῶς κανονικῶς κωλύον αὐτὴν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἰσημερίαν ἀπὸ τῆς νῦν 8ης Μαρτίου εἰς τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνος, ὡς ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἐπαναφέρουσα δὲ νὰ ἀδιαφορήσῃ κατ' ἀρχὴν καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης πανσελήνου μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, εἰς αὐτὴν δυσχεραίῃ εὐκταίαν τινὰ ἀπλοποίησιν τῶν πραγμάτων διὰ μονιμοποιήσεως τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα εἰς Κυριακὴν τινὰ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου. Τηρεῖται καὶ οὕτω τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων κανόνων περὶ τοῦ ἐν ἑαρι τῷ πρώτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ παγκοίνου, εἰ δυνατόν, ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

Ἐλευθερα ἀπὸ δόγματος καὶ κανόνων ὑπάρχει καθ' ἡμᾶς ἢ Ἐκκλησία, κατ' ἀναλογίαν τῶν

προειρημένων μεταβολῶν νὰ καθορίσῃ τὰς ἡμέρας καὶ τῶν ἄλλων ἑορτῶν, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οὐδὲ νῦν πᾶσαι αἱ δεσποτικαὶ ἢ θεομητορικαὶ ἑορταὶ ἐορτάζονται καθ' ἃς ἀκριβῶς ἡμέρας καὶ ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐτελέσθησαν τὰ ἀνεορταζόμενα γεγονότα, ἀλλ' ἀπέβλεπεν ἡ Ἐκκλησία καὶ εἰς ἄλλους πολλάκις λόγους ἐν τῷ καθορισμῷ πολλῶν ἑορτῶν.

Ὡς πρὸς τὰ ὑπόλοιπα σημεῖα φρονεῖ ἡ ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν ὅτι πᾶσα τῆς ὀλομελείας ἡμῶν ἀπόφασις, ὡς ἀπόφασις ad referendum θὰ κοινοποιηθῇ διὰ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰς ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἀποδοχὴ τῶν ἐνταῦθα ἀποφασισθέντων ὑπὸ τῶν Συνόδων τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν ὄλων ἢ τοῦλάχιστον τῆς πλειονοψηφίας τῶν μετασχουσῶν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου δι' εἰδικῶν ἀντιπροσώπων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπαρκῆς, ὅπως ὡς ἔγκυρος ἀπόφασις τῆς ὅλης ὀρθοδοξίας, ἀνενεχθῇ διὰ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας

τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς πᾶσας τὰς ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας πρὸς ἀποδοχὴν καὶ ἐφαρμογὴν, οὕτως ὅμως, ὥστε ἢ μὴ ἀποδοχὴ ὑπὸ μιᾶς τινος ἢ καὶ πλειόνων κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν νὰ μὴ θεωρηθῇ δι' αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν ζητημάτων, ὡς λόγος διακοπῆς τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων.

Ταῦτα καὶ διατελοῦμεν μετὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 19ῃ Μαΐου 1923.

Τὰ μέλη τῆς Α' ὑποεπιτροπῆς

Ὁ Κυζίκου Καλλίνικος

Ὁ Νικαίας Βασίλειος

Β. Ἀντωνιάδης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

Ἡ ἘΝ ΡΩΣΣΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἀνηγγείλαμεν συνῆλθεν ἐν Μόσχᾳ τῇ 29 Ἀπριλίου ἔ. ἔ. Τοπικὴ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τιτλοφορουμένου Μητροπολίτου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀντωνίου. Περίληψιν τῶν πεπραγμένων τῆς Συνόδου ταύτης ἀπέστειλεν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβος Βατοπεδινὸς τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα,

Ἐπιβεβαιῶν δύο προηγουμένας μου νίκας ἐπιστολάς ὑπὸ χρονολ. 19 Ἀπριλίου καὶ ἀριθ. 48 καὶ 21 ἰδίου ὑπ' ἀρ. 59 περὶ τῆς ἐδῶ Τοπικῆς Συνόδου, διὰ τῆς παρουσίας μου ἀνακοινῶ εὐσεβάστως τὰ ἐπόμενα.

Τῇ 29 Ἀπριλίου ἡμέρα Κυριακῇ ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Τοπικῆς Συνόδου, κηρυχθεῖσα ὡς τοιαύτη ὑπὸ τοῦ Μηλίτου Μόσχας Ἀντωνίου, ὅστις πρωτίστως ἀνέγνω ἔγγραφον σχετικὸν πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἀρχὴν, ἐπιδοκι-

μασθὲν ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῆς Συνόδου, τοιοῦτου περιήτου περιεχομένου. Ἡ Ἀνωτάτη Διοίκησις τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐν ὁμοφωνίᾳ ὄλων τῶν συνελθόντων ἐν τῇ Συνόδῳ πιστῶν κηρύττει τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας διὰ τὴν ἄδειαν, ὅπως μέσον τῆς Τοπικῆς Συνόδου ὁ ὀρθόδοξος Ρωσικὸς λαὸς πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον αὐτοῦ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀνωτάτη Διοίκησις ἐν τῷ διαγγέλματι τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως περὶ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας βλέπει τὴν παρεχομένην τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος ἐν τῷ θρησκευτικῷ ὀρίζοντι, τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῆς θρησκευτικῆς δράσεως ἀπὸ τὴν γραφειοκρατικὴν ὑποταγὴν τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν καιρικῶν συμφερόντων. Ἡ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ εὐ-

ρίσκει κατ' ἀρχὴν τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως τὴν συνθήκην αὐξήσεως τῆς θρησκευτικῆς αὐθεντίας ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὰς διαφόρους ἀντιλήψεις καὶ ἐμφερεῖται ὑπὸ τοῦ πόθου ὅπως ὁ περαιτέρω βίος ἐνισχύσῃ τὴν εὐεργετικὴν ἐνεργεσίαν τῆς θρησκείας ἐν Ρωσσίᾳ». Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀνωτέρου ἐγγράφου πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν, ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος ἀπήγγειλε τὸν ἐπόμενον λόγον: «Ἡ πατρὶς ἡμῶν ἐπιτελεῖ μεταρρυθμίσεων τοῦ βίου αὐτῆς ἐπὶ νέων βάσεων. Μεταβάλλεται ὁ τρόπος τοῦ λαϊκοῦ βίου. Ἡ Ἐκκλησία καταληφθεῖσα ὑπὸ τῆς καθαρτηρίου ἐπαναστατικῆς καταγίδος ἀψυπνίσθη μὴ ἔχουσα τὴν δύναμιν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς ἐν τῇ κοινωνικῇ μεταβολῇ. Ἡ προηγουμένη Τοπικὴ Σύνοδος 1917—1918 παρῆλθεν ὑπὸ τὴν σημαίαν ἐντεταμένης πίσεως τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων. Νῦν ἡμεῖς ἰστάμεθα εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὄροπέδιου, ἐξ οὗ διανοίγονται μεμακρυσμένα ἀποστάσεις εὐαρέστων ἐλπίδων. Τὸ παρελθὸν ἐμεινεν ὀπίσω, ἐν τῷ διὰ τὸ μέλλον ὄργασμῳ προσκαλοῦμεν τοὺς πιστοὺς νὰ ἐντείνωσι τὴν βούλησιν αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς νέας κοινωνικῆς ὀργανώσεως... ..., τῆς κοινῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἐπιγείου κοινωνικῆς εὐημερίας». Ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος ἀναμνησκέται τοῦ παρελθόντος. «Τὴν αὐγὴν τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας, λέγει οὗτος, ἐγὼ προεῖδον ἔτι ἀπὸ τοῦ 1905 ἔτους, δὲν ἠδυνάμην νὰ προῖδω ὅτι ἐμοὶ αὐτῷ προσωπικῶς ἐλεφυλάισσετο νὰ καθοδηγήσω τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Πατρίδος ἡμῶν εἰς τὰ ἀφρίζοντα ἐκ δίνης ὕδατα τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς δι' αὐτῆς ἀποκαθάρσεως. Πρὸ πενταετίας διήλθομεν πάγκοινων στιγμὴν μεγίστης ἐντάσεως, ἔκτοτε ἐξελίσσονται γεγονότα ὀρθολογισμοῦ τῆς ἐπιτελουμένης μεταβολῆς. Βιωτικὴ πραγματικὴ ἐκτίμησις αὐτῆς προσηγγίσαμεν νῦν εἰς τὸ σημεῖον. δι' οὗ θὰ καθαριάσωμεν τὰ ἐπιτελούμενα γεγονότα διὰ τῆς θρησκευτικῆς συνεργείας».

Τῇ πρωτῇ τῆς 2ας Μαΐου ἐν τῇ Τοπικῇ Συνόδῳ συνῆλθον ἤδη ὑπὲρ τὰ 300 πρόσωπα διατρούμενα καθ' ὀμάδας. Ἄον ὑπὲρ τὰ 130 ὀπαδοὶ τῆς «Ζώσης Ἐκκλησίας», τόσοι ἐπίσης τοῦ συνδέσμου τῆς «Ἀρχαίας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησί-

ας», τῆς Ἀναγεννήσεως, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνώσεως, τὰ λοιπὰ δὲ ἄλλα διαφόρων ἀποχρώσεων. Κατ' αὐτὴν ἐκλέγεται τὸ προεδρεῖον τῆς Συνόδου. Πρόεδρος ὁ Μητροπολίτης πάσης Σιβηρίας Πέτρος Μπλινώφ, ἐπίτιμος Πρόεδρος ὁ Μητροπολίτης Μόσχας Ἀντωνῖνος, καὶ μέλη αὐτοῦ οἱ πρωθιερεῖς Κρασίνσκι Βεδένσκι καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ, ἐν ὄλῳ 17. Μέλη δὲ τοῦ Ἐπιτίμου Προεδρεῖου ὁ Μητροπολίτης Κιέβου Τύχων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χαρκόβου Νικόλαος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βενιαμῖν, ὁ πρῶτος Βασιλικὸς Ἐπίτροπος τῆς Συνόδου Β. Ν. Λβώφ, ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Μόσχας Πολώφ Πακρόδσκι καὶ λοιποὶ ἄλλοι καταστρώσαντες τὸ πρόγραμμα τῆς Τοπικῆς Συνόδου, τ. ἔ. ἐκθεσὶν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως αὐτῆς καὶ τῆς σχέσεως πρὸς τὴν κοινωνιστικὴν ἐπανάστασιν, πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἀρχὴν, τὸν Πατριάρχον Τύχωνα περὶ ἐγγάμων ἱερέων, τῆς διγαμίας τῶν ἱερέων (χηρευσάντων ἢ διαζευχθέντων), περὶ τῶν ἁγίων λειψάνων καὶ Μοναστηρίων, περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, περὶ μεταρρυθμίσεως τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ λοιπῶν ὑπηρεσιακῆς φύσεως ζητημάτων.

Τῇ 3ῃ Μαΐου συζητεῖται ἐπὶ Συνόδου τὸ ζήτημα τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος ἐν σχέσει πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν καὶ καθαίρεσιν αὐτοῦ. Περὶ τούτου διὰ μακρῶν ὀμιλεῖ ὁ πρωθιερεὺς Βεδένσκι, ὅστις προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἐχθρικὴν στάσιν τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος πρὸς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία (λέγει οὗτος) διέρχεται μαρτυρικὴν κρίσιν πλήρη τρικυμίας· δὲν ἦτο μόνη αὕτη ἀσθενῆς, ἦν τοιαύτη ὅλη ἡ ἀπανταχοῦ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἡ κρίσις δὲ ἐπεξετάθη ἐπὶ ὅλου τοῦ Χριστιανισμοῦ· πόθεν δὲ προῆλθε τοῦτο; ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ ἡμετέρα πίστις, ἐξηγοράσθη ὑπὸ τῶν τραπεζιτῶν ἀντὶ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ· καθ' ἅπαντα νῦν τὸν κόσμον βασιλεύει ἡ λατρεία τοῦ χρυσοῦ· Θεὸν αὐτῆς ἡ σημερινὴ Ἐκκλησία ἐξελέξατο ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ τὸν Ρόκφελερ· ἡ Ἐκκλησία τοῦ Τύχω-

νος σκοπὸν αὐτῆς ἔθετο τὴν υπέκκαυσιν τοῦ μίσιους πρὸς τὴν κοινωνικὴν Ἐπανάστασιν διὰ τοῦτο ὅθεν τὸ ἡμέτερον θρησκευτικὸν καθῆκον εἶνε νὰ δικάσῃ τὸν Τύχωνα . . . . ἐγὼ θαυμάζω, ἀναφωνεῖ ὁ Βεδένσκι, τὴν μακροθυμίαν τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως. οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ Κράτος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῆ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν αὐτὴν τὴν ἀντικυβερνητικὴν κωμῶδιαν, ἥτις ἐπαίετο εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον· ὁ Βεδένσκι ἀπαριθμεῖ τὰς παρανομίας τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος. Ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Τοπικῆς Συνόδου 1917 ὁ Πατριάρχης Τύχων ἀνεθεμάτισε τὴν Σοβιετικὴν Ἀρχὴν καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνοῦντας. Μετὰ τοῦ Τύχωνος δέον νὰ τελειώσωμεν ἅπαξ διὰ παντός, μὴ δειλιάτε, ἔχετε τὸ θάρρος νὰ ὁμιλήσῃτε περὶ αὐτοῦ ἀνοικτὰ καὶ μὴ ψιθυρίζετε κρυφίως· εἶπατε ὅτι ὁ Τύχων δὲν εἶνε ἀρχηγὸς ἡμῶν· (δὲν εἶνε ἀρχηγὸς, ἀπαντᾷ ἡ Σύνοδος) καὶ τελειώνοντες μετὰ τοῦ Τύχωνος δεῦτε ἀνατρέψωμεν τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα ὡς πολιτικὸν ὄργανον τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας ἐν τῇ πρὸς τὸν Μπολσεβικισμὸν πάλη («σωστὰ», ἀκούονται φωναὶ ἐκ τῆς Συνόδου. . . .) . Ὁ Μητροπολίτης Ἀντωνῖνος ἀνακοινεῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων τὴν ἀληθεύσαν χθὲς. 46 Ἐπίσκοποι ἐξήνεγκον τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν: «Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων κατήχησεν εἰς τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν ὅτι ὁ Πατριάρχης Τύχων πρὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ πληρώματος τῶν πιστῶν ὑπόκειται εἰς τὴν αὐστηροτάτην τῶν ποινῶν, τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, διὰ τὸν λόγον ὅτι οὗτος μετεχειρίσθη πλὴν αὐτοῦ τὴν ἠθικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κῦρος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ ὑφισταμένου πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἡμετέρας ζωῆς». Τὴν ἀπόφασιν ταύτην υπέγραψαν 1) ὁ Μητροπολίτης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας Ἀντωνῖνος, 2) ὁ Μηλίτης Κιέβου Τύχων, 3) ὁ Μηλίτης Χαρκόβου Νικόλαος, 4) ὁ Μηλίτης πάσης Σιβηρίας Πέτρος, 5) ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ριαζάνης Βενιαμίν, 6) ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὀρλόβης Λεωνίδας, 7) ὁ Ἐπίσκοπος Σαράτωφ Νικόλαος, 8) ὁ Ἐπίσκοπος Τβέρης Ἰωάσαφ, 9) ὁ

Ἐπίσκοπος Καζάνης Ἀλέξιος, 10) ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰβάνο-Βοζνεσένκι Ἱερόθεος, 11) ὁ Ἐπίσκοπος Βολορόδκι Καρίνσκι, 12) ὁ Ἐπίσκοπος Μαριάνσκι Ἀλέξιος, 13) ὁ Ἐπίσκοπος Μελχισεδέκ, 14) ὁ Ἐπίσκοπος Πένζης Βόρης, 15) ὁ Ἐπίσκοπος Καλούγης Βλαδήμιρος, 16) ὁ Ἐπίσκοπος Τούλης Βιτάλιος, 17) ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βαρόνεζ καὶ λοιποὶ περὶ τοὺς 46 Ἐπίσκοποι· ἡ Σύνοδος ἀπεδέξατο τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν. Ἐν τῷ τέλει τῆς συνεδριάσεως ταύτης ἐλήφθη ἡ μεγάλη ἀπόφασις ἡ καθορίζουσα τὴν σχέσιν τῆς Συνόδου πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸν Πατριάρχην Τύχωνα, ἐν ἧ λέγονται τάδε:

«Ἡ Σύνοδος θεωρεῖ τὸν Τύχωνα ἀποκλίαντα τῆς γνησίας ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ προδότην τῆς Ἐκκλησίας· ἐν σχέσει δὲ πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας διὰ τοῦ παρόντος κηρύττει αὐτὸν καθηρημένον ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος καὶ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ιδιότητα τοῦ ἀπλοῦ λαϊκοῦ· ἀπὸ τοῦδε ὁ Πατριάρχης Τύχων εἶνε καὶ θεωρεῖται λαϊκὸς Βασίλειος Μπελάδην». Ἐπὶ τούτοις ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ Σοβιετικὴ ἐξουσία δὲν εἶνε διώκτης τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κρίνασα τὸν πρῶτον Πατριάρχην Τύχωνα ὡς ἀρχηγὸν οὐχὶ ἐκκλησιαστικὸν ἀλλὰ ὡς ἐπαναστάτην. Ἡ Σύνοδος ἀποφαίνεται ὅτι αὐτὴ ἡ ἐκ νέου ἀποκατάστασις τοῦ Πατριαρχείου ἐν Ρωσσίᾳ ἦτο πράξις ἀντεπαναστατικὴ· ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν ἐγνώριζε Πατριαρχικὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ διωκεῖτο Συνοδικῶς· διὰ τοῦτο ἡ Τοπικὴ Σύνοδος καταργεῖ τὴν Πατριαρχικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας δέον νὰ διοικῆται τούντεῦθεν Συνοδικῶς». Τὴν ἀπόφασιν ταύτην υπέγραψαν 344 μέλη, ἐξ ὧν 52 Ἐπίσκοποι, ἐπεφυλάχθησαν δὲ 6. Κατὰ τὴν ἐσπερινὴν συνεδρίασιν τῆς ἰδίας ἡμέρας συνεζητήθη καὶ ἀπεφασίσθη τὸ ζήτημα τῶν ἐγγάμων ἀρχιερέων· εἰσηγητὴς ἐπὶ τούτου ἦν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βαρόνεζ Πέτρος, ὅστις ἀνέπτυξε τὸ ζήτημα διττῶς, ἀπὸ κανονικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως· ὁ εἰσηγητὴς ἀναφέρει σειρὰν ὅλην Ἀποστολικῶν Κανόνων ἐκ τοῦ Πηδαλίου, ἐξ ὧν ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δικαιούται νὰ

διαζευχθῆ τὴν σύζυγόν του, ἐν ἐναντία περιπτώσει καθαιρεῖται ὅτι ἀφορᾷ τοὺς ἀγάμους (μοναχοὺς ἐπισκόπους) οὗτοι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ ἀναλάβωσιν ἐπισκοπικὰ καθήκοντα, ὀφείλοντες νὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν τοῦ ἐγγάμου κλήρου. Τὸ σύστημα τῶν ἐγγάμων ἀρχιερέων ἐκράτησε μέχρι τοῦ 7ου αἰῶνος, ὅτε ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων ἢ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος, ἥτις δύναται νὰ ὀνομασθῆ Ἀστυνομικὴ Σύνοδος, ἐξέδοτο κανόνα περὶ προτιμίας ἀγάμων (μοναχῶν) Ἐπισκόπων. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡ Σύνοδος ἀποφασίζει ὅπως ἐπαναφέρῃ ἐν ἰσχύϊ τὸν περὶ ἐγγάμων ἀρχιερέων ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν ἐν ἰσημοίᾳ πρὸς τοὺς ἀγάμους τοιούτους. Ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ ὁ καθηγητὴς Πολὺφ ἀνέγνω εἰσήγησιν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Βουγάμου τῶν ἱερέων καὶ διακόνων ἐκ τοῦ λευκοῦ κλήρου τονίζων τὴν μεγάλην αὐτοῦ σημασίαν. Ὁ εἰσηγητὴς ἀναφέρει τὰς νομονικὰς διατάξεις καὶ διάφορα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα διαψεύδουσιν ὀριστικῶς πᾶσαν βάσιν πρὸς ἄρνησιν τοῦ Βουγάμου τῶν ἱερέων. Ὁ εἰρημένος καθηγητὴς ἀναφέρει ὅτι ὁ δεύτερος γάμος τῶν ἱερέων ἦν ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τέλους τοῦ 7ου αἰῶνος. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰσηγήσεως ταύτης ἡ Σύνοδος ἀπεφάσισε καὶ ἐνέκρινε τὸν Βουγάμον τῶν χηρευσάντων ἱερέων καὶ διακόνων, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει κατ' εἰσήγησιν τοῦ πρωθιερέως Μπογιάρσκι συνεζητήθη τὸ ζήτημα περὶ λειψάνων

καὶ λοιπῶν θρησκευτικῶν προλήψεων, τοῦθ' ὅπερ κατηνάλωσεν ἱκανὸν χρόνον· ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ ἐστηλιτεύθησαν πολλαὶ καταχρήσεις γινόμεναι ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας περὶ τὰ λεγόμενα ἅγια λείψανα....

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 5ης Μαΐου εἰσηγήσει τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίνου συνεζητήθη τὸ ζήτημα περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, ὅπερ καὶ ἀπεφασίσθη ὀριστικῶς νὰ εἰσαχθῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς 12ης Ἰουνίου, τούτέστι νὰ γένηται δεκτὸν ἐν χρήσει τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου Ἰουλιανοῦ.

Κατὰ τὰς λοιπὰς συνεδριάσεις, αἵτινες κατέληξαν μετὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῇ 9ῃ Μαΐου, συνεζητήθησαν ἄλλα διάφορα ζητήματα ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ὀργανισμὸν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐν μιᾷ δ' ἐξ αὐτῶν προήχθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχιερέως δύο ἐκ τῶν πρωθιερέων καὶ πρωτουργῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης κινήσεως, τοῦ πρωθιερέως Βιδένσκι ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κραυτίσκι καὶ τοῦ πρωθιερέως Κρασνίσκι ὡς Ἀρχιεπισκόπου Πετροπόλεως, ὁ δεύτερος ὅμως οὗτος δὲν ἀπεδέξατο τὴν ἐκλογὴν ταύτην.

Ταῦτα ἐκ καθήκοντος χρονογραφικοῦ περὶ Τοπικῆς Συνόδου καὶ διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 11 Μαΐου 1923.

ταπεινότατος θεράπων
(ὕπ.) Ἀρχ. Ἰάκωβος Βατοπεδινός.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπὸ μακροῦ χρόνου κατατρούχει τὸ ζήτημα τοῦ β' γάμου τῶν ἱερέων, τὸ ὁποῖον ἄλλως τε δὲν ἐμείνεν ὅλως ἀπαράτητον καὶ ἐν ἄλλαις Ἐκκλησίαις. Ὁ ἐγγαμος ἡμῶν κληρὸς ἤδη ἐπὶ ἔτη συστηματικῶς ἐπιμόνως καὶ δραστηριῶς ἀπαιτεῖ ὅπως ἐν περιστάσει χηρείας ἐπιτρέπηται αὐτῷ ὁ γάμος, καὶ ἂν ἔτι ἀπαγορεύεται οὗτος ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων. Ἀναγκάζουσιν αὐτὸν εἰς

τοῦτο ἐξιδιασμένως ἢ βαρύτερης τῆς χηρείας διὰ τὸν ἱερέα σύζυγον, ἥτις εἶναι διπλῶς μεγαλειτέρα, ἐὰν ἢ ἀποθανοῦσα σύζυγος κατέλιπεν αὐτῷ ἀνήλικα τέκνα. Παρὰ τὴν ἀρίστην θέλησιν αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς δὲν ἔχει οὔτε τὸν χρόνον οὔτε τὴν ἱκανότητα ἵνα ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ οἴκῳ τὴν μητέρα διὰ τὰ τέκνα, τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ἱερέων οὐδὲ τὴν ὑλικὴν δύναμιν ὅπως τοποθετήσωσιν αὐτὰ ἐκτὸς τοῦ οἴκου. Ἐπὶ τῇ ἐλ-

λείπει τῆς μητρὸς, ὡς τῆς φυσικωτάτης φύλακος καὶ ἀνατροφέως τῶν τέκνων, ἐμφανίζεται ὡς ἀπόλυτος ἢ ἀνάγκη ἄλλης παρομοίας γυναικείας ὑπηρεσίας. Διότι τὰ τῆς οἰκογενείας μέλη ἔχουσι ἀνάγκην περιποιήσεως σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς, ἢ οἰκία καὶ τὰ οἰκιακὰ ἔχουσι τὰς ἐπειγούσας αὐτῶν ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις, αἵτινες πρέπει καθημερινῶς νὰ ἰκανοποιῶνται. Ὀλίγοι ὑπάρχουσι ἱερεῖς, οἵτινες ἔχουσι τοιοῦτ' υ; συγγενεῖς, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ περιποιηθῶσι τὸν οἶκον αὐτῶν καὶ νὰ ἀναπτύξωσι καὶ ἀναθρέψωσι τὰ τέκνα μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως αὐτῶν. Πρόσωπα δὲ πάλιν μὴ συγγενῆ ἢ δὲν εἶναι ἀλληλαγμένα ὑποψίας ἢ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς ὅλας τὰς οἰκιακὰς καὶ τὰς τῆς ἀνατροφῆς ἀνάγκας. Ὅθεν εἰς τὸν χηρεύσαντα ἱερέα δὲν ὑπολείπεται ἄλλο ἢ εἴτε νὰ στερήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὰ τέκνα του πάντων τῶν διὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀναγκαίων καὶ παρ' ὅλην τὴν δυνατότητα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν εὐπορίαν νὰ ζῆ ἐν μεγίστη πενιχρότητι καὶ στενοχωρίᾳ εἴτε νὰ ἐπιζητῇ τὴν ἀντίληψιν διαφόρων ὑπερτριῶν, αἵτινες θὰ ἀνεπλήρουν αὐτῷ τὴν τῶν ἐργασιῶν (ἐὰν μὴ τὴν οἰκιακὴν καὶ τὴν τῆς ἀνατροφῆς), φροντίδα, ἣτις ἐξέλιπεν ἐν τῇ οἰκίᾳ διὰ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου αὐτοῦ. Ὅσον δὴποτε ὅμως καὶ ἂν φροντίζῃ πρὸς σωτηρίαν ἑαυτοῦ, ἤδη διὰ αὐτῆς ταύτης τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ὡς χηρεύοντος θὰ δίδῃ ἀφορμὴν εἰς παντοειδεῖς, συχνάκις ὅπως ἀδίκους ὑποψίας.

Διὰ τοιούτων μελανῶν χρωμάτων τὸ ἴδιον ἱερατεῖον περιγράφει τὴν ἀπέλπιδα κατάστασιν τῶν χηρευόντων συναδέλφων αὐτῶν ἐν ἀναφοραῖς, ἃς ὑποβάλλει πρὸς τὴν ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν, ἣτις ἀνομολογεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, ὅπως ἀνομολογεῖ ἐπίσης καὶ τὸ γεγονός, ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἱερέων ἐν τῇ ἀλχηανίᾳ αὐτῶν παραλαμβάνουσι παρ' ἑαυτοῖς παλλακίδας, καὶ οὕτω τὸ κακὸν αὐξάνει.

Ἡ Ἁγία Ἀρχιερατικὴ Σύνοδος τῆς Σερβίας, ἀκούουσα τοὺς συχνοὺς θρήνους τῶν ἑαυτῆς κατὰ πνεῦμα τέκνων εἰρίσκεται ἐνώπιον μεγάλου καὶ ὀδυνηροῦ διλήμματος. Διότι ἐξ ἐνὸς ἔχει πρὸ ἑαυτῆς σαφῆ καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἀνυποίστου συμφορᾶς, καὶ ἐξ ἄλλου τὰς σαφεῖς καὶ θετικὰς διατάξεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων τῶν διὰ πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ὑποχρεωτικῶν, αἵτινες δὲν ἐπιτρέπουσιν ὅπως εἰσακούσῃ τῶν παρακλήσεων τοῦ ἱερατείου καὶ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς χηρεύσαντας ἱερεῖς νὰ νυμφευθῶσιν ἐκ νέου.

Ὁρμωμένη ἐκ τῆς ἀπόψεως ὅτι αἱ κατὰ τόπους ἀ-

γιαὶ Ἐκκλησίαι δὲν δύνανται μονομερῶς νὰ μεταβάλλωσι τὰς γενικῶς ὑποχρεωτικὰς διατάξεις ἢ τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν στηρίζονται αἱ διατάξεις αὗται, ἃς ἐξήνεγκεν ἡ ὅλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας καὶ παρακαλεῖ ὅπως τὸ ζήτημα τοῦ 2ου γάμου τῶν ἱερέων ὑποβληθῇ εἰς τὸ ἀλάθητον δικαστήριον τῆς ὅλης Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰ μὴ ἄλλως τοῦλάχιστον διὰ τοῦ μέσου τῆς γραπτῆς συνεννοήσεως ζητηθῇ ἢ συγκατάθεσις αὐτῆς; (consensus Ecclesiae dispersae), μέχρις οὗ συγκληθῇ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ ἐξενέγκῃ τὸν ἔγκυρον αὐτῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου λόγον.

Ταῦτοχρόνως ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία ὑποβάλλει συγκεκριμένην πρότασιν περὶ τοῦ τρόπου, τῶν περιστάσεων καὶ ὑποχρεώσεων, ὑφ' ἃς αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι θὰ ἠδύναντο ὁσάκις θὰ ἐθεώρουν ἀναγκοῖον νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν κανονικῶν διατάξεων ἐν τῷ ζητήματι τοῦ γάμου τῶν χηρευόντων ἱερέων.

Πρὶν ἢ ἐκθέσωμεν ὅμως τὰς προτάσεις τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦμεν ἐπ' ἀνάγκης νὰ παραθέσωμεν τὰ κυριώτερα διδόμενα τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς βάσις τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καθὼς καὶ τὴν γνώμην τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπ' αὐτῶν.

Τὴν σύναψιν νέου γάμου εἰς τοὺς χηρευόντας ἱερεῖς κωλύουσι πολλαὶ ἀπαγορευτικαὶ διατάξεις. Μία εἶναι ὅτι τοῖς ἀγάμοις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συνάψωσι γάμον μετὰ τὴν χειροτονίαν. Ἄλλη ὅτι εἰδικῶς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς δευτερογάμους ἢ ἱερωσύνη. Ἡ πρώτη περιέχεται ἐν τῷ 29, ἡ δὲ 2α ἐν τῷ 17 Ἀποστολικῷ κανόνι. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ γάμου μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀναφέρεται ὑπὸ περιορισμένην μορφήν (μόνον διὰ τοὺς πρεσβυτέρους) ἐν τῷ 1ῳ κανόνι τῆς Συνόδου τῆς Νεοκαισαρείας, ἡ ἀπαγόρευσις δὲ τῆς διγαμίας, ἣτις ἀναφέρεται ἐν τῷ 12 κανόνι τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ 17ου Ἀποστολικοῦ κανόνος. Ἀμφότεραι αἱ ἀπαγορεύσεις εὐρίσκουσι τὴν τελικὴν αὐτῶν ἐπικύρωσιν ἐν τῷ 3ῳ καὶ 6ῳ κανόνι τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀμφότεραι αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἐπικαλοῦνται οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη ἀνώτερόν τι κῦρος.

Ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἀπαγορευτικῶν τούτων διατάξεων πρέπει προηγουμένως νὰ ἐξετασθῶσι τὰ ἐξῆς δύο Ἴον Ἀπορρέουσιν αὗται

ἀπὸ Θεοῦ δικαίου; καὶ 2ον Βασίζονται ἐπὶ δογματικῶν λόγων; Διότι μόνον ἐν περιπτώσει ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναθεώρησις αὐτῶν.

Ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ γάμου μετὰ τὴν χειροτονίαν. Αὕτη εἶναι λίαν ἀρχαία. Ἐν τῇ 1ῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ὁ Παφνούτιος ἀνεφέρεν αὐτὴν ὡς ἀρχαίαν Ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν (Σωκράτους Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία 1,11). Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀκριβῆ ἠθικὴν, διότι ἡ γαμικὴ συμβίωσις ἐπιτρέπεται καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἐὰν ὁ γάμος συνήφθη πρὸ αὐτῆς. Αὕτη δὲ δὲν ἐτηρεῖτο καὶ ὁμοιομόρφως αὐστηρῶς πάντοτε καὶ πανταχοῦ. Διότι ὁ 1ος κανὼν τῆς Συνόδου τῆς Ἀγκύρας ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἀγάμους διακόνους νὰ νυμφεύωνται μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἐὰν πρὸ αὐτῆς ἐδήλωσαν τοιαύτην ἐπιθυμίαν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν προέρχεται ἐκ Θεοῦ δικαίου καὶ δὲν δύναται ἐπομένως νὰ ἔχη δογματικὸν χαρακτῆρα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ Ἱερωσύνη, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν ἄλλων μυστηρίων, ἐν οἷς καὶ τοῦ γάμου, εἶναι ἀνωτέρα αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ σύναψις γάμου μετ' αὐτὴν θὰ ἐσῆμαινε μείωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς. Τοιαύτη ἀντίληψις δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι ὁ κληρικὸς καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν δέχεται ἄλλα μυστήρια, λ. χ. τὴν ἐξομολόγησιν, τὴν μετάληψιν, τὸ εὐχέλαιον. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ γάμου μετὰ τὴν χειροτονίαν στηρίζεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόνον ἐπὶ λόγων ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

Ἡ Ἐκκλησία δηλαδὴ ἤθελεν νὰ ἐξασφαλίσῃ πρὸ τῆς χειροτονίας τὸ ζήτημα τοῦ βίου τῶν χειροτονουμένων καὶ τὴν ἀποτροπὴν τοῦ ἐνδεχομένου σκανδάλου γνωστὸν δεῖναι ὅτι ἐκ λόγων τοιαύτης βεβαίως προνοίας ὑποδεικνύεται ὅπως διὰ τοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς ἐκλέγονται γηραλέα πρόσωπα (διὰ τὰς διακονίσσας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος Α'. Τιμοθέου ἀπαιτεῖ ἡλικίαν 60 ἐτῶν).

Ἡ ἀπαγόρευσις λοιπὸν αὕτη εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ δύναται νὰ μεταβάλλῃ αὐτήν.

Ἡ δευτέρα ἀπαγόρευσις ἀφορᾷ εἰδικῶς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὸ βάπτισμα ἐνυμφεύθησαν δὶς ἢ εἰχον παλλακίδας.

Εἰς αὐτοὺς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνωσιν ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, διάκονοι καὶ ἐν γένει νὰ ἱερωθῶσι. Κατὰ ταῦτα καὶ ἂν ἔτι ὁ γάμος δὲν ἐκωλύει μετὰ τὴν χειροτονίαν, ὁ χηρεύων ἱερεὺς καὶ πάλιν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συνάψῃ γάμον. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἔχει τοῦτο τὸ κοινὸν μετὰ τῆς πρώτης, ὅτι ἐπίσης δὲν ἐπικαλεῖται ἀνώτερόν τι κῆρος. Ὑπάρχει ὁμως καὶ

διαφορὰ μετὰ αὐτῶν κατὰ τοῦτο ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἱερωσύνης εἰς τοὺς δευτερογάμους ἀναφέρεται εἰς ἐπανελημμένην φράσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (1 Τιμοθ. 3,2 καὶ 12 καὶ 1,6).

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀπαίτησις τοῦ Ἀποστόλου ὅπως ὁ ἐπίσκοπος, ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ διάκονος εἶναι **μιας γυναικὸς ἀνὴρ**. Διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν ὅμως τὴν σημασίαν τῶν Ἀποστολικῶν λόγων ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τοῦ β'. γάμου τῶν χηρευόντων ἱερέων, ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν τίς εἶναι ἡ ὀρθὴ αὐτῶν ἔννοια.

Ἐὰν δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν μεταφορικὴν ἐρμηνείαν, ὅτι ὑπὸ τὴν **μίαν** γυναῖκα ὁ Ἀπόστολος ἐννοεῖ οὐχὶ τὴν σύζυγον, ἀλλὰ τὴν ἐπαρχίαν ἣν ὁ ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ ἀλλάσῃ (Ὁ οἰκουμένιος, Migne ἑλλην. 1190 1 157 245. Θεοφύλακτος Migne 125, 41, 149), διότι ἡ τιαύτη ἐρμηνεία θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον ὅπου ὁ Ἀπόστολος ὁμιλεῖ περὶ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου, ὅπου ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἀναμένεται τοιαύτη ἔννοια, ἀπομένουσιν αἱ ἐξῆς τέσσαρας ἐρμηνεῖαι τῶν λόγων τῶν Ἀποστόλου Παύλου.

Α'.) Ὁ λειτουργὸς πρέπει νὰ ἔχη γυναῖκα.

Β'.) Ἀπαγορεύεται ἡ ταυτόχρονος πολυγαμία, τοῦτο δὲ εἴτε ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἔχειν παλλὰς νομίμους ταυτόχρονως εἴτε τοῦ ἔχειν ἐκτὸς τῆς νομίμου καὶ παλλακίδα.

Γ'.) Ἀπαγορεύεται ἡ διαδοχικὴ πολυγαμία, καὶ δὴ εἴτε ὁ ἄλλος γάμος μετὰ τὸ διαζύγιον εἴτε ὁ ἄλλος γάμος μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου.

Δ'.) Ἀπαγορεύεται καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο εἶδος τῆς πολυγαμίας.

Ἐκ τῶν ἐρμηνειῶν τούτων ὑπὲρ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν χηρευόντων ἱερέων δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν μόνον ἡ Α' καὶ ἡ Β' καὶ ἡ πρώτη περίπτωσηις ἐκ τῆς Γ'. Τουτέστιν, ἐὰν ὁ Ἀπόστολος διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπαγορεύῃ μόνον τὴν ταυτόχρονον πολυγαμίαν ἢ μόνον τὸν μετὰ διαζύγιον γάμον, τότε ἐπιτρέπει τὸν μετὰ θάνατον τῆς συζύγου γάμον. Ἐὰν δὲ ἀπαιτῇ ὅπως ὁ ἱερωμένος μὴ δύναται νὰ ἦ ἄνευ γυναικὸς (Α' ἐρμηνεία), τότε διατάσσει ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν χηρεύοντα ἱερέα τὸν δευτερον γάμον.

Ἡ ἐρμηνεία ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ ἱερεὺς ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἕγγαμος πίπτει ἀφ' ἑαυτῆς, διότι πρῶτον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος οὐδέποτε μεταχειρίζεται τὴν λέξιν **εἰς** ἀντὶ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, καὶ δεύτερον διότι ἐν τῇ φράσει τονίζε-

ται οὐχὶ ἡ λέξις «γυναικὸς» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν «πρέπει νὰ ἦναι ἔγγαμος» ἀλλὰ τὸ ἀριθμητικὸν «μιας».

Ἄλλως καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκ τῆς φράσεως τέκνα ἔχοντα ἐν ὑπομονῇ κλπ. (Τιμοθ. 3,4) θὰ ἔπρεπε νὰ συναγάγωμεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑποδεικνύει ὅτι ἱερεὺς δύναται νὰ ἦναι μόνον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει τέκνα εὐπειθῆ καὶ σεμνά. Οἱ λόγοι ὅμως τοῦ Ἀποστόλου εἶναι σφεῖς· λέγει δηλ. ὅτι ἐὰν ὁ ἱερεὺς εἶναι ἔγγαμος, πρέπει νὰ ἦναι μιας γυναικὸς καὶ νὰ ἔχη τέκνα εὐπειθῆ καὶ σεμνά, δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ ἀπαιτῆ τὸν γάμον διὰ τοὺς ἱερωμένους, παρ' ὧν ζητεῖ ἠθικὰς τελειότητας, διότι ἀλλαγῶ λέγει ὅτι ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ, ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου. πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί (1 Κορ. 7,32).

Ὑπολείπονται λοιπὸν ὑπὲρ τοῦ γάμου τῶν χηρευόντων ἱερέων αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν Ἀποστολικῶν ρημάτων ὡς σημαινόντων ἀπαγόρευσιν ἢ τῆς ταυτοχρόνου πολυγαμίας (πολλοὶ νόμιμοι γυναῖκες ἢ ἐκτὸς τῆς νόμιμου καὶ μὴ νόμιμοι) ἢ τῆς διαδοχικῆς (γάμος μετὰ διάζευξιν).

Οἱ ὑποστηρίζοντες τὸν γάμον τῶν χηρευόντων ἱερέων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκλαμβάνουσι τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου ὡς σημαίνοντας ἀπαγόρευσιν τῆς συγχρόνου πολυγαμίας, ἣτις, λέγουσιν, ἦτο ἐν χρήσει παρὰ τε τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς Ἑθνικοῖς κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ τὸ «μιας γυναικὸς ἀνὴρ» (1 Τιμοθ. 5,9) θὰ ἐσήμαιεν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἦτο ἐν χρήσει καὶ πολυανδρία καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐξεγείρεται κατ' αὐτῆς, ἐνῶ ὅχι μόνον αὕτη δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ ἐτιμῶντο ἰδιαιτέρως αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι αἵτινες ἀπαξ μόνον ὑπανδρεύθησαν (Εὐριπ. Ἀλκυστις 463-465, Πausan. 11 21. 84.)

Ἄλλο εἶδος πολυγαμίας εἶναι τὸ ἔχειν ἐκτὸς τῆς νόμιμου συζύγου καὶ παλλακίδα ἢ παλλακίδας, καθ' ἧς ἴσως ἐξεγείρεται ὁ Ἀπόστολος. Ἄλλ' ἐὰν εἶναι δυνατόν ἐνίστε νὰ ὀνομασθῆ ἢ παλλακίς «γυνή», ὁ κύριος αὐτῆς βεβιασμένως θὰ ἦτον δυνατόν νὰ ὀνομασθῆ «ἀνὴρ» αὐτῆς.

Κατὰ ταῦτα ὑπὲρ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν ἀπομένει μόνον ἡ ἐρμηνεῖα ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἀπαγορεύει τὸν γάμον μετὰ τὸ διαζύγιον, ἵνα μὴ ὑπάρχωσι ταυτοχρότως δύο πρόσωπα, πρὸς ἃ ὁ ἱερεὺς εἶχε γαμικούς δεσμούς. Ἀλλὰ ἡ ἐρμηνεῖα αὕτη δὲν ἴσταται, τὸ ἀστήρικτον δὲ αὐτῆς φαίνεται ἐὰν θελήσωμεν νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν καὶ ἐπὶ τῆς φράσεως **ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή**. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Ἀποστόλων τὰ διαζύγια ἦσαν συχνά. Ἀλλὰ

προφανῶς δὲν εἶχε τὰς περιπτώσεις ταύτας ὑπ' ὄψει ὁ Ἀπόστολος. Ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐννοεῖ τὴν διαδοχικὴν πολυγαμίαν ὑπάρχουσιν ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα. Ἐν πρώτοις οὗτος συμβουλεύει τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις ὅπως μένωσιν ὡς αὐτὸς, εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γὰρ γαμηῆσαι ἢ πυροῦσθαι» (Β' Κορ. 7,8. Ἰδιαιτέρως εἰς τὰς νεαρὰς χήρας συνιστᾷ νὰ ὑπανδρεύωνται (Τιμ. 5,14). Ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐξ ἄλλων φράσεων φαίνεται ὅτι ὁ Ἀπόστολος λέγων ὅτι ὁ ἱερωμένος πρέπει νὰ ἦναι μιας γυναικὸς ἀνὴρ ἔχει ὑπ' ὄψει πᾶν εἶδος διαδοχικῆς ἢ ἄλλης πολυγαμίας.

Οὐχ ἦττον ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δὲν ἐξάγεται σαφῶς ἂν ἀπαγορεύεται ἢ ὄχι ὁ δευτερος γάμος τῶν κληρικῶν, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις στηρίζεται ἐπὶ διατάξεως ρητῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Αὐτοὶ οἱ κανόνες, οἵτινες ὥρισαν τὴν ἀπαγόρευσιν, δὲν ἐπικαλοῦνται κατὰ τὴν διατύπωσιν αὐτῆς τοὺς Ἀποστολικούς λόγους.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐλλείπουν παραδείγματα διγάμων ἐν τῷ κλήρῳ.

Ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Α' ἐν τῇ ΙΖ' ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπισκόπους ἐλέγχει τὸ ὅτι πολλοὶ νυμφευμένοι μετὰ χηρῶν οὐχὶ μόνον εἰσηλθόντες εἰς τὸν κλήρον, ἀλλὰ ἀνήλθον μέχρι τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τῆς Ἱερωσύνης.

Ἰδίᾳ εἶναι χαρακτηριστικὸν ἡ μαρτυρία Ἰππολύτου τοῦ Ρώμης ἐν τῷ 12ῳ κεφαλαίῳ τοῦ Θ'. βιβλίου, ὅπου ἀναφέρει περὶ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Καλλίστου τὰ ἑξῆς: Ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ ἤρχισαν νὰ διορίζωσιν ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους δευτερογάμους καὶ τριτογάμους, καὶ ἂν κληρικός τις συνῆπτε γάμον, τὸν τοιοῦτον ἀφινον ἐν τῷ κλήρῳ, ὡσὰν νὰ μὴ ἠμάρτησε (Migne 16, 3, 33, 86).

Ἀναφέρομεν προσέτι τρεῖς περιπτώσεις διγαμίας ἐν τῷ κλήρῳ, τὰς ὁποίας γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίτου Θεοδωρήτου πρὸς Δόμινον τὸν Ἀντιοχείας (110 Ἐπιστ. Θεοδωρήτου), Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Βερροίας Ἀκάκιος ἐχειροτόνησαν τὸν δίγαμον Διογένην καὶ ὁ Ἡρακλείας τὸν Καισαρείας ὁ δὲ Δόμινος πάλιν ἐχειροτόνησεν τὸν δίγαμον Εἰρηναῖον εἰς ἐπίσκοπον Τύρου.

Ἐκ τούτων θὰ φαίνεται ὅτι ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐγνώριζεν τὴν αὐστηρὰν ἀπαγόρευσιν τῆς διγαμίας ἐν τῷ κλήρῳ καὶ κατὰ ταῦτα καὶ αἱ λέξεις τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ πράξει ἠνοήθησαν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς τοιαύτης

ἀπαγορεύσεως. Αἱ ἐκ τῆς πράξεως μαρτυρίαι πολὺ θάδι-
ηυκόλυνον τὴν ἐπιθυμητὴν λύσιν τοῦ ἀμφισβητουμένου
ζητήματος. Ἄλλ' αἱ μαρτυρίαι αὗται ἀποβάλλουσι
πολὺ τῆς ἰσχύος αὐτῶν ἕνεκα τῶν ἐξῆς γεγονότων.
Εἰς πάσας τὰς πηγὰς ἡ πρᾶξις αὕτη ἀναφέρεται ὡς τι
ἀνώμαλον, καὶ ἐπὶ πλεόν ὡς τι ἀξιοκατάκριτον, ὅπερ
ἀντίκειται εἰς τὰς νομίμους διατάξεις. Ὁ Θεοδώρη-
τος προτρέπει τὸν Δόμινον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν χει-
ροτονίαν τοῦ Εἰρηναίου, ἡ δὲ Ἐκκλησία κατεδίκασε
τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ ὁ Εἰρηναῖος καθηρέθη.

Ἄλλὰ γεννᾶται τὸ ζήτημα πῶς ὑπελογίζοντο ἐν
ταῖς περιπτώσεσι ταύταις οἱ γάμοι, ὥστε νὰ προκύ-
πτῃ διγαμία. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Τερτυλλια-
νὸς, ὁ Σικίλλιος, ὁ Ἰννοκέντιος, ὁ Ἰππόλυτος καὶ ἄλ-
λοι ὑπελόγιζον τοὺς γάμους ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἐνῶ
ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κατεκρίνοντο ἐπὶ διγαμίᾳ ἐδικαιολο-
γοῦντο ὑπολογίζοντες τοὺς γάμους ἀπὸ τοῦ βαπτί-
σματος.

Καὶ ἂν ὅμως ἐν τῇ πράξει τοῦ Ἀποστόλου δὲν ἡν-
νοήθησαν ὡς ἀπαγόρευσις ταύτης καὶ πάλιν ὅμως ὀ-
φείλομεν νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἦτο
ἰσχυροτάτη ἡ τάσις ὅπως ἡ πρᾶξις αὕτη σταματήσῃ.

Ἡ βαρῦτης τῆς διαπιστώσεως ταύτης θὰ ἠδύνατο
νὰ ἐλαττωθῇ διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς
διγαμίας τῶν κληρικῶν α) ἀνεφάνη μόλις κατὰ τὸν
Δ' αἰῶνα β) ὅτι καὶ τότε ἀνεφάνη οὐχὶ ἐν τῇ καθό-
λου Ἐκκλησίᾳ ἀλλ' εἰς τὰς ἐπὶ μέρος Ἐκκλησί-
ας καὶ γ) ὅτι ὑπῆρχον κατὰ μέρος Ἐκκλησίαι,
αἵτινες ἐπέτρεπον τὸν γάμον εἰς τοὺς χειροτονουμέ-
νους κληρικούς.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν
ὅτι ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας αἱ λέξεις τοῦ Ἀπο-
στόλου δὲν ἡννοήθησαν ὡς ἀπαγόρευσις τῆς διγαμί-
ας ἀπορρέουσα ἀπὸ θείου δικαίου οὔτε ὡς ἔχουσα
δογματικὸν χαρακτήρα, ἀλλὰ ὡς ἀπαγόρευσις πειθαρ-
χικῆς φύσεως, δυναμένη νὰ τροποποιηθῇ ὑπὸ τοῦ
ἀρμοδίου Ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, τοσοῦτο μᾶλλον,
ὅσῳ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, παρ' ὅλην τὴν ἐκτίμησιν
τῆς ἐγκρατείας, δεύτερος γάμος ὄχι μόνον δὲν ἀπαγο-
ρεύεται ἀλλὰ ἐν τισὶ περιπτώσεσι καὶ ρητῶς συνιστᾶ-
ται (1 Κορ. 7. 12. Α' Τιμοθ. 5 14-15).

Ἐν τῇ πεποιθήσει λοιπὸν ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ
δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν δὲν ἀπορρέει ἀπὸ θεί-
ου δικαίου καὶ ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι δογματικῆς
φύσεως, ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία ποθοῦσα νὰ ἐπουλώσῃ
τὴν πληγὴν, ἣτις ὑποσκάπτει τὴν ἀγνότητα τοῦ Ἐκ-
κλησιαστικοῦ βίου καὶ ἄγει εἰς πειρασμὸν καὶ εἰς κίν-
δυνον οὐχὶ μόνον τοὺς προσωπικῶς ἐνδιαφερομένους

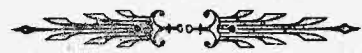
κληρικούς, ἀλλὰ καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰρήνην τῆς
ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀπευθύνεται πρὸς τὰς λοιπὰς
ἀδελφὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, ὅπως ἐν ἀδελφικῇ
ἀγάπῃ καὶ ὁμοφροσύνῃ ληφθῇ ἀπὸ κοινοῦ ἐπειγόν-
τως μία ἔστω καὶ προσωρινὴ ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ ζωτι-
κοῦ τούτου ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ὁρρωμένη δὲ ἐκ τῆς ἀπόψεως ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος
Ἐκκλησία πάντοτε ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς οἰκονομίας
εἰς τοιαύτας περιστάσεις προτείνει ἐξ ἑαυτῆς τὰς ἀ-
κολούθους προτάσεις προσωρινῆς λύσεως τοῦ ζη-
τήματος.

Α') Ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μένουσα καὶ
ἐφ' ἐξῆς ἐπὶ τῆς κανονικῆς βάσεως τῆς ἀπαγορεύσεως
τοῦ δευτέρου γάμου εἰς τοὺς χηρεύοντας ἱερεῖς, ἀλ-
λ' ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν δεινὴν θέσιν τῶν χηρευόντων
κληρικῶν ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ, θεωρεῖ ὡς ἱερὸν αὐ-
τῆς καθῆκον ὅπως εἰς τοὺς χηρεύοντας ἱερεῖς καὶ δια-
κόνους καὶ πρὸ τῆς συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνό-
δου χορηγήσῃ ταχεῖαν βοήθειαν, ἐπιτρέπουσα διὰ
τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἐξαιρετικῶς τὴν σύναψιν δευ-
τέρου γάμου εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν χηρευόντων ἱερέων
καὶ διακόνων οἱ ὁποῖοι κατὰ γνωμοδότησιν καὶ σύ-
στασιν τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως τῇ κρίσει καὶ ἀποφά-
σει τῆς ἀρμοδίας Ἱ. Συνόδου ἤθελον κριθῆ ἄξιοι
τῆς ἐπιεικείας καὶ συγκαταβάσεως ταύτης τῆς Ἐκ-
κλησίας.

Β') Ἡ τέλεσις τῶν τοιούτων γάμων χηρευόντων
κληρικῶν ὡς τι ἐξαιρετικῶς καὶ κατ' οἰκονομίαν ἐπι-
τρεπόμενον δέον νὰ γίνηται ἄνευ πομπῆς καὶ ἐπιδεί-
ξεων καὶ δὴ οὐχὶ ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' εἴτε ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
ιερέως εἴτε ἐν τῷ Ἐπισκοπιανῷ οἰκῆματι.

Γ') Ἡ ἀπόφασις αὕτη δύναται νὰ ἐφαρμόζηται
μόνον ὅπου ὑπάρχει σπουδαία καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη
πρὸς χρῆσιν τῆς οἰκονομίας ταύτης, μέχρι τῆς συγ-
κλήσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἣτις θὰ ἐξενέγκῃ
ἀρμοδίως καὶ ἐγκύρως ὁριστικὴν κανονικὴν ἐπὶ τοῦ
ζητήματος τούτου ἀπόφασιν.

ΓΝΩΜΑΙ

Ρᾶον ἂν τις συμφορὰν τὴν χαλεπωτάτην φέρει μετὰ
φίλων, ἢ μόνος εὐτυχίαν τὴν μεγίστην.

— Ἀρκεῖ πολλαχοῦ καὶ προαίρεσις μέγα ποιῆσαι
ἀγαθόν.

— Οὐ τοσοῦτον πένης ἐφίεται τῶν ἀναγκαίων, ὡς
τῶν περιττῶν ὁ πλούσιος.

— Πλεονεξία ἐστὶ τὸ πλεόν ἔχειν τοῦ ὀρισμένου.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Τὰ προταχθέντα τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 17 φύλλῳ τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας δημοσιευθέντων τριῶν περὶ τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπισήμων ἐγγράφων χρήζουσιν ἐπανορθώσεως. Οὔτε βάσεις Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐθεσπίσθησαν ἤδη οὔτε ὁ διὰ τὴν Πολωνίαν προωρισμένος ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου ἔχει νὰ ἀπασχοληθῇ μὲ «ἐσωτερικῆς φύσεως διατάξεις».

Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐὰν μεταβῇ θὰ ἦναι οἷον διαγράφεται ἐν αὐτῇ τῇ πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Βαρσοβίας Πατριαρχικῇ ἐπιστολῇ τῇ μετὰ τὸ σχόλιον δημοσιευομένη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ὁ προϊστάμενος τῆς ἐν Μάντσεστερ Ἑλληνικῆς Κοινότητος πρωτοπρεσβύτερος κ. Κ. Καλλίνικος ἐξέδωκεν ὀγκῶδες ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ».

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐξετάζει μὲ ἀκρίβειαν τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ναοῦ ἀπὸ ἀπόψεως κτιριακῆς ἢ ὡς λέγει ναοδομίας. (Κατακόμβαι, τρόπαια, ἀποστολεῖα, βασιλικαὶ, βυζαντινοὶ ρυθμοὶ, κτίρια τουρκοκρατίας. Κατόπιν ἐξετάζει τὰ καθέκαστα τοῦ ναοῦ, τὴν διακόσμησιν καὶ τὴν ἱερογραφίαν. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἀναπτύσσει τὰ δις λειτὰ τῆς Χριστιανικῆς μυστικῆς, (βάπτισμα, χρίσμα κλπ) ἀκολουθῶν πραγματεύεται περὶ ἱερωσύνης— ἐπὶ τῆς μυστηριώδους μέχρι τῆς ἀμφιέσεως τῶν κληρικῶν— περὶ ἀραβῶνος, στεφανώματος, ἀκολουθίας τοῦ ἐλαίου, κηδείας κλπ. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης τὸ ὑλικὸν τὸ προκείμενον πρὸς ἐξέτασιν εἶναι ἄφθονον. Ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν διαφορῶν θεμάτων ἀκολουθεῖ τὴν τε ἱστορικὴν καὶ τὴν μυστικὴν μέθόδον. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο μεθόδων, ὁ χρωματισμὸς ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ ὕφους καὶ τῆς ζωγραφικῆς καθόλου ἐκφράσεως καὶ παραστάσεως τοῦ συγγραφέως καθιστᾷ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔργου εὐχάριστον καὶ ἄκοπον.

Δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὀπαιτήσῃ τις ἀπὸ βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετάζονται τόσον πολλὰ καὶ ποικίλα θέματα, αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν καὶ τρόπον τινὰ ἐξάντλησιν τῶν ἐξεταζομένων ζητημάτων. Τὰ χάσματα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως εἶναι φανερά ἰδίως εἰς τὸ κεφάλαιον ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐλογίαν τοῦ γάμου. Ἀναφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ γνωστὰ χωρία τοῦ θεοφόρου Ἱγνατίου καὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ. Πρὸς εὐρεσιν

τοῦ πρώτου πυρήνος τῆς ἀκολουθίας τοῦ στεφανώματος ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ προσαγάγῃ τις πολὺ περισσοτέρας καὶ σαφεστέρας μαρτυρίας· ὅταν δὲ καθορίσῃ τὸν πρῶτον πυρῆνα νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω μὲ τὸ εὐχολόγιον στὸ χέρι ἢ μὲ οἰονδήποτε ἄλλο μέσον.

Ἄλλως θὰ εἶναι καλλίτερον νὰ μὴ θιγῇ κὰν τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως. Αἱ παρατηρήσεις αὗται δὲν ἐλαττώνουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ φιλοπόνου κληρικοῦ. Τὸ βιβλίον του εἶναι ἄξιον πολλῶν καὶ θερμῶν συστάσεων. Κάθε χριστιανικὸ σπῆτ πρέπει νὰ τὸ ἀποκτήσῃ.

Δύο νέα ἑλληνικὰ περιοδικά.— Ἡ Σύνοδος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἱεραρχίας ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοσιν ἐπισημοῦ ὀργάνου τῆς ἐκκλ. τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐκκλησία. Ὁ δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος προπαρασκευάζει τὴν ἔκδοσιν ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεολογία», τὸ πρῶτον θὰ ἐκδίδεται ἐβδομαδιαίως τὸ δὲ δεύτερον κατὰ τριμηνίαν.

STUDION

Νέον περιοδικὸν ἤρχισεν ἐκδιδόμενον ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὡς δελτίον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Εἰς τὰ φυλλάδια Φεβρουαρίου καὶ Ἀπριλίου τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἀνὰ χεῖρας ἐξετάζονται διάφορα θέματα εἰς ἰταλικὴν ἢ γαλλικὴν γλῶσσαν. Σκοπὸς ἢ σύσφιγξις τοῦ πρὸς τὴν Ρώμην θεσμοῦ.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΑΙ ΧΘΕΣΙΝΑΙ ΑΣΕΒΕΙΣ ΣΚΗΝΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Χθὲς ὄμιλος ἐξ ἑκατὸν περίπου προσώπων ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἀλλόφυλοι καὶ ἀλλοεθνεῖς ἀνήκοντες εἰς τὰ κατώτερα Κοινωνικὰ στρώματα ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἐφόρον γραμματέα τῆς Κοινοῦτος Γαλατᾶ Δ. Δαμιανίδην προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀπαιτῶν μὲ τρόπον ἀσεβῆ καὶ πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Πατριαρχείου τὴν ἄμεσον παραίτησιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου, προβάς καὶ μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ ἐπιβάλη χεῖρα βέβηλον ἐπὶ τοῦ σεπτοῦ προσώπου Αὐτῆς.

Ὁ ἐν λόγῳ ὄμιλος κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγνοῶν τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς του εἰς τὰ Πατριαρχεῖα οὔτε τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀντεπροσώπευεν, οὔτε τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα ἐξέφραζε, γενόμενος ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὄργανον τῶν ἡγετῶν αὐτοῦ. Τόσον δὲ ἢ κατὰ παραγγελίαν ἀποδοκιμασία αὐτῆ, ὅσον καὶ ἢ ἀνευλαβῆς πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. τὴν κορυφὴν πάσης τῆς Ὁρθοδοξίας συμπεριφορὰ, ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ πάντων τῶν ὀρθοδόξων. Σήμερον ἀθροοὶ προσέρχονται οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ δὴ ἀντιπροσώπειαι καὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἐφορίαι Κοινοτήτων πρὸς ἐκφράσιν τῆς ἀποδοκιμασίας καὶ τῶν εἰλικρινῶν συλλυπητηρίων διὰ τὰ χθεσινὰ βαναυσουργήματα. Πρώτη δὲ ἡ Ἰ. Σ. ἐν σώματι προσελθοῦσα παρὰ τῷ Πατριάρχῃ ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν Αὐτῆς ἀγανάκτησιν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ γεγονότι καὶ τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν διὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν αὐτοθυσίαν, μεθ' ὧν ἀντιμετώπισε τὸν ἐπικρεμασθέντα κατὰ τῆς ζωῆς Αὐτῆς κίνδυνον. Τὸ αὐτὸ μετὰ πόνου ψυχῆς ὠσαύτως ἔπραξαν καὶ οἱ κ. κ. Σύμβουλοι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὁ Παν. Μητρολίτης Μυριοφύτου (τέως Κρήνης) Καλλίνικος διὰ γράμματος γνωρίζει, ὅτι διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἐν Πειραιεῖ προσωρινῶς καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἐγκρίσιν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π.

Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῆ αὐτῷ κατάλληλον γράμμα ἐγκρίσεως, ἐκφρασθῶσι δὲ εὐχαριστίαι τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν.

Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῆ εἰς τὴν ἱ. Μονὴν Ζάβορδας ἐξορτικῶς ἀντὶ τοῦ Παν. Μητρολίτου Μυριοφύτου (τέως Κρήνης) Καλλινίκου ὁ Παν. Μητρολίτης Περγάμου Ἀλέξανδρος πρὸ τῆς εἰς Ἁγίον Ὄρος μεταβάσεως αὐτοῦ.

Παρατηρηθέντος ὅτι ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν Πάτμῳ ἱ. Μονῆς τὸ μὲν καταγγέλλει εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τινὰς τῶν μοναχῶν αὐτῆς ὡς ἐγκαταλείψαντας τὴν ἱερὰν αὐτῶν μετάνοιαν ἀυθαιρέτως ἀνευ τῆς νενομισμένης ἀδείας καὶ ἐξαιτεῖται τὴν τιμωρίαν αὐτῶν, τὸ δὲ ἀπευθύνεται εἰς Μητρολίτας ζητῶν, ἵνα προσλάβωσιν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν, ἐνεκρίθη ὅπως ζητηθῆ παρ' αὐτοῦ ἀπολογία γραπτῆ, ἀρθῆ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ἢ ἐπιβληθεῖσα τοῖς μοναχοῖς ἀργία μέχρι διαλευκάνσεως τῆς ὅλης ὑποθέσεως.

Κατόπιν γράμματος τοῦ Παν. Μητρολίτου Χίου Ἰερωνύμου, δι' οὗ καταγγέλλει ὅτι ὁ ἐκ τῶν Συμβούλων τῆς «Νέας Μονῆς» διάκονος Μᾶρκος Κασμαράς διανυκτερεύει διαρκῶς ἐκτὸς τῆς Μονῆς, ἐνεκρίθη ὅπως παυθῆ οὗτος καὶ κληθῆ εἰς ἀπολογία, διορισθῆ δὲ εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὁ προτεινόμενος μοναχὸς Διόδωρος Κλωστερίδης.

Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος ἐν Καστελλορίζῳ Ἀρχιμ. Κύριλλος Ρωμᾶνος διὰ γράμματος ὑποβάλλει τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν χριστιανῶν τῆς νήσου διὰ τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῆς προσωρινῶς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου.

Ἐξ ἀφορμῆς ὑπομνήματος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἀναπτύσσοντος τὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν, τὴν πορείαν καὶ τὴν ἐν γένει δρασίαν αὐτοῦ ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις αὐτοῦ ὅπως παραμείνῃ τὸ καθεστὸς καθ' ὃ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ Σχολὴ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη νὰ ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸν ἡ μελέτη περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Σχολῆς οὕτως ὥστε νὰ ἀνταποκρίνηται περισσότερον εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ τὸν πόθον τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς, ἐθεωρήθη δὲ ὡς πρόχειρος μετρορῦθμισις νὰ συνδυασθῆ ἡ ὑπαρξίς καὶ λειτουργία αὐτῆς μετὰ τοὺς χοροὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ, πρὸς πλουσιωτέραν καὶ ὠραιότεραν οὕτως ἐμφάνισιν τῆς ἐν αὐτῷ ψαλμωδίας καὶ πρὸς ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν οὕτω ὑποσίτησιν τῆς Σχολῆς.

Ἐν Κ)πόλει τῆ 9 Ἰουνίου 1923

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ἐκάστη ἐποχὴ ἔχει τὰ εἰδωλά της. Καὶ ἡ ἐποχὴ μας ἢ μᾶλλον οἱ πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀνεπτυγμένοι καὶ κατόπιν ἐξ ἀντανακλάσεως καὶ τὰ ἄλλα στρώματα τῆς κοινωνίας λατρεύουν περιπαθῶς ἐν ἀόριστον εἰδωλον, τὸ εἰδωλον τῆς προόδου. Προοδεύομεν, πρέπει νὰ προοδεύσωμεν, νὰ ἡμεθα προοδευτικοὶ καὶ ἄλλας παρόμοιας λέξεις προφέρουν τὰ χεῖλη πολλῶν ἢ ἀπὸ ἀσυνείδητον ἐνθουσιασμὸν ἢ ἀπὸ μίαν συμμόρφωσιν πρὸς ἓνα συρμὸν, ἓνα σνομπισμὸν, ὅπως λέγουν σήμερον. Ἄλλ' ἐὰν οἱ ἡμιμαθεῖς, οἱ σκλάβοι τοῦ συρμῶ, προσφέρουν ἀκουσίως ἢ ἀσυναισθήτως θυμίαμα εἰς τὸ εἰδωλον τῆς προόδου, οἱ σύγχρονοι διανοούμενοι ἀποβίβουν εἰλικρινεῖς καὶ ἐνθουσιώδεις λάτραι τῆς προόδου. Διὰ τοὺς πρώτους ἡ πρόοδος εἶναι ἓνα φῶσμα, μία πομφόλυξ, μία σκιά τῆς ὁποίας τὴν πραγματικότητα δὲν ἡμποροῦν νὰ συλλάβουν. Καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὅμως, τοὺς ὑγιῶς ἀνεπτυγμένους, ποία εἶναι ἡ ποία πρέπει νὰ ἦναι ἡ πραγματικὴ πρόοδος ἐν τῇ κοινωνίᾳ; Συμφωνοῦν ὅλοι εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς προόδου; δυστυχῶς

ὄχι. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου διασταυροῦνται αἱ πλέον ἀντίθετοι ἀντιλήψεις. Εἰς δὲ τὰς ἀντιλήψεις αὐτὰς διακρίνομεν τὰς διαφόρους ἀρχὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμφοροῦνται αὐτοὶ ἢ ἐκεῖνοι τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων.

Ἡ δημιουργία πολυαρίθμων στρατῶν, ἡ θαυμασία ὀργάνωσις αὐτῶν, ἡ χρησιμοποίησις ποικίλων φονικῶν μέσων τοῦ πολέμου, τὸ θάμβος τὸ ὁποῖον ἐσχάτως προκάλεσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκπληκτικῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως ἐγέννησαν εἰς πολλοὺς τὴν ιδέαν ὅτι πρόοδος σημαίνει «ἰσχυρὰν καὶ καλῶς ὀργανωμένην στρατιωτικὴν δύναμιν». Ἡ πρόοδος ἐνὸς ἔθνους εἶναι, προσθέτουν, ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν λογχῶν, τῶν τελειοποιημένων τηλεβόλων, θωρηκτῶν, ἀεροπλάνων καὶ ἄλλων μαχητικῶν μέσων τὰ ὁποία διαθέτει. Καὶ πολλοὶ παρασύρονται ἀπὸ τὴν ιδέαν αὐτήν. Ὁ ἀντίκτυπος τοῦ μεγάλου πολέμου εἶνε τοιοῦτος ὥστε ἐπηρέασε ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐκεῖνας τὰς διανοίας αἱ ὁποῖαι ἦσαν συνείθισμένοι νὰ ἐξετάζουσαν τόσον τὸν κόσμον τῶν ἐννοιῶν ὅσον καὶ τὸν

κόσμον τῶν γεγονότων χωρὶς καμμίαν πίεσιν ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὄγκου τῶν ὑλικῶν πραγμάτων. Τὸ πνεῦμα τῆς στρατοκρατίας ἐπηρέασε καὶ πολλοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς σκέψεως ἀνδρας.

Ἄλλη ἀντίληψις τῆς προόδου περισσότερον ὑλικὴ εἶνε ἢ οἰκονομικὴ ἀντίληψις. Ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ τῆς προόδου σήμερον τυγχάνει πολὺ κοινή. Αἱ σοσιαλιστικαὶ καὶ κομμουνιστικαὶ ἰδέαι εὐνοοῦν τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν τῆς προόδου. Τὸ ἰδεώδες τῶν σοσιαλιστῶν συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ κρατικὴ ἐνέργεια πρέπει ἀποκλειστικῶς νὰ περιορίζηται εἰς τὸ οἰκονομικὸν πεδίον. Πολλὰ ὑπουργεῖα πρέπει νὰ κλείσουν, ἄλλα δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορίσουν τὴν δραστηριότητα, ἐν δὲ μόνον δέον νὰ ἐνδυναμωθῇ, νὰ ἀπορροφήσῃ τὰ ἄλλα, τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν μὲ ἐνθουσιασμόν ἀσπάζονται πολλοὶ χωρὶς νὰ ἦναι σοσιαλισταὶ ἢ κομμουνισταί. Ὁ αἰὼν μας εἶναι κατ' ἐξοχὴν αἰὼν τοῦ συμφέροντος καὶ τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Διὰ πολλοὺς ἠθικὴ, ἰδεώδη ὑψηλὰ, εἶναι πράγματα τεχνητὰ, ἐν μόνον εἶναι φυτικὸν καὶ πραγματικόν, τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀπόλαυσις. Ἄληθής δὲ πρόοδος κατ' αὐτοὺς πρόοδος ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ εἶναι ὁ ὑλικὸς πλουτισμὸς τῶν ἀτόμων, ὁ ἄνετος καὶ ἀπολαυστικὸς βίος.

Ἄλλη ἀντίληψις τῆς προόδου σχεδὸν ἀποκλειστικὴ ὅπως καὶ αἱ δύο προηγούμεναι, εἶναι ἡ διανοητικὴ ἀντίληψις τῆς προόδου. Ἰδρύσατέ σχολεῖα πολλὰ, γεμίσατε τὴν κοινωνίαν ἀπὸ σοφοῦς, αὐτὸ ἀρκεῖ· θὰ ἔχετε τὴν εὐημερίαν, θὰ ἦσθε πολιτισμένοι, θὰ εὐρίσκεσθε εἰς τὸ μεσουράνημα τῆς προόδου. Ἡδη ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐλεγε «γεμίζειν τὰ σχολεῖα σημαίνει ἀδειάζειν τὰς φυλακάς». Ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἔγραφον εἰς ἓν ἔργον μου «Μεταβολαί» (σ.95), βλέπομεν ὅτι καθ' ὄνυχρόνομα Ἀθηναί ἦσαν ἡ φαεινοτάτη ἐστία τῶν γραμμάτων καὶ ἐγγένει τῆς πνευματικῆς ζωῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς συνεπληροῦτο ἢ κατάπτωσις αὐτῶν. Ἡ καταστροφὴ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀποτελεῖται ἐν μέσῳ χορείας ἐκλεκτῶν φιλοσόφων, θαυμασίων ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν· ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι ἀντιπρόσωποι τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς τέχνης δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν καταστροφὴν.

Ἡ Ἰταλία κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ὑπῆρξε χώρα πολιτισμένη ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διεφθαρμένη. Τὰ θαυμάσια τῆς τέχνης δὲν ἠμπόρεσαν νὰ καλύψουν τὰς ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς τῆς πληγᾶς. Ὑπὸ τὴν θαμβωτικὴν αἴγλην τῆς ἀκμῆς τῶν τεχνῶν διεφαίνοντο τὰ μαῦρα σημεῖα τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἠθικοῦ θανάτου.

Δυνάμεθα νὰ πρῖσθῆσωμεν καὶ ἄλλας ἀντιλήψεις τῆς προόδου· ἀλλ' αἱ τρεῖς ἀνωτέρω σημειούμεναι εἶναι οἱ συνηθέστεροι τύποι τοῦ εἰδώλου τῆς προόδου. Θεωροῦμεν τὰς ἐν λόγῳ ἀντιλήψεις μονομερεῖς. Τοὺς θριάμβους τῶν ὀπλων θεωροῦμεν παροδικούς. Ἀποτελέσματα ἀσφαλῆ καὶ διαρκῆ ἔχει μόνον ἐκεῖνος ὁ θρίαμβος ὁ ὁποῖος στηρίζεται καὶ ἐπὶ ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ βύσεων. Ὁ Δημοσθένης εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς του λέγει «ὥσπερ πλοίου καὶ οἰκίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας». Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔγραφε καὶ ὁ φιλόσοφος Φίχτε τὸν γνωστὸν πρὸς τὸν γερμανικὸν λαὸν λόγον τοῦ προπαρασκευάζων τὰς ἠθικὰς βάσεις τοῦ ἔργου τοῦ Βίσμαρκ. Ὁ σοφὸς, ἐλέγεν ὁ Πλάτων, ὁ ἐνάρετος, ὁ σχετικῶς τελειὸς ἄνθρωπος, θὰ εἴπωσιν οἱ σύγχρονοι εἶναι «μουσικός».

Ἡ ἄρμονία τῶν ἀρετῶν ἐν τῷ ἀτόμῳ, ἡ μουσικὴ συμφωνία ἐν τῇ ἀναπτύξει ὅλων τῶν ἐκφάνσεων τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἡ ἰσορροπία ἐν τῇ ὑλικῇ, διανοητικῇ, ἠθικῇ καὶ θρησκευτικῇ προόδῳ, ἰδοὺ ἡ πραγματικὴ καὶ σωτήριος πρόοδος. Οἰαδήποτε ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν τῆς προόδου προκαλεῖ δυσαρμονίαν, ἀνισορροπίαν, καταστροφὴν· οἱ λαοὶ οἱ ὁποῖοι ἐκπαιδεύονται καὶ μορφώνονται ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος περιέχοντος τὸ σύνολον τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς ἄρμονικῆς ἐκείνης προόδου εὐημεροῦν. Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει τὸ παρὸν καὶ περισσότερον ἴσως τὸ μέλλον. Ὡς χριστιανοὶ ἔχομεν σπουδαῖον συντελεστὴν εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς. Αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ δημιουργοῦν τοὺς χαρακτήρας τοὺς καλοὺς, τοὺς κατὰ Χρυσόστομον ἀληθεῖς ἐκείνους φιλοσόφους.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Α.

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
Πανορθόδοξον Συνέδριον συνελθὸν
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ΄.

Ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ ἄρσις τῆς μεταξύ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἡμερολογίου διαφορᾶς εἶνε ἀνάγκη ἀναπόφευκτος καὶ ὅτι οὐδὲν κανονικὸν κώλυμα ὑπάρχει διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου κατὰ τὰ διδόμενα τῆς Ἀστρονομικῆς Ἐπιστήμης, ὁμοφώνως ἀποφασίζει τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ὡς ἐξῆς:

— 1 —

Ἀπαλείφονται αἱ 13 ἡμέραι τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν διαφορὰν αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκ. Συνόδου μέχρι σήμερον ἡλιακὰ ἔτη. Οὕτω: ἡ 1η Ὀκτωβρίου 1923 θὰ λογισθῇ ὡς 14 8]βρίου 1923.

— 2 —

Αἱ ἑορταὶ τῶν ἀπαλειφθεισῶν ἡμερῶν θὰ ἑορτασθῶσιν ἢ ἄπασαι ὁμοῦ τὴν 14ην Ὀκτωβρίου 1923 ἢ ὡς θέλει ὀρίσῃ τοῦτο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἐπαρχίας.

— 3 —

Ἄπαντες οἱ μῆνες τοῦ ἔτους θὰ διατηρήσωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν, ὡς ἔχουσι σήμερον. Ἐν τοῖς δισέκτοις ἐνιαυτοῖς ὁ Φεβρουάριος θὰ ἔχη ὡς σήμερον 29 ἡμέρας.

— 4 —

Θὰ ὑπάρχωσιν, ὡς μέχρι σήμερον, δύο εἶδη ἐτῶν: τὰ κοινά, ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ τὰ δίσεκτα ἐκ 366. Δίσεκτα ἔτη, εἶναι τὰ ἄνευ ὑπολοίπου διὰ τοῦ 4 διαιρούμενα ἔτη, ὡς ἦτο μέχρι σήμερον. Ἐξαιροῦνται μόνον τὰ ἔτη τῶν αἰώνων, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἰσχύῃ ὁ κατωτέρω κανὼν.

— 5 —

Τὰ ἔτη τῶν αἰώνων (δηλ. τὰ λήγοντα εἰς δύο μηδενικά) τότε μόνον θὰ ἦναι δίσεκτα, ὅταν ὁ

ἀριθμὸς τῶν αἰώνων διαιρούμενος διὰ τοῦ 9 δώσῃ ὑπόλοιπον 2 ἢ 6. Ὅλα τὰ ἄλλα ἔτη τῶν αἰώνων θὰ ἦναι ἔτη κοινά. Ἐπομένως μεταξύ τῶν κατωτέρω σημειουμένων ἐτῶν τῶν αἰώνων, θὰ ἦναι δίσεκτα τὰ ὑπογραμμιζόμενα. Οὕτω:

2000	2100	2200	2300	
<u>2400</u>	2500	2600	2700	2800
<u>2900</u>	3000	3100	3200	
<u>3300</u>	3400	3500	3600	3700

Κατὰ τὴν διακανόνισιν ταύτην τὸ μέσον μῆκος τοῦ πολιτικοῦ ἔτους θὰ ἀποτελῆται ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὥρῶν, 48' καὶ 48'' λεπτῶν, ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

— 6 —

Αἱ ἀκίνητοι ἑορταὶ θὰ ἔχωσι τὴν ἡμερομηνίαν, ἣν εἶχον μέχρι σήμερον.

— 7 —

Αἱ κινηταὶ ἑορταὶ θὰ καθορίζωνται ἐκ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις, αἵτινες διατηροῦνται ἄθικτοι, τὸ Πάσχα θὰ ἑορτάζηται τὴν Κυριακὴν, ἣτις ἔπεται τῆ πρώτῃ πανσελήνῳ μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

— 8 —

Ὁ καθορισμὸς τῆς Πασχαλινῆς Πανσελήνου θὰ γίνηται ἐπὶ τῆ βάσει ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν, λαμβανομένων πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπὸ τῆς Ἱππιστήμης πραγματοποιουμένων προόδων, ὁ δὲ καθορισμὸς τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα θὰ γίνηται κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ.

— 9 —

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ παρακαλέσῃ τὰ Ἀστεροσκοπεῖα ἢ τὰ τμήματα τῆς οὐρανοῦ μηχανικῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου καὶ Πουλκόβα (Πετρούπολις) νὰ καταρτίσωσι πίνακας τοῦ Πασχαλίου μακρᾶς διάρκειας, τοὺς ὁποίους θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς ἀπάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας.

— 10 —

Ἡ παροῦσα μεταρρυθμισὶς τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἐμπόδιον πρὸς μεταγενεστέραν αὐτοῦ τροποποίησιν, ἣν ἤθελον ἀποδεχθῆ ἅπασαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι.

Παρατηρήσεις

Εἰς τὴν § 5. Τὸ νέον Ἡμερολόγ. εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ Γρηγοριανοῦ, οὔτινος τὸ μέσον μῆκος τοῦ ἔτους διαφέρει κατὰ 24, ἢ 26 δευτερόλεπτα τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ μήκους τῶν πολιτικῶν ἔτων τοῦ νέου Ἡμερολογίου καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ εἶνε τόσον μικρὰ, ὥστε μόνον μετὰ 877 ἔτη θὰ παρατηρηθῆ διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν. Πράγματι μεταξὺ τῶν ἐπομένων ἔτων τῶν αἰώνων θὰ ἦναι δίσεκτα ἔτη ἐν τῷ Γρηγοριανῷ ἡμερολογίῳ τὰ ὑπογραμμιζόμενα ἔτη ἐν τῷ ἑξῆς πίνακι 2000, 2100, 2200, 2300. 2400, 2500, 2600, 2700, 2800. Ἡ ἀσυμφωνία λοιπὸν θὰ παρουσιασθῆ κατὰ τὸ ἔτος 2800.

Εἰς τὴν § 8. Τῆς ἡμέρας λογιζομένης ἀπὸ μεσονυκτίου εἰς μεσονύκτιον, ἡ πολιτικὴ ἡμερομηνία τῆς πρώτης ἀντιστοιχίας τῆς σελήνης (opposition de la lune) μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν θέλει καθορισθῆ ἐπὶ τῆ βίασει τοῦ χρόνου τοῦ μεσημβρινοῦ, ὅστις διέρχεται διὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Τάφου. Ἡ πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, δηλ. ἐὰν ἡ ἡμερομηνία αὕτη συμπέσῃ Κυριακὴν, τὸ Πάσχα θὰ ἑορτασθῆ τὴν ἐπομένην Κυριακὴν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 5 Ἰουνίου 1923

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **ΜΕΛΕΤΙΟΣ**

† ὁ Κυζίκου **Καλλίνικος**

† ὁ Β. Ἀμερικῆς **Ἀλέξανδρος**

† ὁ Μαυροβουνίου **Γαβριήλ**

† ὁ Νικαίας **Βασίλειος**

† ὁ Δυρραχίου **Ἰάκωβος**

† Ἀρχιμανδρίτης **Ἰούλιος Σκριμπάν**

Β. Ἀντωνιάδης, καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης

Δρ. Μ. Μιλόγκοβιτς, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου

Ὁ Γραμματεὺς

† Ἀρχιμανδρίτης **Γερμανὸς**

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

Β.

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει

Πανορθόδοξον Συνέδρον συνελθὸν

ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς **Α. Θ. Π.** τοῦ

Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'

καὶ διασκεψάμενον κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς 23ης Μαΐου καὶ 5 Ἰουνίου 1923 ἐπὶ τῶν ὄρων, ὑφ' οὓς θὰ ἠδύνατο ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ μετάρρη Διασκέψεως, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ἐξείρεσιν νέου ἡμερολογίου τελειότερου ἐπιστημονικῶς καὶ πρακτικῶς, ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

1. Παρακαλεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅπως μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δηλώσῃ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προθύμως θέλει ἀποδεχθῆ τὸ μέλλον νὰ ἐξευρεθῆ νέον ἡμερολόγιον, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἤθελον ἀποδεχθῆ ἅπασαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι. Ἐὰν δὲ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐθεώρῃ ἑαυτὴν ἀναρμοδίαν ὅπως δεχθῆ τὴν τοιαύτην δήλωσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπαφίεται εἰς αὐτὸ νὰ ποιήσῃ τὴν ὡς ἄνω δήλωσιν ὅπως ἄλλως ἤθελε κρίνη ὀρθόν.

2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προτιμᾷ μὲν ἡμερολόγιον διατηροῦν τὴν συνέχειαν τῆς ἐβδομάδος, δὲν δεσμεύεται δ' ὅμως ἐν τῇ ἀνιλήψει ταύτῃ, ἐν ἣ περιπτώσει αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι συμφωνήσωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν νέου ἡμερολογίου ἀπαιτοῦντος τὴν διακοπὴν τῆς συνεχείας τῆς ἐβδομάδος.

3. Ἐφ' ὅσον θὰ ἐπῆρχετο κοινὴ συγκατάθεσις τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι πρόθυμος νὰ κηρυχθῆ ὑπὲρ τῆς μονιμοποιήσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐν ἡμέρᾳ πάντοτε Κυριακῇ.

4. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ τοιαύτη ἀμετακίνητος Κυριακὴ τοῦ Πάσχα ἀντιστοιχῆ πρὸς τὴν πραγματικὴν Κυριακὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, δι' ἐπιστημονικῆς μεθόδου καθοριζομένην.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 5 Ἰουνίου 1923.

Ἐπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.

Γ.

**Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
Πανορθόδοξον Συνέδριον συνεληθὸν
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'**

Ἐπιληφθὲν κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς 25 καὶ 30 Μαΐου καὶ 5 Ἰουνίου 1923, τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος, «ἐὰν ἡ ὑφισταμένη προτεραιότης μεταξὺ τῶν μυστηρίων γάμου καὶ ἱερωσύνης εἶναι ἀμετακίνητος», καὶ λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι:

ἄμφοτερά τὰ Μυστήρια ταῦτα ἀπὸ τε δογματικῆς καὶ μυστηριακῆς ἀπόψεως ἐξεταζόμενα δὲν ἀποκλείουσιν ἄλληλα,

καὶ ὅτι ἡ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας πάσαι ὁρισθεῖσα καὶ μέχρι τοῦδε κρατοῦσα σχετικὴ πράξις ἐπιδέχεται τροποποίησιν, ὑπαγορευομένην σήμερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τῆς διακονούσης καὶ τῆς διακονουμένης Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον ὑπονοεῖται μὲν εἰς Γραφικὰς ρήσεις (πρβλ. Α'. Κορ. 9, 5.), ἀνεκτὴ δ' ἐστὶ καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας (πρβλ. ἰ. καν. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ).

Ἀποφασίζει ποῦ μὲν ὁμοφώνως, ποῦ δὲ κατὰ πλειοψηφίαν:

1. Δέχεται ὅτι δὲν ὑφίσταται λόγος δογματικὸς μονίμου προτεραιότητος μεταξὺ τῶν μυστηρίων γάμου καὶ ἱερωσύνης καὶ συνεπῶς θεωρεῖ κατ' ἀρχὴν ἐπιτρεπόμενον τὸν γάμον τῶν ἱερέων καὶ διακόνων μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἔξαιρουμένων μόντοι ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι δεσμευθῆ διὰ μοναχικῆς εὐχῆς.

2. Δικαιοῦνται αἱ Σύνοδοι τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ὅπως ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ ἀρμοδίου Ἐπισκόπου ἐπιτρέπωσιν εἰς τοὺς αἰτοῦντας ἱερεῖς καὶ διακόνους τὴν σύναψιν γάμου.

3. Τὸ μέτρον τοῦτο λογίζεται κανονικῶς ἔγκυρον μέχρι τῆς συγκλήσεως Πανορθόδοξου Συνόδου, ἣτινι μόνῃ ἀπόκειται ὅπως περιβάλῃ τὴν διάταξιν ταύτην διὰ κύρους καθολικοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 5 Ἰουνίου 1923.

Ἐπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.

Δ.

**Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
Πανορθόδοξον Συνέδριον συνεληθὸν
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'**

Ἐπιληφθὲν κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς 25 καὶ 30 Μαΐου καὶ 5 Ἰουνίου 1923 τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὑπὸ ἐπίγειουσαν

ὄλως μορφὴν προβάλλοντος ἐν τισὶ τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ζητήματος περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν ἐκ θανάτου τῶν ἰδίων συμβιωῶν χηρευσάντων ἱερέων καὶ διακόνων,

καὶ λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἔκπαλαι καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς κανονικὰς διατάξεις ἔχουσα σχετικὴ πράξις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας δὲν ἔχει ἄθικτον τὴν ἱερότητα καὶ τὸ κύρος ἀναλλοίωτον καὶ ὅτι ὡς τοιαύτη ἐπιδέχεται τροποποίησιν ὑπαγορευομένην ὑπὸ ἐπίγειουσαν ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων τινῶν ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀποβλέπουσαν εἰς αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς ὅλης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ποιμαίνουσης τε καὶ ποιμαινομένης,

Ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

1. Θεωρεῖ ἐπιτρεπόμενον τὸν δευτέρου γάμον εἰς τοὺς συνεπείᾳ θανάτου χηρεύσαντας ἱερεῖς καὶ διακόνους, ὡς μὴ ἀντιβαίνοντα εἰς τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, μᾶλλον δὲ καὶ προλαμβάνοντα μῶμον κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως.

2. Δικαιοῦνται αἱ Σύνοδοι τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ὅπως ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ ἀρμοδίου Ἐπισκόπου ἐπιτρέπωσιν εἰς τοὺς αἰτοῦντας ἐν χηρείᾳ ἱερεῖς καὶ διακόνους τὴν σύναψιν δευτέρου γάμου.

3. Λογίζεται τὸ μέτρον τοῦτο κανονικῶς ἔγκυρον μέχρι τῆς συγκλήσεως Πανορθόδοξου Συνόδου, ἣτινι μόνῃ ἀπόκειται ὅπως περιβάλῃ τὴν διάταξιν ταύτην διὰ κύρους καθολικοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 5 Ἰουνίου 1923.

Ἐπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.

Ε.

**Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
Πανορθόδοξον Συνέδριον συνεληθὸν
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'**

καὶ διασκεψάμενον κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς 30 Μαΐου καὶ 1 καὶ 5 Ἰουνίου 1923 ἐπὶ τῶν κάτωθι ζητημάτων, ἐν ἐκτιμήσει καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων τῶν ἐπὶ μέρους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον καθόλου τῆς τε διακονούσης καὶ διακονουμένης Ἐκκλησίας,

Ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

1. Διάκονος πρὸ τοῦ 21 ἔτους τῆς ἡλικίας μὴ χει-

ροτονεύσθω, μήτε Πρεσβύτερος πρὸ τοῦ 24, μήτε Ἐπίσκοπος πρὸ τοῦ 30.

2. Τὸ ποιμαντορικὸν καθήκον συνυπονοεῖ ἀπαραιτήτως τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐπάρκειαν τοῦ ποιμένου τῆς Ἐκκλησίας, ἀπόκειται δὲ τῇ κατὰ τόπους Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅπως διαπιστοῦσα τὴν ἐπάρκειαν ταύτην τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς κληρικῶν ἐνεργῇ τὸ προσήκον.

3. Εὐρίσκομεν ὀρθὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α΄ Κορ. 11, 14) καὶ τὰς διατάξεις καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὅπως κείρηται ἡ κόμη τῶν κληρικῶν, καὶ ὅπως ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξωτερικὴ περιβολὴ αὐτῶν, μὴ ἀπομακρυνομένη τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐνδυμασίας τῶν λαϊκῶν, τηρῇ ἀπαρεγκλίτως τὰς περὶ χρωμάτων καὶ πολυτελείας ἀρχαίας κανονικὰς διατάξεις. Αἱ λοιπαὶ λεπτομέρειαι ἀνήκουσιν εἰς τὰς Συνόδους τῶν ἐπιμέρους Ἐκκλησιῶν.

4. Ἡ μοναχικὴ εὐχὴ συνισταμένη εἰς τὸ μικρὸν καὶ μέγα σχῆμα θεωρεῖται ὑποχρεωτικῶς τηρητέα ἰσοβίως, ἔφ' ὅσον ἐδόθη οὐχὶ ἐνωρίτερον τοῦ 25ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

5. Θεωροῦνται ὑποχρεωτικῶς κωλύματα τοῦ γάμου πάντα τὰ ρητῶς ὀνομαζόμενα ἐν τοῖς Κανόσις Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τὰ ἐκτὸς τούτων κατὰ μεταγενεστέρως διατάξεις φερόμενα κωλύματα ἐξοικονομοῦνται ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Συνόδων κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας.

6. Ἐπειδὴ παρατηρήθη ἐνιαχοῦ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν χαλάρωσις τῶν δεσμῶν τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ διαζύγιον, ἀποφαινόμεθα ὅτι τότε καὶ μόνον γάμος ἐκκλησιαστικῶς συναφθεὶς θεωρεῖται καὶ ἐκκλησιαστικῶς διαλελυμένος, ὅταν ἢ ἀρμοδία ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ κηρύξῃ αὐτὸν ὡς τοιοῦτον. Ἐν τῇ διαλύσει δὲ τοῦ γάμου τὸ ἔνοχον μέλος δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ἕτερου γάμου κοινωνίαν πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους ἀπὸ τῆς διαλύσεως. Ἐν οὐδεμίᾳ δὲ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ ἔλθῃ εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ ἀπεδείχθη δικαστικῶς ὅτι διεπράχθη ἢ μοιχεία, ἔξ ἧς προήλθεν ἢ διάλυσις τοῦ γάμου.

7. Ἐπαφίνας εἰς τὰς ἐπιμέρους Ἐκκλησίας ὅπως ρυθμίσωσιν ἐκάστοτε τὸν χρόνον τοῦ μετ' ἀργίας ἑορτασμοῦ τῶν ἐν μέσῳ τῆς ἑβδομάδος συμπιπτουσῶν ἑορτῶν τῶν ἁγίων μέχρις ἐξευρέσεως καὶ ἀποδοχῆς νέου ἡμερολογίου, προβλέποντος τὸν καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἑορτασμὸν ὠρισμένων ἑορτῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὀλιγοστεύσεως τῶν ἡμερῶν ἀργίας.

8. Προκειμένου περὶ νηστειῶν, ἐκάστη ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ δύναται νὰ χειραγωγῆται ἐκ τοῦ ἘΘ' Ἀποστολικοῦ Κανόνος ὀρίζοντος: «Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα οὐ νηστεύει, ἢ Τετράδα ἢ Παρασκευὴν, καθαιρείσθω· ἐκτός εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω». Διὰ τὰς ἐκάστοτε δὲ ἀναγκαίας οἰκονομίας ἔστω ὡς χειραγωγὸς τὸ εἰς τὸν αὐτὸν κανόνα σχόλιον τοῦ Βαλσαμῶνος ἔχον ἐπὶ λέξει οὕτω: «Σημείωσαι ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος ὅτι κυρίως μία ἐστὶ νηστεία, ἢ τεσσαρακονθήμερος, ἢ τοῦ Πάσχα. Εἰ γὰρ ἦσαν καὶ ἄλλαι, ἐμνήσθη ἂν καὶ τούτων δὲ κανόν. Πλὴν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας νησιτίμους, ἡγουν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ νηστεύοντες οὐκ αἰσχυνησόμεθα...».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 5 Ἰουνίου 1923.

Ἐπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.

ΣΤ'.

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
Πανορθόδοξον Συνέδριον συνελθὸν
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'

ἀποφασίζει ὁμοφώνως κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1 Ἰουνίου 1923:

1. Δέχεται μετὰ χαρᾶς τὴν διαβιβασθεῖσαν πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τρανσυλβανίας Νικολάου, περὶ πανηγυρικοῦ ἑορτασμοῦ κατὰ τὸ 1925 τῆς 1600 ἐπετείου τῆς ἐν Νικαίᾳ Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

2. Παρακαλεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν, ἵνα τὸ γεγονός τοῦτο ἑορτασθῇ ἐπαξίως ὑφ' ὅλης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον κατὰ τόπους, ἀλλὰ καὶ διὰ συγκλήσεως Πανορθόδοξου Συνόδου, ἐπὶ προγράμματι ἐπιλύσεως πάντων τῶν ἀπασχολούντων ἐν τῷ παρόντι τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ζητημάτων.

3. Προστίθεται ἡ εὐχὴ ὅπως εἰς τὸν συνεορτασμὸν τοῦτον προσκληθῶσιν καὶ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ἀποδεχόμεναι τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Ἰουνίου 1923.

Ἐπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.

Ζ΄.

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει
 Πανορθόδοξον Συνέδριον συνεδριάζον
 ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π.
 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
 κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ΄

γενόμενον ἐν γνώσει ὅτι συνήλθεν ἐν Μόσχᾳ Ἐκκλησιαστικὴ κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις, ἣτις μεταξὺ ἄλλων ἀντικανονικῶν ἀποφάσεων ἐξέδοτο καὶ ἀπόφασιν καθαιρέσεως τοῦ ἐν φυλακῇ κρατουμένου Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας Τύχωνος,

Ἀποφασίζει ὁμοφώνως τάδε:

1. Ἐκφράζει θλίψιν μὲν διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην ἐναντίον τοῦ Πρωθιεράρχου τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Ἀγιωτάτης

Ἐκκλησίας, ἐν ᾧ μάλιστα χρόνῳ διαρκεῖ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ, συμπάθειαν δὲ ἐγκάρδιον πρὸς τὸν ὁμολογητὴν Πατριάρχην,

2. Ἀναπέμπει δέησιν πρὸς τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ ἐνισχύσεως αὐτοῦ μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς ἐν τῷ καλῷ τῆς πίστεως ἀγῶνι,

3. Ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἐκ τῶν δεσμῶν αὐτοῦ τε καὶ τῶν συνδεσμίων του ἱεραρχῶν καὶ λοιπῶν κληρικῶν,

4. Παρακαλεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅπως διασκεφθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν περὶ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ ἔκκλησιαστικῆς καταστάσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δοθῇ καθοδήγησις ἀσφαλῆς εἰς τὴν τεταραγμένην θρησκευτικὴν συνείδησιν τοῦ δεινῶς ἐν τῇ πίστει δοκιμαζομένου εὐσεβοῦς Ρωστικοῦ λαοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 6 Ἰουνίου 1923.

(Ἔπονται αἱ αὐταὶ ὑπογραφαί.)

Η ΤΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΗ ΛΗΞΕΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Χθὲς Παρασκευὴν προεξαρχούσης τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Μελετίου, ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἐπισφράγισις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου παρόντων καὶ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν, τῶν Ἐντιμοτάτων Συμβούλων καὶ τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ὑπαλλήλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς. Τὸν λόγον ἔλαβον κατὰ σειρὰν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ρωσσίας, Σερβίας, Κύπρου, Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας μεθ' οὓς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας ἀπὸ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ εἶτα ἐπισφράγισεν τὴν τελετὴν ὁμιλήσασα ἡ Α. Θ. Π.

Τὰς προσφωνήσεις δημοσιεύομεν ἀκολουθοῦντες τὴν χρονικὴν σειρὰν αὐτῶν.

* * *

α΄.) Τοῦ Σεβ. Μη]λίτου Κυζίκου ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

Ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λήξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ πρώτου τούτου Πανορθόδοξου Συνεδρίου τὸ ὁποῖον θὰ σημειώσῃ πάντως σταθμὸν ἀξιοσημείωτον

ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας δόξαν ἀναπέμπων τῷ δοτήρι παντὸς ἀγαθοῦ ἐκφράζω τὴν εὐχὴν ὅπως τὸ Συνέδριον τοῦτο χρησιμεύσῃ ὡς ἀφειτηρία συνεχεστέρας καὶ στενωτέρας ἐπικοινωνίας τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐπίλυσιν οὐ μόνον τῶν γενικωτέρας φύσεως ζητημάτων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐμπιπτόντων σπουδαίων τοιούτων εἰς δόξαν τῆς μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς διατράνωσιν τῆς ἀδιασπάστου ἐνότητος καὶ ἀλληλεγγύης, ἣτις δέου νὰ βασιλεύῃ μεταξὺ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς.

β΄) Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Β. Ἀμερικῆς

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Παναγιώτατε ἡμῶν Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Βαθέως λυποῦμαι, διότι δὲν δύναμαι διὰ τοῦ ἰδίου μου στόματος νὰ ἐκφράσω Ἑλληνιστὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα μὲ συνταράττουσι τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἀλλὰ βεβαίως ἐκτὸς τῆς γλώσσης τῶν φθόγγων ὑπάρχει καὶ ἄλλη γλῶσσα ὑψηλοτέρα, ἡ γλῶσσα τῆς ψυ-

χῆς τῆς Ὁρθοδόξως χριστιανικῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἄνευ ἐθνικῆς διακρίσεως, ὑπάρχει πάντοτε κάτι Ἑλληνικόν, διότι πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἐδέξαντο ἠμφιεσμένην τὴν ὠραίαν στολὴν τὴν συνυφασμένην διὰ τῶν κόπων τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, καταυγασθείσης ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Ὑπάρχει ἡ γλῶσσα τῆς καρδίας, διότι πάντες ἡμεῖς εἴμεθα ἠνωμένοι εἰς ἐν διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῶν στιγμάτων τοῦ Χριστοῦ, ἅπερ πάσαι αἱ Ἐκκλησίαι ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν φέρουσιν ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπείρου νύκκης ἀγάπης πρὸς τὴν Μεγάλην ἡμῶν Μητέρα τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν Ἄγγελον αὐτῆς τὸν Προκαθήμενον, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἐν τῷ ὁποίῳ βαθέως τιμῶμεν τὸν ἴδιον ἡμῶν Ἱεράρχην Πατέρα καὶ χειραγωγόν, τοῖθ' ὅπερ σαφῶς κατεφάνη καὶ ἐν ταῖς συνεδρίαις τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου.

Ἀπεφασίσσαμεν νὰ εἰσαγάγωμεν νεωτερισμούς τινας ἀλλ' ἐν τοῖς νεωτερισμοῖς τούτοις ἀκούεται ὁ ἦχος τῆς ἀγίας ἀρχαιότητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Μήπως ἡ εἰσαγωγή τοῦ νέου Πανορθόδοξου Ἡμερολογίου δὲν εἶναι ὁ πρῶτος λίθος διὰ τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐνώσεως πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ; Μήπως ἡ ἀπόφασις περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπὶ τῇ χιλιοστῇ ἑξακοσιοστῇ ἐπετηρίδι τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν ὀμιλεῖ ἡμῖν περὶ ἐπανόδου τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ; Μήπως καὶ αἱ ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ ἡμετέρου Συνεδρίου αἱ τείνουσαι εἰς τὴν ἰατρειάν πληγῶν τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι εὐκαιροὶ, δὲν εἶναι ἐπίκαιροὶ; Καὶ δὲν προμνηστεύεται ἡ ἡμετέρα Συνάθροισις τὸν εὐτυχῆ ἐκεῖνον καιρὸν ὅτε παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ θὰ ὑπάρχωσι διαρκεῖς Πανορθόδοξοι συνελεύσεις ἐξ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν; Ὅπερ καὶ γένοιτο! γένοιτο

Ἐσχον τὴν μεγίστην εὐτυχίαν νὰ Σὲ ἴδω, Παναγιώτατε Δέσποτα, κατὰ τὰς θριαμβευτικὰς ἡμέρας τῆς εἰσόδου Σου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Συνέβη τοῦτο ἐν Ἀμερικῇ, ὅτε οὐ μόνον οἱ Ὁρ-

θοδοξοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἑτερόδοξοὶ χαρμοσύνας Σὲ ἐχαιρέτιζον. Ἦτο τοῦτο θρίαμβος τῆς Ὁρθοδοξίας. Σὲ εἶδομεν νῦν καὶ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, ἐθλίβημεν καὶ θλιβόμεθα, ἀλλὰ καὶ καταπλητόμεθα ἐκ τῆς ἀνδρείας Σου. Ἐστω ἡ ἡμετέρα, πιστεύομεν δὲ καὶ ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, θλίψις αὕτη διὰ τὰ ἐνταῦθα συμβάντα εἰς παραμυθίαν Σοι καὶ ἐνίσχυσιν.

Ὡς Ρῶσσοι τὸ γένος δὲν δύναμαι ἐν τέλει νὰ μὴ εὐχαριστήσω δι' ἐδαφιαίας ὑποκλίσεως τὴν Μεγάλην Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον διὰ τὴν εὐσυμπάθητον ὑμῶν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐσταυρωμένην Ρωστικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ὁμολογητὴν Πατριάρχην αὐτῆς Τύχωνα.

γ.) Τοῦ Σεβ. Μη]λίτου Μαυροβουνίου

ΓΑΒΡΙΗΛ

Ὡς Ἀντιπρόσωποι τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας δηλοῦμεν ὅτι εἴμεθα εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου, ἐλπίζομεν δ' ὅτι καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐπίσης θὰ εἶναι εὐχαριστημένοι.

Ἐπὶ τῇ λήξει δὲ τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν αἰσθανόμεθα αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ ἐπιτυχὴς ἐξέλιξις τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν, ἡ καταλήξασα εἰς τὴν αἰσίαν καὶ ταχεῖαν διεκπεραίωσιν τόσων σοβαρῶν ζητημάτων, ἐπειγούσης μάλιστα μορφῆς, ὀφείλεται πρὸ παντός, εἰς τὴν πεπνυμένην διεύθυνσιν τῶν συζητήσεων ἀπὸ μέρους τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος.

Εἶναι δὲ λίαν εὐχάριστον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν, ἐξεταζόμενον ἀπὸ μερικῆς καὶ γενικῆς ἀπόψεως. Ἀπὸ μερικῆς διότι πολλαὶ ἀνάγκαι τῶν ποιμνίων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν πρόκειται νὰ θεραπευθῶσι διὰ τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων. Ἀπὸ γενικῆς δέ, διότι διὰ τῆς συναθροίσεως ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διεπιστώθη ὅτι ἡ μετὰ τῶν τελευταίων τούτων θεωρητικῶς μέχρι

σήμερον ὑφισταμένη ἐνότης ἐξεδηλώθη ἤδη καὶ ἐμπράκτως καὶ πεπαρρησιασμένως δυνάμεθα σήμερον νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ μεγάλη ἠθικὴ δύναμις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ ἐκδηλουμένη ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν σχέσεσι καὶ ἐνσαρκουμένη ἐν τῇ πρωτοθρόνῳ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἀποτελεῖ ἀρραγῆ θεμέλιον, ἐφ' οὗ βασιζομένη ἡ Ὁρθοδοξία δεικνύει εἰς πάντας τὴν δόξαν καὶ τὸ κάλλος Αὐτῆς.

Καὶ ἤδη εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ἀπερχόμενοι εἰς τὴν προσφιλεῖν χώραν ἡμῶν ἐγώ τε καὶ ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς κ. Μιλάνκοβιτς παρακαλοῦμεν ἐν πρώτοις Αὐτὴν ὅπως ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ὑψιστον εὐπροσδέκτοις ἐντεύξεσιν Αὐτῆς, μὴ παύσῃται εὐχομένη ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχριστιανῶν Βασιλέων ἡμῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Μαρίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν κλήρου καὶ λαοῦ, τοῦ πάντοτε αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως τρέφοντος πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Θεωροῦμεν ἐπεὶ καθῆκον ἡμῶν ὅπως ἐκφράσωμεν ἐγκαρδίους εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἁγιωτάτην Μεγάλην Ἐκκλησίαν Κων]πόλεως καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Παναγιώτατον Προκαθήμενον αὐτῆς διὰ τὴν θερμὴν καὶ φιλόφρονα ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν τῆς ὁποίας ἐτύχομεν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐνταῖθα διαμονῆς ἡμῶν. Διαβεβαιούμεθα δὲ ἀμφότεροι ὅτι δὲν θὰ λείψωμεν καὶ διὰ ζώσης φωνῆς νὰ γνωρίσωμεν ταῦτα πάντα πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν εὐσεβῆ Σερβικὸν λαόν.

Εἶθε ὁ Πανάγαθος Θεὸς νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ ὁμόνοιαν, ἀγάπην καὶ ἀδελφωσύνην εἰς ἀπάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ τὰ εὐσεβῆ αὐτῶν Ἔθνη πρὸς δόξαν τοῦ παναγίου ὀνόματος Αὐτοῦ.

δ.) Τοῦ Σεβ. Μη]λίτου Νικαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

**Παναγιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα,
τιμιώτατοι Ἐταῖροι.**

Λίαν ἐνθαρρυντικὸν καὶ παρήγορον εἰς ἐμὲ φαίνεται, ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἰ-

καναὶ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προθύμως κληθεῖσαι ἀπέστειλαν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους, ἵνα συσκεφθῶσι περὶ διαφόρων σοβαρῶν καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἐκ τῶν ζητημάτων τούτων πολλὰ ἀπὸ καιροῦ ἦσαν ὑπὸ μελέτην καὶ συζήτησιν, ἅπαντα δ' ἔχρηζον κοινῆς συνεννοήσεως πρὸς αἰσίαν διακανόνισιν αὐτῶν. Εὐτυχῶς δὲ σήμερον ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἐνθέου ζήλου καὶ φιλαδέλφου πνεύματος προκαταρκτικῶς ἐκανονίσθησαν ὡς ἤρμοζεν.

Ἀπόκειται δὲ εἰς αὐτὰς τὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπιτοπίως μελετῶσαι αὐτὰ, νὰ καταλήξωσιν, ἐν κοινῇ πάντοτε συνεννοήσει, εἰς ὁμόνοιαν προλεαίνουσιν καὶ μείζονα ἄλλα διὰ τὰς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἀγαθά. Τούτων δὲ πάντων τὸ κορύφωμα θὰ εἶναι ἡ κοινὴ πάντων τῶν εἰς τὸν Κύριον πιστευόντων ὁμοφροσύνη καὶ ἀδελφικὴ ἔνωσις, ἡ ἀπ' αἰῶνων ποθητή.

Εἰς τοῦτο δ' ἔχοντες ἐντεταμέναις τὰς δυνάμεις τοῦ Πνεύματος, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ἐξω δὲ βάλλοντες πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον, θὰ φθάσωμεν σὺν Θεῷ εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης μετὰ ὑπερεκχειλοῦς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἣτις οὐδέποτε ἐκπίπτει.

Ταῦτα προσφωνῶ πρὸς πάντας ὑμᾶς ἐκ μέρους τῆς γηραιᾶς αὐτοκεφάλου ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἣν ηὐτήχησα νὰ ἐκπροσωπήσω εἰς τὸ νῦν ἐπισφραγίζον τὰς ἐργασίας αὐτοῦ Πανορθόδοξον ἐνταῦθα Συνέδριον.

Ὑμεῖς δέ, Παναγιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, δεήθητε τοῦ παναγίου Θεοῦ, ἵνα το θεάρεστον καὶ φιλάδελφον τοῦτο ἔργον αἰσίως ἐπὶ τὰ πρόσω χωρῆ εἰς δόξαν Χριστοῦ, εἰς κοινὸν πάντων ἀγαθόν, εἰς εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

έ.) Τοῦ Σεβ. Μη]λίτου Δυρραχίου

ΙΑΚΩΒΟΥ

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, Παναγιώτατε καὶ Θειώτατε Δέσποτα, οὐδὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ οὐδὲ νὰ παρατηρήσῃ ἐπὶ τῶν σήμερον ληγουσῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου.

Ἐκφράζει τὴν πολλὴν καὶ ἄμετρον χαρὰν τῆς ὅτι δι' αὐτοῦ ἐγένετο μέγα βῆμα πρῶτον πρὸς διαρρυθμισιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν βίου διὰ τῆς τροποποιήσεως ὠρισμένων σημείων τῶν παραδεδυμένων, ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἀναλλοιώτων δογμάτων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ δεύτερον πρὸς στενοτέραν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῶν ἐπὶ μέρους Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τοῦθ' ὅπερ πάντως θὰ ἀποφέρῃ πολὺν ἐν τῷ μέλλοντι τὸν καρπὸν.

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ καθήκον ἐπιβεβλημένον νὰ ἐκφράσῃ κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Μητέρα αὐτῆς Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ἐφ' οἷς ἐν τῷ παρελθόντι κεκοπίακεν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ, ἣν ἔσχε διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ παρόντος Συνεδρίου, ὅπερ μέλλει νὰ σημειώσῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου Καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας σταθμὸν πολυσήμαντον.

Ὁ ἀγιώτατος Οἰκουμενικὸς Θρόνος ὁ τὴν προεδρείαν τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κανονικῶς κεκτημένος καὶ ἐξασκῶν συγκαλέσας ἐν ταῖς δυσχειμέροις ταύταις δι' Αὐτὸν ἡμέραις, τὸ παρὸν Πανορθόδοξον Συνέδριον διετράνωσεν ἅπαξ ἐν τὴν συνέχισιν τῆς ἀπ' αἰώνων κεχαραγμένης ὑψίστης Αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἣτις ἦτο καὶ εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ ἐπιδιώξις καὶ προάσπισις τῶν συμφερόντων τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀνεξαρτήτως τῶν καιρικῶν δι' Αὐτὸν περιστάσεων.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Αὐτῆς Προέδρου διατρανοῖ δι' ἐμοῦ τὴν πολλὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν ἀπεριόριστον αὐτῆς σεβασμὸν πρὸς τὸν προκαθήμενον τῆς ὅλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Μελέτιον, οὗτινος ἡ μεγάλη ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ φυσιογνωμία καὶ τὸ ἐξέχον κῦρος προσέδωκαν καὶ προσδίδουσιν ὑψίστην σημασίαν εἰς τὸ παρὸν Πανορθόδοξον Συνέδριον.

ς.) Τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου

ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΚΡΙΜΠΑΝ

Παναγιώτατε,

Κύριοι,

Ἐὰν μεγάλη ἦτο ἡ χαρὰ μας ὅτε πρὸ μηνὸς ἠνοιγομεν τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην, πόσον ὀφείλει νὰ εἶναι μεγαλητέρα τόρα ὅτε κλείομεν αὐτή! Πράγματι, πᾶσα ἑναρξίς εἶναι μία ἀναμονή, μία ἐλπίς, μία ὑπόσχεσις. Ἡρξίσαμεν τὰς ἐργασίας ἡμῶν χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τί θὰ προήρχετο ἐξ αὐτῶν. Σήμερον εἰς τὸ τέλος δυνάμεθα νὰ χαρῶμεν διὰ τοὺς συγκομισθέντας καρπούς, οἱ ὅποιοι ὡς ἐν σπέρματι ὑπῆρχον κατὰ τὸ ἀνοιγμα τῆς Συνδιασκέψεως ἡμῶν. Αἱ ἐργασίαι ἡμῶν ἠυλογήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἐπῆρξαν γόνιμοι. Ἐπάρχει τι διὰ τὸ ὅποιον νὰ χαρῆ κανεῖς. Εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς συγκομιδῆς. Ἐχομεν τόρα κατὶ θετικόν. Αἱ προσπάθειαι ἡμῶν δὲν ἔδαπανήθησαν εἰς μάτην. Θὰ ἐχῶσιν μίαν καλὴν ἀπήχησιν ἐν ὅλῃ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἴδου διατί ὀφείλομεν νὰ χαρῶμεν εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν τόσον ὅσον ἐχάρημεν καὶ κατὰ τὴν ἑναρξιν.

Βεβαίως ὅλα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φανῶσιν ιδεώδη κατὰ τὸ διάστημα τῆς Συνδιασκέψεως. Ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρήσῃ τις ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐλλείψεις εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ πάλιν εἶναι πάρα πολὺ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἠδυνή-

θημεν νὰ πράξωμεν. Μετὰ τόσην μακρὰν ἐλλειψιν ἐπικοινωνιῶν, εὐεξήγητον τυγχάνει, ὅτι διάφοροι τρόποι σκέψεως ἐπεκράτησαν ἐν τοῖς διαφόροις τμήμασι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἶναι λίαν εὐεξήγητον ὅτι δὲν κατωρθώσαμεν νὰ συμφωνήσωμεν ἐν τισι τῶν συζητηθέντων ζητημάτων. Τὸ οὐσιώδες εἶναι ὅτι συνεφωνήσαμεν ἐπὶ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων ζητημάτων, ἅτινα ἀναμένουν ἀληθῶς ταχείαν λύσιν.

Ἄλλὰ τὸ κυριώτερον πάντων εἶναι ὅτι συνήλθομεν ἐπὶ τὸ αὐτό. Τοῦτο εἶναι μία ἀρχή. Συνεδριαῶς τὸ παρὸν, δεόν νὰ ἀποβῶσι θεσμοὶ διαρκῆς διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐνισχυθῇ περισσότερο ἢ ὀρθόδοξος συγκέντρωσις.

Ἐπαινοῦντες τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Μελέτιον τὸν Δ΄ διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ συνεδρίου καὶ εὐχαριστοῦντες Αὐτὸν διότι ἐποίησε τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, ἃς εὐχηθῶμεν ἐπίσης ὅπως τὸ Συνέδριον τοῦτο ἀκολουθήσωσι καὶ ἄλλα γονιμώτερα.

Καὶ ἐὰν πρὸ μιᾶς ἀκριβῶς ἐβομάδος ἐγενέμεθα μάρτυρες εἰδεχθῶν σκηνῶν κατὰ τοῦ σεπτοῦ προσώπου καὶ ἀπαραβιάστου τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου τοῦτο αὐξάνει ἐτι μᾶλλον τὴν πεποίθησίν μας, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἤμεθα στενῶς συγκεντρωμένοι ὡς ὄργανον Ὁρθοδόξου ἐνότητος καὶ δυνάμεως ἐναντίον τοῦ ὁποίου οὐ κατισχύσουσι πύλαι Ἰαδου.

Εἶθε ὅ,τι ἐγένετο τόσον καλῶς ἀντιληπτὸν καὶ ὅπερ συνετέλεσε εἰς τὴν ὠρίμανσιν τόσων ἀγλιῶν καρπῶν, νὰ ἀποβῇ ἰσχυρὸν σπέρμα μελλοντικοῦ ἀμητοῦ.

ζ.) Τοῦ Σεβ. Μη]λίτου Νεοκαισαρείας
ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐκ μέρους τῆς Ἀγ. καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν ἐντιμοτάτων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν ἡμῶν τὴν ἐγκάρδιον ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λήξει τῶν κοινωφελῶν ἐργασιῶν τοῦ πρώτου τούτου ἐν Κων]πόλει Πανορθοδόξου Συνεδρίου. Τοῦτο ἰ-

φείλεται βεβαίως ὡς ἐκ τῶν γενομένων προσφωνήσεων ἐδηλώθη εἰς τὴν δεξιὰν κατεΐθυσιν ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Πολυσέπτου καὶ ρηξικελεύθου Θειοτάτης Παναγιότητος, τῶν γενομένων κατὰ τὰς δέκα ὡς ἄρτι ἠκούσαμεν συνεδριάσεις τοῦ Συνεδρίου Θεολογικῶν καὶ Ἐπιστημονικῶν συζητήσεων ἀλλ' ἀναμφιβόλως καὶ εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν Ἐκκλ. πείραν ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν μελῶν αὐτοῦ, τῶν τε Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου καὶ τῶν ἔλλογιμωτάτων Καθηγητῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὑπὸ τὴν σεπτὴν προεδρείαν τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος Πανορθοδόξου Συνεδρίου ἔλαβε χώραν δυστυχῶς ἐκτροπὸς τις καὶ τὰ μάλιστα βανδαλικὴ σκηνὴ οὐχὶ ὁμως ἐκ μέρους τοῦ ὄντως εὐσεβάστου Ὁρθοδόξου λαοῦ Κων]πόλεως ἀλλ' ὀλιγίστων προσώπων ὅπως ἀναισθήτως γενομένων ὄργανον ἄλλων καὶ οὐδέποτε φαντασθέντων καὶ τούτων τὴν φρικαλέαν ὀλισθηρότητα εἰς τὴν ὁποίαν κατωλίσθησαν.

Ἄλλὰ νεφύδριον ἦν τοῦτο καὶ παρήλθεν ὅπως τοσαῦτα ἄλλα νέφη καὶ νεφύδρια ἐπὶ 1612 ἔτη παρήλθον ἐν πόνοις μὲν καὶ στοναχῇ ἐπωδύνῳ ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐκλειαν τῆς Μεγάλης ταύτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καταλήγοντα.

Καὶ νῦν ἐπὶ τῇ ἤδη κηρυχθείσῃ λήξει τοῦ Συνεδρίου καὶ τῇ αἰσίᾳ ἀπελεύσει τῶν πόρρωθεν συνόδων εἰς τὰ ἴδια, πλὴν τῆς δικαίας χαρᾶς, ἣν θ' ἀποκαμίξῃ ἕκαστος ἀντιπρόσωπος τῶν διαφόρων Ὁρθοδόξων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ καρποφόρῳ συμμετοχῇ ἐν αὐτῷ ὃ μὲν Σεβασμ. Ρῶσος Ἀρχιεπίσκοπος, ἃς εἶπη εἰς τοὺς μαι' αὐτοῦ ἐγγὺς καὶ πόρρω πάσχοντας ἐξ οἰκείων ἀδελφούς καὶ τέκνα πνευματικὰ ὅτι, ἃς εἶναι τὰ παθήματά των μικρὰ παραμυθία ὅτι ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἡ προκαθιζομένη τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ Σύμπαντος Κόσμου, ἐπὶ αἰῶνας ἤδη δηλ. ἐπὶ 1612 ἔτη ἐν ἀπηνέσις ἐνίοτε διωγμοῖς καρτερικῶς αἶρει τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου συκοφαντούμενη καὶ τρυχομένη ἔσσωθεν καὶ ἔξωθεν ἀλλ' οὐδέποτε ἀπώλεσεν οὔτε θ' ἀπολέσῃ τὰς εἰς τὸν Θεὸν δικαιοκρίτην ἐλπίδας

αὐτῆς χριστομιμήτως εὐχομένη ὑπὲρ τοῦ ἄνωθεν φωτισμοῦ τῶν ἐπὶ 1612 ἔτη ἐκάστοτε ποικιλαχῶς ἐπηρεαζόντων αὐτήν.

Οἱ τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Ρουμανίας Σεβαστοὶ καὶ ἐρίτιμοι ἀντιπρόσωποι ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἄς εἴπωσιν ἐπίσης ἀπερχόμενοι εἰς τὰς οἰκείας Ἐκκλησίας ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν ἐνταῦθα κατὰ τὰς θεολογικὰς συνεδριάσεις των καὶ συζητήσεις καὶ ὅσα ἄλλα Εὐαγγελικὰ θὰ ὑπαγορεύσῃ αὐτοῖς ἡ στοργικὴ των καρδιά.

Ὁ δὲ Σεβασμιώτατος καὶ πεπνυμένος Ἀντιπρόσωπος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Κύπρου καὶ Σεβισμιώτατος καὶ ἀγαστὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀδελφῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, βέβαιον τυγχάνει ὡσαύτως ὅτι θὰ διαφωτίσωσιν περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, ἄς τόσον ἐπαξίως ἐπίσης ἀντεπροσώπευσαν μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ φιλοστόργου πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν Πνεύματος.

Παναγιώτατε,

Ἐχάρη δικαιοτάτα Σύμπας ὁ κλῆρος καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Κων]πόλεως διὰ τὸ Πανορθόδοξον τοῦτο Συνέδριον, τὸ τῇ Ἑμετέρᾳ πρωτοβουλίᾳ καὶ τῇ παμψηφεί ἐγκρίσει τῆς τε Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ἐντιμοτάτου Συμβουλίου καὶ γενικῆ ἐπιδοκιμασίᾳ Ὀρθόδοξου ἐν γέ-ει κλήρου, καὶ λαοῦ συγκληθέν. Ἡ Κ]πολις ἐτιμήθη ἀναντιρρήτως ἐπὶ τῇ συγκλήσει Συνεδρίου ἐντελῶς θρησκευτικοῦ. Εὐχόμεθα ὀλοψύχως νὰ ἐπακολουθήσῃ ἐν αὐτῇ Συνέδριον Παγχριστιανικὸν ὁπότε εἰς περισσοτέρας ξένας γλώσσας θ' ἀκούωμεν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον χώρον λόγους εὐαγγελικοὺς λόγους μόνον ἀγάπης εἰλικρινοῦς, ἐγκαρδίου ἀγάπης καὶ παγκοσμίου ὀλοψύχου ὁμονοίας.

Δεόμεθα τοῦ εἰρηνοδότου Θεοῦ κατὰ τὸ 1925 ἦτοι 1600 ἀκριβῶς ἔτη μετὰ τὴν πρώτην ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανικὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τὸ 325, νὰ συγκληθῇ διὰ τῶν θεοπειθῶν Ἑμῶν εὐχῶν, ὅχι μόνον Πανορθόδοξος Οἰ-

κουμενικὴ Σύνοδος, ἀλλὰ καὶ Παγχριστιανικὴ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἡ ὁποία ἀναντιρρήτως θρησκευτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐργαζομένη θὰ συντελέσῃ ἀναμφιβόλως ὑπὲρ τῆς εὐκτείας καὶ ἐφετῆς ὑπὸ πάντων τῶν τῆς ὑψηλίου εὐφρονούντων ἀνθρώπων, καὶ πραγματικῆς κοινωνωφελεστάτης εἰρήνης τοῦ σύμπαντος Κόσμου. Ἀμήν.

ἡ.) Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου
κ. κ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Δ'.

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Εἰς ὑπὲρ τὰς 10 συνεδρίας τὰς ὁποίας ἐν ὀλομελείᾳ συνεκρότησε καὶ εἰς τὰς πλείονας τούτων συνεδρίας τῶν ἐπιτροπῶν ἐξητάσθησαν ζητήματα Πανορθόδοξου ἐνδιαφέροντος, ἐπειγούσης δὲ μορφῆς δι' ὅλας ἡ διά τινος τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν. Πᾶσαι αἱ προτάσεις καὶ αἱ συζητήσεις ἐνεπνέοντο ὑπὸ πίστεως ζωῆς εἰς τὴν Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς Ἐκκλησίαν Θεοῦ ζῶντος, στῦλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, καὶ ὑπὸ ἀγάπης πρὸς τὴν δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου Συνεδρίου δὲν ἦτο νὰ ἐξετάσῃ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ πρωτενούσης καὶ δευτερευούσης πανορθόδοξου ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ζητήματα, ἀλλὰ τὰ ἐπειγούσης μορφῆς, διὰ τοῦτο πολλὰ τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγορεύσει ὀνομασθέντων παρεκάμφθησαν ὡς δυνάμενα νὰ ἐξετασθῶσιν ἐν ἄλλῳ μεταγενεστέρῳ Συνεδρίῳ ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πανορθόδοξῳ Συνόδῳ, ἣτις Θεοῦ βοηθοῦντος θὰ συνέλθῃ κατὰ τὴν 1600ην ἐπέτειον τῆς Ἀγίας Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις δὲν εἶναι ἀφ' ἑαυτῶν ἐκτελεσταί, ἀλλ' ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἐγκρίσεως τῶν Ἱερῶν Συνόδων τῶν ἐπὶ μέρος Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἃς καὶ θὰ ἀνακοινωθῶσιν ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συναποστελλομένων ἅμα καὶ ἐν ἀν-

τιγράφω τῶν πρακτικῶν τῶν περιλαμβανόντων τὰς διεξοδικὰς συζητήσεις.

Τὰ μέλη πάντα τοῦ Συνεδρίου ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τῶν θερμότερων μου εὐχαριστιῶν, ὡς Προέδρου, τοῦ Συνεδρίου, τῶν ἐξ ἴσου δὲ θερμῶν μου εὐχαριστιῶν, ὡς Πατριάρχου, πρὸς τοὺς Ἀγιωτάτους Προέδρους τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἀποστολὴν Ἑμῶν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο παρακαλῶ ὅπως γίνηται ὑμεῖς αὐτοὶ ἐρμηνευταί.

Καὶ ἤδη ἀπολυθῶμεν ἐν εἰρήνῃ εὐχαριστοῦντες Χριστῷ τῷ Ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἐν δεήσεσιν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἢ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσαι τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον συνελθὸν χθὲς Σάββατον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν ὑπὸ τὸν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῶν ἀντιπροσώπων καὶ λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀσεβεῖς καὶ εἰδεχθεῖς σκηναὶ τὰς ἐκτυλιχθείσας χθὲς ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρῳ κατὰ τοῦ Σεπτιοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πρωθιεράρχου ὅλης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπεδοκίμασε μετ' ἀγανακτήσεως αὐτὰς καὶ ὡς ἀντιπροσωπεῦον τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἀπεφάσισε νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπειγόντως καὶ καταλλήλως ὅπου δεῖ διὰ τὴν παρεμπόδισιν τῶν ἐργασιῶν του καὶ τὴν προσβολὴν τὴν προσγενομένην εἰς τὸ Σεπτὸν πρόσωπον τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Δ'. Προσελθὸν δὲ ἐν σώματι παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητι ἐξέφρασεν Αὐτῇ τὴν θλίψιν, τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ.

ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ

Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαρείας Νικολάου συνήλθον τῆς 4^{ης} Ἰουνίου εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν τὰ Δύο Σώματα ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἀναβληθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν ὁ προεδρεύων Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην κατάπληξιν, τὴν ὁποίαν πάντες ἠσθάνθησαν συνεπεία τῶν βανδαλικῶν σκηνῶν τὰς ὁποίας ἀπετόλμησάν τινες κατὰ τοῦ σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνελθοῦσα ἐκτάκτως τὴν ἐπαύριον ἔπραξε τὸ ἐπιβεβλημένον αὐτῇ καθῆκον ἐναντι τῶν ἀσεβῶν πράξεων,

καθ' ὅς ἐβεβηλώθησαν ἱερὰ καὶ ἐπεδείχθη ἀνευλάβεια πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἐθεωρήθη καλὸν πρὸς τοῦτο ἵνα συνέλθωσι τὰ Δύο Σώματα καὶ προβῶσιν εἰς τὰς δεούσας ἀποφάσεις.

Ἀκολούθως τὰ Δύο Σώματα ἔλαβον γνῶσιν τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἀποφασισθέντων, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν δι' ἀνακοινωθέντος αὐτῆς.

Τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὰ ἀποφασισθέντα μέτρα· ὡς νόμιμοι δὲ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἔθνους ἐξεδήλωσαν τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν διὰ τὰς ἐκτυλιχθείσας σκηναὶ, αἵτινες ἐστρέφοντο τόσον κατὰ τοῦ σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὅσον καὶ κατὰ τοῦ αἰωνοβίου θεσμοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὰ γενόμενα δὲν ἦσαν ἢ ἀπόπειρα ἀσεβείας κατὰ τῆς ἀμώμου ἡμῶν πίστεως καὶ θρησκείας. Καὶ τὰς μὲν βανδαλικὰς πράξεις τῆς Παρασκευῆς τὰς παραδίδομεν εἰς τὴν ἱστορίαν ἡμεῖς δὲ καθῆκον ἔχομεν νὰ δοξάσωμεν τὸν Ὑψιστον διότι διεφύλαξε τὸ Πατριαρχεῖον νὰ συγχαρῶμεν ἀλλήλους καὶ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῇ προφυλάξει καὶ νὰ ἐκφράσωμεν τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἥτις διὰ τῆς αὐτοθυσίας Αὐτῆς οὐδόλως ὑπελείφθη τῶν μαρτυρίων μεγάλων Αὐτῆς προκατόχων. Ὁμοφώνως ἡ Συνέλευσις ἀποδεχθεῖσα τὰ ὡς ἄνω διατυπωθέντα ἐνέκρινεν, ἵνα μεταβῇ ἐν σώματι παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ὑποβάλλῃ Αὐτῇ τὰ αἰσθήματα τῆς συμπαθείας, τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῆς.

Πρὸς τοῦτο διακόπεισης τῆς συνεδρίας μετέβησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοί καὶ οἱ λαϊκοὶ σύμβουλοι παρὰ τῇ

Α. Θ. Παναγιότῃ τὴν ὁποίαν προσεφώνησεν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως τῶν Δύο Σωμάτων ὁ Προεδρεύων τῆς συνεδρίας Σεβ. Μητρ. Καισαρείας, ἐπαναλαβὼν τὰ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῶν Δύο Σωμάτων λεχθέντα.

Ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην Αὐτῆς πρὸς τὰ μέλη τῶν Δύο Σωμάτων διὰ τὰ ἐκδηλωθέντα πρὸς τὸ πρόσωπον Αὐτῆς αἰσθήματα καὶ ἐξεδήλωσεν συμπάθειαν Αὐτῆς πρὸς τὰ ἐντιμα λαϊκὰ μέλη, τὰ ὁποῖα πρῶτα ὑπέστησαν τὰς ἐπιθέσεις τῶν βανδαλικῶν σκηνῶν, κατέληξε δὲ τονίσασα τὸ καθήκον, τὸ ὁποῖον πάντες ἔχομεν πρὸς διάσωσιν τοῦ θεσμοῦ τούτου. Ἡ θυσία ὀφείλει νὰ εἶναι τὸ μόνον σύμβολον ἡμῶν.

Μετὰ ταῦτα ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδρίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητρίτου Καισαρείας ἀντηλλάγησαν σκέψεις ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων ἰδιαίτερος δὲ περὶ τῆς θέσεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει προσφύγων.

Προκειμένου περὶ τῆς θέσεως τῶν προσφύγων ὁ Ἐντιμ. κ. Ν. Φερμάνογλου ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ὑγιεινομικὴ κατάστασις αὐτῶν ἐβελτιώθη κατὰ πολὺ, ὅτι αἱ μολυσματικαὶ νόσοι ἐξέλιπον καὶ ὅτι λαμβάνονται τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς μεταδόσεως τῶν θερμῶν ἐπιδημιῶν.

Παραίτησις ἀπὸ τῆς Π. Κ. Ἐπιτροπῆς προσφύγων τοῦ κ. Π. Μουζενίδου ἐγένετο δεκτὴ, ἀνεβλήθη δὲ ἡ ἐκλογή τοῦ ἀντικαταστάτου εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίαν.

— Ἐν τέλει τῆς συνεδρίας τὰ Δύο Σώματα δι' Ἐπιτροπῆς αὐτῶν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Καισαρείας κ. Νικολάου καὶ Νεοκαισαρείας κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τῶν Ἐντιμ. κ. Β. Μυστακίδου καὶ Ν. Φερμάνογλου ἐξέφρασαν πρὸς τὸ Πανορθόδοξον συνέδριον τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν διὰ τὸ ἐκδηλωθὲν θερμὸν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον τόσον διὰ τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. ὅσον καὶ διὰ τὸ γόητρον τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὰς σκηνάς τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς.

Ι. ΣΥΝΣΔΟΣ

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος, συνελθοῦσα σήμερον Σάββατον ἐκτάκτως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἁγίου Καισαρείας Νικολάου καὶ διασκεφθεῖσα ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῷ ἀλοιολμηθέντι τὴν προτεραιάν ἀνοσιουργήματι κατὰ τῆς Α. Θ. Π. καὶ καθ' ὅλου τῶν Πατριαρχείων ἐνέκρινε παμψηφεί:

1) Νὰ συγκληθῶσι τὴν Δευτέραν π. μ. τὰ δύο

Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα πρὸς ἀνάλογον σύσκεψιν.

2) Νὰ προσέλθῃ ἐν σώματι παρὰ τῆς Α. Θ. Π. πρὸς Ἡν νὰ ἐκφράσῃ 1) τὴν κατάπληξιν αὐτῆς, τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν βαθυτάτην ὀδύνην ἐπὶ τῷ διαπραχθέντι διὰ προσώπων στρατολογηθέντων ἐκ τῆς κοινωνικῆς ὑποστάθμης τοῦ Γαλατᾶ, 2) τὸν θαυμασμόν διὰ τὸ ψυχικὸν σθένος, μεθ' οὗ ἀντιμετώπισε τὴν ὅλην κατάστασιν ἡ Α. Θ. Π. ὑπεραμνομένη τῆς ὑποστάσεως καὶ τοῦ γόητρον τοῦ τε Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν Πατριαρχείων καὶ 3) τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι τάσσεται παρὰ τὸ πλεῖρον Αὐτῆς ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας.

3) Νὰ συστήσῃ εἰς τὸ Ἐντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον τὴν ἀπὸ τῆς Ἐφορευτικῆς ἰδιότητος παῦσιν τοῦ Δαμ. Δαμιανίδου, πρωτοστατήσαντος τῆς ὅλης σκηνῆς καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπόμενα ἐπιτίμια εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς πρωτουργοὺς τοῦ ἀνοσιουργήματος καὶ τοὺς ἐπιβαλόντας χεῖρα βέβηλον κατὰ τοῦ σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Π., ἐπαφεθείσης τῆς ἐκτελέσεως ταύτης εἰς τὸν Πατριάρχην.

Περὶ τὸ τέλος τῆς συνεδρίας προσήλθον ἀντιπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑποβαλόντες καὶ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἀποτροπιασμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας διὰ τὰ γενόμενα, διατρανώσαντες τὰ νῦν αὐτῶν αἰσθήματα πρὸς τε τὴν Α. Θ. Π. καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, δηλώσαντες ὅτι ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν συμφερόντων εὐρίσκονται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τέλει ζητήσαντες τὴν αὐστηρὰν καὶ παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν πρωταιτίων καὶ ἐνόχων.

— Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς προχθεσινῆς Πέμπτης διωρίσθη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κυζικίου Καλλινίκου καὶ Νεοκαισαρείας Ἀγαθαγγέλου, ἥτις μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἱ. Συνόδου θὰ προβῇ εἰς ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐνοχῆς ἢ μὴ ἐνοχῆς τοῦ Μητροπολίτου πρώην Καισαρείας κ. Ἀμβροσίου καὶ τοῦ ἐπισκοποῦ Μυρέων Φιλοθέου εἰς τὰς βεβήλους σκηνάς τῆς προπαραελθούσης Παρασκευῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀνακρίσεων θὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις ἀνάλογος πρὸς τὸ πόρισμα αὐτῶν καὶ σύμφωνος πρὸς τὰς διακελεύσεις τῶν Ἱ. Κανόνων.

— Ἀνεγνώσθησαν ἐπὶ Συνόδου τηλεγραφήματα τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Κυρίλλου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀλεξάνδρου, τῆς ἐν Ἀμερικῇ

ἐκδιδομένης ἡμεριδὸς «Ἐθνικοῦ Κήρυκος» τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνοαγγλικοῦ Συνδέσμου καὶ τῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἑλληνικῆς παροικίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται βαθεῖα ἀγανάκτησις διὰ τὸ ἀνοσιούργημα τῆς προπαρελθούσης Παρασκευῆς καὶ εἰλικρινῆς συμπάθεια πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΝ

Ἐπὶ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητρ. Ρόδου κ. Ἀποστόλου συνήλθε τῇ 6 Ἰουνίου εἰς τὴν τακτικὴν αὐτοῦ συνεδρίαν τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον παρόντων τῶν μελῶν αὐτοῦ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς τελευταίας συνεδρίας ὁ Σεβ. Πρόεδρος αὐτοῦ ἀναφερόμενος εἰς τὰς σκηνὰς τῆς Παρασκευῆς ἐξέθηκε τὰ ἑξῆς:

«Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς προχθεσινῆς συνεδρίας ὁμᾶς ἐκ τῆς κατωτάτης κοινωνικῆς ὑποστάθμης εἰσελθούσα εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ βιαιοπραγήσασα ἐν αὐτῇ ἀλεχώρησε παραλαβοῦσα τὰς κλεῖδας τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριῶν. Διευθυνθεῖσα ἢ σπεῖρα αὕτη πρὸς τὰ Πατριαρχικά δώματα ἐτόλμησε νὰ ἐπιθέσῃ χεῖρα βέβηλον ἐπὶ τοῦ σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τὸν βαναυσότερον τρόπον Αὐτὴν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ σύρῃ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα. Κατὰ τοῦ βανδαλισμοῦ τούτου ἀντεπεξῆλθεν εὐτυχῶς ἡ Α. Θ. Παναγιότητος ἡρωϊκώτατα. Τὸ σθένος τὸ ψυχικόν, τὸ μεγαλεῖον τὸ ἠθικόν, τὰ ὁποῖα ἄπαξ ἔτι ἐξέλαμψαν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἔσωσαν τὴν κατάστασιν καὶ διεφύλαξαν τὸν αἰωνόβιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θεσμόν. Ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν θὰ εἶναι ἀπειρος ὅπως ἀπειρος εἶναι καὶ ὁ θαυμασμός μας πρὸς τὸ ψυχικόν αὐτῆς μεγαλεῖον. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἀκολούθως τὰ Δύο Σώματα ἐν κοινῇ αὐτῶν συνεδρία διετράνωσαν τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως αὐτῶν πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου. Τὸ αὐτὸ καθῆκον ἔχει νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ Συμβούλιον ὡς σῶμα ἐκπροσωποῦν τὸν Ἑλληνικὸν λαόν».

Τὸ Συμβούλιον ἐπιδοκίμασαν τὴν εἰσήγησιν τοῦ Ἁγίου Προέδρου ἐπανέλαβε σύσσωμον τὸν ἀπειρον αὐτοῦ θαυμασμόν πρὸς τὸ ἡρωϊκὸν σθένος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἐξεδήλωσε τὰ αἰσθήματα τῆς ἀκρας αὐτοῦ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς πρόσωπον.

Ἀκολούθως τὸ Συμβούλιον ἐπελήφθη τοῦ κοινοτικοῦ ζητήματος Γαλατᾶ. Πρὸς τοῦτο ἔλαβε γνώσιν ἀνακοινώσεως τοῦ Ἁγίου Προέδρου ὅτι ἀποφάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου θὰ τιμωρηθῶσι δι' Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμιῶν οἱ ἀσεβήσαντες κατὰ τοῦ σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, εἰς ἣν καὶ ἐπαρέθη ἡ ἐκτέλεσις. Τὸ Συμβούλιον ἐξέφρασε τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ σώματος διὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ληφθέντα μέτρα κατὰ τῶν ἀσεβησάντων.

Τὸ Συμβούλιον ἐξῆρεν ἰδιαίτερος τὴν αὐταπαρησῖαν τὴν ὁποῖαν ἐπέδειξε κατὰ τὰς σκηνὰς τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δυρραχίου κ. Ἰάκωβος παραμείνας κοθ' ὄλον τὸ διάστημα τῶν κατὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπιθέσεων παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ μαρτυροῦντος Πατριάρχου.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος Γαλατᾶ τὸ Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψει τὸ σχετικὸν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπόσπασμα πρακτικοῦ ἐκτὸς τῆς κατ' αὐτοῦ Ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς: ἔπαυσε τὸν Δ. Δαμιανίδην ἀπὸ τῆς ιδιότητος Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας καὶ διέγραψε τοῦτον τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων στερεῖσαν αὐτὸν τῶν δικαιωμάτων ἐνοριτοῦ, διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐσχάτην ἀσέβειαν.

Ὡσαύτως τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ἵνα διαγραφῶσι τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων καὶ ὅσοι ἤθελον συμπεριληφθῆ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια.

Τὸ συμβούλιον ἐπίσης ἔπαυσε τῆς ιδιότητος Ἐφόρων καὶ Ἐπιτρόπων τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ πάντα τὰ μέλη ἐπιτροπῶν τῶν Ἐφορειῶν, ὅσα συνειργάζοντο μέχρι τῆς Παρασκευῆς μετὰ τοῦ Δ. Δαμιανίδου.

Τὸ Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψει εἰσήγησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐθεώρησε τοὺς Κανονισμοὺς τοὺς κυρωθέντας ἐπὶ τῆς Τοποτηρητείας, ὡς μὴ ἰσχύοντας, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐθεώρησε ἀργούντα τὸν ἰδιαίτερον Κανονισμόν τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ, καὶ διετήρησεν ἐν ἰσχύϊ τὸ κρατοῦν ἐνοριακὸν σύστημα ἐν τῇ κοινότητι Γαλατᾶ μετὰ τῶν ὑφισταμένων ἐνοριακῶν σωματείων ἀνασυγκροτηθέντων ἐγκρίσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὡς ἑξῆς:

1) Κεντρικὴ Ἐφορεία: Παραμενόντων τῶν κ. Π. Καραθεοδωρῆ Κ. Κελαϊδίτου Ι. Ζουμπούλογλου καὶ Κ. Παπαδοπούλου προστίθενται οἱ κ. Γ. Βλαστάροδης, Γ. Κωνσταντινίδης καὶ Θ. Ἐθνόπουλος.

2) Ἐφορεία Σχολῶν: Παραμενόντων τῶν κ. Ι. Ἰωννίδου, Φ. Κοντζέρη, Νικολαΐδου Τομπούλη καὶ Κ. Φωιάδου προστίθενται οἱ κ. Ν. Πανοικίδης καὶ Κ. Ἀρχιγένης.

3) Ἐπιτροπὴ Σωτήρος Χριστοῦ: Παραμενόντων τῶν κ. Κ. Ἀντωνιάδου, Ν. Ἀντωνιάδου, Κ. Ἀθανασιάδου, Σ. Ἀγγελοπούλου καὶ Δ. Παπαχρήστου προστίθενται οἱ κ. Ἡλ. Βακάλης καὶ Κ. Βασιλειάδης.

4) Ἐπιτροπὴ Ἁγίου Νικολάου: Παραμένοντος τοῦ κ. Π. Λαζοπούλου προστίθενται οἱ κ. Γ. Νυφοῦτος, Χρ. Καραχαλίδης, Γ. Κουνάδης, Ν. Βαλῆς, Χρ. Στράτης καὶ Κ. Σταμπόλης.

5) Ἐπιτροπὴ Παναγίας Καφατιανῆς: Διορίζονται οἱ κ. Π. Μουζενίδης, Α. Μπουζούρας, Σ. Σγουρίδης, Δ. Μοσχόπουλος, Μιχαὴλ Καμπαλούρης, Α. Δουβλίδης, καὶ Ἀργύριος Εὐγενίδης.

Οἱ ἀποτελοῦντες τὰ ὡς ἄνω Κοινοτικά σωματεῖα θὰ ἀποτελέσωσι προσωρινῶς τὴν γενικὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐν τῷ τύπῳ ἀναγραφόμενων καὶ διαδιδόμενων ὅτι εἰς τὸ ὄργανον ἐπὶ τοῦ Δ. Δαμιανίδου βέβηλον κίνημα κατὰ τῶν Πατριαρχείων καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐνέχονται διάφορα πρόσωπα ἐν τὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Πατριαρχείων, τὸ Συμβούλιον ἐνέκρινεν ἵνα ἀναθέσῃ εἰς εἰδικὴν ἐκ μελῶν αὐτοῦ Ἐπιτροπὴν ὅπως προβῆ εἰς σχετικὰ ἀνακρίσεις καὶ ὑποβάλλῃ σχετικὴν εἰς τὸ Συμβούλιον ἔκθεσιν.

Τὸ Συμβούλιον ἀνέθεσεν εἰς τὸν Πρόεδρον αὐτοῦ Σεβ. Μ[λίτην] Ρόδου καὶ τὸν ἐκ τῶν μελῶν του Ἐντ. κ. Ι. Παπαδόπουλον ὅπως ἀντιπροσωπεύσωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν σχολικῶν ἐργασιῶν τελετῇ τοῦ Ροβερτείου κολλεγίου.

Συνεπληρώθη ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ Ταταούλων διὰ τῶν κ. Παύλου Ἀντικάκη, Ζαχαρίου Δημητριάδου καὶ Γεωργίου Χρυσοκεφάλῃ, ἡ δὲ Ἐφοροεπιτροπὴ Τζιβαλίου διὰ τῶν κ. Ι. Σεβαστοπούλου, Ι. Μαυρίδου καὶ Α. Μπισδία.

Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς Τόπ-καποῦ, ἐκλήθη δὲ ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος εἰς τὴν ὑπόδειξιν ὑποψηφίων πρὸς ἐκλογὴν νέων Ἐφοροεπιτρόπων.

Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τῶν κ. Γ. Τουτσόγλου καὶ Σ. Βηθλεὲμ ἀπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Σαλματομβρουκίου καὶ ἐκλήθη ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος εἰς τὴν ὑπόδειξιν ὑποψηφίων πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντικαταστατῶν.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Αἱ ἀπαίσιαι σκηναὶ τῆς 1' Ἰουνίου ἔδωσαν ἀφορμὴν ὅπως ἔτι ἄπαξ καὶ δὴ κατὰ τὸν πανηγυρικώτερον τρόπον ἐκδηλωθῇ ἡ πρὸς τὴν ὑπάτην τῆς ὀρθοδοξίας Κορυφὴν, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Μελέτιον τὸν Δ' ἀφοσίωσις καὶ λατρεία τοῦ λαοῦ τῆς Κων]πόλεως.

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν 3' Ἰουνίου ἀπειροπληθὲς ἦτο τὸ ἐκκλησίασμα ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῶ προσελθὼν ἐκ διαφόρων τῆς Πόλεως ἐνοριῶν διὰ νὰ διαψεύσῃ κατὰ τὸν ἐπισημότερον τρόπον τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ἤδη ἀφωρισμένων δημιουργῶν τῶν ἀσεβῶν σκηνῶν ὅτι τοὺς βανδαλισμοὺς αὐτῶν διέπραττον ἐξ ὀνόματος τοῦ λαοῦ τῆς Κων]πόλεως. Οὕτω μετὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ, οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ χριστιανοὶ συγκεντρωθέντες ἐζητωκραύγαζον ὑπὲρ τῆς Α. Θ. Π. καὶ παρεκάλεσαν ὅπως εὐλογῆσῃ αὐτοὺς Ἡ Α. Θ. Π. ἐκπληροῦσα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος ἠλόγησε τὸ πλῆθος ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸ ὅπως διαλυόμενον ἐν τάξει μεταβῆ εἰς τὰς οἰκίας αὐτοῦ καὶ δεηθῇ τοῦ Ὑψίστου ὅπως φυλάττῃ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ Γένος. Μεθ' ὃ τὸ πλῆθος συμφώνως πρὸς τὴν πατριαρχικὴν σύστασιν διελύθη ἐν πλήρει τάξει.

* * *

Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου 2' Ἰουνίου καὶ καθ' ὅλην τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐσυνεχίσθησαν αἱ ἐπισκέψεις τῶν Ἐφοροεπιτροπῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς Κων]πόλεως, καθ' ἃς ἐξέφρασαν τὴν συμπάθειαν αὐτῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὸν ἀποτροπισμὸν αὐτῶν διὰ τὰς σκηνάς τῆς 1' Ἰουνίου.

Διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Π. αἱ ἀντιπροσωπεῖαι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρὰ τῷ Πανορθοδόξῳ Συνεδρίῳ, οἱ Παν. Μητροπολίται Προύσης, Αἴνου, Σηλυβρίας, Ἀνέων, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Εἰρηνοπόλεως, Θεοδωρουπόλεως, Σκοπέλου, Συνάδων, πρ. Μετρῶν, ὁ Ἐπίτροπος τοῦ ὄρους Σινᾶ Ἀρχιμ. Νικόδημος, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνοκαθολικῆς Κοινότητος καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πάπα, ὁ πρόεδρος τῆς Σεβλικῆς Κοινότητος, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σουηδίας Valemberg, ὁ Ἀγγλος ἀξιωματικὸς Κόρδιγκτον, ὁ διευθυντὴς τῆς Near East Relief Κόουντ, ἡ Ἐφορεία τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων, ἡ Ἐφορεία τῆς Π. Μ. Γ. Σχολῆς, ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Τύπου τῆς Κων]πόλεως, τοῦ ἱατρικοῦ σώματος, τῶν Συνδέσμων Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων καὶ ἄλλοι ἐγκριτοὶ ἡμέτεροί τε καὶ ξένοι. Σήμερον δὲ προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπιτροπὴ ἐκ μέρους τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ ἐνὸς λαϊκοῦ μέλους τοῦ Συμβουλίου ὅπως συλλυπηθῇ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὰ παθήματα τῆς προπαρελθούσης Παρασκευῆς καὶ ἐκφράσῃ τὴν συμπάθειαν τῆς ἀρμενικῆς Κοινότητος.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΜΓ'
ΑΡΙΘ. 23

Ἐν Κ)πόλει τῆ 23'Ιουνίου 1923

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ
ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ οἱ ἐχόμενοι τῶν ἄκρων φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ θεωροῦν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς «ὕπόθεσιν ἀτομικὴν» ἢ μᾶλλον ἐσωτερικὴν ἀφορῶσαν τὴν συνείδησιν τοῦ ἀτόμου. Ὁ τίτλος ἐνὸς ἀρθροῦ τῆς «*Neue Kirchliche Zeitschrift*» «τὸ φάρμακον τῆς λουθηρανικῆς ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ ἄνευ ἐκκλησίας ὑποκειμενισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας» χαρακτηρίζει ἀρκετὰ τὰς τάσεις ταύτας τοῦ ἄκρου Προτεσταντισμοῦ. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἡ λέξις «ἐκκλησία» (ἄθροισμα) γάνει ἐντελῶς τὴν σημασίαν της. Ἐντεῦθεν δὲν ἔπεται ὅμως ὅτι, διὰ τοὺς παραδεχομένους ἐξ ἄλλου τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἐκκλησίαν, τὸ σύνολον τῶν πιστῶν ἀποτελεῖ πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ὀργάνωσιν προτιθεμένην νὰ ἀνατρέψῃ διὰ τῆς βίας πᾶσαν ἄλλην τοιαύτην μὴ σύμφωνον πρὸς τὰ ἰδικά της ιδεώδη· ὄχι· μυριάκις ὄχι. Ὁ φιλόσοφος *F. Nietzsche* καὶ οἱ τὰ ἐκείνου φρονοῦντες οὕτως ἐκλαβόντες τὸν Χριστιανισμὸν διείδον ἐν τῷ Χριστῷ ἓνα τρομερὸν ἀνατροπέα,

ἓνα διαρκῆ ἐφιάλτην τοῦ ἐγωϊστικωτάτου «ὑπερανθρώπου» (*Uebermensch*).

Ἄλλ' ἐὰν δὲν σημαίνη τοῦτο ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἐὰν δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐπιτρέπεται κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ κοινωνικὰ προβλήματα κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν, ἐπιτρέπεται λέγω εἰς τὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας νὰ μένουν ἀδιάφοροι πρὸ τῶν περὶ αὐτὰς καὶ ἐντὸς αὐτῶν συμβαινόντων, νὰ ἀφίνουν, ὡς ἀπαθεῖς θεαταί, νὰ ἀκολουθοῦν τὸν ροῦν των τὰ σοβαρώτερα πράγματα, ἀφ' οὗ αὐταὶ ἢ μία ἐκάστη ἐπὶ μέρος ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἐν σύνολον, ἓνα «ὀργανισμὸν ἠθικὸν» καὶ δύναται ἐπομένως ὡς ἠθικὸς συντελεστής νὰ βοηθήσῃ κατὰ πολὺ εἰς τὴν αἰσίαν καὶ εὐεργετικὴν λύσιν τῶν ποικίλων κοινωνικῶν προβλημάτων; Ἡ βία εἶναι ξένη καὶ πρὸς τὸ γράμμα καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ· ἀλλ' ἡ ἠθικὴ προαίρεσις, ἡ ἐλευθέρα προσαρμογὴ πρὸς ἐν ιδεώδες εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ὑψηλῆς χριστιανικῆς ἠ-

δικῆς. Ἄλλως τε τὰ κοινωνικὰ προβλήματα παρ' ὅλην τὴν ποικιλίαν των, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλει ἤδη καὶ ὁ *Gambetta*— προβλέπων ὡς πολιτικὸς δι' ἓν ἕκαστον κοινωνικὸν ζήτημα καὶ μίαν ἰδιαίτεραν λύσιν— ἔχουν κυρίως μίαν βάσιν· τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων. Κεφαλαιοκρατισμὸς καὶ ἐργατικὴ τάξις, δημοκρατικὸν πολίτευμα (λαϊκὴ κυριαρχία) φεμινισμὸς καὶ ἄλλα εἶναι προβλήματα κοινωνικὰ γεννηθέντα ἐκ τῆς ἀνισότητος μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων τῶν δύο φύλων. Ὁ περὶ ἀνισότητος λόγος τοῦ *J.J. Rousseau* διατηρεῖ καὶ σήμερον ὅλην τὴν δύναμιν.

Ἐκκλησία λοιπὸν ὡς ἡ χριστιανικὴ ἢ ὁποία ἐκήρυξεν διὰ τοῦ θείου Εὐαγγελίου τῆς «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐκ ἔνι Ἕλλην, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ», ἠμπορεῖ ὡς ἠθικὸς παράγων νὰ μὴ φροντίζῃ διὰ νὰ δώσῃ σωτήριον κατεύθυνσιν εἰς τὰ τεραστίων διαστάσεων σήμερον κοινωνικὰ προβλήματα; Εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν ἀνήκει ὁ Μ. Βασίλειος ὁ ὁποῖος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του «ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ» ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς: «Καὶ προβάτων ἀγέλαι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καταβόσκουσιν ὄρος· ἵπποι δὲ παμπληθεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατανέμονται πεδιάδα· καὶ πάντα τὰ καθ' ἕκαστον οὕτως ἀλλήλοις ἀντιπαραχωρεῖ τῆς ἀναγκαίας τῶν χρειῶν ἀπολαύσεως· ἡμεῖς δὲ ἐγκολπιζόμεθα τὰ κοινὰ, τὰ τῶν πολλῶν μόνοι ἔχομεν. Αἰδεσθῶμεν Ἑλλήνων φιλάνθρωπα διηγήματα. Παρὰ τισιν ἐκείνων νόμος φιλάνθρωπος μίαν τράπεζαν καὶ κοινὰ σιτία, μίαν ἐστίαν σχεδὸν τὸν πολυάνθρωπον δῆμον ἀπεργάζεται. Καταλείψωμεν τοὺς ἕξωθεν, καὶ ἐπέλθωμεν τὸ τῶν τρισχιλίων ὑπόδειγμα· τὸ πρῶτον τῶν χριστιανῶν ζηλώσωμεν σύνταγμα· ὅπως ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ, ὁ βίος, ἡ ψυχὴ ἢ συμφωνία ἢ τράπεζα κοινή, ἀδιαίρετος ἀδελφότης, ἀγάπη ἀνυπόκριτος, τὰ πολλὰ σώματα ἐν ἐργαζομένῃ· τὰς διαφόρους ψυχὰς

εἰς μίαν ὁμόνοιαν ἀρμόζουσα(1). Ὁ Μ. Βασίλειος ὁμιλεῖ, ὡς βλέπομεν, περὶ «συμφωνίας» περὶ «ἀγάπης ἀνυπόκριτου» κλπ. περὶ ὄλων δλδ. τῶν ἠθικῶν ἐκείνων παραγόντων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν καλλιτέραν λύσιν ὄλων τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. Ἡ λύσις θὰ εἶναι τελείως ἱκανοποιητικὴ ὅταν, ἐννοεῖται, συντρέχουν ἐπικουρικῶς καὶ ἕξωτε- ρικοὶ οἰκονομικοὶ ἢ πολιτικοὶ παράγοντες.

Ἡ ἐνέργεια τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν θὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν καταστρεπτικὴν λύσιν προερχομένην ἀπὸ τὰ ἄκρα, ἰσταμένων ἐκείνων εἰς τὸ μέσον, «τὸ δὲ μέσον, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ποιεῖ ροπήν καὶ κωλύει τὰς ἐναντίας γίνεσθαι ὑπερβολάς.» Πόσον ἐπικαίρως ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος περὶ τοῦ ὁποίου εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» γίνεται λόγος, συμπεριέλαβεν εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν του καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα!

Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1920 ὁ τότε πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. *Lloyd George* ὁμιλῶν ἐν Οὐαλλίᾳ εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἐπιβάλλεται εἰς ὅλας τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας νὰ δημιουργήσουν ἀτμόσφαιραν καθιστῶσαν δυνατὰς τὰς μεταρρυθμίσεις καὶ ἀδύνατον τὴν ἐπάνοδον τοῦ κακοῦ» (γεν. πόλεμος) κατόπιν ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐν Γερμανίᾳ καταστροφῆς, περὶ τῆς πανταχοῦ ἐπικρατούσης ἀναρχίας προσθέτει «τὸ πνεῦμα τοῦτο (τῆς ἀναρχίας) κατακτᾷ ἔδαφος εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Μόνον δὲ αἱ ἐκκλησίαι δύνανται νὰ σώσουν τοὺς λαοὺς ἀπὸ σοβαρὰν συμφορὰν, ἐν ἣ περιπτώσει ἐπεξετείνετο ἡ ἀναρχία τῶν θελήσεων καὶ τῶν σκοπῶν».

Ἡ προσέγγισις τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ πρὸ παντὸς δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους ἢ στενωτέρα συνάφεια καὶ ἐπικοινωνία τῶν ἐπὶ μέρους ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν (Αὐτοκεφά-

(1) Ε. Πατρολογία Migne τομ. 31. σελ. 325.

λων, Πατριαρχείων) ἐπιβάλλεται πρὸς ἀποτελεσματικώτεραν ἐνέργειαν ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ τῆς κοινωνικῆς δράσεως. Ἡ «Ἐργατικὴ» ὁ «Ριζοσπάστης» ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐδῶ — ὁ ὁποῖος, εἰρήσθῳ ἐν παρόδῳ, συνετέλεσε κατὰ τι εἰς τὴν τελευταίαν ἑλληνικὴν συμφορὰν — ὁ «Ἄνθρωπος» ἐν Τουρκίᾳ, ἐπεχείρησαν νὰ διαπαιδαγωγήσουν πολυάριθμον κοινωνικὴν τάξιν μὲ ἀρχὰς ξένας καὶ ἐχθρὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ποῖα ἦτο ἡ ἀντίδρασις; οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῆς ἀνατολικῆς ἀπαθείας.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἔκρινε καλὸν νὰ υἰοθετήσῃ τὴν κοινωνιστικὴν κίνησιν τῶν ἐργατῶν στηρίζασα αὐτὴν ἐπὶ βάσεων χριστιανικῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπελύθη ἡ ἐγκύκλιος τοῦ πάπα Λέοντος ΙΓ' «*Regrum novarum*». Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ ἴδρυσις τῶν καθολικῶν Συνδικάτων τῶν ἐργατῶν. Τὰ Συνδικάτα ταῦτα εἶναι ἰσχυρὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς χώρας. Κατὰ τὸ 1920 συνεκλήθη καὶ «Διεθνῆς» τῶν Συνδικάτων τοῦτον κατ' ἀτομίμῃσιν τῶν λοιπῶν ὅλως κοσμικῶν ἐργατικῶν συνδικάτων. «Ἡ ἡμετέρα περὶ συνδικαλισμοῦ ἀντίληψις, ἔλεγεν ὁ γεν. γραμματεὺς τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν χριστιανῶν ἐργατῶν, δὲν βασιίζεται ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων καὶ ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς ἀγάπης ἐκείνης τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὴν ὁποίαν ἐκήρυξαν οἱ ἀπόστολοι». Αὐτὰ ἔλεγεν πρὸ πολλῶν ἐκατοντάδων ἐτῶν καὶ ὁ Μ. Βασίλειος διότι τοιαῦτα διδάσκει ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ κατ' ἐξοχὴν θρησκεία τῆς ἀγάπης.

Ὀλιγώτερον μὲν ἴσως ὠργανωμένη, ἀλλὰ βαθυτέρα εἶναι ἐπὶ τοῦ σημείου (τοῦ κοινωνικοῦ τούτου ἐνέργεια προτεσταντικῶν τινῶν ἐκκλησιῶν. Οἱ πρακτικοὶ Ἀμερικανοὶ ἴδρυσαν εἰς τὸ Κολέγιον τῆς *Grimmel* (πολιτεία τῆς *Iowa*) ἔδραν τοῦ «ἐφηρμοσμένου Χριστιανισμοῦ». Εἰσηγητὴς τῆς ιδέας αὐτῆς, ὑπῆρξε γυνὴ ἥτις καὶ ἴδρυσεν τὴν ἐν λόγῳ ἔδραν «διὰ νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ μία κοινωνικὴ καὶ οἰκονομολογικὴ φιλοσοφία πρὸς

ἐφαρμογὴν τῶν διδαγμάτων τούτων εἰς τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς». Καθηγητὴς τοῦ μαθήματος τούτου διωρίσθη ὁ ἱερεὺς *G. D. Herron*. Συλλογὴ τῶν μαθημάτων καὶ διαλέξεων τοῦ *Herron* ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοινωνικὸς Χριστιανισμὸς». Εἰς ἓνα λόγον του φέροντα τὸν τίτλον ἡ «πολιτικὴ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ» ἔλεγε σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἐπόμενα. «Ἡ αὔξησις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ τελειοποίησις τῶν πρὸς καταπολέμησιν τῶν συναγωνιστῶν προωρισμένων μέσων, τοιαῦτα ἦσαν αἱ θεμελιώδεις ιδέαι τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἐκυριάρχουν ὅλης τῆς δραστηριότητος τοῦ νεωτέρου κόσμου. Ἀρχίζομεν νὰ ὑποπιεσώμεθα μήπως τὸ ἄτομον τότε μόνον ἀληθῶς ἀναπτύσσεται ὅταν συνστραίξεται μετ' ἄλλων καὶ ἡ ἐλευθερία δὲν ἀποκτᾶται ἄλλως παρὰ διὰ τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων ἐνώσεως. Κατόπιν ἐπιπόνων πειραματισμῶν ἡ φυλὴ μας κατακτᾷ ἐπιστήμην ὑπερβαίνουσαν τὰ διὰ τῆς λογικῆς ἐξαχθέντα συμπεράσματα τόσον τῶν οἰκονομολόγων ὅσον καὶ τῶν φιλοσόφων δλδ. ὅτι αὐτὴ (ἡ φυλὴ) δὲν εἶναι ἀπλοῦν ἄθροισμα ἀτόμων. Ἡ σήμερον ἀνατέλλουσα ἐξέλιξις θὰ ἦναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν φάσιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξερχόμεθα, τόσον ὅσον ἡ λογικὴ κατάστασις ὑπῆρξεν ἀνωτέρα τῆς κτηνώδους».

Ἴδου Ἀμερικανὸς προτεστάντης ἀπορρίπτων τὴν ἀτομικιστικὴν ἀντίληψιν ἄλλων ὁμοθρήσκων του περὶ τῆς ὁποίας μνεῖα ἐγένετο ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης μελέτης.

Ἴσως τινὲς θὰ μοὶ εἴπουν· ἡ Ἀνατολὴ δὲν ἔχει κοινωνικὰ προβλήματα καὶ ἐπομένως αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν ἔχουν τοιαύτην κοινωνικὴν ἀποστολήν. Ἀπατῶνται. Πανταχοῦ ὑπάρχουν κοινωνικὰ προβλήματα διότι καὶ πανταχοῦ ὑπάρχουν τὰ δημιουργικὰ τῶν αἰτίων. Δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν τὸ προσεχὲς μέλλον διὰ νὰ τὰ αἰσθανθῶμεν πλέον συγκεκριμένα καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Τὸ ἔδαφος ὑπάρχει καὶ ἐδῶ καὶ αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὀφείλουν νὰ ἐργασθῶν ἀπὸ κοινοῦ.

† ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ἡ ὙΠΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΖΥΡΙΧΗΣ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΜΠΡΑΟΥΝ

Περὶ τοῦ συνεδρίου τούτου τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς ἐπίτευξιν διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχομεν γράψῃ ἐν τῷ 17 ἀριθμῷ (12 Μαΐου ε. ἔτους) τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας. Εἰς τὸ ἴδιον φύλλον εὑρίσκεται δημοσιευμένον καὶ τὸ Διάγγελμα τοῦ προεδρείου,

* * *

Α.

Ἡ Συνδιάσκεψις περὶ ζωῆς καὶ ἔργου χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς ζητήματα πίστεως καὶ τάξεως σκοπεύει νὰ ἐνώσῃ τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας ἐν κοινῷ ὠφελίμῳ ἔργῳ, βοηθοῦσα τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν ὅπως ἐκδηλωθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν σημερινῶν μεγάλων πνευματικῶν ζυμώσεων καὶ ἐπιμένουσα ὅπως αἱ ἀρχαὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὴν λύσιν τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν καὶ διεθνῶν προβλημάτων.

Β.

Πρὸς πραγματοποιήσιν τούτου ἡ Συνδιάσκεψις τοῦ Ἐλσιγμπορ ἀπεφάσισεν ὅπως περιληφθῶσιν ἐν τῷ προγράμματι τὰ ἑξῆς θέματα:

1. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς προθέσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν Κόσμον.
2. Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ Οἰκονομικὰ καὶ Βιομηχανικὰ προβλήματα.
3. Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ Κοινωνικὰ καὶ Ἠθικὰ προβλήματα.
4. Ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ διεθνεῖς Σχέσεις
5. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀγωγὴ.
6. Μέθοδοι συνεργασίας καὶ ὁμοσπονδιακῶν προσπαθειῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κοινοτήτων.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ἐφίστα ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ 3ου καὶ 5ου θέματος.

Γ.

Ἡ προκαταρκτικὴ μελέτη τῶν θεμάτων τούτων θὰ ἔδει νὰ γίνῃ ἐν ταῖς διαφόροις χώραις ὑπὸ ὁμίλων, οἵτινες ἐν μέρει ἤδη ὑφίστανται καὶ ἐν μέρει δεόν νὰ σχηματισθῶσιν. Ἡ εὐθύνη τοῦ

σχηματισμοῦ τῶν ἐπιτοπίων τούτων ὁμίλων ἀνατίθεται εἰς τὴν Γραμματεῖαν (ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν τμημάτων). Οἱ ἐπιτόπιοι ὁμίλοι δεόν νὰ διορίσωσιν ὑποεπιτροπὰς πρὸς μελέτην τῶν διαφόρων θεμάτων.

Δ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἰσπνεύεται τὰς ἀκολουθοῦσας ἀρχὰς διὰ τὴν καθοδηγίαν τοῦ ἔργου τῶν διαφόρων ὁμίλων, εἰς οὓς θὰ ἀνατεθῇ ἡ μελέτη τῶν θεμάτων:

1ον Ἀφοῦ ὁ σκοπὸς τῆς Συνδιασκέψεως εἶναι νὰ καθορίσῃ τὴν χριστιανικὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ, ἡ ἀποψὶς μας δεόν νὰ ᾖ πρωτίστως θρησκευτικὴ καὶ κατὰ δεύτερον μόνον λόγον οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ.

2ον Ἴνα καθορίσωμεν «τί ἐστὶ χριστιανὸς» ὀφείλομεν νὰ ἀρχίσωμεν ἐκ τῶν χριστιανικῶν ἐκείνων ἀρχῶν, αἵτινες εἶναι ἀπλούσταται καὶ παγκοίνως παραδεδεγμένα, ὡς ἡ πίστις μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἡμῶν, πρὸς τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ πρὸς τὴν παρισταμένην δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

3ον Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν τούτων εἰς τὰ σημερινὰ προβλήματα καὶ συνθήκας δεόν νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους καὶ τῆς μεθόδου, δι' ἧς τὸ ιδεῶδες τοῦτο θὰ πραγματοποιηθῇ πρὸς καθορισμὸν δὲ τοῦ τελευταίου τούτου θὰ ἔδει προσέτι νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν διαβημάτων, ἅτινα δύνανται ἀμέσως νὰ γίνωσι καὶ ἐκείνων, ἅτινα προϋποθέτουσιν ἄλλας ἐνεργείας, αἵτινες δὲν ἐγένοντο εἰσέτι.

4ον Δεόν προσέτι νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν σημείων ἐκείνων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ ἢ τοῦλάχιστον μέγας ἀριθμὸς χριστιανῶν συμφωνοῦσι καὶ τῶν δυσκολωτέρων καὶ ὑπὸ συζήτησιν ἐκείνων σημείων (κυρίως περὶ μεθόδου) ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ ἕξ ἴσου εἰλικρινεῖς καὶ τίμιοι χριστιανοὶ διαφωνοῦσι. Δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ ὁμίλῳ διαφω-

νίαν μας νὰ ἐπισκοτίσῃ τὴν ἐν τῷ πρώτῳ ὀμίλῳ ὁμοφωνίαν μας ἢ νὰ κωλύσωμεν τὴν ἐνέργειαν, ἥτις δύναται τώρα νὰ γίνῃ ἐὰν αἱ σημερινὰ πεποιθήσεις θὰ ἠδύναντο νὰ συγκεντρωθῶσι δι' ὀριστικῶν καὶ πρακτικῶν μέσων. Ὅταν ἔχωμεν νὰ κάμωμεν μετ' ἐκείνων, οἵτινες δὲν συμμερίζονται τὰς χριστιανικὰς ἡμῶν ἀρχὰς δέον νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν διαφορῶν, αἵτινες ὀφείλονται εἰς εἰλικρινῆ διαφορὰν πεποιθήσεως καὶ ἐκείνων, αἵτινες εἶναι ἀποτέλεσμα μεμελετημένου ἐγωϊσμοῦ.

Ἐν καθ' ἅλασαν τὴν μελέτην ἡμῶν, πρέπει νὰ παρακολουθῶμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ γεγονότα καὶ οὕτω κρίνοντες τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς κοινωνίας ὀφείλομεν νὰ ἐρωτήσωμεν:

α) Πόσον μακρὰν τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους εὐρίσκεται ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ἰμοιβαίως μεταξὺ τῶν ἔθνων ἡμῶν;

β) Ποῖα μέσα θεραπείας ἐδοκίμασαν αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν καὶ μετὰ πόσης ἐπιτυχίας;

γ) Τί ἔτι περισσότερο χρῆζει νὰ γίνῃ;

Ἐν ἐκάστη περιπτώσει δέον νὰ ἐρωτήσωμεν πόσον μακρὰν τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος σκέπτονται καὶ αἰσθάνονται οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς ποῖον εἶδος ἐνεργείας ἐκδηλοῦσι τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά των.

Ἐν ἄφου ἀναγνωρίζομεν τὴν σπουδαιότητα τῆς μελέτης τῶν ἠθικῶν προβλημάτων, αἵτινα ἀντιμετωπίζομεν ὡς ἄτομα θὰ ἐξάρωμεν ἰδιαίτερος τὰ καθήκοντα, αἵτινα μᾶς ἐπιβαρύνουσιν ἐν τῇ συσσωματωμένῃ ἡμῶν ιδιότητι ὡς Ἐκκλησιῶν.

Ε.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφερόμενα εἰδικὰ θέματα ποιούμεθα τὰς ἐξῆς εἰσηγήσεις: Πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωμεν ἐν τῷ νῷ τὴν στενὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν διαφορῶν θεμάτων.

1) Ἡ συζήτησις ἡμῶν περὶ τοῦ καθήκοντος τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει πρὸς τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν κόσμον, δέον νὰ συγκεφαλαιώσῃ τὰ πορίσματα ὅλων τῶν ἄλλων μελετῶν. Τὸ θέμα τοῦτο πρέπει νὰ ἔχη προέχουσαν θέσιν ἐν τῷ προγράμματι ὡς δίδον τὸντόνον εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὴν εὐθύνην τῆς

Ἐκκλησίας πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ζωῆς καὶ καταβληθῆ προσπάθεια ὅπως καθορισθῇ τίνι τρόπῳ καὶ κατὰ πόσον δύναται τοῦτο νὰ γίνῃ. Ἐν συναφείᾳ πρὸς τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μελετηθῶσιν ἡ χριστιανικὴ ἀποψις περὶ τῆς καταστάσεως καὶ ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

2) Ἐν τῇ συζητήσει τοῦ θέματος τῆς σχέσεως τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν βιομηχανίαν θὰ ἐξάρωμεν τὰ γενικὰ ζητήματα ἀρχῆς, αἵτινα θέλουσι διέπει ὅλα τὰ ἐπὶ μέρος ζητήματα (ὡς λ. χ. ὄροι, μισθοί, στέγασις, φροντίς περὶ τῶν γηραιῶν καὶ ἀπομάχων κτλ.) Τοιαῦται ἀρχαὶ καθιερῶσι τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα, τὸ δίκαιον τοῦ ἀτόμου ὅπως λαμβάνῃ μέρος ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, καὶ τὸ συμφέρον τῆς Κοινωνίας, ὡς συνόλου ἐν ταῖς συζητήσεσι μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς. Δέον νὰ ἐπιθεωρηθῇ ὅ,τι ἤδη συνετελέσθη ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τῶν διαφόρων ἔθνων. Ἐφιστάται ἰδιαίτερος ἡ προσοχὴ ἐπὶ τῶν δυσχερειῶν, ἃς παρουσιάζει ἡ ἐφαρμογὴ τοιούτων ἀρχῶν ἐξερχομένων τοῦ κύκλου τῶν διεθνῶν σχέσεων.

3) Ἐν τῇ συζητήσει τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ κοινωνικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα, πρέπει νὰ ληθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ μεγάλη παρακμὴ τῶν πρότερον παραδεδεγμένων κοινωνικῶν ἀρχῶν καὶ ἡ ὡς φυσικὴ συνέπεια ἐπακολουθήσασα φθορὰ τῆς ζωῆς εἰς μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ. Δέον νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως ἀνακαλυφθῇ τὸ αἷτιον τῆς καταπτώσεως ταύτης, οὐχὶ ἀπλῶς ἡ κυρίως αἰτία τῆς καταπτώσεως; τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως; ἀλλὰ καὶ αἱ δευτερεύουσαι ἐπίσης αἰτίαι τῆς βαθείας ἀλλοιώσεως τῶν συνθηκῶν τῆς κοινωνίας. Θὰ ἐμανθάνομεν τί γίνεται ἐν ταῖς διαφοροῖς χώραις πρὸς καταπολέμειν τῶν κακῶν τούτων καὶ θὰ ἐζητοῦμεν νὰ ἐξεύρωμεν τίνι τρόπῳ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν δύναται νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἄλλους ἐν τῷ κοινῷ καθήκοντι.

4) Αἱ συζητήσεις περὶ τοῦ θέματος «Ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ διεθνεῖς σχέσεις», πρέπει νὰ καλύψωσι τὸ πεδῖον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χριστιανικῶν

ἀρχῶν εἰς τὰς μεταξὺ ἔθνων καὶ φιλῶν σχέσεις καὶ ἰδίᾳ τὸ κεντρικὸν ζήτημα τοῦ πολέμου καὶ τὰς ληπτέας μεθόδους πρὸς πρόληψιν αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ δεόν να δοθῆ εἰς τὴν εὐθύνην τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τε τὸ προλαμβάνειν τὰς προστριβὰς πρὶν αὐταὶ ἐγερθῶσιν καὶ εἰς τὸ ἀπομακρύνειν τὰ αἷτια τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν προστριβῶν διὰ τῆς καταλλήλου καλλιέργειας τῶν πνευμάτων. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ δεόν να ζητηθῆ ἡ συνδρομὴ τῆς Παγκοσμίου Ἐνώσεως καὶ ἄλλων παρομοίων ὀργανώσεων.

5) Ἐν τῇ μελέτῃ τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς δεόν να λάβωμεν ὑπ' ὄψιν οὐχὶ μόνον τὰ ἀνεγνωρισμένα ἰδρύματα τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς εἰς τὸν οἶκον, τὰς Κυριακὰς σχολὰς, τὰς κρατικὰς σχολὰς, αἵτινες παρέχουσιν ἐπίσημον θρησκευτικὴν μόρφωσιν ἢ τὰς ἀνεξαρτήτους ἐνοριακὰς σχολὰς, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τ. ὕς διαφόρους παράγοντας, οἵτινες συμβάλλουσιν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς δημοσίας γνώμης ὡς λ. χ. τὸν θρησκευτικὸν καὶ κοσμικὸν τύπον, τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς τέχνας συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐταῖς τῶν θεάτρων καὶ τῶν κινηματογράφων. Σπουδαῖα ζητήματα ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ εἶναι τὰ μέσα τῆς διατηρήσεως καὶ ἐνισχύσεως τῶν χριστιανικῶν στοιχείων ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐναντίον ἰσχυρῶν ἀντιθέτων ἐπιρροῶν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νεωτέρων παιδαγωγικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐκ-

παίδευσιν. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ δεόν να δοθῆ εἰς τὰ κολλέγια καὶ τὰ Πανεπιστήμια καὶ εἰς τὰς μορφωτικὰς ἀπόψεις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.

6) Ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ θέματος τῆς χριστιανικῆς συνεργασίας καὶ ἐνότητος, δεόν να ζητηθῆ ἡ συνδρομὴ ἄλλων ὀργανώσεων, αἵτινες ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου. Ἰδιαιτέρως δεόν να ἐξαρθῶσιν αἱ πρακτικαὶ ἀπόψεις τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος καὶ να καταβληθῆ προσπάθεια ὅπως καθορισθῆ μέχρι τίνος σημείου δύναται να ἐπιτευχθῆ ἐνέργεια κοινὴ δι' ἰδιαιτέρους σκοποὺς μετ' ἄλλων ὀργανώσεων ἔχουσῶν ἄλλοίαν περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψιν.

ΣΤ.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ συνιστᾷ ὅπως αἱ εἰσηγήσεις αὐταὶ σταλῶσιν ὑπὸ τῆς Γραμματείας εἰς τὰς διαφόρους Ἐπιτροπὰς τῶν τμημάτων μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως δοθῶσιν αὐταὶ εἰς χεῖρας τῶν διαφόρων ὀμίλων, οἵτινες θὰ μελετήσωσι τὰ ἀναφερόμενα θέματα. Οἱ γραμματεῖς θὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν ὀμίλων τούτων ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν διαφόρων θεμάτων ἵνα ὑποβληθῶσιν αὐταὶ εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν καὶ εἰσηγήσεις περὶ τῶν καταλλήλων μεθόδων καὶ ὑποβάλωσι ταύτας πρὸ προσώπων πολὺ πρὸ τῆς συνεδρίας ἵνα γίνῃ ἡ δυνατὴ προετοιμασία λεπτομερεστέρου προγράμματος.

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ὁ Ρουμανικὸς τύπος ἐξακολουθεῖ να δημοσιεύῃ διαφόρους ἀνταποκρίσεις ἐκ Κων]πόλεως περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου. Τὸ «Universal» καὶ ἡ «Dimineata» καταχωροῦσιν ἄρθρα τοῦ ἀρχιμειδρίτου Ἰουλίου Σκριμπάν, ἀντιπροσώπου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ εἰρημένῳ Συνεδρίῳ. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ «Dimineata» ὁ πανοσιολ. Σκριμπάν ἐξαίρει τὴν μόρφωσιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυζίκου Καλλινίκου, εὕρισκει δὲ ὑπερβολικὰς τὰς περὶ τοῦ γάμου τῶν κληρι-

κῶν σκέψεις τοῦ Σεβ. Μητρ]λίτου Νικαίας Βασιλείου· ἐξ ἀφορμῆς τῶν παρατηρήσεων του τούτων γράφει ὁ Ρωμοῦνος ἀντιπρόσωπος τὰ ἐξῆς: «Ἡ συντηρητικότης εἶναι θετικώτερα τῆς ἀσταθείας τῶν χρόνων. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει να μᾶς διαφεύγῃ τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας μας. Ὅταν ἐλθῶσιν ἡρεμώτεροι χρόνοι θὰ θλιβώμεθα ἴσως ἐπὶ βεβιασμέναις ἀποφάσεσι. Ὡς ἐκ τούτου χαίρω, προσθέτει ὁ πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης, διότι εὕρισκομαι ἐνταῦθα ὅπως παρακωλύσω ἐπικινδύνους τινὰς σπουδάς. Ἐγὼ γνωρίζω τὸ

δέον καὶ τὸ μὴ δέον, τί ἔστι δυνατόν καὶ τί μὴ δυνατόν».

Ὡς γνωστὸν ὁ πράγματι διακρινόμενος ἐπὶ ἀξιεπαίνῳ μελετηρότητι καὶ μορφώσει Ἀρχιμυδρίτης Σκριμπάν εἰς τὴν λύσιν πολλῶν ζητημάτων διαπνέεται φλογερῶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἄκρου μοναχισμοῦ.

Θίγων τὸ ζήτημα τοῦ γάμου τῶν χηρευσάντων ἱερέων ἀναφέρει μίαν λεπτομέρειαν ἀφορώσαν τὸν γάμον τῶν ἐν Σερβίᾳ χήρων ἱερέων. «Ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία, γράφει, καὶ δι' ἄλλον

λόγον ἐνδιαφέρεται ἵνα ἐπιγραφῇ ὁ δεύτερος γάμος τῶν ἐν χηρείᾳ κληρικῶν, θέλει νὰ προσελκύσῃ τοὺς Ἰσέχους κληρικούς εἰς τὴν ὀρθοδόξιαν». Γνωρίζομεν ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει τὸν γάμον εἰς ὅλους τοὺς κληρικούς καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν. Αἰρομένου λοιπὸν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ μετὰ τὴν χειροτονίαν κωλύματος τοῦ γάμου, φρονεῖ ὁ Ἀρχιμ. κ. Σκριμπάν, ὅτι πολλοὶ Ἰσέχοι ἱερεῖς θὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν Ὀρθοδόξιαν.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΟΙ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙΡΟΙ» ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΕΒΩΝ ΣΚΗΝΩΝ ΤΗΣ 1ης ΙΟΥΝΙΟΥ

« Κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα ἐλέγομεν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ καλοῦ ἀνδρός, τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Μελετίου, εὐρίσκεται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐν κινδύνῳ. Δὲν παρήλθον πολλαὶ ἡμέραι καὶ ἰδοὺ ἀπεδείχθησαν ἀληθεῖς οἱ λόγοι μας ἐκεῖνοι. Ὅχλος ἀποτελούμενος, ὡς ἀνταποκριτὴς τις λέγει, ἀπὸ τὰ κατώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας ἐν οἷς καὶ Ἰουδαῖοι καὶ ἄλλοι μὴ Ὀρθόδοξοι, βοηθούμενος καὶ ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ ἄλλων..... ὤρμησεν εἰς τὸ Φανάριον καὶ μετεχειρίσθη βίαν κατὰ τοῦ Πατριάρχου κραυγάζων ὑπὲρ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ. Ὁ Πατριάρχης ἠρέμως καὶ ἀποφασιστικῶς ἀντιμετώπισε τὸν ὄχλον ἀρνηθεὶς κατηγορηματικῶς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ. Ἀμα τῇ ἀφίξει τῆς Διασυμμαχικῆς Ἀστυνομίας ὁ ὄχλος ἐγκατέλειπε τὸ Πατριαρχικὸν μέγαρον καὶ ἔφθασεν εἰς γειτονικὸν τινα ἀστυνομικὸν σταθμὸν ὅπου τὸν ἐμέμφθησαν τινες διότι

δὲν ἐπραγματοποίησεν ἀθορύβως τοὺς σκοπούς του. Τὸ Πατριαρχεῖον ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀρμοστῶν δι' ὑπομνήματος προστασίαν καὶ ἰδίως ἐγγυήσεις διὰ τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Κέντρου τούτου τῆς Ὀρθοδοξίας. Τὸ Πατριαρχεῖον ἔχει πλήρες δικαίωμα ἐν τούτῳ καθότι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων ἐν Λωζάνῃ ὑπῆρξαν ἀκλόνητοι ἐν τῇ αἰτήσει αὐτῶν ὅπως ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἢ διατήρησις τοῦ Πατριαρχείου ἐν Κων]πόλει. Οἱ ὕπατοι ἀρμοσταὶ ἐπληροφόρησαν τὸν Ἀδὸν Βένν ὅτι ἐὰν ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀγκύρας δὲν θέλῃ ἢ δὲν δύναται νὰ τηρήσῃ τὴν τάξιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Συμμάχων εὐτυχῶς εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην ταύτην».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ὁ Θεοσοφισμὸς ὑπὸ τοῦ René Guénon, — Αἱ λεγόμεναι ἀπόκρυφοι ἐπιστῆμαι, ὁ πνευματισμὸς, ὁ θεοσοφισμὸς, ἡ ἀνθρωποσοφία τοῦ Γερμανοῦ Dudolf Steiner εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἐὰν πολλοὶ ἀπορρίπτουν τὸν πνευματισμὸν ὡς σύστημα ἢ τὸν θεοσοφισμὸν ὡς ἑταιρίαν, ἐλάχιστοι ὅμως ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξίν πνευματιστικῶν φαινομένων. Ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως ὅμως τῶν πνευματιστικῶν φαινομένων μέχρι τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον ἔθνηκαν τὸν θεοσοφισμὸν ἢ κ. Blavatsky καὶ ἢ κ.

Besant ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις, ἢ κ. Blavatsky ἰδίως μετέτρεψε τὴν θεοσοφίαν εἰς ἀγυρτεῖαν. Τὸ θέμα τοῦτο ἐξετάζει λεπτομερῶς ὁ κ. René Guénon εἰς τὸ ὑπὸ τὸν σημειωθέντα τίτλον σοβαρὸν του ἔργον. Εἰς 307 σελίδας ἀναπτύσσει καὶ τὴν ἱστορικὴν προέλευσιν τοῦ θεοσοφισμοῦ καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν, ἰδιαίτερος τὸν Προτεσταντισμὸν, πρὸς τὸν Πνευματισμὸν, τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὴν ἀνθρωποσοφίαν τοῦ ἀπὸ τῆς θεοσοφικῆς ἑταιρίας ἀποχωρισθέντος R. Steiner.

« Ἡ θεοσοφικὴ ἑταιρία (σ. 67-8) σκοπὸν ἔχει

1) νὰ σχηματίσῃ τὸν πυρῆνα παγκοσμίου ἀδελφωσύνης, ἄνευ διακρίσεως φύλου, χρώματος, φυλῆς, κοινωνικῆς τάξεως, θρησκείας ἢ κόμματος
2) νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν μελέτην τῶν ἀριαικῶν καὶ ἀνατολικῶν λογοτεχνιῶν καὶ θρησκειῶν, 3) νὰ διεισδύσῃ εἰς τοὺς ἀνεξηγήτους νόμους τῆς φύσεως καὶ εἰς τὰς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνούσας λανθανούσας ψυχικὰς δυνάμεις». Τὰ δύο πρῶτα ἀνήκουσιν εἰς τὸ λεγόμενον ἐξωτερικὸν τμήμα τοῦ Θεοσοφισμοῦ (section exotérique), τὸ δὲ τρίτον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τμήμα (section esotérique). Ὁ Θεοσοφισμὸς πρὸ πάντων τῆς Blavatsky δανεῖζεται πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὸν Βουδδισμόν.

Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας συνιστᾷ θερμῶς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου τούτου, τολμᾷ ὅμως συνάμα νὰ κάμῃ τὴν ἐξῆς παρατήρησιν εἰς τὸν συγγραφέα χωρὶς νὰ παραδέχεται τὰς τερατουργίας καὶ ἀγυρτείας τῆς κ. Blavatsky. «εἰς ὅλα τὰ ψευδῆ πράγματα ὑπάρχει καὶ ἓνας πυρῆν ἀληθείας» κατὰ τὸν Spencer. Αὐτὸ παραδέχεται ὁ γράφων ἀληθεῦς εἰς πολλὰς περιπτώσεις.

Μνημεῖα Πατριαρχικῆς Ἱστορίας. — Ὁ ἀκούραστος κ. Μ. Γεδεὼν νέον ἐξέδωκεν ἔργον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον. Τὸ βιβλίον τοῦτο περιλαμβάνει ἀφηγήσεις περὶ τῶν μετὰ Γρηγόριον τὸν Ε' ἐννέα Πατριαρχῶν κατὰ χειρόγραφον τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐν Κων]πόλει δράσαντος Χατζῆ Κωνσταντινίδου. Τὸ χειρόγραφον διεψύλαττεν ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ. Εὐρίσκονται δὲ ἐν αὐτῷ πληροφορίαι διάφοροι περὶ τοῦ δημοσίου καὶ ιδιωτικοῦ βίου τῶν ἐννέα Πατριαρχῶν. Τὸ νέον αὐτὸ βιβλίον τοῦ κ. Μ. Γεδεὼν μᾶς φαίνεται συμπλήρωσις τῶν Πατριαρχικῶν Πινάκων, μία ἀξία λόγου συμβολὴ διὰ τὴν μετὰ τὴν Ἑλλάσιν Ἱστορίαν.

Νέα Περιοδικά. — Ἐν Σικάγῳ τῆς Ἀμερικῆς ἤρχισεν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος κ. Νικολάου Γ. Ζαζάνη περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Σάλπιγξ τοῦ Εὐαγγελίου». Ἡ μέθοδος τοῦ περιοδικοῦ εἶναι καθαρῶς προτεσταντικὴ, λίαν μυστικιστικὴ. Ἡ γλῶσσα τοῦ μᾶς φαίνεται γεμάτη ἀπὸ ξενισμούς. Τὰ ὠραῖα πράγματα, ἅτινα ἐκθέτει, ἔπρεπεν ἴσως νὰ περιβληθοῦν καλλίτερον καὶ δὴ ἑλληνικώτερον ἔνδυμα.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ

Ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνήλθον τῇ 18 Ἰουνίου τὰ Δύο Σώματα εἰς τὴν τακτικὴν συνεδρίαν αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν σκέψεων ἐπὶ ζητημάτων τρεχούσης ὑπηρεσίας ἡ Συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων ἠσχολήθη εἰς τὸ ζήτημα τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων.

— Ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνήλθον τῇ 20 Ἰουνίου τὰ Δύο Σώματα ἀνταλλάξαντα σκέψεις ἐπὶ ζητημάτων τρεχούσης ὑπηρεσίας ἐσωτερικῆς καὶ οἰκονομικῆς μορφῆς.

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου Συνοδικῆς διασκέψεως ἐπήνεσε τὸν γραμματεῦσαντα παρ' αὐτῷ Ἀρχιγραμματεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. ἀρχι-

μανδρίτην Γερμανὸν, ὡς ἐπιτελέσαντα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μετ' ἄκρας ἐπιτυχίας.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς διασκεφθεῖσα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἐνέκρινε κατ' ἀρχὴν τὴν λειτουργίαν, ἀνέθηκε δὲ εἰς τὴν Ἐφορείαν ὅπως μελετήσῃ καὶ καθορίσῃ τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἡ Σχολὴ μέλλει νὰ λειτουργήσῃ, καὶ ὑποβάλλῃ εἴτα τὸ πόρισμα τῶν σκέψεων αὐτῆς εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον πρὸς ἔγκρισιν.

— Ἐπανελθούσης ἐν ἰσχύϊ σχετικῆς διατάξεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Θ. Σχολῆς, ἐνεκρίθη ἡ συμπλήρωσις τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας αὐτῆς καὶ διωρίσθη ἔφορος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας Ἀγαθάγγελος.

— Ἀνεγνώσθησαν τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νικομηδείας Ἀλεξάνδρου,

Θεσσαλονίκης Γενναδίου, Βεροίας Κωνσταντίνου, Δράμας Λαυρεντίου, Χίου Ἰερωνύμου, Σάμου Κωνσταντίνου, Λήμνου Στεφάνου, Ἐδέσσης Ἀγαθαγγέλου, Φλωρίνης Πολυκάρπου, Προικοννήσου Γεωργίου, Ἐπισκόπου Ἰερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Σωκράτους τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καὶ διαφόρων ἄλλων κοινοτήτων, δι' ὧν ἐκφράζουσι τὴν συμπάθειαν αὐτῶν διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1ης Ἰουνίου.

— Ἀνεγνώσθησαν ἐκθέσεις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἀλεξάνδρου σχετικαὶ πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ περιφερείας.

— Ἀνεγνώσθησαν ἐκθέσεις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας Σαββατίου ἐπὶ τῆς αὐτόθι ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

— Παρεχωρήθη τοῖς Πανιερωτάτοις Μητροπολίταις Ἰμβροῦ Ἰωακείμ καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης Γερμανῶ μηνιαία ἄδεια μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας πρὸς περίθαλψιν τῆς πασχούσης αὐτῶν υγείας.

— Ἐπετράπη τῷ Πανιερωτάτῳ Μητρολίτῃ Καστορίας Ἰωακείμ κατόπιν αἰτήσεως αὐτοῦ ὅπως τὴν παρασχεθεῖσαν αὐτῷ μηνιαίαν ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς μετάβασιν εἰς Ἅγιον Ὄρος χρησιμοποιήσῃ κατὰ Σεπτέμβριον ἢ Ὀκτώβριον.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς ὑποβληθέντας αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου Ἀλεξάνδρου λόγους, δι' οὓς ἀδυνατεῖ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνατεθειῶσαν αὐτῷ ἐξαρχικὴν ἀποστολὴν εἰς τὴν ἱ. Μοῆν Ζάβορδας, ἀπῆλλαξεν αὐτὸν τῆς ἐντολῆς ταύτης καὶ ἐνέκρινεν ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μοῆν ἐξαρχικῶς ὁ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, διάκονος Νικηφόρος Ζαβορδινός.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παραιτηθέντος κ. Κ. Ταχιντζῆ ἔφορος τῆς Π. Μ. Γ. Σχολῆς ἐξελέγη ὁ κ. Βλαδίμηρος Μιρμίρογλους.

— Μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν ἠνωμένων Ἐκπαιδευτηρίων ἀρρένων Σταυροδρομίου διορίσθη ὁ κ. Ἀριστ. Δημόπουλος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Α. Ζερβουδάκη.

— Ἀντὶ τῶν παραιτηθέντων τεσσάρων Ἐπιτρόπων τῆς Κοινότητος Σαλματομβρουκίου διορίσθησαν ἐξ ὀφφικίου Ἐπίτροποι τῆς αὐτόθι Ἱερᾶς ἐκκλησίας οἱ κ. Γ. Πορπόρογλου, Σ. Περιστανίδης, Παῦλος Ὁθ. Ζαχαριάδης καὶ Ἡλίας Μ. Ἰακωβίδης.

— Παρεπέμφθη εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορείαν Σταυροδρομίου πρὸς γνῶσιν αἰτήσις τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπυρ. Λαδικοῦ ἔχοντος λαμβάνειν καθυστερουμένους

μισθοὺς παρὰ τῆς Ἐφορείας τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου.

— Ἐνεκρίθη ὅπως ἐκφρασθῶσιν ἀπαντητικῶς ἀιδέουσαι εὐχαριστίαι εἰς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκ. Ἰνδιῶν ἀποστειλάντα δωρεὰν ἐκ δέκα λιρῶν Ἀγγλικῶν καὶ ὁμοία εἰς τὸν ἐν Λάγκαστερ ἐφημέριον κ. Δριοῦ ἐξ ἑνδεκα λιρῶν Ἀγγλικῶν.

— Κατ' εἰσήγησιν τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων ἐνεκρίθη ἡ διαρρυθμίσις καὶ διχοτομήσις τοῦ ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Νοσοκομείοις τμήματος τῶν φρενοπαθῶν ἀσθενῶν καὶ ὁ διορισμὸς τοῦ ἱατροῦ κ. Β. Κώνου ὡς δευτέρου ἀρχηγοῦ ἱατροῦ τοῦ τμήματος.

— Κατ' εἰσήγησιν τῆς αὐτῆς Ἐφορείας ἐνεκρίθη ἡ ὑπ' αὐτῆς γενομένη τιμῆς ἕνεκεν τῷ ἀρχιχειρουργῷ κ. Θ. Σγουρδαίῳ ἀπονομὴ τοῦ τίτλου «Ἐκτάκτου συμβούλου ἱατροῦ τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διαρρυθμίσεως τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς καὶ τῆς προσλήψεως τῶν νέων ἀρχηγῶν ἱατρῶν.

— Ὁ κ. Ἰωάννης Πιντίδης ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱ. ἀγιάσματος Βλαχερνῶν.

— Ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Δημητρίου Πασχαλίδου καὶ Α. Ταχιντζῆ ὡς ἐλεγκτῶν τῆς ἐν Πέραν Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν.

— Οἱ κ. Ἀθαν. Βαφειάδης καὶ Δημήτριος Παπᾶ Δημητρίου διορίσθησαν Ἐφοροεπίτροποι Σαρμασικίου.

— Ἐξ ὀφφικίου διορίσθησαν Ἐπίτροποι τῆς ἱ. ἐκκλησίας Ξυλοπόρτης οἱ κ. Ἰωσήφ Σεῖσογλου, Δ. Γκετσόπουλος, Κ. Τζανόπουλος, Π. Ἰωαννίδης καὶ Χρ. Κόντης.

— Παρεπέμφθη εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορείαν Σταυροδρομίου ἡ αἴτησις τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μελιτοπούλου ὅστις ἔχει νὰ λάβῃ καθυστερουμένους διδασκαλικοὺς μισθοὺς ἐκ τῶν Σχολῶν Λυκείου καὶ Ζωγραφείου.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ Σεβ. Μηλίτου Δέρκων Καλλινίκου διεκτραγωδοῦντος τὴν δυσχερῆ οικονομικὴν θέσιν τῶν Σχολῶν τῶν Κοινοτήτων αὐτοῦ καὶ ἐνεκρίθη ἵνα ἐνεργηθῇ τὸ προσῆκον.

Διορισμοί.— Διορίσθη ἐφημέριος καὶ προσωρινῶς ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Κοινοσκαλίου ὁ αἰδεσ. Οἰκονόμος Νικόλαος Παπαδόπουλος.

Ἐπανόρθωσις.— Εἰς τὸ 21ον φύλλον ἔνθα ἀναφέρονται Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι ὑποβαλόντες τὰ σέβη καὶ ἐκφράσαντες τὴν συμπάθειαν αὐτῶν διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1 Ἰουνίου, ἐκ παραδρομῆς δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Κωνσταντίας Ἰωάννου ἐκπληρώσαντος ὡσαύτως τὸ καθῆκον τουτο.

ΤΕΛΕΤΑΙ καὶ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Κατὰ τὴν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ θείαν λειτουργίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἡ Α. Θ. Π. παρέστη ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἠϋλόγησε τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

— Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Πολωνικῆς Κυβερνήσεως κ. Χέμπελ, ὁ Ἄγγλος ἱερεὺς Μπόροου ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν Τάϊμς τοῦ Λονδίνου καὶ ἀντιπροσωπεία τῶν διδασκάλων Γαλατᾶ.

— Ὁ Πανοσιολ. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Παντελεήμων ἐν συνοδείᾳ τοῦ διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὸ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον, τοῦ ὁποῦ ἀντιπροσωπεία εἶχεν ἐκφράσει τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀρμενικοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διὰ τὰς γνωστὰς ἀνοσίους σκηνάς.

— Εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς Ροβερτείου Σχολῆς διεξαχθείσας τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα τὴν Α. Θ. Π. ἀντεπροσώπευσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου Ἀπόστολος.

— Τὸν Παν. Μηλίτην πρ. Κολωνίας Δωρόθεον ἄγοντα τὴν ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπεσκέφθη ὁ Πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Παντελεήμων.

— Ἡ ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας (1898) λειτουργοῦσα ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γ. Σχολῆ Ἐκκλησιαστικῆ Μουσικῆ Σχολῆ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐτέλεσε τὰς ἐξετάσεις αὐτῆς. Ἐκ τῶν τελειοφοίτων τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους ἐκρίθησαν ἄξιοι τῶν νενομισμένων ἀπολυτηρίων μετὸν βαθμὸν μὲν Ἀριστα οἱ Φ. Γεωργαντίδης (Βυζάντιος), (ὁ πανοριστεύσας καὶ λαβὼν τὸ βραβεῖον), Κρίτων Γεωργιάδης (ἐκ Σμύρνης), Ἀλεξ. Μουτάογλους (Βυζάντιος), Γεώρ. Δάφας (Βυζάντιος), Ν. Τσανάκης (Κρής), Κωνσταντ. Παπαθωμᾶ ἐκ Κοζάνης)· μετὸν βαθμὸν δὲ Πάνυ Καλῶς ὁ Κ. Χρ. Καπακτοῆς (Βυζάντιος).

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ ἀξιεπαίνῳ πρωτοβουλία τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου κ. κ. Α. Ἀλιβιζάτου, Γ. Σωτηριάδου καὶ Β. Παπούλια ἰδρύθη «Σύνδεσμος Χριστιανῶν Φοιτητῶν» πρὸς χριστιανικὸν καταρτισμὸν τῶν φοιτητῶν.

Διωρισμοί.—Διωρίσθη Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀθηνῶν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μιχ. Κωνσταντινίδης διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ἐκ τῶν εὐ-

παιδευτῶν κληρικῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἄλλοτε τοποτηρητῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωνείας.

* * *

Ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνατέθη ἡ ἐπεξεργασία τοῦ Νόμου περὶ ἐνοριῶν περατώσασα τὰς ἐργασίας τῆς ὑπέβαλεν ἔτοιμον τὸ σχέδιον τοῦ σχετικοῦ νόμου εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς ὁποίας εὐρέθη σύμφωνος καὶ ἡ Ἱεραρχία προτείνει τὰ ἀκόλουθα μέτρα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ κλήρου:

Λαμβανομένων ὡς βάσεως τῶν προσόντων ἐκάστου κληρικοῦ, ἡ μισθοδοσία τῶν ἱερέων θὰ κανονίζεται ὡς ἑξῆς:

Διὰ τοὺς ἔχοντας δίπλωμα Θεολογίας δραχμ. 1000 κατὰ μῆνα.

Διὰ τοὺς ἀποφοίτους τῆς Ριζαρίου Σχολῆς δραχμ. 800.

Διὰ τοὺς ἀποφοίτους τῶν ἄλλων ἱερατικῶν σχολῶν καὶ τοὺς ἀποφοίτους Γυμνασίων, οἵτινες ἠκολούθησαν μαθήματα φροντιστηρίου δραχμ. 600 καὶ γενικῶς διὰ τοὺς ἄνευ προσόντων κληρικούς δραχμ. 300.

Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν Μητροπολιτῶν ὁρίζονται ἴσαι μετὰς τῶν Ἀρσεπαγιτῶν. Διὰ τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν τὰ ἔξοδα παραστάσεως ὁρίζονται διπλάσια τῶν ἀποδοχῶν του.

Τῶν Τιτουλαρίων ἐπισκόπων ὁ μισθὸς θὰ ἴξισοῦται μετὸν τῶν τμηματαρχῶν Ὑπουργείων.

Οἱ Ἀρχιμανδριταὶ ἕξιουσιν μετὰ τοὺς ὑπουργικούς γραμματεῖς α' καὶ β' τάξεως ἀναλόγως τῶν προσόντων αὐτῶν. Πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων πόρων προτείνονται:

1ον) Αὐξήσεις τῆς κατ' οἰκογένειαν ἐτησίας εἰσφορᾶς εἰς τὰς ἐνορίας καὶ 2ον) ἡ ἐπιβολὴ ἰδιαιτέρου φοροσήμου εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐν γένει ἔγγραφα, ἀδείας γάμων, διαζύγια κλπ.

Τοὺς μισθοὺς ὄλων τῶν κληρικῶν θὰ ἀναλάβῃ τὸ Γενικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ συγκεντροῦνται ὅλαι αἱ εἰσφοραὶ.

Διὰ τοῦ νόμου προτείνεται ἐπίσης ἡ ἴδρυσις Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων εἰς ὅλας τὰς Μητροπόλεις συγκεκριμένων ἐκ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, τοῦ γυμνασιάρχου, ἐνὸς δικαστοῦ, ἀντιπροσώπου τῶν κληρικῶν τῆς περιφερείας καὶ ἑτέρου τῶν ἐνοριτῶν. Τὰ Συμβούλια ταῦτα θὰ ἔχουν διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ καθήκοντα.

Τὸ προσωπικὸν ἐκάστης Μητροπόλεως ὁρίζεται ὡς ἑξῆς:

1ον) Διὰ τὰς Μητροπόλεις, τῶν ὁποίων ἡ περιφέρεια ἔχει μέχρι 50 χιλ. κατοίκους προβλέπεται ὁ διορισμὸς γραμματέως καὶ κλητῆρος.

2ον) Διὰ τὰς ἐχούσας πληθυσμὸν μέχρι 70 χιλ. προβλέπεται ὁ διορισμὸς Πρωτοσυγκέλλου, γραμματέως καὶ κλητῆρος, καὶ

3ον) Διὰ τὰς ἐχούσας πληθυσμὸν ἄνω τῶν 70 χιλ. προβλέπεται ὁ διορισμὸς Πρωτοσυγκέλλου, γραμματέως, γραφέως καὶ κλητῆρος.

Τὸ σύστημα μὲ τὸ ὁποῖον θὰ διοικῆται ἐκάστη Μητρόπολις θὰ εἶνε ἐντελῶς ἀποκεντρωτικόν: Δι' ὅλα τὰ ἀναφυόμενα ζητήματα εἰς ἐκάστην περιφέρειαν θὰ ἀποφαίνωνται τὰ Μητροπολιτικὰ Συμβούλια. Τὰ Συμβούλια ταῦτα θὰ μεριμνοῦν καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν κληρικῶν τῶν περιφερειῶν τῶν.

ΟΡΘΟΔ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς μανθάνομεν ὅτι συνέστη καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θύραις σχολικοῦ ἔτους πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ λειτουργοῦσα παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ Βαρσοβίας καὶ Θεολογ. Ὁρθόδοξος Σχολὴ διὰ τὸν ἐν Πολωνίᾳ Ὁρθόδοξον πληθυσμὸν. Τὸ σχέδιον τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς ταύτης εἶχε συλλάβῃ ἤδη ὁ αἰόιδιμος Μητροπολίτης Γεώργιος πραγματοποιεῖται δὲ νῦν ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ κ. Διονυσίου.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένη καθολικὴ ἔφημερις «Albina» καταχωρεῖ ἐκ Κων]πόλεως προερχομένην πληροφορίαν, καθ' ἣν ὁ παπᾶ Εὐθύμης τῆς Ἀνατολῆς ἀπατάθη εἰς Ρώμην ζητῶν τὴν μετὰ τοῦ πάπα ἔνωσιν τῶν τουρκορθοδόξων. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς φρονεῖ ἡ εἰρημένη ἔφημερις, ὁ παπᾶ Εὐθύμης ὁσονούπω θὰ διορισθῇ πατριάρχης Κων]πόλεως, ἐπάγει τὸ ἐξῆς συμπέρασμα: «οὕτω δὲν ἀποκλείεται ἡ ἔνωσις τοῦ Πατριάρχου Κων]πόλεως μετὰ τῆς Ρώμης, ἐκπληρουμένου τοιοῦτοτρόπως ἀρχαίου πόθου τῶν ἐν Τουρκίᾳ καθολικῶν». Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις οὐδεμία εἰδήσις ἐλήφθη περὶ τοιούτων διαβημάτων τοῦ παπᾶ Εὐθύμη.

Μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ Βουλγαρικῇ Ἐκκλησίᾳ.—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς κληρικούς τοὺς μὴ ἔχοντας μοναχικὴν κουρὰν νὰ τροποποιήσωσι τὴν περιβολὴν καὶ τὴν ἐν γένει ἐξωτερικὴν τῶν παράστασιν. Ἐδωκε δὲ ἄδειαν εἰς τοὺς βουλομένους νὰ κόπτουν τὴν κόμην μέχρι τοῦ περιλαιμίου καὶ ἐν τινι μέτρῳ καὶ τὴν γενειάδα ἀπαγορεύσασα ἀπολύτως τὸ ξύρισμα. Κατὰ τὰς καθημερινὰς οἱ κληρικοὶ ἐπιτρέπεται νὰ περιβάλλωνται ράσον στενὸν καὶ κοντὸν νὰ φέρουν δὲ μέλανα μαλακὸν πῖλον. Ἡ μέχρι τοῦδε ἱερατικὴ ἀμφίεσις καὶ τὸ καλυμμαύχιον θὰ χρησιμοποιῶνται κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας μόνον ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Δὲν παρέλειψε δὲ ἡ βουλγαρικὴ Σύνοδος νὰ συστήσῃ εἰς πάντας τοὺς κληρικούς ὅπως μηδέποτε λησμονοῦν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ

τῶν περιβολῇ καὶ ποραστάσει τὴν ἐκκλησιαστικὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἱεροπρέπειαν.

Σύγκλησις Καθολικῆς Οἴκουμ. Συνόδου.

Ἐκ τῶν κύκλων τοῦ Βατικανοῦ βεβαιοῦται ἡ σύγκλησις Οἴκουμενικῆς Καθολικῆς Συνόδου κατὰ τὸ 1925. Ἡ ἡμερησία διάταξις τῆς Συνόδου ἂν καὶ ἐπίσημως τηρεῖται μυστικὴ, προβλέπεται ὅτι θὰ περιλάβῃ τὴν εἰσαγωγὴν νέων τινῶν δογμάτων εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς κανονισμοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ γίνηται ἡ νέα ἐκπαίδευσις τῶν Καθολικῶν ἱερέων.

Ὁ Ἄγγλος ἐπίσκοπος GORE.—Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» (8 Ἰουνίου 1923) τοῦ Λονδίνου γράφοντες περὶ τῆς ἐν Κ]πόλει διαμονῆς τοῦ γνωστοῦ ἐνταῦθα Ἄγγλου ἐπισκόπου Gore ἀναφέρουν περὶ τῶν μετὰ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἑλληνικῶν, Ἀρμενικῶν καὶ Τουρκικῶν Κοινοτήτων συνεντεύξεων τοῦ εἰρημένου ἐπισκόπου καὶ περὶ τῆς παρὰ τῇ Α. Μ. τῷ Χαλίφῃ ἀκροάσεως αὐτοῦ.

Ἐκκλησιᾶς χηρευσάντων ἱερέων πρὸς σύναψιν γάμου. Ἐπὶ τῶν ἐν χρεῖα ἱερέων ὁ Γεώργιος Φραντζεσκάκης ἐφημέριος Βάμου Κρήτης, ὁ Ἰωάννης Εὐσταθίου ἐφημέριος Ποπάδων Εὐβοίας, ὁ Μιχαὴλ Γιαπάλης ἐφημέριος Παλαιοκάστρου Καρδίτσης, ὁ Ἡρακλῆς Παπαδόπουλος ἐφημέριος Αἰγίου, ὁ Παν. Μπελογιαννέας ἐφημέριος Χωστῆς Κυδωνίας Κρήτης καὶ ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος ἐφημέριος Καρδίτσης ὑπέβαλλον ἔκκλησιν πρὸς τὸν Μακαρ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Χρυσόστομο νὲν ἣ περιγράφοντες τὴν δυσχερῆ θέσιν, εἰς ἣν περιήλθον μετὰ τὸν θάνατον τῶν συζύγων αὐτῶν ἐξαιτοῦνται τὴν ἀντίληψιν τῆς Α. Μ. καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱ. Συνόδου καὶ παρακαλοῦσιν ὅπως λάβῃ αὐτοὺς ὑπ' ὄψιν καὶ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα παρὰ τε τῇ Πρωτοθρόνῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κ]πόλεως καὶ τῷ Πανορθοδόξῳ Συνεδρίῳ πρὸς σύναψιν β' γάμου.

Μετὰ τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ἐλήφθησαν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου ἐτοιμάζονται, καθὰ πληροφοροῦμεθα, νὰ ὑποβάλωσιν αἰτήσεις οὐκ ὀλίγοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας Κων]πόλεως ζητοῦντες ἄδειαν πρὸς σύναψιν πρώτου γάμου.

Νεκρολογία.—Πρὸ ἐβδομάδων ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις ὁ καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Ἀναστάσιος Διομήδης Κυριακός. Ὁ μακαρίτης διεκρίθη διὰ τὴν φιλοπονίαν του. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς θεολογικὰς διατριβάς ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει τῶν Παλαιοκαθολικῶν «Revue internationale de Théologie». Ἐλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν ἐν Βόννην γενομένην συνδιάσκεψιν τῶν Παλαιοκαθολικῶν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2975.

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 17 καὶ ἡμερομ. 5 Ἰουνίου 1923 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ καὶ τῆς Ταμάρας Βικτωρόβνας).

Διὰ ταῦτα

Ἰδὸν καὶ τὰ ἄρθρα 77, 79, 155, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικ. Ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί καὶ ἐκκλητῶς,

Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2011 καὶ ἡμερομηνίαν 27 Ἀπριλίου 1923 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τοῦ Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης, μεθ' ὅλων τῶν νομίμων συνεπειῶν,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρουσίας ἀποφάσεως εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Stamboul».

Καταδικάζει τὴν ἐναγομένην εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν τῆς παρουσίας ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντων εἰς γρόσια χίλια διακόσια πενήκοντα (ἀρ. 1250 προκαταβαλλομένων ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος ὡς καὶ τὴν δικηγορικὴν ἀμοιβὴν κατὰ τὸν Νόμον.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 5 Ἰουνίου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος

(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ.

Ὁ Α' Γραμματεὺς

(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Π. Ν. Κεσίσογλους

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη

λίραι τουρκ. 2 1]2.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2833

Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθμ. 7 καὶ ἡμερομην. 22 Μαρτίου 1923 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Νικολάου Ἀλεξ. Τραυλοῦ κατὰ Αἰκατερίνης Ν. Τραυλοῦ τὸ γένος Ἡλία Δελλατόλλα

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Ἰδὸν καὶ τὰ ἄρθρα 77, 79, 155, 201 καὶ 207 τῶν Πατρ. Δικονομικῶν ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 8771 καὶ ἡμερομην. 22 Δεκεμβρίου 1922 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τοῦ Νικολάου Ἀλεξ. Τραυλοῦ, κατὰ Αἰκατερίνης Ν Τραυλοῦ τὸ γένος Ἡλία Δελλατόλλα ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρουσίας ἀποφάσεως εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Προόδου».

Ἐπιτίθησι τῇ ἐναγομένην σὺ ἠττηθείσῃ ἐν τῇ δίκῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρουσίας ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια χίλια διακόσια δέκα (ἀριθμ. 1210) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος,

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν

Ἐν τοῖς Παλαιοῖς, τῆ 4 Μαΐου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος

2 ὑπογρ) Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ.

Ὁ Α' Γραμματεὺς

(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον,

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Π. Ν. Κεσίσογλους

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

PHANAR

Constantinople.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐγένετο λόγος περὶ προσεγγίσεως τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, μετὰ τὸν πανευρωπαϊκὸν ὅμως πόλεμον λόγοι, διατριβαί, συδιασκέψεις, ἀλληλογραφίαι περὶ συνεργασίας καὶ ἐνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐπολλαπλασιάσθησαν. Οὐδέποτε ἡ τάσις πρὸς προσέγγισιν τῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον τὸσον καθολικὸν καὶ ἐνεργὸν καθὼς κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσαρα ἔτη. Αἱ ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς πάπα Ἰνοκεντίου τοῦ ΧΙ (1676-1689) γενόμεναι ἀπόπειραι πρὸς ἔνωσιν τῶν προτεσταντῶν μετὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας μεσολαβούντων τοῦ Σπινόλα ἐκ μέρους τοῦ πάπα καὶ τοῦ Μολάνου ἐκ μέρους τῶν προτεσταντῶν καὶ αἱ ἐπὶ Ἰερεμίου τοῦ Β' περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος συνεννοήσεις μεταξὺ τῶν Προτεσταντῶν καὶ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου πρὸς ἐπίτευξιν ἐνότητος ἐν τῇ πίστει παρουσίαζον μὲν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον καὶ συνεκίνουν τὰ πλήθη τῶν διαφόρων χριστιανικῶν

ὁμολογιῶν δὲν ἐγίνοντο ὅμως ὑπὸ συνθήκας ὁμοίας πρὸς τὰς σημερινάς.

Σήμερον ὁμιλοῦν περὶ ἐνώσεως, ἀλλ' ὅσον περισσότερον ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἐνώσεως τὸσον περισσότερον αὐξάνει ἡ διαίρεσις καὶ εὐρύνεται τὸ χάσμα τὸ χωρίζον τὰς ἐκκλησίας τῆς παραδόσεως ἀπὸ τὰς γενικῶς προτεσταντικὰς λεγομένας ἐκκλησίας. Αἱ δὲ διαιρέσεις καὶ ὑποδιαίρέσεις τῶν προτεσταντικῶν παραφυάδων ἰδίως ἐν Ἀμερικῇ εἶναι πολὺ ἀποθαρρυντικαὶ διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν ἐνότητα τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ἐν μέσῳ τοσούτων διαιρέσεων καὶ συγχύσεων νὰ γίνωνται ἐκκλήσεις καὶ συγκλήσεις συνεδρίων ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν χριστιανῶν· ἐν μέσῳ τοσούτων καὶ τηλικούτων διαφοριῶν νὰ παρουσιάζονται ἐνθουσιώδεις ὁπαδοὶ καὶ ἐργάται τῆς χριστιανικῆς συμφωνίας· τὸ θέαμα καθίσταται ἐκτάκτως συγκινητικὸν ἀλλὰ συνάμα καὶ ἐκπληκτικὸν διὰ τὴν ἀντίφασιν μεταξὺ πραγματικότητος καὶ ἐπιθυμίας. Καὶ ἡ ἐκπληξις αὐξάνει ὅταν φωναὶ περὶ ἐνώσεως προέρχονται ἀπὸ τὴν χώραν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ κατακερμάτισις τοῦ

χριστιανικοῦ σώματος ἐξακολουθεῖ ἀκατάπαυστος.

Αἱ χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἰδίως ἡ ἐπισκοπιανὴ διωργάνωσαν τὴν προκαταρκτικὴν συνδιάσκεψιν τῆς Γενεύης διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Παγκοσμίου Χριστιανικῆς Συνδιασκέψεως. (*World Conference*) Τί συμβαίνει λοιπόν; Ὅσον περισσότερο χωρίζονται αἱ ἐκκλησίαι, ὅσον περισσότερο αὐξάνουν αἱ δογματικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ διαφωνίαι τόσο περισσότερο αἰσθητὴ καθίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνώσεως ἢ τοῦλάχιστον τῆς προσεγγίσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ Χριστιανισμὸς διαιρούμενος ἐξασθενεῖ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς, ἐν ᾧ ἀπ' ἐτέρου οἱ ἐχθροὶ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ ἐνισχύονται καὶ παρουσιάζονται πολυπληθεῖς καὶ πάνοπλοι διὰ νὰ ἐκριζώσωσι τελείως τὸ αἰωνόβιον χριστιανικὸν δένδρον.

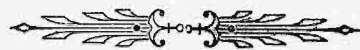
Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ τούτου οἱ μὲν προτεσιάνται συνιστώσι πρωτίστως τὴν μυστικὴν μέθοδον, τὴν προσευχὴν καὶ τὰς γενικὰς καὶ ἀορίστους συζητήσεις, ἕνα ἐλάχιστον ἀριθμὸν γενικωτάτων χριστιανικῶν βάσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων συμφωνοῦσιν ὅλοι οἱ παραδεχόμενοι τὸν Ἰ. Χριστὸν ὡς σωτῆρα τοῦ Κόσμου. Ὑπὸ τὰς γενικότητας καὶ τὰς συστάσεις τῶν ἰδιαιτέρων προσευχῶν ἀποκαλύπτονται εἰς τὸν προσεκτικὸν παρατηρητὴν πιστοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Λουθήρου ἢ τοῦ Καλβίνου.

Οἱ καθολικοὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐπιμένουν εἰς τὴν ἀρχικὴν των βᾶσιν· ὑπάρχει ἡ μόνη ἀληθὴς ἐκκλησία, ἡ «καθολικὴ»· θέλετε τὴν ἔνωσιν; προσέλθετε εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ καθολικὴ Ρώμη ἠρνήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν προδιάσκεψιν τῆς Γενεύης.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δι' ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς ἀπευθυνθείσης τῷ (1920) πρὸς ὅλας τὰς Χριστιανικὰς ἐκκλησίας ἔθετε τὰς βᾶσεις τῆς προσεγγίσεως ὅλων τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ πρώτη ἐκ τῶν βᾶσεων ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία εἰς ζητήματα ἀφορῶντα ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Συνιστῶμεν τὴν ἐν τῇ πίστει ἔνωσιν διατηρουμένης τῆς ἀρχῆς τοῦ Μ. Φωτίου «Ὅτως ἐν οἷς οὐκ ἐστὶ πίστις τὸ ἀθετούμενον, οὐδὲ κοινοῦ καὶ καθολικοῦ ψηφίσματος ἔκπτωσις, ἄλλων παρ' ἄλλοις, ἠθῶν καὶ νομίμων φυλαττομένων, οὔτε τοὺς φύλακας ἀδικεῖν, οὔτε τοὺς μὴ παραδεξαμένους παρανομεῖν, ὀρθῶς ἂν τις κρίνει εἰδὼς διορίσαιτο».

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΓΝΩΜΑΙ

Μικρὸν κοπιᾶσωμεν χρόνον ἀγαπητοί, ἵνα μὴ τῶν αἰωνίων ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν.

Πρὸς ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος, καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἡ ἀνάπαυσις.

Οὐκ ὀκνεῖ ὁ εὖ φρονῶν, πρὸς τοὺς πόνους, διὰ τοὺς ἐκ τῶν πόνων καρπούς.

Οἱ πόνοι τῶν ἀγαθῶν παντοχοῦ χορηγοί.

Οἱ μὴ ὡς δεῖ ποιοῦντές τι, οὐδ' ὅπως αὐτὸ ποιοῦσι·

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιστολαὶ Πατριαρχικαὶ ἀπολυθεῖσαι πρὸς τοὺς Μακαριωτάτους καὶ Σεβασμιωτάτους Προέδρους τῶν Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Σερβίας, Κύπρου, Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας, δι' ὧν ἀνακοινῶνται αἱ ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογιακοῦ ζητήματος ὑπὸ τοῦ Πανορθόξου Συνεδρίου ληφθεῖσαι ἀποφάσεις καὶ αἱ περὶ ἀποδοχῆς αὐτῶν ἀποφάσεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

** ** *

Ἄριθ.

Πρωτ. 3124
Διεκπ. 1658

Α'.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε κ. τ. λ.

Αἱ πλείους τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἠδύοκῆσαν, συμφδὰ τῇ ἀπὸ γ' τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἡμετέρα προσκλήσει, ἀποστεῖλαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους ἑαυτῶν ἐπὶ μελέτῃ ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἡμερολογίου καὶ ἄλλων ἐπειγούσης μορφῆς γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Οἱ οὖν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν, πάντες ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ζήλῳ ἐνθέῳ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ διαπρέποντες, εἰς Συνέδριον, «Πανορθόδοξον», ἀπὸ τε τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς προελεύσεως, προσωνυμηθὲν, ὑπὸ τὴν ἡμετέραν προεδρείαν συγκροτηθέντες καὶ μῆνα ὅλον ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ζητημάτων ἐκδαπανήσαντες, διετύπωσαν ἐν ψηφίσμασι τὰς ἑαυτῶν ἀποφάσεις.

Προέχει δὲ τῶν ἀποφάσεων τούτων ἡ περὶ τοῦ Ἡμερολογίου καὶ τῶν κατ' αὐτὸ ἐορτῶν, λαβοῦσα τὴν δετὴν διατύπωσιν.

«Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Μελετίου τοῦ Δ' κατὰ Μάϊον τοῦ 1923 συνελθὸν Πανορθόδοξον Συνέδριον ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 30 Μαΐου ἐ. ἔ. ἀποφητάμενον τελειωτικῶς περὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ Ἡμερολογίου, ὥρισε τὰ ἀκόλουθα:

Ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ ἄρσις τῆς μετοξὺ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ Ἡμερολογίου διαφορᾶς εἶνε ἀνάγκη ἀναπόφευκτος (ἴδε συνέχειαν ἐν τῷ 21 φύλλῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἐν σελ. 189 ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α.).....

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐκμελετήσασα ἤδη ἡ περὶ ἡμᾶς Ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπεδέξατο αὐτὴν ὁμοφώνως, ἡμεῖς δὲ κοινοποιοῦντες ταύτην σήμερον ταῖς Ἀγίαις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιαῖς ἐπὶ τῷ σκοπῷ συγκροτήσεως ἀποφάσεως μιᾶς ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους συνοδικῶν ἀποφάσεων, κοινοποιοῦμεν ἅμα καὶ τὴν εἰρημένην συνοδικὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἀπόφασιν.

Καὶ τὰς μὲν λεπτομερείας τῶν γενομένων ἐν τῷ Συνεδρίῳ συζητήσεων προσκομίσει πλήρεις ἢ βίβλος τῶν Πρακτικῶν ἢ ἤδη ἐκτυπωμένη, γενικῶς δὲ ἐπὶ διασαφήσει τῆς κοινοποιουμένης ἀποφάσεως τὰς διεξαχθείσας συζητήσεις ἀνασκοποῦντες ταῦτα εἰπεῖν ἔχομεν:

α'.) Ὁμολογήθη κοινῶς ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων τῶν Ὁρθοδόξων Χωρῶν παραδοχὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἡμερολογίου ἐν ταῖς κοσμικαῖς σχέσεσιν, ἐπιβάλλεται ἀναγκαίως τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς καθήκον ἢ προσαρμογὴ τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου πρὸς τὸ πολιτικόν.

β'.) Ἐπειδὴ καὶ τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον ἀποδέδεικται ἀπολειπόμενον τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀστρονομικὸν ἔτος, μετὰ τῆς ἐπιστημονικῆς δὲ καὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἀντὶ ἀποδοχῆς τοῦ λελανθασμένου μεταρρυθμιστέον τὸ Ἰουλιανὸν κατὰ τὰ νῦν δεδομένα τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης, ἐφ' ὅσον καὶ οὕτως ἐπιτυγχάνεται ἡ ἄρσις τῆς διαφορᾶς ἀπὸ τοῦ βίου τῶν πιστῶν καὶ δὴ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας.

γ'.) Κρατοῦντες ὡς βάσιν διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ Ἁγίου Πάσχα τὴν διάταξιν τῆς Νικαίας νοηθεῖσαν πάντοτε ὡς ὀρίζουσαν ἡμέραν ἑορτῆς τὴν Κυριακὴν, ἣτις ἔπεται τῇ πανσελήνῳ τῇ συμπιπτούσῃ ἢ ἐπομένη τῇ Ἑαρινῇ Ἰσημερίᾳ, ἐφαρμόσωμεν κἀνταῦθα τὰ δεδομένα τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ Ἁγία Σύνοδος τῆς Νικαίας τῇ ἐπιστήμῃ παρέπεμψε τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως, ἀφειτηρίαν χρόνου λαμβάνοντες τὸν διὰ τοῦ Γολγοθᾶ διερχόμενον μεσημβρινόν.

Ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων προϋποθέσεων ὡς ἀπὸ ἀρχῶν ὀρηθὲν τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον, κατέληξεν ὁμοφώνως ἐπὶ τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν, ἣν διὰ βεβαίας ἔχομεν ἐλπίδος ὅτι πάντες ἀποδέξονται ὡς ὀρθὴν καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῇ ἀξιοπρεπείᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνταποκρινομένην, ἀναμένομεν δὲ τὴν κοινὴν ἐπιδοκιμασίαν, ὅπως ἐξαγγείλωμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συνεδρίου ὡς ἀπόφασιν τῆς Μιᾶς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Δωροῖτο ὁ Κύριος τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην.

αἱ γ'. Ἰουνίου κέ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλος πρόθυμος

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

** **

Β'.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε κ. τ. λ.

Τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον σὺν τῇ διευθετήσει τοῦ ζητήματος τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου καὶ τῶν ἑορτῶν, ὅπερ ἀπετέλεσε τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα, ἐπελάβετο εὐκαίρως τῆς ἐξετάσεως ἀπὸ ὀρθοδόξου ἀπόψεως καὶ τοῦ καθ' ὅλου ἡμερολογιακοῦ ζητήματος,

ὡς τοῦτο συζητεῖται σήμερον μεταξὺ κύκλων ἐπιστημονικῶν καὶ πολιτικῶν. Λαβὸν δηλ. ὑπ' ὄψιν ὅτι πολυώνυμοι ἀφ' ἱκανοῦ διασκέψεις συνέρχονται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξευρέσεως νέου τινὸς ἡμερολογίου τελειότερου ἐπιστημονικῶς καὶ πρακτικῶς, ὥρισεν ἐν τῷ κατωτέρῳ ψηφίσματι τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἠδύνατο ἂν ἀποδέξασθαι τοιοῦτόν τι νέον ἡμερολόγιον.

«Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξον Συνέδριον, συνεδριάσαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Μελετίου τοῦ Δ'. καὶ διασκεψάμενον κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς 23 Μαΐου καὶ 5 Ἰουνίου 1923 ἐπὶ τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς θὰ ἠδύνατο ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ μετᾶσχη Διασκέψεως, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ἐξεύρεσιν νέου ἡμερολογίου τελειότερου ἐπιστημονικῶς καὶ πρακτικῶς, ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

1. Παρακαλεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅπως μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν δηλώσῃ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προθύμως θέλει ἀποδεχθῆ τὸ μέλλον νὰ ἐξευρεθῆ νέον ἡμερολόγιον, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἤθελον ἀποδεχθῆ πᾶσαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι. Ἐὰν δὲ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐθεώρῃ ἑαυτὴν ἀναμμοδίαν ὅπως δεχθῆ τὴν τοιαύτην δήλωσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπαφίεται εἰς αὐτὸ νὰ ποιήσῃται τὴν ὡς ἄνω δήλωσιν ὅπως ἄλλως ἤθελε κρίνῃ ὀρθόν.

2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προτιμᾷ μὲν ἡμερολόγιον διατηροῦν τὴν συνέχειαν τῆς ἐβδομάδος, δὲν δεσμεύεται δ' ὅμως ἐν τῇ ἀντιλήψει ταύτῃ, ἐν ἣ περιπτώσει αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι συμφωνήσωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν νέου ἡμερολογίου ἀπαιτοῦντος τὴν διακοπὴν τῆς συτεχείας τῆς ἐβδομάδος.

3. Ἐφ' ὅσον θὰ ἐπήρχετο κοινὴ συγκατάθεσις τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶνε πρόθυμος νὰ κηρυχθῆ ὑπὲρ τῆς μονιμοποιήσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐν ἡμέρᾳ πάντοτε Κυριακῇ.

4. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ τοιαύτη ἀμετακίνητος Κυριακὴ τοῦ Πάσχα ἀντιστοιχῆ πρὸς τὴν πραγματικὴν Κυριακὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, δι' ἐπιστημονικῆς μεθόδου καθοριζομένην.

Καὶ τὸ ἕτερον τοίνυν τοῦτο ψήφισμα τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου περὶ τοῦ καθόλου ἡμερολογιακοῦ ζητήματος κοινοποιοῦντες ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἐπιδηλοῦντες ὅτι ἡ περὶ ἡμᾶς Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀκροασαμένη ἤδη αὐτοῦ καὶ διασκεψαμένη, ἀπέδεδεξάτο ὁμοφώνως τὰ ἐν αὐτῷ, παρακαλοῦμεν ὅπως ἐγκαίρως γνωσθῆ ἡμῖν ἢ ἐπ' αὐτοῦ γνώμη καὶ αὐτῶν, διὰ τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν τὴν ἀνατεθειμένην ἡμῖν.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὐθις ἐν Κυρίῳ περιπτυσσόμενοι Αὐτὴν διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

αἰ. γ'. Ἰουνίου κέ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ἘΠΙΓΡΑΦΑΙ ΥΠΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΝΑΟΝ

Ὁ προϊστάμενος τῆς ἐν Μάντσεστερ Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κ. Καλλίνικος ὡς ἀνεφέραμεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 20 φύλλῳ τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας, ἐξέδωκεν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ». Ἦδη ἐν τῷ φύλλῳ ἐκείνῳ σύντομον κριτικὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου ποιούμενοι κατεχωρήσαμεν ἐν συντόμῳ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου, ἐπηνέσαμεν αὐτὸ καὶ συνεστήσαμεν ὡς ἄξιον νὰ γίνῃ κτῆμα πάσης ὀρθοδόξου οἰκογενείας. Διὰ νὰ ἀποδείξωμεν τὴν σύστασιν καὶ τὸν ἔπαινον ἡμῶν ὡς στηριζόμενον ἐπὶ πραγματικότητων θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ διάφορα ἐκλεκτὰ τεμάχια ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ αἰδεσιμολ. συγγραφέως. Ἀρχόμεθα διὰ τοῦ ἐξῆς ἀποσπάσματος:

* * *

ΚΕΦ. Α'.

ΙΧΘΥΟΣ οὐρανίου ἁγίου γένος, ἤτορι σεμνῷ
Χρησε λαθῶν ζωὴν ἄμβροτον ἐν βροτέοις
Θεσπεσιῶν ὑδάτων· τὴν σὴν, φίλε, θάλπεο
ψυχὴν

Ἵδασιν ἀενάοις πλουτοδότου Σοφίας.
Σωτήρος δ' ἁγίων μελιθεῖα λάμβανε βρώσιν
Ἐσθιε πεινάων **ΙΧΘΥΝ** ἔχων παλάμαις
ΙΧΘΥΙ χόρταζ' ἄρα λιλαίω, δέσποτα, σῶτερ.
Εὖ εὔδοι μήτηρ, σὲ λιτάζομε Φῶς τὸ θανόντων.

Ἀσχανδίε πατήρ τῷ μῶ κεχαρισμένε θυμῷ
Σὺν μητρὶ γλυκερῇ καὶ ἀδελφειοῦσιν ἐμοῦσιν
ΙΧΘΥΟΣ εἰρήνη σε ομνήσσο Πεκτορίου(1)

Τῇ 24ῃ Ἰουνίου 1839 ἐργάται σκάπτοντες ἐν κοιμητηρίῳ εὕρισκομένῳ παρὰ τὴν Γαλλικὴν πόλιν Autum, τὴν πρὸς Β. τῆς Λυῶνος, ἔφερον εἰς φῶς πλάκα τεθραυσμένην εἰς ἕξ τεμάχια καὶ φέρουσαν τὴν ἄνωθι ἑλληνικωτάτην ἐπιγραφὴν εἰς δακτυλικὸν ἐξάμετρον μὲ ἀρχαιοπρεπέστατα ψηφία Ὁ ἀρχαιολόγος Πίτρα ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις εἶδε τὰ σεβαστὰ ταῦτα θραύσματα, οὐδέποτε δὲ, ὡς ἔγραφε μετὰ πάροδον τριάκοντα καὶ πλέον ἑτῶν, θὰ τοῦ διέφευγεν ἀπὸ τὴν μνήμην ἢ πρῶτη νύξ ἐκείνη, καθ' ἣν ἀνάψας ὅλους τοὺς λαμπτήρας τῆς αἰθούσης του καὶ φωταγωγῆσας πανηγυρικῶς τὸ σπουδαστήριόν του παρέμεινε

μέχρις αὐγῆς συγκολλῶν τὰ τεμάχια, μελετῶν τὸ περιεχόμενον των καὶ προσπαθῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ σύνολον τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς, ἠκρωτηριασμένης δυστυχῶς, διότι τὰ ἐξ σωθέντα τεμάχια δὲν ἦσαν τὰ μόνα ἐξ ὧν συναπηρτίζετο. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς Autum, ἣν ὁ Λεκλέρκ ἀποκαλεῖ πάνυ δικαίως «ἐν τῶν κειμηλίων τῆς Χριστιανικῆς Ἐπιγραφικῆς» διήγειρε δημοσιευθεῖσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πίτρα, τὸ ἐνδιαφέρον ὀλοκλήρου τοῦ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου, πλεῖστα δὲ ὅσαι μελέται περὶ αὐτῆς ἐγράφησαν. Τὸ ζήτημα κυρίως ἦτο, ἀφ' ἑνὸς νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ χρονολογία τῆς συντάξεως της καὶ ἰφ' ἑτέρου νὰ συμπληρωθοῦν τὰ κενά. Καὶ περὶ μὲν τοῦ χρόνου, περὶ οὗ ἄλλοι ἄλλα ἀπεφάνθησαν, ἡ γνώμη τῶν ἀναγόντων αὐτὴν εἰς τὸ τέλος τοῦ 3ου αἰῶνος φαίνεται ἠπιθανωτέρα.

Ἡ δὲ σύνολος ἐπιγραφὴ, κατὰ τὰς συμπληρώσεις, ἃς καὶ αὐτὸς ὁ Ρώσσης ἀπεδέχθη, ἔχει ὡς ἄνω, ἐρμηνευομένη δὲ, παρέχει τὴν ἀκόλουθον περίπου ἔννοιαν: «Ὡ ἀγία γενεὰ τοῦ οὐρανίου Ἰχθύος, πλήρωσον σεμνῆς εὐφροσύνης τὰ στήθη ταῦτα ὁπότε, καίτοι μεταξὺ θνητῶν ἐδέχθης οὐχ ἦττον ἀπὸ τῶν θεσπεσιῶν ὑδάτων τὴν ζωὴν τὴν ἀθάνατον. Θάλπε, ἀγαπτὲ, τὴν ψυχὴν σου εἰς τὰ ἀένναα ὑδατα τῆς πλουτοδότου Σοφίας. Λάμβανε δὲ τὴν μελισταγῆ βρώσιν τοῦ τοῦ ἀγίου Σώζοντος. Ἐσθιε μετ' ὀρέξεως τὸν Ἰχθύν, ὃν κρατεῖς ἐν ταῖς παλάμαις· ναὶ χορτάζου ἐν τῷ Ἰχθύϊ, σοὶ τὸ εὐχομαι, ὦ κύριέ μου καὶ ὦ σῶτερ μου. Φῶς τῶν νεκρῶν, δέομαι Σου, δὸς ὑπνον γλυκύν εἰς τὴν μητέρα μου, ὦ πάτερ μου Ἀσχανδίε, ὃν ἡ ψυχὴ μου ἠγάπησε μαζί με τὴν γλυκυτάτην μου μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς μου ἐνθυμοῦ τὸν υἱόν σου Πεκτόριον ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῦ Ἰχθύος».

Ἡ πλάξ λοιπὸν, ἐφ' ἧς ἐνεχαράχθησαν τὰ ἄνω, τυγχάνει πλάξ ἐπιτύμβιος σκεπάζουσα τὸν τάφον, ὃν ὁ φιλόστοργος υἱὸς Πεκτόριος ἠγειρεν εἰς θήκην τῶν λειψάνων τοῦ πεφιλημένου πατρὸς του Ἀσχανδίου καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ τὸν ὑπνον τῶν δικαίων ὑπνωτούσης μητρὸς του

(1) Boeckh ἀρ. 9890.

καὶ τῶν ἀδελφῶν του. Ἡ γλῶσσα του εἶναι τρυφερωτάτη. Ὁ Πεκτόριος δὲν ἀποκρύπτει τὴν χαρὰν του ὅτι καὶ ἡ ὑπὸ τὴν γῆν ὑπνώττουσα γενεὰ του εἶνε συγχρόνως καὶ τοῦ οὐρανοῦ Ἰχθύος (δηλ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ) γενεὰ, διότι δὲν ἐτάφη ἀβάπτιστος, ἀλλ' ἐγεύθη πρὶν ἢ τὴν καταλάβῃ ὁ θάνατος, τῶν θεσπεσίων καὶ ἀειρρόνων ὑδάτων τῆς ἀθανάτου ζωῆς, δι' ἧς συνήθη ἀδιασπαστως μετὰ τοῦ Ἰχθύος, τοῦ συνιστῶντος τὴν πνευματικὴν των βρωσιν καὶ πόσιν ἐν τῇ χαρμονῇ τῶν ἄνω. Ἡ μήτηρ δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει καὶ εἶθε καλῶς νὰ καθεύδῃ! Μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ὁ ἀγαπητὸς πατὴρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐν εἰρήνῃ ἀναπαύονται, ἐν τῇ ἀδιαταράκτῳ εἰρήνῃ τοῦ Ἰχθύος, διασφύζοντες καὶ πέραν τοῦ τάφου θαθεῖαν τὴν πρὸς τὸν ἀπολειφθέντα συμπάθειαν, ὅστις καὶ ἐξαιτεῖται ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν μνήμην των καὶ τὰς προσευχὰς των.

Τοιαύτη κατὰ τὸ σημαινόμενον ἡ ἐπιγραφή τῆς Autun, τῆς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀποτελούσης ἀληθῆ ἑλληνικὴν Ἀκαδημαίαν ἐν Γαλλίαις, ἐπιγραφή, ἣτις εὑρέθη εἰς τόπον ὃν μέχρι σήμερον οἱ ἐγχώριοι οὐχὶ μὲ τὴν Γαλλικὴν λέξιν cimetière ὀνομάζουσι (καίτοι καὶ ταύτην ἑλληνικὴν) ἀλλὰ μὲ λέξιν ἐτικλασικωτέραν, μὲ τὴν λέξιν «πολυάνδριον». Διότι ἡ Γαλλία εἶχε μὲν συσχετισθῆ καὶ προ-

γουμένως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν χάρις εἰς τοὺς Φωκαεῖς ἀποίκους, ἐδέχθη δὲ καὶ τὸν χριστιανισμὸν παρὰ Μικρασιατῶν. Ἡ πατὴρ τῶν ἁγίων ἀποστολικῶν πατέρων Ἰγνατίου καὶ Πολυκάρπου ἐστάθη παιδαγωγὸς τῶν Γαλατῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ ἅγιος Ποθεινὸς καὶ ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος, οἱ κοσμήσαντες τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Λουγδούνου ἀπεστάλησαν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ λειτουργικὴ ἄρα γλῶσσα τῶν Γαλλῶν ἐπ' ἀρκετὸν ὑπῆρξεν ἡ ἑλληνικὴ. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ εὐσεβὴς Πεκτόριος ἑλληνιστὴ τὴν ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν του συνέταξεν ἵνα προσδώσῃ εἰς αὐτὴν ἱεροπρέπειαν πλειοτέραν.

Ἐπιγραφή ἄλλη ἀναφερομένη εἰς τὸν μυστικὸν Ἰχθύν, τὸν

παρμεγέθη, καθαρὸν, ὃν ἐδράξατο Παρθένος ἁγνὴ καὶ τοῦτον ἀπέδωκε φίλους ἔσθειν διὰ παντός

εὑρέθη καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου Ἀβερκίου, Ἐπισκόπου Φρυγίας κατὰ τὸν 2ον αἰῶνα. Ἡ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς κοινότης γλώσσης, ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων εἶνε πασιδηλὸς δεικνύουσα ὅτι ἐν μνήμᾳ ποτε ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ συνῆπτε Μικρασίαν καὶ Γαλλίαν διὰ δὲ τῆς δευτέρας καὶ αὐτὰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους συνέδεσε πρὸς τὴν περίλαμπρον Ἀνατολὴν.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (1)

I BYZANTINOS PYTHOS

A) ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ

α) Ἕλληνες:	
1) Πατριαρχεῖον Κων]πόλεως	1800000
2) Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος	4500000
3) Ἀποικίαι εἰς τὸ ἐξωτερικόν	200000
4) Ἐκκλησία τῆς Κύπρου	213500
	<hr/>
	6713500

β) Ἀραβόφωνοι (Μελχίται) καὶ Ἕλληνες:

1) Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας	300000
2) Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων	45000
3) Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας	100000
4) Ἀρχιεπισκοπὴ Σινᾶ	100
	<hr/>
	445100

γ) Σλαῦοι*

1) Σέρβοι (Πατριαρχεῖον Ἰπέκ)	6150000
2)α) Ρῶσοι	95000000
2)β) Ρασκολνίκοι καὶ λοιποὶ	2000000
	<hr/>
	103150000

δ) Ρουμῶνοι:

1) Ἐκκλησία Βλαχίας καὶ Μολδαβίας	7800000
2) Μητρόπολις Βουκοβίνης	300000
3) Μητρόπολις Τρανσυλβανίας	2400000
4) Μητρόπολις Βεσσαραβίας	1800000
	<hr/>
	12300000

(1) Ἐπὶ τῇ βάσει ἐξακριβώσεων γενομένων ὑπὸ τῶν ἐν Ἀνατολῇ Καθολικῶν Ἱεραποστόλων (βλ. Periód. L'union des Eglises σελ. -7). Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐξελέγξωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν ὀρθόδοξον χριστιανισμὸν.

(*) Οἱ σχισματικοὶ Βούλγαροι ὑπολογίζονται 3800000.

ε) Γεωργιανοί:

	2500000
Ἐν συνόλῳ Ὀρθόδοξοι	125108600

Β' ΟΥΝΙΤΑΙ

1) Ἕλληνες τῆς Κων]πόλεως	1200
2) Οὐγγροὶ (Ὁ Ἐπίσκοπος διαμένει ἐν Χατζοῦ-Δόρεγ)	73225
3) Ἴταλο-Ἕλληνες*	62000
4) Ἀποικίαι εἰς τὸ ἐξωτερικόν	20000
5) Μελχίται (Πατριαρχ. Ἀντιοχείας)	165000
6) Ρουθῆνοι (Οὐκρανοὶ) ἐν Γαλλικίᾳ	3340000
» » ἐν Οὐγγαρίᾳ	670000
» » ἐν Β. Ἀμερικῇ	750000
7) Σέρβοι	60000
8) Βούλγαροι	0000
9) Ρουμοῦνοι ἐν Τρανσυλβανίᾳ	1400000
10) Ἀποικίαι εἰς τὸ ἐξωτερικόν	50000
Ἐν συνόλῳ Οὐνίται	6587425

II ARMENIKOS ΡΥΘΜΟΣ

α) Γρηγοριανοὶ Ἀρμένιοι:

α) Περιοχὴ τοῦ Καθολικοῦ τοῦ Ἐτζμιαζίν	1650000
β) Ἀποικίαι εἰς τὸ ἐξωτερικόν	100000
γ) Περιοχὴ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Κιλικίας(Σίς)	285000
δ) Περιοχὴ τοῦ Καθολικοῦ τοῦ Ἀγκιαμόρ	95000
ε) Πατριαρχεῖον Ἱερουσαλὴμ	7000
ς) Πατριαρχεῖον Κων]πόλεως	1315000
Ἐν συνόλῳ Γρηγοριανοὶ Ἀρμένιοι	3502000

β) Οὐνῆται Ἀρμένιοι:

α) Πατριαρχεῖον Κιλικίας	80000
β) Ἀρχιεπισκοπὴ Λεμβέργης	2135
γ) Ἀποικίαι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	55000
Ἐν συνόλῳ Οὐνῆται Ἀρμένιοι	135235
Ἐν Συνόλῳ Ἀρμένιοι	3637435

(*) Ἀλβανοὶ καὶ Ἕλληνες μεταναστεύσαντες μετὰ τὴν ἄλυσιν εἰς Καλαβρίαν καὶ Σικελίαν.

III ΣΥΡΙΑΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

α) Σύροι ἀνεξάρτητοι Ἰακωβῖται	100000
β) Σύροι Οὐνῆται	60000
Ἐν συνόλῳ Σύροι	160000

(Οἱ Πατριάρχαι ἀμφοτέρων τῶν Ὁμολογιῶν διαμένουσιν ἐν Ἀντιοχείᾳ).

IV ΡΥΘΜΟΣ ΧΑΛΔΑΪΚΟΣ

α) Πατριαρχεῖον τοῦ Κotchaves (Κουρδιστάν)	100000
--	--------

Οἱ Χαλδαῖοι οὗτοι εἶνε Νεστοριανοὶ, ὁ δὲ Πατριάρχης αὐτῶν φέρει πάντοτε τὸ ὄνομα Συμεών

β) Πατριαρχεῖον Βαδύλωνος (Νεστοριανοὶ ἠνωμένοι μετὰ τῆς Ρώμης) ἡ ἔδρα τοῦ Πατριάρχου ἐν Μουσσούλῃ.	102000
---	--------

γ) Χαλδαῖοι τοῦ Μαλαμπάρ

1) Νεστοριανοὶ ἢ Μελουσιανοὶ	15000
2) Ἰακωβῖται ὀρθόδοξοι	225000
3) Μετερρυθμισμένοι Ἰακωβῖται	78848
4) Ἰακωβῖται Οὐνῆται	500000
Ἐν συνόλῳ Χαλδαῖοι	818848
Ἐν συνόλῳ Χαλδαῖοι	1020848

V ΡΥΘΜΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΙΚΟΣ

Μορωνῖται ἠνωμένοι μετὰ τῆς Ρώμης (Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας)	300000
» τῶν Ἀποικιῶν	120000
Ἐν συνόλῳ	420000

VI ΡΥΘΜΟΣ ΚΟΠΤΙΚΟΣ

α) Κυρίως Κόπται

α) Κόπται Μονοφυσῖται (Πατρ. Ἀλεξανδρείας)	750000
β) Κόπται ἠνωμένοι (Πατρ. Ἀλεξανδρείας)	25000
Ἐν συνόλῳ	775000

VI β) Ἀβυσσῖνοι

α) Ἀβυσσῖνοι μονοφυσῖται	400000
β) Ἀβυσσῖνοι Λατίνοι	20000
Ἐν συνόλῳ	402000

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ Γ' ΑΙΩΝΟΣ

Ἐν Κρεμαστῇ (τ. Κιρμασι), κωμοπόλει τῆς ἐπαρχίας τῆς Προύσης ΝΔ τῆς Ἀπολλωνιάτιδος λίμνης (Ἀμπολιόνδ γκιολοῦ) οὐ μακρὰν τῆς Μελητοπόλεως (=Μιχαλίτς) καὶ τοῦ Λοπαδίου (=Οὐλουμπάδ) τοῦ ἐπὶ τῆς λίμνης (ΒΔ ἄκρας) ὁ μακαρίτης φίλος Hasluck, γνωστὸς ἀρχαιολόγος ἄγγλος

ἐκ πολλῶν συγγραφεῶν αὐτοῦ καὶ ἰδίως τῆς περὶ Κυζίκου ἀνεῖρε στήλην παραλληλεπίπεδον ἐκ μαρμάρου λευκῆς, ἐνῶ ἀρίστη ἐπιγραφὴ γνωμολογική. Ταύτην ἔσπευσεν ὁ σοφὸς ἀνὴρ κατὰ τὸ 1907 ἵνα μετὰ τὴν ἐξαγωγήν αὐτῆς ἀναγνώσταις τῆς γνωστοτάτης Ἐφημερίδος τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Λονδίνου (J. of

Helle: St.) μετ' οὐ πολὺ δὲ ἵνα σχολιάσῃ καὶ διὰ τινων σημειώσεων πλουτίσῃ ὁ Hense ἐν τῇ Ἑβδομαδ. Βερολινίῳ Φιλ. Ἐφημερίδι (B. P. W. 765). Ὁ Hense ἐσημείωσεν ὅτι τινὲς τῶν γνωμῶν τούτων ἢ ἀξιωματῶν ἀνευρίσκονται ἐν ταῖς Ὑποθήκαις τῶν Ἐπιτὰ σοφῶν τοῦ Σωσιάδου.

Ἡ ἐπιγραφή ἐν μικροῖς κεφαλαίοις στοιχείοις ἀναγομένη εἰς τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, ἀνεδημοσιεύθη ἐν τῷ γαλλιστὶ δημοσιευθέντι Καταλόγῳ τοῦ Μουσείου τῆς Προύσης, ἐν ᾧ καὶ κατετέθη ὑπ' ἀρ. 401 κατὰ διαταγὴν τῆς προϊσταμένης μου ἀρχῆς τῶν ἐν ΚΠόλει Μουσείων, τίθεται δὲ κατὰ τὰς οἰκείας στήλας ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ε. Α. Ὡστε οὐδὲν καινὸν εἰσφέρω· ζητηθεῖσαν ὁμῶς ἄτε κεκρυμμένην ἐν περιοδικοῖς ἀγνώστοις ἡμῖν τοῖς πολλοῖς, διὰ σχετικὴν ἄλλην ἐργασίαν τῷ πολλῷ κόσμῳ εὐχαρίστως παραδίδωμι.

Ἡ στήλη στηριζομένη ἐπὶ βάρθρου καὶ ἐν οἰκείῳ μέρει [γυμνασίῳ] τῆς πόλεως [Μιλητοπόλεως] ἀνατεθειμένη ὑπεμίμησε τοῖς διαβάταις τὰς ἐν αὐτῇ ἐγγεγραμμένας σοφὰς ὑποθήκας καὶ τὰ ἠθικὰ παραγγέλματα. Αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

Α'.

- Φίλοις' βοήθει.
 Θυμοῦ κράτει.
 Ἄδικα φεῦγε.
 Μαρτύρει ὄσια.
 5 Ἡδονῆς κράτει.
 Τύχην νόμιζε.
 Πρόνοιαν τίμα.
 Ὅρκῳ μὴ χρῶ.
 Φιλίαν ἀγάπα.
 10 Παιδείας ἔχου(1).
 Δόξαν δίωκε.
 Ἀρετὴν ἐπαίνει.
 Πρᾶσσε δίκαια.
 Χάριν ἀπόδος.
 15 Φίλους εὐνόει.
 Ἐχθροὺς ἀμύνου.
 Συγγενεῖς ἄσκει.

- Κακίας ἀπέχου.
 Κοινὸς γίνου.
 20 Τὰ ἴδια φύλασσε.
 Φίλῳ χαρίζου
 Ὑβριν μείσει.
 Εὐφημος γίνου.
 Ἰκέτας ἐλέει

Β'.

- Πέρας ἐπιτέλει
 Πᾶσιν φιλοφρόνει.
 Γυναικὸς ἄρχε.
 Σαυτὸν εὖ ποίει.
 5 Εὐπροσήγορος γίνου.
 Ἀποκρίνου ἐν καιρῷ.
 Πόνει μετ' εὐκλείας.
 Ἀμαρτῶν μετανόει.
 Ὀφθαλμοῦ κράτει.
 10 Φιλίαν φύλασσε.
 Βουλεύου χρόνῳ.
 Πρᾶσσε σὺν νόμῳ.
 Τὸ δίκαιον νέμε.
 Ὀμόνοιαν ἄσκει.
 15 Μηθενὸς καταφρόνει.
 Ἀπόρητα κρύπτε.
 Τὸ κρατοῦν φοβοῦ.
 Χρόνῳ πίστευε.
 Λάβε πρὸς ἡδονήν.
 20 Προσκύνει τὸ Θεῖον.
 Καιρὸν προσδέχου
 Ἐχθραν διαλύου.
 Ἐπὶ ρώμῃ μὴ καυχῶ.
 Γῆρας προσδέχου.
 25 Χρῶ τῷ συμφέροντι.
 Εὐφημίαν ἄσκει.
 Ψεῦδος αἰσχύνου.
 Ἀπέχθειαν φεῦγε.
 Πιστεύων μὴ ἀπόκαμνε]
 30 Πλούτει Λ.
 Ὁμολογ[ίαις ἔμμενε]

B. A. M.

(1) Ἄλλοι: Ἀναιδείας ἀπέχου.

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Ἡ σημερινὴ μόρφωσις τῶν διανοουμένων, παρ' ὅλην τὴν ἐξειδίκευσιν τῶν διαφόρων κλάδων μιᾶς ἐκάστης ἐπιστήμης καὶ τὴν ἐντεῦθεν κατ' ἀνάγκην προκύψασαν κατανομὴν τῆς ἐργασίας—ὄρον ἀπαραίτητον τῆς προκοπῆς πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης—εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ περιλαμβάνη γενικὰς τινὰς γνώσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν κυρίως ἐπιστήμην (φυσικοχημικὰς καὶ ἄλλας) καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων ζητοῦν σήμερον νὰ στηρίξουν τὴν φιλοσοφίαν καὶ κατόπιν τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν δράσιν. Ἄνευ τῶν γνώσεων τούτων ἡ σύγχρονος μόρφωσις παρουσιάζει αἰσθητὰ χᾶσματα. Ὅσοι εὐρέθησαν εἰς συζήτησίν τινα ἀρτίως μορφωμένων ἀνδρῶν ὅπου συνεζητήθησαν ζητήματα ἀπορρέοντα ἀπὸ τὰς ὡς ἄνω γνώσεις ἠναγκάσθησαν νὰ παρακολουθήσουν τὰς συζητήσεις ὡς μελαγχολικοὶ θεαταί.

Αἱ γνώσεις αὗται χρήσιμοι εἰς πάντα ἀνεπτυγμένον εἶναι ἀπαραίτητοι καὶ διὰ τοὺς σημερινούς μορφωμένους κληρικούς. Καὶ ἂν ἔτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος γνώσεις οὐδεμίαν ἀλήθειαν ἀντιπροσωπεύουσιν—ὅπερ ἐντελῶς ἀδύνατον—καὶ ἂν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις σημείοις εὐρίσκονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ δόγματα καὶ τὰ ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι περιπτώσει αἱ γνώσεις αὗται εἶναι σπουδαῖον ἐφόδιον ἐν τῇ δράσει τοῦ σημερινοῦ κληρικοῦ.

«Καὶ ποιηταῖς καὶ λογοποιοῖς καὶ ῥήτορι καὶ

πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμιλητέον, ὅθεν ἂν μέλλῃ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλειά τις ἔσεσθαι... Εἰ μὲν ἐστὶ τις οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, προὔργου ἂν ἡμῖν αὐτῶν ἡ γνῶσις γένοιτο· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τό γε, **παράλληλα θέντας καταμαθεῖν τὸ διάφορον, οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ βελτίονος.**» (1)

Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ Μ. Βισσίλειος περὶ τῆς ὠφελείας τῶν θύραθεν συγγραφέων ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς του. Οἱ λόγοι αὐτοὶ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἴσως ἀκριβέστερον ἐν τῇ χρησιμοποιήσει τῆς σημερινῆς πολυποικίλου ἐξωτερικῆς σοφίας.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν χρησιμότητα ταύτην ἀρχίζομεν τὴν δημοσιεύσιν ἐν τῷ «Ν. Ποιμένι» συντόμων μελετῶν ἐχουσῶν ὡς θέμα εἴτε τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην καὶ δὴ τὰς διαφόρους ἀποπείρας τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης πρὸς λύσιν τῶν διαφόρων προβλημάτων ἢ αἰνιγμάτων τῆς φύσεως, εἴτε τὴν σύγχρονον φιλοσοφίαν, εἴτε τὰς λεγομένας ἀπορρύθους ἐπιστήμας (πνευματισμὸς, θεοσοφία) εἴτε καὶ αὐτὰς τὰς κοινωνικὰς καὶ κοινωνιστικὰς ἐπιστήμας.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς τούτου δημοσιεύομεν μελέτην περὶ τῆς ἐπιστήμης κατὰ τὸν Χέρμπερτ Σπένσερ καὶ περὶ τοῦ Ἀγνωστικισμοῦ.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

(1) Migne, τ. 31 σελ 568.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ

Ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνήλθον τῇ 27 Ἰουνίου τὰ Δύο Σώματα εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῶν συνεδρίαν ἀσχοληθέντα εἰς τὴν μελέτην ζητημάτων γενικῆς καὶ ἐσωτερικῆς φύσεως.

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

Δωρεὰ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου κ. Μελετίου τοῦ Δ'—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοινώσατο ἐπὶ Συνόδου ὅτι δωρεῖται εἰς μὲν τὸ Πα-

τριαρχικὸν Σκευοφυλάκιον τὰ ἀσχερατικὰ ἄμφια, εἰς δὲ τὸν Πατριαρχικὸν οἶκον τὰ διάφορα ἐν αὐτῷ ἐπιπλα Αὐτῆς.

— Ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας κ. Ράνδαλλ, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν διαβεβαίωσιν τῆς συμπαθείας αὐτοῦ διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1ης Ἰουνίου, προσεπιδηλοῖ δὲ ἅμα ὅτι ἡ συμπάθεια διὰ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι βαθεῖα καὶ ἄπειρος, καὶ ὅτι γράφων πρὸς Αὐτὴν ἀπηγεῖ τὰ αἰσθήματα ὁλοκλήρου τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ.

Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῆται αὐτῷ κατάλληλον ἀπαντητικὸν γράμμα.

— Ἀνεγνώσθησαν τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Παν. Μητροπολιτῶν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Ἰωακείμ, Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ, Σισανίου καὶ Σιατίστης Γερμανοῦ, Λιτίσης Νικοδήμου, Ἐλευθεροπόλεως Κωνσταντίνου, Καλλιωνόπολεως Κωνσταντίνου, τῶν Ἐπισκόπων Πολυανῆς Φωτίου, Νύσσης Παΐσιου, τῶν ἑλληνικῶν Παροικιῶν Κολωνίας καὶ Δρέσδης, δι' ὧν διατρανοῦσι τὴν συμπάθειαν αὐτῶν διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1ης Ἰουνίου.

— Ἀνεγνώσθη κοινὸν τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ, δι' οὗ ἀγγέλλεται ὅτι πανηγυρικῶς ἐγένετο ἡ χειροτονία τοῦ Πανιερ. Ἐπισκόπου Σικάγου Φιλαρέτου· τὸ αὐτὸ ἀγγέλλει δι' ἰδίου τηλεγραφήματος ὁ Παν. Ἐπίσκοπος Σικάγου, καὶ ἐξαιτεῖται τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς εὐδόκιμον διακονίαν.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Χαλεπίου καὶ Ἀλεξανδρέτας διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐπικροτεῖ προσωπικῶς καὶ ἐν ὀνόματι πολλῶν ἐπιφανῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, συγκαλεσάσης τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον, κηρύττει ὅτι αἱ μεταρρυθμίσεις, ἃς περιέχει τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ, ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ἐποχῆς καὶ τὴν διάπυρον ἐπιθυμίαν πάντων τῶν Ὀρθοδόξων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, καὶ δηλοῖ ὅτι συσκεφθεὶς καὶ συζητήσας μετὰ πολλῶν ἀδελφῶν ἀρχιερέων τοῦ Ἀντιοχικοῦ Κλίματος ἐπέισθη ὅτι μετὰ ἀνακουφίσεως καὶ χρηστῶν ἐλπίδων ἀναμένει ὁ ἐν Συρίᾳ ὀρθόδοξος λαὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν μεταρρυθμίσεων.

— Ἀνετέθη τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἐφέσου Χρυσόστομῳ ἡ μέριμνα περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Κρήνης.

— Παρεχωρήθη τῷ Παν. Μητροπολίτῃ Νικοπόλεως Ἰωακείμ ἐπὶ σχετικῇ αὐτοῦ αἰτήσῃ μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ πρὸς περίθαλψιν τῆς υγείας αὐτοῦ ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ Πειραιῶς.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος, πληροφορῶν διὰ γράμματος αὐτοῦ ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου ἀνέθηκεν εἰς Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ζητεῖ πᾶσαν σχετικὴν πληροφορίαν καὶ ὁδηγίαν.

Ἀνετέθη εἰς τὴν οἰκείαν ἐπιτροπὴν ὅπως καταρτίσῃ σχετικὴν ἀπαντητικὴν ἐκθεσιν.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου Ἀποστόλου συνήλθε τῇ 29 Ἰουνίου εἰς τὴν τακτικὴν αὐτοῦ διοικητικὴν συνεδρίαν τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐξαντλήσαν τὰς ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει κοινοτικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως ὑποθέσεις.

* * *

Ἀδελφικὴ συμπάθεια μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν.
Χθὲς Παρασκευὴν μ.μ. κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῆς ἀγίας καὶ Ἱ. Συνόδου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανὸς ἐπισκεφθεὶς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐνταῦθα Παπικῆς Ἀποστολῆς Παν. κ. André Cesareno, ἐξέφρασε τὴν συμπάθειαν τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου ἐπὶ τοῖς παθήμασιν, ἃ ὑπέστησαν ἐκ τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτης οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας τοῦ ἐν λόγῳ ἡφαιστείου.

* *

Ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Πανορθ. Συνεδρίου.
— Ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα συνελθόντος Πανορθοδόξου Συνεδρίου ἐλήφθη ἀπόφασις διαρρυθμίσεως τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου καὶ ἕτερα γενικωτέρα ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐξεύρεσιν κοινοῦ παγκοσμίου Ἡμερολογίου. Τὰς σχετικὰς πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἀποφάσεις ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐν εἰδικῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συνεδρίᾳ ἐξετάσασα καὶ ἐγκρίναςα παμψηφεί ἀνακοινεῖται διὰ τῶν ἐν ἄλλῃ σελίδι δημοσιευομένων Πατριαρχικῶν Ἐπιστολῶν εἰς τὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας καὶ δηλοῖ ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου μετὰ ἐγκρίσιν καὶ ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρος Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν αὐταὶ θὰ τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν.

— Ἐν τῇ Ἱ. Σ. Ἀντηλλάγησαν σκέψεις ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀποφάσεων τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν, τοῦ γάμου τῶν διακόνων καὶ ἱερέων μετὰ τὴν χειροτονίαν κτλ.), ἡ δὲ συνέχεια τῆς διασκέψεως ἐπ' αὐτῶν, παρακολουθουμένης καὶ ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν σχετικῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ ἡ ὀριστικὴ ἐπ' αὐτῶν ἀπόφασις ἀνεβλήθη εἰς τὰς συνεδρίας τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος.

Ὄνοματικὴ ἐορτὴ.— Τὸν ἄγοντα τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Παν. Μητροπολίτου Χίου Ἱερό-νυμον, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος.

Ὁφειλόμενον καθήκον.

— Κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νικαίας, Νεοκαισαρείας, Κορυτσᾶς καὶ Δυρραχίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱ. Συνόδου πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως διὰ συνδρομῶν ἀπὸ μέρος τῶν μαθητῶν καὶ λοιπῶν φίλων τοῦ αἰοιδίμου καθηγητοῦ τῆς ἐν

Χάλκη Θεολ. Σχολῆς Π. Κομνηνοῦ ἐπιμεληθῆ τοῦ τάφου αὐτοῦ, προβῆ δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐνέργειαν τιμῶσαν τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός.

Νεκρολογία

— Μετὰ λύπης ἐπληροφορήθημεν τὸν ἐν Μάλτᾳ ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ αὐτόθι ἱερατικῶς προϊσταμένου Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Κανάκη. Ὁ μακαρίτης ἐκ τῶν φοιτησάντων εἰς τὴν Θεολογ. Σχολὴν ὧν ἐσχάτως εἶχε κληθῆ διὰ τὴν ἐφημερίαν τῆς Κοινότητος Μάλτας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μη]πολίτου Θουατείρων Γερμανοῦ.

Αἰωνία εἴη αὐτοῦ ἡ μνήμη.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ κ. Ν. Βατσαρίας Μακεδονορρομοῦνος ἄλλοτε γερουσιαστῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐν τινι διαλέξει αὐτοῦ δοθείση ἐσχάτως ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐχούση ὡς θέμα τὸ «Ἅγιον Ὄρος» ἀπὸ γεωγραφικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως, εὔρεν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκδηλώσῃ τὰ γνωστὰ ἀνθελληνικὰ αἰσθήματά του καὶ νὰ ψέξῃ τοὺς Ἕλληνας πατέρας τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς κακῶς συμπεριφερομένους πρὸς τοὺς Ρωμῶνους μοναχοὺς τοὺς ἐνδιατωμένους εἰς τὰς δύο Σκήτας Προδρόμου καὶ Προβάτας. Οὔτε ἡ ἱστορικὴ ἀποψις τοῦ κ. Βατσαρίας εἶνε ὀρθὴ οὔτε αἱ μομφαὶ κατὰ τῶν ἑλλήνων μοναχῶν βάσιμοι.

— Πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος» τῆς Ν. Ὑόρκης (16 Μαΐου 1923) ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν ἐχειροτονήθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑξήκοντα ἱερεῖς μὴ θεολόγοι· πολλοὶ δὲ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὑπαρχουσῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν εἶναι μᾶλλον τύπος καὶ σκιά ἐκκλησιῶν παρὰ ἐκκλησίαι. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι χαρακτηρίζονται ὡς νεκροφανεῖς τὰ δὲ σχολεῖα τῶν ἐκεῖ ἑλληνικῶν Κοινοτήτων ὡς ὅλως ἀκατάλληλα καὶ ἀνάξια τῆς χριστιανικῆς, ἀνθρωπιστικῆς καὶ ἐθνικῆς των ἀποστολῆς.

— Εἰς κατάλογον ἀναφερόμενον εἰς συγγράμματα ἐκδοθέντα κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν καὶ καταχωρούμενον ἐν τῇ Ἐ. Ἀληθείᾳ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος σημειούμενῳ συγγράμματι (Ostliches Christentum) τοῦ κ. H. Ehrenberg ἀναγινώσκομεν καὶ τὸ ἔργον τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἐ. Ἀληθείας ἀγίου Σκοπέλου κ. Γενναδίου «Union ou Rapprochement des Eglises Chretiennes». Τὸ μικρὸν τοῦτο σύγγραμμα ὁ κ. Ehrenberg θεωρεῖ ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν σπουδαιοτάτων ἔργων (wichtigste litteratur).

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2975.

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 17 καὶ ἡμερομ. 5 Ἰουνίου 1923 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ καὶ τῆς Ταμάρας Βικτωρόβνας).

Διὰ ταῦτα

Ἰδόν καὶ τὰ ἄρθρα 77, 79, 155, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικ. Ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφασίζον ταμπηφεί καὶ ἐκκλητικῶς,

Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2011 καὶ ἡμερομηνίαν 27 Ἀπριλίου 1923 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τοῦ Μιχαὴλ Λεωνίδοβιτς Σεμενώφ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης, μεθ' ὅλων τῶν νομίμων συνεπειῶν,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Stamboul».

Καταδικάζει τὴν ἐναγομένην εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντων εἰς γρόσια χίλια διακόσια πενήκοντα (ἀρ. 1250) προκαταβαλλομένων ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος ὡς καὶ τὴν δικηγορικὴν ἀμοιβὴν κατὰ τὸν Νόμον.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 5 Ἰουνίου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτῆς Πρόεδρος 1
(ὑπογρ.) Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ.

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσῖσογλους
Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν

Ὁ Α. Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσῖσογλους

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη
λίρασι τουρκ. 2 1/2.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΤΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΕΝΩΣΙΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Εν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐπραγματευόμεθα τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως ἢ προσεγγίσεως τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἐλέγομεν ὅτι ὅσον περισσότερο γίνεται λόγος περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, τόσο περισσότερο αὐξάνουν αἱ διαιρέσεις καὶ ὑποδιαίρεσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἀκατάπαυστος αὕτη κατακερμάτισις τῶν Ἐκκλησιῶν τυγχάνει σπουδαῖον πρόσκομμα διὰ τὸ ἔργον τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως. Ὑπάρχουσιν ὁμως καὶ ἄλλα κωλύματα γενικὰ καὶ εἰδικά.

Ὡς γενικὸν καὶ σοβαρὸν κώλυμα τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δύναται νὰ προβληθῆ ἢ ὁλονὲν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐπεκτεινομένη θρησκευτικὴ ἀδιαφορία τῶν χριστιανικῶν λαῶν. Καὶ ἀφοῦ οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ ἂν ὄχι ἐν τῇ ὁλότητι αὐτῶν ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν πλειοψηφία, δὲν ἐνδιαφέρονται θερμῶς διὰ τὴν θρη-

σκείαν τῶν πῶς θὰ φροντίζουσιν καὶ θὰ ἐνεργοῦν καρποφόρως διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν;

Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ὑποχρεωμένοι ὄντες νὰ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπικρατούσας τάσεις καὶ διαθέσεις τῶν ὑπ' αὐτῶν κυβερνωμένων λαῶν προέβησαν εἰς τινὰς χώρας εἰς τὸν χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἐντεῦθεν διὰ τὰς χώρας ἐκείνας ἀποκόπτεται ὁ εἰς βραχείων τῆς ἐνεργείας ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἢ κοσμικὴ ἐξουσία. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εὐσεβῆ Ἀγγλίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ πολέμου τὸ φιλελεύθερον ὑπουργεῖον τοῦ Ἀσκούϊθ κατέθηκεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων νομοσχέδιον πρὸς χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου ἢ κυβέρνησις ἀπέσυρε τὸ ἐν λόγῳ νομοσχέδιον διὰ λόγους εὐνοήτους. Τὸν ἐκτοπισμὸν τοῦτον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς ζητήματα ὡς τὸ τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἴσως θὰ θεωρήσουν πολλοὶ ὡς ἐλάττωσιν τῶν προσκομμάτων τῶν παρουσιαζομένων ἐν τῇ πραγματοποιήσει τοῦ θεαρέστου

τούτου ἔργου. Ὅπωςδήποτε ὁμως ἐκλείπει σοβαρὸς παράγων ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ ὁποῖος σήμερον στρέφει τὴν προσοχὴν του ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ζητήματα.

Ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία καὶ τὸ κοινωνικὸν χάος ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρισκόμεθα σήμερον θεωροῦνται ὡς τὰ κυριώτερα γενικὰ κωλύματα τῆς ἐνώσεως.

Ὡς εἰδικὰ ἢ τοπικὰ κωλύματα τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὄχι μόνον τὴν σημερινὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Γερμανίας ἀλλὰ κυρίως τὰς δύο ἀντιθέτους ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντιλήψεις τῶν Καθολικῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν Προτεσταντῶν ἀφ' ἑτέρου. Ὁ διάσημος καθολικὸς θεολόγος *Moehler* εἰς τὸ ἔργον του «ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας» λέγει «Δύο ἀκρότητες εἶναι δυνατὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, ἀμφότεραι ὀνομάζονται ἐγωϊσμός· αὗται ὑφίστανται ὅταν ἐκάστη ἢ μία μόνη θέλει νὰ ᾔηται τὸ πᾶν· ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ὁ δεσμὸς τῆς ἐνότητος καθίσταται τόσον στενὸς καὶ ἡ ἀγάπη τόσον θερμὴ ὥστε κινδυνεύουν νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τῆς ἀποπνικτικῆς θερμότητος, ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, τὸ πᾶν διαλύεται καὶ καθίσταται τόσον ψυχρὸν

ὥστε κινδυνεύουν νὰ ἀποθάνουν ἐκ τοῦ παγετοῦ»(1). Εὐνόητον ὅτι ὁ *Moehler* ἔχει ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνὸς τὰς συγκεντρωτικὰς κυριαρχικὰς τάσεις τῆς Ρώμης, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἄκραν ἀτομικιστικὴν καὶ διαλυτικὴν μέθοδον καὶ ἀντίληψιν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία παρ' ὅλην τὴν ἐλαστικότητα τῆς πολιτικῆς της δὲν ἐγκαταλείπει τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὸν ἐκκλησιαστικὸν της ἰμπεριαλισμὸν· εἰς τὸ μέλλον ἴσως εὐρεθῆ τρόπος συμβιβασμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου μετὰ τῆς Καθολικῆς ἀπόψεως. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία παρουσιάζει συνοχὴν ἐν τῇ ὀργανώσει της χάρις εἰς τὸν διατηρηθέντα ἐπισκοπικὸν θεσμόν· καὶ ἐκ τούτου παρ' ὅλας τὰς δογματικὰς διαφορὰς δὲν παρίσταται ὡς ὅλως ἀδύνατος ἡ ἐνωσις αὐτῆς μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ προσέγγισις καὶ δὴ ἡ ἐνωσις μετὰ τῶν Προτεσταντῶν παρουσιάζει ἴσως ἀνυπέρβλητα δογματικὰ κωλύματα. Ὁ χρόνος θὰ κατορθώσῃ νὰ ἄρῃ καὶ τὰ κωλύματα ταῦτα· μόνον ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

(1) Σημ. Βλέπε ἔργον ἡμῶν «Union ou rapprochement des Eglises Chretiennes» σ. 53.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕΤΑ ΕΛΛΗΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Κατωτέρω δημοσιεύομεν συνέντευξιν, ἣτις ἔλαβε χώραν μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Σκοπέλου Γενναδίου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐπιθεωρήσεως «Echos d'Orient», τὴν ὁποίαν παραλαμβάνομεν ἐν μεταφράσει ἀπὸ τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Union des Eglises».

Ἡ Συνδιάλεξις περιεστράφη εἰς τὸ φλέγον ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν ὁποίαν διάφορος ἀντίληψις ὑπάρχει περὶ αὐτῆς ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ ἕνεκα τῶν περὶ παγ-

κοσμίου ἐκκλησιαστικῆς κυριαρχίας ἀξιώσεων τοῦ πάπα.

Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία δὲν ἐννοεῖ ποσῶς νὰ ἀπομακρυνθῆ τῶν οὐσιωδῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς διέπουν αὐτήν, ἡ δὲ Καθολικὴ τοιαύτη ὡς βάσιν πρὸς πᾶσαν περαιτέρω συζήτησιν θέτει τὴν ὑποταγὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Πάπαν. Ἐντεῦθεν ἡ ἐνωσις τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν παρίσταται ἂν μὴ ἀδύνατος τοῦλάχιστον ἐν γε τῷ παρόντι πολὺ δύσκολος.

Γ. Γ.

* * *

Μετὰ πολυετέος σπουδᾶς καὶ μελέτας ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν, ἄρχεται τοῦ λόγου μετὰ πεποιθήσεως ὁ Ἐπίσκοπος, ἔχω σχηματίσει τὴν ἐνδόμυχον πεποίθησιν, ὅτι ἐν γὰρ τῷ παρόντι εἶναι λίαν δυσχερὴς ἢ μάλιστα ἀδύνατος ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ τόσον ἐν τούτοις ποθητή. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει τις νὰ ἀποθαρρύνηται ἐν τῇ μακρᾷ ἐργασίᾳ τῆς προπαρασκευῆς, ἢ ὁποῖα, τούναντίον, εἴπερ ποτὲ ἐπιβάλλεται.

— Ἄς ἀναλάβωμεν θαρραλέως ἐκατέρωθεν τὸ ἔργον τῆς σπορᾶς, θεοφιλέστατε· ὁ σπόρος ἀπαξ καταβληθεὶς θὰ βλαστήσῃ αὐτόματος (κατὰ τοὺς ἐκφραστικούς λόγους, οὗς ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ θείου Διδασκάλου) γονιμοποιούμενος ὑπὸ τῆς ὀρώσου τῆς προσευχῆς καὶ τῆς χάριτος, ὁ δὲ καιρὸς τῆς συγκομιδῆς θὰ ἐπιστῇ κατὰ τὸν χρόνον τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὀρισθέντα ..... Ἀλλὰ θὰ ἠθέλετε, θεοφιλέστατε, νὰ ἐκθέσητε εἰς ἡμᾶς τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ, καθ' ὑμᾶς, τὴν ὑπάτην δυσκολίαν ἢ ἀκόμη καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τὴν σήμερον;

— Ὅ,τι μ' ἐρωτᾶτε εἶναι ὀλόκληρος πραγματεία..... Ἀλλ' ἰδοὺ ἐν τούτοις πῶς ἀντιλαμβάνομαι τὸ ζήτημα, ἐφ' ὅσον βεβαίως εἶναι δυνατόν νὰ περιλάβῃ τις εἰς μίαν συνδιάλεξιν πράγματα τόσον πολὺπλοκα. Τὸ σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως προῆλθεν οὐχὶ ἐκ λόγων ἐσωτερικῶν πίστεως ἢ ἠθικῆς ἀλλὰ μόνον ἐκ λόγων ἐξωτερικῶν, ἱστορικῶν ὡς καὶ ψυχολογικῶν, οἱ ὁποῖοι ἀκολούθως ἐνισχύθησαν ἐτι μᾶλλον διὰ τῆς ἰδιαιτέρας ἱστορικῆς ἐξελίξεως ἐκατέρας τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τοιοῦτοτρόπως, θεοφιλέστατε, ὑπογραμμίζετε πολὺ σαφῶς τὴν τεραστίαν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ σχίσματος τοῦ 9ου καὶ τοῦ 11ου αἰῶνος ἀφ' ἑνὸς, καὶ τοῦ χωρισμοῦ, ὃν ἐπέφερεν ὁ προτεσταντισμὸς κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἀφ' ἑτέρου.

— Βεβαιότατα. Μὲ τὴν Ἱστορίαν ἀνὰ χεῖρας, διαβλέπω ἐν τῷ προτεσταντισμῷ πραγματικὰ ἐσωτερικὰ αἷτια. Αὐτὰ αὐτὰ αἱ ἀρχαὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς τίθενται εὐ-

θὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ συζήτησιν. Καὶ ἐν τούτῳ εὐρίσκομεν ἀμέσως τὴν αἰτίαν, ἥτις, παρ' ὅλας τὰς ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τὰς προσφάτους ἀπολείρας, ἐγκαθιδρύει ἀναλλοίωτον μὲν ἀντίθεσιν μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Προτεσταντισμοῦ, οὐσιῶδες δὲ ἔδαφος συνεννοήσεως, τούναντίον, μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Καθολικισμοῦ, παρ' ὅλας τὰς ὀλεθρίας παρεξηγήσεις... Ἀλλὰ διατί λοιπόν, θὰ μὴ εἴπητε, εὐχ' ἥτιον τὸ σχίσμα διειρηθῆ διὰ τῶν αἰώνων;

— Ἀκριβῶς. θὰ Σᾶς ἠρώτων, θεοφιλέστατε, εἰς τίνα ἀνάγονται, καθ' ὑμᾶς, τὰ «ἐξωτερικὰ» αἷτια τῆς παρατάσεως τοῦ σχίσματος;

Οἰκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι τὰ αἷτια ταῦτα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἐξωτερικὰ ἀπὸ γὰρ τῆς φύσεως αὐτῶν, κατέχουσιν εὐρὺν χῶρον ἐν τῇ ζώσῃ νοοτροπίᾳ τῶν μελῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐπενέργειά των εἶναι πραγματικῶς ἐσωτερικὴ. Ταῦτα δύναται τις νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τρεῖς κατηγορίας: 1) Διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας, 2) τύπος λειτουργικὸς, 3) ἐκκλησιαστ. εὐταξία.

— Προκειμένου περὶ τοῦ λειτουργικοῦ τύπου ἢ συμφωνία, Θεοφιλέστατε, ἥτις πάντοτε κατ' ἀρχὴν ὑπῆρξε, σήμερον εὐκολώτερον δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἄλλοτε, διὰ τῆς ἀλληλογνωριμίας καὶ τῆς συχνῆς ἐπικοινωνίας Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἐγὼ τοῦλάχιστον εἶμαι ἐνθουσιώδης θαυμαστῆς τῶν ἀνατολικῶν ρυθμῶν καὶ χαίρω βλέπων ὀρθοδόξους ἀρχιερεῖς, ὡς ὁ πρῶτος Καισαρείας Ἀμβρόσιος Σταυρινός, δημοσιεύοντας ἔργα μαρτυροῦντα σοβαρὰν μελέτην τῆς λατινικῆς λειτουργίας.

— Πράγματι εἰς τοῦτο τὸ πεδῖον ἡ συμφωνία εἶναι πολὺ εὐκόλος σήμερον, τοῦλάχιστον μεταξὺ τῶν ἀνεπτυγμένων μερίδων ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, καίτοι θὰ ἀπλητεῖτο ἀκόμη ἐργασία ἀμφοτέρωθεν διὰ νὰ μετελέγκωμεν τὴν εὐρύτητα τῶν ἀπόψεων εἰς τὴν μᾶζαν τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν. Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, φρονῶ, ὅτι αἱ δύο διανοητικότητες, ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ, θὰ συγκρούωνται ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Παρ' ὑμῖν ἐπικρατεῖ ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ ἀπολυταρχία. Παρ' ἡμῖν, τὸ αὐτόνομον καὶ τὸ αὐτοκέφαλον. Πρόκειται μ' ἐν-

νοεῖτε καλῶς, περὶ τοῦ Παπισμοῦ μεθ' ὅλης τῆς διοικητικῆς αὐτοῦ ὀργανώσεως ἀφ' ἑνὸς, περὶ τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν ἁγίων Συνόδων ἀφ' ἑτέρου. Αἱ ἱστορικαὶ περιστάσεις συνετέλεσαν ὥστε αἱ δύο ἀδελφαὶ νὰ λάβωσιν ἐν τῇ ἐξελίξει των πολὺ διάφορον κατεύθυνσιν κυρίως ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν. Σήμερον, χωρὶς νὰ πρόκειται ἀκριβῶς περὶ δογματικοῦ ζητήματος, εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἀπόστασις εἶναι βεβαίως μεγίστη. Ἡ ἄρσις ταύτης δὲν θὰ ἦτο εὐκόλος καὶ ἂν ἀκόμη ἐπεκαλεῖτό τις τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ὑμέτεροι θεολόγοι ἐπὶ παραδείγματι, ἀναφέρονται εἰς τὸν ἱ. Χρυσόστομον, διὰ νὰ στηρίξωσι τὴν περὶ ρωμαϊκοῦ Πρωτείου διδασκαλίαν των.

Καὶ ἐγὼ ἐπίσης πρὸ ὀλίγου κατέδειξα εἰς πρόσφατόν μου ἄρθρον δημοσιευθὲν ἐν ἐπιθεωρήσει ὅτι ἡ ἀντίληψις ἡμῶν τῶν ἀνατολικῶν δύναται νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς πατρότητος τοῦ αὐτοῦ διασήμεου διδασκάλου. Διὰ τούτων θέλω νὰ εἶπω, ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φαίνεται ἀνωφελής, κινδυνεύουσα ὡς ἐκ περισσοῦ νὰ λάβῃ χαρακτῆρα ἐριστικόν.

— Ἴσως ὅμως, θεοφιλέστατε, διὰ ταύτης θὰ ἠδύνατό τις νὰ καθορίσῃ σαφῶς κατ' ἀρχὰς τι ἐννοεῖτε ὑπὸ ἀπόλυτον διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησιαστικὴν συγκέντρωσιν. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει, οὐχὶ σπανίως ἀκούει τις κατη-

γορίας διατυπουμενάς κατὰ τῆς ρωμαϊκῆς ἀπολυταρχίας, ἀλλὰ δέον νὰ ὁμολογήσῃ τις, αἱ κατηγορίαι αὗται ἐκφέρονται συνήθως ὑπὸ πνευμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἥκιστα ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ ἐνασκήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας.

Εὐκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο διεξερχόμενος τομίδιον τι δημοσιευθὲν ἐν Παρισίοις τῷ 1919, ἀκριβῶς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας» ὑπὸ R. P. G. Neyrum. Διὰ τεκμηρίων τὰ μάλιστα προσαρμοζομένων εἰς τὰς νεωτέρας ἰδέας καταδεικνύει ὁ συγγραφεὺς ὅτι αἱ αὐταρχικαὶ ἰδέαι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας «τὰς ὁποίας ἠθέλησάν τινες νὰ παραστήσωσιν ὡς φήβητρον διὰ τὴν νόμιμον ἀνεξαρτησίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπιτρέπουσι, τοῦναντίον εἰς αὐτὴν νὰ συνδιαλλάξῃ τὴν τάξιν μετὰ τῆς ἐλευθερίας εἰς βαθμὸν ἀσύγκριτον» (2).

— Γνωρίζω, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ἐν Γαλλίᾳ σύστημα ὄλων ἰδεῶν λεγομένων «γαλλικανικῶν», αἱ ὁποῖαι δὲν ἀφίσταντο πολὺ τῶν ἡμετέρων «ὀρθοδόξων» ἰδεῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, ἡ δὲ ἐκφρασις «ἐλευθερία τῆς Γαλλικανικῆς Ἐκκλησίας» ἀρκούντως ὑπομυμνήσκει καὶ ἐν αὐταῖς ἀκόμη ταῖς λέξεσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτονομίαν, ἣτις παραμένει προσφιλὴς ἐν Ἀνατολῇ.

(Ἔπεται συνέχεια)

Ἡ ΠΑΠΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ὁ «Ρωμαῖος Παρατηρητὴς», τὸ ἡμεπίσημον ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ, κακίζων τοὺς δράστας τῶν ἀσεβῶν σκηνῶν τῆς 1 Ἰουνίου ἐκφράζει τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸ σελιτὸν πρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τὴν θλίψιν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη διὰ τὴν κατ' Αὐτοῦ ἀσεβῆ ἐπίθεσιν. Ἡ ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων τούτων θὰ ἦτο πράγματι καθ' ὀλοκλήριαν εἰλικρινῆς ἐὰν μὴ εἶχομεν νὰ σημειώσωμεν γεγονότα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα πρὸς τὰς ἀδελφικὰς ἐκεῖνας ἐκδηλώσεις.

Ἦδη κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1921 ὁ κ. Μωρίς Περνὼ συνεργάτης τῆς «ἐφημερίδος τῶν συ-

ζητήσεων» καὶ τῆς «ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων» ὅτε ἐστάλη ὑπὸ τοῦ τότε Γάλλου Πρωθυπουργοῦ κ. Μπριὰν διὰ νὰ ἴδῃ καὶ μελετήσῃ ἐπὶ τόπου τὴν ἐν Ἀνατολῇ κατάστασιν ἀφοῦ διήλθε διὰ τῆς Ρώμης, τῆς Σμύρνης καὶ τῶν Ἀθηνῶν τελευταῖον ἐφθάσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἀπεκάλυψε τὰ σχέδια τοῦ Βατικανοῦ καὶ χαρακτηρίσας τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ εἶπεν ὅτι «αὐτὴ διαπνέεται, ὑφ' οὗ πνεύματος ἐχθρότητος καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα, τοῦ πνεύματος τῆς ἐχθρότητος τοῦ Καθολικισμοῦ πρὸς τὴν σχισματικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν».

Ἐντεῦθεν προήλθε καὶ τὸ γεγονός ὅτι πρῶτον ἐξ ὄλων τῶν Κρατῶν τὸ Βατικανὸν ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔσπευσε νὰ συγχαρῆ τὸν Κερένσκυ ὄχι δι' ἄλλον λόγον ἀλλὰ διότι ὡς ἐφρόνει ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Τσαρικῆς Ρωσσίας κατέλιπεν ὁ μεγαλύτερος προστάτης τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ κατόπιν ἀνησυχία αὐτοῦ διὰ τὸν φαινόμενον θρίαμβον τῆς Ὁρθοδοξίας.

ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν διαπνεομένη καὶ τοὺς αὐτοὺς προπαγανδιστικοὺς σκοποὺς ἐξυπηρετοῦσα δωδεκάς ἱεραποστόλων μετέβη κατὰ τὰς δυστήνους ταύτας ἡμέρας τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔνθα τὴν δυστυχίαν τῶν ἐν αὐτοῖς οἰκούντων χριστιανῶν ἐκμεταλλεομένη καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν ἐπικαλουμένη συκοφαντεῖ τὴν Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ἐν γένει τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐξ ἀφορμῆς τῶν γνωστῶν ἀποφάσεων τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου καὶ χαρακτηρίζει αὐτὴν ὡς προτεσταντίζουσαν, ὑπόσχεται δὲ προστασίαν ἐὰν θελήσωσιν οὗτοι νὰ ἀναγνωρισωσιν ὡς πνευματικὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν τὸν Πάπαν Ρώμης. Ἡ ἐνέργεια αὕτη οὐδαμῶς συνάδει πρὸς τὸ πνεῦμα

τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον τυγχάνει πνεῦμα ἀληθοῦς ἐλευθερίας καὶ γνησίας ἀγάπης. Τὰ αὐτὰ ἔπραξεν ἄλλως τε ἢ καθολικὴ ἐκκλησία καὶ ἐν Ρωσσίᾳ ἐκμεταλλευθεῖσα τὸν γνωστὸν μέγαν λιμὸν.

Πιστὴ θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων αὐτῆς ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ ἐμφορομένη οὐδέποτε αὐτῶν ἐξέκλινε ἀλλ' αἰετοτε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐπιποθοῦσα ταύτην ἔργοις καὶ λόγοις ἐπεζήτησε. Καὶ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας προέτεινεν εἰς τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον οὐδὲν ἄλλο ἐπεδίωκε εἰ μὴ τὴν οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν, οὐδαμῶς δὲ τὴν ἀλλοίωσιν τῶν δογματικῶν καὶ ἠθικῶν αὐτῆς ἀληθειῶν, ἃς τηρεῖ καὶ θὰ τηρῆ ἀπαρασαλεύτως. Ὁ Καθολικισμὸς εἰς πᾶσαν κίνησιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ζητεῖ ἀφορμὴν προσηλυτιστικῆς ἐργασίας. Ἀλλ' ὡς αἱ ἄλλαι ἀφορμαὶ οὕτω καὶ ἡ παροῦσα οὐδὲν θὰ προσκομίσῃ κέρδος εἰς τὸν Πάπαν.

Διάκονος

Γερμανὸς Γαροφαλίδης

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ὁ τύπος τοῦ Λονδίνου ἐκκλησιαστικὸς τε καὶ κοσμικὸς ἐξακολουθεῖ νὰ δημοσιεύῃ ἄρθρα περὶ τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Δ'. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μεγάλαι ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου πλέκουν τὸ ἐγκώμιον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου. Οὕτως οἱ Church Times τοῦ Λονδίνου εἰς ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἀφιερώνουν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ οἴκ. Πατριαρχείου — συνιστῶντες θερμὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κέντρου πάσης τῆς ὀρθοδοξίας—ἐκφράζονται περὶ τοῦ προσώπου τοῦ

Οἴκου. Πατριάρχου ὡς ἐξῆς: «Ὅσοι ἐξ ἡμῶν ἐγνώρισαν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην δύναται νὰ φαντασθοῦν τὴν χαμερπῆ σκηνὴν ἀφ' ἐνδός (τῆς 1 Ἰουνίου) καὶ τὴν μεγαλειώδη ἀφ' ἐτέρου ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸν ἠρωϊσμὸν, μεθ' ὧν Ἐκεῖνος ἀντιμετώπισεν αὐτήν. Πρέπει νὰ ἡμεθα εὐχαριστημένοι καὶ ὑπερήφανοι διότι ὁ Θεὸς ἔδωκε τοιοῦτον Ποιμενάρχην εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ χειροτέρου αὐτῆς διωγμοῦ καὶ κινδύνου».

† Ὁ Σ. Γ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἀπόψεις τινὲς τῆς συγχρόνου ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς σκέψεως.— Ὁ αἰδεσιμ. Frank Gavin καθηγητῆς τῆς Ν. Διαθήκης ἐξέδωκεν ἀγγλιστὶ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας συλλογὴν μαθημάτων

(σειρὰν τοῦ 1922) ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐκ 430 σελ. τόμῳ. Ἀναπτύσσει τὰ δόγματα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἀπόψεως ὀρθοδόξου. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῶν λέξεων δόγματος καὶ δογματικῆς καὶ κατὰ σειρὰν διερχόμενος τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὸν Θεόν,

τὰς ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ Χριστολογικὰ ζητήματα, τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας, κλπ. φθάνει μέχρι τῆς ἐσχατολογίας.

Ἡ ἔκθεσις γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν πηγῶν (Γραφῆ, Ὁμολογία Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, αἱ τρεῖς ἀποκρίσεις Ἱερεμίου τοῦ Β', Ὁμολογία Μητροφάνους τοῦ Κριτοπούλου, Ὁμολογία Πέτρου τοῦ Μογίλα, Ὁμολογία τοῦ Διοσιθέου καὶ ἄλλων) καὶ τῶν δογματικῶν συγγραμμάτων καὶ πραγματειῶν τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως, Δαμαλά, Δυοβουνιώτου, Χρήστου Ἀνδρούτσου, Ρόσση, Μεσολωρᾶ, Χρυσοστ. Παπαδοπούλου καὶ ἄλλων.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Frank (Gavin) καρπὸς πολυμαθείας καὶ ἀξιεπαίνου φιλοπονίας συντελεῖ εἰς τὸ νὰ γνωρισθῇ ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια ἑτεροδόξων χριστιανῶν. Καὶ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους θεολόγους θὰ παράσχη ὑπηρεσίαν μεγάλην τὸ ἔργον τοῦτο καὶ δι' ἄλλον μὲν λόγον ἀλλὰ καὶ διότι ἐν τῇ παραστάσει τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας ἔχει ὑπ' ὄψιν καὶ συγγραφεῖς μὴ ὀρθοδόξους μὲν ἀ-

σχοληθέντας ὁμως μὲ Ζήλον καὶ ὑπομονὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς ὀρθοδόξου Δογματικῆς. Ὡς τοιοῦτον ἀναφέρει κυρίως τὸν Ἰταλὸν Αὐγουστινιανὸν Aurelii Palmieri, τοῦ ὁποῦ τὴν πολυμαθειαν καὶ τὴν κριτικὴν δεινότητα ἐπαινεῖ.

Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ 1821—1921.

Ὁ Ἄγγλος William Miller ἐξέδωκεν (ἀγγλιστί) τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἔργον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῶν τελευταίων περιπετειῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Μὲ πολλὴν λύπην ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀχαριστίας τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πρὸς τοὺς εὐεργέτας του ὡς τὸν Τρικούπην, τὸν Βενιζέλον καὶ ἄλλους ἀρχαίους καὶ νεωτέρους. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ βιβλίον εἶναι ἄξιον θερμῆς συστάσεως ἀφοῦ ἐξετάζει μὲ πολλὴν κρίσιν καὶ ἀκρίβειαν τὴν ζωὴν τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ. † Ὁ Σ. Γ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ

Ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνελθόντα τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἔλαβον γνώσιν τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως, καθ' ἣν ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει σχετικὴν αἴτησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέσχε τὴν κανονικὴν αὐτῆς ἀδειαν ὅπως ἀνοχωρήσῃ Αὕτη χάριν ἀναρρώσεως εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀπουσιάζουσα ἐπὶ τρίμηνον. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδήλωσεν ἅμα ὅτι ἐδέχθη τὴν παράκλησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως ὑπὸ τὴν προεδρείαν Αὐτῆς συνεδριάξῃ καθημερινῶς μέχρι τοῦ Σαββάτου πρὸς διεκπεραίωσιν ζητημάτων γενικωτέρας μορφῆς ἀναβαλλομένης αὐτῶ τῆς ἀναχωρήσεως Αὐτῆς μετὰ τὸ τέλος τῆς παρουσίας ἑβδομάδος.

1. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος διασκεψαμένη ἐπὶ προτάσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὅπως χορηγηθῇ, ἐκ Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἀδεια τριμήνου ἀναρρωτικῆς ἀπουσίας ἐγκρίνει ὁμοφώνως τὴν αἴτησιν.

Ἐπὶ τούτῳ ἡ Ἱ. Σύνοδος παρεκάλεσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὅπως ἀναβάλῃ τὴν ἀναχώρησιν Αὐτῆς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας πρὸς διεκπεραίωσιν ἐκκερεμῶν ὑπο-

θέσεων, ἃς ἤδη ἤρχισεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν Αὐτῆς, καὶ ἐθεώρησεν ὀρθὸν ἵνα ἐργάζεται δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος ἐπὶ τῇ ἐλπίδι διεκπεραιώσεως αὐτῶν μέχρι Σαββάτου.

—Ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου ἀνακοινουμένου ὅτι ἀποφάσει τῆς Ἱεραρχίας τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους πᾶσαι μὲν αἱ Ἐπισκοπαὶ αὐτῆς ὀνομάζονται Μητροπόλεις καὶ οἱ ἐν αὐταῖς ἀρχιερατεύοντες Μητροπολίται, ὁ δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου προσαγορεύεται: «Μακαριώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἑλλάδος», ὅτι τὴν προᾶξιν ταύτην ἐκύρωσεν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἐπεβεβαίωσε δὲ καὶ ἡ ἑναγχος συνελθούσα Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐλήφθη σημείωσις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω ἀνακοινώσεως.

—Ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ ἑξοχωτ. Πρωθυπουργοῦ τῆς Γιουγκοσλαβίας κ. Ν. Πάσιτς εὐχαριστοῦντος διὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν αὐτῷ συμπάθειαν ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς ἀποπείρας κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

—Ἀνεγνώσθησαν γράμματα τῶν Σεβ. Μηλιτῶν Ἰωαννίνων Γερμανοῦ, Δρυϊνουπόλεως Βασιλείου,

Βελλᾶς καὶ Κονίτης Παναρέτου, Μηθύμνης Διονισίου, πρόην Λεοντοπόλεως Σωφρονίου, τοῦ Ἐπισκόπου Κίτρους Παρθενίου, τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου τῶν Δωδεκανησίων, δι' ὧν ἀπευθύνουσι τὴν διαβιβασίαν τῆς συμπαθείας αὐτῶν διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1ης Ἰουνίου.

— Ἀνεγνώσθη κοινὸν τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἀλεξάνδρου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατειρῶν Γερμανοῦ καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Σικάγου Φιλαρέτου, δι' οὗ ἀγγέλλουσι ὅτι πανηγυρικῶς ἐτελέσθη ἡ χειροτονία τοῦ Ἐπισκόπου Βοστώνης Ἰωακείμ. Τοῦτο ἀγγέλλει τηλεγραφικῶς καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βοστώνης, ὅστις ὑποβάλλει τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ ἐξαιτεῖται τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνεκρίθη ὅπως γένωνται κατάλληλοι ἀπαντήσεις.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου ὑποβάλλοντος τὰ κατὰ τὴν σύγκλησιν καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Portschach Amsee τῆς Αὐστρίας συγκληθέντος Συνεδρίου τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν νέων, εἰς ὃ παρέστη ἀδεία καὶ εὐλογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, δι' ἧς ὑποβάλλεται ὁ κατὰ τὸ λήξαν ἤδη συλλογικὸν ἔτος ἀπολογισμὸς αὐτοῦ καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις εὗρεν ἐν τάξει τοὺς λογαριασμοὺς αὐτοῦ.

ΟΡΘΟΔ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Παραστάς ἐπὶ Συνόδου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἐσθονίας Ἀλέξανδρος ἐξέθηκε προφορικῶς καὶ γραπτῶς τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἐξαιτησάμενος ἐν τέλει, ὅπως αὕτη, λόγῳ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς μετὰ τῆς κανονικῆς αὐτῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐπικοινωνίας, τεθῆ ὑπὸ τὴν ἄμεσον πνευματικὴν χειραγωγίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναγνωριζομένη ὡς αὐτόνομος Ὁρθόδοξος Μητρόπολις Ἐσθονίας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς λόγους τούτους, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Οἰκουμ. Θρόνος, καθ' ὃ ἔχει ἐκ τῶν ἰ. κανόνων καὶ τῶν παραδόσεων καθῆκον δέον ὅπως λαμβάνη τὴν προσήκουσαν ποιμαντορικὴν μέριμναν δι' Ἐκκλησίας ἢ τμήματα Ἐκκλησιῶν εὐρισκομένας ἐν ἰδιαιτέροις περιστάσεσι, καὶ διασκεφθεῖσα ἐπ' αὐτῶν, ἀπεδέξατο τὴν ὡς ἄνω αἴτησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἐσθονίας καὶ ἀνεγνώρισεν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὡς αὐτόνομον Ὁρθόδοξον Μητροπολιν Ἐσθονίας, κατοχυροῦσα τὰ κατ' αὐτὴν δι' ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, δημοσιευθησομένῳ προσεχῶς.

ΟΡΘ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Παρέστησαν ἐπὶ Συνόδου ὁ Αἰδεσ. Πρωθιερεὺς Τόλντσεφ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Φιλλανδία Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἐντιμ. καθηγητὴς κ. Σέιαλα ἐκ προσώπου τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀναπτύξαντες τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν ἐζητήσαν ὅπως αὕτη ἀποχωρισθεῖσα διὰ τὴν ἀνωμαλον ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τῆς καινικῆς αὐτῆς συναφείας πρὸς τὴν ἀφ' ἧς τέως ἐξηρτάτο κανονικῶς Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, τεθῆ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς λόγους τούτους, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἐκ διαφόρων γραμμάτων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ ὅτι καὶ οὕτως ἐγκρίνει τοιαύτην αἴτησιν, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Οἰκουμ. Θρόνος, καθ' ὃ ἔχει ἐκ τῶν ἰ. κανόνων καὶ τῶν παραδόσεων καθῆκον δέον ὅπως λαμβάνη τὴν προσήκουσαν ποιμαντορικὴν μέριμναν δι' Ἐκκλησίας ἢ τμήματα Ἐκκλησιῶν εὐρισκομένας ἐν ἰδιαιτέροις περιστάσεσι καὶ διασκεφθεῖσα ἐπ' αὐτῶν, ἀπεδέχθη τὴν ὡς ἄνω αἴτησιν καὶ ἀνεγνώρισεν τὴν ἐν Φιλλανδία Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς αὐτόνομον Ἀρχιεπισκοπὴν Φιλλανδίας, κατοχυροῦσα τὰ κατ' αὐτὴν ἐν ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου δημοσιευθησομένου προσεχῶς.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν αἴτησιν τῆς Φιλλανδικῆς ἀντιπροσωπείας ὅπως ἐπικυρωθῆ κανονικῶς ἡ ἐκλογή τοῦ Πανοσ. Πρωθιερέως Ἑρμαν Ἀάβ ὡς βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς αὐτῆς καὶ γένηται ἡ εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία αὐτοῦ, μελετήσασα τὰ κατατεθέντα σχετικὰ ἔγγραφα καὶ ἀκούσασα παρὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἐσθονίας κ. Σεραφεῖμ, εἰς οὗ τὴν ὑπηρεσίαν διατελεῖ ὁ ἐν λόγῳ Πρωθιερεὺς, τὴν μαρτυρίαν ὅτι οὗτος ἔχει πάντα τὰ πρὸς ἀρχιερατεῖαν ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐπικυροῖ τὴν ὡς ἄνω ἐκλογήν αὐτοῦ ὡς βοηθοῦ Ἐπισκόπου καὶ ἐγκρίνει τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου Ἀποστόλου συνήλθε τῇ 29 Ἰουνίου εἰς τὴν τακτικὴν αὐτοῦ διοικητικὴν συνεδρίαν ἐξαντλήσαν τὰς ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξεις κοινοτικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως ὑποθέσεις.

ΤΕΛΕΤΑΙ καὶ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐλειτούργησε φέρουσα ἱερατικὴν στολὴν καὶ ὠμόφορον ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ ναυδρίῳ διακονοῦντος τοῦ Δευτερεύοντος Χρυσοστόμου.

— Ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Παντελεήμων ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἐπισκεφθεὶς τὸν ἐνταῦθα ἐξοχ. πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας ἐξέφρασε τὴν ὀδυνερὰν

ἐντύπωσιν. τὴν ὁποίαν προὔξηνεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. ἢ δολοφονικὴ ἀπόπειρα κατὰ τῆς ζωῆς τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Σερβίας κ. Πάσιτς, τὴν χαρὰν, ἣν Αὐτὴ ἠσθάνθη ἐπὶ τῇ διασώσει καὶ διεβίβασε τὰς εὐχὰς Αὐτῆς ὑπὲρ ὑγείας τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ.

—Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπεσκέφθη τὸν ἐνταῦθα Ἰταλὸν Ἀρμοστήν κ. Μάϊσσα ὁ Πανος. Μ. Πρωτοσύγκελλος ἐν συνοδείᾳ τοῦ διερμηνέως κ. Σπυρ. Κων]νίδου καὶ ἐξέφρασε τὴν συμπάθειαν τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου ἐπὶ τῇ τραγικῇ συμφορᾷ, ἣν ὑπέστησαν οἱ κάτοικοι τῶν περιφερειῶν Αἴτνης ἐκ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἐν λόγῳ ἡφαιστείου.

—Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐνταῦθα Πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Συροχαλδαίων Pierre Abed τοῦ φέροντος τὸν τίτλον χωροεπισκόπου Κων]πόλεως, τὰ συλλυπητήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διεβίβασεν ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διερμηνέως κ. Σπυρ. Κωνσταντινίδου.

Τὴν Φιλλανδικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Σουηδίας ἀντεπεσκέφθη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Παντελεήμων μετὰ τῶν κ. Χρ. Παπαϊωάννου καὶ Σπ. Κωνσταντινίδου.

—Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου μεταβάντες εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν πρεσβείαν συνεχάρησαν τὸν ἐνταῦθα πρεσβυτὴν τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἐθνικῇ τῶν Ἀμερικανῶν ἑορτῇ.

Διορισμοί.— Τοῦ ἱερατικῶς Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ Οἰκονόμου Γεωργίου Παπαδοπούλου παραιτηθέντος, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα διωρίσθη αὐτόθι ὁ Αἰδес. Μιλτιάδης Κεστεκίδης.

—Ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Σωσθενίου διωρίσθη ὁ Αἰδес. Μιλτιάδης Τσωμίδης.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ἀφίκετο ἐνταῦθα καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα Ἐπιτροπὴ τῆς Φιλλανδίας καὶ Ἐσθονίας ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἐσθονίας Ἀλεξάνδρου, τῶν Πρωθιερέων Σόλντσεφ καὶ Ἀσβ καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἐλσιγκφέρσης κ. Σειτάλια πρόην ὑπουργοῦ τῆς Δημοσιεύσεως Ἐκπαιδεύσεως ὅστις εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ πληρεξούσιον ἔγγραφον τῆς Κυβερνήσεώς του διὰ τὴν ζήτησιν τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Αὐτοκεφάλου διὰ τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησιαστικὰς περιφερείας τῶν δύο χωρῶν.

ΕΚΠΑΙΔ. ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΝ ΡΟΔΩ

Ἐν Ρόδῳ ἐλειτούργησαν κατὰ τὸ ἔτος 1922-1923 δύο Σχολαὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ 44 Δημοτικά. Ἐν αὐταῖς ἐδίδοξαν 8 Καθηγηταὶ καὶ 115 διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι. Ἐφοίτησαν δὲ 206 μαθηταὶ, ἐξ ὧν 31 θῆλεις εἰς τὰς Σχολὰς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ 3929 εἰς τὰς Δημοτικάς, ἐξ ὧν 1322 θῆλεις. Ἐδαπανήθησαν διὰ μὲν τὴν Μέσην Ἐκπαιδευσιν (Γυμνάσιον καὶ Ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον) λιρέτται 105,500, διὰ δὲ τὴν Δημοτικὴν 505,000, ἥτοι ἐν ὅλῳ λιρέτται 610,500. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ἔχει ὡς 1:7. Δι' ἕκαστον μαθητὴν ἀναλογεῖ δαπάνη 147 λιρέτται. Εἰδικῶς διὰ τοὺς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἢ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς 512 λιρέττας. Τὴν Δημοτικὴν Ἐκπαιδευσιν ἐποπτεύει εἰς ἐπιθεωρητῆς, μὲ μισθὸν 15000 λιρετῶν. Τὴν ὅλην δὲ Ἐκπαιδευσιν διευθύνει τετραμελής Κ. Ἐκπ. Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μη]λίτου ἢ τοῦ Ἐπιτρόπου αὐτοῦ, κατὰ τὸν Ἐπαρχιακὸν Κανονισμόν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΑΡΚΑΣ

Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὑπὸ φθινιάδος νόσου προσβληθεὶς, ἀπεβίωσε τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἐν Χάλκῃ ὁ καθηγητὴς **Στέφανος Μπάρκας**. Ἐξ Ἠπείρου καταγόμενος ὁ ἀείμνηστος, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ἐπὶ εἰκοσιεπταετίαν ὅλην ἐδίδαξεν ἐν τῇ Ἐμπορικῇ Σχολῇ Χάλκης κατ' ἀρχὰς, εἶτα δὲ καὶ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ Π. Μ. Γ. Σχολῇ, τῷ Ζαπτεῖῳ Παρθεναγωγείῳ καὶ ἐν τῷ Ἐθν. Λυκείῳ, ἐπισπασάμενος τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τῶν μαθητῶν καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ διὰ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς διδασκαλίας καὶ τὸ μελίχιον τῶν τρόπων. Ἡ κηδεία τοῦ μεταστάντος ἐτελέσθη μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων τιμῆς ἐκ μέρους τῶν ὡς ἄνω Σχολῶν καὶ πολυπληθῶν φίλων ἐν τῷ ναϊδρίῳ τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς, ὁ δὲ νεκρὸς αὐτοῦ ἐτάφη παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν τῆς Σχολῆς. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ τριτεύων Αἰμιλιανὸς, ὅστις καὶ διεβίβασε τὰ εἰκότα πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος. Ὁ Στέφανος Μπάρκας καταλείπει μνήμην λαμπροῦ ἀνθρώπου, σοβαροῦ ἐπιστήμονος καὶ καλοῦ διδασκάλου.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην (10 Ἰουλίου) ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Δ' συμμορφούμενος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν περιστάσεων καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν κόπωσιν, τὰς ὀδυνηρὰς συνεπείας τῆς ὁποίας ἠσθάνετο ἰδίως ἀπὸ τῶν γεγονότων τῆς 1 Ἰουνίου, ἀνεχώρησε κατευθυνόμενος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ἡ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Πατριάρχου ἦτο λίαν συγκινητικὴ. Ὁ λατρεύων Αὐτὸν λιτὸς δακρυροῶν παρηκολούθει τὸν ἀποχωριζόμενον εἴτε προσωρινῶς εἴτε διὰ παντὸς ἐκ τοῦ ποιμνίου τοῦ ποιμενάρχου. Ἡ ἡμέρα ὑπῆρξε πένθιμος διὰ τὸ ἱστορικώτατον Φανάριον.

Ὁ Πατριάρχης πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως Αὐτοῦ μετεβίβασε τὴν πατριαρχικὴν καὶ ἀρχιεπισκοπικὴν Αὐτοῦ ἐξουσίαν εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τοῦ κάτωθι ἐγγράφου, πρὸς δὲ τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι παραμυθητικὴν καὶ παραινετικὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν.

† ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΕΛΕΩ' ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἐξ ἀποφάσεως κοινῆς μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σήμερον ἐπὶ τριμῆνῳ ἀναρρωτικῇ ἀδείᾳ ἀπερχόμενοι μεταβιβάζομεν διὰ τοῦ παρόντος Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐπὶ τὸ Σῶμα τῆς Ἁγίας Συνόδου πάσας τὰς εὐθύνας τοῦ τε Ἀρχιεπισκοπικοῦ καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος.

Ἐπικαλούμενοι ὁ' ἐφ' Ἑγῶς ἀρωγὸν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, διατελοῦμεν.
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
α)κγ'. Ἰουλίου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

† ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἐλέω Θεοῦ κ.τ.λ.

Παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Κεκυκότες ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν καθηκόντων τῆς Πατριαρχικῆς διακονίας καὶ ἀσθενεῖα σωματικῇ ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τῶν γεγονότων τῆς 1ης Ἰουνίου δυσχεθέντες, ἀπερχόμεθα πρὸς καιρὸν ἢ καὶ διὰ παντὸς, εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος πρὸς ἀνάπαυσιν σώματος καὶ ψυχῆς. αἱ δὲ εὐθύναι τοῦ τε Ἀρχιεπισκοπικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος θὰ ἐνασκῶνται ἀπὸ σήμερον ὑπὸ τῆς Ἁγίας Συνόδου.

Γνωρίζομεν ὅτι ὁ χωρισμὸς οὗτος προξενεῖ ὀδύνην εἰς τὸ ποίμνιον, ὡς παντοτεινὸς δικαίως ὑπ' αὐτοῦ ἐκλαμβάνομενος. Ἐκτιμῶμεν κατ' ἀξίαν τὸ αἶσθημα τοῦτο τὸ μαρτυροῦν τὸν χάριτι θεία μεταξὺ ποιμένος καὶ ποιμνίου ὑφιστάμενον στερεὸν τῆς ἐν νῶ ἀγάπης σύνδεσμον. Ἄς ἀκούσωμεν ὅμως καὶ τὸν Μακάριον Παῦλον λέγοντα «ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε». Διότι ὅταν γνωρίζωμεν ὅτι ἡ περὶ ἀπομακρύνσεως τοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τῆς ἑδρας αὐτοῦ ἀξιώσις ἀπεσύρθη ἐπὶ ὄροις, εἰς τῶν ὁποίων εἶναι τοῦ νῦν Πατριάρχου ἡ ἀποχώρησις, δὲν θὰ ἐπράττομεν ἔργον συνέσεως, εἰς τὴν παρεγνωρίζομεν τὴν σημασίαν τῆς ἀξιώσεως ταύτης, κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀποκαταστάσεως σχέσεων ὁμαλῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

Διὰ τοῦτο καὶ συνιστῶμεν πατρικῶς παντὶ τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ, ὅπως ἀπεθέμενοι τὴν ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ἀθυμίαν, πληρώσωσι τὰς μὲν διανοίας αὐτῶν διὰ τῆς ιδέας ὅτι ὑπεράνω τῶν προσώπων τῶν ἐφημέρων ἴσταται ὁ θεσμὸς τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου πάντες ἔχομεν καθήκοντα αὐτοθυσίας, τὰς δὲ καρδίας διὰ τῆς ἐλπίδος ὅτι ἡ ἀποχώρησις ἡμῶν θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν μεταξὺ Πατριαρχείου καὶ Κυβερνήσεως καλῶν σχέσεων.

Θεωροῦμεν ἐτ' ἀναγκας νὰ ὑπομνήσωμεν πᾶσιν ὡς κατ' ἐξοχὴν χρησίμους διὰ τὴν περίστασιν τοὺς περὶ πειθαρχίας λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες». Πειθόμενοι δὲ καὶ ὑπέικοντες εἰς τὰς ἐφ' ὑμᾶς τεταγμένας ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς, ἐπιδιώκετε τὴν εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντα. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἰουλίου 1923.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὅσον καὶ ἂν οἱ δύο οὗτοι ὄροι εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένοι καὶ οὐδέποτε δύναται νὰ νοηθῇ Πατριαρχεῖον ἄνευ Πατριάρχου ἐν τούτοις ἐν τῇ πράξει καὶ τῇ ἐφαρμογῇ ἡ διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο ἐπιβάλλεται. Ἐτερον ὁ Πατριάρχης, ὡς ἄτομον, καὶ ἄλλο ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ὡς θεσμὸς. Τὰ ἄτομα, ὡς εἶνε φυσικόν, παρέρχονται, οἱ θεσμοὶ ὅμως καὶ μάλιστα θεσμικαὶ ἀιώνιοι, ὡς ὁ Πατριαρχικὸς Θρόνος, μένουσι καὶ πρέπει νὰ μένωσι. Οἱ ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου καθήμενοι ὁσάκις τυγχάνουσι κληρικοὶ πεπροικισμένοι ὑπὸ ἐξόχων προσόντων, ὡς ὁ νῦν πατριαρχεῦων Μελέτιος ὁ Δ', κήδονται καὶ τῆς ἀσφαλοῦς διατηρήσεως καὶ εὐσταθείας τοῦ θεσμοῦ καὶ τῆς αἰγλης τοῦ θρόνου τούτου. Εἶναι ἔτοιμοι νὰ θυσιάσωσι τὸ ἄτομόν των ὡς πρωθιεράρχην τῆς ὀρθοδοξίας καὶ αὐτὴν τὴν ζών των ἐὰν διὰ τῆς θυσίας ταύτης πρόκειται νὰ περισωθῇ ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ὡς θεσμὸς ἢ νὰ ἐπαυξηθῇ τοῦλάχιστον ἢ νὰ μὴ μειωθῇ ἡ αἰγλη αὐτοῦ. «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». Ἡ αὐτοθυσία ὅμως αὕτη διὰ νὰ ἀποφέρῃ ὄλους τοὺς καρπούς της, τὴν σωτηρίαν τῶν προβάτων, πρέπει νὰ πραγματο-

ποιηθῇ κατὰ τὴν μᾶλλον κατάλληλον στιγμὴν ἄλλως ἀποβαίνει ἄσκοπος.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συνέστησεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ νὰ ἦναι «ἀκέραιοι μὲν ὡς αἱ περιστεραὶ ἀλλὰ καὶ φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις». Τὴν ἀκεραιότητα καὶ εὐκρίνειαν ὡς καὶ τὴν σύνεσιν ταύτην ἐπέδειξεν ὁ Οἶκ. Πατριάρχης καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὰς λυπηρὰς ἐκείνας καὶ ἀσεβεῖς σκηνὰς τῆς 1 Ἰουνίου. Προτεστάνται καὶ Καθολικοὶ ὁμολόγησαν ὅτι ἡ στάσις τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὰς κρίσιμους ἐκείνας στιγμὰς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἦτο συνειδητὴ καὶ ἐξαιρετικῶς εὐαγγελικὴ. Καὶ ἄλλοι Πατριάρχαι ὑπέστησαν κακοποιήσεις ἐκ μέρους τοῦ ἀστάτου ὄχλου— ὡς ὁ Σεραφείμ ὁ Α' (1734) ὁ ἀπὸ Νικομηδείας ἐτραυματίσθη ὑπὸ ἐνὸς δημότου, καθ' ἣν ὥραν ἐπὶ τῶν κρηπίδων τοῦ νάρθηκος ἰστάμενος νύλλοι τὸν λαόν, καὶ ὁ Παῖσιος ὁ Β' (1753) τὸν ὁποῖον οἱ Αὐξεντιανοὶ «ὄρμησαντες εἰς τὸν ὄδαν του τὸν κατέβασαν δέροντες» — ἀλλ' ὑπὸ περιστάσεις μὴ δυναμὲνας οὐδὲ πόρρωθεν νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰς σημερινὰς. Ἐλάχιστη ἀσυνεσία ἢ δειλία τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου κ. Μελετίου ἠδύνατο νὰ προ-

ξενίση μεγάλας καὶ ἴσως ἀνεπανορθώτους ζημίας· ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σεραφείμ καὶ Παΐσιου ἡ ζημία θὰ συνίστατο εἰς μίαν ἀνώδυνον ἀλλαξοπατριαρχεῖαν. Ἡ ἰδία σύνεσις καὶ ἡ ἰδία χριστιανικὴ διάθεσις ὀδηγεῖ σήμερον τὸν καλὸν ποιμένα εἰς τὸ ἱερὸν ἐρημητήριον ὅπου θὰ ἔχη

ὡς διαρκεῖς συνοδοὺς καὶ παρηγόρους τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ἑκατομμυρίων ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ὁ Μελέτιος ὁ Δ' ἔστησεν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν χριστιανῶν ἀδιάσειστον ὄρωμα ἐκτιμήσεως καὶ λατρείας.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Διάφοροι γνῶμαι ἐξηνέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς Ἀλώσεως πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀπέναντι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πολιτικῆς τοῦ κατακτητοῦ Μωάμεθ τοῦ Β'. Πολλοὶ ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὴν εὐμενῆ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον συμπεριφορὰν τοῦ Μωάμεθ καὶ ἰδιαίτερος τὴν παρ' αὐτοῦ παραχώρησιν προνομίων εἰς αὐτὸ προβάλλοντες τοὺς πολιτικούς λόγους, οἵτινες δῆθεν ἠνάγκασαν τὸν πορθητὴν νὰ περιποιηθῆ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ρωμαϊκὸν ἔθνος.

Καθ' ἡμᾶς οἱ πολιτικοὶ λόγοι εἴτε οἱ οἰκονομικοὶ εἴτε οἱ λόγοι φιλανθρωπίας κέκτηνται ἐπὶ τοῦ προκειμένου δευτερεύουσαν ἢ καὶ ἔτι κατωτέραν σημασίαν. Αἱ σχέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἰσλαμικὸν τουρκικὸν κράτος ὑψηγορεύθησαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοκρατικοῦ συστήματος τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Τὸ αὐτὸ σύστημα συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ παραχωρήσῃ προνόμια ὃ μὲν προφήτης Μωάμεθ εἰς τοὺς ἐν Σινᾶ μοναχοὺς, ὃ δὲ Χαλίφης Ὁμάρ ἤδη κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα εἰς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον. Ἄλλως τε τὸ Κοράνιον τοὺς χριστιανούς θεωρεῖ οὐχὶ ὡς εἰδωλολάτρας καὶ ἀπίστους (كفر) ἀλλ' ὡς κατόχους ἱερῶν βιβλίων (الكتاب) καὶ ὡς τοιούτους ἀνεκτοὺς. Ὁ ἱερὸς Νόμος τῶν Μουσουλμάνων, ὡς καὶ ὁ Μωσαϊκὸς, θεσπίζει μὲν διατάξεις ἀφορώσας τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν, ἐπεμβαίνει ὅμως καὶ εἰς ζητήματα ἀνήκοντα ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σφαιρὰν τοῦ

ἀστικοῦ δικαίου· π. χ. ἡ σύναψις καὶ ἡ διάλυσις τοῦ γάμου ἐνεργοῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Σερί. Ἐν τοῖς σημείοις τούτοις συμμόρφωσις τῶν χριστιανῶν πρὸς τὸ μουσουλμανικὸν (ἱερὸν) δίκαιον θὰ ἐξηνάγκαζεν αὐτοὺς εἰς παραδοχὴν ἀντιλήψεων ἐντελῶς ξένων πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Δυσοῖν θάτερον· ἢ ἔδει νὰ ἐκλείψωσιν οἱ χριστιανοὶ εἴτε δι' ἐξισλαμίσεων εἴτε δι' ἄλλων μέσων, ἢ παραμενόντων τῶν χριστιανῶν νὰ δημιουργηθῆ τὸ γνωστὸν αὐτόνομον ἐκκλησιαστικοπολιτικὸν σύστημα. Ἄλλως τε οἱ Τοῦρκοι Σουλτάνοι ἐν πολλοῖς ἐμιμήθησαν τοὺς βυζαντινοὺς Αὐτοκράτορας. Καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἐξῆς ὡς πρὸς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐπεκράτησε τὸ σύστημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λίαν ὀρθῶς ὁ καθηγητὴς κ. Χρῆστος Ἀνδρουῦτσος ἐδήλωσε διὰ τοῦ ὄρου «*συναλληλία*». Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία διετέλουν ἐν διαρκεῖ ἀρμονικῇ συνεργασίᾳ· ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἐπέμβασις ὅτε μὲν τῶν Ἐπισκόπων εἰς ὑποθέσεις καθαρῶς πολιτικὰς, ὅτε δὲ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων εἰς ζητήματα ἐξωτερικῆς ἢ ἔστιν ὅτε καὶ ἐσωτερικῆς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως. Ὁ Μωάμεθ ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἰδιαίτερος τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν τῶν ὀρθοδόξων καὶ συνεπῶς τὴν μεγάλην διαφορὰν τῆς ὀργανώσεως ταύτης πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν σύστημα τῆς θρησκείας, ἣν ὁ ἴδιος ἐπρέσβευεν. Ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης

προῆλθον οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Γεννάδιον τὸν Σχολάριον ὅτε ἐνεχείριζεν αὐτῷ τὸ δεκανίκιον: «πατριάρχευε ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀπήλαυε ἔχων πάντα τὰ προνόμια τῶν προκατόχων σου.» Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔδωκε καὶ «προστάγματα ἐγγράφως τῷ Πατριάρχῃ μετ' ἐξουσίας βασιλικῆς ὑπογεγραμμένης κάτωθεν» σχετικὰ πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου καὶ τὴν μέλλουσαν ἐκκλησιαστικοπολιτικὴν θέσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους. Ὁ Γεώργιος Φραντζῆς ἀναφέρει ἐν τῷ Μ. Χρονικῷ αὐτοῦ τὴν τελετὴν τῆς παρὰ τῷ Σουλτάνῳ Μωάμεθ πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ Γενναδίου ὡς Πατριάρχου ἐξιστορεῖ προηγουμένως τὸν τρόπον τῆς παρουσιάσεως τῶν Πατριαρχῶν πρὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. Ἐπειτα προσθέτει: καὶ οὗτος (ὁ Μωάμεθ) θέλων ποιῆσαι ὡς βασιλεὺς τῆς πόλεως, καθὼς ἐποίουν καὶ οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς...»(1). Καθὼς δὲ ἐνίοτε οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς αὐτοβούλως ἐνήργουν ἐν τῷ διορισμῷ καὶ τῇ παύσει Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν τοιουτοτρόπως «ἐποίουν καὶ πολλοὶ διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ προκαλοῦντες ἰδίᾳ συχνὰς ἀλλαξοπατριαρχείας, διὰ τὰς ὁποίας τόσον πικρῶς θρηνεῖ ἐν τοῖς μετὰ τὴν Ἄλωσιν αὐτοῦ» ὁ Α. Κ. Ὑψηλάντης, ἀν καὶ οὐχὶ ἅπαξ τὰς ἀλλαξοπατριαρχείας προεκάλουν ἔγκριτοὶ τινες Ἀρχιερεῖς ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ ἀρχόντων Φαναριωτῶν.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ζητήσωμεν νομικὴν ἔκφρασιν πρὸς παράστασιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν Τουρκίᾳ μετὰ τὴν Ἄλωσιν θὰ δυσκολευθῶμεν πολὺ ἐν τῇ εὐρέσει τοῦ καταλλήλου ὄρου. Ἱεροκρατία ἢ μᾶλλον θεοκρατία προσαρμόζεται ἐν ταῖς μεταξὺ τουρκικοῦ κράτους καὶ ἰσλαμικῆς θρησκείας σχέσεσιν ὡς παρὰ Ρωμαίους οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο μέχρις ἐσχάτων ὁ *maximus pontifex* (χαλίφης). Πολιτειο-

κρατία ἢ ἄλλως Καισαροπαπισμὸς, σύστημα ἰσχύον ἔτι εἰς τινὰς προτεσταντικὰς χώρας, δὲν ἐκφράζει τὴν πραγματικότητα ἀναφορικῶς τῶν μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας σχέσεων ἐν Τουρκίᾳ. Παρ' ὅλας τὰς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπεμβάσεις τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν τὸ σύστημα τῆς πολιτειοκρατίας δὲν ὑφίστατο, οὔτε ἐπὶ Βυζαντινῶν οὔτε ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἡ Ἐκκλησία ἐν Τουρκίᾳ ἐθεωρεῖτο ὄχι ἀπλῶς «δημόσιον ἴδρυμα» ἀλλὰ καὶ ἐν τινι μέτρῳ αὐτοτελὲς καὶ παράλληλον τῇ πολιτικῇ ἐξουσίᾳ. Παρ' ὅλον τὸ ἀλλόθρησκον τῆς πολιτείας ἢ συναλληλία ἐφηρομόζετο εἰ καὶ ὀλιγώτερον ἢ ἐπὶ Βυζαντινῶν, ἢ αὐτονομία ὁμῶς ἐν τῇ πραγματικότητι ὑπῆρχε μείζων ἢ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν βασιλέων, καὶ τοῦτο δι' οὓς λόγους ἀνεφέραμεν προηγουμένως.

Σήμερον αἱ διεθνεῖς συνθήκαι προβλέπουσι διατάξεις ἰδιαιτέρας πρὸς περιφρούρησιν τῶν μειονοτήτων. Αἱ διατάξεις αὗται προέρχονται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς θρησκείας, τῆς ἐθνότητος καὶ τῆς γλώσσης τῶν μειονοτήτων. Ὑπὸ τινὰ ἔποψιν διὰ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν λόγους, δι' οὓς καὶ ἐπὶ Μωάμεθ δημιουργεῖται ἰδιαίτερον διὰ τὰς μειονότητας καθεστῶς. Ἄνευ τῶν ἰδιαιτέρων τούτων ὄρων αἱ μειονότητες ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῆς πλειονότητος αἰρομένων τῶν ὄρων τῆς διατηρήσεως τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ὄντοτης.

Ἡ νέα τουρκικὴ κυβέρνησις παρεδέχθη τὰς περὶ μειονοτήτων διεθνεῖς διατάξεις διὰ τὰς ἐν ταῖς χώραις αὐτῆς διαβιούσας μὴ μουσουλμανικὰς ἐθνότητας. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὡς φυσικὸν ἐπακολούθημα ἢ ἀπογύμνωσις τοῦ κλήρου ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ μὴ θρησκευτικῶν δικαιωμάτων καὶ βαρῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων. Ἐπειδὴ δὲ παρ' ὅλον τὸν χωρισμὸν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς ἐν τῇ Τουρκίᾳ ἢ μουσουλμανικῇ θρησκείᾳ παραμένει ὡς κυρίαρχος καὶ ἐπικρατοῦσα θρησκεία (*Religio dominans*) καὶ ἐπομένως θὰ ἐξακολουθῇ ἰσχύων ὁ ἱερός μουσουλμανικὸς νόμος διὰ τὸν διακανονισμὸν πολλῶν

(1) Migne T. 156, σ. 891.

ἀστικῶν σχέσεων τῶν Μουσουλμάνων, διὰ ταῦτα τὰ περὶ συνάψεως καὶ λύσεως τοῦ γάμου τῶν χριστιανῶν ἀφέθησαν εἰς τὸν κλῆρον ὡς καὶ πρότερον. Μόνον ἐν ἧ περιπτώσει θεσπισθῆ νόμος περὶ πλήρους χωρισμοῦ θρησκείας (μουσουλμανικῆς) καὶ πολιτείας ἐν Τουρκίᾳ—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον εἶναι ἀδύνατον—μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦναι λογικὴ καὶ ἀκολουθὸς καὶ δικαία ἢ ἐγκαθίδρουσις τοῦ πολιτικοῦ γάμου διὰ πάντας τοὺς πολίτας ἄνευ διακρίσεως θρησκείας καὶ ἐθνότητος καὶ ἢ ἄρσις τοῦ ἐξωτερικοῦ νομικοῦ χαρακτῆρος τῶν λεγομένων πνευματικῶν δικαστηρίων.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἀποψιλούμενον τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ

ἐξουσίας διατηρεῖ ἐλευθερίαν ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας καὶ δὴ ὑπὸ τύπον πανορθόδοξον. Ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῆ νομικῶς εἰς τὸ σύστημα τοῦ πλήρους χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ὅχι μόνον διὰ τὴν διατήρησιν δικαιοδοσίας ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου, δι' ἧς ὑπάρχουσι νομικαὶ συνέπειαι καθιστῶσαι ἀναγκαίαν τὴν ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους λόγους. Τὸ σύστημα θὰ ἦναι αὐτονομία ἐν τοῖς πνευματικοῖς καὶ συναλληλία ἐν ἐλάχιστοις ἄλλοις ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ ὀρισθῶσι προσεχῶς αἱ νομικαὶ σχέσεις Πατριαρχείου καὶ Κυβερνήσεως.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τῆς τε Φιλανδίας καὶ τῆς Ἑσθονίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπετέλουν ἐπιορχίας ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς Ἱ. Συνόδου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν. Μετὰ τὴν μεγάλην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπανάστασιν τῆς Ρωσίας ἀμφότεραι αἱ χώραι ἐκεῖναι—ὧν ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς διὰ μὲν τὴν Φιλανδίαν ὑπολογίζεται εἰς 50 χιλιάδας διὰ δὲ τὴν Ἑσθονίαν εἰς 250 χιλιάδας—ἐκηρύχθησαν πολιτικῶς ἀνεξάρτητοι. Ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης προέκυψε καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτονομία καὶ τῶν δύο ἐκείνων Ἐκκλησιῶν. Καὶ ἐν μὲν τῇ Φιλανδίᾳ ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτονομία προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας πολιτείας τε καὶ ἐκκλησίας, ἐν δὲ τῇ Ἑσθονίᾳ μόνον ἀπὸ μέρους τῶν ὀρθοδόξων ἄτε συνεισφοράς τοῦ θεσπισθέντος χωρισμοῦ ἐκκλησίας καὶ κράτους ἐν Ἑσθονίᾳ, μὴ ἀναμιγνυομένης τῆς πολιτείας εἰς ζητήματα ἐκκλησιαστικά. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτονομία καὶ τῶν δύο ἐπαρχιῶν ἀνεγνωρίσθη διὰ κανονικῆς πράξεως καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μετὰ τὰς ἐπελθούσας ὅμως ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ γνωστὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας, ἐδημιουργήθησαν νέοι ὅροι ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τῶν δύο ὡς ἄνω ἐπαρχιῶν. Διὰ τὰς οὕτως ἢ ἄλλως ἐγκαταλειφθείσας ἐκκλησιαστικὰς ἐκεῖνας περιφερείας ἐφηρόσθη ὁ 28ος κανὼν τῆς Δ' οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ κατωτέρω δημοσιευόμενοι Τόμοι τυγχάνουσι ἀπύρροια τῆς ἐφαρμογῆς ἐκείνης.

Τ Ο Μ Ο Σ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

† ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΛΕΩ. ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ὁ Ἀγιώτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς Θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαπεπίστευται κανονικῶς τὴν φροντίδα τῶν διὰ καιρικὰς περιστάσεις ποιμαντορικῆς προνοίας ἐστερημένων Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Κράτει τῆς Φιλλανδίας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τε τὰς ἐπελθούσας νέας πολιτικὰς κατ' αὐτὴν συνθήκας καὶ διὰ τὰς ἐν Ρωσσίᾳ ἐπισυμβάσας ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας ἀποχωρισθεῖσα τῆς συναφείας πρὸς τὴν ἐν Ρωσσίᾳ ἀγιωτάτην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς τέως κανονικῶς ἐξηρτάτο, διατελεῖ νῦν ἀπροστάτευτος, ἀποταθεῖσα δὲ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον διὰ τε γραμμάτων καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλείσης ἀντιπροσωπείας ἠτήσατο τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν καὶ πρόνοιαν αὐτοῦ πρὸς ἀσφαλῆ καὶ κανονικὴν λειτουργίαν καὶ διεξαγωγὴν τῶν κατ' αὐτὴν, ἡμεῖς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῇ αἰτήσει ταύτῃ φιλοστόργως διατεθέντες, ἔγνωμεν, συνοδικῶς διασκεψάμενοι, τὴν προσήκουσαν περὶ τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ποιήσασθαι πρόνοιαν καὶ διὰ πράξεως κανονικῆς τὰ κατ' αὐτὴν ἀποκαταστήσαι ὑποκαθιστῶντες ἐν τούτῳ τὴν ἀδυνατοῦσαν, λόγῳ τῶν περιστάσεων, μεριμνήσαι περὶ αὐτῆς Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας.

Ὅθεν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμενοι, ἐπευλογοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἤδη παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Τύχωνος ἀπονειμηθὲν τῇ Ἀγίᾳ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ Φιλλανδίας αὐτόνομον καὶ ὀρίζομεν ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἐν τῇ Θεοφρουρήτῳ Δημοκρατίᾳ τῆς Φιλλανδίας βιοῦντες ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μετὰ τῶν ἰδρυμάτων αὐτῶν ὧσι συγκεκροτημένοι εἰς μίαν ἐνιαίαν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν, ἔχουσιν μὲν τὸ ὄνομα «Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπισκοπὴ Φιλλανδίας», τηροῦσαν δὲ ἀπαρασαλεύτως τὰς ἀκολούθους διατάξεις:

α'.) Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ, τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῶν Δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Ὁρθόδοξου, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ κρατοῦσα τὸν μετὰ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κανονικὸν σύνδεσμον, ἀποτελεῖ μίαν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν, δυναμένην ἀργότερον κατὰ λόγον τῶν ποιμαντορικῶν ἀναγκῶν καὶ ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὑποδιαιρεθῆναι εἰς δύο ἢ καὶ πλείους Ἐπισκοπὰς.

β'.) Ὁ ἐδρεύων σήμερον ἐν Βιμπόργῳ Ἐπίσκοπος τιτλοφορεῖται «Ἀρχιεπίσκοπος Βιμπόργου καὶ πάσης Φιλλανδίας». Ἐν περιπτώσει δὲ μεταθέσεως τῆς ἑδρας αὐτοῦ εἰς ἄλλην πόλιν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος θέλει τιτλοφορεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ταύτης μετὰ τῆς προσθήκης «καὶ πάσης Φιλλανδίας».

γ'.) Ὅσάκις ἂν παραστῇ ἀνάγκη χειροτονίας Ἐπισκόπου ἢ συγκροτήσεως Ἀρχιερατικῆς Συνόδου περὶ ζητημάτων δογματικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ τούτου μὴ ὄντος ὁ μετ' αὐτὸν Ἐπίσκοπος, τῇ εἰδήσει μέντοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καλεῖν ἐξ Ἑσθονίας ἢ καὶ ἐξ ἄλλων τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπόλεων ἀρχιερεῖς πρὸς καταρτισμὸν πλήρους Συνόδου. Ἡ τοιαύτη Σύνοδος ὑπέχει εὐθύνας ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν διὰ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

δ'.) Ἡ ἐκλογή, χειροτονία καὶ ἀποκατάστασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Ἐπισκόπων διενεργεῖται συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ κῦρος δὲ τῶν γενομένων ἀνήκει, εἰ μὲν πρόκειται περὶ Ἐπισκόπου, τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ, εἰ δὲ περὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ.

ε'.) Οἱ κανονικῶς τοῖς θρόνοις αὐτῶν ἀποκατασταθέντες Ἀρχιεπίσκοπός τε καὶ Ἐπίσκοποι παραμένουσιν ἰσοβίως ἐν αὐτοῖς, ἐκτὸς ἂν παραιτηθῶσιν οἰκειοθελῶς ἢ ἐκπέσωσιν αὐτῶν κανονικῶς. Ἐπίσκοποι κατακριθέντες ὑπὸ τῆς Ἀρχιερατικῆς Συνόδου δικαιοῦνται εἰς ἔκκλησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τελεσιδίκως μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν κρίνοντα.

ς'.) Ἐκαστος τῶν Ἐπισκόπων ποιμαίνων τὴν ἑαυτοῦ ἐπισκοπὴν ἔχει τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς εὐθύναις, αἱ οἱ ἱεροὶ Κανόνες καὶ ἡ μακροαίω τῆς Ἐκκλησίας πράξις τῷ ἐπισκοπικῷ ἀξιῶματι ἀναγράφουσιν.

ζ') Οφείλουσι μνημονεύειν ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τελεταῖς οἱ μὲν ἱερεῖς καὶ διάκονοι τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παρ' οὗ καὶ λαμβάνει τὸ Ἅγιον Μῦρον καὶ δι' οὗ ἡ κοινωνία μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας.

Τῶν διατάξεων τούτων ὡς βάσεως ἀπαρασαλεύτου φυλαττομένων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλευθέρως ἐκάστοτε ὀργανοῦν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὴν ἐν Φιλλανδία Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νόμων τῆς Χώρας αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητον ὅρον ὅπως μηδεμία διάταξις τοῦ σχετικοῦ ὀργανισμοῦ εὐρεθῆ ἄντικειμένη τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς κανόσι τῆς Ἀγίας Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς οὗτοί εἰσιν ἡρμηνευμένοι ἐν τῇ πράξει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Παραγγέλλομεν δὲ πατρικῶς τῷ τε κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ, ὡς τέκνοις ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς, τιμᾶν τοὺς Ποιμένας αὐτῶν καὶ Διδασκάλους καὶ ὡς ἡγουμένους καὶ πνευματικοὺς αὐτῶν Πατέρας «πειθεσθῆναι καὶ ὑπείκειν», κατὰ τὴν τοῦ Παύλου ἐντολήν, «ἵνα μετὰ χαρᾶς τὸ ἔργον τῆς ποιμαντορικῆς διακονίας ἐπιτελῶσι καὶ μὴ στενάζοντες».

Ταῦτα οὕτω δόξαντα καὶ κριθέντα ἐκυρώθησαν Συνοδικῶς, εἰς μόνιμον δὲ τούτων παραφυλακὴν ἐδίδοται ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς οὗτος Τόμος, καταστρωθεὶς μὲν καὶ ὑπογραφεὶς καὶ ἐν τῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, διαβιβασθεὶς δὲ ἐν ἴσῳ καὶ ἀπαραλλάκτῳ τῷ Ἱερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Βιμπόργου καὶ πάσης Φιλλανδίας κυρίῳ Σεραφείμ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ μῆνα Ἰούλιον α γ κ γ'. Ἰνδικτιῶνος ΣΤ'.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ **ΜΕΛΕΤΙΟΣ** ἀποφαίνεται.

† Ὁ Καισαρείας Νικόλαος	† Ὁ Κυζίκου Καλλίνικος	† Ὁ Νικαίας Βασίλειος
† Ὁ Χαλκηδόνος Γρηγόριος	† Ὁ Νεοκαισαρείας Ἀγαθάγγελος	† Ὁ Ρόδου Ἀπόστολος
† Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμὴν	† Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακεὶμ	† Ὁ Βάρνης Νικόδημος
† Ὁ Δυρραχίου Ἰάκωβος	† Ὁ Βελεγράδων Ἰωακεὶμ	† Ὁ Ροδοπόλεως Κύριλλος

Τ Ο Μ Ο Σ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

—*—
ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἐλέω Θεοῦ κ. τ. λ.

Ὁ Ἀγιώτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαπεπίστευται κανονικῶς τὴν φροντίδα τῶν διὰ καιρικὰς περιστάσεις ποιμαντορικῆς προνοίας ἐστερημένων Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Κράτει τῆς Ἑσθονίας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τε τὰς ἐπελθούσας νέας πολιτικὰς κατ' αὐτὴν συνθήκας καὶ διὰ τὰς ἐν Ρωσσίᾳ ἐπισυμβάσας ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας ἀποχωρισθεῖσα τῆς συναφείας πρὸς τὴν ἐν Ρωσσίᾳ Ἀγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς τέως κανονικῶς ἐξηρτάτο, διατελεῖ νῦν ἀπροστάτευτος, ἀποταθεῖσα δὲ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον διὰ τε γραμμάτων καὶ διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντος Ἱερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἑσθονίας κυρίου Ἀλεξάνδρου ἠτήσατο τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν καὶ προστασίαν αὐτοῦ πρὸς ἀσφαλῆ καὶ κανονικὴν λειτουργίαν καὶ διεξαγωγὴν τῶν κατ' αὐτὴν, ἡμεῖς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῇ αἰτήσει ταύτῃ φιλοστόργως διατεθέντες, ἔγνωμεν, συνοδικῶς διασκεψάμενοι, τὴν προσήκουσαν περὶ τῆς ἐν Ἑσθονίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ποιήσασθαι πρόνοιαν καὶ διὰ πράξεως κανονικῆς τὰ κατ' αὐτὴν ἀποκαταστήσαι ὑποκαθιστῶντες ἐν τούτῳ τὴν ἀδυνατοῦσαν, λόγῳ τῶν περιστάσεων, μερμνῆσαι περὶ αὐτῆς Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας.

Ὅθεν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμενοι ἐπευλογοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἤδη παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Τύχωνος ἀπονειμηθὲν τῇ Ἀγίᾳ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἑσθονίας αὐτόνομον καὶ ὀρίζομεν ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἐν τῇ εὐλογημένῃ Δημοκρατίᾳ τῆς Ἑσθονίας βιοῦντες ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μετὰ τῶν ἰδρυμάτων αὐτῶν ὧσι συγκεκροτημένοι εἰς μίαν ἐνιαίαν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν, ἔχουσιν μὲν τὸ ὄνομα «Ὁρθόδοξος Μητρόπολις Ἑσθονίας», τηροῦσαν δὲ ἀπαρασαλεύτως τὰς ἀκολούθους διατάξεις:

α') Ἡ Μητρόπολις τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῶν Δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Ὁρθοδόξου, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ κρατοῦσα τὸν μετὰ τοῦ ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κανονικὸν σύνδεσμον, περιλαμβάνει ἐν γὰρ τῷ παρόντι τρεῖς Ἐπισκοπᾶς: τὴν Ἐπισκοπὴν Ταλλίννης (Ρεβάλης), τὴν Ἐπισκοπὴν Σαρήμα καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν Πετσέρι, δυναμένας ἀργότερον ἀύξηθῆναι κατὰ λόγον τῶν ποιμαντορικῶν ἀναγκῶν καὶ ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως τῆς Μητροπόλεως.

β') Ὁ ἐδρεύων σήμερον ἐν Ταλλίννῃ Ἐπίσκοπος τιτλοφορεῖται «Μητροπολίτης Ταλλίννης καὶ πάσης Ἑσθονίας», ὑπὸ τὴν προεδρείαν δὲ αὐτοῦ συνέρχονται οἱ Ἐπίσκοποι εἰς Σύνοδον, ἔχουσιν πάσας τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς εὐθύνas, ὡς οἱ ἱεροὶ κανόνες τῇ Συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας ἀναγράφουσι καὶ ὑπέχουσιν εὐθύνas ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας Συνόδου διὰ τὴν παραφυλακὴν τῶν θείων Δογμάτων καὶ τῆς κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτῆς.

γ') Ἐὰν μέχρι καταρτισμοῦ τοιαύτης Συνόδου ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη χειροτονίας Ἐπισκόπου ἢ συγκροτήσεως Ἀρχιερατικῆς Συνόδου περὶ ζητημάτων δογματικῆς καὶ κανο-

νικῆς φύσεως, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ Μητροπολίτης, καὶ τούτου μὴ ὄντος ὁ μετ' αὐτὸν Ἐπίσκοπος, τῇ εἰδήσει μέντοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καλεῖν ἐκ Φιλλανδίας ἢ καὶ ἐξ ἄλλων τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπόλεων ἀρχιερεῖς πρὸς καταρτισμὸν πλήρους Συνόδου. Ἡ τοιαύτη Σύνοδος ὑπέχει εὐθύνας ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν διὰ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

δ) Ἡ ἐκλογή, χειροτονία καὶ ἀποκατάστασις τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων διενεργεῖται συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ Καταστατικὸν τῆς Μητροπόλεως, τὸ δὲ κῦρος τῶν γενομένων ἀνήκει, εἰ μὲν πρόκειται περὶ Ἐπισκόπου, τῷ Μητροπολίτῃ, εἰ δὲ περὶ τοῦ Μητροπολίτου, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

ε) Οἱ κανονικῶς τοῖς θρόνοις αὐτῶν ἀποκατασταθέντες Μητροπολίτης τε καὶ Ἐπίσκοποι παραμένουσιν ἰσοβίως ἐν αὐτοῖς, ἐκτὸς ἂν παραιτηθῶσιν οἰκιοθελῶς ἢ ἐκπέσωσιν αὐτῶν κανονικῶς. Ἐπίσκοποι κατακριθέντες ὑπὸ τῆς Ἀρχιερατικῆς Συνόδου δικαιούνται εἰς ἔκκλησιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τελεσιδικῶς μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν κρίνοντα.

ς) Ἐκαστος τῶν Ἐπισκόπων ποιμαίνων τὴν ἑαυτοῦ ἐπισκοπὴν ἔχει τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς εὐθύνας, ἃς οἱ ἱεροὶ Κανόνες καὶ ἡ μακροαίων τῆς Ἐκκλησίας προᾶξις τῷ ἐπισκοπικῷ ἀξιώματι ἀναγράφουσι.

ζ) Ὅφείλουσι μνημονεύειν ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τελεταῖς οἱ μὲν ἱερεῖς καὶ διάκονοι τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τοῦ Μητροπολίτου καὶ ὁ Μητροπολίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παρ' οὗ καὶ λαμβάνει τὸ Ἅγιον Μῦρον καὶ δι' οὗ ἡ κοινωνία μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας.

Τῶν διατάξεων τούτων ὡς βάσεως ἀπαρασαλεύτου φυλαττομένων, ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ Ἐπίσκοποι μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἔχουσι τὸ δικαίωμα ὀργανοῦν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὴν ἐν Ἑσθονίᾳ ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νόμων τῆς Χώρας αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητον ὅρον ὅπως μηδεμία διάταξις τοῦ σχετικοῦ ὀργανισμοῦ εὐρεθῇ ἀντικειμένη τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς κανόσι τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς οὗτοί εἰσιν ἡρμηνευμένοι ἐν τῇ πράξει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Παραγγέλλομεν δὲ πατρικῶς τῷ τε κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ, ὡς τέκνοις ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς, τιμᾶν τοὺς Ποιμένας αὐτῶν καὶ Διδασκάλους καὶ ὡς ἡγουμένους καὶ πνευματικοὺς αὐτῶν Πατράσι «πεῖθεσθαι καὶ ὑπεῖκειν», κατὰ τὴν τοῦ Παύλου ἐντολήν, «ἵνα μετὰ χαρᾶς τὸ ἔργον τῆς ποιμαντορικῆς διακονίας ἐπιτελῶσι καὶ μὴ στενάζοντες».

Ταῦτα οὕτω δόξαντα καὶ κριθέντα, ἐκυρώθησαν Συνοδικῶς, εἰς μόνιμον δὲ τούτων παραφυλακὴν ἐκδίδεται ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς οὗτος Τόμος, καταστρωθεὶς μὲν καὶ ὑπογραφεὶς καὶ ἐν τῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐγχειρισθεὶς δὲ ἐν ἴσῳ καὶ ἀπαραλλάκτῳ τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ταλλίννης καὶ πάσης Ἑσθονίας κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ μῆνα Ἰούλιον ἀπκγ. Ἰνδικτιῶνος ΣΤ'.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἀποφαίνεται

† Ὁ Καισαρείας Νικόλαος	† Ὁ Κυζίκου Καλλίνικος	† Ὁ Νικαίας Βασίλειος
† Ὁ Χαλκηδόνος Γρηγόριος	† Ὁ Νεοκαισαρείας Ἀγαθάγγελος	† Ὁ Ρόδου Ἀπόστολος
† Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμὴν	† Ὁ Κορυθαῖος Ἰωακείμ.	† Ὁ Βάρνης Νικόδημος
† Ὁ Δυρραχίου Ἰάκωβος	† Ὁ Βελεγράδων Ἰωακείμ.	† Ὁ Ροδοπόλεως Κύριλλος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ

Ἐπὶ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνήλθον σήμερον (10 Ἰουλίου) τὴν πρώτην ἐκτάκτως τὰ Δύο Σώματα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν νεωτέρων τηλεγραφημάτων καὶ ἐγγράφων τινῶν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνήγγειλεν ὅτι χρησιμοποιοῦσα τὴν ἀναρρωτικὴν ἄδειαν Αὐτῆς ἀναχωρεῖ σήμερον μετὰ μεσημβρίαν δι' ἀτμοπλοίου τῆς γραμμῆς κατευθυνομένη εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν ψυχικῇ συγκινήσει ἀπηύθυνε χαιρετισμὸν πρὸς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, ἠύχθη εἰς αὐτὰ ἐνίσχυσιν ἄνωθεν πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν βαρέων καθηκόντων αὐτῶν ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς οὐκίας καὶ ταῖς μελλούσαις σχέσεσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Ὑπεσχέθη δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὅτι ἐκ τοῦ ἐρημητηρίου Αὐτῆς θὰ ἀναπέμψῃ εὐχὰς εἰς τὸν Ὑψιστὸν ὑπὲρ τῆς εὐμερίας τῶν χριστιανῶν καὶ ἐπεκαλέσθη τὰς εὐχὰς τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσεν ὅτι μετεβίβασε προφορικῶς καὶ ἐγγράφως τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Ἀρχιεπισκοπικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

Ὁ Σεβ. Μητροπλίτης Καισαρείας ἐξ ὀνόματος τῶν Δύο Σωμάτων διηρημένως πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὴν βαθεῖαν θλίψιν, ἣν αἰσθάνονται τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει Αὐτῆς, ἐξῆρε τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν αὐτοθυσίαν Αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει πρὸς σωτηρίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ θεσμοῦ· μνησθεῖς δὲ τοῦ παραδείγματος τοῦ καλοῦ Ποιμένου ἐπεκαλέσθη τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἡ Συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἀπολυθείσης Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δικαιολογούσης τὴν ἀπουσίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Μεθ' ἧς ἡ Α. Θ. Π. ἀπαγγείλασα ἐπὶ ποδὸς τὴν προσευχὴν «Βασιλεῦ οὐράνιε.....» ἐπανελάβε τὰς εὐχὰς Αὐτῆς καὶ ἀπεχώρησε τῆς συνεδρίας εἰς τὰ ἰδιαίτερα Αὐτῆς δώματα.

Ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις τῶν Δύο Σωμάτων ἐξακολουθήσασα τὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπλίτου Καισαρείας Νικολάου καθώρισε τὰς λεπτομερείας τῆς ἀναχωρήσεως καὶ προπομπῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Οὕτω τὰ μέλη τῶν Δύο

Σωμάτων μετὰ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων παραστάμενα κατὰ τὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῶ παράκλησιν θὰ συνοδεύσωσι τὴν Α. Θ. Παναγιότητα μέχρι τῆς ἐξωθύρας τῶν Πατριαρχείων. Ἐπιτροπὴ δὲ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας, Ρόδου, Κορυτσᾶς, Δυρραχίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου θὰ συνοδεύσῃ Αὐτὴν μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου.

* * *

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς συνεδρίας τῶν Δύο Σωμάτων συνήλθεν ἐκτάκτως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ προέδρου τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ Μικροῦ Συνοδικοῦ.

Τὸ Συμβούλιον διασκεφθὲν περὶ παροχῆς ἀναμνηστικοῦ τιμῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐνέκρινεν ἵνα δωρηθῇ Αὐτῇ εἰς ἀνάμνησιν ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακείου ἱερὸν ἐγκόλπιον ἀνήκον εἰς τὸν αἰδίμιον Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ', ὅπερ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔφερε καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς Αὐτῆς.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συμβουλίου ἐτονίσθη ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν γενομένων τελευταίως δηλώσεων καὶ ἐν τοῖς Δυσὶ Σώμασι ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ Μ. Συμβουλίου παραμένει διεξαγομένης ὡς μέχρι τοῦδε τῆς ὑπηρεσίας τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ ἕως οὐ περιέλθῃ αὐτὴ εἰς τὴν ὁμογενῆ Κοινότητα ὁργανομένην ἐπὶ τούτῳ συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης.

Μετὰ ταῦτα τὸ Συμβούλιον διεσκεφθὲν ἐπὶ οικονομικῶν τινῶν ζητημάτων ἀναφυνέντων συνεπέειξε τῆς ἀναχωρήσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τινῶν μετ' αὐτῆς Πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεδέξατο τὰς ἀποφάσεις τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν δεύτερον γάμον τῶν χηρεύοντων κληρικῶν, εἰς τὸν μετὰ τὴν χειροτονίαν καθόλου γάμον τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, εἰς ἄλλα τινα ἐνδιαφέροντα τὸν κλῆρον, τοὺς μοναχοὺς, τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐβδομάδος ἁγίων, τὸς Νηστείας, τὰ κωλύματα τοῦ γάμου καὶ τὸ διαζύγιον. Ἐπίσης ἀπεδέχθη καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ αὐτοῦ Συνεδρίου περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τὸ 1925, χιλιοστὴν ἑξακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

— Ἐνεκρίθη ὅπως τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προεδρεύη ὁ Α' τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος, συμπαραστατούμενος ἐν τῇ ἄλλῃ διεκπεραιώσει τῶν ὑποθέσεων ὑπὸ δύο Συνοδικῶν ἀρχιερέων ἐκ περιτροπῆς διὰ μίαν ἐκάστην ἑβδομάδα, ὁρισθέντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κυζίκου κ. Καλλινίκου καὶ Νικαίας κ. Βασιλείου.

— Τοποτηρητῆς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας διορίσθη ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Μελῶν Σεβ. Μητροπολίτης Κορυθαῖς κ. Ἰωακείμ.

ΤΕΛΕΤΑΙ καὶ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Ἐν μέσῳ ἀπειροπληθοῦς εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης τάξεως καὶ εὐπρεπείας λειτουργούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Μητρολιτῶν Καισαρείας Νικολάου, Νεοκαισαρείας Ἀγαθαγγέλου, Φιλιππουπόλεως Βενιαμίν, Κορυθαῖς Ἰωακείμ, Βάρνης Νικοδήμου, Δυρραχίου Ἰακώβου, Ροδοπόλεως Κυρίλλου καὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἑσθονίας Ἀλεξάνδρου ἐγένετο ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ τὴν προτέραν διὰ ψήφων κανονικῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ παμψηφεί ἀναδειχθέντος βοηθοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Φιλανδίας τοῦ Θεοφ. ἐψηφισμένου κ. Ἐρμαν Ἀαβ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπίσκοπος Καρελλίας».

Τὴν ὁμολογίαν ἀνέγνωσεν ὁ ἐψηφισμένος εἰς ἀρχαίαν Σλαβωνικὴν. Παρίσταντο ἐν μὲν τῷ ἀγίῳ βήματι ὁ Σεβ. Μηλίτης Ρόδου Ἀπόστολος καὶ ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Ὄρους Σινᾶ Ἀρχιμ. Νικοδήμος, ἐν δὲ τῷ σωλέᾳ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Φιλανδικῆς καὶ Ἑσθονικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἐντιμ. κ. Σύμβουλοι Ν. Φερμάνογλους, Λ. Καζανόβας, Χ' Γ. Ἰωαννίδης, Ἰωάννης Παπαδόπουλος καὶ ὁ Ἀρχων Μ. Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Καρελλίας στὰς πρὸ τῆς ὥραιας Πύλης ἔλαβε παρὰ τῆς Α. Θ. Π. τὴν Ποιμαντορικὴν ράβδον.

Ἡ Α. Θεοφιλία εὐλογήσασα ἀπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τὸν λαὸν διένειμε τὸ ἀντίδωρον εἰς τὸ ἀπειροπληθές ἐκκλησιασμα.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας εὐλογήσασα τὸν λαὸν, ὅστις μὲ ζητωκραυγὰς ὑπεδέχθη τὴν ἐμφάνισιν Αὐτῆς, ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν ἔνθα ἀνέμενον Αὐτὴν οἱ συλλειτουργήσαντες Σεβασμ. Μητροπολιταὶ καὶ οἱ Ἐντιμ. κ. Σύμβουλοι.

ΟΡΘΟΔ. ΕΛΛΗΝ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου σεμνὴ ἑορτὴ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἔλαβε χώραν εἰς τὴν ἐν Νέα Ὑόρκη Θεο-

λογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Μεταξὺ τῶν προσελθόντων ἦσαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς, ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Ν. Ὑόρκη, ὁ πρωθιερεὺς τῆς ἐν Brooklyn ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας τοῦ Σωτήρος Δρ Thomas Lacey, ὅστις μετὰ τοῦ Δρος J. Darlington ἔχει ἀνακηρυχθῆ ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ὑπὸ τῆς Σχολῆς, ὁ ἐκ τῶν Ἐφόρων Αἰδεσ. πρωθιερεὺς κ. Καλλίμαχος καὶ ἄλλοι ἡμέτεροι καὶ ξένοι. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τὴν ἐν τῷ ναΐδριῳ τῆς Σχολῆς τελεσθεῖσαν καὶ τὴν νεομισμένην τελετὴν τὴν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἰδρύματος διεξαχθεῖσαν ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἐψηφισμένος Ἐπίσκοπος Σικάγου Ἀρχιμ. Φιλάρετος Ἰωαννίδης ὠμίλησεν ἐρμηνεύσας τὴν σπουδαιότητα τὴν ἔννοιαν, ἣν ἔχει ἡ παρασκευὴ ἐλληνικοῦ κλήρου διὰ τὴν Ἀμερικὴν ἀξίου τῶν ἀπαιτήσεων τῆς συγχρόνου πολιτισμένης κοινωνίας.

Ἐτόνισε δὲ ἰδιαίτερος ὅτι μὲ μέγα ἐνδιαφέρον αἱ ξένοι Ἐκκλησιαὶ καὶ δὴ οἱ Ἐπισκοπιανοὶ παρακολουθοῦν τὴν λειτουργίαν τοῦ ἰδρύματος ἀπὸ τὸ ὅποῖον θὰ ἐξέλθουν οἱ νέοι ἄνδρες οἱ ὅποιοι θὰ καλλιεργήσουν τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κόσμου, ὅστις μόνον διὰ τῆς πίστεως εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ χριστιανισμοῦ δύναται νὰ ἀχθῆ εἰς τὴν τελειότητα.

Κατὰ σειράν συνεχάρησαν διὰ προσλαλιᾶς τοὺς διδάσκοντας ὅ,τε Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ αὐτόθι Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουν τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου εἰς τὸ γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Παιριάρχου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας ἀναφορικῶς τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἐκφράζουν δὲ τὴν χαρὰν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς τῆς ἀγγλικανικῆς ἱεραρχίας ἐκ μέρους τῆς πρεσβυγενοῦς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον χαίρει ὁ ἀγγλικανικὸς λαὸς καθόσον ἡ πρὸς τὴν ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν συμπεριφορὰ αὕτη τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου δεικνύσται, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀρνεῖται ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς πρὸς ἐνωσιν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάτους πόθους τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Καταπληκτικὴ αὔξησις τῶν διαζυγίων ἐν Σικάγῳ καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν.—Ἡ ἀναλογία τῶν διαζυγίων ἀπέναντι τῶν γάμων ἐδιπλασιάσθη σχεδὸν

κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἐν Σικάγῳ. Ἀπέναντι πέντε ἀδειῶν γάμου κατὰ τοὺς παρελθόντας τρεῖς μῆνας τοῦ ἔτους τούτου ἀναλογεῖ ἐν διαζύγιον.

Οἱ δικασταὶ, οἵτινες ἠσχολήθησαν μὲ τὴν ἐκδίκασιν 2000 μέχρις 6000 ὑποθέσεων διαζυγίων, ἀποδίδουν τὸν αὐξάνοντα ἀριθμὸν τῶν διαζυγίων εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν.

Κατὰ Ἰανουάριον, Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον ἐξεδόθησαν ἐν Σικάγῳ 7505 ἀδειαι γάμου. Κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περιόδον, περιφερειακῶν Δικαστηρίων καὶ Πρωτοδικείων δικασταὶ υπέγραψαν 1588 ἀποφάσεις διαζυγίων. Κατὰ τὸ 1923 ἐξεδόθησαν 38094 ἀδειαι γάμου καὶ 7285 ἀποφάσεις διαζυγίων. Τὰ διαζύγια ἐδιπλασιάσθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ὀκτώ ἔτη, ἐνῶ οἱ γάμοι ἠῤῥησαν κατὰ ἐν ὄγδοον.

Ἐπὶ χιλίων γάμων κατὰ τὸ 1906 ἐξεδόθησαν 117 διαζύγια. Κατὰ τὸ 1914, 106. Κατὰ τὸ 1915, 130 καὶ κατὰ τὸ 1922, 191. Κατὰ τὸ 1885 ἡ ἀναλογία ἦτο ἐν διαζύγιον ἀπέναντι δεκαεπτὰ γάμων.

Μερικοὶ ἐκ τῶν λόγων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθησαν αἱ ἀγωγαὶ τῶν διαζυγίων αὐτῶν, ἦσαν οἱ ἑξῆς:

Εἴσοδος τῶν γυναικῶν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς ἐργασίας ἐν γένει.

Πάρα πολλὴ φοίτησις εἰς τὰ καφωδεῖα καὶ πάρα πολὺ ποτόν.

Ἐπεσοφιστικισμὸς τῆς μορφουμένης γενεᾶς.

Τάσις τῶν νεονύμφων νὰ ζοῦν μὲ τοὺς γονεῖς καὶ νὰ ἀποβαίνουν εὐαίσθητοι εἰς τὴν ἐπιρροὴν των.

Ἐλλειψις τῶν συμβαλλομένων νὰ τηροῦν εὐλαβῶς τοὺς ἱεροὺς δεσμοὺς τοῦ γάμου. Πάρα πολὺ ὀλίγη θρησκεία εἰς τὸν οἶκον.

Κακὸν μαγεῖρευμα ἀπὸ τάσιν καὶ ἐπιθυμίαν τῆς γυναικὸς νὰ ἐγκαταλίπη τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν διὰ τὸ στάδιον τῆς ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἐργασίας.

Οἱ οἰκονομικοὶ γάμοι, ὅπου ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἐργάζονται, ἡ στατιστικὴ δεικνύει ὅτι ἀποτελοῦν ἐπιτυχίαν διότι οὔτε ὁ ἀνὴρ οὔτε ἡ γυνὴ τῶν γάμων αὐτῶν ἐπιζητοῦν τὴν διάλυσίν των.

Τὸ ζήτημα τῶν ὀλιγομελῶν οἰκογενειῶν ἐν Γαλλίᾳ.—Διάφορα μέτρα ἐλήφθησαν ἐν Γαλλίᾳ κυβερνητικῆς ἢ ἰδιωτικῆς φύσεως πρὸς πρόληψιν τῆς ὀλονὲν ἐπιτεινομένης ἐκουσίας στειρώσεως τῶν συζύγων. Μεταξὺ ἄλλων ἐθεσπίσθη καὶ τὸ βραβεῖον Cognac-Jay ἐκ φροάγων 2250000 διανεμομένων ἐτησίως εἰς 90 οἰκογενείας ἀνὰ 25000 φρ. Οἰκογενεῖα τις διὰ νὰ τύχη τοῦ ἀνωτέρου βραβεῖου πρέπει νὰ ἦναι γαλλικῆς ὑπηκοότητος, πτωχὴ, ἀξία βοηθείας ὡς ἐκ τῆς διαγωγῆς της καὶ νὰ ἔχη 9 τέκνα ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς ζῶντα ἢ τεθνεῶτα.

Ο ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν ἀπέθανεν ἐντοῖς Ἐθν. Νοσοκομείοις καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐκηδεύθη ἐν τῷ ἰ. ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὁ Μητροπολίτης Ἀγχιάλου Κωνσταντῖνος. Τῆς κηδείας προέστη ὁ Παν. Μητρολίτης Σηλυβρίας κ. Εὐγένιος συμπαραστούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Παν. Ἀνέων κ. Θωμᾶ καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Θεσσαρουπόλεως κ. Λεοντίου. Τὸν ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ ἱερολ. Κωδικογράφος κ. Μάξιμος· τὰ συλλυπητήρια ἐδέχθη ὁ συμπατριώτης καὶ συγγενῆς τοῦ μεταστάντος Σεβ. Μηλίτης Βάρνης κ. Νικόδημος. Ὁ ἀείμνηστος κατήγετο ἐκ τῆς νήσου Τενέδου. Ἀποφοιτήσας τῆς ἰ. Θ. Σχολ. τῷ 1876, ἐχορημάτισεν ἀρχιδιάκονος τοῦ Μηλίτου Προύσης, εἶτα δὲ ἐπὶ τῆς Ἀγ. πατριαρχείας Ἰωακείμ τῷ Γ' ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου εἶτα Ἐπίσκοπος Δαφνουσίας ὡς βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτου Μελενίκου, βραδύτερον ἐξελέγη Μητρολίτης Λιτίτσης, ὁπόθεν μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Μελενίκου εἶτα Γάνου καὶ Χώρας καὶ ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὴν τῆς Ἀγχιάλου. Ὁ μακαρίτης διεκρίνετο διὰ τὸ φιλήσυχον τοῦ χαρακτῆρος.

Θῦμα τοῦ καθήκοντος.

Ἡ Καθολικὴ μοναχὴ **Εὐτυχία Ρούσσου** προσβληθεῖσα ὑπὸ ἐξανθηματικοῦ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων τοῦ Σελημιε ἀπέθανε προχθὲς καὶ ἐκηδεύθη χθὲς ἐν τῷ καθολικῷ ναῷ τοῦ St Esprit. Ἐκ μέρους τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου καὶ τῆς Π. Κ. Ε. περιθάλψεως προσφύγων παρέστη ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Ἀνέων Θωμᾶς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου πρὸς ἔκφρασιν συλλυπητηρίων. Ἡ Πατριαρχικὴ ἐπιτροπὴ ἐγένετο δεκτὴ μετὰ πολλῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Γ. Καλαμπάση.

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη
λίραι τουρκ. 2 1/2.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

PHANAR

Constantinople.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ ΛΑΟΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Η διά τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης δημιουργουμένη νέα ὑπὸ πολλὰς ἀπόψεις κατάστασις ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἰδιαιτέρως τὸ μέλλον νὰ εἰσαχθῆ διάφορον τοῦ μέχρι τοῦδε κοινοτικὸν καθεστῶς, καθ' ὃ, ὡς γνωστὸν, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ φιλανθρωπία τῶν μειοσιτήτων ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν λαϊκῶν ἐπιτροπῶν, ἐγέννησαν παρὰ τισὶ τὴν ἰδέαν ὅτι τοῦντεῦθεν διακόπτεται πᾶσα συνεργασία κλήρου καὶ λαοῦ. Συνειθισμένοι εἰς τὸ ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἰσχύον ἐκκλησιαστικοπολιτικὸν σύστημα φαίνονται ἐπηρεασθέντες ἐκ τῆς ἀποτόμου μεταβολῆς κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ ἀποκλείωσιν ἐκ τῶν προτέρων πᾶσαν ἐπαφὴν πνευματικῶν πατέρων καὶ τέκνων ἐπὶ σκοπῶ κοινῆς ἐνεργείας ἐν τῇ ὁμογενεῖ Κοινωνίᾳ.

Ψυχολογικῶς δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐξηγηθῆ ἡ τοιαύτη ψυχικὴ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται ὁμογενεῖς τινες, ὡς εἵπομεν, διατελοῦντες ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀπροσδοκῆτων

μεγάλων γεγονότων. Αἱ ἀπότομοι μεταβολαὶ προκαλοῦσι σχεδὸν κατὰ κανόνα δυσαρέστους συνεπείας τόσον ἐπὶ τοῦ σώματος ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. Ἡ προχειροτέρα ψυχικὴ πάθησις ἢ προκύπτουσα ἐντεῦθεν τυγχάνει ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχραιμίας καὶ ἐπομένως καὶ τῆς νηφαλιότητος ἐν τῇ κρίσει καὶ ἐκτιμῆσει τῶν γεγονότων.

Ὁ ψυχολογικὸς ὅμως λόγος ὅσον καὶ ἂν ἀποτελῆ ἐπὶ τοῦ προκειμένου μίαν ἐλαφρυντικὴν περίπτωσιν οὐδέποτε ὅμως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δικαιολογία καὶ πλήρης καὶ ἀναπαύουσα θετικὴ ἐξήγησις.

Καὶ πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὁπότε ὁ Κληρὸς ὄχι μόνον οὐδεμίαν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἐξουσίαν εἶχεν ἀλλὰ καὶ ἀπηνῶς κατεδιώκειτο ὑπὸ τῆς πολιτείας, ὁ λαὸς συνειργάσθη καὶ συνηγωνίσθη μετ' αὐτοῦ. Τὰ ὅστις κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συναδελφωμένα κατακοσμοῖσι τὰς κατακόμβας τῆς Ράμης, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Κύπρου καὶ ἄλλων χωρῶν. Ἐὰν ὑπῆρχον τότε ἢ βραδύτερον λαϊκοὶ τινες ἀποφεύγοντες τὴν ἐν τῷ πνεύματι τῆς χριστιανικῆς

ἀγάπης συνεργασίαν Κλήρου καὶ Λαοῦ διὰ τοὺς τοιοῦτους ἐφαρμόζονται οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου «ὁ τὸν Χριστὸν οὐ φιλῶν καὶ τὸν ἰστέα τοῦ Χριστοῦ οὐ φιλεῖ»

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι μόνον οἱ ἀκολουθοῦντες δουλικῶς τὸν συρμὸν καὶ οἱ ἐθελουσίως τυφλώττοντες παραγνωρίζουσι τὰ ἀγαθὰ τῆς συνεργασίας ταύτης.

Ἄλλ' οὔτε εἰς τὸ παρελθὸν ὁ συρμὸς καὶ τὸ πάθος εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκανόνισαν τὰς μεταξὺ ὀρθοδόξων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν σχέσεις οὔτε εἰς τὸ μέλλον. Κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα, αἰῶνα τῆς μεγάλης μεταρρυθμίσεως ἢ ἄλλως αἰῶνα τῆς εἰκονομαχίας ἢ τῶν Ἰσαύρων λεγόμενον, ἐσημειώθη τάσις τις καταπολεμήσεως τῶν μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων· ἀλλ' ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος κατὰ τοῦ μοναχισμοῦ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν ἀντικληρικισμόν. Ὁ κλῆρος συνειργάσθη μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἄλωσιν. Ὁ κλῆρος παρέσχε τὴν συμβολὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν καὶ εἰς τὴν μουσουλμανικὴν Πολιτείαν, πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ πολλάκις λίαν δυσχεροῦς ἔργου τοῦ Κράτους. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ζ' αἰῶνος συνέδραμε τὸν αὐτοκράτορα Ἡράκλειον ἐν τῷ κατὰ τῶν Περσῶν ἀγῶνι αὐτοῦ· ὁ δὲ Πατριάρχης Προκόπιος κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ἐνίσχυε τὸν ὀθωμανικὸν στόλον διὰ προσκλήσεως πολλῶν νέων ναυτῶν ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἐν Τουρκίᾳ παραλίω ῥωμαϊκῶν Κοινοτήτων. Ἡ ἀρμονικὴ αὕτη συνεργασία Κλήρου καὶ Πολιτείας, Κλήρου καὶ Λαοῦ, ἔσωσε τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, διετήρησε τὴν ἰδιαιτέραν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν ὑπόστασιν ἡμῶν. Τί ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι εἰς τὴν συνεργασίαν κλήρου καὶ λαοῦ καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἀρμονικὰς σχέσεις Πατριαρχείου καὶ Ὀθωμανικῆς Πολιτείας ἀναπτύσσεται μὲ πολλὴν σαφήνειαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Charles Diehl «Byzance».

Καὶ εἰς τὸ μέλλον παρ' ὅλον τὸν περιορισμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς μόνον τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ὑπολείπεται εὐρὸν στάδιον συνεργασίας κλήρου καὶ λαοῦ ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς, ἠθικοῖς καὶ κοινωνικοῖς ζητήμασι· μένει πάντοτε εὐρυτάτη σφαῖρα ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ συναντῶνται κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ πεδίου ἐργασία δύναται νὰ ἔχη πολὺ μεγαλότερα καὶ διαρκέστερα εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα δι' ὅλην τὴν ὁμογένειαν παρὰ ἢ ἐπὶ οἰουδήποτε ἄλλου πεδίου κοινῆ ἐνέργεια. Μὴ λησμονῶμεν δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἐν τῷ ναῷ θὰ συναντᾶται πάντοτε κλῆρος καὶ λαὸς, ὁ δὲ λαὸς θὰ ἀνήκη εἰς ἀμφοτέρους.

Καὶ ἐὰν ὁ ἀντικληρικισμὸς ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν καὶ μορφήν δὲν ἐνεφιλοχώρησε παρ' ἡμῖν καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Κλῆρος ἦτο περιβεβλημένος καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἀκόμη περισσότερον δὲν θὰ ἐμφανισθῆ καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸ ἐξῆς ὅποτε ὁ κλῆρος θὰ ἀσχολῆται μόνον μὲ πνευματικὰ ἔργα.

Ἐνταῦθα δὲ μεταξὺ κληρικοφρόνων καὶ ἀντικληρικῶν εἶναι ἄσκοπος δαπάνη δυνάμεων· τὰ φυτὰ αὐτὰ εἶναι ἄλλου κλίματος, ἐνταῦθα δὲ μεταφυτευόμενα δὲν καρποφοροῦσι. Μένωμεν κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὡς μέχρι τοῦδε πιστοὶ ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ· «ἡ ἀγάπη οὐ φυσιούται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζέται τὸ κακόν». Ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ συνεργασία κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θὰ κατορθώσῃ ἔργα μεγάλα. Κληρικοὶ [καὶ Λαϊκοὶ καλούμεθα καὶ διὰ τὸ μέλλον εἰς ἐκπλήρωσιν ὑψηλῶν [καθηκόντων.]

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕΤΑ ΕΛΛΗΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(συνέχεια ἐκ σελ. 243 καὶ τέλος)

Ἡ ὁμοιότης ἴσως ἔγκειται μᾶλλον εἰς τὰς λέξεις ἢ εἰς τὰ πράγματα, θεοφιλέστατε. Εἶναι ζήτημα τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Ἱστορίας. Εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούη τις συγγραφέα ἀνήκοντα εἰς Πανεπιστήμιον πολὺ γνωστὸν διὰ τὸ ἀντιθρησκευτικὸν του πνεῦμα (τὸ «Νέον Πανεπιστήμιον τῶν Βρυξελλῶν»), τὸν M. André Mater, διατυποῦντα τὸ ἐξῆς συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως θὰ Σᾶς ἐκπλήξη, θεοφιλέστατε, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ ὑποβλητικόν:

«Τέλος πάντων, ὁ γαλλικανισμὸς παραμένει ὁ τύπος, οὐχὶ ἐθνικοεκκλησιαστικῶν δικαίων, ἀλλὰ συστημάτων, τὰ ὁποῖα ἠδυνήθησαν καὶ δύνανται ἀκόμη νὰ διακιβεύσωσιν αὐτὰ, νὰ κατεστήσωσιν αὐτὰ ὑποπτα». Ὁ P. Neyron ὑποστηρίζει τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ἐπι μᾶλλον ἀνεξαρτητῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Οὐλτραμοντανισμὸς ὑπεραλπισμὸς) καὶ τοπικαὶ παραδόσεις». Ἐπιτρέψατε, θεοφιλέστατε, τὰς παραπομπὰς ταύτας. Οὐδένα ἕτερον σκοπὸν ἔχουσιν εἰ μὴ νὰ ἐφελευκώσωσιν εὐσεβάστως τὴν προσοχὴν τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ κανονολόγων ἐπὶ θεμάτων, ἐν οἷς πρέπει νὰ ἔχη τις δυσπίστως πρὸς τὴν ἀπάτην τῶν λέξεων.

— Ἄλλως τε, ὁ γαλλικανισμὸς ἀποτελεῖ πολὺ μέγα τμήμα τῆς Ἱστορίας, ὥστε δὲν θὰ ᾔηται δυνατὸν νὰ ἐξαντλήσωμεν αὐτὸν διὰ μιᾶς. Παρ' ὅλας τὰς ἀνακοινώσεις σας διὰ τὰς ὁποίας Σᾶς εὐχαριστῶ, θὰ διατηρήσω ἐγκάρδιον συμπάθειαν πρὸς αὐτόν.

— Δὲν εἴθε μόνος, θεοφιλέστατε, καὶ διατηρῶ ἀκόμη ζωηρὰν εἰς τὴν μνήμην μου ἀνάλογον ὁμολογίαν τὴν ὁποίαν μοι ἔκαμε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν σοφὸς καθηγητὴς τοῦ ὀρθοδόξου Κανονικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

— Ἐπίσης καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον. Ἴδου ἀκριβῶς τὸ τρίτον σημεῖον, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐλλείπουσιν τὰ αἶτια τῆς παρατάσεως τοῦ σχίσματος. Σημειωτέον, ὅτι οὐδόλως εἶμαι φειδωλὸς εἰς θαυμασμὸν ὡς πρὸς τὴν θαυμάσιον μηχανισμὸν

τῆς ὑμετέρας καθολικῆς ὀργανώσεως. Εἰς τινα μάλιστα σημεῖα τὴν ζηλεύω. Ἴδου π. χ. "Ὅταν οἱ νεαροὶ κληρικοί σας συμπληρώσωσιν τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐν τῷ Σεμιναρίῳ, γνωρίζουσιν ὅτι θὰ ἔχωσιν ἕνα ἐπίσκοπον διὰ νὰ τοὺς χειροτονήσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐμπιστευθῇ μίαν θέσιν. Παρ' ἡμῖν οὐδαμῶς συμβαίνει τοιοῦτόν τι. Ὁ δυστυχῆς ἱεροσπουδαστὴς, ὁ ἐξερχόμενος ἐκ τῆς Θεολ. Σχολῆς τῆς Χάλκης ἢ ἄλλης τινος Θεολ. Σχολῆς, εἶναι ἠναγκασμένος αὐτὸς εἴτε νὰ ζητήσῃ καὶ εὕρῃ θέσιν τιὰ, τὸ ὁποῖον ὅμως πάντοτε δὲν κατορθώνει. Ἐντεῦθεν οἱ ἐλλείψεις μεγάλου μέρους τοῦ κατωτέρου κλήρου ἡμῶν. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ δι' ἄλλα ἀκόμη σημεῖα. Σεῖς εἴθε πολὺ ἰσχυροὶ διότι ἔχετε σταθερὰν ὀργάνωσιν. Ἡ νομοθεσία σας εἶναι δριστεύρημα εὐρωστίας καὶ ἀκριβείας ὅπως ρωμαϊκῆς.

— Ἀκούω ἀκόμη, θεοφιλέστατε, τὸν Ἀθηναῖον καθηγητὴν νὰ μοι ἐκφράζη τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἐντύπωσιν καθ' ὃν χρόνον ἐδημοσιεύετο ὁ «Κῶδιξ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου» τῷ 1917.

— Μάλιστα, εἶναι ἔργον καθ' ὀλοκληρίαν ρωμαϊκόν. Ἄλλ' ἀλλοίμονον! Πρὸς τὸν θαυμασμὸν συνδέεται ἡ λύπη ἀπὸ μέρους ἡμῶν. Εἶναι ρωμαϊκόν καὶ εἶναι πολὺ ὠραῖον. Ἄλλ' εἶναι πολὺ ρωμαϊκόν, καὶ ὑπάρχουσι μερικὰ πράγματα πρὸς τὰ ὁποῖα ἡ Ἀνατολὴ ἀποβλέπει κατὰ τρόπον ἐξ ὀλοκλήρου διάφορον. Διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς ἕν μόνον σημεῖον πολὺ συγκεκριμένον: Ἐχετε τὴν πειθαρχίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγαμίας. Ἡμεῖς ἀφ' ἑτέρου ἔχομεν τὸν γάμον τῶν ἱερέων.

— Καὶ μάλιστα νομίζω, θεοφιλέστατε, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐγένετο λόγος καὶ περὶ γάμου τῶν Ἐπισκόπων....

— Μάλιστα· ἀλλὰ μέχρι τοῦδε διατηροῦμεν ἐν γενικῇ χρήσει τὸν γάμον τῶν ἱερέων. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μεταξὺ ἡμῶν ὑπάρχει σπουδαία διαφορότης. Γνωρίζω, ὅτι θὰ μοι ἐκθέσητε ἐξόχους λόγους ὑπὲρ τῆς δυτικῆς πειθαρχίας. Δὲν ἀξιῶ νὰ διαφιλονεικῶ αὐτούς. Ἀρκοῦμαι νὰ λάβω τὸ γεγονὸς τῶν ἀντιτιθεμένων δύο ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν (γάμου καὶ ἀγαμίας) εἰς τοὺς

ὁποίους δάλεω(1) κώλυμα διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Οἶτι δῆποτε καὶ ἂν ᾧσιν οἱ λόγοι Σας, ὀφείλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ὅτι καὶ ἐγὼ αὐτὸς, ὅστις εἶμαι ἄγαμος, εἶμαι ὀπαδὸς τοῦ ἐγγάμου τῶν ἱερέων μας. Καὶ τοῦτο, ἰδίᾳ διὰ λόγους κοινωνικῆς τάξεως. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσα μέλος ἑκκλησι. δικαστηρίου ἔργον ἔχοντος νὰ δικάζη ἐπὶ ὑποθέσεων διαζυγίου. Λόγω τοῦ ὑπουργήματός μου τούτου εἶδον ὡς ἐν κατοπτρῷ ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας μας. Καὶ ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν, ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη ἵνα ὁ ἐνοριακὸς ἡμῶν κληρὸς ἢ ἔγγαμος διὰ νὰ ἔχη τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν οἰκογενειῶν.

Τούναντίον ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὰς καθολικὰς χώρας, θεοφιλέστατε: Ἡ ἀγαμία ἐξασφαλίζει εἰς τοὺς ἱερεῖς τὴν ἐμπιστοσύνην ὅλων. Ἄλλως τε, θεοφιλέστατε, δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι «ὁ Κῶδιξ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου» ὡς πρῶτον κανὼνα ἀναγράφει, ὅτι ὁ Κῶδιξ οὗτος ἀφορᾷ μόνον τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, οὐδαμῶς δὲ καὶ τὴν Ἀνατολικὴν. Πλὴν τούτου ὑπάρχει σημεῖόν τι, ἐξ ὧ οὐ, νομίζω, δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν· ὅτι δηλαδὴ, οἷτι δῆποτε καὶ ἂν ᾧσι ὅλοι αἱ ἄλλαι ἀντιλήψεις, ἡ ἀγαμία ἀποτελεῖ διὰ τὸν ἱερέα πηγὴν ἀνιδιοτελείας καὶ ἀμεμνησίας, ἄρα καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ ποίμνιον, δράσεως ἀποστολικῆς, ἐνῶ τὰ οἰκογενειακὰ βάρη μοιραίως παραλύουσι τὰς καλύτερας θελήσεις.

— Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ διαφωνήσω. Ἐσχον μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀληθεστάτας ἀποδείξεις περὶ τοῦ πράγματος. Ἐν τῇ θλιβερᾷ καταστάσει εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ χριστιανοί, οἱ ἡμέτεροι Ἕλληνες ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν Κ]πόλεως, ἐννοῶ τοὺς ἐγγάμους ἱερεῖς, ἀντὶ νὰ μεί-

(1) Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δὲν ἀπέδωκεν δ κ. Sallaville ἀκριβῶς τὴν σκέψιν τοῦ ἀγίου Σκοπέλου· ὁ Ἕλληνας ἐπίσκοπος δὲν θεωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου ὡς κώλυμα ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

νωσι πιστοὶ εἰς τὰς θέσεις των μέχρι τέλους, λόγῳ τῶν οἰκογενειακῶν των ἀσχολιῶν ἀφῆθησαν δυστυχῶς ἔρμαιον γενικῆς ἐξόδου, ἐνῶ ὁ ἄγαμος κληρὸς παραμένει ἀποφασισμένος νὰ ἀναμείνη τὰ γεγονότα. . . . . Οὕτω λοιπὸν, πατέρες— καὶ θὰ ἠδυνάμεθα, νομίζω, νὰ συνοψίσωμεν ὅλην τὴν σημερινὴν μας συνομιλίαν— ὅλα τὰ αἴτια ταῦτα τοῦ χωρισμοῦ, περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλισα, ὅσον καὶ ἂν ἀναφέρονται εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν θ. λειτουργίαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν εἶναι αἴτια τὰ ὁποῖα ἐξασκοῦσιν ἐπίδρασιν, εἶναι «ψυχολογικά» ἐπενεργοῦντα ἀπὸ αἰῶνων ἐπὶ τῆς συνειδήσεως, ἢ ἂν θέλετε, ἐπὶ τῆς ὑποσυνειδήσεως ἐνὸς λαοῦ. Τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ πῶς τὰ ζητήματα ταῦτα τὰ ὁποῖα ὑπεκινήσαμεν, ὅτι δῆποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ πραγματικὸν αὐτῶν βάθος, συντελοῦσιν ὥστε νὰ δοκιμάζωμεν εἶδος τι δυσπιστίας ἐναντι τῆς Καθολικῆς Ἐκ]ρίας. Κατ' ἀκολουθίαν, τὸ ἀποτελεσματικώτερον μέσον πρὸς προπαρασκευὴν τῆς προσεγγίσεως δὲν συνίσταται εἰς τὴν κυρίως λεγομένην συζήτησιν τῶν ἀντιθέσεων τούτων, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον εἰς τὰς ἐγκαρδίους σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπέτρεψαν νὰ συνομιλήσωμεν μεθ' ἀπλότητος τόσον ἀδελφικῆς. Καὶ μόνη ἡ ὑπαρξίς τῶν σχέσεων τούτων ἀποτελεῖ ἤδη μεγάλην πρόοδον ἐν σχέσει πρὸς τὸ παρελθόν, εἶμαι δὲ εὐτυχῆς διαπιστῶν τὸ τοιοῦτον.

Πρὸ 20 ἢ 25 ἐτῶν ἀκόμη δὲν θὰ μοι ἦτο εὐκόλον νὰ συνδιαλεχθῶ μεθ' ὑμῶν, ὅπως πράττω τοῦτο σήμερον. Τοῦτο μοι ὑπομιμνήσκει τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ πρὸς τοὺς Φιρισαίους ἐρώτησιν (Ἰω. ΙΧ, 27). Οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν. Δεηθῶμεν τοῦ Θεοῦ ἵνα ἡ πρόοδος ἐνισχυθῇ.

Ὁ Τριτεύων Ἀξιωματικός

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Καταχωροῦντες μελέτην περὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος ληφθεῖσαν ἐκ τῶν «Ἐκκλησιαστικῶν Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ θέματος προτάσσομεν τὰ ἑξῆς:

Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1910 συνεκλήθη ἐν Λονδίῳ συνέδριον διεθνῆς τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων, ἀπαρτιοθὲν ἐξ ἀντιπροσώπων 25 Κρατῶν· σκοπὸς τοῦ συνεδρίου ἦτο ἡ διαρρύθμισις τοῦ ἡμερολογίου συμ-

φώνως πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐμπορίου. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνηλθον τὸ συνέδριον τῆς Βοστώνης τῷ 1912, ὁ Διεθνῆς Σύνδεσμος τῶν Ἀκαδημιῶν ἐν Πετρούπολει τῷ 1913, τὸ Διεθνῆς Συνέδριον ὅλων τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων τοῦ κόσμου ἐν Λιέγη κατὰ Μαΐον τοῦ 1914 καὶ τὸ ἐν Παρισίοις ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου.

Ὁ κ. F. Honoré ἐδημοσίευσε σχέδιον νέου ἡμε-

ρολογίου ἐν τῇ Illustration τὸ 1918. Ὁ Delaporte διαιρεῖ τὸ ἔτος εἰς 13 μῆνας ἐκάστου μηνὸς περιλαμβάνοντος 28 ἡμέρας. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο παρουσιάζονται ἡ περισσεύουσα ἡμέρα (364+1=365) περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ἡ μελέτη τῶν Church-Times. Καὶ ὁ πρό τιμος καιροῦ ἀποθανῶν Ἑλβετὸς Grosclaude συνέταξε σχέδιον ἡμερολογίου κατὰ τὸ ὁποῖον ἐκάστη τριμηνία περιλαμβάνει 2 μῆνας ἐκ 30 ἡμερῶν καὶ ἓνα ἐκ 31. Ἡ 365ῃ ἡμέρα τοποθετεῖται μεταξὺ τῆς Κυριακῆς 31 Δεκεμβρίου καὶ τῆς Δευτέρας 1 Ἰανουαρίου, ἡ ἑπακτὴ τῶν δισέκτων ἔτων τοποθετεῖται μεταξὺ 31 Ἰουλίου καὶ τῆς 1 Ἰουλίου Ἡ 7 Ἀπριλίου εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα.

* * *

Τὸ ζήτημα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου προὐκάλεσε γενικὸν ἐνδιαφέρον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου ἐν Κίνα, Ρωσσίᾳ καὶ Ἑλλάδι, περὶ τῆς ὁποίας ἐκάμαμεν μνησίαν τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα, τυγχάνει μόνον μέρος τῆς παγκοσμίου πρὸς τὸ ὁμοίμορφον καὶ τὴν ἀπλότητα τοῦ ἡμερολογίου κινήσεως. Περίεργος ἐπιμονὴ ἐν τῇ συντηρητικότητι ἀπαντᾶται ἀκόμη ἐν Αἰγύπτῳ, ἐνθα μετὰ πάροδον ἕξ χιλιάδων ἔτων, οἱ Κόπται ἀκολουθοῦσιν ἀκόμη τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἰδρυτῶν τῶν Πυραμίδων. Ἀλλὰ σχεδὸν πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἡ τάσις πρὸς συγκέντρωσιν περὶ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον. Τὸ πρόβλημα δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ εὐρεθῇ ἕν ἕτερον ἡμερολόγιον ἀντίπαλον τρόπον τινὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ καθορισθῇ ἐὰν τὸ τελευταῖον τοῦτο δύναται μᾶλλον νὰ βελτιωθῇ καὶ τελειοποιηθῇ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης οἱ μεταρρυθμισταὶ διαιροῦνται εἰς δύο μερίδας.

1) Οἱ μετριοπαθεῖς μεταρρυθμισταὶ οἵτινες ἀπλῶς ἐπιθυμοῦσι νὰ καθορίσωσι τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καὶ ἄλλων κινήτων ἑορτῶν χωρὶς νὰ διαταραχθῇ ποσῶς ὁ ὅλος σκελετὸς τοῦ ἡμερολογίου· παραδέχονται ὅπως τὸ Πάσχα ἑορτάζεται πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τυχὸν μεταβολὴν τῶν ἐβδομάδων.

2) Οἱ τῶν ἄκρων οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦσι τοιαύτην ἀναθεώρησιν αὐτοῦ τοῦτο τοῦ ἡμερολογίου ὥστε αἱ ἡμέραι τῆς ἐβδομάδος νὰ ὀρισθῶσιν ἐν σχέσει καὶ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός. Τινὲς διατηροῦσι δώδεκα μῆνας μετὰ τριμηνίων ὧν ἐκάστη περιλαμβάνει 13 ἐβδομάδας. Ἄλλοι δὲ διάκεινται εὐνοϊκῶς πρὸς τὸ σύστημα τῶν δεκατριῶν μηνῶν ἐκάστου μηνός περιλαμβάνοντος τέσσαρας ἐβδομάδας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μία μὲν ἡμέρα περιττεύει (ὑπολείπεται ἐπὶ πλεόν) ἐπὶ τῶν κοινῶν δύο δὲ ἐπὶ τῶν δισέκτων ἔτων. Ἡ γενικὴ πρότασις εἶναι τὸ νὰ θεωρηθῶσιν αἱ περισσεύουσαι αὗται ἡμέραι ἐντελῶς ξέναί τῆς ἐβδομάδος. Μία ἄλλη εὐφυὴς πρότασις προτείνεται καθ' ἣν αἱ περιττεύουσαι ἡμέραι συσσωρεύονται μέχρις οὗ ἀποτελέσουν τὴν πεντηκοστὴν τρίτην ἐβδομάδα. Τινὲς τῶν προτάσεων τούτων ὑποστηρίζονται πολὺ ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν κύκλων καὶ δὴ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ, ὡς εἶναι εὐνόητον, δυσκόλως προσαρμόζονται αἱ προτάσεις αὗται πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ μᾶλλον μετριοπαθὴς πρότασις τυγχάνει τὸ νομοσχέδιον (Bill) τὸ πρὸ δύο ἔτων ὑποβληθὲν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων ὑπὸ τοῦ Λόρδου Desborough. Τὸ νομοσχέδιον ἐγένετο εὐμένως ἀποδεκτὸν, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας θεωρήσαντος τοῦτο ὡς εὐπρόσδεκτον δι' ὑποβολὴν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας πρὸς ἔγκρισιν. Τὸ προκείμενον πρόβλημα εἶναι ἡ ἐκλογὴ Κυριακῆς χρησιμευούσης ὡς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα δι' ἕκαστον ἔτος. Πρὸς τοῦτο ἀποδεκτὸν ἐγένετο ὅπως ἡ ἐκλεγνομένη Κυριακὴ συμπύπτη εἰς ἡμερομηνίαν οὔτε αἰσθητῶς προγενεστέραν οὔτε ἀσυνήθως μεταγενεστέραν τῆς μέχρι τοῦδε, καὶ ὅπως, εἰ δυνατὸν, ἡ τοῦ Πάσχα χρονολογία συμπύπτη μετὰ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἀρχικοῦ Πάσχα.

Ἡ χρονολογία τοῦ ἀρχικοῦ Πάσχα δὲν εἶναι κατακεχωρημένη, ἀλλὰ οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ ἀστρονόμοι πρακτικῶς περιώρισαν τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τριῶν ἡμερῶν. Α' Μαρτίου 20 τοῦ ἔτους 29 μ.Χ. Ἡ χρονολογία αὕτη ὑποστηρίζεται λίαν πειστικῶς καὶ σοφῶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ C. H. Turner ἐν τῷ «Λεξικῷ τῶν Ἁγίων Γραφῶν». Ὑπάρχει ἀστρονομικὴ τις δυσχέρεια ἐν τῇ παραδοχῇ τῆς χρονολογίας ταύτης, εἰ μὴ ἡ σπουδαιότερα ἀντίρρησης συνίσταται ἐν τούτῳ ὅτι κεῖται ἔξω τῆς περιόδου 22 Μαρτίου — 25 Ἀπριλίου, ἵτις μέχρι τοῦδε ἐδήλου τὰ ὄρια τοῦ Πάσχα. Β' Ἀπριλίου 9 τοῦ ἔτους 30 μ.Χ. καὶ Γ' Ἀπριλίου 5 τοῦ ἔτους 33 μ.Χ. Δὲν εἶναι πραγματικῶς δυνατὸν νὰ ἀποφασίσῃ τις νὰ προτιμήσῃ ταύτην ἢ ἐκείνην ἐκ τῶν χρονολογιῶν τούτων. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λεχθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου

εἶναι ὅτι ἡ προηγουμένη γίνεται ἀποδεκτὴ παρὰ πλειόνων.

Ἐὰν τώρα εἶνε δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν τὴν 7ην Ἀπριλίου ὡς τὴν πιθανὴν ἡμερομηνίαν τῆς σταυρώσεως καὶ τὴν 9ην Ἀπριλίου ὡς ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, φυσικὸς κανὼν θὰ ᾔτο τὸ Πάσχα νὰ ἐορτάζεται 9 Ἀπριλίου ἐὰν ἡ ἡμερομηνία αὕτη συνέλιπτε Κυριακὴν, ἄλλως τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακὴν. Ὁ πασχάλιος κανὼν θὰ ᾔτο τότε μεταξὺ 9—15 Ἀπριλίου. Τὰ δὲ πλεονεκτήματα εἶναι καταφανῆ. Ἡ Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου δὲν θὰ συνέλιπέ ποτε μετὰ τῆς Ἐπιστροφῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἢ τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου. Ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θὰ διενέρινετο τῆς ἡμέρας τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου.

(ἔπεται τὸ τέλος)

Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Τὰ σπουδαιότερα εὐρωπαϊκὰ φύλλα ἀναγράφουσι μετὰ λεπτομερειῶν καὶ κριτικῶν σχολίων τὰ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ὁ Χρόνος τοῦ Λονδίνου ἐξ ἀφάρμης τῆς ἀναχωρήσεως ταύτης καταχωρεῖ μακρὰν ἀνταπόκρισιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ὁποίᾳ γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν λεγομένων τουρκορθοδόξων. Ὁ Manchester Guardian παραβάλλει τὴν τύχην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὴν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Τύχωνος. Αἱ Informations τῆς Μιδρίτης καταχωροῦσιν ἀνακριθεῖς ἐκ Λονδίνου πληροφορίας ἀναφερομένας εἰς ἐπεισόδια συμβάνια δῆθεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Γαλατᾶ ἐξ αἰτίας τοῦ Πατριάρχου. Τὸ Daily Telegraph τοῦ Λονδίνου σημειώνει

τὴν λύπην τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς ὄλους τοὺς ἑλληνορθοδόξους ἡ ἀναχώρησις τοῦ Πατριάρχου. Αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες καὶ ἰδίᾳ αἱ καθολικαὶ ἠσχολήθησαν ἐπανεπιλημμένως μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς θέσεως τοῦ πατριαρχείου. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρομεν τὴν Unita Cattolica τῆς Φλωρεντίας καὶ τὴν Stampa τῆς Ρώμης. Ὅσαι αἱ εὐρωπαϊκαὶ αὗται ἐφημερίδες ὡς καὶ ἄλλαι ἀναγράφουσιν τὴν γνωστὴν ἀπόφασιν τῶν δύο Σωματίων καθ' ἣν ἡ ἀδεια ἀπουσίας τοῦ Πατριάρχου ἐθεωρήθη ὡς κανονικὴ διαταξιοδοσία τῆς Ἱ. Συνόδου.

† Ὁ Σ. Η.

Ο ΡΟΥΜΑΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Ὁ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῷ Πανορθόδοξῳ συνεδρίῳ Ἀρχιμαν.

Ίούλιος Στριμπάν, εἰς ἀνταπόκρισιν αὐτοῦ ἐν τῷ Ρουμανικῷ καὶ τῷ αὐτόθι Ἑλληνικῷ τύπῳ δημοσιευθεῖσαν, ἐδήλωσεν ὅτι «ἐξετίμησε κατ' ἀξίαν τὸ ἔργον τοῦ Πατριαρχείου ὁμολογήσας ὅτι ὁ μακραίων αὐτοῦ ἀγὼν συνετέλεσεν εἰς ἐμ-

πέδωσιν καὶ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Καὶ οὐ μόνον ἐξέφρασεν ἀγνὸν θαυμασμὸν πρὸς τοὺς ρασοφόρους ἐκείνους Ἕλληνας ἥρωας τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως τοὺς ἐν μέσῳ τῶν τρικυμιῶν καὶ κινδύνων ἥρωικῶς ἀθλήσαντας καὶ ἐπιἀθλοῦντας ἀλλὰ καὶ ἐτόνισεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἐφεξῆς εἰς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας ἢ πρὸς τὴν ὑπάτιν κορυφὴν ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ ὑποστήριξις καὶ ἀντιληψίς πρὸς δόξαν καὶ θρίαμβον ὁλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας ἀποκηρύττων δὲ ἀρχαίας παρὰ τῷ Ρουμανικῷ λαῷ παρεξηγήσεις ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν χωρισάσας τὰ δύο ὁμόδοξα ἔθνη ἐπὶ κοινῇ ζημίᾳ καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ κοινῶν ἐχθρῶν ἀνέκραξεν ὁ Ρωμοῦνος κληρικός.

«Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶναι καὶ ἡμέτερον Πατριαρχεῖον!».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀγγελούσης τὴν αἰσίαν Αὐτῆς εἰς Ἅγιον ὄρος ἄφιξιν.

— Ὁρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβασμιωτ. Μητροπολιτῶν Νικαίας κ. Βασιλείου καὶ Νεοκαισαρείας κ. Ἀγαθαγγέλου, ἧτις συνοδεῖα τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ τουρκικοῦ Γραφείου τῶν Πατριαρχείων κ. Δ. Φύτου θὰ παρουσιασθῇ παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Νομάρχῃ κ. Χαϊδάρ Βέη.

— Ἀντὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορυτσᾶς κ. Ἰωακείμ, καταθέσαντος τὴν σχετικὴν ἐντολήν, διωρίσθη Πρωτοσυγκελλεύων ὁ Ἀρχιεραρχεὺς τῆς Ἱερῶς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιεραρχεὺς κ. Γερμανὸς Ἀθανασιάδης.

— Ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος Πανοσ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Παντελεήμονος μέλος τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου διωρίσθη ὁ Πανοσ. Ἀρχιεραρχεὺς κ. Γερμανὸς Ἀθανασιάδης.

— Διωρίσθη Μέγας Ἱεροκήρυξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ αἰδεσιμολ. Κατηχητὴς κ. Στέφανος Ἀθανασιάδης.

— Ἐνεκρίθη ὅπως δαπάναις τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου παραγγελθῇ ἡ κατασκευὴ ἐλαιογραφῶν διὰ τοὺς ἀοιδίμους Πατριάρχας Νεόφυτον τὸν Η' καὶ Γερμα-

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Συνέδριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Συνέδριον ἔθνικὸν παρασκευασθὲν ὑπὸ λαοῦ προσευχομένου καὶ εὐρτασθὲν εἰς ἅπασαν τὴν Γαλλίαν ἔλαβε χώραν κατὰ τὰς 4-8 Ἰουλίου καὶ ἐν Παρισίοις. Κατὰ ταύτην προσῆλθε πλῆθος καθολικῶν ἐπιθυμούντων νὰ διακηρύξωσι μετὰ ζέσεως τὴν ὀρθοσκευτικὴν αὐτῶν πίστιν ἐν μέσῳ τῆς παρούσης ἀβεβαιότητος, τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν ἀγάπην ἐν μέσῳ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀκαταπαύστου μεγεθυνομένου γενικοῦ ἐγωϊσμοῦ, τὴν αἰωνίαν τέλος αὐτῶν ἐλπίδα, ἐν μέσῳ τῶν ἀποθαρρύνσεων τῶν καθ' ἑκάστην παρουσιαζομένων. Χιλιάδες χριστιανῶν παρίσταντο ἡγουμένων τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν, οἵτινες εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἦσαν περὶ τοὺς 60.

Ἡ ἑναρξίς τῆς συνεδρίας ἐγένετο τὴν 4 Ἰουλίου εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, ὅπου ὠμίλησεν ὁ Καρδινάλιος Charost. Τὴν ἑσπέραν δὲ Γαλλικὸς χορὸς ἔψαλλε καὶ ἔλαβον τὸν λόγον κατὰ σειρὰν ἱκανοὶ ρήτορες. Τὴν 5 Ἰουλίου πολλὰ λιτανεῖαι διεξήχθησαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς δὲ μέχρι τῆς 8ης Ἰουλίου ἡμέρας, ποικίλαι διεξήχθησαν τελεαί.

τὸν τὸν Ε'. καὶ ἡ ἀνάρτησις αὐτῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου Πανοσιολογ. Ἀρχιεραρχεὺς κ. Ἰακώβου Βατοπεδινού, πληροφοροῦντος ὅτι ἀφῆθη ἐλεύθερος ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας Τύχων, ὑπογράψας ἔγγραφον μετανοίας πρὸ τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως, ἀποκηρύττων τὴν μέχρι τοῦδε στάσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὁμοφρόνων του, ὑποσχόμενος εἰς τὸ ἐξῆς πλήρη συμφωνίαν καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ ὑπὸ τῆς Πολιτείας νὰ ἱερουργῇ, ἀδηλον δὲ ἂν εἰς τοῦτο θὰ συμφωνήσῃ ἡ ἐκκλ. ἀρχὴ, θεωροῦσα αὐτὸν πλέον καθηρημένον, καίτοι οὗτος τὴν ὑπὸ τῆς Τοπικῆς Συνόδου καθαίρεισιν θεωρεῖ ὅλως ἀντικανονικὴν καὶ ἄκυρον, ὅτι κατὰ τὰς δηλώσεις τοῦ ἰδίου θὰ προσκαλέσῃ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ εὐρισκομένους Ρώσους ἀρχιερεῖς ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν Σοβιετικὴν ἀρχὴν καὶ παύσωσιν ἀνετεροῦντες κατ' αὐτῆς, προσθέσας ὅτι, ἐὰν παρακούσωσι, θὰ παραπέμψῃ αὐτοὺς εἰς ἐκκλ. Δικαστήριον.

— Ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἀλεξάνδρου πληροφοροῦντος ὅτι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφων εἰς Λονδίνον.

Κανονικαὶ ἄδειαι

— Παρεχωρήθη τῷ Σεβ Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κ. Γερμανῶ ἐπὶ σχετικῇ αὐτοῦ αἰτήσει δίμηνος ἄδεια, ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ Λουτρά τοῦ Bad-Nauheim πρὸς θεραπείαν τῆς καρδιακῆς αὐτοῦ παθήσεως καὶ εἰς τὸν Πανιερ. Μητροπολίτην Προικοννήσου κ. Γεώργιον ἐπὶ σχετικῇ αὐτοῦ αἰτήσει ὅπως μεταβῇ εἰς Χίον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν αὐτόθι Χριστιανῶν αὐτοῦ.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ὁποία ἐμελέτησε μετὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Δ. Ε. Δ. Συμβουλίου τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τῶν Σχολῶν ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸν βαθμὸν ἐκάστης Σχολῆς καὶ τὴν διαβάθμισιν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ, ἣτις καὶ ἐνεκρίθη καθ' ὅλα τὰ σημεῖα καὶ παρεπέμφθη τῇ ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς ἐφαρμογὴν.

— Ὁ κ. Μ. Λογοθετίδης διορίσθη ἀντιπροσωπευτικὸν μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου πρὸς τῇ Ἐφορείᾳ ἣς τυγχάνει μέλος τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου ἀρρένων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Στέγης θηλέων.

— Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τῶν ἐπιτρόπων τῆς Κοινότητος Βαλίνου καὶ ἐκλήθη ὁ Προϊστάμενος νὰ ὑποδείξῃ τὰ κατάλληλα πρόσωπα πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν.

— Παραίτησις τοῦ ἐκ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων Παναγίας Νεοχωρίου κ. Γ. Φωτιάδου ἐγένετο δεκτὴ.

— Ἐκανόνισε τὴν μισθοδοσίαν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου διορισθέντος Μεγάλου Ἱεροκήρυκος καὶ Κατηχητοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας Αἰδεσ. Στεφάνου Ἀθανασιάδου.

— Διασκεφθὲν τῇ 20 Ἰουλίου κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Ν. Φερμάνογλου περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς προσεχῶς ὑπογραφομένης συνθήκης τῆς εἰρήνης ἐνέκρινεν ὅπως παρακληθῇ ὁ Προεδρεῖων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος νὰ συγκαλέσῃ αὔριον τὰ Δύο Σώματα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

— Λαβὸν γνώσιν γνωμιδοτήσεως τοῦ κ. Π. Καραθεοδωρῆ ἐνέκρινεν τὸν ὑποβληθέντα ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους 1922 τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ ἀπεφάσισεν ὅπως διαβιβασθῶσιν τῇ Ἐφορείᾳ αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ παρατηρηθείσῃ τάξει καὶ ἐπιμελείᾳ ἐν τῇ διοχειρίσει τοῦ διαρρέσαντος ἔτους.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν προσεχῆ Τετάρτην προσκληθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Ἐφοροεπιτρόποι Σωσθενίου ἵνα καὶ προφορικῶς ἀναπιύξωσι τὰ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως.

— Τὸ Συμβούλιον ἐδέχθη τὰ συμπεράσματα τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἐλεγκτοῦ κ. Κ. Σαραφιανοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαχείρισιν δαπάνης ἐπισκευῆς τῆς Ἐκκλησίας Τοξισρχῶν Βαλατιᾶ καὶ ἐπήνεσε τὴν συμβολὴν τοῦ αὐτόθι Προϊσταμένου Πατρὸς Ἀγαθαγγέλου εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

— Ἐγένετο δεκτὴ παραίτησις τοῦ Κ. Καλλινικίδου Ἐφοροεπιτρόπου τῆς Κοινότητος Τζιβαλίου.

Ἐδέχθη τὴν παραίτησιν τριῶν ἐκ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων καὶ διώρισε ἰσαριθμούς ἀντικαταστάτας αὐτῶν.

— Παραίτησις τοῦ Σπυρ. Χατζῆ Ἡλιάδου Ἐφοροεπιτρόπου τῆς Κοινότητος Μεσοχώρου ἐγένετο δεκτὴ.

— Τὸ Συμβούλιον παρέσχε τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ ὅπως διὰ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς παραχωρηθῇ ἡ ξυλεία τῆς παραλίου οἰκίας Καζανόβα τῷ πλειοδότῃ κ. Κολπακτζόγλου προσφέροντι πεντακοσίας λίρας ἐὰν δὲν ὑπάρξῃ ἕτερος πλειοδότης.

ΤΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ὁ προεδρεύων τῆς Ἀγ. καὶ Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μηλίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῶ ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

— Ὁ προεδρεύων τῆς Ἱ. Συνόδου συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοὺς ἄγωνιας τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν Σεβ. Μητρίλλιτας Ρόδου Ἀπόστολον καὶ Λέρον καὶ Καλύμνον Ἀπόστολον ὡς καὶ τὸν Παν. πρῶτην Κῶου Παῦλον. Τοὺς δὲ λοιποὺς ἑορτάζοντας ὁμογενεῖς ἐχαίρεισε διὰ τοῦ Ἀρχidiaκονεύοντος Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Καλλινίκου.

— Τὴν Φιλλανδικὴν καὶ Ἑσθονικὴν ἐπιτροπὴν ἀπελθοῦσαν εἰς τὴν χώραν αὐτῆς προέπεμψεν ὁ Ἀρχιεραρχιεραρχεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Γερμανὸς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Α' Γραμματέως τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Χρ. Παπαϊωάννου.

— Τὸν προεδρεύοντα τῆς Ἀγ. καὶ Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτην Καισαρείας κ. Νικόλαον ἐπεσκέφθη τὴν παρελθούσαν Δευτέραν 16 Ἰουλίου ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Πολωνίας.

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ἡ Ἐν Ἀνατολῇ Εἰρήνη
καὶ τὸ Οἰκουμένικον Πατριαρχεῖον

Μετὰ πολλὰς συζητήσεις καὶ λογομαχίας καὶ διακοπὰς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνδιασκέψεως, μετὰ πολλὰς μεταπτώσεις ἀπὸ αισιοδοξίας εἰς ἀπαισιοδοξίαν καὶ τάνάπαλιν, ὑπεγράφη τὴν παρελθούσαν Τρίτην 24 Ἰουλίου ἐν Λωζάνῃ ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης. «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη».

Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης δημιουργοῦνται ἐν Ἀνατολῇ νέοι ὄροι ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐργασίας ὡς φυσικὴ συνέπεια τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς Τουρκίας.

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης καὶ ἰδιαίτερος τὰς περὶ μειονοτήτων—ἔτι δὲ συμφώνως καὶ πρὸς τὴν διανοητικότητα καὶ τὰς διαθέσεις τῶν νέων ἀνδρῶν τῆς Τουρκίας ἐκ τῶν δημιουργουμένων νέων ὄρων ὑπάρξεως δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσι πάντα τὰ ἐν τῇ Τουρκίᾳ διαμένοντα στοιχεῖα.

Μουσουλμάνει δὲ καὶ μὴ μουσουλμάνοι κα-

λοῦνται ὅπως συνενώσωσι τὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ των κεφάλαια καὶ ἐντείνωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰς προσπάθειάς των πρὸς ἐδραίωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς εἰρήνης. Τὸ ἔργον τοῦ πολέμου πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῶν ἡμέρων καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἐνεργειῶν τῆς εἰρήνης. Ὁ πόλεμος, ὅσονδήποτε ἐπιτυχῆς καὶ ἐνδοξος καὶ ἐὰν ᾔηται, τυγχάνει πάντοτε χειμαρρώδης εἰς τὰ ἀποτελέσματά του καὶ ὡς ὑπὸ χειμάρρου παρασύρονται αἱ δάφναι ἐὰν δὲν ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐν ἀνέσει ἐπεξεργασία τοῦ ὀγκώδους μὲν ἀλλὰ πολλάκις ἀκατεργάστου πολεμικοῦ προϊόντος.

Οἱ Ἀραβες κατὰ τὸν μεσαῖωνα κατακλύσαντες τὴν Ἀσίαν διεπέρασαν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἐκεῖθεν μὲ ὀρμὴν ἀκατάσχετον διαβάντες καὶ εἰς τὰ Πυρηναῖα ἐξώρμησαν μέχρι τῆς Γαλλίας. (Μάχη τοῦ *Poitiers*) Τὸ ἔργον τῆς κατακτήσεως ἐκείνης δὲν ἐπαγιώθη, δὲν ἐτελεσφόρησεν ἀκριβῶς διὰ τὴν ὀρμητικότητά του καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν συνέσεως ἐν τῇ διαχει-

ρίσει τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, διὰ τὴν ἀπουσίαν σωτηρίων πολιτικῶν, οἰκονομικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν. Τὴν αὐτὴν τύχην καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν λόγους ἔσχον καὶ αἱ κατὰ τὴν 15, 16 καὶ 17 ἑκατονταετηρίδα μέγισται ἐν Εὐρώπῃ κατακτήσεις τῶν ὀθωμανῶν Σουλτάνων. Καὶ πολὺ προηγουμένως εἰς τὸ αὐτὸ περιῆλθε κατάντημα καὶ ἡ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ γενομένη ἀνά τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἰταλίαν καὶ πέραν τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος ἐξάπλωσις τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

Οἱ σημερινοὶ ἄνδρες τῆς Τουρκίας ἐπὶ ἄλλων ἀρχῶν καὶ βάσεων στηριζόμενοι περιουλλέγουσι τὰ ἐναπολειφθέντα τμήματα τῆς ἄλλοτε ἀχανοῦς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐπιζητοῦσι νὰ ἰδρῦσωσι νέον ἐδραῖον πολιτικὸν οἰκοδόμημα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὑγιῶν πολιτικῶν ἀρχῶν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τοῦ ὁποίου

τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει παραμονὴν ἀπεδέχθη ἡ νέα Τουρκία, ὡς θρησκευτικὸν ἴδρυμα θὰ ἐξακολουθῇ διατελοῦν σπουδαῖος ἠθικὸς παράγων καὶ ἐπομένως συντελεστής ἔστω καὶ ἐλάχιστος εἰς τὸ ἀναμορφωτικὸν ἔργον τῆς νικηφόρου Τουρκίας. Οἱ ἠθικοὶ παράγοντες εἶναι οἱ φορεῖς τῆς πραγματικῆς καὶ μονίμου εἰρήνης.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξυπηρετοῦν ὡς πάντοτε τὰς μεγίστας ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου θὰ εὔχεται «ὕπερ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ἰδιαίτερος τοῦ ἀνατολικοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου διαβιοῖ. Θὰ ἐξαιτῆται Ἄνωθεν τὴν «εἰρήνην τοῦ Θεοῦ τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν». «Ἡ γὰρ τῶν ἀνθρώπων εἰρήνη, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, εὐκατάλυτός ἐστι καὶ πολλὰς ἔχει τὰς μεταβολὰς ἡ δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ βεβαία, παγία καὶ μόνιμος!».

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Κατεχωρήσαμεν ἐν τῷ 26ῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τὰ κατὰ τὴν ἔλευσιν τῆς Φιλλανδικῆς καὶ Ἑσθονικῆς ἐπιτροπῆς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Τόμους, δι' ὧν κηρύσσεται ἡ μὲν αὐτόνομος Ἀρχιεπισκοπὴ, ἡ δὲ αὐτόνομος Μητρόπολις. Αἱ ὡς ἄνω ἐπιτροπαὶ παρουσιασθεῖσαι πρὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ μὲν τὰς συνεδρίας αὐτῆς τῆς 3ης καὶ 5ης Ἰουλίου ὑπέβαλον τὰ αἰτήματα αὐτῶν κατὰ δὲ τὴν τῆς 7ης Ἰουλίου ἠὺχαρίστησαν τὴν Μ. Ἐκκλησίαν διὰ τὴν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν ληφθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν. Τοὺς ἐκφωνηθέντας τόσον πρὸ τῆς ἀποφάσεως ὅσον καὶ μετ' αὐτὴν λόγους δημοσιεύομεν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ λόγου, ὃν ἐξεφώνησεν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 3ης Ἰουλίου ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως κ. **Σετάλα.**

✠.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἰπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσω πρὸς Ὑμᾶς, Παναγιώτατε, αἰσθήματα βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἡ Φιλλανδικὴ Κυβέρνησις καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας ἐπικαλοῦνται τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας. Ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἔλαβε γνῶσιν ἀναμφιβόλως τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς τμήματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας περιλαμβανομένου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Φιλλανδικῆς Δημοκρατίας.

Τὸ τμήμα τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ ἀρχαῖον. Πράγματι ἀπὸ αἰώνων μέρος τι μιᾶς φιννικῆς φυλῆς, τῆς λεγομένης Καρελλιανῆς, εἶναι τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς ὁμολογίας, ἥτις εἶναι ὁ ἀρχικὸς τύπος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ λαοῦ μας ἐδέχθη τὸ πάλαι τὸν χριστιανισμόν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Φιλλανδία ἀνῆκεν ἀκόμη εἰς τὸ Ρωσικὸν Κράτος ὑπὸ τὸν τίτλον «Αὐτόνομος Ἐπικράτεια», οἱ Ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῆς Φιλλανδίας συναπετέλεσαν ἀπλῆν ἐπισκοπὴν τῆς

μεγάλῃς ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὸν χωρισμὸν τῆς Φιλλανδίας ἀπὸ τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Φιλλανδικῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ρωσίας ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης πασῶν τῶν Ρωσιῶν Τύχων, ἀνεγνώρισε τὴν αὐτονομίαν τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει διατάγματος, ἣτις ἐπιδοκιμασθεῖσα καὶ κυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως, ὥριζε τοὺς τύπους τῆς ἐνεργείας ταύτης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ σχεδίου, ὅπερ εἶχον παρουσιάσει αὐτοὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερον, ἡ θέσις τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας εἶναι τοιαύτη ὥστε ὁ,τι ἀφορᾷ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξωτερικὰς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ἔλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν εἰδικὴν προστασίαν, ἐξασφαλίζουσα αὐτῇ ἀτρόσκλητον τὴν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας τῆς καὶ παρέχουσα ἐπίδομα αὐτὴν οὖσαν ἀριθμητικῶς ἀσθενῆ καὶ ὀλιγίστους ἔχουσαν πόρους.

Περὶ τὴν σμικρότητα τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἣτις δὲν ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν 60 χιλ. ψυχῶν, ἡ Φιλλανδία τὴν ἀνεγνώρισε ὡς μίαν τῶν δύο Ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐσεβάσθη ὡς τοιαύτην. Ἀπὸ θρησκευτικῆς καὶ κανονικῆς ἀπόψεως εἶναι τελείως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης πολιτικῆς ἐξουσίας. Κατὰ τὸν νόμον αἱ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις διευθύνονται ὑπ' αὐτῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως, ἀποτελεῖ πάντοτε νόμῳ αὐτόνομον τμήμα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Ἐν τούτοις ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἔλαβε τοιαύτην κατεύθυνσιν ὥστε ἡ αὐτοδιοικητικὸς ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Φιλλανδίας ἐθεωρήθη ἀπορρινωθεῖσα τοῦ πνευματικοῦ αὐτῆς ἀρχηγοῦ.

Πρωτοβουλία τῆς Σοβιετικῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης πασῶν τῶν Ρωσιῶν Τύχων ἐπαύθη, ἐφυλακίσθη καὶ συνελπῶς κατέστη ἀπολύτως ἀνίσχυρος νὰ διοικῇ τὴν Αὐτοκέφαλον Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν. Συνέστησαν εἰς τὴν Ρωσίαν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ὅλως νέαν ἣτις ἐξαρτωμένη πρᾶγματι ὑπὸ τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν θεωρεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν

τελείως ἀπογυμνωθεῖσαν τῆς ἀνωτάτης πνευματικῆς δικαιοδοσίας τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει θὰ ἀνεγνώριζετο οὔτε ὑπὸ τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως, οὔτε ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας. Ἀναντιρρήτως ἡ Φιλλανδικὴ Κυβέρνησις δὲν θέλει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰς πνευματικὰς καὶ κανονικὰς ὑποθέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις τῇ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτρέψῃ ἵνα μία τῶν δύο Ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς χώρας μείνῃ ὑποτεταγμένη εἰς ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν διακηρύξασαν δόγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Σοβιετικὴ Δημοκρατία θὰ ᾖτο ὁ μόνος κυβερνητικὸς τύπος ὅστις ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ χριστιανικὸν ἰδεῶδες ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν ἢ ὁποῖα πρᾶγματι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἀνωτάτην ἐξουσίαν ξένου Κράτους. Ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ τὴν νέαν ταύτην κυριαρχίαν διὰ λόγους καθαρῶς θρησκευτικοῦς καὶ κανονικοῦς ἀφοῦ ἡ νέα ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις συνεστήθη ὑπὸ τῆς ἐπαναστατικῆς φωνῆς καὶ τὰ δόγματα καὶ ἡ δρᾶσις αὐτῆς εὔρηνται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν χριστιανικὴν σκέψιν.

Ἡ Φιλλανδικὴ Κυβέρνησις ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο τι παρὰ νὰ φέρῃ τὴν Ὀρθόδοξον Φιλλανδικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις τῇ εἶναι ἀγαπητὴ, εἰς θέσιν νὰ ἀφοσιωθῇ ἐν ὅλῃ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν εἰρήνῃ εἰς τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα ἅτινα ἀναμένουσιν αὐτήν. Αἱ ἐποφθαλμιάσεις τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι τελείως ἀνάλογοι πρὸς τὰς τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀντιτιθεμένη εἰς πᾶσαν ρῆξιν βιαίαν καὶ ἀντικανονικὴν πρὸς τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσῃ εἰρηνικὴν θέσιν καὶ ἀσφαλῆ συμφῶνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ κανόνας τοὺς κυρωθέντας ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Κυβέρνησις τῆς χώρας ἀντὶ νὰ τηρήσῃ ἀρνητικὴν στάσιν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἀπεφάσισε τούναντίον νὰ βοηθήσῃ μὲ πάντα τρόπον τὰς προσπάθειας τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ νὰ διακανονίσῃ τὸ ζήτημα ὡσαύτη ἐπιθυμεῖ. Ἴδου διατὶ σήμερον ἡ ὀρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκ-

κλησία μείνῃσα ὀρφανὴ ἰπευθύνει εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα τὴν παράκλησιν νὰ εὐαρεστηθῆτε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχῃ, ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ Πριμᾶτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἔλθητε εἰς βοήθειαν καὶ νὰ διοργανώσητε τὴν προσήκουσαν αὐτῇ ἀνωτάτην πνευματικὴν διοίκησιν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Φιλλανδικὴ Κυβέρνησις καὶ σύμφωνος πρὸς αὐτὴν ἡ Ὁρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία ὑποβάλλουσιν Ὑμῖν δύο παρακλήσεις· Ἡ πρώτη: Νὰ θελήσῃ ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἵνα ἐν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἡ Γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Συνέλευσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας ἐξέλεξε βοηθὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ὁποῖον ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἡμετέραν τῆς συνελεύσεως διάκρισιν ἤδη ὁ πρωτοπρεσβύτερος Herman Aav, δυνηθῆ νὰ χειροτονηθῆ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπίσκοπος Κορελλίας». Ἡ χειροτονία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἕνεκα τῆς διακοπῆς τῶν σχέσεων πρὸς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητος αὕτη ἅτε τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου ἀπαιτουσῶν τὴν ὑπαρξιν δύο ὀρθοδόξων ἐπισκόπων.

Ἐχομεν ἀκόμη μίαν ἄλλην παράκλησιν Ὑμῖν νὰ ἀπευθύνωμεν ὡς ἐκ τῆς τροπῆς, τὴν ὁποῖαν ἔλαβον τὰ πράγματα, ἡ ὀρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία ἔχασε τὸν πνευματικὸν τῆς ἀρχηγὸν καὶ ἐκέρδισε πράγματι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Δι' οὗς λόγους ὑπέδειξα προηγουμένως ἡ Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν θὰ εἶναι τοῦτο δυνατόν καὶ εἰς τὸ μέλλον καὶ ἂν ἀκόμη τὰ πράγματα τῆς Ρωσικῆς Ἐκ-

κλησίας μεταβληθῶσιν. Τὸ ἀδύνατον ἔγκειται ἐν τῷ γεγονότι ὅτι ἡ Φιλλανδία ἀπετέλεσε Κράτος ἀνεξάρτητον καὶ ὅτι ἡ Ρωσσία εἶναι κατωκνημένη ὑπὸ λαοῦ, ὅστις ὡς ἐκ τῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ζωῆς, διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ Φιλλανδικοῦ λαοῦ. Δὲν ὑπάρχει ἐν τούτοις καμμία ἄλλη Ἐκκλησία ὀλίγον σπουδαία τῆς ὁποίας τὰ μέλη νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸ αὐτὸ ἔθνος ἢ εἰς ἔθνος συγγενὲς καὶ μὲ τὴν ὁποῖαν ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου, ἡ Ἐκκλησία μας νὰ δύναται νὰ συσσωματωθῆ. Διὰ λόγους πολιτικῆς καὶ ἐθνολογικῆς φύσεως, διὰ λόγους στενῶς συνδεδεμένους πρὸς τοὺς προηγουμένους—φύσεως θρησκευτικῆς γενικῆς καὶ θρησκευτικῆς ὁμολογίας εἰδικῆς— δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἀναδειχθῆ ἡ Ὁρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία ὅσον μικρὰ ὡς αὐτοκέφαλος, συνωδὰ τοῖς ἐν λεπτομερείᾳ σχεδίοις τὰ ὁποῖα θὰ εἶνε ἐκτεθειμένα εἰς τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα.

Μὲν ἐπιτρέπεται ἐξ ὀνόματος τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπικαλεσθῶ εὐμενῆ τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, τὰ ὁποῖα ἔφερον ἡμᾶς ἐνταῦθα παρὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητι ἀπὸ τοῦ ἀπωτάτου βορείου μέρους τῆς Εὐρώπης.

Τολμῶμεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ εἶναι δυνατόν σήμερον νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα ἐνὸς Πατριάρχου τῆς Κων]πόλεως, ὅστις πρὸ τριῶν αἰώνων ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῶν ἀπομεμονωμένων πιστῶν καὶ ὅτι οὕτω ἡ ὀρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία θὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἰδανικὸν αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ τῆς εἰρήνης.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Τὸ νομοσχέδιον τοῦ Λόρδου Desborough τοποθετεῖ τὸ Πάσχα κατὰ μίαν ἡμέραν πλησιέστερον παραδεχόμενον ὡς ὅρια τὰς ἡμερομηνίας 8-14 Ἀπριλίου τῆς πασχαλινῆς περιόδου περιορίζο-

μένης οὕτω μεταξὺ 8-14 Ἀπριλίου· ἡ δευτέρα λοιπὸν Κυριακὴ τοῦ Ἀπριλίου καθίσταται τὸ πολεμικὸν σύνθημα διὰ τοὺς μεταρρυθμιστὰς (κατὰ τὴν Κυριακὴν αὐτὴν θὰ ἐορτάζηται συνήθως τὸ Πάσχα). Ἡ μεγαλειτέρα ἀντίρρησης τῆς

ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως θὰ ἦτο ὅτι ἅπαξ μόνον ἐν διαστήματι ἑπταετίας ἡ ἡμέρα τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου θὰ συνέπιπτε μὲ τὴν 25 Μαρτίου. Προτείνεται καὶ ἕτερόν τι ἐπὶ τῷ ὄρω τῆς προτιμύσεως τοῦ προηγούμενου ἢ τοῦ ἐπομένου καθ' ὅτι ὁ ἑορτασμός τοῦ Πάσχα ἐπιβραδύνεται κατὰ μίαν ἡμέραν (Ἀπριλίου 10·16)· ἡ πρότασις αὕτη ἔχει τὸ πρόσθετον πλεονέκτημα τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος Κυριακῶν, ὅστις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἦτο πάντοτε 24. Ἡ δευτέρα Κυριακὴ τοῦ Ἀπριλίου ὅταν αἱ Κυριακαὶ ἦναι τέσσαρες καὶ ἡ τρίτη ὅταν αὗται ἦναι πέντε θὰ ἦναι ἡ ἀναγκαία διαρρύθμισις. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἡμερολογίου πρέπει τούλάχιστον νὰ διαβεβαιώσωσι τοὺς ἀντιθέτους ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ λάβωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ὑπ' ὄψιν τὰ χριστιανικὰ αἰσθήματα.

Αἱ μεταρρυθμίσεις ὅμως θὰ εὐοδοθῶσιν, ἢ οἱ

τῶν ἄκρων θὰ καταβυθίσωσι τὸ σκάφος; ὁ Λόρδος Desborough ἐξασφάλισε παμψηφίαν ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ συνελθόντι τῷ ἔαρ τοῦτο διεθνεῖ ἐμπορικῷ ἐπιμελητηρίῳ. Ἐκ Ρώμης ὅμως ὑψοῦται καὶ ἄλλη φωνὴ (τοῦ πάπα) καθ' ἣν δὲν πρέπει τόσον εὐκόλως νὰ στέρξωμεν εἰς τὸ νὰ ἀκούσωμεν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐμπορίου.

Δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία θὰ διαιρεθῆ καὶ πάλιν εἰς δύο ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ὅταν ἀκριβῶς ἐπιτευχθῆ ἐνότης. Ἐξ ἄλλου πιραταρεῖται εἰς τινὰς κύκλους τάσις τις εἰς τὸ νὰ ἀγνοῶσι καθολοκλησίαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ καταρτίσωσι ἐν νέον πολιτικὸν ἡμερολόγιον, ὡς ἔπραξεν ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις. Γενικῶς πιστεύεται ἂν καὶ δὲν ἐδηλώθη ἐπισήμως, ὅτι ὁ τελευταῖος πίπτις διέκειτο εὐνοικῶς πρὸς μίαν μετριοπαθῆ μεταρρύθμισιν. Ἀλλὰ ἀλλαγὴ τοῦ πάπα ἐνίστε σημαίνει ἀλλαγὴν πολιτικῆς.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΗΜΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Ὁ «Φάρος τῆς Λοδρ» τῆς γαλλικῆς πόλεως Νάντης (Nantes) καταχωρεῖ τὴν φωτογραφίαν τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Δ' παραπλεύρως τῶν φωτογραφιῶν τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τῶν δύο γάλλων βουλευτῶν Robin καὶ de Magalias οἱ ὅποιοι ἐσχάτως ἐπενέβησαν παρὰ τῷ Καρδινάλιῳ Gaspari ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα τῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ ζήτημα τῶν γερμανικῶν ἐπινορθώσεων καὶ ἄλλων. Ἀνωθεν τῶν φωτογραφιῶν ἀναγινώσκομεν τὴν λέξιν «Actualité». Περὶ τοῦ Πατριάρχου ἡ εἰρημνὴν ἐφημερὶς λέγει ὅτι ἀνεκλήθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκ Κωνσταντινῶν εἰς Ἑλλάδα. Εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολλὰς παραμορφώσεις τὰς ὁποίας ἔλαβε τὸ πατριαρχικὸν ζήτημα εἰς τὸν ξένον τύπον.

Αἱ «Εἰδήσεις τῆς Βασιλείας» (Basler Nachrichten) καταχωροῦν μακρὰν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀνταπόκρισιν τοῦ εἰδικοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς κοπενχαγικῆς «Berlinske Tidende» κ. Ἐρρίκου Χέλσεν. Ὁ ἀνταποκριτὴς οὗτος ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἐπὶ Βυζαντινῶν ἀλλαξοπατριαρχειῶν ἀποδίδων ταύτας, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, εἰς τὸν ἄστατον ὄχλον τοῦ Βυζαντί-

ου. Μετὰ τὴν μικρὰν ταύτην εἰσαγωγὴν ἀναφέρει τὰς ἐν τῷ ἰ. ναῷ τῶν Πατριαρχείων ἐκτυλιχθείσας ἀνιέρους σκηνὰς πρὸς ἀπομάκρυνσιν τοῦ Γερμανοῦ τοῦ Εἰου. Ἐντεῦθεν λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκθέτει τὰς σχέσεις τοῦ αἰοδίου Πατριάρχου πρὸς τὴν νεοτουρκικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν θέσιν τοῦ Πατριάρχου Μελετίου ἀπέναντι τῆς ἀγκυρανῆς Κυβερνήσεως. Κατόπιν ἐξιστορεῖ τὰς γνωστὰς σκηνὰς τῆς 1ης Ἰουνίου παραθέτων ἀνακριβεῖς πληροφορίες καὶ περὶ τοῦ ἐπισκόπου Μυρέων καὶ περὶ τοῦ κλήρου ἐν γένει τῆς Παναγίας Καφατιανῆς Γαλατᾶ, ἀναφέρων ὅτι τοὺς περὶ τὸν Διμιανίδην ὠδήγησεν εἰς τὴν Πατριαρχεῖα κατὰ τὴν 1ην Ἰουνίου αὐτὸς ὁ κληρὸς τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας. Περαιῶν ὁ ἀνταποκριτὴς διερωτᾶται κατὰ πόσον ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Πατριάρχου θὰ ἐπηρεάσῃ τὰς σχέσεις τῶν ὁμογενῶν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἀγκύρας καὶ ἀποφαίνεται, οὐχὶ δικαίως καθ' ἡμᾶς, μὲ ἀπαισιοδοξίαν περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν σχέσεων τούτων.

Ὁ Morning Post καταχωρεῖ τὸ ἀνακοινωθὲν τῶν δύο Σωμάτων τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ μετὰ τὴν εἰρήνην νέον ἐκκλησιαστικὸν καὶ κοινοτικὸν καθεστῶς.

† Ὁ Σ. Γ.

ΑΙ ΕΠΙ ΤΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΤΕΛΕΤΑΙ

Κατόπιν ἀποφάσεως τῶν Δύο Σωμάτων ὅπως ἐπὶ τῷ χαρμόσυνῳ μεγάλῳ γεγονότι τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τῆς Εἰρήνης τελεσθῆ δοξολογία ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ συμμετεχούσης τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν πλησιοχώρων ἐπαρχιῶν, ἀποσταλῆ τηλεγράφημα πρὸς τὴν Μ. Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Ἀγκύρας καὶ συγχαρῆ τὰς ἐνταῦθα Τουρκικὰς πολιτικὰς ἀρχὰς, ἀπεστάλη εἰς τὰς κοινοτικὰς ἀρχὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἢ κατωτέρω ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλίου Ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

Θεοφιλέστατοι ἀρχιερατικῶς προϊστάμενοι, Ὁσιώτατοι ἱερατικῶς προϊστάμενοι, Ἐντιμώτατοι Ἐφοροεπίτροποι τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ Σχολῶν καὶ διευθύνται τῶν Ἐκπαιδευτικῶν καὶ Φιλανθρωπικῶν Καθιδρυμάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀριθ. | Πρωτ. 3581
| Διεκπ. 1949

Τῇ μεθαύριον Τρίτη, 24 λήγοντος μηνός, ὑπογράφεται ἐν Λωζάνη ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης. Τὸ γεγονὸς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐχάριστον καὶ ἰδίως ὡς ἐγκαινίζον νέαν περίοδον ἀδελφικῆς συμβιώσεως καὶ εὐημερίας τῶν ἐν τῇ κοινῇ ταύτῃ πατρίδι διαβιούντων διαφόρων ἐθνῶν, θέλει χαιρετισθῆ ὑπὸ πάντων μετ' ἄκρας ἀγαλλιάσεως.

Ταύτης συμμετέχουσα καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἀείποτε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου εὐχομένη, ὥρισεν ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ τούτῳ γεγονότι, συμπίπτοντι καὶ πρὸς ἕτερον εὐχάριστον, τὴν ἐπέτειον τοῦ Συντάγματος, τὰ ἐξῆς:

1) Τὸν σηματολισμὸν καὶ φωταγώγησιν τῶν σχολείων καὶ εἴ τινων ἄλλων κοινοτικῶν

ἰδρυμάτων ἐπὶ τριήμερον (Δευτέραν, Τρίτην καὶ Τετάρτην).

2) Τὴν τέλεσιν πανδήμου δοξολογίας ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ προσεχεῖ Τετάρτῃ, ὥρα 10η π.μ. καὶ εἰς ἣν θέλουσι παραστῆ καὶ πάντες οἱ παρεπιδημοῦντες Σεβ. Μητροπολίται, οἱ ἐντιμώτατοι κύριοι Σύμβουλοι, πρῶην Σύμβουλοι, γερουσιασταὶ καὶ βουλευταὶ, οἱ βαθμοῦχοι ὁμογενεῖς, ἀντιπροσωπεῖαι τῶν Ἐπιτροπῶν ἰ. ναῶν, Ἐφορειῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων καὶ οἱ διευθύνται τῶν Σχολῶν.

3) Τὴν τέλεσιν δοξολογίας ἐν ἅσασιν τοῖς λοιποῖς ἰ. ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῇ προσεχεῖ Τετάρτῃ περὶ ὥραν 11 π.μ.

Τὰ ἀνωτέρω ἐξαγγέλλομεν πᾶσιν ὑμῖν ἐξ ἀποφάσεως τῶν Δύο Διοικητικῶν Σωμάτων, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22α Ἰουλίου 1923.

Ὁ Πρωτοσυγκελλεύων
† Ἀρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ
Ἀρχιεπισκοπάρχης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ δὲ ἑορτῇ τοῦ Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ ὁ προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβασμ. Μηλίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος ἐξ ὀνόματος αὐτῆς καὶ ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἀρχοντος Καποῦ-Κεχαγιά κ. Α. Οἰκιάδου ἐπεσκέφθη τὸν Ἐξοχώτατον Νομάρχην Κων]πόλεως Χαϊδάρ βέην γενόμενος φιλοφρόνως δεκτός. Τὴν ἐπαύριον δὲ Τρίτην μετέβη ὅπως ὑποβάλη ἐπὶ τῷ Βαϊραμίῳ συγχαρητήρια εἰς τὴν Α. Ε. τὸν Νομάρχην Κων]πόλεως παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐγένετο δεκτός μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων τιμῆς. Ἐπειτα μετέβη εἰς τὸν φρούραρχον Κων]πόλεως Σελαχεδδίν Ἀδὴλ Πασάν, ὅστις ἤκουσε μετ' εὐμενείας τὰς εὐχὰς τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐπὶ τῷ Βαϊραμίῳ καὶ τῇ Εἰρήνῃ, ἀφοῦ δὲ ἠὲ χαρίστησεν εἶπε σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς:

«Ἡ Τουρκία ἐπὶ 500 ἔτη ἐτήρησε τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν εἰς τοὺς χριστιανούς ὁ Πορθητῆς. Σήμερον ἡ Τουρκία θὰ ἐκτελέσῃ κατὰ γράμμα τὰ συμφωνηθέντα ἐν Λωζάνῃ καὶ θὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν της. Ἄς βεβαιωθοῦν αἱ μειονότητες ὅτι κατὰ τὴν νέαν ταύτην περίοδον θὰ ἀπολαμβάνουν εὐδαιμονίας, δικαιοσύνης καὶ ἡσυχίας.

Νὰ μὴ φοβῶνται διὰ τοὺς διαδιδόμενους κινδύνους καὶ ταραχάς· ἐλπίζω ὅμως ὅτι καὶ αἱ μειονότητες θὰ σεβασθοῦν τὰ ἐκτῆς ὑπηκοότητος αὐτῶν ἀπορρέοντα καθήκοντα».

Ἡ Α. Σεβασμ. εὐχαρίστησε διὰ τὰς διαβεβαιώσεις ταύτας.

Τὴν 2 δὲ μ. μ. ἐπεσκέφθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμᾶ Βαζέ καὶ συνεχάρη ἐπὶ τῷ Βαϊραμίῳ τὴν Α. Μ. τὸν Χαλίφην, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐγένετο εὐμενῶς δεκτός. Ἐπίσης ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη τὴν Α. Ἐξ. τὸν Ἀδνὰν βέην.

— Συνωδὰ τῇ ἀποφάσει τῶν Δύο Σωμάτων καὶ τῇ συνεπείᾳ ταύτης ἐκδοθείσῃ ἐγκυκλίῳ, τὴν παρελθούσαν Τετάρτην περὶ ὥραν 10 1)2 ἐψάλη δοξολογία ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς Συνθήκης τῆς εἰρήνης ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ προεξάρχοντος τοῦ προεδρεύοντος τῆς Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μηλιῆτου Καισαρείας κ. Νικολάου. Κατὰ ταύτην, ἥτις διεξήχθη μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας καὶ τάξεως ἀναλόγως πρὸς τὸ πανηγυριζόμενον μέγα γεγονός, παρέστησαν ἐπισήμως φέροντες ἐπανωκαλύμμαυχα οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Νικαίας Βασίλειος, Προύσης Κωνσταντῖνος, Νεοκαισαρείας Ἀγαθάγγελος, Ρόδου Ἀπόστολος, Φιλίππουπόλεως Βενιαμίν, Αἴνου Ἰωακείμ, Κορυτσᾶς Ἰωακείμ, Βάρνης Νικόδημος, Σηλυβρίας Εὐγένιος, Δυρραχίου Ἰάκωβος, Βελεγράδων Ἰωακείμ, Ροδοπόλεως Κύριλλος, Ἀνέων Θωμᾶς. Παρίσταντο δὲ οἱ Ἐντιμώτατοι κ. Σύμβουλοι Λ. Καζανόβας, Ν. Φερμάνογλους, Π. Καραθεοδωρῆ, Β. Μυστακίδης καὶ Ἱ. Παπαδόπουλος, ὁ Μ. Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος, ὁ Σχολάρχης τῆς Π. Μ. Γ. Σχολῆς μετὰ τοῦ Συλλόγου τῶν καθηγητῶν αὐτῆς, ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν, Ἐφορειῶν καὶ Σωματείων τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κοινοτήτων καὶ πλείστοι ἄλλοι. Μετὰ τὴν δοξολογίαν, ὁ προεξάρχων Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας ἀνέγνωσε τὴν ἀκόλουθον εὐχὴν:

ΕΥΧΗ

«Δέσποτα φιλόανθρωπε, ὁ καθελὼν τὸ τῆς ἔχθρας μεσότειχον καὶ εἰρήνην βραβεύσας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, ὁ τοὺς εἰρηνοποιούς μακαρίσας καὶ υἱούς Θεοῦ ὀνομάσας, εὐχαριστοῦμεν καὶ δοξάζομέν σε ὅτι νυδόκησας καὶ νῦν καταπαῦσαι τοὺς πολέμους τῶν Ἐθνῶν καὶ δωρήσασθαι αὐτοῖς τὴν ἐξ ὕψους εἰρήνην. Ἐπάκουσον οὖν ἡμῶν δεομένων σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ ἴλεως, ἴλεως γενοῦ ἡμῖν. Στερέωσον πάντας τοὺς λιούς τῆς γῆς ἐν τῇ πρὸς σὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ καὶ εἰρήνῃ. Τὴν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένην Κυβέρνησιν ἐμπλησον τῶν Σῶν ἀγαθῶν καὶ χάρισαι αὐτῇ εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν.

Δάλησον ἀγαθὰ εἰς τὰς καρδίαις τῶν κίβρων τῶν ἡμῶν ὑπὲρ πάντων τῶν τῇ μερίμνῃ αὐτῶν καὶ προστασίᾳ πεπιστευμένων λαῶν.

Φώτισον καὶ κατεύθυνον τὰς σῆψεις καὶ ἐνεργείας αὐτῶν εἰς πατρικὴν διακυβέρνησιν, ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν πάντων τῶν λαῶν τούτων.

Ἐπι δεόμεθά σου Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπίβλεψον ἴλεως ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον σου, καὶ δὸς πᾶσι τοῖς λαοῖς εἰρηνεύειν πρὸς ἀλλήλους καὶ ὁμονοεῖν,

Ὅτι Σὺ ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης καὶ Θεὸς τῶν οἰκτιρῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Μεθ' ὃ ἐγένετο ἡ ἀπόλυσις καὶ ἀνήλθον ἅπαντες οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἐντιμ. κ. Σύμβουλοι καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσημοι εἰς τὴν Αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν ἔνθα ἐγένετο ἡ δεξίωσις.

Ἀκολούθως δὲ ἀπεστάλη τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα πρὸς τὴν Μ. Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Τουρκίας.

Τῷ Προεδρεῖῳ τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως

τῆς Τουρκίας

εἰς Ἀγκυραν

«Ἐπὶ τῇ εὐοιῶνῳ εὐκαιρίᾳ τῆς συνάψεως τῆς εἰρήνης, ἥτις μετ' ἀφάτου χαρᾶς καὶ ἀπέριου ἐνθουσιασμοῦ ἐχαιρετίσθη παρ' ὅλου τοῦ κόσμου καὶ δὴ παρὰ τῶν ἐν Τουρκίᾳ διαδιούντων δια-

φόρων στοιχείων, μετὰ τὰς πρὸς τὸν Ὑψιστον ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησιαίαις ἡμῶν ἀναπεμφθείσας δεήσεις καὶ εὐχαριστίας, καθῆκον ἡμῶν ἐκ τῶν πρωτίστων θεωροῦμεν νὰ ὑποβάλωμεν ἐγκάρδια καὶ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια τῇ Μ. Ἐθνοσυνελεύσει τῆς Τουρκίας, εὐχόμενοι τὴν πρόοδον καὶ

εὐημερίαν τοῦ Κράτους πρὸς εὐτυχίαν τῶν ἐν αὐτῷ διαβιούντων λαῶν.

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱ. Συνόδου
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
Ὁ Προεδρεύων
Μητροπολίτης Καισαρείας **Νικόλαος**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἐνεκρίθη ὅπως συμμετάσχη καὶ τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ Συνδιασκέψει τῆς Λωζάνης Ἐξοχ. Ἰσμετ Πασᾶ. Πρὸς τοῦτο θὰ μεταβῇ ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Γερμανὸς Ἀρχιερατματοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἀρχοντος Καποῦ-Κεχαγιᾶ ὅπως προσαγορεύση τὴν Α. Ἐξοχότητα

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μελετήσασα τὸν φάκελλον τῶν ἀνακρίσεων τοῦ Παν. Μηλίτου πρ. Καισαρείας κ. Ἀμβροσίου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μυρέων κ. Φιλοθέου διὰ τὰ γεγονότα τῆς 1ης Ἰουνίου ἔ. ἔ. καὶ τῶν σχετικῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων, ἀκούσασα τὴν σχετικὴν προβουλευτικὴν εἰσήγησιν τῆς ἐκ τῶν Σεβ. Μηλιτῶν Κυζίκου κ. Καλλινίκου καὶ Νεοκαισαρείας κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ Ἀρχιερατματοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀποτελουμένης ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, καθ' ἣν ἐναντίον τῶν ἐν λόγῳ ἀρχιερέων διετυπώθησαν μὲν κατηγορίαι τινές, ἀλλ' ἄνευ ἐπαρκῶν ἀποδείξεων ἐνοχῆς, ἀπεφάνητο ὅτι δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις παραπομπῆς αὐτῶν εἰς δίκην, καὶ συνεπῶς ἀπέρριψε τὰς κατηγορίας ταύτας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας(*) καὶ τὸ κώλυμα τοῦ γάμου.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Μητροπολίτας τοῦ Κράτους τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον ἐν σχέσει πρὸς τὸν γάμον:

« Ἡ ἐναγχος συνελθοῦσα ἐνταῦθα Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ΣΤ' αὐτῆς συνεδρίᾳ ἀπεφάνητο, ὅτι ἐπιτρέπει τοῖς Σεβ. Μητροπολίταις νὰ ἐκδίδωσι κατ' ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν ἀδείας γάμων ἐπὶ συγγενείας ἐξ ἀγχιστείας πέμπτου βαθμοῦ καὶ ἀνέθηκε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ἵνα δι' ἐγκυκλίου γνωρίσῃ τοῦτο τοῖς Σεβασμ. Ἱεράρχαις, διὰ τῆς αὐτῆς δ' ἐπίσης Ἐγκυκλίου γνωρίσῃ αὐτοῖς, ὅτι ἐπὶ πνευματικῆς συγγενείας ἀπαγορεύονται μόνον αἱ περιπτώσεις αἱ περιλαμβανόμεναι ἐν τῷ ΝΓ' Κα-

νόμῳ τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐν τῷ Νόμῳ ἥτοι δὲν ἐπιτρέπεται ὁ γάμος τοῦ ἀναδόχου α') μετὰ τῆς ἀναδεκτῆς, β') μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, γ) μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, πρὸς δὲ ὁ γάμος τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου α') μετὰ τῆς ἀναδεκτῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, β') μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ γ') μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς· τὰ αὐτὰ δὲ ἰσχύουσι καὶ ἐναλλασσομένων τῶν γενῶν, πασῶν τῶν ἄλλων περιπτώσεων ἐπιτρεπομένων. Ὅμοίως δὲ γνωρισθῇ τοῖς αὐτοῖς Σεβ. Ἀρχιερεῦσι, ἵνα ὡς πρὸς τὸν ἀπηγορευμένον ἕκτον ἐξ αἵματος βαθμὸν ἐπαφίεται τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἡ χρῆσις ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας καὶ συγκαταβάσεως ἐπὶ ὅλως ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων κατὰ τὰ μέτροις τοῦδε κρατοῦντα Ὅθεν ἡ Ἱ. Σύνοδος τροποποιούσα τὴν ὑπ' ἀριθ. 6343 τῆς 24 Νοεμβρίου τοῦ 1837 ἔτους ἐτέραν τοιαύτην, παραγγέλλει Ὑμῖν ὅπως ἐφεξῆς ἐν τοῖς περὶ γάμου συγγενείας βαθμοῖς γνώμονα ἔχητε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν, πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκτεθειμένους βαθμοὺς συγγενείας τηροῦντες· ὁσάκις δὲ αἰτεῖται ἡ κατ' ἐκκλησιαστικὴν συγκατάβασιν ἕκδοσις γάμου συγγενῶν ἐξ ἀγχιστείας πέμπτου βαθμοῦ, τὴν τοιαύτην αἴτησιν μὴ ὑποβάλλητε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ἀλλὰ προσφόροις ἀρχιερατικαῖς συμβουλαῖς καὶ νοθεσίαις ἀγωνίζεσθε, ἵνα τὸν σκοπὸν τοῦ αἰτουμένου μεταβάλλητε καὶ ἀποτρέπητε ὅταν ὁμως διαγινώσκητε καὶ βεβαιώσθε ὅτι περιστάσεις διάφοροι ἀδύνατον ἀποφαίνουσι τὸν ἀπ' ἀλλήλων χωρισμὸν, κίνδυνος δὲ μέγας ψυχικὸς καὶ σωματικὸς ἐκ τῆς μεταίωσεως τοῦ γάμου ἀπειλεῖται, τότε, οἰκονομίας λόγῳ ἐν φιλανθρωπία χρώμενοι, ἐπιτρέπητε τὴν ἄνευ πομπῆς καὶ ἐπιδείξεως ἱερολογίαν τοῦ γάμου, τὸ τοῦ ἱεροῦ Κυρίλλου καλῶς εἰδότες, ὅτι ὁ τῆς οἰκονομίας λόγος οὐδενὶ τῶν συνετῶν ἀπήρесе πώποτε παρὰ δὲ τοῦ Ἀποστόλου ἐξαγοράζειν τοὺς καιροὺς μεμαθηκότες.

Ταῦτα ἀνοικουμένη Ὑμῖν ἡ Σύνοδος πέποιθεν, ὅτι ἀδιαλείπτως καὶ συντόμως θὰ προσέχητε, μήπως ἡ ἔστιν ὅτε κατὰ πᾶσαν μεγάλην ἀνάγκην γινομένη ἐκκλησ. οἰκονομία καὶ συγκατάβασις ἀφορμὴν παρέχη κακοῦ παραδείγματος καὶ μιμήσεως εἰς ἄλλους».

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

(*) Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 18 φύλλον τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας ἐν σελίδι 145-148 ἐδημοσιεύθησαν διὰ μακρῶν τὰ κατὰ τὴν σύγκλησιν καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Τὰ συστήματα τῆς διακυβερνήσεως τῶν διαφόρων χωρῶν μεταβάλλονται. «Ἡ ἀνακύκλωσις τῶν πολιτειῶν», περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ φιλοσοφῶν ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων Πολύβιος, ἐξακολουθεῖ. Ἡ ἀρχαία Ρώμη ἤρχισε μὲ τὸ πολίτευμα τῆς βασιλείας, κατόπιν ἐδέχθη τὴν δημοκρατίαν καὶ τελευταῖον μετέπεσεν εἰς τὴν ἀπόλυτον μοναρχίαν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο πολιτειακὸν σύστημα ἐχρησίμευεν ἐν τῇ Δύσει ὡς τὸ πρότυπον τῆς διοικήσεως τῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου μέχρι τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ κατὰ τῶν φεουδαρχῶν πάλιν τῶν βασιλέων κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπεν εἰ μὴ εἰς τὴν συγκέντρωσιν ἀπάσης τῆς ἐξουσίας περὶ ἓν καὶ μόνον πρόσωπον. Ἐν τῷ Ἀνατολικῷ ἢ ἄλλως Βυζαντινῷ Κράτει ἐλλειπούσης τῆς φεουδαρχίας ἢ ἀπόλυτος μοναρχία ὑπῆρξε σταθερὰ καὶ ἀδιάκοπος ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ κράτους (1453).

Ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐνεφανίσθη ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Κράτει περιβεβλημένῳ τὴν μοναρχικὴν μορφήν ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν του ὀργανωσιν. Στηριζομένη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωαν. ιη' 36), καὶ «ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθ. κβ' 21), ὡς καὶ ἐπὶ τῶν παραγγελιῶν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου «ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν.... (Α. Πέτρου β' 13, 14), στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τούτων ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε συνεζήτησε τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρέθη. Περὶ ἑνὸς καὶ μόνου ἐφρόντιζε, τὴν πραγματοποίησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. «ἡ δὲ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι βρωσις καὶ πόσις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ» (Ρωμ. ιδ' 17).

Τὸ ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐξουσία παρουσιάζετο ὑπὸ

τύπον μοναρχικόν, τὸ ὅτι μάλιστα ἡ ἐξουσία αὕτη ἦτο πολεμία τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ τοιοῦτον δὲν ἀπήλλαξε τοὺς χριστιανούς ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσης τοῦ νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτήν. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος σχολιάζων τὰς λέξεις τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς «πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω» λέγει τὰ ἐξῆς ἀξιοσημείωτα· «ποιεῖ δὲ τοῦτο δεικνὺς ὡς οὐκ ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς κοινῆς Πολιτείας ὁ Χριστὸς τοὺς παρ' αὐτοῦ νόμους εἰσήγαγεν, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει βελτίονι καὶ παιδεύων μὴ περιττοὺς ἀναδέχεσθαι πολέμους καὶ ἀνονήτους (1 . Ἐνα πόλεμον ἐγνώριζεν ὠφέλιμον καὶ ἀπαραίτητον τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ὡς ἂν παρουσιάζετο ἡ περίπτωση τοῦ νὰ ἐκλέξη ὁ χριστιανὸς μεταξὺ τῶν παραγγελμάτων τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐκ διαμέτρου πρὸς αὐτὰ ἀντιθέτων διαταγῶν τῆς Πολιτείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τὸν χριστιανὸν ἐφαρμόζεται τὸ «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξεων ε' 29).

Αὐτὰς τὰς ἀρχὰς ἀκολουθεῖ καὶ ὀφείλει νὰ ἀκολουθῇ ἡ Ἐκκλησία ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσιν οἷονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ πολίτευμα τῆς χώρας ὑπὸ τοὺς νόμους τῆς ὁποίας ζῆ καὶ οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦναι αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν πολιτείαν τῆς χώρας.

Αἱ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ριφθεῖσαι εἰς τὸ μέσον καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ γάλλου *Condorcet* ὑποστηρικθεῖσαι θεωρίαι κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἱερεῖς εἶναι ἀχώριστοι ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡ ἐξαφάνισις ἀμφοτέρων θὰ ἦναι σύγχρονος ὅχι μόνον δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας Εὐαγγελικὰς ἀρχὰς, καθ' ἃς ὡς ὁ ἴδιος Χρυσόστομος προσθέτει «τὸ ἀρχὰς εἶναι τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἐστὶ..... οὐδὲ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἀρχόντων ὁ λόγος ἐστὶ(2)(ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ αἰ δὲ οὔσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγ-

μέναι εἰσὶ) ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν πραγματικότητα ἀντίκεινται. Ἐν Ἀμερικῇ λ. χ. ὁ χριστιανισμὸς ἀκμάζει ἂν καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ (ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις) τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἐφαρμόζεται κατὰ τὸν μᾶλλον φιλελεύθερον τρόπον ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἡ δὲ Ἐκκλησία εἶναι ἐντελῶς χωρισμένη ἀπὸ τῆς πολιτείας. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως, ὅποτε εἰσήχθη τὸ ἀνατρεπτικώτερον πολίτευμα, οὐδεμίαν ζωτικὴν δύναμιν ἀπώλεσε· καὶ σήμερον δὲ παρὰ τὰς δημοκρατικὰς βάσεις τοῦ γαλλικοῦ πολιτεύματος καὶ παρὰ τὸν ἀπὸ τοῦ 1905 ὑφιστάμενον χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Κράτους οὔτε ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ κατέπεσεν, οὔτε ἡ δρασις τῆς Ἐκκλησίας ἠλαττώθη. Ἄλλως τε ἐν Γαλλίᾳ ὁ διάσημος *Lamennais* συνέλαβε τὴν ιδέαν τῆς δημιουργίας ἐνός δημοκρατικοῦ Καθολικισμοῦ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αἱ περὶ ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος ιδέαι—βάσεις τῆς δημοκρατίας—τυγχάνουσιν ἔμμεσον προῖον τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ αὐτὸ καὶ δὴ εἰς εὐρυτέραν κλίμακα προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ἡ λεγομένη ζῶσα ἐν Ρωσσίᾳ Ἐκκλησία πρὸς κολακείαν τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως. Τὰ Σόβιετ ὅμως ὅχι μόνον δὲν εἶναι ἀνεξίθρησκα, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐγράφη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀληθεῖς, ἀλλὰ καὶ πολεμοῦσι πᾶσαν θρησκείαν.

Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν συγχρόνων πολιτικολόγων καὶ κοινωνιολόγων ἐκλαμβάνουσι τὸν χριστιανισμὸν ὡς ὅλως ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς σημερινὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς, αἱ ὁπεῖαι ὅλον ἐν διαδίδονται καὶ ἀντικαθιστῶσι τὰς παλαιὰς πολιτικὰς ἀρχὰς.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων καταφαίνεται πόσον ἀβάσιμος εἶναι ἡ γνώμη αὕτη. Ἄλλως τε ἐὰν ὁμιλῶσι περὶ πραγματικότητος ἡ πραγματικότης αὕτη ὑφίσταται ἤδη τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας διατηρουμένης καὶ δὴ οὐχὶ ἄνευ ἐνεργοῦ ζωῆς καὶ εἰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας καὶ ἡ δημοκρατία εἰσήχθη καὶ τὸ σύστημα τοῦ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐφηρμόσθη.

(1) Λόγος κδ' εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς. Ἐκδοσις Ὁξφόρδης τόμ. 1, σελ. 380.

(2) ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ κδ'.

Ἐὰν δὲ πάλιν πρόκειται περὶ φιλοσοφικῶν ἢ ἄλλων θεωριῶν τῶν βιβλίων πρὸς τὰς ὁποίας ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν ὁ χριστιανισμὸς, ὁ τοιοῦτος ἀγὼν θὰ ὑφίσταται ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἄνθρωπος καὶ ἀνθρωπίνη σκέψις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας τυγχάνει διάφορος τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ πολιτεία· δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ βασιλεία αὕτη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ γῆς δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τοὺς διαφοροὺς τύπους τῆς ὀργανώσεως τῆς πολιτείας. Τὰ πολιτεύματα ὑπόκεινται εἰς τὴν μεταβολὴν τὴν

«ἀνακύκλωσιν» ἐκείνην καὶ ἀνατροπὴν, ἡ δὲ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μένει τεθεμελιωμένη ἐπὶ βράχου ἀσαλεύτου καὶ «πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». Ἰδιαιτέρως δὲ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔζησεν ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐσημείωσα καὶ ἐπὶ χριστιανῶν βασιλέων καὶ ἐπὶ τούρκων Σουλτάνων καὶ τοιοτοτρόπως θὰ ζήσῃ καὶ ἐπὶ τῆς σημερινῆς δημοκρατουμένης νέας Τουρκίας.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΥΧΩΝΟΣ

Δημοσιεύοντες τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Πατριάρχου Ρωσίας Τύχωνος, προῖόν τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς σοβιετικῆς Κυβερνήσεως πολιτικῆς — περὶ τὴν ὁποίαν ἠσχολήθη ἤδη ὁ παγκόσμιος Τύπος — ὀφείλομεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ περικοπὴ τῆς ἐγκυκλίου ἢ ἀναφερομένη εἰς τὴν δῆθεν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνωτάτης Ρ. Ἐκκλ. Διοικήσεως ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ἐκ μέρους τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὸ Οἴκ. Πατριαρχεῖον οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τοὺς εἰς Καρλοβίττιον καταφυγόντας Ρώσσους ἱεράρχας ὡς ἀποτελοῦντας τοιαύτην ἀνωτάτην Ἐκκλ. Διοίκησιν, ἀφ' οὗ οὐδὲ ὁ Πατριάρχης Τύχων, ἡ νόμιμος ἐκείνη ἀνωτάτη Ἐκκλ. Ἀρχὴ, τοιαύτην ἐχορήγησεν ἐξουσίαν. Τὸ Οἴκ. Πατριαρχεῖον ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ Ρώσσους ἱεράρχας ἀπετάθη ὡς πρὸς Ἀρχιερεῖς ὠρισμένης ἐκκλησιαστικῆς ἐν Ρωσσίᾳ περιφερείας. Ἦγνόει δὲ καὶ ἀγνοεῖ πᾶσαν ἄλλην αὐτῶν ιδιότητα.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος «πρὸς τοὺς Ἀρχιεποίμενας, Ποιμένας καὶ Ποίμνιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας».

«Ἐπεὶ τὸ ἔτος παρῆλθε, πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀφ' ὅτου δὲν ἠκούσατε τὸν λόγον μου.....»

Βαρὺν διήλθομεν χρόνον, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ βάρος τοῦτο ἰσχυρῶς ἐξεδηλώθη ἐπ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας. Ἐξεύρετε ὅτι ἡ γενομένη παρ' ἡμῖν Σύνοδος πρὸ μηνὸς ὤρισε τὴν στέρησίν μοι οὐχὶ μόνον τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξι-

ώματος, ἀλλὰ καὶ τῆς μοναχικῆς ἐτι ιδιότητος, «ὡς ἀποστάτη ἀπὸ τῶν γνησίων ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ προδότη τῆς Ἐκκλησίας». Ὄταν ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Συνόδου τῇ 8ῃ Μαΐου μοι ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐγὼ ἐξέφρασα διαμαρτυρίαν, διότι ἐθεώρησα τὴν δίκην οὐχὶ ὀρθὴν καὶ κατὰ τοὺς τύπους καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν.

Κατὰ τὸν ΟΔ' Ἀποστολικὸν Κανόνα ὁ ἐπίσκοπος καλεῖται εἰς δίκην ὑπὸ ἐπισκόπων, ἐὰν δὲ παρακούσῃ, καλεῖται τὸ δεύτερον δι' ἀποστελλομένων πρὸς αὐτὸν δύο ἐπισκόπων, ἐὰν δὲ καὶ πάλιν παρακούσῃ, καλεῖται τὸν τρίτον διὰ δύο ἐπισκόπων, καὶ ὅταν καὶ τότε δὲν ἐμφανισθῇ, ἡ Σύνοδος ἀπαγγέλλει τὴν περὶ αὐτοῦ ἀπόφασιν, οὐδὲν ἔχοντος πλέον δικαίωμα παραπόνου ὡς ἀποφυγόντος τὴν δίκην. Ἐμὲ ὅμως ὄχι μόνον δὲν μὲ ἐκάλεσαν εἰς τὸ δικαστήριον, ἀλλ' οὐδὲ ἐπληροφόρησαν περὶ τῆς ἐπικειμένης δίκης, οὗ ἔνεκα τυπικῶς καὶ ἡ καταδίκη δὲν ἔχει ἰσχὺν καὶ σημασίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, διατυποῦσι κατ' ἐμοῦ τὴν κατηγορίαν ὅτι δῆθεν «πᾶσαν τὴν ἰσχὺν τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ κύρους μου κατηύθυνον εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ὑφισταμένου πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συστήματος τοῦ ἡμετέρου βίου». Βεβαίως ἐγὼ δὲν παρουσίασα ἑμαυτὸν ὡς τοιοῦτον λάτρην τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, οἷοι ἐμφανίζονται

οὐ ἐκκλησιαστικοὶ ἀνακαινισταί, ὧν ἐπὶ κεφαλῆς ἴσταται τὸ Ἀνώτατον Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον, ἀλλ' οὐχ' ἦττον πολὺ ἀπέχω νὰ εἶμαι καὶ τοιοῦτος ἐχθρὸς τῆς ἐξουσίας ταύτης, οἷον μὲ παριστάνουσι.

Ἐὰν κατὰ τὸ ἴον ἔτος τῆς ὑπάρξεως τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας ἐπέτρεπον ἐνίοτε δριμείως ἐπιθέσεις κατ' αὐτῆς, ἔπραττον τοῦτο συνεπεία τῆς ἀνατροφῆς μου καὶ τοῦ κυριαρχοῦντος ἐν τῇ γενομένῃ τότε Συνόδῳ πρασανατολισμοῦ.

Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ πολλὰ παρ' ἡμῖν ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται καὶ νὰ διευκρινίζωνται, καὶ τώρα λόγου χάριν συμβαίνει νὰ παρακαλῶμεν τὴν Σοβιετικὴν ἀρχὴν νὰ ἐλέμβῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀδικουμένων Ρώσων ὀρθοδόξων ἐν ταῖς περιφερείαις Χόλμης καὶ Γρόδνου, ὅπου οἱ Πολωνοὶ κλείουσι τοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς. Ἐγὼ ἄλλως τε ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1919 προσεπάθουν νὰ ἀποχωρίσω τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ Τσαρισμοῦ καὶ τῶν ἐπεμβάσεων, κατὰ Σεπτέμβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ 1919 ἔτους ἀπέλυσα πρὸς τοὺς Ἀρχιεπίσκοπους καὶ Ποιμένας Ἐκκλησιῶν περὶ μὴ ἀναμίξεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πολιτικὴν, καὶ περὶ ὑποταγῆς τὰς ἀρχὰς τῆς Σ. Ρωσσίας, ἐφ' ὅσον αὗται δὲν εἶνε ἐναντίαι πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν εἰσέδειαν. Δι' ὃ ὅτε ἐγνώσθη ἡμῖν ὅτι ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ Κάρλοβιτς κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1921 ἡ πλειονοψηφία ἐξήνεγκεν ἀπόφασιν περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς Δυναστείας τῶν Ρωμανῶν, ἡμεῖς ἀπεκλίναμεν πρὸς τὴν γνώμην τῆς μειονοψηφίας περὶ τοῦ ἀτόπου τῆς τριαύτης ἀποφάσεως.

Ὅτε δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1922 κατέστη ἡμῖν γνωστὴ ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Προεδρείου τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὅπως μὴ γίνωσι δεκτοὶ οἱ Ρῶσοι ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν Σινδιάσκεψιν τῆς Γενούης, ἡμεῖς καταργήσαμεν τὴν Διόκησιν ταύτην ἰδρυθεῖσαν τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι τοιοῦτος ἐχθρὸς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καὶ τοιοῦτος ἀντεπαναστάτης οἷον μὲ παρουσιάζει ἡ Σύνοδος.

Πάντα ταῦτα βεβαίως θὰ ἀνεπτύσσοντο ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ, ἐὰν μὲ ἐκάλουν ἐν αὐτῇ καὶ

ἀνέκρινον ὡς προσῆκε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν ἔπραξαν. Ἐν γένει περὶ τῆς Συνόδου δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ἐπαινετικόν τι καὶ παραμυθητικόν. Ἐν πρώτοις ἡ συγκρότησις τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων ἐν αὐτῇ μοι φαίνεται παράδοξος. Ἐκ τῶν 67 παραγενομένων ἀρχιερέων μοι εἶνε γνωστοὶ 10-15. Ποῦ εἶνε λοιπὸν οἱ πρότεροι;

Ἐν τῷ 16ῳ κανόνι τῆς Δευτεροπρώτου Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως λέγεται «Διὰ τὰς φιλονεικίας τε καὶ ταραχὰς τὰς ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ συμβαινούσας καὶ τοῦτο ὀρίσαι ἀναγκαῖόν ἐστι, τὸ μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστῆσαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἧς ἔτι ὁ προεστὼς ζῆ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰμὴ αὐτὸς εἰκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι κανονικῶς ἐξεταζομένην εἰς πέρας ἄγεσθαι, εἴθ' οὕτω μετὰ τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προβιάζεσθαι». Παρ' ἡμῖν δὲ ἀπλούστατα ἀπεμάκρυναν τοὺς πρότερος καὶ διώρισαν ἄλλους, πολλάκις ἀντὶ ἀπλῶν ἀπεσταλμένων. Δεύτερον ὅπως ἐν τῇ γενομένῃ Συνόδῳ οὕτω καὶ ἐν τῷ πλήρει Προεδρείῳ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου συμμετέχουσι μόνον Ἀνακαινισταί. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἐπαρχιακῇ Διοικήσει δὲν δύναται νὰ εἶναι τις μέλος, ἐὰν δὲν ἀνήκῃ εἰς τινα ἐκ τῶν ἀνακαινιστικῶν ομάδων § 7.

Τοῦτο ἤδη εἶναι «ἁκβιασμός» ἐκκλησιαστικός. Τίνες καὶ τί εἶναι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἀνακαινισταί. Ἴδου τί ἔλεγε περὶ αὐτῶν κατὰ τὸ 1906 ἰδεολόγος συγγραφεὺς γενόμενος ἀκολούθως ἱερεὺς, ὁ Βασ. Σφεντούνσκι. «Σύγχρονον ἐκκλησιαστικὸν κίνημα δύναται νὰ ὀνομασθῇ φιλελεύθερος χριστιανισμός, ὁ φιλελεύθερος δὲ χριστιανισμός εἶνε ἡμιαλήθεια. Ἡ ψυχὴ ὅταν χωρισθῇ εἰς δύο δωμάτια, τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ διωτικόν, δὲν δύναται ἐξ ὀλοκλήρου νὰ ἐπιδοθῇ, οὔτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ οὔτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κόσμου. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ἐξιοθρήνητον, ἡμιαλήθεια· θερμόψυχρος φιλελεύθερος χριστιανισμός, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ὑπάρχει οὔτε δικαιοσύνη θεία οὔτε δικαιοσύνη ἰνθρωπίνη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ χριστιανισμοῦ τούτου εἶνε ἐστερημένοι θρησκευ-

τικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Μεταξὺ αὐτῶν δὲν ὑπάρχουσι μάρτυρες, ἐλεγκταί, προφήται. Καὶ ὁ σύνδεσμος τῶν ἀνακαινισθέντων ἐκκλησιαστικῶν δὲν εἶνε ἢ πρώτη ἀκτὶς τῆς ἐρχομένης γυναικὸς τῆς Ἀποκαλύψεως ἐνδεδυμένης ἐν τῷ συνδέσμῳ ἰλλὰ εἰς ἓκ τῶν πολλῶν ἐπαγγελματικῶν συνδέσμων, καὶ ἐγὼ εἶμαι πεπεισμένος λέγει ὁ Σφεντσίνσκι ὅτι τὸ παρὸν θρησκευτικὸν κίνημα θὰ εἶναι οὐχὶ τοιοῦτο καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει ὅλως διαφόρως». (Ζητήματα θρησκείας 1906 Φυλλάδ. 1ον σελ. 5-8).

Καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ συμφωνήσῃ τις πρὸς ταῦτα, ἐὰν στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι τοὺς ἀνακαινιστὰς, τὰ ὁποῖα αἱ ἀμοιβαῖ ἐνδιαφέρουσιν αὐτούς, πρὸς τὰ ὁποῖα τείνουσι. Πρὸ παντὸς τὰ κέρδη, οἱ βαθμοί. Τοὺς μὴ συμφώνους πρὸς αὐτοὺς προσπαθοῦσι νὰ ἀπομακρύνωσι, ἰδρύνουσι δι' ἑαυτοὺς ὑπηρεσίας καὶ τίτλους, ἀποδίδουσι ἑαυτοῖς ἀνυπάρκτους τίτλους Μητροπολιτῶν πάσης Ρωσσίας, Ἀρχιεπισκοπικῶν πάσης Ρωσσίας, ἐκ βικαρίων σπεύδουσι πρὸς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν ἀξίωμα, καὶ εἶθε τὸ πρᾶγμα νὰ περιορίζετο μόνον εἰς τὰς ὀνομασίας· οὐχὶ προχωρεῖ περαιτέρω καὶ σπουδαιότερον. Εἰσάγεται ἢ ἔγγαμος ἱεραρχία, Β'. Γάμος τῶν Κληρικῶν παρὰ τὰς διατάξεις τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου δι' ἧς ἡμετέρα Τοπικὴ Σύνοδος δὲν ἔχει δικαίωμα· ἄνευ συνενοήσεως μετὰ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, οἱ δὲ ἀντιλέγοντες στεροῦνται τοῦ λόγου. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ὡς λέγεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς «φύλαξ τῆς εὐσεβείας ἐστὶ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τοὔτέστιν ὁ λαὸς», ὅστις δὲν ἀναγνωρίζει τὰς τοιαύτας διατάξεις τῆς γενομένης Συνόδου. Ἐκ τῶν διατάξεων αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιδοκιμασθῇ καὶ εὐλογηθῇ ἢ εἰσαγωγὴ τοῦ νέου Ἡμερολογίου καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν. Περὶ ταύτου ἡμεῖς ἤδη κατὰ τὸ 1919 ἠρωτήσαμεν τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἡμᾶς δὲ ἐρωτῶσιν οἱ διοικήσεις τῶν Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν Φιλλανδίας καὶ Ἑσθονίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν μου πρὸς τὴν νῦν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν, καθώρισί ἤδη αὐτὴν ἐν τῇ

δηλώσει μου πρὸς τὸ ὑπάτον δικαστήριον, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ νὰ ἄρῃ τὸ μέτρον τῆς ἐκκοπῆς, τοὔτέστι νὰ μὴ ἀπελευθερώσῃ ἓκ τῆς ὑπὸ κράτησιν καταστάσεως, διὰ τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγὼ θεωρῶ ἑμαυτὸν ἐνοχον κατ' οὐσίαν, εἶνε ἐνοχος ἢ Κοινωνία ἥτις ἐμὲ ὡς κεφαλὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διαρκῶς ἐξώθει εἰς ἐνεργὸν ἀντίδρασιν διὰ τοῦτου ἢ ἐκείνου τοῦ τρόπου κατὰ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας. Τοῦντεῦθεν ἐγὼ ὄρισμένως δηλῶ εἰς πάντας τοὔτους, ὅτι ὁ ζῆλος αὐτῶν θὰ εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν μάταιος καὶ ἄκαρπος, διότι ἀπολύτως καταδικάζω πᾶσαν ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὅποθεν δῆποτε καὶ ἂν προέρχεται. Ἄς ἐννοήσουν ὅλοι οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ Μοναρχικοὶ καὶ ὀπαδοὶ τῆς Λευκῆς στρατιᾶς ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐχθρὸς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας. Ἠννόσα πᾶσαν τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν συκοφαντίαν, ἥτις γίνεται πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν ἐκ μέρους τῶν ὁμοφύλων καὶ τῶν ξένων ἐχθρῶν, οἵτινες προφορικῶς καὶ γραπτῶς διαδίδουσι τὰς συκοφαντίας ταύτας καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Δὲν ἔλειψαν νὰ ἀναμίσξουν καὶ ἐμὲ εἰς τὰ τοιαῦτα· εἰς τὴν ἐφημερίδα Νόβογε Βρέμια 5 Μαΐου ἀριθμ. 606. ἐδημοσιεύθη εἰδησις, ὅτι δῆθεν κατ' ἐμοῦ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ὑπὸ τῶν Τσεκιστῶν ἐγένετο χρῆσις βασάνων δι' ἠλεκτρισμοῦ. Διακηρύττω ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ψεῦδος καὶ συνήθης συκοφαντία κατὰ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης εἶν μεθ' ὑμῶν.

Μονὴ τοῦ Δὸν

28 Ἰουνίου 1923

Πατριάρχης Τύχων.

ΓΝΩΜΑΙ

Ἔστι γὰρ τῆς ἄκρας κακοδαιμονίας μὴ ἐν τοῖς ἰδί-οις ἰσχυροῖς τὸ ἀσφαλὲς ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις σαθεοῖς.

Λύχνος βίου σοι παντὸς ἡγείσθω λόγος.

Γρ. τοῦ Θεολόγου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Β΄.

Παναγιώτατε Οἰκουμενικέ Πατριάρχα,

Ἡ μικρὰ Ὁρθόδοξος Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας τὴν διοίκησιν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύω, μὲ ἐπεφόρτισεν, ἵνα ὑποβάλλω τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι μετὰ τῶν εὐλαβεστάτων ἀσπασμῶν αὐτῆς, τὰς ἐνεστῶσας μερίμνας αὐτῆς τὰς δυσχερείας καὶ τοὺς σκοποὺς ἐν νικῇ ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τὴν πατριαρχικὴν ὑμῶν ἀγάπην, τὴν σοφίαν ὑμῶν, ὡς ὑπερτάτου Ποιμένος καὶ τὴν ἰσχὺν Ὑμῶν, ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἐν περιστάσει χαλεπαῖς εὐρισκομένη ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀπευθύνει πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα ἀνταποκρινομένην πρὸς τὰ ὑψηλὰ Αὐτῆς δικαιώματα παράκλησιν, ἧς τὰς λεπτομερείας ἔχομεν ἀναπτύξει ἐν τῇ αἰτήσει τῇ ὑποβληθείσῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Φιλλανδικὴ Ἐκκλησία, ἡ βορειοτάτη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, εἶναι μικρά. Ἀλλὰ παλαιούσα κατὰ τῆς φυσικῆς πτωχείας καὶ ἀγριότητος τοῦ Βορρῆ, πολλάκις ποδοπατηθεῖσα ὡς ἐκ τοῦ πολέμου. ὄν διεξῆγον πρὸς ἀλλήλους οἱ ἰσχυροὶ γείτονες, πολλάκις ἀπειληθεῖσα νὰ καταστραφῇ ἢ ὡς πρὸς τὸν ἔθνισμόν, ἢ ὡς πρὸς τὴν πίστιν αὐτῆς ὑπὸ ξένην τινα δύναμιν, ὅμως διεφύλαξε, διὰ τῶν αἰώνων, τὴν πίστιν, ἣν διὰ τῶν Ρώσων ἐδέχθη παρὰ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κων)πόλεως. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐνεθάρρυνεν ἡμᾶς νὰ ἀναθέσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοσοῦτον δυσχερεῖ καταστάσει ἡμῶν, κινδυνευόντων νὰ καταστραφῶμεν. Πεποιθήμεν, ὅτι ὁ Ἀγιώτατος Θρόνος Κων)πόλεως θὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Παρακαλοῦμεν, ἵνα ὁ ὑποψήφιος Ἐπισκοπῆς, ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Χέρμαν Ἀάβ, τὸν ὁποῖον

ἡ γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ συνέλευσις ἐξέλεξε, ἀξιοθῇ τῆς χειροτονίας διὰ τὸ Ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα. Πρὸς τούτοις παρακαλοῦμεν, ἵνα ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀξιοθῇ τῆς ἀνεξαρτησίας, ὑπὸ τριοῦτον ἀνώτατον κανονικὸν κύρος εἶον προὔτειναμεν ἐν τῇ αἰτήσει ἡμῶν.

Ὡς δεῖγμα τοῦ βαθυτάτου σεβασμοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἀγιώτατον θρόνον τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα, ὅπως ἀγαθνομένη ἀποδεχθῇ τὸ μέτριον τοῦτο δῶρον ἀπὸ μέρους τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως, Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Πολιούχου τῆς Κων)πόλεως, ἐντὸς ἀλύσσου ἀποτελουμένης ἐκ ρόδων τοῦ σήματος ὡς καὶ τοῦ τάγματος τοῦ «Λευκοῦ Ρόδου» τῆς Δημοκρατίας ἡμῶν.

Συγχρόνως, ἔχω τὴν τιμὴν, ἵνα ἐξ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν διοικήσεως, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ, διερμηνεύσω πρὸς τὴν Ὑμ. Θ. Παναγιότητα τὰ αἰσθήματα τῆς νικῆς εὐπειθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ ὡς καὶ τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἵνα καταξιοθῇ ἡ Ὑμετ. Θ. Παναγιότης νὰ κατευθύνῃ τὸ θεόθεν ἐμπιστευθὲν Αὐτῇ Πατριαρχεῖον πρὸς τοὺς αἰώνιους σκοποὺς.

Γ΄.

Παναγιώτατε Πατριάρχα,

ὑπάτε Ποιμενάρχα καὶ Πάτερ.

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἐσθονίας καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ ποιμένος ταύτης τῆς Ἐκκλησίας, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλω τὰς ἐγκαρδίους προσορῆσεις καὶ τὴν ἐκφρασιν αἰσθημάτων βιθυτάτου σεβασμοῦ εἰς Ὑμᾶς Παναγ. Οἰκουμ. Πατριάρχα καὶ ἀρχηγὲ τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἐσθονίας δὲν εἶνε ἀριθμητικῶς μεγάλη, 240 χιλ. ψυχαὶ μόνον,

ἀλλὰ τῇ βουθείᾳ τοῦ Θεοῦ χωρεῖ πρὸς τὰ πρόσω.

Μέχρι τοῦ 1919 ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας εὕρισκετο ἀκόμη ὑπὸ τὴν διοίκησιν Ρώσων ἐπισκόπων. Τὴν 14ην Ἰανουαρίου 1918 ἐχειροτονήθη ὁ πρῶτος ἐκλεγείς ἐπίσκοπος Ἑσθονίας Πλάτων, ὅστις δυστυχῶς, φονευθεὶς ὑπὸ τῶν Μποσεβίκων ἀπέθανε τῇ 14 Ἰανουαρίου 1919 ὡς μάρτυς.

Μετὰ τοῦτο ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας ἐξέλεξε μὲν ἀνώτατον ποιμένα αὐτῆς ἀλλ' ἔνεκα τῶν τεταραγμένων καιρῶν τοῦ πολέμου ἡ χειροτονία δὲν κατορθώθη νὰ λάβῃ χώραν παρὰ τὴν 5 Δεκεμβρίου 1920.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Πατριάρχης τῆς Ρωσσίας ἀνεγνώρισε τὸν αὐτὸν νόμον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας ἀναβαλὼν τὸ ζήτημα τοῦ Αὐτοκεφάλου αὐτῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1920 ἔτους ἡ Ἑσθονικὴ Ἐκκλησία ἐν τῇ ἀνεξαρτήτῳ Δημοκρατίᾳ τῆς Ἑσθονίας εἶνε ἐν τῇ πραγματικότητι ἀνεξάρτητος, διότι κατέστιν ἀδύνατον νὰ ἔλθῃ εἰς σχέσεις πρὸς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὰς ἀνωμαλίας, αἵτινες συνέβαινον εἰς τὴν χώραν ταύτην ὅπως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν αὔξησιν τῆς Ἑσθονικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῆς καταστάσει εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν ἐπιαναγκες νὰ ἀναγνω-

ρισθῇ αὐτοκέφαλος ὡς ἡ γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ συνέλευσις τῆς Ἑσθονίας ἀπεφάσισεν περὶ τούτου ἐν δυσὶν αὐτῆς συνεδριάσει κατὰ τὸ 1920 καὶ 1922

Ἐπὶ τῇ δάσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ ἐπιθυμίας, ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ Ποιμένος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας ἀπευθύνομαι πρὸς τὴν Ὑμετ. Παναγιότητα μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως Ὑμεῖς ὁ Οἶκουμ. Πατριάρχης Κων]πόλεως ὁπόθεν τὸ φῶς τῆς ὀρθοδοξίας ἐνεφνίσθη διὰ μέσου τῆς Ρωσσίας καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναγνωρίσητε καὶ εὐλογήσητε τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας καὶ προτείνητε καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας ἵνα ᾧσι σύμφωνοι ἐν τούτῳ μετὰ τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος τὰς λεπτομερείας τοῦ ζητήματος ἔχομεν ἀναπτύξει εἰς αἵτησιν, ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ Σᾶς παρουσιάσω.

Συγχρόνως σᾶς παρακαλῶ νὰ συμφωνήσητε εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Herman Δαν ὅστις ὑπηρετήσεν ὑπ' ἐμὲ καὶ ἐξελέγη ἐπίσκοπος Φιλανδίας ἄξιος τέλειος τῆς Ἐπισκοπῆς. Ὡς ἐνθύμιον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ὑμετ. Παναγιότητα ὡς δῶρον ἐκ μέρους τῆς Ἑσθονικῆς Ἐκκλησίας σταυρὸν καὶ ἐγκόλπιον μὲ τὰ ἔθνη τῆς Ἑσθονίας χρώματα καὶ ὠμοφόρον κεκοσμημένον μὲ ἐσθονικὸν ἔμβλημα.

ΕΙΣ ΕΚ ΜΕΜΒΡΑΝΗΣ ΚΩΔΙΞ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

Ὁ δειμνιστος Κεραμεὺς Πιπαδόπουλος, πολυγραφώτατος συγγραφεὺς, εἰς ἓν φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Δύο κώδικες τῆς βιβλιοθήκης Ν.Καρατζᾶ» λέγει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ἑξῆς (σ.5). «εἰς ἕτερος κώδιξ τοῦ Καρατζᾶ εἶχε περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δοιδίμου καὶ σοφοῦ ἐκείνου ἱατροῦ καὶ φιλολόγου Στεφάνου Καραθεοδωρῆ. Ὁ κώδιξ οὗτος σώζεται σήμερον παρὰ τῷ υἱῷ... Ἀλεξάνδρῳ τῷ Καραθεοδωρῆ».

Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ χαρτίνου κώδικος ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ ὁποίου ὁ Κ. Παπαδόπουλος ἐξέδωκε τὰ περὶ Μινουῆλ τοῦ Κορονθίου καὶ

περὶ τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ ὡς πατρὸς ἀγίου τῆς ὀρθ. Ἐκκλησίας πραγματείας αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς διαλυθείσης βιβλιοθήκης τοῦ Ν. Καρατζᾶ καὶ ἄλλα χειρόγραφα ἐπρομηθεύθη ὁ φιλόμουσος ἐκεῖνος ἱατρός καὶ συγγραφεὺς τῶν παπιστικῶν ἐλέγχων Στέφανος Καραθεοδορῆς. Τοιοῦτον τυγχάνει εἰς μεμβράνινος(1) κώδιξ πε-

(1) Ὁ κ. Στέφανος Α. Καραθεοδωρῆς ἀντάξιως τοῦ σοφοῦ πάππου του εὐηρεαστήθη νὰ μοὶ παράσχῃ πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς μελέτην τοῦ ἐκ μεμβράνης κώδικος τῆς αὐτόθι Βιβλιοθήκης του.

ριέχων ἐν συνεχείᾳ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια (τετραεὐαγγέλιον) μετὰ παρασελιδίου ἑρμηνείας ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὸ σύστημα τῆς διὰ σειρῶν ἐξηγήσεως. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο μοι φαίνεται κατὰ πολλὰ ὅμοιον πρὸς τὸ χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Σάρρου καταχωρούμενον ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τοῦ Ν. ἔτοις σ. 82. Τὸ χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ κ. Δ. Σάρρου ἀνήκει καθὰ ὁ ἴδιος γράφει εἰς τὸν Χ' αἰῶνα· τὸ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ἀνάγεται εἰς τὴν αὐτὴν (X) ἑκατονταετηρίδα. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ βεβαιώσω ὅτι ἡ παρασελίδιας ἐν συνεχείᾳ ἑρμηνεία εἶναι τῆς αὐτῆς ἢς καὶ τὸ εὐαγγελικὸν κείμενον χειρὸς.

Ἡ ἑρμηνεία εἶναι γεγραμμένη διὰ μικροτέρων γραμμάτων.

Ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ χειρογράφου ὁ συγγραφεὺς καταχωρεῖ τὴν πρὸς τὸν Καρπιανὸν ἐπιστολὴν Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου μετὰ τῶν δέκα πινάκων τῆς συμφωνίας τῆς ἑρμηνείας ἐκάστου εὐαγγελίου προτάσσει τὸν βίον τοῦ οἰκείου εὐαγγελιστοῦ.

Τὸ εἶδος τῆς ἑρμηνείας τοῦ συγγραφέως ἐνδεικνύεται ἐξ ὧν λέγει ἀρχόμενος τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου. «Πολλῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον καὶ εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς συνταξάντων ὑπομνήματα, ὀλίγων δὲ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν οὐδενὸς δὲ εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ἐξηγησαμένου, **συνεῖδον τὰ κατὰ μέρος καὶ σποράδην καὶ εἰς αὐτὸ εἰρημμένα παρὰ τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας συναγαγεῖν**». Πρόκειται περὶ ἑρμηνειῶν ἐκ τῶν ἑρμηνειῶν τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀνευ σπουδαίας ἐπεξεργασίας αὐτῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων πατέρων ἐξ ὧν ἐρανίζεται ὁ σειρογράφος ποῦ μὲν ἀναφέρονται (Κύριλλος, Ἀγ. Ἰσίδωρος ἢ Πηλουσιώτης, Χρυσόστομος, Γρηγόριος Θεολόγος συχνότερον δὲ ἅγιος Μάξιμος), ποῦ δὲ παρασιωπῶνται καὶ ἐπ' αὐτῶν θέτει τὴν λέξιν ἄλλως «ἢ ἑτέρα θεωρία». Τοιοῦτοτρόπως ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου» ἔστησεν ἐκ δεξιῶν... εὐωνύμων» προτάσσει τῆς ἑρμηνείας τὴν λέξιν «ἄλλως». Εἰς τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγε-

λίου ἑρμηνεύων τὰς λέξεις διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην κ.λ.π. παραθέτει τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ἱ. Χρυσόστομου «πρῶτον μὲν γὰρ δεῖ τὸν περὶ τῶν δογμάτων ποιεῖσθαι λόγον εἶθ' οὕτω τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ παραδίδοσθαι καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος σύντομον παραδέχεσθαι διδασκαλίαν».

Ἡ ἑρμηνεία οὕτη δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Πέτρου Λαοδικείας ἅτε τοῦ ἑρμηνευτοῦ τούτου ἑρμηνεύοντος δι' ἐπιτομῶν μετὰ πολλῆς ἰδίας ἐπεξεργασίας. «Ὁ σειρογράφος — καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῶν ἑρμηνειῶν τοῦ χειρογράφου τῆς Βιβλιοθήκης Στ. Καραθεοδωρῆ — λέγει ὁ κ. Β. Ἀντωνιάδης (Ἑρμηνευτικὴ σ. 133) οὐδὲν ἐξ ἰδίων συνεισφέρων ἀρκεῖται εἰς τὸ συλλέγειν καὶ παρατάσσειν κατὰ λέξιν τὰς πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ κατανόησιν ἐκάστου χωρίου χρῆσιμους καὶ ἀναγκαίους αὐτῷ φαινομένας ἑρμηνείας τῶν γνωστῶν καὶ προσιτῶν αὐτῷ ὑπομνηματιστῶν τε καὶ ἄλλων ἀνευ τινὸς ἐπεξεργασίας ἄλλης ἢ ὅτι μετὰ μικρῶν παραλείψεων καὶ παραλλαγῶν, ὑποσυνάπτει αὐτὰς ἐπαλλήλως εἰς τὸ ἑρμηνευόμενον χωρίον, καὶ συνήθως μὲν προτάσσει ἐκάστης ἑρμηνείας τὸ ὄνομα τοῦ ἑρμηνευτοῦ, ἐνίοτε δὲ, εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας, παρατίθουσιν αὐτὰς ἀνωνύμως, καὶ ἀκριβείας ἕνεκα σημειοῦται πρὸ ἐκάστης τοιαύτης ἑρμηνείας τὰς λέξεις ἄλλως, ἀδήλου, κλπ. (1)

Ὁ τῶν σειρῶν ὀρισμὸς οὗτος συμφωνεῖ πληρῆστα πρὸς τὰ ὀλίγα τὰ προηγηθέντα καὶ εἰς τὸ ἑρμηνευτικὸν εἶδος τοῦ κώδικος Σ. Καραθεοδωρῆ ἀναφερόμενα καὶ πρὸ πάντων πρὸς ὅσα, ὡς ἤδη ἐσημειώθη, αὐτὸς ὁ σειρογράφος λέγει. Ποῖος εἶναι ὁ σειρογράφος αὐτός; Πρόκειται περὶ σειρᾶς ἀνωνύμου. Ἀνήκει εἰς τὰς σειρὰς ἐκείνας περὶ τῶν ὁποίων λέγει ὁ Κρουμβάχερ, τὰ ἐξῆς: «πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς συγγραφῆς καὶ τοῦ ἰδιάζοντος μίᾳ ἐκάστης χαρακτηριστικῆς μόνῃν βάσιν ἔχομεν τὰ χειρόγραφα» (2).

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

(1) Βλέπε καὶ Κρουμβάχερ Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. Α' μετάφρ. Ἱ. Σωτηριάδου σ. 243 κ.λ.π.

(2) Αὐτόθι σελ. 423.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι

Σερβίας καὶ Ρουμανίας

Ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος ἐξέδωκε μελέτην ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἐν τῇ «Νέα Σιών» τὸν Ἱεροσολύμων. Ἡ μελέτη αὕτη ἀνετυπώθη ἐσχάτως εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἐγκύρων βοηθημάτων ἐξετάζει ὁ ἀκούραστος συγγραφεὺς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς ὀργανώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Ρουμανίας καὶ τῶν λοιπῶν τμημάτων τοῦ σερβικοῦ καὶ τοῦ ρουμανικοῦ πληθυσμοῦ, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον προσηρτήθησαν εἰς τὴν Σερβίαν ἢ τὴν Ρουμανίαν (μητρόπολις Καρλοβιτσίου, Δαλματίας, Βουκοβίνης, Ἑρμανστάτ). Ἐνδιατρίβει δὲ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς πρὸς τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς πρὸς τὴν πολιτείαν ἀγῶνας αὐτῶν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἢ μετριάσμον τοῦ πολιτικοκρατικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον ἐπεζήτησαν νὰ ἐφαρμόσωσιν αἱ Κυβερνήσεις— καὶ ἐνίοτε ἐφήρμοζον— τῶν δύο ἐκείνων χωρῶν ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας: Ἀμφισβητούμενά τινα ἱστορικὰ σημεῖα ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ ἐξετάσῃ ὁ συγγραφεὺς διεξοδικῶς καὶ νὰ τὰ λύσῃ ὀριστικῶς εἰς μίαν τόσον μικρὰν μελέτην. Δι' ὀλίγων σελίδων μᾶς παρουσιάζει τὴν ἱστορικὴν καὶ σημερινὴν εἰκόνα τῶν δύο ἐκείνων Ὁρθοδ. Ἐκκλησιῶν.

Νέος Ἑλληνομνήμων. Τεύχ. Αον, τόμ. ΙΖ'. Ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Σπ. Λάμπρου δημοσιεύονται ἐν τῷ Αψ τεύχει τοῦ 12ου τόμου.

α) Περὶ ἀγαμάτων, στηλῶν καὶ θεαμάτων τῆς Κων]πόλεως. (ἀντίγραφον ἐν τῷ κώδικι Κουτλουμουσίου ὑπ' ἀριθ. 220. Εἶναι τὸ γνωστὸν ἔργον τὸ ἀποδιδόμενον εἰς Γεώργιον τὸν Κωδινόν).

β) Δοκίμια βιογραφίας τοῦ Γεωργίου Φραντζῆ. (Εἶναι μετάφρασις ἐκ τῆς πραγματείας (ρωσσικῆ) τοῦ Γαβριήλ Δεστούνη.

γ) Διήγησις περὶ τῶν Ἰβήρων (Γεωργιανῶν).

δ) Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων καὶ ἄλλα.

Ρώμη, Ὁρθοδοξία καὶ ἐκ νέου ἔνωσις. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον τὸ Ἀγγλικόν περιοδικὸν Christian East δημοσιεύει μελέτην τοῦ Ρώσου καθηγητοῦ κ. Γκλουμποκόσκι, τὴν ὁποίαν οὗτος ἀφιερῶ εἰς τὸν μακαρίτην καθηγητὴν Π. Κομνηνόν. Ἐξετάζει τὸ ἱστορικὸν τῆς διαστάσεως καὶ μάλιστα τῶν πρὸς ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀποπειρῶν καὶ τὸ χάσμα, τὸ

ὁποῖον εὗρυνεν ἡ γνωστὴ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ (1870). Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, λέγει ὁ συγγραφεὺς, διατηρεῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν κηρύττει τὴν ἀδελφικὴν ἀλληλεγγύην καὶ ἀπορρίπτει τὸ ἀποκλειστικὸν τῶν περὶ πρωτείων προνομίων.

Ἐπιθεώρησις (παρισινῆ) τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν ἐπιστημῶν. Φυλλάδιον 20 Ἀπριλ 1923. Ἀναγινώσκομεν μεταξὺ ἄλλων πραγματείαν τοῦ κ. Lucien Cerfaux περὶ τοῦ τίτλου «Κύριος καὶ τὰ βασιλικά ἀξιώματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (σ. 125-153), καὶ μελέτην τοῦ κ. R. Mulard περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς χάριτος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν (σ. 154-169).

Μελέτη (Etudes) Περιοδικὸν (ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις). Ἐν τῷ φυλλάδιῳ τῆς 20 Ἰουλίου 1923 δημοσιεύεται μελέτη τοῦ Antoine Eumieou περὶ ἀποπειρῶν πρὸς ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀδιακόπου διαιρέσεως τῶν προτεσταντῶν, περὶ τῶν τελευταίων σχέσεων τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθόδοξων καὶ περὶ τοῦ κυριωτέρου κατὰ τοὺς καθολικοὺς κωλύματος τῆς ἐνώσεως, τοῦ πρὸς τὸν παπισμὸν δηλ. μίσους ἡμῶν τε, τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν.

† ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ἡ ἔφημερίς τῆς Κολωνίας (Kölnische Zeitung) γράφει περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Κων]πόλει συγκληθέντος πανορθόδοξου Συνεδρίου. Ἐνδιατρίβει ἰδιαίτερος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου υἱοθετηθείσης μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου. Ἀναφέρει τὸν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου κ. Μιλάνκοβιτς γενομένην πρότασιν— δεκτὴν γενομένην— καθ' ἣν ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ σχεδιασθέντος πολιτικοῦ ἔτους καὶ τοῦ ἀστρονομικοῦ θὰ ἦναι τοιαύτη «ὥστε ἡ προκύπτουσα διαφορὰ ἐνὸς ἕως δύο δευτερολέπτων νὰ ἀποτελῇ μίαν ἡμέραν μόνις μετὰ 20 χιλιάδας ἔτων» καὶ τὰ δύο ἡμερολόγια, Γρηγοριανὸν καὶ Πανορθόδοξον θὰ συμβαδίζωσιν ἐπὶ 820 ἔτη καὶ μόνον μετὰ τὸ 2800 θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῇ πράξει ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ.

Περὶ τοῦ πανορθόδοξου Συνεδρίου γράφει διὰ μακρῶν εἰς ἀνταπόκρισιν ἐκ Βουκουρεστίου καὶ ἡ γερμανόφωνος ἔφημερίς τῆς Πράγας Prager Presse. Πολλὰ εὐρωπαϊκὰ ἔφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἰδίως ἰταλικά ἀσχολοῦνται κατ' αὐτὰς μετὰ τοὺς Ἀγ. Τόπους

τοὺς ὁποίους κατέκλυσε πλῆθος μεταναστῶν Ἰουδαίων. Ἡ ἔφημερίς «Journal de Genève» τῆς Γενεύης καθὼς καὶ ἡ «Gazette de Lausanne» γράφει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1923 ἄνω τῶν 800 Ἑβραίων κατὰ μῆνα μεταναστεύουσιν εἰς Παλαιστίνην ἐκτὸς τῶν προκαλουμένων ἀθρόων μεταναστεύσεων Ὁμιλοῦσι δὲ πολλὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα καὶ περὶ καταπιέσεως τῶν χριστιανῶν γινομένης ἐκ μέρους τῶν Σιωνιστῶν.

Ὁ «Evening Post» τῆς Νέας Ὑόρκης ἀναφέρει— παραλαμβάνων ἐκ τοῦ «Morning Post» τοῦ Λονδίνου— τὴν ἀγωγὴν τὴν ὁποίαν ἤγειρε κατὰ τοῦ Πατριάρχου Μελετίου ἐπὶ δυσφημίσει ὁ προκαλέσας τὴν κατὰ τοῦ Πατριάρχου γνωστὴν διαδήλωσιν καθ' ἣν ἀπῆται οὗτος τὴν παραίτησιν τοῦ ἀρχιεποῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Οἱ «Times» τοῦ Λονδίνου περιγράφουν διὰ μακρῶν τὴν εἰς Ἅγιον Ὅρος μετάβασιν τοῦ Πατριάρχου τὴν ἐν τῇ Δάφνῃ καὶ τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων, κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, γενομένην ὑποδοχὴν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀναφέρουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, τοῦ ἐρημίτου τοῦ Μυλοποτάμου.

Ὁ «Manchester Guardian» ἀναλύει τὸ ἔγγραψον τῶν δύο Σωμάτων τὸ διαλαμβάνον περὶ τῆς νέας ἀποστολῆς τοῦ Πατριαρχείου μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης καὶ θεωρεῖ τοῦτο ὡς πρῶτον βῆμα πρὸς ἀνασύνδεσιν τῶν μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως δεσμῶν τοῦ Πατριαρχείου.

† ὁ Σ. Γ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Ε. ὁ πρόεδρος τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Τουρκίας Γαζή Μουσταφᾶ Κεμάλ πασᾶς ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σεβ. Προεδρεύοντα τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτην Καισαρείας τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον τηλεγράφημα εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς εἰρήνης ἀποσταλὲν τῆς Α. Ἐξοχότητος καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς Ἐ. Ἀλληθείας καταχωρηθὲν τηλεγράφημα τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου.

Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο τῆς Α. Ἐξοχότητος θεωροῦμεν ὡς αἰσίαν ἀπαρχὴν τῆς ἀνασυνδέσεως τῶν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως σχέσεων τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου.

Σμύρνη 31 Ἰουλίου 1923

Τῷ Μητροπολίτῃ Καισαρείας κ. Νικολάῳ προέδρῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Ρωμαϊκοῦ Πατριαρχείου,

Εὐχαριστήθην διὰ τὰ αἰσθήματα, ἅτινα εὐπρεστάθηντὲν ἀ ἐκδηλώθητε ἐξ ὀνόματος τῆς κοινότητος. Εὐχαριστῶ τιν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα.

Γαζή Μουσταφᾶ Κεμάλ

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφασίζει: α' ὅπως ἐν τῷ μέλλοντι Ἱ. Θεολογικῆ Σχολῆς λειτουργήσῃ ὑπὸ τὸν τύπον τῶν ἑπτὰ τάξεων, ἔχουσα τέσσαρας γυμνασιακὰς καὶ τρεῖς καθαρῶς θεολογικὰς τάξεις.

β' ὅπως διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος προσληφθῶσι περὶ τοὺς τριάκοντα μαθηταὶ διὰ δύο τάξεις Α' καὶ Β'. Γυμνασίου, ἀνὰ δέκα πέντε εἰς ἑκατέραν, ἡλικίας μέχρι δέκα ἐπτὰ ἐτῶν, ἐξ ἀποφοίτων Ζ' Ἀστικῆς ἢ Γ' Ἑλληνικοῦ Σχολείου. καὶ

γ' ὅπως οἱ μαθηταὶ ἔχωσι τὴν κομην κεκαρμένην, φέρωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σκοῦφον μικρὸν, στολὴν δὲ λαϊκὴν ὁμοίμορφον διακριτικὴν.

—Κατηργήθη ὁ θεσμὸς τῆς ἐν Ἀθήναις Πατριαρχικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἐκηρύχθη κατὰ συνέπειαν λήξασα ἡ ἀνατεθειμένη τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἐφέσου κ. Χρυσοστόμῳ ἐντολή, ἐνεκρίθη δὲ ὅπως ἐκφρασθῶσιν αὐτῷ τούτῳ ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν δόκιμον καὶ τελεσφόρον ἐπιτέλεσιν τῶν σχετικῶν καθηκόντων.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μετ' εὐχαριστήσεως ἔλαβε γνῶσιν γράμματος τοῦ Μακ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Δυρραχίου κ. Ἰάκωβον ἐκφράζοντος ἐξ ἀποφάσεως τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου θεομᾶς εὐχαριστίας, διότι ἐν τῇ ἀντιπροσωπεύσει τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῷ Πανορθοδόξῳ Συνεδρίῳ σπουδαιοτάτην παρέσχε συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

—Ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς διαμετακομίσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κ. Haas, δι' οὗ ἀνακοινούμενος ὅτι τὴν 29 ὀδεύοντος μηνὸς Αὐγούστου συγκαλεῖται ἐν Γενεύῃ Συνέλευσις, ἣτις θὰ

ἔξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου προκαταρκτικῶς ὑπὸ καθαρῶς τεχνικὴν ἄποψιν, ἔρωτᾷ ἔάν τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον θὰ ἐπεθύμει νὰ στείλῃ ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ παρὰ τῆ ἐν λόγῳ Συνελεύσει. Ἐνεκρίθη ὅπως τὸ Πατριαρχεῖον ἀντιπροσωπευθῆ εἰς τὴν Συνέλευσιν καταλλήλως.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν αἴτησιν τοῦ Ἱ. Τσιριγώτου, ὅστις ἀποτείνεται πρὸς αὐτὴν καὶ μετὰ ψυχικῆς ὀδύνης καὶ συντριβῆς καρδίας τὸ κατὰ τὴν ἴην Ἰουνίου διαπραχθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀμάρτημα ὁμολογῶν, ἐπικαλεῖται τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὸ ἔλεος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, μετὰ δακρύων ζητῶν ὅπως συγχωρηθῆ καὶ γένηται δεκτὸς εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς ὡς τέκνον πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον, πεισθεῖσα, ὅτι ἡ μεταμέλεια αὐτοῦ καὶ ἡ συντριβὴ εἶναι εἰλικρινῆς, ὡς τοῦτο φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἀπέσχε πάσης περαιτέρω ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐκ τῆς δηλώσεως αὐτοῦ ὅτι παραιτεῖται τῆς Ἐφορευτικῆς αὐτοῦ ἐν Γαλατῷ ἰδιότητος, ἦρε ἀπὸ τοῦ Ἱ. Τσιριγώτου τὴν ποινὴν τοῦ ἀφορισμοῦ, καὶ ἀπῆλλαξεν αὐτὸν ὀλοτελῶς τοῦ ἀπ' αὐτῆς δεσμοῦ, ἐνέκρινε νὰ ἐκδοθῆ Συγχωρητήριον γράμμα ὅπερ τὴν αὔριον Κυριακὴν θέλει ἀναγνωσθῆ εἰς τοὺς ἐν Γαλατῷ ἱερ. Ναοὺς. Ἀποφάσει δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προσῆλθεν οὗτος εἶτα κατ' ἰδίαν παρὰ τῷ Σεβ. Ἀγίῳ Προεδρεύοντι ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ, καὶ ἀνεγνώσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ νενομισμένη συγχωρητικὴ εὐχή.

Π. Κ. ΕΚΚΛ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην συνῆλθεν τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ Ἀρχιερατῆ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην, καθ' ἣν ἐξ ὀνόματος τῶν μελῶν αὐτῆς προσεφώνησε τὸν προεδρεύοντα ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Σκοπέλου κ. Γεννάδιος, τακτικὸν τῆς Ἐπιτροπῆς μέλος διωρίσθη ὁ Ἀρχιδιακονεὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Καλλίνικος, Γραμματεὺς δὲ ὁ Πατριαρχικὸς διάκονος καὶ γραμματεὺς τῆς Διευθυνούσης τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν Ἐπιτροπῆς κ. Γερμανὸς Γαροφαλίδης.

Ἐνεκρίθη δὲ ὅπως ἐπανέλθῃ ἐν ἐσχέσει ὁ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Γερμανοῦ τοῦ Ε' συνταχθεὶς Κανονισμὸς. Συνωδᾷ τῷ Κανονισμῷ τούτῳ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπάγονται οὐ μόνον οἱ κληρικοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, προϊστάμενοι, ἐφημέριοι καὶ διάκονοι ἀλλὰ καὶ οἱ ἱεροψάλται καὶ νεωκόροι τῆς αὐτῆς περιφερείας συνέλθῃ δὲ ἐκτάκτως εἰς συνεδρίαν τὴν Δευτέραν ὅπως μελετήσῃ ἀποκλειστικῶς τὸ οἰκονομικὸν μέρος τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου.

ΤΕΛΕΤΑΙ καὶ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ὁ Προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητρολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱ. Εὐαγγελίου ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ὁ Κατηχητὴς καὶ Μέγας ἱεροκήρυξ τοῦ Οἴκουμ. θρόνου Αἰδεσιμ. Στέφανος Ἀθανασιάδης.

— Τὸν ἐορτάσαντα τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κ. Ἡλίαν Ἡλιάσκου ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπεσκέφθη ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Γερμανὸς Ἀρχιερατῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Ὁ Προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητρολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος τηλεγραφικῶς διεβίβασε τὰ συλλυπητήρια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος Λ. Ζαρίφη.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς μελέτην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ ζητήματος προσεκάλεσεν ὁ Μακ. Μητροπολίτης τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν (29) εἰς τὴν Μητρόπολιν τινὰς τῶν κορυφαίων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι μουσικῶν καὶ ἀπεφάσισε τὸν καταρτισμὸν εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις μέλλει νὰ προβῆ εἰς σχετικὴν ἐργασίαν. Βάσις καὶ ἀφειρητρία τῆς ἐργασίας ταύτης ἔσται ἡ ἀποκατάστασις καὶ κωδικοποίησις τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν ὡς ἄριστα σκόπιμον χρησιμοποίησιν τῶν ἀνὰ τὸ Κράτος μονῶν ὑπὲρ τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, καθιστῶσα αὐτὰς χρησίμους καὶ συγχρονίζουσα πρὸς τὰς τοῦ παρόντος συνθήκας. Οὕτως ἐν ταῖς γυναικείαις μοναῖς πάσαις ἐγκατέστησεν ὄρφανὰ πολέμου, διανεμηθέντα μεταξὺ τῶν καλογραιῶν, αἵτινες ὡς μητέρες ἀνατρέφουσι καὶ περιθάλπουσιν αὐτὰ, ἐκπαιδευόμενα συγχρόνως ἐν ταῖς αὐταῖς μοναῖς συσταθείσαις ἐπαγγελματικαῖς σχολαῖς.

Ἐξ ἄλλου σπουδαιότατον βῆμα ἐγένετο πρὸς κοινωφελῆ χρησιμοποίησιν καὶ τῶν ἀνδρῶν μονῶν. Οὕτως ἐν τῇ παρὰ τὸ Βουκουρέστιον μονῇ τῆς Τσερνίκας καὶ τῇ παρὰ τὸ Ἰάσιον τοῦ Νεάμτς ἡ Ἐκκλησία συνέστησεν Ἐκκλησιαστικὰ Τυπογραφεῖα, ἐν οἷς, πλὴν τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, θὰ ἐκτελῶνται παντὸς εἴδους τυπογραφικαὶ ἐργασίαι.

Ἀλλὰ παρὰ τοῖς δυσὶ τούτοις τυπογραφείαις ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἀπεφάσισε νὰ

συστήση «Σχολὰς Γραφικῶν Τεχνῶν» κατὰ τὸ πρότυπον τῶν τελειοτέρων τῆς Εὐρώπης.

Ἐν αὐταῖς θὰ ἐκπαιδεύωνται ὄρφανὰ πολέμου, διακινύοντα τριετὴ ἐκπαιδευτικὸν κύκλον, οὗ τὸ Πρόγραμμα περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα μαθήματα: Ρουμ. γλῶσσαν, Κοινωνίαν καὶ Οἰκογένειαν, Γεωγραφίαν, Ἱστορίαν, Ὑγιεινὴν, Φιλολογίαν, Γαλλικὴν γλῶσσαν, Ἀριθμητικὴν, Γεωμετρίαν, Γενικὴν Τεχνολογίαν, Βιομηχανικὴν Ἰχνογραφίαν, Φυσικὰς Ἐπιστήμας, Καλὰς Τέχνας, Λογιστικὴν Ἀλληλογραφίαν, Ἰχνογραφίαν, Εἰδικὴν Τεχνολογίαν, Χαρτολογίαν, Τυπογραφικὴν, Βιβλιοδετικὴν, Λιθογραφικὴν καὶ Νομοθεσίαν. Ἐκαστον τῶν μαθημάτων τούτων ἀναλυτικῶς εἶνε ἄξιον πολλῆς προσοχῆς.

(Ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Εἰς τὴν Internationale Kirchliche Zeitschrift τῆς Βέρνης ἀναγινώσκομεν γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας γράμματος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων σχετικοῦ πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΣΙΑΣ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Βιβόργου τῆς Φιλλανδίας ἡ δὴ ἡσυχία τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν περὶ καθαιρέσεως αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς τελευταίας Ρωσσοικῆς Συνόδου ἐπέτεινε τὸ σχίσμα μετὰ τοῦ Ρωσσοικοῦ κλήρου. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ Διοικήσει ἠγγέρθη ἐκ νέου τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως Παρρωσσοικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνόδου μεθ' ὑποχρεωτικῆς συμμετοχῆς ἐν αὐτῷ δύο Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ τέως πολέμιος τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος Μητροπολίτης Σιβηρίας Πέτρος ἀπεχωρίσθη ἐκ τῆς ὁμάδος τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίου, ἡτις ἐπέμενεν νὰ ἀπομακρυνθῇ ὁ Πατριάρχης ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ἀποτελεῖ νῦν τὸν κύριον παράγοντα τῆς Συγκλήσεως τῆς Συνόδου.

Κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ ὁ Μητροπολίτης Ἀντωνῖνος ἐν τῷ ζητήματι τῆς καθαιρέσεως τοῦ Πατριάρχου ἐκινεῖτο ἐξ ἰσχυρᾶς ἀντιπαθείας πρὸς αὐτὸν διὰ λόγους προσωπικοῦς διότι ὅτε κατὰ τὸ 1905 ὁ Ἀντωνῖνος ἦτο ἐπίσκοπος Λυκέρνης τῆς ἐπαρχίας Πετροπόλεως ἀποφάσει τῆς Ρωσσοικῆς Συνόδου, ἐν τῇ ὁποίᾳ παρεκάθητο ὁ Τύχων ὡς Ἀρχιεπίσκοπος ἐπαύθη τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ ἐξωρίσθη εἰς μονὴν τινα διότι εἶχεν ὑπογράψει ἐγκύκλιον πρὸς τὸν κλῆρον Πετροπόλεως ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Διαγ-

γέλματος τῆς 17 Ὀκτωβρίου προετίετο κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀυτοκράτορος νὰ μὴ ὀνομάζηται οὗτος «Ἀυτοκρατέστατος».

Τὰ ἄρθρα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἐν τῷ Τύπῳ τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Τὸ εἰς τὸ 26ον φύλλον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας δημοσιευθὲν ἄρθρον «Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐν Τουρκίᾳ» κατεχωρήθη οὐ μόνον εἰς τὸν Τύπον τῆς Κων]πόλεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἀθηναϊκὸν Τύπον. Ὀλόκληρον τὸ ἄρθρον καταχωρεῖ ἡ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενη ἡμερησία ἔφημερίς «Ἐλεύθερον Βῆμα».

Νεκρολογία. — Αἰφνιδίως ἀπέθανεν εἰς Παρισίους ὁ διάσημος καθολικὸς κοινωνιολόγος Παῦλος Μπουρώ. Καθηγητὴς εἰς τὸ καθολικὸν Κολλέγιον τῶν Παρισίων ἠσχολήθη σοβαρῶς μετὰ τὰ κοινωνιολογικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα. Εἰς τὸ ὀγκῶδες σύγγραμμά του «ἡ ἠθικὴ κρίσις τῶν νέων χρόνων» περιγράφει τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ὁμίλων τῆς συγχρόνου Γαλλίας καὶ ἐκθέτει μετὰ σοβαρᾶς κριτικῆς ἐργασίας τὰ διάφορα ἠθικὰ συστήματα (ἀλληλεγγύης, ἐξελίξεως κλπ.) διὰ τῶν ὁποίων οἱ σημερινοὶ κοινωνιολόγοι καὶ ἠθικολόγοι τῆς ἀθέου σχολῆς ἐπιζητοῦσι νὰ ἀντικαταστήσωσι τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν. Τὸ σύγγραμμά ἐκεῖνο ἐτίμησε δι' ἑνὸς προλόγου ὁ γνωστὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων Alfred Croiset.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Π. Μπουρώ ἐξέδωκε πολυσέλιδον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰσαγωγή εἰς τὴν Μελέτην τῆς Κοινωνιολογίας. Ἡ ἐπιστήμη τῶν Ἡθῶν». Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Durkheim κοινωνιολόγον τοῦ ἱστορικοῦ ἢ οἰκονομολογικοῦ ὕλισμοῦ ὁ Μπουρώ εἰς τὸ τελευταῖον του τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ὀνομάσθη διαθήκη του, θέτει ἀρχὰς ἠθικὰς ὡς βάσεις εἰς τὴν κοινωνιολογίαν περιορίζων αὐτὴν εἰς τὰ κοινωνικὰ facta καὶ μὴ ἐπιτρέπων εἰς αὐτὴν νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰ ξένα πρὸς αὐτὴν πεδία τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θρησκείας. Μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Μπουρώ ἀναγινώσκει τις εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομ. 5 Ἰουλίου φυλλάδιον τοῦ Παρισιοῦ Περιοδικοῦ «Etudes».

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ὡς ἄνω συγγραμμάτων ἦτο πιστὸς καὶ εἰλικρινὴς χριστιανός.

† ὁ Σ. Γ.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

PHANAR

Constantinople.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΝΕΑ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Καὶ ἄλλοτε ἠσχολήθημεν διὰ μακρῶν περὶ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως(1). Ἐγράφομεν [δὲ] μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς· «ἡ κατάστασις αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ρωσσίᾳ πιθανὸν ἀργότερον νὰ χειροτερεύσῃ τοῦλάχιστον ἐπὶ τι διάστημα». Ἡ περαιτέρω δὲ ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων ἐδικαίωσε τὰς προβλέψεις μας. Ἡ νέα στάσις τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος ἀπέναντι τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐλευθερίαν. Τῆς ἐλευθερίας ταύτης ἐπωφελοῦμενος ὁ Πατριάρχης Τύχων διεξάγει συστηματικὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς λεγομένης Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως καὶ δὴ ἐναντίον τῆς ζώσης Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης δημοσίᾳ ἀποκαλεῖ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς Α. Ε. Διοικήσεως, κληρικούς τε καὶ λαϊκοὺς, αἰρετικούς, οἱ δὲ ἀντίπαλοι τοῦ Τύχωνος θεωροῦσιν αὐτὸν καθηρημένον, ἀπλοῦν, λαϊκὸν Βασίλειον Βελαδίν. Ἡ Κυβέρνησις καθὼς καὶ ὁ τύπος ἀπαθῶς παρακολου-

θοῦσι τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἔριδον. Σκοπὸς τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως τυγχάνει, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν, ἡ ἐκρίζωσις ὅλων τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ πρὸ παντὸς ἡ καταπολέμησις ὅλων τῶν ὀπαδῶν τοῦ τσαρικοῦ πολιτεύματος κληρικῶν. Πᾶσαν δὲ ἐνέργειαν τείνουσαν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως εἰς ἐξασθένησιν τῆς θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὑποθάλλει. Οὐδεμίᾳ ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι τὰ Σόβιετ ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς διαμάχης τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν μερίδων ἀναμένουσι τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γραφικὸν «πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται». Θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ προσδοκία αὕτη τῶν Σόβιετ; Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ μερίς τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος θὰ ἐνιοχυθῇ περισσότερον διὰ τῆς εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς προσελεύσεως πολλῶν ὀπαδῶν τῆς ζώσης Ἐκκλησίας. Πολλοὶ Ρῶσσοι θὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν μερίδα ἐκείνην τῶν ἄκρων μετορρυθμιστικῶν τάσεων—ἔχουσαν καὶ πρεσβυτεριανὰ φρονήματα—καὶ θὰ ζητήσωσι τὴν εὐλογίαν τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος. Κατὰ το-

(1) Ἐκκλ. Ἀλήθεια φυλ. 19, 26 Μαΐου 1923.

σοῦτον δὲ μᾶλλον θὰ συμβῆ τὸ τοιοῦτο καθ' ὅσον ὁ Πατριάρχης Τύχων ἀνεγνωρίσθη ὡς Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας ὑφ' ὅλων τῶν ἐν Ἀνατολῇ Πατριαρχῶν. Ἡ ἀναγνωρίσις αὕτη θὰ ἐπιδράσῃ πολὺ ἐν τῷ ζητήματι τῆς θρησκευτικῆς κατισχύσεως τῶν Τυχωνικῶν. Ὁ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Βατοπεδινὸς ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ σταλείσῃ εἰς τὰ πατριαρχεῖα καὶ φερούσῃ ἡμερ. 7 Ἰουλίου ἐ. ἔ. λέγει «θὰ δεῖσθαι ἐπὶ τέλους νὰ ἀκουσθῆ αὐθεντικὴ ἡ φωνὴ τῶν ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ τεθῆ ἐν τέραμα πρυθητὸν εἰς τὴν χειμαζομένην Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν σπαρασσομένην ἀπὸ τὰς ἐσωτερικὰς ταύτας θρησκευτικὰς διχονοίας».

Καὶ κατὰ τὸ 1666 ἡ διὰ τοῦ τότε πατριάρχου Νίκωνος δημιουργηθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ἐπανάστασις ἐν Ρωσίᾳ προῦκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν τῆς Ἀνα-

τολῆς. Ἡ ἐπέμβασις ἐκείνη ἐγένετο «προσκήσει τοῦ κραταιοῦ βασιλέως καὶ μεγάλου Κνέζη Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς Αὐτοκράτορος» (2) σήμερον δὲ θὰ γίνῃ προσκήσει τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν μερίδων καθότι παρ' ἀμφοτέροις διασώζεται ὁ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν ἰδίᾳ Πατριαρχεῖον μέγας σεβασμὸς. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ὀριστικὴ λύσις τοῦ ἐκκλησι. ρωσικοῦ ζητήματος ἐξαρτᾶται ἐν μέρει καὶ ἐκ τῆς ὀριστικῆς μορφῆς ἣν θὰ λάβῃ ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῶν Τσάρων κράτει ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις· ἐν τούτοις ἡ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν ἐπέμβασις γινομένη κατόπιν προσκήσεως καὶ τῶν δύο μερίδων θὰ σώσῃ τὴν Ρωσίαν ἐξ ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ κατακλυσμοῦ.

† ὁ Σ. Γ.

2) Πατριαρχικὰ ἔγγραφα Κ. Δελικάνη τόμ. Γ'. σελίς 121.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

Δ'.

Παναγιώτατε Πατριάρχα

Σεβαστὰ μέλη τῆς Ἀγ. καὶ Ἱ. Συνόδου

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ἐξ' ὀνόματος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Δημοκρατίας τῆς Φιλλανδίας τὰς προσρήσεις αὐτῆς καὶ τὰ βαθύτατα σέβη.

Δὲν εἶνε τι οὐσιῶδες ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω νὰ προσθέσω εἰς ὅ,τι εἶπεν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας M. Solntsev.

Ἐπειδὴ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δὲν ἀποτελεῖ κίνδυνον ἔθνικόν καὶ πολιτικόν, οἷτινες εἶναι ἀναπόφευκτοὶ ἀπὸ μίαν ἐξάρτησιν ἀπὸ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, δύναμαι ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς μου ἐπικυρώσεως νὰ διακηρύξω τὴν συναίνεσιν τῆς Κυβερνήσεώς μου εἰς τὰ ἐξῆς:

— Εἰς τὸ νὰ δηλώμεν τὸν διορισμὸν καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας πρὸς τὸν Οἶκ. Πατριάρχην διὰ νὰ δεχθῆ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἱμ. Παναγιότητος.

— Εἰς τὸ ὅτι ὁ Επίσκοπος, τὸν ὁποῖον τυχὸν θὰ καταδικάσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον δύναται νὰ κάμῃ ἔφεσιν εἰς τὸν Οἶκ. Πατριάρχην ἐξ ἄλλου ὅτι ἐὰν συμβῆ νὰ καταδικασθῆ ἐπίσκοπος τις ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης εἰς ποινὴν τινα ἢ νὰ τεθῆ ἐν διαθεσιμότητι, φυσικῶς δὲν δύναται νὰ ἀναφερθῆ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον.

— Εἰς τὸ νὰ μνημονεύηται ὁ Πατριάρχης εἰς τὰς εὐχὰς κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν.

— Εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ τὸ μύρον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν ἐξάντηλσιν τοῦ ἐν Φιλλανδίᾳ ὑπάρχοντος.

Πάντα ταῦτα ἐν τούτοις ἀποδεχόμεθα ὑπό τινα ὄρον, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς εἰς ἐπίσκοπον χειροτονίας τοῦ πρεσβυτέρου Ἀδῶ, ἧτις εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία δι' εὐτυχῆ ἀνάπτυξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας.

Πρὶν τελειώσω, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσω εὐλακρινῆ εὐγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποδοχὴν, ἧς ἐτύχομεν ἐκ μέρους τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ε΄.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΤΟ ΔΙΑΡΚΕΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Ἡ δρασίς τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀμερικῇ εἶναι ποικίλη. Εἰς ἄλλο τεῦχος τῆς Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας ἀνεπτύξαμεν τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν μεγάλην συμβολὴν αὐτῶν ἐν τῇ λύσει τῶν διαφορῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. Παρ' ὅλον δὲ τὸν χωρισμὸν Ἐκ-

κλησίας καὶ Κράτους ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ ἡ ἔμμεσος ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐπίδρασις τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖ δὲν εἶναι μικρά. Εἶναι πασίγνωστον πόσον ἡ Ἐκκλησία συνετέλεσεν ἐν Ἀμερικῇ εἰς τὸ νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τοῦ Κογκρέσου ὁ ἀπαγορευτικὸς τῶν οἰνοπνευματωδῶν

ποτῶν νόμος. Μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον ἐργάζεται τὸ ἐν Ἀμερικῇ ὁμοσπονδιακὸν συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς χώρας ἐκείνης εἰς τὸ Νέον Δικαστήριον τῆς Διεθνούς Δικαιοσύνης.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸ Νέον Διαρκὲς Δικαστήριον τῆς Διεθνούς Δικαιοσύνης μετὰ τοῦ ἀρχαίου διαρκούς Διαιτητικοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης. Τὸ τελευταῖον ὅπερ ἰδρύθη τῷ 1899, δὲν εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι δικαστήριον, ἀλλὰ συνέδριον ἐνόρκων ἐξ 135 προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύνανται τὰ ἔθνη νὰ ἐκλέξωσι δικαστὰς διὰ τὰ ὑπὸ διαιτησίαν ζητήματα. Δὲν εἶναι διαρκῶς συνεδριάζον δικαστήριον ἐκ διαρκῶν δικαστῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ παρασκευάσῃ διεθνῆ νόμον.

Κατὰ τὸ 1907 ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Elihu Root συνέστησεν εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἀντιπροσωπείαν νὰ κατορθώσῃ ὅπως τὸ ἐν Χάγῃ Δικαστήριον γίνῃ Διαρκὲς Δικαστήριον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ δικαστῶν νομομαθῶν, ἀμειβομένων ἐπαρκῶς, μὴ ἔχόντων ἄλλην ἀσχολίαν, καὶ οἵτινες θὰ ἀφιέρουν ὅλον τὸν χρόνον αὐτῶν εἰς τὰς δίκας καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν διεθνῶν περιπτώσεων διὰ νομικῶν μεθόδων καὶ ὑπὸ ἔννοιαν νομικῆς εὐθύνης. Βραδύτερον ὁ γερουσιαστὴς Κινδξ εἰσηγήθη παρόμοιον σχέδιον καὶ προσεπάθησε ὅπως γίνῃ τοῦτο ἀποδεκτὸν, ἀλλ' ἡ ἔκρηξις τοῦ μεγάλου πολέμου κατὰ τὸ 1914 προκάλεσε τὴν ἀναβολὴν αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου τὸ συμβόλαιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κατεχώρησεν ἐν τῷ 14 ἄρθρῳ αὐτοῦ ὅτι «Τὸ συμβούλιον θὰ καταστρώσῃ καὶ θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἔγκρισιν τῶν μελῶν τῆς Κοινωνίας σχέδια διὰ τὴν ἰδρύσιν Διαρκούς Δικαστηρίου Διεθνούς Δικαιοσύνης.

Τὸ Συμβούλιον ἐζήτησεν ἀμέσως ἀριθμὸν τινα ἐξεχόντων νομομαθῶν καὶ ὁ Elihu Root ὑπέβαλε νέον σχέδιον. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1920 ἡ πρότασις του ἐνεκρίθη ὁμοθυμῶς, μετὰ τινων τροποποιήσεων, ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων 48 Κρατῶν παρεδρευόντων ἐν τῇ συνελεύσει. Κατεστρώθη ἰδιαιτέρα ἀνεξάρτητος συνθήκη, ὅπως διάφορος τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ 46 Κρατῶν, ἐξ ὧν τὰ 35 ἐπεκύρωσαν ὀριστικῶς αὐτήν.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Τὸ Δικαστήριον ἀπαρτίζεται ἐξ 11 τακτικῶν καὶ ἐκ 4 ἀπεσταλμένων δικαστῶν. Οὗτοι ἐκλέγονται διὰ μίαν περίοδον 9 ἐτῶν ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῆς συνελεύσεως τῆς Κοινωνίας καὶ τοῦ Συμβουλίου καὶ δέον ἀποκλειστικῶς καὶ συνεχῶς νὰ ἐργάζονται διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Ὁφείλει νὰ γίνῃται μία τοῦλάχιστον συνεδρία κατ' ἔτος, ἀρχομένης τῆς περιόδου ἀπὸ τῆς 15 Ἰουνίου. Μέχρι σήμερον τὸ Δικαστήριον ἐξέδωκε τρεῖς γνώμας, κομμουνίζουσας φιλονεικίας ἀφορώσας τὰς ἐνεργείας τῆς ἐργατικῆς ὀργανώσεως τῆς Κοινωνίας· ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις ἐνδιεφέρετο ζωτικῶς ἡ ὀργανωμένη ἐργασία ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ. Κατὰ Φεβρουάριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ἐπὶ φιλονεικίας μεταξὺ Γαλλίας καὶ Μ Βρετανίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ἐθνικότητος νόμων ἐν Τύνιδι καὶ Μαρρόκῳ. Τέσσαρες ἔτι σπουδαῖαι περιπτώσεις εὐρίσκονται σήμερον ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου διὰ τὴν προσεχῆ αὐτοῦ συνεδρίαν.

* * *

Αἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίαι πρὸς διάδοσιν τοῦθεσμοῦ τούτου παρὰ τῷ Ἀμερικανικῷ λαῷ καὶ μετατροπὴν αὐτοῦ εἰς προσφιλεῖς ἰδανικὸν τοῦ μεγάλου Δημοκρατικοῦ ἐκείνου ἔθνους προτείνουσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἐν ταῖς θείαις ἀκολουθίαις οἱ ἱερεῖς νὰ δέωνται καὶ νὰ κηρύσσουν ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ὅρκου «ὁ νόμος ὑπὲρ τὴν βίαν» καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκθύμου προθυμίας τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους ὅπως συμμετάσχῃ ἐν τῇ διεκπεραιώσει τοῦ ἔργου.

2) Τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια, τὰ ἐμπορικὰ σωματεῖα, αἱ γεωργικαὶ καὶ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις τῆς Ἀμερικῆς νὰ διοργανώσιν ἀνοικτὰς ἀγορὰς ἢ ἄλλας συναθροίσεις πρὸς συζητήσιν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες δέον νὰ ἐξασφαλισθῶσι διὰ τοῦ Δικαστηρίου καὶ τῆς εὐθύνης τῆς Ἀμερικῆς ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτοῦ.

3) Ἐκαστον ἄτομον ἄς πράξῃ ὅ,τι δύναται πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἀπαραιτήτου διανοητικῆς ἀντιλήψεως. Ἄς γράψῃ εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἄς συζητήσῃ τὸ ζήτημα μετὰ φίλων καὶ ἄς δημοσιεύσῃ τὸ πόρισμα τῶν συζητήσεων.

4) Γράψατε πρὸς τὸν Πρόεδρον Χάρδιγκ βεβαιοῦντες αὐτὸν περὶ τῆς πλήρους ὑποστηρίξεώς σας.

5) Γράψατε πρὸς τοὺς Γερουσιαστὰς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐκφράζοντες τὴν μεγάλην σας ἐπιθυμίαν ὅπως ἡ Γερουσία ἐγκρίνη τάχιστα τὴν σύστασιν τοῦ Προέδρου.

* * *

Ὡς διεθνῆ ἰδανικὰ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τὸ ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον τῶν ἐκκλησιῶν κηρύσσει τὰ ἑξῆς:

1) Πιστεύομεν ὅτι τὰ ἔθνη ὑπόκεινται, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν ἀτόμων, εἰς τοὺς ἀναλλοιώτους ἠθικοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ.

2) Πιστεύομεν ὅτι τὰ ἔθνη θὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν ἀληθῆ εὐημερίαν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν τιμὴν μόνον διὰ τῆς δικαίας διαχειρίσεως καὶ διὰ τῆς ἀναδιωτελοῦς ἐργασίας.

3) Πιστεύομεν ὅτι τὰ χριστιανικὰ ἔθνη ἔχουσιν ἰδιαιτέρας διεθνεῖς ὑποχρεώσεις.

4) Πιστεύομεν ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς συναδελφώσεως δύναται ν' ἀπομακρύνῃ πάντα ἄδικον φραγμὸν, ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐν τῇ πίστει καὶ ἐν τῇ φυλῇ.

5) Πιστεύομεν ὅτι ὁ χριστιανικὸς πατριωτισμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ἐξάσκησιν καλῆς θελήσεως μεταξὺ τῶν ἔθνων.

6) Πιστεύομεν ὅτι αἱ διεθνεῖς ἀστυνομίαι θὰ ἐξασφαλίσωσιν ἴσην δικαιοσύνην εἰς ὅλας τὰς φυλάς.

7) Πιστεύομεν ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη θὰ συνεργάζονται διαρκῶς ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως.

8) Πιστεύομεν εἰς διεθνῆ νόμον καὶ εἰς τὴν παγκόσμιον λειτουργίαν τῶν διεθνῶν δικαστηρίων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν διαιτητικῶν σωματείων.

9) Πιστεύομεν εἰς τὴν μεγάλην ἐλάττωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν ὑπὸ ὅλων τῶν ἔθνων.

10) Πιστεύομεν εἰς κόσμον ἄνευ πολέμου καὶ ἀφιερούμεθα εἰς τὴν ἐπίτευξιν αὐτοῦ.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ἡ Gazette de Lausanne εἰς ἄρθρον ἰδιαίτερον ὑπὸ τὸν τίτλον ἢ «Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία» ἐκθέτει λεπτομερῶς τὰς σκηνὰς τῆς 1 Ἰουνίου ἐπισυνάλπτουσα ἐν μεταφράσει καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς σκηνὰς ἐκεῖνας ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου.

Ὁ Χρόνος τῶν Παρισίων ἀναφέρει περὶ τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Γαζῆ Μ. Κεμάλ καὶ περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Συνόδου διορισθείσης ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς πρὸς μετάβασιν παρὰ τῇ Α. Ε. τῷ Νομάρχῃ. Περὶ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης γράφει καὶ ἡ ἐφημερὶς τῆς Ζυρίχης Neue Zürcher Zeitung.

Ὁ Manchester Guardian ἀναγράφει τὴν δοξολογίαν ἢ ὁποῖα ἐψάλη εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς εἰρήνης καὶ ἀναφέρει καὶ τὰς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ γενομένας πρὸς τὰς ἐπισήμους Ἀρχὰς ἐπισκέψεις τοῦ προεδρεύοντος τῆς Ἱ. Συνόδου.

Οἱ Λονδίνεοι Καιροὶ (28 Ἰουλίου) δημοσιεύουσιν ἐνυπόγραφον ἔγγραφο τοῦ Ἀντωνίου Μπέρτραμ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ἀραβοφώνων ὀρθοδόξων ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἐκ τοῦ ἔγγραφου τούτου καταφαίνεται ἡ μεταξὺ Πατριάρχου Δαμιανοῦ καὶ τῶν ἀρχιερατικῶν μελῶν τῆς Συνόδου ἔρις. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τὸν Πατριάρχην ζητοῦσι τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν νέου ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος. Διὰ τοῦ Κανονισμοῦ τούτου περιορίζονται τὰ δικαιώματα τοῦ Πατριάρχου. Ὁ Μακ. Δαμιανὸς ἀντέταξε νετὸ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν Ἀραβοφώνων.

Εἰς φιλολογικὴν ἐκδοσιν τοῦ Λονδ. Χρόνου (26 Ἰουλίου) ἀναγινώσκομεν περίληψιν περὶ Παλαιστίνης μελέτης τοῦ Philip Graves ὁ ὁποῖος ἀποκαλεῖ τὴν χώραν ταύτην χώραν τῶν τριῶν πίστεων (Land of three Faiths). Ἐννοεῖ τὴν χρι-

στιανικὴν, ἰουδαϊκὴν καὶ μουσουλμανικὴν θρησκείαν. Ἀναπτύσσει δὲ τὸ πρόβλημα τῶν Ἀγίων Τόπων.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης πολὺς λόγος γίνεται εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν τύπον διὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ πάπα περὶ λύσεως τοῦ ζητήματος τῶν Ἀγίων Τόπων πρὸς ἀποκλειστικὸν ὄφελος τῆς Ἀγίας Ἐδρας. Ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλία ἔχει ἐντολὴν ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης ἢ ρωμαϊκῆ Ἐκκλησία ἤρρισε διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως πρὸς σύναψιν συμφωνίας σχετικῆς πρὸς τὴν κατοχὴν καὶ τὴν κυριότητα τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων. Τὸ ζήτημα θὰ παραπεμφθῆ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Journal de Genève γράφει ἀναφορικῶς τοῦ ὡς ἄνω ζητήματος. «Τὸ 95 ἄρθρον τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν καθώριζε

τὴν σύστασιν εἰδικῆς ἐξ ὅλων τῶν χρ. ὁμολογιῶν ἐπιτροπῆς πρὸς διακανόνισιν τῆς κυριότητος τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῶν ὁποίων οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας διημφισβητοῦντο. Παρὰ τὰς μακρὰς διαπραγματεύσεις τῶν Συμμάχων πρὸς τὴν ἐντολοδόχον τῆς Παλαιστίνης Ἀγγλίαν δὲν κατωρθώθη ὁ σχηματισμὸς καὶ ἡ λειτουργία τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς. Τῶν διαπραγματεύσεων τούτων μετέσχεν ἐνεργῶς καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Βατικανοῦ. Τὸ 95 ἄρθρον ἐκεῖνο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν νέαν συνθήκην. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τοῦτο θὰ συζητηθῆ ἐκ νέου μεταξὺ τῶν Δυνάμεων. Καὶ τὸ Βατικανὸν θὰ λάβῃ καὶ πάλιν μέρος εἰς τὰς συζητήσεις. Ἡ Ἀγία Ἐδρα φρονεῖ ὅτι τὸ πρόβλημα τῶν Ἀγίων Τόπων δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολήν».

† ὁ Σ. Γ.

Ἡ ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ

τοῦ ἀοιδίμου Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς

Μητροπολίτου Σάρδεων

ΜΙΧΑΗΛ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ

Συλλειτουργούντων τῶν Ἐφόρων τῆς Ἱ. Θ. Σχολῆς Σεβ. Μηλιτῶν Κυζίκου κ. Καλλινίκου, ἀντὶ τοῦ προέδρου αὐτῆς Σεβ. Μηλιτίου Νικαίας κ. Βασιλείου ἀδιαθετοῦντος, Νεοκαισαρείας Ἀγαθαγγέλου, Ρόδου κ. Ἀποστόλου καὶ Βελεγράδων κ. Ἰωακείμ, ἐτελέσθη τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐν κατανύξει καὶ ἐπιβλητικότητι ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς ἢ ἀνακομιδὴ τῶν ὀστέων τοῦ ἀειμνήστου Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ ἐπὶ τι διάστημα προσωρινοῦ σχολάρχου τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Μητροπολίτου Σάρδεων Μιχαὴλ Κλεοβούλου.

Εἰς τὴν ἐπιμνημόσυνον ἱεροτελεστείαν παρίσταντο ὁ ἀρχidiaconeύων πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος Κρεατσούλης ἐκ μέρους τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἡ Ἐφορεία τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὁ Σχολάρχης Αἰδ. Μ. Κιτηχητῆς κ. Α. Ζῶτος καὶ ὁ Καθηγητικὸς αὐτῆς Σύλλογος, ὁ Μ. Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος, ἀντιπροσωπεύων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν Σχολὴν, ὡς φιλοξενουμένην ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῆ, πλείστοι μαθηταὶ καὶ φίλοι τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἄλλοι.

Μετ' ἀριστοτεχνικῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως λόγου ἀνέλυσε τὸν βίον καὶ τὴν δράσιν τοῦ ἀειμνήστου Σχολάρχου Μιχαὴλ Κλεοβούλου, ἐπὶ τριακονταετίαν καὶ ἐπέκεινα ἀφοσιωθέντος ὀλοψύχως εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μ. Σχολῆς, ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν αὐτῆς κ. Π. Παπακωνσταντίνου, ἐξάρας ἰδίως τὸ μελίχιον τῶν τρόπων καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, τὸ φωτεινὸν τῆς διανοίας καὶ τὸ φιλόφρονον τῆς καρδίας αὐτοῦ, τὸ ἀπέριπτον ἐν τῷ βίῳ καὶ τὸ ἀθόρυβον ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντος.

Μεθ' ὃ πάντες κατηθύνθησαν εἰς τὸ ἐκ μαρμάρου μεγαλοπρεπῆς Μνημεῖον, ὅπερ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη, ὁ σεβασμὸς καὶ ὁ θαυμασμὸς τῶν μαθητῶν ἀνήγειραν, πρωτοβουλία καὶ ἐνεργεία τοῦ θερμουργοῦ ἐφόρου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἱατροῦ κ. Κλ. Κοκκολάτου. Ἐπὶ τῆς ὀρθίας ἐπιτυμβίου πλοκὸς, φερύσης ἐν τῷ μέσῳ Σταυρὸν, ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

«Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ καὶ ἡ Μεγάλῃ τοῦ
Γένους Σχολὴ εὐγνωμονοῦσαι»

καὶ ὑπ' αὐτὴν ἡ ἀφιέρωσις:

«Τῷ Μητροπολίτῃ Σάρδεων Μιχαὴλ Κλεοβούλῳ οἱ εὐγνωμονοῦντες αὐτῷ μαθηταὶ, συνάδελφοι, φίλοι καὶ θαυμασταί.»

καὶ τὸ ἐπίγραμμα:

«Εὐσεβείης ἀριτεῖας τε ταμεῖον ἐγένετο ἀπά-
σης
ἢ πολιόθριξ φρόν Σάρδεων τοῦ Μεχαήλ
ὄς σοφίην Ροδίου Κλεοβούλου ἐπώνυμον
ἔσχε

καὶ θαθύδουλος ἐὼν ἦν μέγας ἐν μεγά-
λοις».

Ἐν τῷ μνημείῳ τούτῳ κατετέθησαν τὰ ὄσθα, ἀφοῦ ἐγένετο μικρὰ δέησις ὑπὸ τοῦ προεξάρχοντος Μητροπολίτου, τοῦ ἱατροῦ κ. Κλ. Κοκκολάτου ἐκφωνήσαντος ἐν κατακλείδι σύντομον ἀλλὰ βαθυστόχαστον πάνυ ἐπιτάφιον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἀνεγνώσθη τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσιευθὲν τηλεγράφημα τοῦ Ἐξοχωτάτου Γαζῆ Μουσταφᾶ Κεμάλ Πασᾶ, ἀπαντῶντος εἰς τὰ ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς εἰρήνης ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων διαβιβασθέντα αὐτῷ συγχαρητήρια.

— Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῇ εἰς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν ἔγγραφον ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

— Τηλεγράφημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἔχον ὧδε: «Ἐξ ἐφημερίδων Κων]πόλεως μανθάνω ὅτι ἐκυκλοφόρησαν δῆθεν δηλώσεις μου περὶ δῆθεν ἐνεργειῶν μου πρὸς μετάθεσιν τοῦ Πατριαρχείου. Θεωρήσατε αὐτὰς ὡς δημοσιογραφικὰς παρακρούσεις· εἰς οὐδεμίαν πρὸς οὐδένα ἀπὸ τῆς αὐτόθι ἀναχωρήσεώς μου προέβην δημοσίαν δῆλωσιν».

— Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας κ. Χάρδιγκ ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ μὲν μεταβαίνων παρὰ τῷ ἐνταῦθα ὑπάτῳ Ἀρμοστῇ κ. Μπρίστολ ὁ Πρωτοσυγκελλεύων ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανὸς μετὰ τοῦ διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων κ. Σπ. Κωνσταντινίδου ἐκφράσῃ τὰ συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ ἐνταλῆ τηλεγραφικῶς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἀλέξανδρος ὅπως διαβιβάσῃ καταλλήλως εἰς τε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀειμνήστου τὰ συλλυπητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου.

— Ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ ἐν Ἀλβανίᾳ πατριαρχικὸς ἔξαρχος Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως Ἱερόθεος διαταχθῇ τηλεγραφικῶς νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως ἐνταῦθα, θεωρουμένης ληξιάσης τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἱεουργοῦντος τοῦ

Σεβ. Μητροπολίτου Κορυτσᾶς κ. Ἰωακείμ ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱ. ναῶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων ἡ συνοδικῶς ἀποφασισθεῖσα εἰς Ἀρχιμανδρίτην τοῦ Οἴκου. θρόνου χειροθεσία τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τοῦ ναοῦ Πανσο. Γερασίμου Καλοκαιρινοῦ, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους.

— Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσῃ τῆς σεβαστῆς Ἐφορείας τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης παρεσχέθη ἡ ἄδεια ὅπως χειροτονηθῇ εἰς ἱερέα ὁ ἐκ τῶν ἐφειτειῶν ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς διάκονος Χρυσόστομος Κορωνάιος, ἵνα ἐκτελῇ χρέη ἐφημερίου ἐν τῷ Ναϊδρίῳ αὐτῆς. Ἡ χειροτονία ἐτελέσθη κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ ἀνακομοιδῇ τῶν λειψάνων τοῦ ἀοιδίμου Μητρολίτου Σάρδεων Μεχαήλ Κλεοβούλου γενομένην ἱεουργίαν.

— Ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου Πανσο. Ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου Βατοπεδινοῦ πληροφοροῦντος ὅτι ὁ Μακ. Πατριάρχης Τύχων παρὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἔναγχος συγκροτηθείσης ἐν Μόσχᾳ τοπικῆς Συνόδου καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς καθαιρέσιν αὐτοῦ προέβη ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του εἰς τέλεσιν σειρᾶς λειτουργιῶν καὶ ἐντελῆ περιφρόνησιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ, καὶ ἐν γένει οἱ ἀντίθετοι αὐτοῦ δὲν ἀναγνωρίζουσιν αὐτὸν ὡς Πατριάρχην θεωροῦσιν αὐτὸν καθηρημένον καὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν ἀπλῶς Βασίλειον Μπελάβην, μὲ τὸ λαϊκὸν αὐτοῦ ὄνομα, οὕτω δὲ εὐρύνεται τὸ χάος ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ γεννᾶται τὸ ζήτημα τίς ἢ κανονικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἐν Ρωσίᾳ, καθόσον οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Τύχωνος θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ ἀντίπαλοι τὴν «ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν», ἧς πρόεδρος ἐξελέγη ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος Ἀντωνίνου ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ὁδησοῦ

Εὐδόκιμος, καὶ ὅτι οὕτω θολοῦται ἐκ νέου ὁ ἐκκλησιαστικὸς δριζων, ζοφερώτερος, προμηνύων νέαν σύρραξιν τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν μερίδων.

— Συμφώνως πρὸς συνοδικὴν ἀπόφασιν, ὁ πανοσιολ. Πρωτοσυγκελεύων Ἀρχιεραμ. τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Γερμανὸς μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου κ. Δ. Φύτου μετέβησαν προχθὲς εἰς Μέτρος πρὸς προϋπάντησιν τοῦ ἐκ Λωζάνης ἐπιστρέφοντος Ἐξοχ. Ἰσμὲτ Πασᾶ, Ἡ Α. Ἐξοχ. εὐηρεστήθη νὰ δεχθῆ τὴν πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπεϊαν λίαν φιλοφρόνως. Ὁ πανοσιολογ. Πρωτοσυγκελεύων προσφωνῶν Αὐτῇ διηρμήνευσε σὺν ἄλλοις τὴν χαρὰν καὶ τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ τῇ συναφθείσῃ εἰρήνῃ, τῆς ὁποίας κυριώτερος συντελεστής ὑπῆρξεν ἡ Α. Ἐξοχ. εἰς ταῦτα δὲ ἀπαντῶσα Αὐτῇ ἐξέφρασεν εὐχαριστίας παρακαλέσασα ἅμα ὅπως διαβιβασθῶσι αὐταὶ εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον.

Ἀλληλογραφία τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας»

Ὁ γνωστὸς εἰς τὸ ὁμογενὲς κοινὸν τῆς Κων]πόλεως Ἀμερικανὸς Ἐπίσκοπος κ. Δάρλιγκτων γράφων πρὸς τὴν «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν» καὶ ἐπαινῶν τὴν ἀρθρογραφίαν αὐτῆς, πρὸς μεγαλυτέραν διάδοσιν τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τῶν Πατριαρχείων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ συνιστᾷ ὅπως περίληψις ὅλων τῶν ἀρθρων τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας ἐπισυνάπτηται ἐν τέλει τοῦ φύλλου εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

*Αριθ. Πρωτ. 3778

Ὁ Κοσμᾶς Κέπετζης χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, φωτογράφος τὸ ἐπάγγελμα, κάτοικος Πέραν, Ταρλάπασα ἀριθ. 71, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως ἵνα ἐμφανισθῆ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Εὐθαλίας Κοσμᾶ Κέπετζη, τὸ γένος Εὐσταθίου Ἀντωνιάδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Ταταούλων Μικρᾶ Ἀκάρτσα, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλ. Ἀληθείας» καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 6 Αὐγούστου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος 2
(ὑπογρ.) † Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλους

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον,

Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλους

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΕΡΚΩΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

*Αριθ. Πρωτ. 228

Καλεῖται ὅπως ἐνώπιον τοῦ ἐν Θεραπείοις ἐδρεύοντος Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δέρκων καὶ κατὰ τὴν δικάσιμον τῆς Πέμπτης 23 Αὐγούστου 1923 καὶ ὥραν 2 μ. μ. ἐμφανισθῆ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου πληρεξουσίου, ἢ ἀγνώστου νῦν διαμονῆς Φιλομένη Φραγ. Κράνοτις, τὸ γένος Γεωργίου Φλερὶ, καθολικῆ, τὰ οἰκιακὰ μετερχομένη ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς Φραγκίσκου Ἀντωνίου Κράνοτις ὀρθοδόξου, μηχανικοῦ, ὑπηκόου Γιουγκοσλάβου, κατοίκου τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἐπὶ διαζεύξει. Μὴ ἐμφανιζομένη ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγή.

Ἡ παροῦσα κλήσις δημοσιευθήσεται δις ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» καὶ τῇ «Προόδῳ»

Ἐν τῇ ἐν Θεραπείοις ἱερᾷ Μητροπόλει Δέρκων τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1923.

ὁ Πρόεδρος 2

(ὑπογρ.) † ὁ Δέρκων Καλλίνικος

ὁ Γραμματεὺς

(ὑπογρ.) Ἀρχιμ. Λεόντιος

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν

ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Λεόντιος

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΤΑ ΙΕΡΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Ὁ ἰ ἀναγνῶσται τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἐπληροφόρηθησαν ἐπανειλημμένως περὶ τοῦ θορύβου, τὸν ὁποῖον δημιουργεῖ εἰς τὸν παγκόσμιον τύπον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν καθολικὸν τὸ ζήτημα τοῦ παναγίου τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῆς Παλαιστίνης.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας ἐν Παλαιστίνῃ δικαιώματα κυριότητος ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων εἶχον πρὸ παντὸς οἱ Ἕλληνες καὶ μάλιστα ἡ «Ἀγιοταφίτικῃ Ἀδελφότης» ὡς ἀδελφότης μοναχῶν ὑπὸ ἡγούμενον τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ἔπειτα τὸ λατινικὸν μοναχικὸν τάγμα τῶν φρουρῶν τῆς Ἁγίας Γῆς (*Custodia terrae sanctae*) καὶ τὸ Γαλλικὸν Κράτος πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ Τουρκία συνῆψε τὸ (1740) συμφωνίαν διὰ τὰ προσκυνήματα καὶ ἀνεγνώρισε δικαιώματα καὶ προνόμια ἐπικυρωθέντα καὶ διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βε-

ρολίνου(1) καὶ τρίτον οἱ Ἀρμένιοι(2). Οἱ τελευταῖοι μάλιστα κατὰ τὸ 1735 κατώρθωσαν νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἔκδοσιν σουλτανικοῦ φερμανίου ἢ ἄλλως λεγομένου «ὄρισμοῦ κυριότητος» ἐπὶ τῶν προσκυνημάτων ἐπὶ ζημίαι τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ἐν ἔτος διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ ἐπανεκτήσε τὰ δίκαιά της ἡ Ἀγιοταφίτικῃ Ἀδελφότης.

Τὸ 1740, ὡς ἐσημειώθη, συνήφθη συνθήκη μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας δυνάμει τῆς ὁποίας τὰ ἐπὶ τῶν προσκυνημάτων δικαιώματα τῶν Λατίνων ἠρῴνθησαν καὶ ἐνισχύθησαν περισσότερον. Ὁ Σουλτᾶνος ὅμως Ὁσμάν ὁ Γ'ος τὸ 1757 διὰ σὺτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐπαναφέρει τὴν Ἀγιοταφίτικὴν Ἀδελφό-

(1) Τὸ 62 ἄρθρον διαλαμβάνει ἐτὰ κεκτημένα δικαιώματα ἐπιφυλάσσονται ρητῶς εἰς τὴν Γαλίαν καὶ οὐδαμῶς θὰ προσβληθῇ τὸ καθεστῶς (*statu quo*) τῶν Ἁγίων Τόπων (*Lieux saints*). Τὸ 1888 ἡ Ρωμαϊκῃ Ἐκκλησίᾳ ἀνεγνώριζε καὶ ἐπεκύρου τὸ γαλλικὸν προτεκτοράτον.

(2) Δικαιώματα ἔχουσι καὶ οἱ Κόπται καὶ Ἀβυσσῖνοι, ἄλλοτε δὲ εἶχον οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ἴβηρες.

τητα εἰς τὰ δικαιώματα τὰ καθιερωθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχτιναμέ τοῦ Χαλίφου Ὁμάρ Χατὰπ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἱρατέδων τοῦ Σελίμ, τὴν προᾶξιν ταύτην ἐπικυροῖ καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Ὁσμάν Μουσταφᾶς ὁ Γος.

Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1740 ἐδημιουργήθη τὸ προτεκτοράτον τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν φραγκισκανῶν μοναχῶν τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐπὶ τῶν Καθολικῶν καθόλου. Ἀνάλογον προτεκτοράτον ἀνέλαβεν ἡ Ρωσσία ὑπὲρ τῶν Ἑλληνῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Τουρκίᾳ χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ ρυθμοῦ (*rite oriental*) ἐν γένει διὰ τῶν συνθηκῶν Κιουτσούκ Καϊνεριζικ (1774) καὶ Ἰασίου (1791).

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀνεγνώριζε καὶ εἰς τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον δικαίωμα προστασίας ἐπὶ τῶν Ἀγίων Τόπων οἷα εἶχον καὶ οἱ Βυζαντινοὶ βασιλεῖς πρὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ἦσαν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν οἱ Ἅγιοι τόποι. Ὅτε κατὰ τὸν ἸΕ' αἰῶνα οἱ Μαμελοῦκοι κατέλαβον τοὺς Ἀγίους Τόπους ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος ἀποταθεὶς πρὸς τὸν κατακτητὴν Μωάμεθ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε φερμάνιον κατακυροῦν εἰς τὸ «βασιλικὸν ἔθνος», τὸ ἔθνος τῶν Ρωμαίων, τοὺς Ἱεροὺς Τόπους συμφώνως πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ μνημονευθέντος Ἀχτιναμέ. Ὁ Σελίμ διάδοχος τοῦ Μωάμεθ, κυριεύσας τὴν Παλαιστίνην ἐξεδίωξε τοὺς Μαμελοῦκους. Διὰ τῆς κατακτίσεως ταύτης τὰ ἐπὶ τῶν ἱερῶν τόπων δικαιώματα τῶν Σουλτάνων καὶ τῶν Πατριαρχῶν κατέστησαν πραγματικά. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται διὰ τί μετὰ τὸν πόλεμον Ἀζώφ (εὐξείνου πόντου) ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Πέτρος ὁ Αὐτὸς ἔδειξεν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἔλαβε παρὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν «τὰ προσκυνήματα ἔχουσι τοὺς ἐνδιαφερομένους ὑπὲρ αὐτῶν πατριάρχας, τῶν ὁποίων τὴν ἀναφορὰν θὰ λάβῃ ὑπ'

ἄψιν ὁ Σουλτάνος». Ὅτε δὲ πάλιν κατὰ τὰς παραμονὰς (1851) τοῦ διὰ τὰ προσκυνήματα ἐκτραγέντος Κριμαϊκοῦ πολέμου συνεστήθη μικτὴ ἐπιτροπὴ διὰ τὰ προσκυνήματα, ἡ ὑψηλὴ πύλη ἀπήτησε τὴν συμμετοχὴν καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μ. Λογοθέτου Ν. Ἀριστάρχου. Ἡ ἀπαίτησις αὐτῆς ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Γαλλικῆς Πρεσβείας. Ἡ πύλη ὁμως ἐπέμενε ἐν τῇ ἀπαίτησιν αὐτῆς δισχυριζομένη ὅτι δι' ὃν λόγον λαμβάνει μέρος ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθνους τῶν Γάλλων διὰ τὸν αὐτὸν λόγον θὰ λάβῃ μέρος καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι καίτοι ἡ Ρωσσία ἠττήθη εἰς τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον καὶ ἀπώλεσε τότε τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς προστασίας τῶν ἐν Τουρκίᾳ χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ ρυθμοῦ, ὡς πρὸς τὰ Προσκυνήματα ὁμως τὸ ἐν Παρισίοις Συνέδριον ἀπεφάσισε τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ πρὸ τοῦ πολέμου καθεστῶτος (*statu quo d'avant guerre*).

Ὁ εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ἀνέτρεψε τὴν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ πολιτικὴν κατάστασιν καὶ ἐπανεφέρεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ζήτημα τῶν ἱ. προσκυνημάτων. Ἡ Τουρκία καὶ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης στερεῖται παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης. Ἡ Ρωσσία, ἄλλοτε πρόθυμος προστάτης τῶν ἐπὶ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῆς Παλαιστίνης δικαίων τῶν ὀρθοδόξων, ἀπεσύρθη τῆς σκηνῆς κατόπιν τῆς μεγάλης πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ προτεκτοράτον ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης μεταβληθὲν κατόπιν εἰς ἐντολὴν (*mandat*) ἐδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1922 ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀπεδέχθη τὴν ἐντολὴν ταύτην(3). Τὸ 14 ἄρθρ.

(3) Ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐντολὴν ἀνέβαλεν ὁμως τὸ νὰ θέσῃ ἐν ἰσχύϊ αὐτὴν συνεπείᾳ ἐνστάσεων τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως. Ἀναμένεται γενικὴ συνεννόησις τῶν τριῶν Δυνάμεων. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὁμως ἰσχύει ἡ ἀγγλικὴ ἐντολή.

τῆς ἐντολῆς δημοσιευθείσης τῇ 22 Αὐγούστου 1922 ἐν Γενεύῃ ἔχει οὕτω· «εἰδικὴ ἐπιτροπὴ θὰ διορισθῇ ὑπὸ τῆς ἐντολοδόχου Δυνάμεως ὅπως μελετήσῃ, καθορίσῃ καὶ διακανονίσῃ ὅλα τὰ δίκαια καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τὰς σχετικὰς πρὸς τοὺς Ἱ. Τόπους ὡς καὶ τὰς διαφόρους θρησκευτικὰς ἐν Παλαιστίνῃ Κοινότητας. Ὁ τρόπος τοῦ διορισμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ σχηματισμὸς τῆς καὶ τὰ καθήκοντά τῆς θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν (τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Κ. Ε.) καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν θὰ διορισθῇ καὶ δὲν θὰ ἀναλάβῃ καθήκοντα πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης».

Ἐναντίον τῆς διατάξεως ταύτης διεμαρτυρήθη ὁ πάπας διὰ νότας διπλωματικῆς ἐπιδοθείσης εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν τῇ 22 Ἰουλίου 1922. Γαλλία, Ἰταλία, Ἰσπανία καὶ Βέλγιον ὑπεστήριξαν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πάπα. Ἀπεφασίσθη νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον. Τῇ 31 Αὐγούστου ἡ Βρεταννικὴ Κυβέρνησις παρουσίασε σχέδιον κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ κατηρτίζετο ἐπιτροπὴ ἔχουσα ἀντιπροσώπους Χριστιανούς, Μουσουλμάνους καὶ Ἰουδαίους ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἑνὸς Ἀμερικανοῦ προτεστάντου μὴ ἀποκλίνοντος εἰς οὐδεμίαν ὠρισμένην χριστιανικὴν ὁμολογίαν. Διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὸν ἕνα μόνον ὄμιλον θὰ διορίζοντο τρεῖς ὑποεπιτροπαὶ (*sous-commission*)— χριστιανικὴ, μουσουλμανικὴ, ἰουδαϊκὴ, — ἡ χριστιανικὴ ὑποεπιτροπὴ θὰ περιελάμβανε τρεῖς καθολικούς, τρεῖς ὀρθοδόξους, ἕνα Ἀρμένιον καὶ ἕνα Ἀβυσσίνιον ὑπὸ Γάλλον πρόεδρον. Τὸ Βατικανὸν διεμαρτυρήθη καὶ κατὰ τοῦ νέου τούτου σχεδίου, θεωρῆσαν τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν καθολικῶν συμφερόντων οὐχὶ ἀνταξίαν τοῦ παγκοσμίου καθολικοῦ ὄγκου. Αἱ ἴδιαι Δυνάμεις ὑπεστήριξαν καὶ πάλιν τὰς διαμαρτυρίας τοῦ πάπα. Τὸ σχέδιον ἐγκατελείφθη. Ἡ Γαλλία προέτεινεν ἀντισχέδιον συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ χριστιανικὴ ἐπιτροπὴ προεδρευομένη ὑπὸ Γάλλου ὑποδιηρεῖτο εἰς δύο ὑποεπιτροπὰς

ὀρθόδοξον καὶ καθολικὴν. Τὴν πρότασιν ταύτην εὐνοϊκὴν πρὸς τὰ γαλλικὰ συμφέροντα κατεπολέμησεν ἡ Ἰταλία. Ἡ συνεννόησις κατέστη ἀδύνατος καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1922 παρέπεμψε τὸ ζήτημα τῶν Ἁγίων Τόπων εἰς τὰς οἰκείας Κυβερνήσεις πρὸς ἐξέτασιν.

Ὁ πάπας, ὡς ἐγράψαμεν ἤδη, θεωρεῖ τὸ ζήτημα ἐπείγον καὶ προσπαθεῖ δι' ἰδιαίτερων πρὸς τὴν Βρεταννικὴν Κυβέρνησιν διαπραγματεύσεων νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα συμφώνως πρὸς τὴν καθολικὴν ἄποψιν ἐπὶ ζημίᾳ ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων· τὸ ζήτημα θὰ ἀπασχολήσῃ ἐκ νέου τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ παρουσιαζόμεναι δυσχέρειαι θὰ λύονται τῇ ἐπεμβάσει τοῦ ὑπάτου Ἄγγλου Ἀρμοστοῦ ἐν Παλαιστίνῃ. Τὸ ἐλληνοὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον ὀνομάζεται εἰς τὸ ἐπίσημον ἔγγραφο τῆς ἐπιτοπίου Κυβερνήσεως ἀπλῶς ὀρθόδοξον. Αἱ ἐσωτερικαὶ ἔριδες ἐξακολουθοῦν. Ποῖος θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἄποψιν τῶν ὀρθοδόξων καὶ τὰ αἰωνόβια δίκαια τῆς Ἀγιοταφικῆς(4) Ἀδελφότητος;

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

(4) Ὁ ἀναχωρήσας Οἶκ. Πατριάρχης συνέταξεν ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων ὑποβληθὲν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον. Διὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης ἡμῶν ἠρύσθημεν ἀρκετὰ ἐκ τοῦ ὑπομνήματος ἐκεῖνου.

ΓΝΩΜΑΙ

Εὐηχός ἐστιν ἐκείνη ἡ φωνὴ, καὶ μέχρι τῆς θείας ἀναβαίνουσα ἀκοῆς, οὐχ ἡ μετάνιτος διατάσεως γινομένη κραυγὴ, ἀλλ' ἡ ἀπὸ καθαρὰς συνειδήσεως ἀναπτομένη ἐνθύμησις.

Πίστις μόνη κρατεῖ τὸ ἀκράτητον· πίστις μόνη κατονοεῖ τὸ ἀθέατον· πίστις μόνη προσπελάζει τῷ ἀπροσπελάστῳ, ὅσον ἐγγωρεῖ, καὶ ὅσον ἐνδέχεται.

Γρηγορίου Νύσσης

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΥΧΩΝΟΣ

Εἰς τὸ τῆς προπαρελθούσης ἐβδομάδος φύλλον τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας ἐδημοσιεύθη ἡ Ἐγκύκλιος τὸν Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Τύχωνος, ἣν οὕτως ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει αὐτοῦ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν.

Εἰς τὴν Ἐγκύκλιον ταύτην ἐγένετο ἀπὸ μέρους τοῦ Συνδέσμου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀναγεννήσεως ἡ ἑξῆς ἀπάντησις, ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίνου καὶ τοῦ Γραμματέως Ἰ. Τσεούτην.

**Πρὸς τοὺς ὁμοφρονᾶς ἡμῶν καὶ πάντας
τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας**

(Ἀνάλυσις τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Τύχωνος)

Πρὸ ἔτους περίπου ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπέθετο τὴν διοίκειν τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς συγκλήσεως Συνόδου. Πρὸ δύο μηνῶν ἡ Σύνοδος ἐξετάσασα τὴν ἐνοχλὴν αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάρρευσιν κατήργησε τὸ πρότερον σύστημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, ἐτιμώρησε δὲ καὶ τὸν κύριον πηδαλιούχον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σκάφους, διότι οὗτος ὠδήγησε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ναυάγιον. Ὁ ἀντίδικος δὲν εἶνε εὐχαριστημένος ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεως τῆς Συνόδου, καὶ ἡ πρώτη λέξις αὐτοῦ πρὸς τοὺς πιστοὺς εὐθύς ὡς ἔλαβε τὸ ἐνδόσιμον νὰ ὀμιλῇ ὑπῆρξε λέξις διαμαρτυρίας καὶ κατακρίσεως τῆς Συνόδου. Ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου, δηλοῖ οὗτος, «δὲν εἶνε ὀρθὴ οὔτε κατὰ τὴν μορφήν οὔτε κατὰ τὴν οὐσίαν». Ἀποθηνάμενος δὲ οὕτω, ἀνέτρεψε δι' ἐνὸς λακτίσματος τὴν Σύνοδον καὶ ἤρχισε νὰ ἐνεργῇ ὡσεὶ μὴ συνῆλθε κἄν Σύνοδος. Καὶ ἂν ἰκόμην ἀποδεχθῶμεν τὴν ἀπόψιν τοῦ ὑποδίκου, ὅτι ἡ Σύνοδος ἐδίκασεν οὐχὶ ὀρθῶς καὶ οὐχὶ δικαίως, καὶ ἂν ἔτι συμφωνήσωμεν μετ' αὐτοῦ ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη αὕτη καθ' ἑαυτὴν ὑπῆρξε πλημμελὴς καὶ ὅτι ἡ πλειονότης τῶν συμμετασχόντων εἰς αὐτὴν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐχὶ ἀπῆλλαγμένη κατηγορίας καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ διὰ τοῦτο ἡ ἐξαίρεσις αὐτῶν, καὶ οὕτω

εἰς οὐδένα οὐδὲ εἰς Πατριάρχην ἔτι δίδεται τὸ δικαίωμα αὐτοβούλως καὶ ἀπολυταρχικῶς νὰ καταπατήσῃ καὶ νὰ ἀνατρέψῃ τὴν Σύνοδον ταύτην. Ἐὰν ὁ πρῶν Πατριάρχης διαφιλονεικῇ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἐτηρήθη ὁ 14ος Ἀποστολικὸς Κανὼν, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ οὗτος ἐπίσης τὸν 12ον Κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπίσκοπος καθαιρεθεὶς ὑπὸ Συνόδου λαμβάνει τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ἔκκλησιν εἰς μείζονα Σύνοδον καὶ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν κρίσιν μείζονος ἀριθμοῦ ἐπισκόπων ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀθῶον, καὶ νὰ δεχθῇ παρ' αὐτῶν τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν ὀριστικὴν δίκην.

Ὁ Πατριάρχης, καθαιρεθεὶς καὶ διατυπῶν διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς περὶ καθαιρέσεως αὐτοῦ ἀποφάσεως, δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἀποκαταστήσῃ ἑαυτὸν αὐτοβούλως καὶ ἀυθαίρετως, καὶ οὐδεμίαν εἶχε βάσιν δι' ἰδίας αὐτοῦ προσωπικῆς πρωτοβουλίας νὰ σφετερισθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἱεραρχίας. Ὄφειλε νὰ ζητήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀνώτερον δικαστήριον ἐν νέα Συνόδῳ ἐπισκόπων, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ νὰ ὑποβάλλῃ ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα παραθέτει ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ. Καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη μετ' ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως θὰ διέβλεπεν, ὑποθέσωμεν, τὰς παραβιάσεις τῆς δικαιοσύνης καὶ τὰ δικαστικὰ ὀλισθήματα, τὰς γενομένας δηλαδὴ ὑπὸ τοῦ προηγουμένου δικαστηρίου παρεκκλίσεις κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους, καὶ θὰ ἤρε τὴν περὶ καθαιρέσεως ἀπόφασιν αὐτῆς, θὰ ἀποκαθίστα αὐτὸν εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἀξίωμα καὶ θὰ ἐπέστρεφεν αὐτῷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν. Ἀντὶ τούτου ὁ πρῶν Πατριάρχης, ὅστις διωρίσθη εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος αὐτοῦ τῶν ἐπισκόπων, ὅστις ἐξελέγη ὑπ' αὐτῶν ὡς πρῶτος μεταξὺ ἴσων, περιφρονήσας τὸν 34ον Ἀποστολικὸν Κανόνα μετ' ἐγωϊστικῆς ἀγανακτήσεως προσπνέχθη περιφρονητικῶς πρὸς 67 Ἐπισκόπους καὶ χωρὶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκατάθεσιν ἔστω καὶ τῶν ὁμοφρο-

νων αὐτῶ ἐπισκόπων, ἀνεκκλήτως, ἀπολυταρχικῶς, μοναρχικῶς καὶ ἀντεκκλησιαστικῶς ἤρχισε νὰ πατριαρχεύη, ὡσεὶ οὐδὲν συνέβη. Ἐὰν εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν 67 παραστάντων εἰς τὴν Σύνοδον ἀρχιερέων ἦσαν γνωστοὶ 10-15, ἢ καταθρόνησις καὶ τῶν 15 τούτων προσώπων δὲν εὐοδοῦται. Προσπάθησον ὅπως συναχθῶσι κατὰ τῶν 15 τούτων τριάκοντα γνωστοί σου καὶ οἱ τριάκοντα οὗτοι ἄς Σὲ ἀθώωσωσι καὶ ἄς σοὶ ἐπιστρέψωσι τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἀξίωμα, τοὺς δὲ 15 τούτους ἄς καταδικάσωσι. Τὸ τοιοῦτον θὰ εἶναι διὰ σὲ καὶ ἔντιμον καὶ ἐκκλησιαστικόν, διὰ τοὺς 15 δὲ ἐκείνους μομφὴ καὶ ταπείνωσις. Ἀλλὰ μέχρι τῆς ἀθώωσης τούτων κάθου ἡσυχα καὶ φέρε τὴν ἐπιβληθεῖσαν σοὶ καθαίρεσιν καὶ μὴ στασίαζε. Ἀλλὰ μὴ παραβίαζε τὰς ἀποφάσεις τῆς «κακῆς» Συνόδου· περίμενε μέχρις οὐ νέα Σύνοδος ἀκυρώσῃ τὴν «ἀδίκην» καταδίκην, ἴσως δὲ ἀκυρώσῃ καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν Σύνοδον ἐν τῷ ὄλῳ αὐτῆς. Ἡ αὐτόβουλος ὅμως μοναρχικὴ, αὐτοκρατορικὴ καὶ σφετεριστικὴ ἐκμηδένισις καὶ κακῆς ἔτι Συνόδου ὑπὸ τοῦ πρώην Πατριάρχου, δι' αὐτὸν ὡς φύλακα τῶν πατρικῶν παραδόσεων καὶ ὡς μὴ ἀνακαινιστὴν, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχη ὑπὲρ ἑαυτῆς κανονικὴν δικαιολογίαν, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας ἔνοχον καὶ ἀναπολόγητον.

Δὲν ἐτηρήθησαν οἱ δικαστικοὶ τύποι, ἀνευ δὲ τούτου, λέγει ὁ πρώην Πατριάρχης, «ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν ἔχει ἰσχὺν καὶ σημασίαν». Ἐὰν ὁ φονεὺς κατεδικάσθῃ εἰς τὸ κάτεργον, ἀλλ' ἐλθσμονήθῃ νὰ ἐπιτεθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν ἢ σφραγίς, συνάγεται κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην ὅτι ὁ ἐγκληματίας κατὰ τὴν οὐσίαν δὲν εἶνε ἔνοχος. Ἀλλὰ καὶ τὴν τυπικὴν ταύτην παράβασιν πρέπει νὰ καθορίσῃ ἀρχὴ ἀντικειμενικὴ, οὐχὶ δὲ αὐτὸς οὗτος ὁ ἐνδιαφερόμενος κατάδικος. Ἄλλως πρὸς τί τότε νὰ ὑπάρχη ἔφεσις. Ἐὰν ἕκαστος κατάδικος ἢ δύνατο νὰ πτύῃ κατὰ πρόσωπον τοὺς δικαστὰς καὶ διὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ νὰ καταρρίπτῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, πῶς καὶ πρὸς τί τότε νὰ ὑπάρχη καὶ τὸ δικαστήριον;

«Τὰ πάντα ὑπ' ἐμοῦ θὰ διηυκρινίζοντο ἐν τῇ Συνόδῳ, ἐὰν μὲ ἐκάλουν εἰς αὐτὴν καὶ μὲ ἡρώτων, ὅπως ἦτο πρέπον, τοῦθ' ὅπερ ὅμως δὲν συνέβη». Ὅθεν αὐτὸς οὗτος ὁ ἀντίδικος ἀνα-

γνωρίζει κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν γενομένην Σύνοδον τὸ δικαίωμα νὰ δικάσῃ αὐτόν, νὰ καλέσῃ καὶ νὰ ἐρωτήσῃ, καὶ λέγει ὅτι θὰ μετέβαιεν εἰς αὐτήν. Συνάγεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ Σύνοδος ὑπῆρξε Σύνοδος, ἀλλ' ὅτι μόνον δὲν νύχαρίστησεν αὐτὴ τὸν πρώην Πατριάρχην, διὸ οὗτος ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ προσπαθεῖ νῦν νὰ ἀμαυρώσῃ αὐτήν. Ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ 1918, ἡ ὁποία ἀνεσύστησεν τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἐγκαθίδρυσεν τὸν Μητροπολίτην Τύχωνα ὡς Πατριάρχην, δι' ἀποφάσεως ὑπὸ ἡμερομ. 2)15 Αὐγούστου ὠρίσθη: 1) «Τὰ πρόσωπα τὰ στερηθέντα τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν βαθμοῦ δι' ἀποφάσεων τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων, ὀρθῶν κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους, δὲν δύνανται νὰ ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὸν βαθμὸν αὐτῶν. 2) αἱ περὶ καθαιρέσεως ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ δικαστικαὶ ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ἀνώτερον ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον ἤθελε θεωρήσῃ οὐχὶ ὀρθῶς κατὰ τὴν οὐσίαν ἢ τοὺς τύπους, ὑπόκεινται εἰς ἀναθεώρησιν καὶ δύνανται νὰ ἀρθῶσι ἀναγνωριζόμεναι ὡς ἄκυροι». Ποῖον ὅμως εἶνε τὸ ἀνώτερον τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον; Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει βεβαίως νέα Σύνοδος, οὐχὶ δὲ τὸ μονομερὲς πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου, καὶ δὴ τοῦ ὑποδίκου Πατριάρχου. Τίς ὀφείλει νὰ ἀρῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ νὰ κηρύξῃ αὐτὴν ἄκυρον; Σύνοδος πάλιν Ἐπισκόπων, οὐχὶ δὲ ἀπολυταρχικῶς ὁ Πατριάρχης. Τώρα κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Τύχωνος πάντες οἱ καθηρημένοι τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν κληρικοὶ δύνανται νὰ κηρύξωσι τὰς ἐξενεχθείσας κατ' αὐτῶν ἀποφάσεις οὐχὶ ὀρθῶς κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τοὺς τύπους καὶ νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς ἑαυτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερουργεῖν, καὶ οὕτω ὠραῖα θὰ προχωρήσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστικὸν χάος, διότι ἀπὸ τῆς ρίτης θὰ ἐκμηδενισθῇ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον. Ὁ πρώην Πατριάρχης αἰσθανθεὶς ὅτι ἠδικήθη, εἶχε δικαίωμα νὰ κάμῃ ἔφεσιν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποκατάστασιν τῆς καταπατηθείσης δικαιοσύνης· ἀλλ' ὄφειλε νὰ ἐπιζητήσῃ τοῦτο ἐκκλησιαστικῶς, συνοδικῶς, ἐπισκοπικῶς, συναδελφικῶς, διὰ δικαστηρίου τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων, μέλος τοῦ ὁποίου καὶ ὁ ἴδιος διατελεῖ, οὐχὶ δὲ ὡς ἄλλος Ζεὺς μοναρχικῶς καὶ ἰδιοτρόπως.

Ταύτην τὴν σημασίαν ἔχει καὶ ὁ τιθέμενος συνήθως ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ ὑπογραφῇ αὐτῶν τίτλος «ταπεινός», τ. ἔ. ἀναγνωρίζων ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκοπικοῦ σώματος, τὴν ἀδελφικὴν πειθαρχίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀπολυταρχικὸν ἀπαραβίαστον. Κατὰ τὸν 4 κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ἐὰν ἐπίσκοπός τις, καθαιρεθεὶς ὑπὸ Συνόδου, τολμήσῃ νὰ τελέσῃ ἱερουργίαν, ὁ τοιοῦτος ὄχι μόνον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐλπίζῃ ἀποκατάστασιν αὐτοῦ εἰς τὸν πρότερον βαθμὸν ἐν ἄλλῃ Συνόδῳ, ἀλλ' οὐδὲ γίνεται δεκτὴ παρ' αὐτοῦ ἔφεσις, πάντες δὲ οἱ κοινωνοῦντες μετ' αὐτοῦ δέον νὰ ἀφορίζωνται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πρῶν Πατριάρχης διὰ τῆς πράξεως αὐτοῦ τῆς περιφρονήσεως τῆς Συνόδου, ὄχι μόνον ἀπέδειξεν ἀτακτον καὶ μοναρχικὴν τύφλωσιν ἀλλὰ κατήργησε καὶ τὴν ἔφεσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν, περιήγαγε δὲ καὶ αὐτοὺς ἐπι τοὺς φίλους αὐτοῦ ὑπὸ ἀφορισμόν. Πρὸς τί καὶ ποῦ νῦν νὰ ἐκκαλέσῃ τὸ ζήτημα αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἠθώασεν ἑαυτὸν καὶ αὐταποκατέστησε; Πρὸς τί αὐτῷ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ὀργανωμένη καὶ κανονικὴ ψήφος τῶν πιστῶν, ὅταν αὐτὸς ἔστησεν ἑαυτὸν ὑπεράνω τῆς Ἐκκλησίας ὡς «πάπας», καὶ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην πρὸς αὐτὸν ἔστω καὶ ὑπὸ μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς ομάδος, ὀργανωμένης

ὅμως, τ. ἔ. κανονικῶς, ἀπέκρουσε διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ γρόνθου, οὐχὶ δὲ διὰ τῆς ψήφου τῆς Ἐκκλησίας; Διὰ τῆς καταφρονήσεως τῆς Συνόδου ὁ πρῶν Πατριάρχης ὄχι μόνον ἀπέδειξε τὸν ἀδιόρθωτον αὐτοῦ μοναρχισμόν, τὸν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἐδάφει μὴ ἐπιτρεπόμενον, ἀλλ' ἐπεκύρωσε κατ' οὐσίαν τὸ δίκαιον τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως περὶ αὐτοῦ, ὡς «ἰνατραφέντος ἐν τῇ μοναρχιστικῇ κοινωνίᾳ» καὶ ἀνικάνου νὰ ἀποδεχθῇ τὸ ἐπαναστατικὸν (ἀντιμοναρχικόν), κοινωνικόν, συνοδικόν αἶσθημα καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἐὰν ὁ Νικόλαος Ρωμανῶφ ἀνεφαίνετο αἰφνης ἐν Μόσχᾳ καὶ ἐσκέπτετο νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν μοναρχισμόν αὐτοῦ, θὰ ἐνήργει ἀκριβῶς ὅπως ὁ πρῶν Πατριάρχης Τύχων. Θὰ συνέρρεον βεβαίως πρὸς αὐτὸν οἱ μοναρχικοὶ, θὰ ἐσχηματίζετο ἰδίᾳ αὐτοῦ κυβέρνησις καὶ θὰ ἤρχιζε νὰ ἀναπτύσσει τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. Θὰ ἀπέλυε διάγγελμα ἐν τῷ ὁποίῳ περὶ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὅπως ὁ πρῶν Πατριάρχης περὶ τῆς Συνόδου, «οὐδὲν τὸ ἐπαινετικὸν καὶ παραμυθητικὸν» θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ. Ὁ, τι θὰ ἔκαμνεν ὁ Ρωμανῶφ, ἐπραγματοποίησεν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ μετώπῳ ὁ «ἰνατραφεὶς ἐν τῇ μοναρχιστικῇ κοινωνίᾳ» πρ. Πατριάρχης Τύχων.

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΟΥΨΑΛΗΣ Κ. ΝΑΘΑΝ

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης κ. **Νάθαν** ἀπαντιῶν εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀναφερομένην εἰς τὴν Διάσκεψιν περὶ ζωῆς καὶ ἔργου ἀπέστειλε τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην ἐπιστολὴν, ἣν διαπνέει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀγάπη, ἐκτίμησις καὶ σεβασμὸς πρὸς τὸ ὕψιστον τοῦτο τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρον.

* * *

Οὐψάλη 25 Ἰουλίου 1923

Πρὸς τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ πολλῆς τιμῆς ἐδέχθην τὸ τελευταῖον σπουδοῖον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, σχετικὸν πρὸς τὸ

Παγκόσμιον χριστιανικὸν συνέδριον περὶ Ζωῆς καὶ ἔργου καὶ τὰς προετοιμασίας αὐτοῦ. Μετ' εὐχαριστήσεως ἀγγέλλω τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ὅτι προχωρεῖ ἀδιακόπως καὶ ἰσχυρῶς τὸ ἡμέτερον ἱερὸν κοινὸν ἔργον ἐν Εὐρώπῃ, ἐπὶ τῆς ἡλείρου καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ἵν' ἐπεσκέψθην πρό τινων ἡμερῶν καὶ ὁπόθεν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς στείλω τοὺς ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἐνθα προτίθεμαι νὰ μεταβῶ κατὰ Σεπτέμβριον.

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω ἐπίσης τὴν ἐγκάρδιον μου συμπάθειαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐ-

ξόχου καθηγητοῦ καὶ χριστιανοῦ τῆς Χάλκης Παντ. Κομνηνοῦ.

Πρὶν στείλω τὸ γράμμα τοῦτο ἔλαβον τὸ συγκινητικὸν ἔγγραφον ὅπερ ἀφορᾷ τὸν Πατριάρχην τῆς Μόσχας Τύχωνα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐζήτησα τὴν μεσιτείαν τῶν ἐν Σουηδία ἡμετέρων ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐκκλησία ἐν Ρωσσία ὑποφέρει μαρτύρια· θὰ δημοσιεύσω τὸ σπουδαῖον καὶ ἀδελφικὸν γράμμα ὅπερ ἀπνύθυνέ μοι ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης.

Εὐχαρίστως ἐνωτίσθην τὴν ἀνακοίνωσιν ἣν τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλε μοι καὶ χαίρω μετὰ τῶν σεβασμίῳν πατέρων καὶ ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως διότι ἀντεπροσωπεύθη ἐν τῷ Πανορθόδοξῳ συνεδρίῳ τὸ σύνολον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ διότι τὸ Συνέδριον κατέληξε εἰς τόσον μεγάλα ἀποτελέσματα. Δέομαι τοῦ Ὑψίστου ὅπως ὁ σεβαστὸς Πατριαρχικὸς Θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δυνηθῆ ὀυχὶ μόνον νὰ τηρήσῃ τὴν θέσιν του ἀλλὰ νὰ ἀποβῆ ἔτι μᾶλλον ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ρήξεως τῶν καὶ θεόθεν ἐμπνεόμενον θρησκευτικὸν κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν ἅσασι τοῖς αὐτοκεφάλοις αὐτοῦ τμήμασι, μετὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν ἐπίσης τὴν γείτονά μας Φιλλανδίαν. Φρονῶ ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι οἵτινες αἰσθανόμεθα ἐνταῦθα ἐν τῇ Δυτικῇ χριστιανῶσύνῃ τὴν μεγάλην ἡμῶν χριστιανικὴν συγγένειαν μετὰ τῶν ἡμετέρων πατέρων καὶ ἀδελφῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον ἔχει μεγαλύτεραν ἀποστολὴν ὅσῃν δὲν εἶχε ποτὲ κατὰ τὴν μακρὰν αὐτοῦ ἱστορίαν καὶ ὅτι πράξεις τινες καὶ διαγγέλματα τοῦ σεβαστοῦ τούτου χριστιανικοῦ κέντρου μαρτυροῦσι βαθεῖαν γνῶσιν τῆς τοιαύτης μεγάλης καὶ θείας ἀποστολῆς.

Χαίρω ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον θὰ δυνηθῆ νὰ ἐορτάσῃ κατὰ τὸ 1925 τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας καὶ τολμῶ νὰ ἐκφράσω περὶ τούτου καὶ τὴν ταπεινὴν εὐχὴν πολλῶν ἐξ ἡμῶν ὧν αἱ καρδίαι διαπνέονται ζωηρῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ζήλου τῆς ἐνώσεως ὅστις ἐνέπνευσε τὴν μεγάλην ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἣν οὗτος ἀπέλυσε κατὰ τὸ 1920 πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς.

Λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς ἀποστείλω τρία ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τῶν τελευταίων συνεδριῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου χριστιανικοῦ συνεδρίου περὶ Ζωῆς καὶ ἔργου. Προτάσει τῶν Ἀμερικανῶν ἡμῶν ἀδελφῶν τὸ συνέδριον τοῦτο θὰ συνέλθῃ ἐν Στοκχόλμῃ κατ' Αὐγουστον τοῦ 1925 ἀφοῦ γίνωσι προηγουμένως ὅλαι αἱ ἐν διαφόροις χώραις προετοιμασίαι. Ἡ διεθνὴς αὐτοῦ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀριθμῆ ὡς τέσσαρας προέδρους τῆς τῆν Α. Π. τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην Κων]πόλεως, τὴν Α. Σεβ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας καὶ δύο ἐμπειστευμένους ἀντιπροσώπους τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς εὐαγγελικῆς μὴ ρωμαιοκαθολικῆς χριστιανῶσύνης, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς ὀργανώσεώς μας καὶ τοῦ μέλλοντος χριστιανικοῦ συνεδρίου ὅπως τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἀφοῦ ἔλαβε κατὰ τὸ 1920 τὴν μεγάλην πρωτοβουλίαν βοηθήσῃ ἐγκαρδίως καὶ παντοιοτρόπως διὰ τῆς συνέσεώς του συνενοῦμενον μεθ' ἡμῶν τὴν κίνησιν ταύτην πρὸς ἀποτελεσματικὴν συνεργασίαν χωρὶς νὰ θιγῶσι σύμβολον, δόγμα, ἢ ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωσις.

Διατελέσας προσωρινῶς πρόεδρος τῆς μικρᾶς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις συνῆλθεν ἐσχάτως ἐν Ζυρίχῃ καὶ ἣτις θὰ συνέλθῃ καὶ αὐθις ἐν Ἀμστελδάμῳ 4-5 Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου ὡς ἐλπίζομεν ἐπίσης τοῦ Οἰκουμ. θρόνου τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων τολμῶ νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ Πατριαρχείου, ἐὰν τοῦτο εἶναι δυνατὸν, ὅπως συγκαλέσῃ τὸ πανηγυρικὸν συνέδριον τοῦ 1925 εἰς ἡμερομηνίαν μὴ συμπίπτουσαν μετὰ τῆς τοῦ Παγκοσμίου χριστιανικοῦ συνεδρίου τῆς Στοκχόλμης τοῦ 1925 ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλπίζομεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐγκάρδιον καὶ ὑπεράγαν ἐκτιμωμένην συνεργασίαν, ὡς μελῶν, τῶν ἀδελφῶν ὅλης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Θεωρῶ περιττὸν νὰ εἴπω πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον ὅτι ἡ ἐν τῷ βορείῳ τμήματι τῆς Εὐρώπης Ἐκκλησία καθὼς καὶ τὰ μεγαλειότερα τμήματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ παραδέχεται τὸ σύμβολον τῆς Νικαίας.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ δεόμεθα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι μία ἐμπρακτος συνεργασία, ἐὰν αὕτη διοργανωθῇ ὑπὸ τοῦ παγκοσμίου χριστιανικοῦ συνεδρίου

περὶ ζωῆς καὶ ἔργου ἐν Στοκχόλμῃ κατ' Αὔγουστον τοῦ 1925, θὰ ἀποτελέσῃ ἐπίσης διὰ τὸ μέγα καὶ σεβαστὸν Ὁρθόδοξον τμήμα τῆν μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἀξιόλογον παντοιοτρόπως προπαρασκευὴν διὰ τὸν ἐπίσημον πανηγυρικὸν ἑορτασμὸν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νικαίας.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ μετ' ἔγκαρδίου προθυμίας πρὸς ἐπέμβασιν ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, εἰλικρινῶς καὶ εὐπειθῶς ὑμέτερος.

Νάθαν Σόνδερχμπλουμ

ΕΝΟΡΙΑΚΑ ΑΡΧΕΙΑ

Ὁ φιλοπονώτατος καὶ πολυγραφώτατος κ. Μ. Γεδεὼν ἐξηρεύνησέ ποτε καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς χώρας τοῦ Μεγάλου Ρεύματος. Ἐγραψε δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ τοῦ 1900 καὶ ἐν φυλλαδίῳ ἰδιαιτέρῳ (ἀνατυπωθέντι ἐκ τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας) ἐπιγραφόμενῳ «Ἐκκλησίαι Βυζαντινῆ ἐξακριβοῦμεναι» (1) σελ. 85-100 καὶ 142-155. Καταγραφὴν τῶν διαφόρων ἀρχαίων ἐγγράφων τοῦ Μ. Ρεύματος εἶδεν ὁ κ. Γεδεὼν ἐν παλαιῷ κώδικι τῆς ἐν λόγῳ κοινότητος φυλασσομένῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1768. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἐγγράφων ἐκείνων λέγει ὁ κ. Μ. Γεδεὼν «ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν, τὴν νομικὴν καὶ τὴν διοικητικὴν ἔποσιν κέκτηται μεγίστην σημασίαν» (σ. 85) καὶ ἀλλαχοῦ (σ. 100) λέγει· τὰ ἀρχεῖα ταῦτα μελετώμενα καὶ σχολιαζόμενα καταλλήλως ἴσως εἰσάξουσιν καινάς τινας εἰς τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν γνώσεις». Μελετήσας ἐπισταμένως τὸν ὀγκώδη ἐκεῖνον κώδικα καὶ ἀναλύσεις πολλὰ «ἴσα» γραμμάτων πατριαρχικῶν καταχωρηθέντα ἐν αὐτῷ συμφωνῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου μὲ τὴν ὡς ἄνω γνώμην τοῦ κ. Γεδεὼν.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος προβαίνω εἰς τὴν δημοσίευσιν ἐγγράφου, τοῦ ὁποίου ἀναγραφὴ εὔρηται ἐν σελίδι 145 τοῦ μνημονευθέντος ἤδη ἔργου τοῦ κ. Μ. Γεδεὼν. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο εἶναι ἄξιον δημοσιεύσεως διὰ πολλοὺς λόγους. Γίνεται μνεῖα προσώπων πολὺ γνωστῶν ἐκ τῆς ἱστορίας, τοῦ Πατριάρχου Σαμουήλ τοῦ Χαντζερῆ, τοῦ πλουσιωτάτου ἐμπόρου ἢ ὡς λέγει ὁ Α. Ὑψηλάντης «πραγματευτοῦ» Δημητρίου Σκαναβῆ Χίου προμηθευτοῦ εἰς εἶδη πολυτελείας καὶ ἰδίως εἰς τζεβαερικὰ τῆς ὁμομητροῦ

ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάν Χομίτ τοῦ Αου Ἀσμὰ Σουλτάν καὶ τῆς Ζεϊνέπ Σουλτάνης ἀδελφῆς τοῦ Μουσταφᾶ τοῦ Βου καὶ συζύγου τοῦ μεγάλου Βεζύρη Μουσουνόγλου. Ὁ Δημήτριος Σκαναβῆς ὁ καὶ ὑπογράφων τὸ δημοσιευόμενον ἐγγράφον ὡς ναζίρης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρναοῦτ κιόγι «ἀπεκεφαλίσθη τῇ 5 Αὐγούστου 1788 μετὰ πολλὴν τυραννίαν». Εἶχεν οἰκίαν ἐν Φαναρίῳ, περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ὁ αὐτὸς Ὑψηλάντης ἀλλὰ καὶ μέγαρον ἐν Ἀρναοῦτ κιόγι τοῦ ὁποίου μνεῖαν ποιεῖται ὁ κώδιξ τῆς χώρας ταύτης. Μέγαρα εἶχον καὶ οἱ Σουτζίοι καὶ ἰδίως ὁ Μιχαλάκης Σουτζίος καὶ τὸ μέρος ἔνθα εὐρίσκονται ἀκόμη ἐρείπια τῆς κατοικίας τοῦ ἄρχοντος ἐκείνου ὀνομάζεται μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ τῶν Μεγαρεμμιωτῶν «συνοικία τοῦ Σούτσου» (σοκάκι τοῦ Σούτσου). Ὁ Νικολάκης Σούτσος εἶναι ὁ διαδεχθεὶς τῷ 1765 τὸν «λοιμῶ» ἀποθανόντα Γεώργιον Καρατζᾶν, ἀνεψιὸν τοῦ Πατριάρχου Ἰωαννικίου Καρατζᾶ, Μέγαν Λογοθέτην καὶ Δραγγομάνον τῆς Πόρτας ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα ἀξιώματα.

Οἱ ἐν Ἀρναοῦτ κιόγι παραθερίζοντες ἢ καὶ διαχειμάζοντες ἄρχοντες, καπουκεχαγιαδες τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας ἢ τῆς Βλαχίας, ἢ πρῶν ἡγεμόνες τῶν χωρῶν τούτων, ἢ δραγγομάνοι τοῦ στόλου ἢ τοῦ στρατοῦ τῆς Ὁθ. Αὐτοκρατορίας καὶ ἄλλοι κατώτεροι ὑπάλληλοι τῆς Κούρτης (Αὐλῆς) τῶν δύο ἐκείνων ἡγεμονιῶν διωρίζοντο συνήθως ὡς ναζίριδες (ἐπόπται καὶ ἐξελεγκταὶ) τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἰ. ναοῦ τοῦ Μ. Ρεύματος.

Συμπληρῶν τὸν κ. Μ. Γεδεὼν σημειῶ ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης Θεοδόσιος παρέστη τῷ 1781 εἰς τὸ Μ. Ρεῦμα διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς θεωρίας τῶν πολυκρότων λογαριασμῶν τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ πολυτίμῳ Κώδικι τῆς κοινότητος τοῦ Μ. Ρεύματος. Τὸ τοιοῦτον ἐσημείωσεν ἰδιοχείρως κατὰ τὸ αὐτὸ

(1) Καὶ ὁ κ. Φαίδων Κεκουλές ἀναφέρει τὸν κώδικα τοῦτον καὶ ἕτερον ἄλλον μικρότερον εἰς τὰς ἱστορικὰς σημειώσεις περὶ τῶν σχολῶν τοῦ Μ. Ρεύματος. Ξενοφάνης τόμος Εὐς.

ἔτος ὁ διάσημος καὶ ἀτυχὴς Χῖος Δημ. Σκαναβῆς· «παρουσία τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Θεοδοσίου καὶ τῶν παρρηθεθέντων ἀγίων Ἀρχιερέων».

Ἀρχιερεῖς κατὰ τὸν ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνα παρεθερίζον εἰς Μ. Ρεῦμα ὡς ὁ Ἐφέσου Σαμουὴλ πολλακίς μνημονευόμενος εἰς τὸν Κώδικα καὶ χρηματίσας περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος πρόεδρος ἐπιτροπῆς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ πυρπολυθέντος ναοῦ τῆς ἐν λόγῳ κοινότητος.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

* * *

Διὰ τοῦ π. γράμματος δῆλον γίνεται ὡς οἱ χριστιανοὶ τοῦ χωρίου τοῦ μεγάλου ρεύματος παραστάντες ἐπὶ Συνόδου, καὶ ἀγωγὴν κινούντες κατὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ζητοῦντες τὴν τε ἔξωσιν αὐτῶν καὶ τὴν θεωρίαν καὶ παράληψιν τοῦ λησμοῦ αὐτοῦ, διωρίσθησαν διὰ πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἀποδείξεως τῇ προτροπῇ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων ὁ, τε πανιερώτατος μητροπολίτης ἁγίου Λαρίσσης κὺρ Μελέτιος, ὁ αἰδεσιμώτατος ἐν ἱερεῦσιν ἅγιος οἰκονόμος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κὺρ . . . . . καὶ οἱ ὡς ἐπιτροπῇ παρὰ τῶν χριστιανῶν καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων ἐκλεχθέντες ἐπὶ τὸ θεωρῆσαι καὶ παραλαβεῖν τὸν λησμόν τῆς ἐκκλησίας ταύτης παρὰ τῶν προχρηματισάντων ἐπιτρόπων τοῦ κυρίτζη Θωμᾶ ρηφαίλογλου δηλαδή, τοῦ κὺρ ἀντώνη δογραματζόγλου, τοῦ χατζῆ κὺρ ἀνδρέα γούναρη τοῦ χατζῆ γεώργη κέσεντζη, τοῦ κὺρ Κωνσταντῆ μπακάλη καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ δὴ τῶν εἰρημένων πάντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων χρησίμων τε πραγματευτῶν, καὶ λοιπῶν χριστιανῶν τοῦ αὐτοῦ χωρίου, ἐθεωρήθη ὁ λογαριασμὸς τοῦ ἱερατίου τε καὶ μεσραφίου ὅπου οἱ διαληφθέντες διὰ καταστίχων αὐτῶν ἔδειξαν, ἀφ' ὅτου διωρίσθησαν ἐπίτροποι ἀπὸ πρώτης δηλαδή φεβρουαρίου τῷ αψνβ'. μέχρι πρώτης μαρτίου τοῦ αψξη'. ἔτους ἐν διαστήματι ἐτῶν ἀνελλι-

πῶν δεκαεξί· καὶ ἀφαιρεθέντων ἀπάντων τῶν κατ' ἔτος μεσραφίων εὐρέθησαν εἰς τὸ ζιμέτι αὐτῶν δύο χιλιάδες ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑννέα γρόσια τῶν ἄσπρων εἰλικρινῆς ἱράτι καὶ δίκαιον τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας, ὅπερ οἱ μὲν χριστιανοὶ, ὁμοφώνως παρ' αὐτῶν ἀπαιτούμενοι, οἱ δὲ πρὸς τῷ μὴ βούλεσθαι οὔτε ταῦτα ἀπολογηθῆναι ἄλλα ἀντ' ἄλλων προβάλλοντες, ὁμολόγησαν ἔτι ὅτι χρεωστοῦσι καὶ ἀπὸ δάνεια δι' ὁμολογιῶν αὐτῶν γρόσια χιλιάδες ὀκτὼ ληφθέντα διὰ χρεῖαν τῆς ἐκκλησίας· τῷ ἐκλαμπροτάτῳ μπέϊ ζαδὲ κυρίῳ ἀλεξάνδρῳ καλλιμάχη γρόσια χίλια· τῷ ἄρχοντι ποστελνίκῳ κυρίτζη Γεωργίῳ ρεῖζογλου γρόσια χίλια τῷ χατζῆ σκενδέρη γρόσια δύο χιλιάδες τῷ παπᾶ ἀμβροσίῳ χίλια πεντακόσια, τῷ παπᾶ Ἰωσήφ Γρόσια πεντακόσια τῷ γέρο ἀνανία γρόσια πεντακόσια τῷ χατζῆ Γεώργη γρόσια πεντακόσια, καὶ τὰ ἔνεκα κοινοῦ σχολείου κοινῶν Ἱερῶν Γραμμάτων παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μισερ νικολῆ σπάρταλη, ἀφιερωθέντα τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ γρόσια χίλια, ὁμοῦ πάντα ὀκτὼ χιλιάδες γρόσια τῶν ἄσπρων ὡς εἴρηται, ἅτινα μὴ δεχόμενοι οἱ συνεγχώριοι χριστιανοὶ σὺν αὐτοῖς καὶ οἱ ἀποκαταστάθεντες ναζίριδες καὶ ἐπίτροποι χρέος εἶναι τῆς ἐκκλησίας, οὔτε κάμνοντες αὐτὰ καβουῦλι κατ' οὐδένα τρόπον, συνέβη ἐν τῷ μεταξὺ οὐχ ἢ τυχοῦσα διένεξις καὶ ἀνοίκειος λογοτριβὴ ὅπου ἢ προκειμένη ὑπόθεσις κατήντησε νὰ φθάσῃ καὶ εἰς τὰς ἔξω κρίσεις αὐτὰς, καὶ καθεξῆς εἰς κινήματα ἄλλα ἀτοπώτατα καὶ ἐπιζημιωδέστατα, τῶν ὁποίων προνοουμένου καὶ τὴν εἰρήνην δεφενδεύοντος τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου κοὶ δεσπότου ἀπεφῆνατο καὶ ἔγινε κοινὴ συνέλευσις εἰς τὸ χωρίον Ἀρναοὺτ κίόγι κατ' οἶκον τοῦ μισερ Δημήτρι Σκαναβῆ, εἰς ἣν συνέλευσιν παροῦσα ἢ τε παναγιότης αὐτοῦ σὺν τοῖς περὶ αὐτὴν καὶ οἱ εὐγενέστατοι ἄρχοντες, ὅτε ἄρχων μέγας λογοθέτης κυρίτζη Νικολάκης, ὁ ἄρχων ποστελνίκος κυρίτζη ἀλέξανδρος ὑψηλάντης,

ὁ ἄρχων ποστέλνικος κυρίτζη κωστάκης μουρούζης, ὁ ἄρχων ποστέλνικος κυρίτζη δημητρέσκος σοῦτζος, ὁ ἄρχων χάτμανος κυρίτζη γιαννακάκης σοῦτζος, οἱ δύο αὐτάδελφοι αὐτοῦ κυρίτζη δημήτριος καὶ κυρίτζη μιχαλάκης οἱ σοῦτζοι, ὁ ἄρχων σπαθάρης κυρίτζη στεφανῆς μίσογλου, ὁ ἄρχων ποστέλνικος Γεωργάκης μάνος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἀρχόντων καὶ συνεγχωρίων χριστιανῶν καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ αὐθις ὡς εἴρηται ἀνακοινουμένης, δέδοκται κοινῇ εὐλογοφανεῖ Γνώμη καὶ ἀποφάσει, ὅπως ἀπολέση ἡ ἐκκλησία τὰς εἰρηλένας δύο χιλιάδας, καὶ ἑκατὸν σαράντα ἐννέα γρόσια, τὸ κύριον ἰράτι καὶ δίκαιόν της, καὶ νὰ πληρώσῃ καὶ ἐκ τοῦ δεχθέντος χρέους τῶν δέκα ἕξ πουγγεῖων τῷ παλᾷ ἀμβροσίῳ γρόσια χίλια πεντακόσια, τῷ γέρο ἀνανία γρόσια πεντακόσια, καὶ νὰ δεχθῇ καὶ τὰ λόγφ κοινοῦ κοινῶν γραμμάτων σχολείου ἀφιερωθέντα ὡς εἴρηται γρόσια χίλια· καὶ νὰ πληρῇ (sic) κατ' ἔτος τῷ διδασκάλῳ τούτῳ κατ' ἔτος μισθοῦ χάριν γρόσια ὀγδοήκοντα εἰς τὸ διδάσκεσθαι τοὺς παῖδας δωρεὰν τὰ Ἱερὰ Γράμματα· οἱ δὲ παλαιοὶ ρηθέντες ἐπίτροποι ὑπεσχέθησαν τῇ κοινῇ ἀποφάσει νὰ πληρώσουν τὰ ἐναπολειφθέντα δέκα πουγγεῖα τῶν ἄσπρων

πρὸς τοὺς ὀνομασιὶ διαληφθέντας δανειστάς αὐτῶν ὡς ἴδιον αὐτῶν χρέος, ὡς ὑπέσχοντο ἰδίους αὐτῶν στόμασι. οὕτως ἐγένετο καὶ οὕτως ὠμολόγησαν καὶ ὑπέσχοντο ἀμφοτέρω τὰ μέρη· τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐμεσολάβησεν ἡ θεάρεστος ὁμόνοια, εἰρήνη τε καὶ ἀγάπη διασκεδάσασα πᾶσαν ἀγλὴν ἀλληλομαχίας, λογοτριβῆς τε καὶ ἔχθρας διὸ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων πάντων ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν γράμμα βεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Σαμουήλ καὶ μαρτυρικαῖς ὑπογραφαῖς ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ κατεγράφη καὶ ἐν τῷ δε τῆς ἐκκλησίας ἱερῷ κώδικι εἰς διηνεκὴ ἀσφάλειαν.

ἄψξη μαρτίου α'

† δημήτριος (sic) σκαναβη ναζίρις τῆς ἐκκλησίας μαρτυρὸ (sic)

† ὁ Κων]πόλεως βεβαιοῖ*)

† ὁ Λαρίσης Μελέτιος. Ὁ Μ. Οἰκονόμος.

*) Ἐν τῷ κώδικι ὑπογράφει (βεβαιοῖ) αὐτὸς ὁ πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ Λαρίσης καὶ Μ. Οἰκονόμος ἰδίαις χερσὶ. Ὁ Λαρίσης Μελέτιος κατὰ Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1768 ἐξελέγη Οἰκ. Πατριάρχης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

I. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὁ προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρόεδρον τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῇ ἐπανεκλογῇ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρόεδρον τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Μ. Ἐθνοσυνελ. Φετχῆ Βένν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς τοιούτου τὰ κατωτέρω συγχαρητήρια τηλεγραφήματα.

* * *

Ἐξοχώτ. Γαζὶ Μουσταφᾶ Κεμαλ Πασᾶν

Πρόεδρον τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως

ΑΓΚΥΡΑΝ

Ἐπὶ τῇ ἐπανεκλογῇ τῆς Ἑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τὸ ὑψηλὸν Προεδρικὸν ἀξίωμα

τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Τουρκίας, ὑποβάλλομεν θερμᾶς συγχαρητηρίους εὐχὰς ἀπὸ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου. Ὁ Ἱψίστος ἐνισχύσει τὴν Ἑμ. Ἐξοχότητα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν Αὐτῆς καθηκόντων.

Ὁ προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μητροπολίτης Καισαρείας Νικόλαος

Ἐξοχώτατον Φετχῆ Βένν

Πρόεδρον τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Τουρκίας

ΑΓΚΥΡΑΝ

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς Ἑμετ. Ἐξοχότητος ὡς Προέδρου τῶν Ἐπιτροπῶν ἐκφραζάσο-

μεν συγχαρητήρια ἀπὸ μέρους τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου.

Ὁ Ὑψιστος ἐνίσχυοι τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα.

Ὁ προδρεῦον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Μητροπολίτης Καισαρείας Νικόλαος

— Ἀνεγνώσθη γράμμα τῆς ἐπὶ τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς διαμετακομίσεως Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, δι' οὗ ζητεῖ νὰ μάθῃ ἐὰν τὸ Πατριαρχεῖον θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν διὰ τὸ ἡμερολογιακὸν συνέλευσιν τῆς 29ης Αὐγούστου (περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 29 φύλλῳ) ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ, εἰς ἣν συνέλευσιν προσεκλήθησαν ἢ,τε Ἁγία Ἐδρα καὶ ἡ Διαμαρτυρομένη Ἐκκλησία. Ὁρίσθη ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου εἰς τὴν ὡς ἄνω συνέλευσιν ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου, εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰδικὸς διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ἐπιτροπὴν.

— Ἐκθεσις τοῦ ἐν Κορυτσᾷ τέως πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Θεοφ. Ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως κ. Ἱεροθέου περὶ τῶν Ἀλβανικῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὡς αὐτὰ διεμορφώθησαν μετὰ τὴν εἰς Ἀλβανίαν ἐπιστροφὴν τῆς Ἐπιτροπῆς.

— Ληφθέντος ὑπ' ὅψιν ὅτι ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Συνάδων Χριστοφόρος παρὰ τὴν ρητὴν ἀπαγόρευσιν τῆς Ἱ. Συνόδου ἀνεχώρησε τὸ παρελθὸν Σάββατον εἰς Ἀλβανίαν ἐκηρύχθη ὑπόδικος, ἐνεκρίθη δ' ὅμως ὡς ἀναβληθῆ ἢ ἀπόφασις περὶ ἐπιβολῆς αὐτῷ τῆς προσηκούσης ποινῆς ἅμα δὲ διὰ τηλεγραφήματος ἐπιστηθῆ ἢ προσοχὴ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως κ. Ἱεροθέου ὅπως ἀποφύγῃ πᾶσαν μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνίαν.

— Παρεπέμφθη τῇ Π.Κ. Ἐ. Ἐπιτροπῇ αἰτήσεις τῆς Κ. Ἐφορίας Ταξιμ ἐξαιτουμένης τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ μηνιαίου φωτίσματος, πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ γενικώτερον ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ὑποβολὴν σχετικῆς ἐκθέσεως.

— Γράμμα κοινὸν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ καὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἀλεξάνδρου περὶ τῶν χειροτονιῶν τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Σικάγου κ. Φιλαρέτου καὶ Βοστώνης κ. Ἰωακείμ καὶ περὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐκθεσις κοινὴ τῶν αὐτῶν ὑπογραφομένη ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Σικάγου καὶ Βοστώνης περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνελθούσης Συνόδου, ἐν αἷς καὶ κοινὸν ὑπόμνημα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, διεξηγοῦν διὰ μακρῶν τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν καὶ ὑποδεικνύον τίνα εἶναι

πρωτίστως τὰ δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐδόωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

— Ἐνεκρίθη ὅπως τὴν μεταπροσεχῆ Κυριακὴν τελεσθῶσι τὰ νενομισμένα μνημόσυνα τῶν ἀοιδίμων Ἀρχιερέων Ἰκονίου Προκοπίου, Ἀγχιάλου Κωνσταντίνου, Ξάνθης Ἀνθίμου καὶ Ἰμβρου Πιναρέτου.

— Ἀνεγνώσθη ἡ ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιευομένη ἐπιστολὴ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπ. Οὐψάλης κ. Νάθαν, ἣτις καὶ παρεπέμφθη εἰς τὴν ἀνασυστηθεῖσαν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς ξένας Ἐκκλησίας καὶ τὰ σχετικὰ Σωματεῖα ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νικαίας κ. Βασιλείου, Νεοκαισαρείας κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τοῦ ἀρχιγραμματῆς Ἱ. Συνόδου πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ.

— Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν Αἰδεσιμ. Fynes-Clinton δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ, ἐκφράζει ἀπὸ μέρους αὐτῆς βαθυτάτην λύπην ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Π. Κομνηνοῦ, οὗτινος πλέκει τὸ ἐγκώμιον.

— Γράμμα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βαρσοβίας κ. Διονυσίου, δι' οὗ διατρανοῖ τὴν πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον ἀφοσίωσίν του καὶ τὰ εὐλαβῆ αἰσθήματα τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου καὶ λέγει ὅτι τὴν ἀναμενομένην αὐτόσε μετάβασιν τῆς Πατριαρχικῆς ἀποστολῆς ἐνοουοῦσιν ἐκεῖ ὡς δεῖγμα τῆς ἀγάπης τοῦ Πατριαρχείου ἀπεκδέχονται δὲ ἐκ τῆς μεταβάσεως ταύτης ὠφέλειαν διὰ τὴν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδοξίαν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν αἰσθημάτων τῆς εὐοεβείας καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης.

— Ἐνεκρίθη ὁ ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς ὑποβληθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ προσεχοῦς Σχολικοῦ ἔτους 1923-1924.

— Ἐκθεσις τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἰακώβου, ἐν ἧ συνεχίζει τὰ περὶ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως πληροφορῶν ὅτι ἡ πάλη μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Τύχωνος καὶ τῆς «Ζώσης Ἐκκλησίας» ἐξακολουθεῖ ἀμείλικτος, ὅτι οἱ πρῶτοι ἀποτελοῦντες τὸν πολὺν ὄγκον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος κατακτιῶσιν ὅλον ἐδαφος καὶ δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὅλαι συλλήβδην αἱ Ἐκκλησίαι καὶ ὁ κλήρος τῆς Μόσχας προσετέθησαν εἰς τὴν μερίδα τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος, οἵτινες ὡς ὄγκος συμπαγῆς περιβάλλουσι καὶ παρακολουθοῦσι τὸν Πατριάρχην Τύχωνα εἰς τοὺς διαφόρους ναοὺς, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια προσέρχονται ἀθρόως πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ ἐξαιτοῦνται συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἤμαρτον, ἀποστάντεν εἰς τὴν «Ζῶσαν Ἐκκλησίαν» ὅτι ἡ ἄνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις ἐξέδοτο καὶ ἐτοι-

χοκόλλησεν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Μόσχας προκήρυξεν πρὸς τὸν λόγον ἐναντίον τοῦ Τύχωνος καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ, χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν ὡς ἀσεβοῦντα διὰ τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ ἱεροπραξιῶν καὶ προσκαλοῦσαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς «Ζώσης Ἐκκλησίας» ἣν θεωροῦσιν οὗτοι τὴν μόνον κανονικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ρωσσίᾳ, ὅτι ὁ πρὸ μηνὸς ἐκλεγείς νέος πρόεδρος «τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως» Μητροπολίτης Χερσῶνος καὶ Ὀδυσσοῦ Εὐδόκιμος ὧτινι παρεσκευάζετο ὑπὸ τῆς «Ζώσης Ἐκκλησίας, πανηγυρικῆ εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὑποδοχῆ ἀφικόμενος ἐξ Ὀδησσοῦ εἰς τὴν Χαρκόβον καὶ πληροφορηθεὶς τὴν τεραστίαν πρόοδον τῶν Τυχωνικῶν ἐν Μόσχᾳ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ὀδησσὸν καὶ φαίνεται ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ οὐδὲ θὰ δεχθῇ τὴν προεδρικὴν θέσιν τῆς «Ζώσης Ἐκκλησίας».

* * *

-- Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Συνάδων κ. Χριστοφόρου ἢ ἐν Κωνσταντίνῃ τῆς Ρουμανίας ἢ καλλίστη συνάδελφος Schkiperi' e Rë (Νέα Ἀλβανία) ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς 12ης Αὐγούστου ἔ. ἔ. γράφει τὰ ἑξῆς αὐτολεξεὶ παραλαμβάνουσα ἐκ φύλλων τῆς Κορυτσᾶς.

«Ἐπέστρεψεν ἐκ Κων]πόλεως ὁ κ. Θεοδόσ. Χαβιάρης μέλος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου, ὅστις καὶ οὗτος εἶχε μεταβῆ ὅπως ἐπιτύχῃσιν τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Ὁ κ. Χαβιάρης ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἐπισκόπου Κίση τῶν Βερατινοῦ, ὅστις ἀναμένεται κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κίση ἐνταῦθα ἢ ἡμετέρα Ἐκκλησιαστικὴ ὑπόθεσις λαμβάνει τέλος συνωδὰ τοῖς πόθοις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐθνικιστῶν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΚΛΗΣΙΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 3778

Ὁ Κοσμᾶς Κέπετζης χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, φωτογράφος τὸ ἐπάγγελμα, κάτοικος Πέραν, Ταρλάλαση ἀριθ. 71, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως ἵνα ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Εὐθαλίας Κοσμᾶ Κέπετζη, τὸ γένος Εὐσταθίου Ἀντωνιάδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Ταταούλων Μικρὰ Ἀκάρτσα, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παρούσα δημοσιευθήσεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδόμενων φύλλων «Ἐκκλ. Ἀληθείας» καὶ «Προόδου»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 6 Αὐγούστου 1923.

Ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος
(ὑπογρ.) † Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ. 1

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(ὑπογρ.) Π. Ν. Κεσίσογλου

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον,
Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Ν. Κεσίσογλου

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΕΡΚΩΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 228

Καλεῖται ὅπως ἐνώπιον τοῦ ἐν Θεραπείοις ἐδρεύοντος Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δέρκων καὶ κατὰ τὴν δικάσιμον τῆς Πέμπτης 23 Αὐγούστου 1923 καὶ ὥραν 2 μ. μ. ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου πληρεξουσίου, ἢ ἀγνώστου νῦν διαμονῆς Φιλομένη Φραγ. Κράνοτις, τὸ γένος Γεωργίου Φλερὶ, καθολικῆ, τὰ οἰκιακὰ μετεροχομένη ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς Φραγκίσκου Ἀντωνίου Κράνοτις ὀρθοδόξου, μηχανικοῦ, ὑπηκόου Γιουγκοσλάβου, κατοίκου τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἐπὶ διαζεύξει. Μὴ ἐμφανιζομένη ἐκδικασθήσεται ἐρήμην ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγή.

Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται δὶς ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» καὶ τῇ «Προόδῳ»

Ἐν τῇ ἐν Θεραπείοις ἱερᾷ Μητροπόλει Δέρκων τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1923.

ὁ Πρόεδρος 1

(ὑπογρ.) † ὁ Δέρκων Καλλένικος
ὁ Γραμματεῦν
(ὑπογρ.) Ἀρχιμ. Λεόντιος

Ὁ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερὸν

ὁ Γραμματεῦν
Ἀρχιμ. Λεόντιος

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Λωζάνης προκειμένου περὶ τῶν μειονοτήτων ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ἰδιατέρων προνομίων, τὰ ὅποια παρεχωρήθησαν εἰς τὰς ἐν Τουρκίᾳ μὴ μουσουλμανικὰς Κοινοτήτας.

Ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας ὑπεστηρίχθη ἡ ἀποψις κατὰ τὴν ὁποίαν τῆς Τουρκίας ἤδη δημοκρατουμένης καὶ τοῦ Χαλίφου διατηροῦντος μόνον θρησκευτικὴν ἐξουσίαν ἐπεβάλλετο ἡ ἀφαίρεσις πάσης πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν τῶν μὴ μουσουλμανικῶν κοινοτήτων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἰδιατέραν ἐθνικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ὑπόστασιν μιᾶς ἐκάστης μὴ μουσουλμανικῆς μειονότητος ἡ τουρκικὴ ἀντιπροσωπεία προσχωρήσασα κατ' ἀρχὴν εἰς τὰς ἐξ ἀφορμῆς ἄλλων προηγουμένων συνθηκῶν (Σαὶν Ζερμαῖν, Τριανόν) τεθείσας βάσεις τοῦ ἰδιατέρου καταστατικοῦ τῶν μειονοτήτων ὑπέγραψε συμφωνίαν διαλαμβάνουσαν διατά-

ξεις σχετικὰς πρὸς τὰς ἐν Τουρκίᾳ μὴ μουσουλμανικὰς μειονότητας.

Αἱ διατάξεις αὗται ὡς ἐλέχθη καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτῶν ἐν τῇ Συνδιασκέψει τῆς Λωζάνης ἀντικαθιστῶσιν τὰ τέως ἐκκλησιαστικοπολιτικὰ προνόμια τῶν μειονοτήτων. Ὡς δὲ καὶ ἄλλοτε ἐγράφομεν «ἀνευ τῶν ἰδιατέρων τούτων ὄρων (τῶν περὶ μειονοτήτων διατάξεων) αἱ μειονότητες ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῆς πλειονότητος, αἰρομένων τῶν συνθηκῶν τῆς διατηρήσεως τῆς ἰδιατέρας αὐτῶν ὄντοτης».

Ὡς σπουδαιότερον σημεῖον τῶν περὶ μειονοτήτων διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης θεωροῦμεν τὸ ἐξῆς: α) οὐδεὶς νόμος τοῦ κράτους γενικὸς δύναται νὰ ἀνατρέψῃ ἢ νὰ τροποποιήσῃ μίαν τῶν εἰδικῶν τούτων περὶ μειονοτήτων διατάξεων· β) ὁ διεθνὴς χαρακτήρ, τὸν ὅποιον φέρουσιν αἱ διατάξεις αὗται ὡς πρὸς τὴν ἐγγύτησιν καὶ τὴν τυχὸν μεταβολὴν αὐτῶν. Ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἀπόψεων αἱ μειονότητες κέκτηνται δίκαια ἡγγυημένα κατὰ τρόπον ἀσφαλέστερον καὶ ἐπισημότερον

παρὰ τὰ τέως ἐκκλησιαστικοπολιτικὰ προνόμια.

Τὸ 39 ἄρθρον παρέχει πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰς μειονότητας ὡς πρὸς τὴν ἴδρυσιν καὶ συντήρησιν, διεύθυνσιν καὶ ἐξέλεξιν ὄλων τῶν ἀγαθοεργῶν, θρησκευτικῶν ἢ κοινωνικῶν καθιδρυμάτων. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουσιν αἱ μειονότητες καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἴδρυσιν Σχολῶν καὶ ἄλλων μορφωτικῶν ἰδρυμάτων καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐν αὐτοῖς χρῆσιν τῆς ἰδίας γλώσσης. Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην ἐπιτρέπεται ἡ ἴδρυσις ἐκπαιδευτικῶν συλλόγων, ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων (Νοσοκομείων κλπ.), θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων καὶ ἄλλων παρομοίας φύσεως ἰδρυμάτων.

Διὰ τῆς ἀμέσως ἐπομένης διατάξεως (40) λύεται καὶ ἐν παλαιὸν ζήτημα· ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη, εἰσπράττει φόρους δι' ἐκπαιδευτικούς, φιλανθρωπικούς ἢ καὶ θρησκευτικούς σκοπούς· μέρος τῶν φόρων τούτων καταβάλλουσιν, ὡς γνωστὸν, αἱ μὴ μουσουλμανικαὶ κοινότητες· ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Συνθήκης καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ Μειονοτήτων διατάξεων νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς δικαιούχους ἀντιπροσώπους τῶν ἐκπαιδευτικῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ θρησκευτικῶν καθιδρυμάτων (*représentants qualifiés*) ποσὸν ἐκ τῶν φόρων ἐκείνων ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν

φορολογουμένων τῆς σχετικῆς μειονότητος. Δικαιούχος ἀντιπρόσωπος διὰ τὰς ἐκκλησίας (*représentant qualifié*) εἶναι τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον. Τὸ οἰκογενειακὸν δίκαιον (ἄρθ. 41) τῶν χριστιανικῶν μειονοτήτων κανονίζεται κατὰ τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα τῶν χριστιανῶν. Ὡς ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἀντιπροσωπείας ἀνεπτύχθη ἐν Λωζάννῃ τοῦ γάμου κατέχοντος θέσιν μυστηρίου ἰδίᾳ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν συμφώνως δὲ πρὸς τὴν δογματικὴν ταύτην ἀρχὴν καὶ συμφώνως πρὸς τὸ αἰωνόβιον ἔθιμον τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐν Τουρκίᾳ τῆς συνάψεως καὶ λύσεως τοῦ γάμου ἀνηκούσης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου ἢ τε σύναψις καὶ ἡ διάλυσις τοῦ γάμου θὰ κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ὡς καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω παρατηρούμεν ὅτι αἱ νέαι διατάξεις περὶ μειονοτήτων παρέχουσιν εἰς ἐκάστην ἐθνότητα ἐλεύθερον στάδιον ἐνεργείας πρὸς ἀπρόσκοπον ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ, ἐκπαιδευτικοῦ, φιλανθρωπικοῦ, οἰκογενειακοῦ καὶ κοινωνικοῦ αὐτῆς βίου. Προκειμένου περὶ τῶν καθ' ἕκαστα λεπτομερειῶν αὐταὶ θὰ κανονισθῶσιν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

† Ὁ Σκοπέλου Γεννάδιος

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΥΧΩΝΟΣ

(συνέχ. ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου καὶ τέλος)

Τὴν ἐνώπιον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἐνοχὴν αὐτοῦ ὁ πρῶν Πατριάρχης μεταβιβάζει εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ἡ ὁποία αὐτὸν ὡς κεφαλὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διαρκῶς ἐξώθει εἰς ἐνεργούς ἐκδηλώσεις κατὰ τῆς Σοβιετικῆς ἀρχῆς. Καὶ ἐν τούτοις ὁ ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς ἀρχῆς μὴ συγχωρηθεὶς καὶ τυπικὸν δικαίωμα ἐγγραφῆς μετὰ τῆς κοινότητος κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν

τάξιν μὴ λαβὼν πρῶν Πατριάρχης κάμνει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Σοβιετικῶν θεσμῶν μοναρχικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνατροπὴν, τ. ἔ. ἀνατροπὴν ἀντεπαναστατικὴν. Ἀλλ' οὐχὶ μόνον νομίζει ἑαυτὸν Πατριάρχην προσωπικῶς, ἀλλ' αὐτοβούλως ἐπιστρέφει ἑαυτῷ καὶ τὸν καταργηθέντα Πατριαρχικὸν θεσμὸν ὡς διοικητικὸν ὄργανον διὰ δημαγωγικῆς ὁδοῦ, οὐχὶ δηλ. διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ

οὐχὶ διὰ τῆς διωργανωμένης καὶ νομίμως ἐνεργούσης ψήφου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διὰ μοναρχικῆς ἀνταρσίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτοι διὰ δημογωγικῆς ἐξεγέρσεως τῶν αἰσθημάτων τοῦ πιστεύοντος λαοῦ, δι' ἐπιδοκίμασίας τοῦ πλήθους. Ὑπολογίζων εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ὑπνωτισμὸν τοῦ πλήθους καὶ ἐπὶ σκοπῶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ πρὸς στερέωσιν τοῦ ἐκριζωθέντος ὑπ' αὐτοῦ παρρωστικοῦ θρόνου, ὁ πρῶν Πατριάρχης μέχρις ἀπρεπείας προκλητικῶς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τὸ στάδιον, ἐκ τῆς εἰρκτῆς ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἔπλου καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ νεκροταφεῖον διὰ νὰ ἀποδώσῃ ἐκκλησιαστικὴν τιμὴν πρὸς τὸν ἐνταφιαζόμενον δημοφιλεῖ ἐν Μόσχᾳ μακαρίτην ἱερέα Μέτσεφ, ὃν αὐτὸς οὗτος πρὸ ἔτους Πατριάρχης ἔτι ὢν κατεδίκαζε καὶ ὠνόμαζε σαλὸν, δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν «δεβηλωθεῖσαν» ἐκκλησίαν καὶ τελεῖ ἐπὶ τοῦ τάφου τρισάγιον. Τὸ πλῆθος περιχέει αὐτὸν δι' ἀνθέων. Μετὰ δύο ἡμέρας τελεῖ μετὰ μείζονος ἔτι πανηγυρικότητος μετὰ δύο Ἐπισκόπων λειτουργίαν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Δόν, δέχεται ἐν τῷ ἱερῷ τὸ «ξένον διπλωματικὸν σῶμα» καὶ πορεύεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ δώματα ἐπὶ τάπητος ἐγκατεσπαρμένον διὰ φυσικῶν ἀνθέων. Οὐ μόνον δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀντεπαναστάσεως, ἀλλὰ πράττει ὅσα προκαλοῦν τὰ χειροκροτήματα τοῦ Χραποβίτσκη καὶ τῶν «μετ' αὐτοῦ». Εἶνε δὲ ὅλα ταῦτα ἀντεκκλησιαστικῆ, ἀλαζονικῆ, ὑπεροπτικῆ, ἐγωϊστικῆ, ἐριστικῆ διαδήλωσις. Ἀλλὰ ταύτην λοιπὸν τὴν ἀξιοκατάκριτον ἐκκλησιαστικομοναρχικὴν πρόκλησιν ὁ πρῶν Πατριάρχης ἀναπετάνυσιν ὡς σημαίαν τῆς ἐλπίδος ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ὁ φύλαξ τῆς εὐσεβείας λαοῦ δὲν θὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς γενομένης Συνόδου;

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ πρῶν Πατριάρχης ὅστις ἀπέθεσε τὴν ἀρχὴν τὸν Μάϊον τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι τῆς Συνόδου, ἐνῶ τελειωτικῶς κατηργήθη τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Συνόδου, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ περιορισμοῦ καὶ ἀψηφῶν τὴν γενομένην Σύνοδον καὶ περιφρονῶν τὰς περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐκμηδενίζων αὐτὰς δι' ἀλαζονικῆς περιφρονήσεως, ἤρχισε νὰ ὀνομάζεται καὶ ἐνεργῆ ὡς Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας, ἀπέβη

φιλόνεικος, ἀποστάτης, ἡγέτης τῆς ἰδιαίτερας ὁμάδος τῶν Τυχωνικῶν. Οἱ καταδικάσαντες αὐτὸν 67 ἐπίσκοποι δὲν κατεδικάσθησαν δι' ὀρθῆς ἐκκλησιαστικῆς ψήφου, ἀλλ' ἀπερρίφθησαν καὶ ἐποδοπατήθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπερβάντος τὴν ἐπισκοπικὴν καὶ πατριαρχικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν «ἀστεροπητοῦ» Τύχωνος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ταπεινὴ ψήφος τοῦ υπερηφάνου Τύχωνος καὶ πάντων τῶν προσελευσομένων πρὸς αὐτὸν ἐπισκόπων διὰ τοὺς 67 τούτους τοὺς μὴ νομίμως καταδικασθέντας, ἀλλ' ἀπλῶς ἀπορριφθέντας, οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὺν καὶ ὑποχρεωτικότητα. Ὁ πρῶν Πατριάρχης τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἠθικῶς ἐξεσφενδόνισε μακρὰν ἑαυτοῦ ὡς μονάρχης τὴν Σύνοδον ὁ ἴδιος διέρρηξε τὴν μοναρχικὴν βάσιν ὡς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τίτλον «πάσης Ρωσσίας». Ἠθικῶς ἐστένευσεν ἑαυτὸν, περιώρισε καὶ ἐδαφικῶς. Δύναται νὰ τιτλοφορῆται «Πατριάρχης» ὄχι μόνον «πάσης Ρωσσίας», ἀλλὰ καὶ «πάσης Ἀσίας» καὶ «πάσης Ἀφρικῆς», ἐὰν καὶ ἐκεῖ ἠθέλον εὐρεθῆ ὁμόφρονες ἀναγνωρίζοντες αὐτὸν ὡς κεφαλὴν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐξ ἴσου πρὸς αὐτὸν ἀποκτῶσι τοιοῦτον ἠθικὸν, ἐξ ἀπόψεως δὲ τοῦ Σοβιετικοῦ νόμου καὶ πολιτικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τίτλου «πάσης Ρωσσίας» καὶ οἱ ἀνταγωνισταὶ αὐτοῦ. Ἡ κεφαλὴ πάσης θρησκευτικῆς ὁμάδος, τὰ κύτταρα τῆς ὁποίας εἶνε διεσπαρμένα ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ρωσσίαν, ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τίτλου «πάσης Ρωσσίας», ἀπὸ τοῦ Ἀγιωτάτου Τύχωνος τοῦ Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας μέχρι τοῦ Παραμόνου Σίδωρωφ τοῦ ἡγέτου τῆς αἱρέσεως τῶν «περιστρεφόμενων», ἐὰν τὰ κύτταρα αὐτῆς ὑπάρχωσιν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ρωσσίας. Διὰ τῆς μονομεροῦς καὶ ἐκ προτέρων ἀπορρίψεως τῆς γενομένης Συνόδου καὶ τῆς δίκης ὁ Τύχων ἀπεχώρισεν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπέβη ἀρχηγὸς αἱρέσεως ἢ σχίσματος, ἴσως μὲν πολυπληθοῦς, ἀλλὰ πολιτικῶς ὅμως ὑφισταμένου τό γε νῦν παρὰ νόμους, τοῦ «σχίσματος τοῦ Τύχωνος», ἔχοντος ἐπὶ κεφαλῆς ἀρχηγὸν μὴ ἀπαλλαγέντα τοῦ πολιτικοῦ παρελθόντος, τοῦ βαρέος εἰσέτι καὶ νωποῦ, ὅστις διὰ τῶν λόγων μὲν ἀπορρίπτει, διὰ τῶν ἐνεργειῶν δὲ ἐφαρμόζει τὸ παρελθὸν τοῦτο.

Μητροπολίτης Ἀντωνῆνος

Ὁ Γραμματεὺς Ἰβάν Τσεούτην

6 Ἰουλίου 1923

Ο ΣΙΩΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Ὁ κατὰ τὸ 1917 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Μ. Βρεταννίας Μπάλφουρ τῆ 2 Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν λόρδον Rothschild ἐγνωστοποιεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ βρετανικοῦ ὑπουργείου πρὸς ἴδρυσιν ἰουδαϊκῆς ἐστίας ἐν Παλαιστίνῃ. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1918 ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας κ. Pichon τὴν ἰδίαν διαβεβαίωσιν παρεῖχεν ἐγγράφως εἰς τὸν ἐπισημότερον ἀντιπρόσωπον τοῦ Σιωνισμοῦ Ναοὺμ Σοκολώφ. Ὁλίγους μῆνας δὲ ἀργότερον ἀπεβιβάζετο εἰς Παλαιστίνην ἐπιτροπὴ Σιωνιστῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δόκτορος Βάιτζμαν ὅπως προπαρασκευάσῃ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἰουδαϊκῆς ἐστίας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη πανηγυρικῶς ἔθηκε καὶ τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἑβραϊκοῦ πανεπιστημίου ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὴν σιωνιστικὴν ἐπιτροπὴν ὡς τὴν ἐπίσημον ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ ἐν Παλαιστίνῃ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ.

Τὰ χρήματα συνέρρευσαν καὶ συρρέουν ἐξ ὧν τῶν μερῶν ὅπου εἶναι ἐγκαταστημένοι ἰουδαῖοι καὶ πρὸ πάντων ἐξ Ἀμερικῆς (628000 λίραι Ἀγγλίας μόνον ἐκ τῆς χώρας ταύτης) πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου τοῦ Σιωνισμοῦ, ἴδρυσιν

βιβλιοθήκης, ἀγορὰν γαιῶν (πλέον τῶν 200000 δονουμίων) βοήθειαν τῶν ἀέργων κλπ. Ἡ Σιωνιστικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ ὑπάτη ἀγγλικὴ Ἀρμοστεία ἐν Παλαιστίνῃ παρουσιάζονται ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν(1) μᾶλλον ὡς δύο παράλληλοι ἐξουσίαι παρὰ ἢ μία ὡς ὑφισταμένη τῆς ἄλλης (προϊσταμένης).

Ἀπέναντι τοῦ πλούτου τούτου τοῦ ἰουδαϊκοῦ τοῦ κατακλύσαντος τὴν Παλαιστίνην ἔρχεται μὲ καταπληκτικὴν ἀντίθεσιν ἡ πενία μὲ τὰ δυσβάστακτά της χρέη τῆς ἡμετέρας Ἀγιοταφτικῆς Ἀδελφότητος. Εἰς ἐπίμετρον δὲ καὶ ἐσωτερικὴ ἔρις, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν, καθιστᾷ ἔτι δυσχερῆ τὴν θέσιν τῶν παλαιμάχων ἀγωνιστῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἰ. προσκυνημάτων δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

† Ὁ Σ. Γ.

(1) Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς σιωνιστικῆς ἐπιτροπῆς ἐγκατεστάθησαν πλεῖστοι ἰουδαῖοι εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Παλαιστίνης. Ἡ τελευταία καταγραφὴ παρουσιάζει τὸν πληθυσμὸν ὡς ἐξῆς. 757182 ὅλη ἡ Παλαιστίνη ἐκ τῶν ὁποίων Μουσουλμάνοι 590 890, Ἰουδαῖοι 83794, χριστιανοὶ 73024, διάφοροι (Δροῦσοι, Σαμαρεῖται κλπ.) 9474.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Οἱ «Times» τοῦ Λονδίνου καὶ ὁ «Daily Telegraph» τῆς αὐτῆς πόλεως εἰς ἀνταποκρίσεις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κατάστασιν τὴν δημιουργηθεῖσαν διὰ τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Παῖχου Μελετίου. Ὁ Daily telegraph ἀναφέρει τὰς δηλώσεις τοῦ Νομάρχου Χαϊδάρ βέη περὶ μελλούσης διευθετήσεως τοῦ πατριαρχικοῦ ζητήματος συμφώνως πρὸς τὴν γενικὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ τὰ δύο μεγάλα λονδίνεια φύλλα ἀφιερῶσι γραμμὰς τινὰς διὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ γνωστοῦ ἐγγράφου τοῦ Δαμιανίδου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπιτρέψει ὁ προεδρεύων τῆς Συνό-

δου. Ἐντεῦθεν λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ Daily Telegraph γράφει· «ἰδιαιτέρως λυπηρὸν τυγχάνει τὸ ὅτι ἐμφιλοχωρεῖ διένεξις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον».

Αἱ πληροφορίαι αὗται τοῦ ἀνταποκριτοῦ τοῦ μεγάλου Λονδινεῖου φύλλου δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὴν πραγματικότητα. Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι σύμφωνα ὡς πρὸς τὰς γενικὰς γραμμὰς ἐπὶ ὧν τῶν ζητημάτων τῶν ἀπασχολούντων τὴν Μ. Ἐκκλησίαν.

Ὁ «Morning Post» καταχωρεῖ τηλεγράφημα

καθ' ὃ αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἑσθονίας ἀναγράφουσι τὴν ὑπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου γενομένην ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἢ μᾶλλον αὐτονομίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Κράτους ἐκείνου.

Τὰ Γαλλικὰ φύλλα πρωτευούσης τε καὶ ἐπαρχιῶν (Echo du Jura, Journal de Roubaix, Messin τοῦ Metz, Havre-éclair τῆς Χάδρης καὶ ἄλλα) ἀσχολοῦνται διαρκῶς μὲ τὸ ζήτημα τῶν ἱερῶν

Προσκυνημάτων τῆς Παλαιστίνης. Ἀναφέρουσι περὶ τῶν διαπραγματεύσεων, τὰς ὁποίας συνῆψε τὸ Βατικανὸν πρὸς τὴν νῦν ἐντολοδόχον τῆς Παλαιστίνης Ἀγγλίαν· κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας τὸ ζήτημα τῶν Ἁγίων Τόπων θὰ συζητηθῆ καὶ θὰ λυθῆ ὑπὸ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κατὰ τρόπον μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὴν ἀποψιν τῆς Ἀγίας Ἐδρας.

† ὁ Σ. Γ.

Ἡ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ

«Τὸ γνῶθι σαυτὸν, ἔλεγεν ὁ Ἕλλην ποιητὴς Μένανδρος, (ἀπόσπασμα 293) ἔστιν ἂν τὰ πράγματα ἴδῃς τὰ σαυτοῦ καὶ σαυτοῦ καὶ τί σοι ποιητέον». Τὸ νὰ ἠμπορέσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ καλὰ τὸν ἑαυτὸν του, τοῦτέστι τὴν διανοητικὴν ἢ μορφωτικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν του κατάστασιν εἶναι ἡ καλλιτέρα καὶ χρησιμωτέρα γνῶσις. Πολλὰ λάθη εἰς τὴν εὐκόλῳ νὰ ἀποφύγῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἐγνώριζε τὰ ὄρια τῶν γνώσεών του, εἰς τὴν ἐκυριεύετο ὁ νοῦς του, ἢ ψυχὴ του, ὅλος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν σοβαρὰν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν». Αἱ πλάναι τῶν δοκησισόφων, τῶν ἡμιμαθῶν, τῶν φανταγμένων προέρχονται ἐκ τούτου ὅτι δὲν διαβλέπουν τὰ ὄρια τῆς γνώσεώς των· δὲν ἔχουν τὴν φωτοβόλον ἐκείνην πνευματικὴν ἀκτῖνα ποῦ χρειάζεται ὡς φωτεινὸς προβολεὺς διὰ νὰ διακρίνῃ κανένας ἕως ποῦ φθάνει ἢ ἔκτασις τῶν γνώσεών των· ἢ στεροῦνται, δι' ἔλλειψιν λιπαρὰς μελέτης καὶ μαθήσεως, τὰ τεχνικὰ καὶ ἐπικτήτα ἐκεῖνα μέσα —προῖον πολλῶν καὶ πολυσχιδῶν γνώσεων— ποῦ εἶναι ἀπαραίτητα εἰς ἡμᾶς τοὺς ἄνθρώπους διὰ νὰ κατασκευάσωμεν ἕνα νοερὸν ἀστεροσκοπεῖον ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἐβλέπομεν ἔστω καὶ ἀμυδρῶς τὸν οὐρανὸν τῶν ἀγνώστων. Ὁποῖος ἔχει τὸ πνεῦμα του ἀκτινοβολοῦν καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ περισυλλέξῃ εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του τὸ ἀναγκαιοῦν διὰ τὴν σκέψιν του ὑλικὸν θὰ αἰσθανθῆ ὅλον τὸ βάθος τῶν λόγων τοῦ Γκαῖτε.

«Δὲν ὁμοιάζω τοὺς θεοὺς· πολὺ βαθεῖα τὸ αἰσθάνομαι αὐτό· ὁμοιάζω τὸν σκώληκα ποῦ σκαλίζει τὸ χῶμα, τὸν σκώληκα ποῦ τρέφεται καὶ ζῆ μέσα στὸ χῶμα καὶ τὸν ὁποῖον ὡς τοιοῦτον συντρίβει καὶ παραχώνει τὸ πόδι τοῦ διαβάτου». *

(*) Γκαῖτε, Φόουστ.

Ὁ ἴδιος Γκαῖτε προκειμένου περὶ τῆς συναισθησεως τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκφράζεται κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος δίδει λαβὴν εἰς παρεξήγησιν τῆς σκέψεως τοῦ μεγάλου σοφοῦ. Εἰς τὸν πρὸς τὸν Ἐκερμαν διάλογόν του φαίνεται συνιστῶν τὴν γνῶσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ, τοῦ περὶ ἡμᾶς κόσμου. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη γνῶσις τοῦ περὶ ἡμᾶς κόσμου εἶναι κυρίως τὸ καλλίτερον στοιχεῖον τῆς γνώσεως ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἠθικῆς μας βελτιώσεως «Ἐλέχθη πάντοτε καὶ πολλάκις, ἔγραψεν ὁ Γκαῖτε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ σπουδάσῃ ὅπως γνῶ ἑαυτόν. Αὕτη εἶναι παράδοξος ἀπαίτησις, ἣν μέχρι τοῦδε οὐδεὶς ἐξεπλήρωσε καὶ ἠνδραγαθῶς ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ. Ὁ ἄνθρωπος πάσῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ εἶναι προσηλωμένος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τὸν περὶ αὐτὸν κόσμον, καὶ ὀφείλει νὰ γνῶρίσῃ καὶ νὰ ὑποτάξῃ τοῦτον ἑαυτῷ ἐπὶ τοσοῦτον ὅσον ἔχει χρειαν πρὸς τοὺς σκοποὺς του. Περὶ ἑαυτοῦ δὲ γινώσκει μόνον ὅταν ἀπολαύῃ ἢ πάσῃ..... μικρὸν περὶ τοῦ κόσμου ἐπιστάμενος καὶ ἐλάχιστα περὶ ἑαυτοῦ»(1). Τὸ ἐλάχιστον ὅμως αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὰ μικρὰ ποῦ γνωρίζομεν διὰ τὸν περὶ ἡμᾶς κόσμον. «Πῶς ἠμπορεῖ κανένας νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του; ἐρωτᾷ ὁ Γκαῖτε εἰς τὸ σύγγραμμά του Reflexionen und Maximen διὰ τῆς πράξεως· προσπάθει νὰ ἐκτελῆς τὸ καθήκόν σου καὶ εὐθὺς θὰ γνωρίσῃς τί εἶσαι»(2).

(ἔπεται συνέχεια)

(1) Γνωρίζων τι καὶ ὑποτάσων τὸν περὶ αὐτὸν κόσμον εἰς ἑαυτόν τί ἄλλο κάμνει παρὰ αὐξάνει τὰς γνώσεις του καὶ τονώνει τὴν αὐτογνωσίαν του.

(2) Βλ. Ἠθικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ Schmith. Μετάφρασις, Ὀλυμπίου ἔκδοσις Μαρασλή, τόμ. Β. σ. 512.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν μεγάλην σημασίαν τῶν περὶ Μειονοτήτων διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης δημοσιεύομεν κατωτέρω ὅλας τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ ὡς ἄνω ζήτημα διατάξεις. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐπισήμου γαλλικοῦ κειμένου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρατηροῦμεν ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ διατάξεις ἔχουσι χαρακτῆρα γενικὸν μὴ εἰσερχόμεναι εἰς οὐδεμίαν λεπτομέρειαν ἀναφορικῶς τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῶν Κοινοτήτων. Φαίνεται ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ συνταχθῶσιν εἰδικοί Κανονισμοὶ προβλέποντες ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἄλλας ὄψεις τοῦ βίου τῶν μὴ Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων τῆς Τουρκίας.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ

Προστασία τῶν μειονοτήτων.

Ἄρθρ. 36.— Ἡ Τουρκία ὑποχρεοῦται νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς ἐν τοῖς ἄρθροις 37 — 43 περιεχομένας διατάξεις ὡς νόμους θεμελιώδεις, ὑποχρεοῦται ὡσαύτως καὶ εἰς τοῦτο ὅτι οὔτε νόμος τις, οὔτε κανονισμὸς τις, οὔτε ἐπίσημός τις ἐνέργεια θὰ εἶναι ἐν ἀντιφάσει ἢ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐν λόγῳ διατάξεις οὔτε θὰ ὑπερισχῆ αὐτῶν.

Ἄρθρ. 37.— Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς Τουρκίας πλήρη καὶ τελείαν προστασίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἄνευ διακρίσεως γεννήσεως, (καταγωγῆς) ἐθνικότητος, γλώσσης, φυλῆς ἢ θρησκείας. "Ολοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας θὰ ἔχωσι δικαίωμα ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τόσον δημοσίας ὅσον καὶ ἰδιωτικῆς πάσης πίστεως, θρησκείας ἢ πεποιθήσεως, τῶν ὁποίων ἢ ἐν τῇ πράξει ἐκδήλωσις δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη. Αἱ μὴ Μουσουλμανικαὶ μειονότητες πλήρους ἀπολαύουσιν ἐλευθερίας ὡς πρὸς τὸ κυκλοφορεῖν καὶ μεταναστεύειν ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν μέτρων ἐφαρμοζομένων ὡς πρὸς τὸ ὅλον τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους ἢ μέρος αὐτοῦ δι' ὅλους τοὺς Τούρκους ὑπηκόους, καὶ τὰ ὁποῖα μέτρα θὰ ἐλάμβανεν ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἐθνικὴν ἄμυναν ἢ διὰ τῆς διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως.

Ἄρθρ. 38.— Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς μὴ Μουσουλμανικὰς Κοινότητας Τούρκοι ὑπήκοοι θὰ ἀπολαύωσι τῶν αὐτῶν ὧν καὶ οἱ Μουσουλμάνοι ἀστυκῶν καὶ

πολιτικῶν δικαιωμάτων. "Ολοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας ἀδιακρίτως θρησκείας θὰ εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ Νόμου. Ἡ διαφορὰ θρησκείας, πεποιθήσεως καὶ δόξολογίας δὲν θὰ βλάβη οὐδένα Τούρκον ὑπήκοον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, κυρίως δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ εἰς δημοσίας θέσεις, ὑπουργήματα (ἐπ' ἀμοιβῆ) καὶ τιμὰς (τιμητικὰ ἀξιώματα) ἢ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐξάσκησιν διαφόρων ἐπαγγελμάτων καὶ βιομηχανιῶν. Οὐδεὶς περιορισμὸς θὰ διαταχθῆ κατὰ τῆς ἐλευθέρας χρήσεως οἰασδῆποτε γλώσσης παρ' οἰουδῆποτε Τούρκου ὑπηκόου εἴτε εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἢ ἐμπορικὰς σχέσεις εἴτε ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν θρησκείαν, τὸν Τύπον ἢ τὰ δημοσιεύματα πάσης φύσεως εἴτε εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις.

Παρὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς ἐπισήμου γλώσσης ὅλαι αἱ δέουσαι εὐκολίαι θὰ παρασχεθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους ὑπηκόους τοὺς μὴ ἔχοντας μητρικὴν γλῶσσαν τὴν Τουρκικὴν διὰ τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης αὐτῶν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων.

Ἄρθρ. 39.— Οἱ ἀνήκοντες εἰς μὴ Μουσουλμανικὰς Κοινότητας Τούρκοι ὑπήκοοι θὰ τυγχάνωσι τῆς αὐτῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῶν αὐτῶν ὧν καὶ οἱ ἄλλοι Τούρκοι ὑπήκοοι ἐγγυήσεων καὶ δικαίῳ (ἀπὸ ἀπόψεως νόμου) κ ἰ πράγματι (ἀπὸ ἀπόψεως τῆς ἐκάστοτε παρουσιαζομένης πραγματικότητος) θὰ ἔχωσι κυρίως ἴσον δικαίωμα ὡς πρὸς τὸ ἰδρύειν, διευθύνειν καὶ ἐξελέγχειν ἰδίαις αὐτῶν δαπάναις ὅλα τὰ φιλανθρωπικὰ, θρησκευτικὰ ἢ κοινωνικὰ καθιδρύματα, πάσας τὰς Σχολὰς καὶ ἄλλα ἰδρύματα ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας ἐν αὐτοῖς χρήσεως τῆς ἰδίας αὐτῶν γλώσσης καὶ τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας.

Ἄρθρ. 40.— "Οσον ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις προκειμένου περὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν περιοχῶν, ἐν αἷς κατοικεῖ σημαντικὴ ἀναλογία μὴ Μουσουλμάνων Τούρκων ὑπηκόων θὰ παρέχῃ τὰς ἀπαιτούμενας εὐκολίας ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν τέκνων ἐν ταῖς Σχολαῖς τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν ὁμιλοῦσιν ὡς μητρικὴν τὰ τέκνα ταῦτα τῶν μὴ Μουσουλμάνων ὑπηκόων. Ἡ τοιαύτη διάταξις δὲν θὰ ἐμποδίσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἀπὸ τοῦ νὰ καθιστᾷ ὑποχρεωτικὴν τὴν διδασκαλίαν τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐν ταῖς εἰρημέναις Σχολαῖς. Εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς

περιοχάς, ἐν αἷς ὑπάρχει σημαντικὴ ἀναλογία ὑπηκόων ἀνηκόντων εἰς μὴ Μουσουλμανικὰς μειονότητας θὰ ἐξασφαλισθῆ ὑπὲρ τῶν μειονοτήτων τούτων δικαία μερὶς ἐκ τῶν ποσῶν τὰ ὁποῖα ἤθελον προορισθῆ ὑπὸ τοῦ Κρατικοῦ, τοῦ Δημαρχιακοῦ καὶ ἄλλου προϋπολογισμοῦ ὑπὲρ σκοπῶν μορφωτικῶν (ἀγωγῆς) θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν. Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χρηματικὰ ποσὰ θὰ πληρώνωνται εἰς τοὺς δικαιούχους (πρὸς τοῦτο) ἀντιπροσώπους τῶν ἐνδιαφερομένων καταστημάτων καὶ ἰδρυμάτων.

* Ἀρθρ. 41.— Ὅσον ἀφορᾷ τὸ οἰκογενειακὸν ἢ προσωπικὸν καταστατικὸν τῶν μὴ Μουσουλμανικῶν μειονοτήτων ἢ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δέχεται νὰ θεσπίσῃ ὡς πρὸς αὐτὰς ὅλας τὰς διατάξεις τὰς ἐπιτρεπούσας εἰς τὰς μειονότητας νὰ κανονίσωσι τὰ ζητήματα ταῦτα συμφώνως πρὸς τὰ ἴδια αὐτῶν ἔθιμα. Αἱ διατάξεις αὗται θὰ ἐκπονηθῶσιν ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἀποτελουμένων ἐξ ἰσαριθμῶν ἀντιπροσώπων τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκάστης τῶν ἐνδιαφερομένων μειονοτήτων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἢ Τουρκικὴ Κυβέρνησις καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν θὰ διορίσωσιν ἀπὸ συμφώνου ἐπιδικαστήν ἐκλεγόμενον μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊῶν Νομομαθῶν.

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ πᾶσαν προστασίαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, τὰς συναγωγὰς, τὰ νεκροταφεία καὶ ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καταστήματα τῶν προειρημένων μειονοτήτων. Πᾶσαι αἱ εὐκολίαι καὶ παραχωρήσεις θὰ δοθῶσιν εἰς τὰ νῦν ὑπάρχοντα ἐν Τουρκίᾳ εὐσεβῆ καθιδρύματα καὶ εἰς τὰ θρησκευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῶν αὐτῶν μειονοτήτων· καὶ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἀρνηθῆ, πρὸς ἴδρυσιν νέων θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, οὐδεμίαν τῶν ἀναγκαίων εὐκολιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡγγυημέναι διὰ τὰ ἄλλα ἰδιωτικὰ καταστήματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους.

Οἱ εἰς τὰς μὴ Μουσουλμανικὰς μειονότητας ἀνήκοντες Τούρκοι ὑπήκοοι δὲν θὰ ἐξαναγκασθῶσιν εἰς ἐκτέλεσιν οἰασδήποτε πράξεως παραβιάζουσης τὴν πίστιν αὐτῶν ἢ τὰς ἐν τῇ πράξει ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις τῆς θρησκείας αὐτῶν, οὔτε θὰ ὑποστῶσιν ἀνικανότητα (ἀπώλειαν δικαιωμάτων) ἐὰν ἀρνηθῶσιν τὴν ἐπὶ δικαστηρίου παράστασιν ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν ἐννόμου πράξεως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομαδιαίας (Κυριακῆς) αὐτῶν ἀργίας.

Ἐν τούτοις ἡ διάταξις αὕτη δὲν θὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς Τούρκους τούτους τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους Τούρκους ὑπηκόους πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διατηρήσεως τῆς δημοσίας τάξεως.

* Ἀρθρ. 43.— Ἡ Τουρκία συμφωνεῖ ὅπως ὡς πρὸς τὰ ἄρθρα τοῦ παρόντος τμήματος (III τμήματος) τῆς Συνθήκης τὰ ἀφορῶντα τοὺς μὴ Μουσουλμάνους τῆς Τουρκίας, αἱ σχετικαὶ πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους διατάξεις ἀποτελέσωσιν ὑποχρεώσεις διεθνούς ἐνδιαφέροντος καὶ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἰαπωνία ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῆς παρουσίας διατάξεως ὅπως μὴ ἀρνηθῶσιν τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν δι' οἰανδήποτε τροποποίησιν τῶν εἰρημένων ἄρθρων, εἰς τὴν ὁποίαν (τροποποίησιν) θὰ συγκατετίθετο ὑπὸ τὸν προσήκοντα τύπον ἢ πλειονοψηφία τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ Τουρκία παραδέχεται ὅπως πᾶν μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐφελέκῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Συμβουλίου διὰ πᾶσαν παράβασιν ἢ κίνδυνον παραβάσεως οἰασδήποτε τῶν ὑποχρεώσεων τούτων καὶ ὅπως τὸ Συμβούλιον δύναται νὰ προβαίῃ εἰς τοιαύτας ἐνεργείας καὶ νὰ δίδῃ τοιαύτας ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι θὰ φαίνωνται κατάλληλοι καὶ ἀποτελεσματικαὶ κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν.

Πρὸς τούτοις ἡ Τουρκία παραδέχεται ὅπως ἐν περιπτώσει διαφορᾶς γνώμων ἐπὶ ζητημάτων νομικῆς ἢ πραγματικῆς φύσεως ἀφορώντων τὰ ἄρθρα ταῦτα ἀναφεύσεως (διαφορᾶς) μεταξὺ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ μιᾶς οἰασδήποτε τῶν λοιπῶν Δυνάμεων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν παρούσαν συνθήκην ἢ πάσης ἄλλης Δυνάμεως ἀποτελούσης μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ διαφορὰ αὕτη θεωρεῖται ὡς διαφορὰ διεθνῆς συμφώνως πρὸς τοὺς ὄρους τοῦ 14ου ἄρθρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις παραδέχεται ὅπως πᾶσα τοιαύτης φύσεως διαφορὰ παραπέμπηται εἰς τὸ Διαρκὲς Δικαστήριον τῆς Διεθνούς Δικαιοσύνης ἐὰν ὁ ἕτερος διάδικος ζητῇ τοῦτο. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Διαρκoῦς Δικαστηρίου θὰ ἦναι ἀνέκκλητος καὶ θὰ ἔχῃ ἰσχὺν καὶ ἀξίαν οἷαν καὶ ἡ ἀπόφασις ἢ ἐκδιδόμενη δύναμι τοῦ 33ου ἄρθρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

* Ἀρθρ. 44.— Τὰ διὰ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος τμήματος τῆς Συνθήκης ἀναγνωριζόμενα διὰ τὰς ἐν Τουρκίᾳ μὴ Μουσουλμανικὰς μειονότητας δικαιώματα ἀναγνωρίζονται ἐξ ἴσου παρὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τὴν ἐπιτοῦ ἐδάφους αὐτῆς εὐρισκομένην Μουσουλμανικὴν μειονότητα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὁ ἐξοχώτατος πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Κυβερνήσεως τῆς Τουρκίας Ἀλὴ Φετχὴ βέης εὐηρεστήθη νὰ ἀπαντήσῃ διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὸν προεδρεύοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτην Καισαρείας κ. Νικόλαον εὐχαριστῶν αὐτὸν θερμῶς ἐπὶ ταῖς συγχαρητηρίοις εὐχαῖς τῆς Ἱ. Συνόδου. Τὸ γράμμα τοῦτο τῆς Α. Ἐξοχότητος, ὅπερ παραθέτομεν κατωτέρω αὐτολεξεῖ, θεωροῦμεν ὡς εὐοίωνον ἀπαρχὴν τῆς μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἀνασυνδέσεως τῶν ἐπισήμων σχέσεων τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου. Ἄλλως τε ἀπήχησις τοιαύτης χειρονομίας προέρχεται καὶ ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἐξοχ. Ἰσμέτ πασᾶ, τὸν ὁποῖον οὗτος ἐξεφώνησε πρὸ τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συζητήσεως καὶ ἐπικυρώσεως τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης.

Ἄγκυρα 20 Αὐγούστου 1923

Τῷ Προέδρῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ ἐν Φαναρίῳ Κων]πόλεως Ρωμαϊκοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτη Καισαρείας κ. Νικολάῳ

Κύριέ μου,

Μεγάλως συνεκινήθην διὰ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς ὑμῶν τὰς διαβιβασθείσας εἰς ἐμὲ ὑφ' ὑμῶν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναλήψεως τῶν νέων μου καθηκόντων, ἅτινα ἀνέθετό μοι ἡ Μεγάλη Ἐθνοσυνέλευσις τῆς Τουρκίας ἐκδηλοῦσα οὕτω τὴν πρὸς ἐμὲ πολῦτιμον αὐτῆς ἐμπιστοσύνην. Εὐχαριστῶ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων

ΑΛΗ ΦΕΤΧΗ

— Ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ Παν. Μητρολίτου Καστορίας κ. Ἰωακείμ, δι' οὗ ὑποβάλλει αἰτήσιν τοῦ ἐκ τῶν ἱερέων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ Κων]τίνου Μιχαλίδου ἐξαιτουμένου ὅπως συνάψῃ γάμον συμφώνως ταῖς ληφθεῖσαις ὑπὸ τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου ἀποφάσει καὶ ζητεῖ πληροφορίας τί δέον νὰ ἀποφασίσῃ καὶ περὶ ἐτέρων δύο ὑποβληθειῶν αὐτῷ παρομοίων αἰτήσεων ἐκ μέρους δύο ἄλλων ἐν χρεῖα ἱερέων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Ἀπαντητικῶς ἐδηλώθη τῇ Α. Πανιερότητι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀπεδέχθη μὲν κατ' ἀρχὴν τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἀναμένει τὴν ἀπόφασιν καὶ τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

— Ἐνεκρίθη ὅπως τὸν τεῦθεν ὁ Μητροπολίτης Κοζάνης φέρῃ τὸν τίτλον «**Μητροπολίτης Κοζάνης**» ἀφαιρουμένης τῆς λέξεως «**Σερβίων**».

— Ὁ κ. Στ. Χατζόπουλος τέως Ἀοσ Γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἔχων παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, γενικοῦ κληρονόμου τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Στεφ. Μαρκοπούλου ἱατροῦ, τὴν ἐντολὴν ὅπως ἐκκαθαρίσῃ αὐτὴν ὑπέβαλε τὴν σχετικὴν λογοδοσίαν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς ἀνέβαλε πᾶσαν ἀπόφασιν διὰ πρῶτης συνεδρίας.

— Κατηρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβασμ. Μητρολιτῶν Κυζίκου, Νεοκαισαρείας καὶ Ρόδου μετὰ τῆς πληρεξουσιότητος ὅπως λάβῃ ὡς μέλη αὐτῆς καὶ νομομαθεῖς, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ μελέτη τῆς ἐν τῷ μέλλοντι Ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ ὑποβολὴ σχετικοῦ ὑπομνήματος εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὰ περαιτέρω.

— Ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἰακώβου ἐν ἣ γράφων περὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἀναφέρει ὅτι καίτοι ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Τύχων ἔχει τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λαοῦ μεθ' ἑαυτοῦ, ὑπερισχύει οὐχ ἦττον ἡ Ζῶσα Ἐκκλησία ὡς ἔχουσα τὴν συμπάθειαν καὶ ὑποστήριξιν τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι ὁ νέος πρόεδρος τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ὁ τιτλοφορούμενος Μητροπολίτης Ὁδησοῦ Εὐδόκιμος, ἀφιχθεὶς ἐν Μόσχᾳ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς προέδρου, ἡ δὲ ἔλευσις αὐτοῦ θὰ δώσῃ νέαν ἔντασιν εἰς τὴν μεταξὺ τῶν δύο μερίδων πάλην.

— Ἀνεγνώσθη ἐκθεσις τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς ἀποφαινομένη ἐπὶ τῆς παραπεμφθείσης αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου αἰτήσεως τῆς Κοινότητος Πέραν περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ μηνιαίου φωτισματος ὑποβάλλει ὅτι διὰ τοὺς ἀναφερομένους λόγους εἶνε καλὸν ὅπως ἀναβληθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσα ἐπίσημος διαρρῦθμις καὶ τροποποίησις τοῦ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1920 ἐν ἰσχύϊ διατελοῦντος σχετικοῦ κανονισμοῦ «**περὶ ἐπιδομάτων καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου**» ἐπαφειθῇ δὲ αὐτῇ ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν λόγῳ κανονισμοῦ διευθετῇ ἐκάστοτε τὰ πράγματα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε ἀνευ βλάβης τινος τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου βελτιωθῇ ἡ θέσις αὐτοῦ, ἅμα δὲ ὅπως προκειμένου νὰ συνταχθῇ προσεχῶς νέος ἐκκλησιαστικὸς ὀργανικὸς χάρτης ἀνατεθῇ αὐτῇ ἀπὸ τοῦδε ἡ μελέτη καὶ τῆς σχετικῆς ἐργασίας τῆς ἀφορώσης τὸν ἱερόν ναόν καὶ τὸν κλῆρον αὐτοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐδέχθη τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὴν Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἐκπόνησιν τῆς σχετικῆς ἐργασίας, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸ μηνιαῖον φῶτισμα ἐνέκρινε τὴν ἐπαναφορὸν αὐτοῦ κατ' ἅπασαν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὄρον ὅπως τοῦτο περιορισθῇ αὐστηρῶς εἰς μόνους τοὺς οἴκους καὶ ὅπως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ περικοπῶσι τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ κανονισμοῦ καὶ τῷ κλήρῳ παρεχόμενα μηνιαῖα ἐπιδόματα.

Διώρισε δὲ ὡς ὀριστικὸν πρόεδρον τῆς Π. Κ. Ἐπιτροπῆς τὸν Πρωτοσυγκελλεύοντα Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γερμανὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου.